

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202103

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

ನಂ. ೨೯

ಶ್ರೀ ನೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ

ನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣ

(ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಾನುವಾದ ವಿವರಣೆಗಳ ಸಹಿತ)

ಭಾಗ—೪

(೫೪—೬೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು)

ಮಹಾವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ವಿದ್ವಾನ್ಮಹೋದಯ,
ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರಂ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ,
ಅನುಸಾದಕ.

ಮೈಸೂರು
ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್
೧೯೪೭

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲಾ

ನಂ. ೨೯

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ

ನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣ

(ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥಾನುವಾದ ವಿವರಣೆಗಳ ಸಹಿತ)

ಭಾಗ—೪

(೫೪—೬೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು)

ಮಹಾವಿದ್ಯಾ, ವಿದ್ವತ್ಸನ,

ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರಂ ನಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ,

ಅನುಸಾದಕ.

ಮೈಸೂರು

ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್

೧೯೪೭

ಪರಿಚಯ

ಜ್ಯೋತಿಷವೆಂಬ ವೇದಾಂಗನಿರೂಪಣೆಯೇ ಈ ಸಂಪುಟದ ಆರಂಭವು. ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣಿತ, ಜಾತಕ, ಸಂಹಿತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಕಾಲಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು. ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಹಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅನರ್ಥವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಯೋಗ್ಯಯೋಗ್ಯ ಸಮಯವಿವೇಚನೆಯು ಮಾನವನ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೂಲವು. ಇಂತಹ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅದು ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದೆ. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಂದಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ವೇದಗಳ ಆರು ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಿದಂತಾಯಿತು.

ತರುವಾಯ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿದ್ದ ಶುಕಮುನಿಯ ಜನನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮುನಿಯ ಹಿತೋಪದೇಶ, ಜನಕಮಹಾರಾಜಕೃತನಾದ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶ ಮುಂತಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಿಷಯಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೂರೈ ಭಾಗದ ಎರಡನೆಯ ಪಾದವು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು.

ಈ ರೀತಿ ಐಹಿಕಾಮುಕ್ತಿಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧಕನಾದ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಜನತೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯರ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಜಿ. ಸಿ. ಬಿ., ಜಿ. ಸಿ. ಎಸ್. ಐ., ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಅಯುರಾರೋಗ್ಯಸತ್ಯಂತಾನಾದಿ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಚಿತ ಸಂ|| ವೈಶಾಖ ಬ|| ಪಂಚಮಿ

ಅನುವಾದಕ :

ಮೈಸೂರು,

ಮಹಾವಿದ್ಯಾ, ವಿದ್ವತ್ಪಥ,

1905-47.

ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಾಪುರಂ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

1

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

ಐವತ್ತುನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಗೃಹಸ್ಥುಟ.

ಮಧ್ಯಮಗತಿಗಳ ಆನಯನ.

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಗೃಹಣ ವಿವೇಚನೆ.

ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲನಿರ್ಣಯರೀತಿ.

ಭಾಯೆಯಿಂದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ.

ಪಾತಾನಯನ ಇತ್ಯಾದಿ ಗೃಹಗಣಿತಗಳು.

1-52

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ದ್ವಾದಶರಾಶಿಭೇದ.

ಗೃಹಯೋನಿಭೇದ.

ವಿಯೋನಿಜನ್ಯ.

ಸಿಪ್ಪೇಕಲಗ್ನ.

ಬಾಲಾರಿಷ್ಠಾದಿ ಜಾತಕಾರಿಷ್ಠಗಳು.

ಅಯುರ್ದಾಯನಿರ್ಣಯ.

ಗೃಹದಶಿಗಳು.

ಕರ್ಮಾಜೀವನವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ರೀತಿ.

ಅಪ್ಪಕವರ್ಗದಿಂದ ಗೋಚರಫಲಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ
ರೀತಿ.

ರಾಜಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಜಾತಕಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು
ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ.

ನಕ್ಷತ್ರಮೂಲಕವಾದ ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಬಗೆ.

ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಯೋಗಗಳು.

ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗ.

ರಾಶಿ ಶಿಲಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯು.

ಗೋಚರಫಲ ಮತ್ತು ಗ್ರಹ ಭಾವಫಲ.

ಅಶ್ರಯಯೋಗ.

ಮಿಶ್ರಯೋಗ.

ಅನಿಷ್ಟಯೋಗ.

ಪ್ರೀಜಾತಕನಿರೂಪಣೆ.

ನಿರ್ಯಾಣಯೋಗ.

ನಷ್ಟಜಾತಕ ನಿರ್ವಾಣ.

ದ್ರೇಶ್ಯಾಣಾದಿಂದ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವರೀತಿ ಇತ್ಯಾದಿ
ಜಾತಕಭಾಗ.

53-150

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ವರ್ಷಲಕ್ಷಣ.

ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕರಣಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ
ಕ್ರಮ

ಮುಹೂರ್ತಲಕ್ಷಣ.

ಉಪಗ್ರಹಗಳು.

ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷಲಕ್ಷಣ.

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲವಿವರಣೆ.

ಪೋಷಕಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮುಹೂರ್ತಗಳ ವಿವರಣೆ

ವಿಗ್ರಹಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶಾದಿಮುಹೂರ್ತಗಳು.

ವೃಷ್ಟಿಚಿಹ್ನೆಗಳು.

ಖನಿಜಲಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಹಿತಾಸ್ತಂಭ.

151-308

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ನೈದಿಕ ಲೌಕಿಕ ಭಂದೋ ವಿವರಣೆಯು.

ಪ್ರಸ್ತಾರಕ್ರಮ.

ನಷ್ಟವೃತ್ತವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ.

ಪಟಸಂಖ್ಯೆ

ಉದ್ದಿಷ್ಟ ವಿವರಣೆ.
ಲಗಕ್ರಿಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

309-317

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಶುಕನು ಹುಟ್ಟಿದರೀತಿ.
ಶುಕನಿಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಉಪನಯನಮಾಡಿದುದು.
ವ್ಯಾಸಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶುಕನು ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಜನಕ
ರಾಜನಬಳಿಗೆ ಹೋದುದು.
ಜನಕನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದುದು.

318-333

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಜನಕನು ಶುಕನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ತಪೋಪದೇಶಮಾಡಿದುದು.
ಶುಕನು ಹಿಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದು ತಂದೆಗೆ ನಡೆದ
ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.

334-346

ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಅಧ್ಯಯನಮಾಡೆಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿದ ಅಶ್ವಮೇಧವಾಣಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸರು ಶುಕಸಹಿತರಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು
ಆರಂಭಿಸಿದುದು.

ಆಗ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಸರು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು
ನಲ್ಲಿಸಿದುದು.

ಶುಕನಿಗೆ ಅನಾಧ್ಯಾಯಕಾರಣವನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ವಿವರಿಸಿದುದು.
ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಸರು ಆಕಾಶಗಂಗೆಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಗೆ
ಸನತ್ಕುಮಾರಮುನಿಯು ಬಂದು ಶುಕನಿಂದ ಸತ್ಕರಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಗೈದುದು.

347-367

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮದಿಂದಾಗುವ ಸಂಸಾರದುಃಖ ವಿವರಣೆ.
ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಸ್ವರೂಪ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಣೆ.

368-384

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು—

ಶುಕಮುನಿಯು ವೈಕುಂಠಗಮನ ವೃತ್ತಾಂತ.

ಶುಕನು ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದುದು.

ವ್ಯಾಸಮುನಿಯು ಶುಕಾ! ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ ಅವನನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುದು.

ಶುಕನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಮಾಡಿ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಳಿಕ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಂದ ಭಾಗವತ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಯನ ಮಾಡಿದುದು.

385-402

॥ ಶ್ರೀಃ ॥

ನಾರದೀಯಮಹಾಪುರಾಣಂ

ಚತುಃಪಂಚಾಶತ್ತ ಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ಜ್ಯೋತಿಷಾಂಗಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಯದುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಜಾ ಪುರಾ ।

ಯಸ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಮಾಶ್ರೇಣ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿರ್ಭವೇತ್ಸೃಕಾಂ

॥ ೧ ॥

ಶ್ರಿಸ್ಕಂಧಂ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚತುರ್ಲಕ್ಷಮುದಾಹೃತಂ ।

ಗಣಿತಂ ಜಾತಕಂ ವಿಪ್ರ ಸಂಹಿತಾಸ್ಕಂಧಸಂಜ್ಞಿತಂ

॥ ೨ ॥

ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಳಿದಂತಹ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಈಗ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸುವೆನು. ಈ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರಿವಿ ನಿಂದಲೇ ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ದೃಢಚಿತ್ತನಾಗಿ ಲಾಲಿಸು ಎಂದು ಸನಂದನಮಹರ್ಷಿಯು ಜ್ಯೋತಿಷ ವೆಂಬ ವೇದಾಂಗವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

೨. ಜ್ಯೋತಿಷವೆಂಬುದು ಶ್ರಿಸ್ಕಂಧಾತ್ಮಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗ್ರಂಥಗಳಿವೆ. (1) ಗಣಿತಸ್ಕಂಧ, (2) ಜಾತಕಸ್ಕಂಧ, (3) ಸಂಹಿತಾಸ್ಕಂಧವೆಂದು ಈ ಜ್ಯೋತಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೂರುವಿಧ ವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವರು.

ಗಣಿತೇ ಪರಿಕರ್ಮಾದಿ ಖಗಮಧ್ಯಸ್ಥುಟಕ್ರಿಯೇ ।

ಅನುಯೋಗಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಂ ಚೋದಯಾಸ್ತಕಂ ॥ ೩ ॥

ಛಾಯಾಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯುತೀ ಪಾತಸಾಧನಮಾರಿತಂ ।

ಜಾತಕೇ ರಾಶಿಭೇದಾಶ್ಚ ಗ್ರಹಯೋನಿಶ್ಚ ಯೋನಿಜಂ ॥ ೪ ॥

ನಿಷೇಕಜನ್ಮಾನ್ವಿಷ್ಟಾನಿ ಹ್ಯಾಯುದಾರ್ಯೋ ದಶಾಕ್ರಮಃ ।

ಕರ್ಮಾಜೀವಶ್ಚಾಪ್ಸವಗೋ ರಾಜಯೋಗಾಶ್ಚ ನಾಭಸಾಃ ॥ ೫ ॥

ಚಂದ್ರಯೋಗಾಃ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಪ್ತಾ ರಾಶಿಶೀಲಂ ಚ ದೃಕ್ಪಲಂ ।

ಗ್ರಹಭಾವಫಲಂ ಚೈವಾಶ್ರಯಯೋಗಪ್ರಕೀರ್ಣಕೇ ॥ ೬ ॥

೩. ಗಣಿತಸ್ಯಂಧದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ (ಸ್ಥುಟ) ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಗತಿಗಳ ಅನಯನ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಗಳನ್ನೂ ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು, ಛಾಯೆಯಿಂದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪಾತಾನಯನ, ಮುಂತಾದ ಉಪಯುಕ್ತಗ್ರಹಗಣಿತಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

೪-೬. ಇನ್ನು ಜಾತಕಸ್ಯಂಧದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಭೇದಗಳು, ಗ್ರಹಯೋನಿಭೇದ, ವಿಯೋನಿಜನ್ಮಗಳು, ನಿಷೇಕಲಗ್ನ, ಬಾಲಾನ್ವಿಷ್ಟಾದಿಜಾತಕಾರಿಷ್ವಗಳು ಆಯುರ್ವಾಯುನಿರ್ಣಯ, ಗ್ರಹದೇಶಿಗಳು, ಕರ್ಮಾಜೀವಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಿಕೆ, ಅಪ್ಪಕವರ್ಗದಿಂದ ಗೋಚರಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ರಾಜಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಜಾತಕಗಳ ಬಲಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು, ನಕ್ಷತ್ರಮೂಲಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದು, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಯೋಗಗಳು, ಸಂನ್ಯಾಸ ಯೋಗ, ರಾಶಿಶೀಲಗಳನ್ನಿರೂಪಣೆ, ಗೋಚರಫಲ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಗಳ ಭಾವಫಲ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಅಶ್ರಯಯೋಗಗಳು, ಮಿಶ್ರಯೋಗಗಳು, ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಗಳು, ಪ್ರೀಜಾತಕನ್ನಿರೂಪಣೆ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಿರ್ಯಾಣಯೋಗಗಳು,

ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಾಃ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮಫಲಂ ನಿಯೋಜಮೇವ ಚ |

ನಷ್ಟಜನ್ಮವಿಧಾನಂ ಚ ತಥಾ ದ್ರೇಷ್ಟಾಣಲಕ್ಷಣಂ || ೩ ||

ಸಂಹಿತಾತ್ಮರೂಪಂ ಚ ಗ್ರಹಚಾರೋಬ್ಬಲಕ್ಷಣಂ |

ತಿಥಿವಾಸರನಕ್ಷತ್ರಯೋಗತಿಥ್ಯರ್ಥಸಂಜ್ಞಕಾಃ || ೪ ||

ಮುಹೂರ್ತೋಪಗ್ರಹಾಃ ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೋಚರಾಕ್ರಮಾತ್ |

ಚಂದ್ರಕಾರಾಬಲಂ ಚೈವ ಸರ್ವಲಗ್ನಾರ್ತವಾಹ್ವಯಃ || ೫ ||

ಆಧಾನಪುಂಸಸೀಮಂತಜಾತನಾಮಾನ್ಯ ಭುಕ್ತಯಃ |

ಚೌಲಂ ಕರ್ಣ್ಯಯಣಂ ಮೌಂಜೀ ಪುರಿಕಾಬಂಧನಂ ತಥಾ || ೬ ||

ನಷ್ಟಜಾತಕಗಳನ್ನು ಪುನಃ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು, ರಾಶಿಯ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ದ್ರೇಷ್ಟಾಣದಿಂದ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನರಿಯುವುದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿದೂ ಪಿತವಾಗಿವೆ.

೫-೧೨. ಮೂರನೆಯದಾದ ಸಂಹಿತಾತ್ಮಂಧದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು ಸಂಚರಿಸುವ ಕ್ರಮ, ವರ್ಷಲಕ್ಷಣ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ ಇವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮ, ಮುಹೂರ್ತಲಕ್ಷಣ, ಉಪಗ್ರಹಗಳು, ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷರ ಲಕ್ಷಣ, ಚಂದ್ರಬಲ ಮತ್ತು ತಾರಾಬಲಗಳ ವಿವರಣೆ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಮುಹೂರ್ತಗಳು, ಆರ್ತವಕಾಲ ಆಧಾನಕಾಲ, (ಗರ್ಭಾಧಾನ ಕಾಲ) ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಕರ್ಣವೇಧನ, (ಕಿವಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ವುದು) ಉಪನಯನ, ಕೇಶಚ್ಛೇದನ, ಸಮಾವರ್ತನ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಪೋಷಕಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮುಹೂರ್ತಗಳ ಲಕ್ಷಣ, ಹಾಗೆಯೇ ವಿಗ್ರಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ನೂತನಗೃಹಪ್ರವೇಶಾದಿಗಳಿಗೂ ಬೇಕಾಗುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮುಹೂರ್ತಗಳು, ಯಾತ್ರೆ (ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಾದಿಗಳು) ಪ್ರಯಾಣ,

ಸಮಾವರ್ತನವೈವಾಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸದ್ಬಲಕ್ಷಣಂ |

ಯಾತ್ರಾಪ್ರವೇಶನಂ ಸದ್ಗೋವೃಷ್ಟಿಃ ಕರ್ಮವಿಲಕ್ಷಣಂ

|| ೧೧ ||

ಉತ್ಪತ್ತಿಲಕ್ಷಣಂ ಚೈವ ಸರ್ವಂ ಸಂಕ್ಷೇಪತೋ ಬ್ರುವೇ |

ಏಕಂ ದಶ ಶತಂ ಚೈವ ಸಹಸ್ರಾಯುತಲಕ್ಷಕಂ

|| ೧೨ ||

ಪ್ರಯುತಂ ಕೋಟಿಸಂಜ್ಞಾಂ ಚಾರ್ಬುದಮಬ್ಜಂ ಚ ಖರ್ವಕಂ |

ನಿಖರ್ವಂ ಚ ಮಹಾಪದ್ಮಂ ಶಂಕುರ್ಜಲಧಿರೇವ ಚ

|| ೧೩ ||

ಅಂತ್ಯಂ ಮಧ್ಯಂ ಪರಾರ್ಧಂ ಚ ಸಂಜ್ಞಾ ದಶಗುಣೋತ್ತರಾಃ |

ಕ್ರಮಾದುತ್ಕ್ರಮತೋ ವಾಪಿ ಯೋಗು ಕಾರ್ಯೋತ್ತರಂ ತಥಾ || ೧೪ ||

ವೃಷ್ಟಿ (ಮಳೆ) ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವೆನರಣೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ವಜ್ರಾದಿಖನಿಜಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತ್ರಿಸಂಧಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವೆನು.

೧೨-೧೪. ಗಣಿತಭಾಗಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಅಂಕಿಗಳು ದಶಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿತವಾದರೆ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಒಂದು (೧) ಹತ್ತು (೧೦) ನೂರು (೧೦೦) ಸಾವಿರ (೧೦೦೦) ದಶಸಾವಿರ (೧೦೦೦೦) ಲಕ್ಷ (೧೦೦೦೦೦) ಪ್ರಯುತ (೧೦೦೦೦೦೦) ಕೋಟಿ (೧೦೦೦೦೦೦೦) ಅರ್ಬುದ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦) ಅಬ್ಜ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಖರ್ವ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ನಿಖರ್ವ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಮಹಾಪದ್ಮ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಶಂಕು (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಜಲದಿ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಅಂತ್ಯ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಮಧ್ಯ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಪರಾರ್ಧ (೧೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦೦) ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಯೋಗಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಲೀ, ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಲೀ ಅವಕಾಶವಿರುವುದು.

ಹನ್ಯಾದ್ಗುಣೇನ ಗುಣ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ಸೇವೈವೋಪಾಂತಿಮಾದಿಕಾನ್ ।
ತುದ್ವೈದ್ವರೋ ಯದ್ಗುಣಶ್ಚ ಭಾಜ್ಯಾಂತ್ಯಾ ತತ್ಪಲಂ ಮುನೇ ॥ ೧೩ ॥

ಸಮಾಂಕತೋಽಥೋ ವರ್ಗಃ ಸ್ಯಾತ್ಸಮೇವಾಹುಃ ಕೃತಿಂ ಬುಧಾಃ ।
ಅಂತ್ಯಾ ತು ವಿಷಮಾತ್ಮಕ್ತಾ ಕೃತಿಂ ಮೂಲಂ ನೃಸೇತ್ಪುಠಕ್ ॥ ೧೪ ॥

ದ್ವಿಗುಣೇನಾಮುನಾ ಭಕ್ತೇ ಫಲಂ ಮೂಲೇ ನೃಸೇತ್ಪ್ರಮಾತ್ ।
ತತ್ಪತಿಂ ಚ ತ್ಯಜೇದ್ವಿಪ್ರ ಮೂಲೇನ ವಿಭಜೇತ್ಪುನಃ ॥ ೧೫ ॥

ಏವಂ ಮುಹುರ್ವರ್ಗಮೂಲಂ ಜಾಯತೇ ಚ ಮುನೀಶ್ವರ ।
ಸಮತ್ಯಂಕತಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಯತಸ್ತತ್ರ ನಿಧಿಃ ಪದೇ ॥ ೧೬ ॥

೧೩. ಎರಡು ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗುಣಿಸುವಾಗ ಗುಣ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಗುಣಕದಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಉಪಾಂತ್ಯದ ಅಂಕಿಯ (ಅಂದರೆ ಅದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಂಕಿಯ) ಗುಣ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಗುಣಲಬ್ಧವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾ ಬರಬೇಕು. ಇದರಂತೆಯೇ ಭಾಗಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಭಾಜ್ಯಾಂಕದ ಭಾಗಕದ ಯಾವ ಗುಣಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಕಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಆ ಗುಣಕವೇ ಭಾಗಲಬ್ಧವೆನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಗುಣಲಬ್ಧವನ್ನು ಗುಣಕದಿಂದಲೂ ಭಾಗಲಬ್ಧವನ್ನು ಭಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

೧೪-೧೫. ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅದೇ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಗುಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವರ್ಗ, ಅಥವಾ ಕೃತಿ ಎಂದು ಈ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟು. ಆ ವರ್ಗದ ಮೂಲಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನರಿಯುವುದು ವರ್ಗಮೂಲವೆನಿಸುವುದು. (ಅಂದರೆ $೩ \times ೩ = ೯$ ಇದು ವರ್ಗ. ಇದರ ಮೂಲ ೩ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.) ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಣಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ('ಅಂಕಾನಾಂ ನಾಮತೋ ಗತಿಃ') ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ವಿಷಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಂಕ, ಅಥವಾ ಅಂಕಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

శ్రోత్రేజ్యతే విషమం త్వాద్యం సమే ద్దే జ తతః పరం ।

విశోధ్యం విషమాదంత్యాద్యనం తస్మోలముజ్యతే

॥ ౧౯ ॥

త్రిభాద్యజేన్మూలకృత్యా సమం మూలే న్యసేత్ఫలం ।

తత్తత్తేన నిదతాన్ని ఘ్నీం జాసి విశోధయేత్

॥ ౨౦ ॥

నంతర ఆ మూలవన్న ఎరడరింద (౨) గుణిసి ఆనంతర ముందిన విషమ సమ్మ్యాపర్యంతవాగిరువ అంకిగళల్లి కళియబీకు. లబ్ధవన్న ఎరడ రింద (౨) గుణిసి లబ్ధస్థానదల్లిడబీకు. ఈ రెతి ఆనయనమాడువ క్రమవే వర్గమూలసాధనావిధియేనిసువుదు. (అందరీ వర్గద అంకి గళింద అదర మూలవన్న కండుకుడియువ విధాన అథవా రెతి ఎనిసు వుదు) ఓగి ఒందే అంకియన్న అదే అంకియింద గుణిసువుదు, ఫన వేనిసువుదు. ఇదక్కొ మూలవన్న రియబీకు. (౪×౪=౪=౬౪ ఇదే ఫనవేనిసువుదు).

౧౯.౨౧. ఫనమూలవన్న రియబీకాదరీ, ఫనద అంకిగళల్లి మోదలనేయ అంకియు ఫనసంజ్ఞేయుళ్ళద్దు. అదర ముందిన ఎరడు అంకిగళు ఫనాంకగళల్లివు. అదక్కింత ముందిన అంకియు ఫనస్థానద్దేందు మోదలు గురుతుమాడికొళ్ళబీకు. అదక్కింశ్వర ఫనాంకగళమేరీ | సంజ్ఞమాడికొళ్ళబీకు. ఫనాంకగళల్లిదవుగళ మేరీ—గురుతుమాడబీకు. యదా. ౧౯౧౩౧౨౧=ఇదు. ౧౨౧=ఎంబ అంకియ ఫన అంకి. ఈ శాస్త్రదల్లి అంకిగళన్న బలదింద ఎదక్కి ‘అంకానాం వామతో గతిః’ ఎంబ నియమదింద ఎణిసిదరీ, కేనీయ ౫ ఎంబ అంకియు మోదలనేయదాగుక్తి. అదు ఫనసంజ్ఞేయన్న యోందువుదు. అదర పక్కద ౨ మత్తు ౧ ఎంబ అంకిగళ అఫనస్థానద అంకిగళు వునః ౩ ఎంబుదు ఫనస్థానవన్న యోందువుదు. ౫ మత్తు ౯ ఎంబుదు అఫనస్థానగళల్లివ. అదక్కింత ముందిన అందరీ లొకిక

ಘನಂ ಚ ವಿಷಮಾದೇವಂ ಘನಮೂಲಂ ಮುಹುರ್ಭವೇತ್ |

ಅನ್ಯೋನ್ಯಹಾರನಿಹತೌ ಹರಾಂಶೌ ತು ಸಮುಚ್ಛಿದಾ

|| ೨೦ ||

ಲವಾ ಲವಘ್ನಾಶ್ಚ ಹರಾ ಹರಾಘ್ನಾ ಹಿ ಸರ್ವರ್ಥನಂ |

ಭಾಗಪ್ರಭಾಗೇ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಮುನೇ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಚಿಂತಕೈಃ

|| ೨೧ ||

ವ್ಯವಹಾರದಂತೆ ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕಿಯಾಗಿರುವ ೧ ಎಂಬ ಅಂಕಿಯು ಘನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಘನ ಮತ್ತು ಅಘನ ಸ್ಥಾನಗಳ ಗುರುತನ್ನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. “೧ ೯ ೫ ೩ ೧ ೨ ೫.” ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಗುರ್ತಿಸಿದ ನಂತರ, ಆ ಘನಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಅಂಕಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಘನಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಮುಂದಿನ ಘನಸ್ಥಾನಸರ್ವಂತವಾದ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮೂಲದ ವರ್ಗವನ್ನು ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಮೊದಲನೆಯ ಘನಮೂಲದಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಆ ಫಲವನ್ನು ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೂಲಗಳ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (ವರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಕಿಯಿಂದಲೂ ಮೂರರಿಂದಲೂ ಸಹ ಗುಣಿಸಿ ಉಳಿದ ಘನಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಘನಮೂಲದ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಘನಮೂಲವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇನ್ನು ಭಿನ್ನ ಪರಿಕರ್ಮದ ರೀತಿಯಿಂದ ಗಣಿತಫಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾರ, ಅಂಶ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೨೨. ಭಾಗಪ್ರಭಾಗಗಳನ್ನರಿಯುವಾಗ ಅಂಶವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶದಿಂದಲೇ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾರವನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಾರದಿಂದಲೇ ಗುಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ಅದು ಸರ್ವರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಅಂದರೆ ಹಾರಾಂಶಗಳು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. (೧/೩, ೧/೪ ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು (೩) ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಈ ಅಂಕಿಗಳು ಹಾರಾಂಶಗಳೆಂದೂ, ಒಂದು (೧) ಎಂಬ ಅಂಕಿಯೇ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಂಶವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.)

ಅನುಬಂಧಾಪವಾಹೇ ಚೈಕಸ್ಯ ಚೇದಧಿಕೋನಕಃ |

ಭಾಗಾಸ್ತಲ್ಯಹಾರೇಣ ಹರಂ ಸ್ವಾಂತಾಧಿಕೇನ ತಾನ್

|| ೨೩ ||

ಉನೇನ ಚಾಪಿ ಗುಣಯೇದ್ವನರ್ಣಂ ಚಿಂತಯೇತ್ತಥಾ |

ಕಾರ್ಯಸ್ತಲ್ಯಹರಾಂತಾನಾಂ ಯೋಗತ್ವಾಪ್ಯಂತರಂ ಮುನೇ

|| ೨೪ ||

ಅಹಾರರಾಶಾ ರೂಪ್ಯಂ ತು ಕಲ್ಪಯೇದ್ಧರಮಪ್ಯಥ |

ಅಂತಾಹತೀಶ್ವೇದಘಾತಹೃದ್ಧಿನ್ನ ಗುಣನೇ ಫಲಂ

|| ೨೫ ||

೨೩-೨೪. ಇನ್ನು ಬಾಗಾನುಬಂಧ ಮತ್ತು ಭಾಗಾಪವಾಹಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ಹಾರಕೈಂತಲೂ ಅಂಶವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ, ಭಾಗಾಪವಾಹಮಾಡಬೇಕು. ಹಾರಕೈಂತಲೂ ಅಂಶವು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ಭಾಗಾನುಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾಗಾನುಬಂಧಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ಣಾಂಕವನ್ನು ತಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ (ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ) ಹಾರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಾಗಾಪವಾಹಮಾಡುವಾಗ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣಾಂಕವನ್ನು ಹಾರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿದ ನಂತರ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಅಂತೂ ಹಾರವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಹಾರವು ವಿಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಸಂಕಲನ (ಕೂಡುವುದು) ಅಥವಾ ವ್ಯವಕಲನ (ಕಳೆಯುವುದು) ಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾರಾಂಶಗಳೆರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೇ ಸಂಕಲನ ಮಾಡಬೇಕು.

೨೫. ಹಾರವಿಲ್ಲದ ರಾಶಿಗೆ ಒಂದು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗುಣಾಕಾರಮಾಡುವಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಗುಣ್ಯ, ಗುಣಕಗಳ ಅಂಶವನ್ನೇ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗುಣಿಸಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಪರಸ್ಪರ ಹಾರಗಳ ಗುಣನದಿಂದ ಬಂದ ಅಂಕಿಯಿಂದ ಅಂತಾಹತಿಯನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಸಬೇಕು.

ಭೇದಂ ಚಾಪಿ ಲವಂ ವಿದ್ವನ್ವರಿವತ್ಕೃ ಹರಸ್ಯ ಚ |

ಶೇಷಃ ಕಾರ್ಯೋ ಭಾಗಹಾರೇ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಗುಣನಾವಿಧಿಃ || ೨೬ ||

ಹಾರಾಂಶಯೋಃ ಕೃತಿ ವರ್ಗೇ ಘನಾಘನವಿಧೌ ಮುನೇ |

ಪದಸಿದ್ಧೌ ಪದೇ ಕುರ್ಯಾದಥೋ ಖಂ ಸರ್ವತಕ್ಷ ಖಂ || ೨೭ ||

ಭೇದಂ ಗುಣಂ ಗುಣಂ ಭೇದಂ ವರ್ಗಂ ಮೂಲಂ ಪದಂ ಕೃತಿ |

ಖಂ ಸ್ವಂ ಸ್ವಮ್ನುಣಂ ಕುರ್ಯಾದ್ವಶ್ಯೇ ರಾಶಿಪ್ರಸಿದ್ಧಯೇ || ೨೮ ||

ಅಥ ಸ್ವಾಂಶಾಧಿಕೋ ನೇ ತು ಲವಾಢ್ಯೋನೋ ಹರೋ ಹರಃ |

ಅಂತಸ್ತದ್ವಿಕೃತಸ್ತತ್ರ ವಿಲೋಮೇ ಶೇಷಮುಕ್ತವತ್ || ೨೯ ||

೨೬. ಭಾಗಾಹಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಜ್ಯದ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಹಾರಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾಜ್ಯದ ಅಂಶ, ಹಾರಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸುವುದೇ ಭಿನ್ನಾಂಶದ ಭಾಗಹಾರವೆನಿಸುವುದು.

೨೭. ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಘನವಾಗಿರುವ ಹಾರಾಂಶಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಮೂಲ ಮತ್ತು ಘನಮೂಲವಿಧಿಗಳಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಸೊನ್ನೆ ಮತ್ತು ಗುಣಿಸಿದರೂ, ಭಾಗಿಸಿದರೂ, ಉಳಿಯುವುದು ಸೊನ್ನೆಯೇ ಆಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿನವರೆವಿಗೂ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯಾಗಣಿತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ವ್ಯಸ್ತವಿಧಿಯು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುದು.

೨೮. ವಿಲೋಮವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಭೇದವನ್ನು ಗುಣವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಗುಣವನ್ನು ಭೇದವನ್ನಾಗಿಯೂ, ವರ್ಗವನ್ನು ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮೂಲವನ್ನು ವರ್ಗವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಖಂವನ್ನು ಘನವನ್ನಾಗಿಯೂ, ಘನವನ್ನು ಖಂವನ್ನಾಗಿಯೂ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಧುನಿಕರು ಧನಕ್ಕೆ + ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನೂ, ಋಣಕ್ಕೆ - ಈ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.

೨೯. ಹರವು ಅಂತಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂಶವನ್ನು ಹರಕ್ಕೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಹರವು ಅಂತಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹರವನ್ನು ಕಳೆದು

ಉದ್ವಿಷ್ಟರಾಶಿಃ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತೌ ಹೃತೋಂತೌ ರಹಿತೋ ಯುತಃ |

ಇಷ್ಟಘ್ನ ದೃಷ್ಟಘಾತೇನ ಭಕ್ತರಾಶಿರನಿಶಿತಃ

|| ೩೦ ||

ಯೋಗೋಂತರೇಣೋನಯುತೋಧೀಶೋ ರಾಶೀ ಚ ಸಂಕ್ರಮೇ |

ರಾಶ್ಯಂತರಹೃತಂ ವರ್ಗೋತ್ತರಂ ಯೋಸುತಶ್ಚ ತೌ

|| ೩೧ ||

ಗಜಗ್ರೀಷ್ಠಕೃತಿವೈರ್ಯಕಾ ದಲಿತಾ ಚೇಷ್ಟಭಾಜಿತಾ |

ಏಕೋಷ್ಯ ವರ್ಗೌ ದಲಿತಃ ಸೈಕೋ ರಾಶಿಃ ಪರೋ ಮತಃ

|| ೩೨ ||

ಅದನ್ನೇ ಹರನೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಛಂಶವು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿರು
ವುದು. ಇನ್ನು ಉಳಿದ ಸಂಕಲನ ಮತ್ತು ವ್ಯವಕಲನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಿಂದೆ
ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆಸಬಹುದು.

೩೦. ಇಷ್ಟಕರ್ಮದಿಂದ ಉದ್ವಿಷ್ಟರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ
ಕ್ರಮ ಹೇಗೆಂದರೆ:—ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು
ಮೊದಲು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಕೇಳುವವರು ಹೇಳುವಂತೆ
ಗುಣನ, ಭಜನಗಳಿಂದ, ಅಂಶ, ಹಾರ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಸಂಕಲನ ಮತ್ತು ವ್ಯವ
ಕಲನಗಳಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಾಗೆ
ಸಾಧಿತವಾದ ಅಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಾಂಕವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ದೃಷ್ಟಾಂಕದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ
ದರೆ ಬರುವುದೇ ಉತ್ತರವಾದ ಅಂಕಿಯಾಗುವುದು. ಇದನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಕರ್ಮ
ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಕರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

೩೧. ಇನ್ನು ಸಂಕ್ರಮಗಣಿತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳ
ಯೋಗ ಮತ್ತು ವಿಯೋಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಇಷ್ಟವಾದ ಎರಡು ಅಂಕಿ
ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ರಮಗಣಿತವೆನ್ನುವರು. ಈವಿಧದ
ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಯೋಗದಿಂದ ವಿಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದು ಎರಡನ್ನೂ ಅರ್ಧಮಾಡಿದರೆ
ಅ ಉದ್ವಿಷ್ಟವಾದ ಎರಡು ಅಂಕಿಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುವುವು.

೩೨. ಈಗ ವರ್ಗಕರ್ಮ ಗಣಿತಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು, ಹೇಗೆಂ
ದರೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ವರ್ಗವನ್ನು

ದ್ವಿಗುಣೇಷ್ಟದೃಶ್ಯತಂ ರೂಪಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಾಗ್ಭೂತಕಂ ಪರಂ ।

ವರ್ಗಯೋಗಾಂತರೇ ವ್ಯೇಕೇ ರಾತ್ನೋವರ್ಗೌಸ್ತ ಏತಯೋಃ ॥ ೩೩ ॥

ಇಷ್ಟವರ್ಗಕೃತಿಶ್ವೇಷ್ಠಫನೋಷ್ಟಫೌ ಚ ಸೈಕಕಾ ।

ರಾಶೀ ಸ್ಯಾತಾಮುಭೇ ವ್ಯಕ್ತೇ ಗಣಿತೇ ವ್ಯಕ್ತಮೇವ ಚ ॥ ೩೪ ॥

ಗುಣಫ್ನಮೂಲೋನಯುತಃ ಸಗುಣಾರ್ಥೇ ಕೃತಂ ಪದಂ ।

ದೃಷ್ಟಸ್ಯ ಚ ಗುಣಾರ್ಥೋನ ಯುತಂ ವರ್ಗೀಕೃತಂ ಗುಣಃ ॥ ೩೫ ॥

ಮಾಡಿ, ಬಂದ ವರ್ಗವನ್ನು ಎಂಟರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದು, ಇಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬರುವ ಭಾಗಲಬ್ಧವೇ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುವುದು. ಪುನಃ ಅದರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಶಿಯು ದೊರಕುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು, ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನು ವರ್ಗಸಂಖ್ಯೆಯ ಯೋಗವಿಯೋಗಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೂಲಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.

೩೩. ವರ್ಗರಾಶಿಯನ್ನೇ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನೇ ರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ದ್ವಿಗುಣವಾದ ಇಷ್ಟಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಗುಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಒಂದು ರಾಶಿಯಾಗುವುದು. ಎರಡು ರಾಶಿಗಳ ವರ್ಗಯೋಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗಾಂತರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಆ ಎರಡು ಸಂಖ್ಯೆಗಳೂ ಮತ್ತೊಂದರ ವರ್ಗ ರೂಪವಾಗುವುದು.

೩೪. ಅಥವಾ ವರ್ಗಕರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಇಷ್ಟಸಂಖ್ಯೆಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಫಲವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಎಂಟರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅದು ಪ್ರಥಮರಾಶಿಯಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತ, ಅಥವಾ ಅವ್ಯಕ್ತಸಂಖ್ಯೆಗಳ ವರ್ಗ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು.

೩೫. ಗುಣಕರ್ಮದಿಂದ ಇಷ್ಟರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ : ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವವನು ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದು ರಾಶಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಒಂದು

ಯದಾ ಲವೋನಯುಗಾಶಿರ್ವ್ಯಕ್ತಂ ಭಾಗೋನಯುಗ್ವನಾ |

ಭಕ್ತಂ ತಥಾ ಮೂಲಗುಣಂ ತಾತ್ಪರ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯೋಫ ವೋಕ್ತವತ್ || ೩೬ ||

ಪ್ರಮಾಣೇಚ್ಛೇ ಸಜಾತೀಯೇ ಆದ್ಯಂತೇ ಮಧ್ಯಗಂ ಫಲಂ |

ಇಚ್ಛಾಘ್ನನಾದ್ಯದೃಶ್ಯೇಷ್ಯಂ ಫಲಂ ವ್ಯಸ್ತೇ ವಿಸರ್ಯಯಾತ್ || ೩೭ ||

ಅಂಕಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿ, ರಾಶಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸು ವನು. ಆಗ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕನು ಹೇಳುವ ಗುಣಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಗುಣದಿಂದ ಗುಣಿತವಾದ ಮೂಲವನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಕಳೆದು ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಆ ಎರಡು ರಾಶಿಗಳಿಗೂ ವರ್ಗಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾಶ್ನಿಕನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರಿಯಾಗುವ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಲಭಿಸುವುದು.

೩೬. ಯಾವಾಗ ಆ ರಾಶಿಯು ಅಂಶದಿಂದ ಯುತವಾಗಿ ಅಥವಾ ವಿಯುತವಾಗಿ ಆಗುವುದೋ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ದೃಶ್ಯರಾಶಿಯೆನಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅದನ್ನು ಸರಿಮೋಡಬೇಕಾದರೆ ಮೂಲಗುಣಕ್ಕೆ ಭಾಗವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದುಕಡೆ ಕಳೆದು ಒಂದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು.

೩೭. ಇನ್ನು ತ್ರೈರಾಶಿಕಗಣಿತವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ತ್ರೈರಾಶಿ ಯೆಂದರೆ, ಮೂರುಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯು ವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾರಾಶಿಗಳು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವುಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಉದಾ.—(೪) ನಾಲ್ಕು ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ (೬) ರೂ. ಗಳಾದರೆ, (೧೦) ಹತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು? ಈ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಹತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛಾರಾಶಿಗಳು. ಇವೆರಡೂ ಹಣ್ಣುಗಳ ಎಣಿಕೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಮಾನಜಾತಿಯ ಅಂಕಿಗಳಾಗಿರುವುವು. ಉತ್ತರವೇ ಫಲರಾಶಿಯೆನಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣೇಚ್ಛಾ ರಾಶಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮಧ್ಯೆ ಫಲರಾಶಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಚ್ಛಾರಾಶಿಯನ್ನು ಫಲರಾಶಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪ್ರಮಾಣರಾಶಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯುವುದು.

ಪಂಚರಾತ್ನಾದಿಕೇನೋನ್ಮುಖಶ್ಚಂ ಕೃತ್ವಾ ಫಲಚ್ಛಿದಾಂ ।

ಬಹುರಾಶಿನಧಂ ಭಕ್ತೇ ಫಲಂ ಸ್ವಲ್ಪವರ್ಧೇನ ಚ

॥ ೩೮ ॥

ಇಷ್ಟಕರ್ಮವರ್ಧೇಮೂಲಂ ಚ್ಯುತಂ ಮಿಶ್ರಾತ್ಯಲಾಂತರೇ ।

ಮಾನಘ್ನ ಕಲತ್ಪಾತಿತಕಾಲಾಘ್ನ ಫಲಸಂಹೃತಾಃ

॥ ೩೯ ॥

ಸ್ವಯೋಗಭಕ್ತಾನಿಘ್ನಾಃ ಸ್ವಾಃ ಸಂಪ್ರಯುಕ್ತದಲಾನಿ ಚ ।

ಬಹುರಾಶಿಫಲಾತ್ಸ್ವಲ್ಪರಾಶಿಮಾಸಫಲಂ ಬಹು

॥ ೪೦ ॥

೩೮. ಇನ್ನು ಪಂಚರಾಶಿಗಣಿತ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು—ಪಂಚರಾಶಿ, ಅಂದರೆ ಐದು ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಆರನೆಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಂಚರಾಶಿ, ಸಪ್ತರಾಶಿ, ನವರಾಶಿ ಮೊದಲಾದ ಗಣಿತಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಫಲರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಮಾಣೇಚ್ಛಾರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಹುರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಣಿಸಿದ ಲಬ್ಧವನ್ನು, ಅಲ್ಪರಾಶಿಜನಾದ ಗುಣಲಬ್ಧದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಉದ್ದಿಷ್ಟಸಂಖ್ಯೆಯೆನಿಸುವುದು.

೩೯-೪೦. ಮಿಶ್ರಕವ್ಯವಹಾರಗಣಿತ ಕ್ರಮ—ಮಿಶ್ರಕವ್ಯವಹಾರವೆಂದರೆ, ಮೂಲಭನ, ಬಡ್ತೀ, ಕಾಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು. ಇದೇರೀತಿ ಕಾಲ, ಬಡ್ತಿ, ಅಸಲು ಇವುಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಲಮಾನಗಳನ್ನೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸುವುದು. ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಮಿಶ್ರಕವ್ಯವಹಾರಗಣಿತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಕಾಲದಿಂದ ಫಲಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ಮಿಶ್ರಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಮೂಲಕಲೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಕಾಲರೂಪವಾದ ಉತ್ತರವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಇಷ್ಟಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಇವುಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಇಷ್ಟಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಾರಿಯಿರುವುದು.

ಚೇದ್ರಾಶಿವನರಂ ಮಾಸಫಲಾಂತರಹೃತಂ ಚ ಯಃ |

ಕ್ಷೇಪಾ ಮಿತ್ರಹತಾಃ ಕ್ಷೇಪಯೋಗಭಕ್ತಾಃ ಫಲಾನಿ ಚ

|| ೪೦ ||

ಭಜೇಚ್ಛಿದೋಂಶೈಸ್ತೈರ್ಮಿತ್ರೈ ರೂಪಂ ಕಾಲಶ್ಚ ಪೂರ್ತಿಕ್ರತ್ |

ಪಕ್ಷೋಗಚ್ಛೇತ್ಸಮೇಧ್ಯನ್ಯೇ ಸಮೇ ವಗೋದ್ಧೀತೇತ್ಯತಃ

|| ೪೧ ||

೪೦. ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಪರಾಶಿಯೆಂದರೆ .... ಅಸಲು (1)

ಮಿತ್ರರಾಶಿಯೆಂದರೆ .... ಮೊತ್ತ (2)

ಫಲವೆಂದರೆ .... ಬಡ್ತಿ (3)

ಮೂರುಜನರು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕ್ಷೇಪನಿಧಿಯಿಂದ (ಮೂಲ ಫಲದಿಂದ) ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡಿ, ಒಟ್ಟಾದ ಒಂದು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಆಗ ಆ ಮೂರು ಮಂದಿಗೂ ಫಲದ ಹಂಚಿಕೆಯು ಹೇಗಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೇ ಈ ಗಣಿತವಿಧಿಯು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಕರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಿತ್ರರಾಶಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆ ಫಲವು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬರುವುದು.

೪೧. ಬಾವಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬುವ ಕಾಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ—

ಬೇರೆಬೇರೆ ಜಲರಾಶಿಯು ಒಂದು ಬಾವಿಯನ್ನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುವುದಾದರೆ, ಆ ಜಲರಾಶಿಯು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕರೆತು ತುಂಬುವುದಾದರೆ ಎಷ್ಟುಕಾಲ ಬೇಕು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಭೇದವನ್ನು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿತ್ರವಾದ ರಾಶಿಯಿಂದ ರೂಪವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಕಾಲರೂಪವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು, ಮೂಲ್ಯವನ್ನು ಭಾಗದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪಣ್ಯವಸ್ತುಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗವೇ ಇಷ್ಟವಾದ ಪಣ್ಯವಸ್ತುವಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುವುದು.

ವ್ಯಸ್ತಂ ಗಚ್ಛೇತಂ ಫಲಂ ಯದ್ಗುಣವರ್ಗ ಭಜಂ ಹಿ ತತ್ |

ವ್ಯೇಕಂ ವ್ಯೇಕಗುಣಾಪ್ತಂ ಚ ಪ್ರಾಘ್ನಂ ಜ್ಞಾತಂ ಗುಣೋತ್ತರೇ || ೪೩ ||

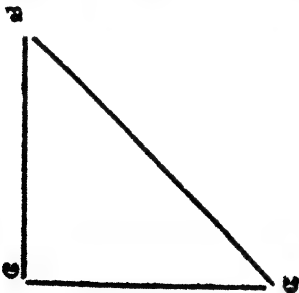
ಭುಜಕೋಟಿಕೃತೇರ್ಯೋಗಮೂಲಂ ಕರ್ಣಕ್ಷಮೋರ್ಭವೇತ್ |

ಪುತ್ರಕೃತ್ಯಂತರಪದಂ ಕೋಟಿದೋಃ ಕರ್ಣವರ್ಗಯೋಃ || ೪೪ ||

೪೩. ದ್ವಿಗುಣೋತ್ತರವಾಗಿರುವ ಅಂದರೆ ಪುತಿದಿನವೂ ಎರಡರಷ್ಟಾ ಗುವ ಫಲಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮವು ಹೀಗಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ 'ಗಚ್ಛ' ಎಂಬುದು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಪದವೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. ಗಚ್ಛರಾಶಿಯು ವಿಷಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದು, ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಸಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಭಾಗಮಾಡಿ ವರ್ಗಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗಚ್ಛಕ್ಷಯವಾಗುವವರೆವಿಗೂ ಕಳೆದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ರುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಗಚ್ಛವನ್ನು ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಫಲವೇ ಉತ್ತರವಾಗುವುದು.

೪೪. ಈಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತವು ನಿರೂಪಿತವಾಗುವುದು—

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ, ಕರ್ಣ, ಭುಜ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೆಲವು ಸಂಕೇತಪದಗಳಿಂದ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಹರಿಸಬೇಕು. ತ್ರಿಭುಜ ಅಥವಾ ಚತುರ್ಭುಜಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಬಾಹುವಿಗೆ 'ಭುಜವೆಂದು' ಹೆಸರು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಭುಜಕ್ಕೆ 'ಕೋಟಿಯೆಂದೂ,' ಅನೇಕರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ಒಂದು ರೇಖೆಗೆ 'ಕರ್ಣ' ವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಉದಾ—

ಅ. ಆ ರೇಖೆಯು ಭುಜವೆನಿಸುವುದು.

ಆ. ಇರೇಖೆಯು ಕೋಟಿ.....

ಇ. ಇರೇಖೆಯು ಕರ್ಣ.....

ಬಿಂಬಂ ತತ್ಸ್ಯಾತ್ಮಕಪದಂ ಕ್ಷೇತ್ರೇ ತ್ರಿಚತುರಸ್ರಕೇ |

ರಾಶ್ಯೋರಂತರವರ್ಗೇಣ ದ್ವಿಘ್ನೇ ಘಾತೇ ಯುತೇ ತಯೋಃ || ೪೫ ||

ವರ್ಗಯೋಗೋಫ ಯೋಗಾಂತಹತೀರ್ವರ್ಗಾಂತರಂ ಭವೇತ್ |

ವ್ಯಾಸ ಅಕೃತಿಸಂಕ್ಷುಗೋ ಆಸಃ ಸ್ಯಾತ್ಪರಿಧಿರ್ಮುನೇ || ೪೬ ||

ಜ್ಯಾವ್ಯಾಸಯೋಗವಿವರಾಹತಮೂಲೋನಿಶೋಧಿತಃ |

ವ್ಯಾಸಃ ಶರಃ ಶರೋನಾಚ್ಚ ವ್ಯಾಸಾಚ್ಛರಗುಣಾತ್ಪದಂ || ೪೭ ||

ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೂರನೆಯದರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರಗಣಿತ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭುಜ, ಕೋಟಿಗಳ ವರ್ಗಯೋಗಕ್ಕೆ ಪದವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದರೆ, ಅದು ಕರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಕರ್ಣ ಭುಜಗಳ ವರ್ಗಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಬರುವುದೇ ಕೋಟಿರೂಪವಾದ ಉತ್ತರವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಗಳ ವರ್ಗಾಂತರ ಮೂಲವೇ ಭುಜವೆನಿಸುವುದು.

೪೫. ತ್ರಿಕೋಣ, ಅಥವಾ ಚತುಷ್ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಣದ ವರ್ಗವನ್ನು, ಭುಜಕೋಟಿಗಳ ವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ಎರಡರಿಂದಲೂ ಗುಣಿಸಿ, ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ, ಒಟ್ಟು ಚತುರಸ್ರದ ಪರಿಮಿತಿಯು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು.

೪೬-೪೮. ವೃತ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಜ್ಯಾಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ, ಇವುಗಳ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಂತರ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು ಅರ್ಧಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಂದಲೇ ಶರವು ದೊರೆಯುವುದು. ವ್ಯಾಸಾರ್ಧವೇ ತ್ರಿಜ್ಯ. ಈ ತ್ರಿಜ್ಯಯಿಂದಲೇ ಪರಿಧಿಯನ್ನೂ ಅನಯನಮಾಡಬಹುದು. ವ್ಯಾಸಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶರದಿಂದ ಕಳೆದು, ಅದನ್ನೇ ಶರಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಬಂದುದನ್ನು ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಜ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಿ, ಶರದಿಂದ

ದ್ವಿಘ್ನಂ ಜೀವಾಥ ಜೀವಾದ್ವರ್ವರ್ಗೇ ಶರಹೃತೇ ಯುತೇ ।

ವ್ಯಾಸೋಷ್ಟತೇ ಭವೇದೇವಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಗಣಿತಕೋವಿದೈಃ ॥ ೪೬ ॥

ಚಾಪೋ ನ ನಿಘ್ನಃ ಪರಿಧಿಃ ಸ್ರಾಗಾಂಕಃ ಪರಿಧೇಃ ಕೃತೇ ।

ತುರ್ಯಾಂಶೇ ನ ಶರಘ್ನೇನಾಘೇನಿನಾಘಂ ಚತುರ್ಗುಣಂ ॥ ೪೭ ॥

ವ್ಯಾಸಘ್ನಂ ಪ್ರಭಜೇದ್ವಿಪ್ರ ಜ್ಯಕಾ ತಜ್ಜಾಯತೇ ಸ್ಫುಟಾ ।

ಜ್ಯಾಂಘ್ರೇಷುಘ್ನೋವೃತ್ತವರ್ಗೋಬ್ಧಿಘ್ನವ್ಯಾಸಾಘ್ಯಮೌರ್ವಿಹೃತ್ ॥ ೪೮ ॥

ಲಬ್ಧೋನವೃತ್ತವರ್ಗೋದ್ರಿಪದೇರ್ಧಾತ್ವತೀ ಧನುಃ ।

ಸ್ಥೂಲಮಧ್ಯಾಪ್ಯವನ್ನ ನೇಧೋ ವೃತಾಂಕಾಶೇಷಭಾಗಕಃ ॥ ೪೯ ॥

ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಶರವನ್ನು ಕೂಡಿದರೆ, ವ್ಯಾಸಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯು ವುದು. ಹೀಗೆ ಶರ, ವ್ಯಾಸ, ಪರಿಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು.

೪೯-೫೦. ವೃತ್ತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾಪದಿಂದ ಪರಿಧಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು, ಅದರಿಂದ ಪರಿಧಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುಣಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಥಮವೆಂದು ಹೆಸರು. ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದುಭಾಗವನ್ನು ಐದರಿಂದ (5) ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಥಮಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕಳೆದು, ಚತುರ್ಗುಣಿತವಾದ (ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ) ವ್ಯಾಸಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಥಮವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಜ್ಯಕಾಂಶವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇದೇ ಸ್ಥೂಲಜ್ಯಾವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ. ಇನ್ನು ಚಾಪವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಕಾರಾಂತರವು ಹೇಗೆಂದರೆ, ಜ್ಯಾಸಂಖ್ಯೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದುಭಾಗವನ್ನು ಐದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯಾಸಪ್ರಮಾಣದ ಚತುರ್ಥಾಂಶದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಜ್ಯಾಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಪರಿಧಿಯ ವರ್ಗಚತುರ್ಥಭಾಗವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಉಳಿಯುವ ಶೇಷವೇ ಧನುಸ್ಸು ಗುವುದು. ಇದನ್ನೇ ಚಾಪವೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸುವರು.

ವೃತ್ತಾಂಗಾಂಶಕೃತಿರ್ವೇಧನಿಪ್ರೀಯನಕರಾಮಿಕೌ ।

ವಾರಿನ್ಯಾಸಹತಂ ದೈರ್ಘ್ಯಂ ದೋಧಾಂಗುಲಹತಂ ಪುನಃ ॥ ೫೨ ॥

ಖಖೇಂದುರಾಮವಿಹತಂ ಮಾನಂ ದ್ರೋಣಾದಿವಾರಿಣಃ ।

ವಿಸ್ತಾರಾಯಾಮವೇಧಾನಾಮಂಗುಲ್ಯೋನ್ಮೋಸ್ಯನಾಡಿಘ್ನಾಃ ॥ ೫೩ ॥

ರಸಾಂಕಾಭ್ರಾದ್ವಿಭಿರ್ಭಕ್ತಾ ಧಾನ್ಯೇ ದ್ರೋಣಾದಿಕಾಮಿಹಿಃ ।

ಉತ್ಸೇಧವ್ಯಾಸದೈರ್ಘ್ಯಾಣಾಮಂಗುಲ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯ ನೋ ದ್ವಿಜ ॥ ೫೪ ॥

೫೨-೫೪. ಈಗ ಪಾತವ್ಯವಹಾರ, ಎಂದರೆ ವಿಷಮಾಕಾರವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅದರ ಘನಪರಿಮಾಣವನ್ನೂ ಮತ್ತು ವಿಷಮಾಕಾರದ ಘನಪರಿಮಾಣವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಮ. ಈ ವಿಧವಾದ ಗಣಿತವು ಈಗ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು :-

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಳ್ಳ, ತಿಟ್ಟು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಅಗಲದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ಗಣಿತವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು :-

ವೃತ್ತಾಕಾರವಾದ ಬಾವಿಯ ವೇಧಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಂಗುಲವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ವ್ಯಾಸದಿಂದ, ಆ ಅಂಗುಲಗಳನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ಉದ್ದದ ಅಳತೆಯನ್ನು (೩೧೦೦) ಮೂರುಸಾವಿರದ ಸೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ನೀರಿನ ದ್ರೋಣರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣತವಾಗುವುದು. ಒಂದು ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯ ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗಲ ಇವುಗಳ ಅಳತೆಯನ್ನು ಅಂಗುಲರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗುಣಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು (೪೦೯೬) ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರದ ತೊಂಬತ್ತಾರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಅಳತೆಯು ದ್ರೋಣ (ಬಳ್ಳ) ರೂಪವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು. ರಾಶಿಯ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಅಂಗುಲಿರೂಪವಾಗಿ ಎಣಿಸಕೂಡದು.

ಮಿಥೋಘ್ನಾತಿಭಜೇದ್ರಾಕೇಸ್ವಾದ್ರೋಣಾದಿಮಿತಿರ್ಭವೇತ್ |

ವಿಸ್ತಾರಾದ್ಯಂಗುಲಾನ್ಯೇವಂ ಮಿಥೋಘ್ನಾನ್ಯಪಸಾಂ ಭವೇತ್ || ೫೫ ||

ನಾಣೇಭ ಮಾರ್ಗಾನ್ಯೈರ್ಲಬ್ಧಂ ದ್ರೋಣಾದ್ಯಂ ಮಾನಮಾದಿಕೇತ್ |

ದೀಪಕಂಕುತಲಚ್ಚಿಘ್ನಃ ಶಂಕುರ್ಭಾವಂ ಭವೇನ್ಮುನೇ || ೫೬ ||

ನರೋ ನ ದೀಪಕಶಿಪೌಚ್ಚಭಕ್ತೋ ಹೃಥ ಭೋದ್ಯನೇ |

ಶಂಕಾ ನೃದೀಪಾಧಸ್ತಿದ್ರಷ್ಟೌರ್ದೀಪಾಚ್ಚಂ ನರಾಸ್ತಿಕೇ || ೫೭ ||

ವಿಶಂಕುರ್ದೀಪಾಚ್ಚಗುಣಾಜ್ಞಾಯಾ ಶಂಕೋದ್ವೃತಾ ಭವೇತ್ |

ದೀಪಕಂಕ್ವಂತರಂ ಚಾಥ ಜ್ಞಾಯಾಗ್ರವಿವರಘ್ನಫಾ || ೫೮ ||

೫೫-೬೦. ಎರುಡುರಾಶಿಗಳ ದ್ರೋಣಾದಿಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಗುಣಿಸಿ, ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಅಂಗುಲರೂಪವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಎರುಡುರಾಶಿಗಳ ದೈರ್ಘ್ಯಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ನಂತರ ಆ ಅಂಗುಲಗಳನ್ನು (೫೫) ಐನೂರಿಂಭತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ರಾಶಿಯ ದ್ರೋಣರೂಪವಾಗುವುದು. ಒಂದಂ ದೀಪದಕಂಬವನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ದೀಪದ ಕಂಬದ ನೆರಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು, ಈ ಗಣಿತಕ್ರಮದಿಂದ ಅನಯನಮಾಡಬಹುದು. ದೀಪದ ತಲಭಾಗದ ಮತ್ತು ಶಂಕುವಿನ ತಲಭಾಗದ ಮಧ್ಯಭೂಮಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶಂಕು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇದನ್ನು ದೀಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಂಬದ ಅಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಆ ದೀಪದ ನೆರಳಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವುದು. ಇನ್ನು ದೀಪದ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಶಂಕುಪ್ರಮಾಣವನ್ನು, ನೆರ (ಶಂಕು) ಮತ್ತು ದೀಪ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಛಾಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಶಂಕುಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ದೀಪದ ಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವುದು. ಇನ್ನು ದೀಪ ಮತ್ತು ಶಂಕು ಇವುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ರೀತಿ ಗಣಿತಮಾಡಬೇಕು. ಛಾಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಶಂಕು ಮತ್ತು ದೀಪೋಚ್ಚಯ ಇವುಗಳ

ಮಾನಾಂತರದ್ಭ್ರವದ್ಭೂಮಿಃ ಸ್ಯಾದಘೋಭೂನರಾಹತಿಃ |
 ಪ್ರಭಾಸ್ತಾ ಜಾಯತೇ ದೀಪತಿಪೌಚ್ಛಂ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಿರಾಶಿಕಾಶ್ || ೫೯ ||
 ದಿತಕ್ಷಂಕ್ಷೇಪತಃ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಗಣತೇ ಪರಿಕರ್ಮಕಂ |
 ಗ್ರಹಮಧ್ಯಾದಿಕಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಗಣತೇ ನಾಶಿವಿಸ್ತರಾನ್ || ೬೦ ||
 ಯುಗಮಾನಂ ಸ್ತೃತಂ ವಿಪ್ರ ಖಚತುಷ್ಕರದಾರ್ಣವಾ |
 ತದ್ವತಾಂತಾಸ್ತು ಚತ್ವಾರಃ ಕೃತಾಖ್ಯಂ ಪಾದಮುಚ್ಯತೇ || ೬೧ ||
 ತ್ರಯಸ್ತ್ರೀತಾ ದ್ವಾಪರಃ ದ್ವೌ ಕರಿರೇಕಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ |
 ಮನುಕೃತಾಬ್ಧಸಹಿತಾ ಯುಗಾನಾಮೇಕಸಪ್ತತಿಃ || ೬೨ ||

ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶಂಕುವಿನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಫಲವು ದೀಪನರಾಂತರರೂಪವಾಗುವುದು. ಈಗ ಛಾಯಾ ಮತ್ತು ದೀಪ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ದೀಪದ ಎತ್ತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹೀಗೆ ಗಣಿತಮಾಡಬೇಕು. ಛಾಯಾ ಮತ್ತು ದೀಪಾಗ್ರದ ಅಂತರದಿಂದ ಛಾಯಾಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ, ಛಾಯಾ ದೀಪಾಗ್ರಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಭೂಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಭೂಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಶಂಕುಪ್ರಮಾಣ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಗುಣಿಸಿ, ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು, ದೀಪತಿಪೆಯ ಔನ್ನತ್ಯವಾಗುವುದು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ತಿಳಿದಮೇಲೆ, ಉಳಿದ ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತ್ರೈರಾಶಿಕದಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ತ್ರೈರಾಶಿಕವೆಂಬುದು ಸಕಲಗಣಿತಸಾಧಾರಣವಾದ ದ್ವೈದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸಕಲಗಣಿತಗಳ ಪರಿಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವೆನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗ್ರಹಮುಷ್ಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಭಗೋಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅದಿತ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

೬೧-೬೩. ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ಕೃತ, ತ್ರೀತ, ದ್ವಾಪರ ಮತ್ತು ಕರಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಪರಿಮಿತಿಯೆಂದರೆ, ೪೩೦೦೦೦, ನಲವತ್ತು ಮೂರುಲಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ $\frac{೪}{೧೦}$ ಹತ್ತನೆಯ ನಾಲ್ಕು

ವಿಭೇದ್ವಿನೇಷ್ಯವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಮನವಸ್ತು ಚತುರ್ದಶಃ |

ತಾವತ್ಕೇವ ನಿಶಾ ತಸ್ಯ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ

|| ೩೩ ||

ಭಾಗ, ಅಂದರೆ ೧೭೨೦೦೦ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವು ಚತುರ್ಯುಗಪ್ರಮಾಣದ $\frac{3}{೧೦}$ ಹತ್ತನೆಯ ಮೂರುಭಾಗ ಅಂದರೆ ೧೨೬೦೦೦, ಹನ್ನೆರಡುಲಕ್ಷದ ತೊಂಭತ್ತಾರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವು ಒಟ್ಟು ಯುಗಪ್ರಮಾಣದ $\frac{೨}{೧೦}$ ಹತ್ತನೆಯ ಎರಡು ಭಾಗ, ಅಂದರೆ, ೮೬೪೦೦೦ ಎಂಟುಲಕ್ಷದ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಮಾಣವಾದರೋ $\frac{೧}{೧೦}$ ಹತ್ತನೆಯ ಒಂದುಭಾಗ ಅಂದರೆ ೪೩೨೦೦೦ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷದ ಮೂವತ್ತೆರಡುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು. ಹೀಗೆ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಿಗೂ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಸಂಖ್ಯಾಪರಿಮಿತವಾದ ವರ್ಷಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವರ್ಷವಿಭಾಗ ಪಟ್ಟಿ :-

ವರ್ಷಗಳು

ಒಟ್ಟು ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಮತ್ತು ಕಲಿಯುಗಗಳ ಪ್ರಮಾಣ,	೪೩೨೦೦೦೦
ಕೃತಯುಗಪ್ರಮಾಣ = $\frac{೪}{೧೦}$ ಭಾಗ = $\frac{೪೩೨೦೦೦೦ \times ೪}{೧೦}$ =	೧೭೨೦೦೦೦
ತ್ರೇತಾ .... $\frac{೩}{೧೦}$ ಭಾಗ = $\frac{೪೩೨೦೦೦೦ \times ೩}{೧೦}$ =	೧೨೬೦೦೦೦
ದ್ವಾಪರ .... $\frac{೨}{೧೦}$ ಭಾಗ = $\frac{೪೩೨೦೦೦೦ \times ೨}{೧೦}$ =	೮೬೪೦೦೦೦
ಕಲಿ .... $\frac{೧}{೧೦}$ ಭಾಗ = $\frac{೪೩೨೦೦೦೦ \times ೧}{೧೦}$ =	೪೩೨೦೦೦

ಒಂದು ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾಯುಗಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕುಯುಗಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಮಹಾಯುಗವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಸ್ವಯಂಭುವಾ ಶತಗತಾನವ್ತಾನ್ಸಂಪಿಂಡ್ಯ ನಾರದಃ |

ಖಚರಾನಯನಂ ಕಾರ್ಯಮುಪವೇಷ್ಯಯುಗಾದಿತಃ |

|| ೬೪ ||

ಯುಗೇ ಸೂರ್ಯಜ್ಞ ಕುಕ್ರಾಣಾಂ ಖ ಚತುಷ್ಕರದಾರ್ಣವಾಃ |

ಕುಜಾರ್ಕಗುರುಶಕ್ರಾಣಾಂ ಭಗವಾಃ ಪೂರ್ವಯಾಯಿನಾಂ |

|| ೬೫ ||

ಇಂದೋರಸಾಗ್ನಿ ತ್ರಿತ್ರಿಷು ಸಪ್ತ ಭೂಧರಮಾರ್ಗಜಾಃ |

ದಸ್ರತ್ಯುಷ್ಪರಸಾಂಕಾಕ್ಷಿಲೋಚನಾನಿ ಕುಜಸ್ಯ ಕು |

|| ೬೬ ||

ಬುಧಶೀಘ್ರಸ್ಯ ಕೂನ್ಯಕುಪಾದ್ರಿತ್ಯಂಕನಗೇಂದವಃ |

ಬೃಹಸ್ಪತೇಃ ಖದಸ್ರಾಕ್ಷಿವೇದಪದ್ಧತ್ಯಯಸ್ತಥಾ |

|| ೬೭ ||

ಇಂತಹ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳಾದರೆ, ಅದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲಾ ಗುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾತ್ರಿಯೂ, ಹಗಲಿನಷ್ಟೇ ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳದ್ದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಿಂಟು ಮನ್ವಂತರಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ೭೧೫೨ = ೧೯೮೮ ಮಹಾ ಯುಗಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಂದು ದಿನವಾಯಿತು.

೬೪. ಈ ಅಹರ್ಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೂರುವರ್ಷಗಳು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮನ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲೋಕರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

೬೫-೬೬. ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಎಂಬ ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ, ಕುಜ, ಶನಿ, ಗುರು ಈ ಗ್ರಹಗಳ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚ ಗಳಿಗೂ ೪೫೦೦೦೦ ನಲವತ್ತಮೂರುಲಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ಭಗಣಗಳಿವೆ. ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟುಸಾರಿ ದ್ವಾದಶ ರಾಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಭಗೋಳದಲ್ಲಿ ಪೂಂವ್ಯಭಿಮುಖ ವಾಗಿ ಗ್ರಹಗಳು ಸುತ್ತುತ್ತವೆಯೆಂದರ್ಥ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೫೭೫೫೩೬, ಐದು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳುಲಕ್ಷದ, ಐವತ್ತಮೂರುಸಾವಿರದ, ಮುನ್ನೂರುಮೂವ ತ್ತಾರು ಭಗಣಗಳೂ, ಕುಜನಿಗೆ ೨೯೮೮೩೨ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡುಲಕ್ಷ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರದ ಎಂಟಿನೂರಮೂವತ್ತೆರಡು ಭಗಣಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ.

೬೭-೬೮. ಬುಧ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೧೭೯೩೭೦೬೦ ಭಗಣಗಳೂ, ಗುರು

ಶಿಶಿರೇಫ್ರಸ್ಯ ಪಟ್ಟಿಪ್ರಕ್ರಿಯಮಾಶ್ವಿನ್ ಭೂಭರಾಃ ।

ತನೇರ್ಭುಜಂಗ ಪಟ್ಟಿಂಚರಸನೇದನಿತಾಕರಾಃ

|| ೬೬ ||

ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಸ್ತಾಗ್ನಿ ಕುನ್ಯಾಕ್ಷಿನಸುಸರ್ಪಾರ್ಣವಾ ಯುಗೇ ।

ವಾಮಂ ಪಾತಸ್ಯ ವಸ್ತಗ್ನಿ ಯಮಾಶ್ವಿವಿದಸ್ಯಕಾಃ

|| ೬೭ ||

ಉದಯಾದುದಯಂ ಭಾನೋರ್ಭೂಮೇಃ ಸಾವನ ವಾಸರಾಃ ।

ವಸುದ್ವ್ಯಷ್ಟಾದ್ವಿರೂಪಾಂಕ ಸಪ್ತಾದ್ವಿತೀಯೋ ಯುಗೇ

|| ೬೮ ||

ಪಡ್ ವಹ್ನಿ ಪ್ರಹುತಾಶಾಂಕತಿಥಯಶ್ಚಾಧಿಮಾಸಕಾಃ ।

ತಿಥಿಕ್ಷಯಾಯಮಾರ್ಥಾಕ್ಷಿದ್ವ್ಯಷ್ಟವೈರಮತರಾಶ್ವಿನಃ

|| ೬೯ ||

ಖಚತುಷ್ಠಾ ಸಮುದ್ರಾಷ್ಟಕುಪಂಚರವಿಮಾಸಕಾಃ ।

ಪಟುತ್ಯಗ್ನಿ ನೇದಾಗ್ನಿ ಪಂಚತುಭ್ರಾಂತುಮಾಸಕಾಃ

|| ೭೦ ||

ವಿಗೆ ೬೬೪೨೦ ಭಗಣಗಳೂ, ಶುಕ್ರ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೭೦೨೨೬೬ ಭಗಣಗಳೂ, ಶನಿಗೆ ೧೪೬೫೬ ಭಗಣಗಳೂ ಇವೆ.

೬೯. ಚಂದ್ರೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೪೮೨೦೬ ಭಗಣಗಳಿವೆ. ಪಕ್ಷಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಅದೃಶ್ಯರೂಪವಾದ ಚಂದ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ೨೬೨೨೮ ಭಗಣಗಳಿವೆ.

೭೦-೭೧. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದ ವರೆಗಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಕಸಾವನಾಹಸ್ಸು ಅಥವಾ ಸೌರದಿನವೆನ್ನಬಹುದು. ಅಂತಹ ಸೌರದಿನಗಳು ಮಹಾಯುಗಕ್ಕೆ ೧೫೭೯೧೭೮೨೮ ಇಷ್ಟಾಗುವುವು. ಮತ್ತು ಮಹಾಯುಗಕ್ಕೆ ೧೫೯೩೩೬೬ ಅಧಿಮಾಸಗಳಿರುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ೨೫೦೮೨೫೨ ತಿಥಿಕ್ಷಯಗಳಿರುವುವು.

೭೨-೭೪. ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ೫೮೪೦೦೦೦ ಸೂರ್ಯಮಾಸಗಳೂ, ೫೬೪೩೬೦೦೦೦ ಚಾಂದ್ರಮಾಸಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸೂರ್ಯಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ೩೬೮ ಭಗಣಗಳೂ, ಕುಜಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೨೦೪ ಭಗಣಗಳೂ, ಬುಧಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೩೬೮ ಭಗಣಗಳೂ,

ಪ್ರಾಗ್ಗತೇಃ ಸೂರ್ಯಮಂದಸ್ಯ ಕಲ್ಪೇಸಪ್ರಾಪ್ತವತ್ಸಯಃ |

ಕೌಜಸ್ಯ ವೇದಸ್ಯಯಮಾ ವೌಧಸ್ಯಾಪ್ತಕುರ್ವತ್ಸಯಃ |

|| ೭೩ ||

ಖಖರಂಧ್ರಾಣಿ ಜೈವಸ್ಯ ಶೌಕ್ರಸ್ಯಾರ್ಥಗುಣೇಷವಃ |

ಗೋಗ್ನಯಃ ಶನಿಮಂದಸ್ಯ ಪಾತಾನಾಮಥ ವಾಮತಃ |

|| ೭೪ ||

ಮನುದಸ್ರಾಸ್ತು ಕೌಜಸ್ಯ ಬೌಧಸ್ಯಾಪ್ತಸಾಗರಾಃ |

ಕೃತಾದ್ರಿಚಂದ್ರಾ ಜೈವಸ್ಯ ಶೌಕ್ರಸ್ಯಾಗ್ನಿಖನಂದಕಾಃ |

|| ೭೫ ||

ಶನಿಪಾತಸ್ಯ ಭಗಣಾಃ ಕಲ್ಪೇಯಮರಸರ್ತವಃ |

ವರ್ತಮಾನಯುಗೇ ಭಾನಾವತ್ಸರಾಭಗಣಾಭಿಧಾಃ |

|| ೭೬ ||

ಮಾಸೀಕೃತಾಯುತಾಮಾಸೈರ್ಮಧುಕುಕ್ಲಾದಿಭಿರ್ಗತೈಃ |

ಪೃಥಕ್ಕ್ವಾ ಸ್ತೇಧಿಮಾಸಘ್ನಾಃ ಸೂರ್ಯಮಾಸವಿಧಾಜಿತಾಃ |

|| ೭೭ ||

ಬೃಹಸ್ಪತಿಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೯೦೦ ಭಗಣಗಳೂ, ಶುಕ್ರಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೫೫ ಭಗಣಗಳೂ, ಶನಿಮಂದೋಚ್ಚಕ್ಕೆ ೩೯ ಭಗಣಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ಮಂದೋಚ್ಚಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪುರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗಮನವೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

೭೫-೭೬. ಇನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಗಮನವುಳ್ಳ ಗ್ರಹಪಾತಗಳಿಗೆ ಈರೀತಿ ಭಗಣಗಳುಂಟು. ಒಂದು ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕುಜಪಾತವು ೨೦೪ ಸಾರಿಯೂ, ಬುಧ ಪಾತವು ೪೮೮ ಸಾರಿಯೂ, ಗುರುಪಾತವು ೧೭೪ ಸಾರಿಯೂ, ಶುಕ್ರಪಾತವು ೯೦೩ ಸಾರಿಯೂ, ಶನಿಪಾತವು ೬೬೨ ಸಾರಿಯೂ, ಭಚಕ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುವು. ಹೀಗೆ ಭಚಕ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುವ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಭಗಣಕಾಲವೆಂದು ವ್ಯವಹಾರವೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

೭೭-೭೯. ಇನ್ನು ಇಷ್ಟಕಾಲವವರೆಗೆ ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಕಳೆದು ಹೋಗಿರುವ ದಿನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅಹರ್ಗಣಾನಯನಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ:— ಇಷ್ಟಕಾಲವವರೆಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವ ಭಗಣಗಳನ್ನು, ಅವರೇ ಸೌರವರ್ಷಗಳನ್ನು, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ, ಇಷ್ಟಕಾಲವ ಪಕ್ಕಂತ ಕಳೆದಿರುವ ಜೈತ್ರಾದಿಯಾದ ತಿಂಗಳಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು.

ಅಥಾಧಿಮಾಸಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತಾ ದಿನೀಕೃತ್ಯ ದಿನಾನ್ವಿತಾಃ ।

ದ್ವಿಸ್ತಾ ಸ್ತಿಸ್ತಿಕ್ಷಯಾಭ್ಯಸ್ತಾಕ್ಷಾಂ ದ್ರವಾಸರಭಾಜಿತಾಃ ॥ ೭೬ ॥

ಲಬ್ಧೋನರಾತ್ರಿರಹಿತಾಲಂಕಾಯಾಮಾರ್ಧರಾತ್ರಿಕಃ ।

ಸಾವನೋದ್ಯೂಗಣಃ ಸೂರ್ಯಾದಿನಮಾಸಾಬ್ಧಪಾಸ್ತತಃ ॥ ೭೭ ॥

ಸಪ್ತಭಿಃ ಕ್ಷಪಿತಃ ಶೇಷಃ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯೋನಾಸರೇಕ್ಷರಃ ।

ಮಾಸಾಬ್ಧದಿನಸಂಖ್ಯಾಪ್ತಂದ್ವಿತ್ರಿಘ್ನಂ ರೂಪಸಂಯುತಂ ॥ ೭೮ ॥

ಸಪ್ರೋದ್ಯತಾವಶೇಷೌ ತೌ ವಿಜ್ಞೇಯೌ ಮಾಸವರ್ಷಸೌ ।

ಯಥಾಸ್ವಭಗಣಾಭ್ಯಸ್ತೋ ದಿನರಾಶಿಃ ಕುರ್ವಾಸರೈಃ ॥ ೭೯ ॥

ಅವನ್ನು ಎರಡುಕಡೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದುಕಡೆಯ ಅಂಕಿಯನ್ನು ಯುಗಾಧಿಮಾಸ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಸೂರ್ಯವಾಸಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬರುವ ಫಲವು ಅಧಿಮಾಸರೂಪವಾಗುವುದು. ಈ ಅಧಿಮಾಸಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ಮಾಸಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ, ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ದಿನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವುಕಾಲದವರೆಗೆ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ದಿನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಎರಡುಕಡೆ ಬರೆದುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಯುಗದ ತಿಥಿಕ್ಷಯ ದಿನಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಯುಗ ಚಾಂದ್ರವಾಸಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಲಬ್ಧವಾಗಿ ಬಂದ ತಿಥಿಕ್ಷಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ದಿನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ದಿನಗಳೇ ನಿರಕ್ಷ ದೇಶವಾದ ಲಂಕಾನಗರಿಯ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಗೆ ಬಂದ ದಿನಗಳು. ಇದನ್ನೇ ಅಹರ್ಗಣವೆನ್ನುವರು.

೮೦-೮೨. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಅಹರ್ಗಣವನ್ನು ಎಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉಳಿದ ಶೇಷಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾಗಿರುವ ವಾರವು ತಿಳಿಯುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಹರ್ಗಣಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದಲೂ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತರಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭಾಗಿಸಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎರಡು ಮತ್ತು

ವಿಭಾಜಿತೋ ಮಧ್ಯಗತ್ಯಾ ಭಗವಾದಿಗ್ರಹೋ ಭವೇತ್ |

ಏವಂ ಸ್ತಶೀಘ್ರಮಂದೋಚ್ಚಾ ಯೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪೂರ್ವಯಾಯಿನಃ || ೮೨ ||

ವಿಲೋಮಗತಯಃ ಪಾತಾಸ್ತದ್ವಜ್ರಕ್ರಾದಿಕೋಧಿತಾಃ

ಯೋಜನಾನಿ ಶತಾನ್ಯಪ್ಸೌ ಭೂಕರ್ಣೌ ದ್ವಿಗುಣಃ ಸ್ಪೃತಃ || ೮೩ ||

ತದ್ವರ್ಗತೋ ದಶಗುಣಾತ್ಪದಂ ಭೂಪರಿಧಿಭವೇತ್ |

ಲಂಬಚ್ಯಾಘ್ರಸ್ತ್ರಿಜೀವಾಪ್ತಃ ಸ್ಫುಟೋ ಭೂಪರಿಧಿಃ ಸ್ಪೃತಃ || ೮೪ ||

ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಎಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಸಾಧಿಪತಿ, ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುವರು. ಇದರಮೇಲೆ ಯಾವ ಗ್ರಹದ ಗತಭಗಣವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾದರೂ, ಅಹರ್ಗಣವನ್ನು ಆಯಾ ಗ್ರಹಭಗಣಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಯುಗಸಾವನದಿನಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಗತಭಗಣವೆನಿಸುವುದು. ಮುಂದಿನ ಗಣಿತದಿಂದ ರಾಶಿ ಭಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ರಾಶಿ, ಭಾಗ, ಲಿಪ್ತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ಫುಟವೇ ಗ್ರಹದ ಮಧ್ಯಸ್ಫುಟವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದೇರೀತಿ ಪೂರ್ವಗತಿ ಯುಳ್ಳ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಚಾದಿಗಳಿಗೂ ಮಧ್ಯಸ್ಫುಟವನ್ನು ಅನಯನಮಾಡಬೇಕು.

೮೩-೮೪. ಪಶ್ಚಿಮಗತಿಯುಳ್ಳ ಪಾತಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಗಳನ್ನಾನಯನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶರಾಶಿಯಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪಾತಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯುವುದು. ಗೋಳಾಕಾರವಾದ ಭೂವ್ಯಾಸವು ೧೬೦೦ ಸಾವಿರವಾರುನೂರು ಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಭೂವ್ಯಾಸದ ವರ್ಗ ಮಾಡಿ, ಹತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಭೂಪರಿಧಿಯೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಮಧ್ಯಮ ಭೂಪರಿಧಿ. ಇದನ್ನು ದೇಶಾಂತರಗಳಿಗೆ ಸ್ಫುಟಭೂಪರಿಧಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಆಯಾದೇಶದ ಲಂಬಚ್ಯಾದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜೈಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಲಂಬಚ್ಯಾ ಎಂದರೆ ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳ ಶಂಕು, ಅದರ ಛಾಯಾ, ಇವುಗಳ ವರ್ಗಯೋಗಮೂಲವಾದ ಅಕ್ಷಕರ್ಣ

ತೇನ ದೇಶಾಂತರಾಭ್ಯಸ್ತಾ ಗ್ರಹಭುಕ್ತವಿಭಾಜಿತಾ |

ಕಲಾದಿತತ್ಪಲಂ ಪ್ರಾಚ್ಯಾರ್ಥಂ ಗ್ರಹೇಭ್ಯಃ ಪರಿಶೋಧಯೇತ್ || ೪೩ ||

ರೇಖಾಪ್ರತೀಚೀಸಂಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪೇತ್ಸ್ಯುಃ ಸ್ವದೇಶತಃ |

ರಾಕ್ಷಸಾಲಯ ದೇವೌಕಃ ಶೈಲಯೋರ್ಮುಢ್ಯಸೂತ್ರಗಾಃ || ೪೪ ||

ಅವಂತಿಕಾರೋಹತಿಕಂ ತಥಾ ಸನ್ನಿಹಿತಂ ಸರಃ |

ನಾರಪ್ರವೃತ್ತಿಪ್ರಾಗ್ಗೇಶೇ ಕ್ಷಸಾರ್ಥೇಭ್ಯಧಿಕೋ ಭವೇತ್ || ೪೫ ||

ತದ್ದೇಶಾಂತರನಾದೀಭಿಃ ಪಶ್ಚಾದೂನೇ ವಿಸಿದ್ಧಿಶೇತ್ |

ಇಷ್ಟನಾದೀ ಗುಣಾಭುಕ್ತಃ ಪಶ್ಚಾ ಭಕ್ತಾ ಕಲಾದಿಕಂ || ೪೬ ||

ವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜೈಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಅದೇ ಲಂಬಜೈಯಿನಿಸುವುದು. ಸ್ವರೇಖಾ ಮತ್ತು ಸ್ವದೇಶಗಳಿಗಿರುವ ಅಂತರವೇ ರೇಖಾಂತರವು. ಅಥವಾ ದೇಶಾಂತರಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶಾಂತರಯೋಜನಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಸ್ಫುಟಭೂಪರಿಧಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಕಲಾರೂಪವಾದ ಗತಿಯನ್ನು ಪತ್ತಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಗಳ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಪೂರ್ವದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರವೆನ್ನುವರು.

೪೩-೪೬. ರಾಕ್ಷಸಾಲಯವಾದ ಲಂಕಾದೇಶ, ದೇವಪರ್ದತವಾದ ಮೇರು, ಇವೆರಡರ ಮೇಲೂ ಹಾದುಹೋಗುವ ಒಂದುರೇಖೆಯು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ರೋಹಿತಕನಗರ, ಅವಂತಿ (ಉಜ್ಜಯಿನಿ), ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಇವುಗಳಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಗುವುದು ದೇಶಾಂತರನಾಡಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಪೂರ್ವದೇಶದ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಿಂದ ನಾರಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅದೇ ನಾರಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಪತ್ತಿಮದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಶಾಂತರಕಲಾವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅನಂತರವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪೭-೯೦. ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕೇಕರಣಮಾಡುವ ರೀತಿ ಹೇಗೆಂದರೆ:— ಉದಯಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಣಿತದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಹವನ್ನು ಇಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾ

ಗತೇ ಕೋಢ್ಯಂ ಪಥಾ ಯೋಜ್ಯಂ ಗಮ್ಯೇ ತತ್ಕಾಲಿಕೋ ಗ್ರಹಃ |
ಭಚಕ್ರಲಿಪ್ತಾಶೀತ್ಯಂತಃ ಪರಮಂ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಂ || ೮೯ ||

ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯತೇ ಸ್ವಪಾತೇನ ಸ್ವಕ್ರಾಂತ್ಯಂತಾದನುಷ್ಠಗುಃ |
ತಸ್ಯ ವಾಂತಂ ದ್ವಿಗುಣಿತಂಜೇವಸ್ತ್ರಿಗುಣಿತಂ ಕುಜಃ || ೯೦ ||

ಬುಧಶುಕ್ರಾರ್ಕಜಾಃ ಪಾತ್ಯವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಂತೇ ಚತುರ್ಗುಣಂ |
ರಾಶಿಲಿಪ್ತಾಪ್ಯನೋ ಭಾಗಃ ಪ್ರಥಮಂ ಜ್ಯಾರ್ಧಮುಚ್ಯತೇ || ೯೧ ||

ದರೆ, ಉದಯೇಷ್ಯಕಾಲಗಳ ಮಧ್ಯಭಟೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಇಷ್ಟಕಾಲವು ಉದಯಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಇದೇ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನಯನಮಾಡುವಂತಿಯೆನಿಸುವುದು. ಚಂದ್ರಪಾತದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುವನು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಪರಮವಿಕ್ಷೇಪವು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೨೭೦ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಲಿಪ್ತಿಯಿರುವುದು. ಅದು ಭಚಕ್ರಲಿಪ್ತಿಗಳ $\frac{1}{೮೧}$ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ

ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಾತದಿಂದ ಬರುವ ಪರಮವಿಕ್ಷೇಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರುನಿಗೆ ಪಾತವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಿಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾತ್ರವಿರುವುದು. ಈ ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪದ ನವಾಂಶದ (ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಒಂದುಭಾಗದ) ದ್ವಿಗುಣವೆಂದರೆ ೬೦. ಅರವತ್ತು ಕಲೆಯು ಗುರುವಿಗೂ ೯೦ ಕೊಂಬತ್ತು ಕಲೆಯು ಕುಜನಿಗೂ ಪರಮವಿಕ್ಷೇಪವಾಗಿರುವುದು.

೯೧-೯೨. ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಚತುರ್ಗುಣವಾಗಿ ಅಂದರೆ ೧೨೦ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಕಲೆಯು ಪರಮವಿಕ್ಷೇಪವಾಗಿರುವುದು. ಒಂದು ರಾಶಿಯ ಒಟ್ಟು ಕಲೆಯಾದ, ೧೨೦೦ ಸಾವಿರದ ಎಂಟನೂರರಲ್ಲಿ $\frac{1}{೮}$ ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಅಂದರೆ ೨೨೫. ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದು

ತತೋ ದ್ವಿಧತ್ತಲಬ್ಧೋನಮಿತ್ರಿತಂ ತದ್ವಿತಿತೀಯಕಂ ।

ಅದ್ಯೇನೈವಂ ಕ್ರಮಾಪ್ತಂಜಾನ್ಯಕ್ತಾಲ್ಲಬ್ಧೋನಿತ್ಯರ್ಯುತಾನ್ ॥ ೯೨ ॥

ಖಂಡಕಾಃ ಸ್ಕೃತ್ವಕುರ್ವಿಂತಜ್ಞಾರ್ಥಪಿಂಡಾಃ ಕ್ರಮಾದಮಿಾ ।

ಪರಮಾಪಕ್ರಮಜ್ಞಾ ತು ಸಪ್ತರಂಧ್ರಗುಣೇಂದವಃ ॥ ೯೩ ॥

ತದ್ಗುಣಜ್ಞಾ ತ್ರಿವೇವಾಸ್ತಾ ತಜ್ಞಾಪಂ ಕ್ರಾಂತಿರುಚ್ಯತೇ ।

ಗ್ರಹಂ ಸಂಕೋಢ್ಯ ಮಂದೋಜ್ವಾತ್ ತಥಾ ಶೀಘ್ರಾದ್ವಿಶೋಢ್ಯ ಚ ॥ ೯೪ ॥

ಶೇಷಂ ಕೇಂದ್ರಪದಂತಸ್ತಾದ್ವ್ಯಜಜ್ಞಾಕೋಟಿರೇವ ಚ ।

ಗತಾದ್ವ್ಯಜಜ್ಞಾವಿಷಮೇ ಗಮ್ಯಾತ್ಪೋಟಿಃ ಪದೇ ಧನೇತ್ ॥ ೯೫ ॥

ಕಲೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಜ್ಯಾರ್ಥ. ಮೊದಲನೆಯ ಜ್ಯಾರ್ಥದ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರಥಮಜ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು, ಜ್ಯಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದರೆ, ಬರುವುದೇ ದ್ವಿತೀಯ ಜ್ಯಾರ್ಥ. ಅದು ೪೪೯ ನಾನೂರನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತಾಗುವುದು. ಇದೇ೦೯೩ ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಜ್ಯಾಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೯೩-೯೫. ಹೀಗೆ ಜ್ಯಾರ್ಥಗಳು ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಮಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯಾ ೧೩೯೭ ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರಕ್ಕೊಂಬತ್ತೇಳು. ಅಭೀಷ್ಟ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಪರಮಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಬರುವುದು. ಹಿಂದೆ ಅನಯನಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಹವನ್ನು ಮಂದೋಜ್ವ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕಳೆದರೆ, ಬರುವ ಸ್ಫುಟವು ಮಂದಕೇಂದ್ರ ಸ್ಫುಟವಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶೀಘ್ರೋಜ್ವದಿಂದ ಕಳೆದ ರಾಶ್ಯಾದಿಕವಾದ ಗ್ರಹವು ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರವೆನಿಸುವುದು. ಆ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ರಾಶಿತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ ಪದವನ್ನು, ಅಂದರೆ ರಾಶಿತ್ರಯದಿಂದ ಕಳೆದು, ಸಮ, ವಿಷಮಪದಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಭುಜಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಕೋಟಿಜ್ಯಾಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸಮೇತಿ ಗಮ್ಯಾದ್ವಾಹುಜ್ಯಾ ಕೋಟಿಜ್ಯಾನುಗತಾದ್ ಭವೇತ್ |

ಲಿಪ್ತಾಸ್ತತ್ತಯಮೈರ್ಭಕ್ತಾ ಲಬ್ಧಂಜ್ಯಾಪಿಂಡಕಂ ಗತಂ || ೯೬ ||

ಗತಗಮ್ಯಾಂತರಾಭ್ಯಸ್ತಂ ವಿಭಜೇತ್ತತ್ತಲೋಚನೈಃ |

ತದವಾಪ್ತಫಲಂ ಯೋಜ್ಯಂ ಜ್ಯಾಪಿಂಡೇ ಗತಸಂಜ್ಞಕೇ || ೯೭ ||

ಸ್ಯಾತ್ಕ್ರಮಜ್ಯಾವಿಧಿಶ್ಚೈವಮುಕ್ತಮಜ್ಯಾಗತಾ ಭವೇತ್ |

ಲಿಪ್ತಾಸ್ತತ್ತಯಮೈರ್ಭಕ್ತಾ ಲಬ್ಧಂಜ್ಯಾಪಿಂಡಕಂ ಗತಂ || ೯೮ ||

ಗತಗಮ್ಯಾಂತರಾಭ್ಯಸ್ತಂ ವಿಭಜೇತ್ತತ್ತಲೋಚನೈಃ |

ತದವಾಪ್ತಫಲಂ ಯೋಜ್ಯಂ ಜ್ಯಾಪಿಂಡೇ ಗತಸಂಜ್ಞಕೇ || ೯೯ ||

ಸ್ಯಾತ್ಕ್ರಮಜ್ಯಾವಿಧಿಶ್ಚೈವಮುಕ್ತಮಜ್ಯಾಸ್ತಪಿ ಸ್ತುತಃ |

ಜ್ಯಾಂ ಪ್ರೋಜ್ಯ, ಶೇಷಂ ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವದತಂ ತದ್ವಿವರೋದ್ಯತಂ || ೧೦೦ ||

೯೬-೧೦೦. ಮೂರು ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಪದವೆನಿಸುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ರಾಶಿತ್ರಯಗಳಿಗೆ ವಿಷಮಪದವೆಂದೂ, ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ರಾಶಿತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಸಮಪದವೆಂದೂ ಸಂಕೇತವಿರುವುದು. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಗತವಾದ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಭುಜಜ್ಯಾ ಎಂದೂ, ಗಮ್ಯವಾದ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಕೋಟಿಜ್ಯಾ ಎಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸುವರು. ಇದು ಸಮಪದದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದು. ಒಂದುಪದದಲ್ಲಿ ಜ್ಯಾಸಾಧನೆಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಗ್ರಹಭುಕ್ತವಾದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಲಾರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು, ಅದನ್ನು ೨೫ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಗತವಾದ ಜ್ಯಾಸಮೂಹವು ತಿಳಿಯುವುದು. ಗತವಾದ ಮತ್ತು ಗಮ್ಯವಾದ ಜ್ಯಾಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ೨೫ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು, ಗತಜ್ಯಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಆ ಗ್ರಹದ ಕ್ರಮಜ್ಯಾ (ಭುಜಜ್ಯಾ) ಆಗುವುದು. ಇದೇರೀತಿ ಉತ್ಕ್ರಮಜ್ಯಾವನ್ನೂ ಆನಯನಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಯಾಸಾಧನೆಯಿಂದ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಜ್ಯಾರಾಶಿಗೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಆನಯನಮಾಡಬೇಕೋ, ಅಂತಹ ಜ್ಯಾರಾಶಿಯನ್ನು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಜ್ಯಾಪಿಂಡದಿಂದ ಕಳೆದು, ೨೫ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ ಜ್ಯಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ೨೫ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದರ ವರ್ಗಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಆಗ್ರಹದ ಧನಸ್ಸು ಅಥವಾ ಚಾಪ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸಂಖ್ಯಾತಕ್ತಾಶ್ಚಿಸಂವರ್ಗೇ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಧನುರುಚ್ಯತೇ ।

ರವೇರ್ಮುಂದಪರಿಧ್ಯಂತಾ ಮನವಃ ಶೀತಗೋರದಾಃ

|| ೧೦೦ ||

ಯುಗ್ಮಾಂತೇ ವಿಷಮಾಂತೇ ಚ ನಖರಿಪ್ತೋನಿಕಾಸ್ತಯೋಃ ।

ಯುಗ್ಮಾಂತೇರ್ಥಾದಯಃ ಪಾಗ್ನೀಸುರಾಃ ಸೂರ್ಯಾನವಾರ್ಣವಾಃ || ೧೦೧ ||

ಓಜೇದ್ವ್ಯಗಾ ವಸುಯಮಾರದಾರುದ್ರಾಗಜಾಬ್ಜಯಃ ।

ಕುಜಾದೀನಾಮತಃ ಶ್ವಘ್ರಾಃಯುಗ್ಮಾಂತೇರ್ಥಾಗ್ನಿದ್ರವಾಃ

|| ೧೦೨ ||

ಗುಜಾಗ್ನಿಚಂದ್ರಾಃ ಖನಗಾ ದ್ವಿರಸಾಕ್ಷೀಣಿ ಗೋಗ್ನಯಃ ।

ಓಜಾಂತೇ ದ್ವಿತ್ರಯಮಲಾ ದ್ವಿವಿಶ್ವೇ ಯಮಪರ್ವತಾಃ

|| ೧೦೩ ||

೧೦೧-೧೦೪. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಪರಮಾಕರ್ಷಣದಿಂದಂಟಾಗುವ ಪೂರ್ವಾಪರ ಗಮನರೂಪವಾದ ಪರಮಮಂದಫಲವು, ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ೧೪ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ೩೨ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಂಶಗಳು. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಲೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ೭೫ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು. ಬುಧನಿಗೆ ೩೦ ಮೂವತ್ತು. ಗುರುವಿಗೆ ೩೩ ಮೂವತ್ತಮೂರು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು. ಶನಿಗೆ ೪೯ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು. ಈರಿತಿ ಕಲೆಗಳಿರುವವು. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ೭೨ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು. ಬುಧನಿಗೆ ೨೮ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು. ಗುರುವಿಗೆ ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು. ಶನಿಗೆ ೪೮ ನಲವತ್ತೆಂಟು ಅಂಶಗಳು ಮಂದಪರಿಧ್ಯಂಶಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಗಾರಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಯುಗ್ಮಪದದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಅಂಗಾರಕನಿಗೆ ೨೫ ಇನ್ನಾರ ಮೂವತ್ತೈದು. ಬುಧನಿಗೆ ೧೩ ನೂರಮೂವತ್ತಮೂರು. ಗುರುವಿಗೆ ೭೦ ಎಪ್ಪತ್ತು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೨೨ ಇನ್ನಾರರವತ್ತೆರಡು. ಶನಿಗೆ ೩೯ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಅಂಶಗಳು ಶೀಘ್ರಪರಿಧ್ಯಂಶಗಳಾಗಿರುವವು. ವಿಷಮಪದದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ೨೨ ಇನ್ನಾರಮೂವತ್ತೆರಡು. ಬುಧನಿಗೆ ೧೩ ನೂರಮೂವತ್ತೆರಡು. ಗುರುವಿಗೆ ೭೨ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೨೦ ಇನ್ನಾರರವತ್ತು. ಶನಿಗೆ ೪೦ ನಲವತ್ತು. ಈರಿತಿ ಶೀಘ್ರಪರಿಧ್ಯಂಶಗಳಿರುವವು.

ಖರ್ತುಮಸ್ಯಾವಿದ್ಯೇದಾಃ ಶೀಘ್ರಕರ್ಮಣಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ |

ಓಜಯುಗ್ಮಾಂತರಗುಣಾಭುಜಜ್ಯಾ ತ್ರಿಜ್ಯಯೋದ್ಭುತಾ || ೧೦೫ ||

ಯುಗ್ಮವೃತ್ತೇಧನರ್ಣಾಸ್ಯಾದೋಜಾದೂನೇಧಿಕೇ ಸ್ಫುಟಂ |

ತದ್ಗುಣೇ ಭುಜಕೋಟಿಜ್ಯೇ ಭಗಣಾಂತವಿಧಾಜಿತೇ || ೧೦೬ ||

ತದ್ಭುಜಜ್ಯಾ ಫಲಧನುರ್ಮಾಂದಂ ಲಿಪ್ತಾದಿಕಂ ಫಲ |

ಶೈಘ್ರ್ಯಂ ಕೋಟಿಫಲಂ ಕೇಂದ್ರೇ ಮಕರಾದೌ ಧನಂ ಸ್ಫುಟಂ || ೧೦೭ ||

ಸಂಕೋಢ್ಯಂ ತು ತ್ರಿಜೀನಾಯಾಂ ಕರ್ಕಾದೌ ಕೋಟಿಜಂ ಫಲಂ |

ತದ್ವಾಹುಫಲವರ್ಗ್ಯಕ್ಯಾನ್ಮೂಲಕರ್ಣಶ್ಚಲಾಭಿಧಃ || ೧೦೮ ||

ತ್ರಿಜ್ಯಾಭ್ಯಸ್ತಂ ಭುಜಫಲಂ ಕ್ರೇಂದ್ರೇ ಮಕರಾದೌ ಧನಂ ಸ್ಫುಟಂ |

ಸಂಕೋಢ್ಯಂ ತು ತ್ರಿಜೀನಾಯಾಂ ಕರ್ಕಾದೌ ಕೋಟಿಜಂ ಫಲಂ || ೧೦೯ ||

೧೦೫-೧೦೬. ಇನ್ನು ಇಷ್ಟಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪರಿಧಿಭಾಗವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಯಾ ಗ್ರಹದ ಭುಜಜ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಷನುಸನುಪದಕೇಂದ್ರಾಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಯುಗ್ಮಪದವು ಓಜಪದಕ್ಕಿಂತ ರೂಢ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಗ್ರಹದ ಸ್ಫುಟಪರಿಧಿಯು ದೊರಕುವುದು.

೧೦೭-೧೧೧. ಅನಂತರ ಮಂದಶೀಘ್ರಾಂತರಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಂದ ಭುಜ, ಕೋಟಿಜ್ಯಾಗಳನ್ನು, ಸ್ನೇಯಸ್ಫುಟಪರಿಧಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ೩೬೦ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಫಲವೇ ಭುಜಫಲ, ಕೋಟಿಫಲವೆನಿಸುವುದು. ಅದನ್ನು ಮಂದಕೇಂದ್ರಭುಜಫಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಧನುರಾನಯನ ಮಾಡಿದರೆ, ಕಲಾದಿಯಾಗಿ ಮಂದಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು. ಇದೇರೀತಿ ಶೀಘ್ರಫಲವನ್ನೂ ಆನಯನಮಾಡಬೇಕು. ಶೀಘ್ರಕೇಂದ್ರವು ಮಕರಾದಿಷಡ್ರಾಶ್ಯಂತರ್ಗತವಾಗಿದ್ದರೆ ಶೀಘ್ರಕೋಟಿಫಲವನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಗೆ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಕಾದಿಷಡ್ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವೇ ಶೀಘ್ರಫಲವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಮಂದಫಲಾನಯನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟಿಫಲ

ತದ್ವಾಹುಫಲವರ್ಗೈಶ್ಚಾನ್ಮೂಲಂ ಕರ್ಣಕತ್ತಲಾಭಿಃ |

ತ್ರಿಜ್ಯಾಭ್ಯಸ್ತಂ ಭುಜಫಲಂ ಫಲಕರ್ಣವಿಧಾನಿಕಂ || ೧೧೦ ||

ಲಬ್ಧಸ್ಯ ಚಾಪಂ ಲಿಸ್ತಾದಿಫಲಂ ಶೈಘ್ರ್ಯಮಿದಂ ಸ್ವತಃ |

ಏತದಾದೌ ಕುಜಾದೀನಾಂ ಚತುರ್ಥೇ ಚೈವ ಕರ್ಮಣಿ || ೧೧೧ ||

ಮಾಂದಂ ಕರ್ಮೈಕಮರ್ಕೇಂದ್ರೋಃ ಭೌಮಾದೀನಾಮುಖೋಚ್ಯತೇ |

ಶೈಘ್ರ್ಯಂ ಮಾಂದಂ ಪುನರ್ಮಾಂದಂ ಶೈಘ್ರ್ಯಂ ಚತ್ವಾರ್ಯನುಕ್ರಮಾತ್ ||

ಅಜಾದಿಕೇಂದ್ರೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮಾಂದ್ಯೇ ಶೈಘ್ರ್ಯೇ ಚ ಕರ್ಮಣಿ |

ಧನಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಲಿಸ್ತಾದಿತುಲಾದಾವ್ಯಮೇವ ತತ್ || ೧೧೨ ||

ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ ತ್ರಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಭುಜಫಲಗಳ ವರ್ಗಯೋಗಗಳ ಮೂಲವೇ ಶೀಘ್ರಕರ್ಣವೆನಿಸುವುದು. ಭುಜಫಲವನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಶೀಘ್ರಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಜ್ಯಾಸಾಧನೆಮಾಡಬೇಕು. ಅದೇ ಕಲಾದಿಯಾದ ಶೀಘ್ರಫಲವು. ಈ ಶೀಘ್ರಫಲಾನಯನಮಾಡುವುದು, ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳ ಪ್ರಥಮ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದಫಲಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೧೨-೧೧೩. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಶೀಘ್ರಫಲಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಮಂದಫಲಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಗ್ರಹವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನೇಕವಾದ ಮಧ್ಯಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ನೋಡಲು ಶೀಘ್ರಫಲ ಅನಂತರ ಮಂದಫಲ ಮತ್ತೆ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತು ಮಂದ ಈರೀತಿ ನಾಲ್ಕು ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ಥಿತಿತ್ವವನ್ನು ತರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮೇಷಾದಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಶೀಘ್ರ ಮತ್ತು ಮಂದಫಲಗಳನ್ನು ಧನಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. (ಕೂಡಬೇಕು ತುಲಾದಿಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಪುನರ್ಮಾಡಬೇಕು. (ಕಳೆಯಬೇಕು.) ಇದು ಪೂರ್ವಾಕರ್ಷಣ ಪಕ್ಷಿಮಾಕರ್ಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

ಅರ್ಕಬಾಹುಫಲಾಭ್ಯಸ್ತಾ ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿರ್ವಿಭಾಜಿತಾ |

ಭಚಕ್ರಕಲಿಕಾಭಿಸ್ತು ಲಿಸ್ತಾಃ ಕಾರ್ಯಾ ಗ್ರಹೇರ್ಕವತ್

|| ೧೧೪ ||

ಗ್ರಹಭುಕ್ತೇಃ ಫಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ಗ್ರಹವನ್ಮಂದಕರ್ಮಣಿ |

ಕರ್ಕಾದೌ ತದ್ಧನಂ ತತ್ರ ಮಕರಾದಾವ್ಯಾಂ ಸ್ವತಂ

|| ೧೧೫ ||

ದೋಷಾಂತರಗುಣಾ ಭುಕ್ತಿಃ ತತ್ಪ್ರದೋಷೋದ್ಭವತಾ ಪುನಃ |

ಖಮುಂದಪರಿಧಿಕ್ಷುಣ್ಣಾ ಭಗಣಾಂತೋದ್ಭವತಾಃ ಕಲಾಃ

|| ೧೧೬ ||

ಮಂದಸ್ಥುಟೀಕ್ರತಾಂ ಭುಕ್ತಿಂ ಪ್ರೋಚ್ಛುಃ ಶೀಘ್ರೋಚ್ಛುಭುಕ್ತತಃ |

ತಚ್ಛೇಷಂ ವಿನರೇಣಾಥ ಹನ್ಯಾಶ್ರಿಷ್ಠಾಂತ್ಯಕರ್ಣಯೋಃ

|| ೧೧೭ ||

ಚಕ್ರಕರ್ಣಹೃತಂ ಭುಕ್ತೌ ಕರ್ಣೇ ತ್ರಿಜ್ಯಾಧಿಕೇ ಧನಂ |

ಖುಣಮೂನೇಧಿಕೇ ಪ್ರೋಚ್ಛುಃ ಶೇಷಂ ವಕ್ರಗತಿರ್ಭವೇತ್

|| ೧೧೮ ||

೧೧೪-೧೧೫. ಸ್ವಪ್ನಗ್ರಹಗತಿಯನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಮಂದ ಫಲದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ೨೧೬೦೦ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಾವಿರವ ಆರು ನೂರು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವ ಫಲವನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಮಂದಫಲಸಂಸ್ಕಾರದಂತೆ ಧನ ಅಥವಾ ಋಣವಾಡಬೇಕು. ಸ್ಥುಟಗ್ರಹವನ್ನು ಆನಯನ ಮಾಡಿದಂ ತೆಯೇ ಗ್ರಹಗತಿಗಳಿಗೂ ಭುಜ, ಕೋಟಿಜ್ಯಾನಯನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂದಫಲ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಫಲಗಳನ್ನು ಆನಯನಮಾಡಿ, ಮಧ್ಯಗತಿಗೆ ಧನರ್ಣಸಂಸ್ಕಾರ ದಿಂದ ಸ್ವಪ್ನಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೧೧೬-೧೧೮. ಇನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ವಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಆಯಾಗ್ರಹದ ಭುಜಜ್ಯಾನನ್ನು ಗ್ರಹಗತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ೨೨೫ ಇನ್ನೂರಿಪ್ಪತ್ತೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಮಂದಪರಿಘಂಶಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ೩೬೦ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು ಬರುವ ಲಬ್ಧವೇ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಂದಸ್ಥುಟಿಭುಕ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಅದನ್ನು ಶೀಘ್ರೋಚ್ಛುಭುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಳೆದು ತ್ರಿಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಕರ್ಣ ಇವುಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಬಂದ ಲಬ್ಧವು ತ್ರಿಜ್ಯಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಗೆ ಕೂಡಬೇಕು.

ಕೃತಕುರ್ಚಂದ್ರೇರ್ವೇದೇಂದ್ರೇಃ ಕೂನ್ಯಕ್ಯೇಕ್ಯಗುಣಾಪ್ತಃ |

ತರರುದ್ರೈಕ್ಷಮರ್ಥೇಷುಕೇಂಪ್ರಾಂಶೈರ್ಭೂಸುತಾದಯಃ |

|| ೧೧೯ ||

ವಕ್ರಣಶ್ಚಕ್ರಶುಧೈಶ್ಚೈಶ್ಚೈರಂಶೈರ್ಯಾಂತಿ ವಕ್ರಕಾಂ |

ಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯಾಃ ವಿಷುವದ್ಭಾಸ್ಕೀಕ್ಷಿಜ್ಯಾ ದ್ವಾದಶೋದ್ವೃತಾ

|| ೧೨೦ ||

ತ್ರಿಜ್ಯಗುಣಾದಿನವ್ಯಾಸಭಕ್ತಾ ಜಾಪಂ ಚರಾದನಃ |

ತತ್ಕಾರ್ಮುಕಮುಕ್ರಾಂಶೌ ಧನಹಾಸೀ ಪೃಥಕ್ಸ್ಥಿತೇ

|| ೧೨೧ ||

ನ್ಯೂನವಾಗಿದ್ದರೆ ಗ್ರಹಭುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಅಂಶವೇ ಗ್ರಹದ ವಕ್ರಾಂಶ ಅಥವಾ ವಕ್ರಗತಿಯೆನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆಬಂದ ವಕ್ರಗತ್ಯಂಶಗಳ ಪರಮಾನವಧಿಯು ಕುಜನಿಗೆ ೧೬೪ ನೂರರವತ್ತನಾಲ್ಕು. ಬುಧನಿಗೆ ೧೪೪ ನೂರನಲವತ್ತನಾಲ್ಕು. ಗುರುವಿಗೆ ೧೩೦ ನೂರಮೂವತ್ತು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ೧೩೩ ನೂರರವತ್ತಮೂರು. ಶನಿಗೆ ೧೧೫ ನೂರಹದಿನೈದು. ಈ ರೀತಿ ಅಂಶಗಳ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೨೦-೧೨೨. ಈ ವಕ್ರಾಂಶವನ್ನು ೩೬೦ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತರಿಂದ ಕಳೆದರೆ ಬುಳಿಯುವುದೇ ಮಜುಗ್ರಹದ ಸ್ಥಾನವಾಗುವುದು. ವಿಷುವದ್ಧಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಂಕುವಿನ ಭಾಯೆಯಿಂದ ಆ ದಿನದ ಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯವನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ೧೨ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವುದೇ ಕ್ಷಿತಿಜ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಜ್ಯಾ ಎಂದೂ ಹೆಸರಿರುವುದು. ಅಂತಹ ಕ್ಷಿತಿಜ್ಯೆಯನ್ನು ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅಹೋರಾತ್ರಾರ್ಥವೃತ್ತದ ಕರ್ಣದಿಂದ ಅಂದರೆ ದ್ಯುಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವುದೇ ಚರಜ್ಯಾ. ಈ ಚರಜ್ಯೆಯನ್ನು ಧನುಸ್ಸಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ಚರಕಲೆಗಳು. ಉತ್ತರಕ್ರಾಂತಿಯಿದ್ದರೆ ದಿನಮಾನದ ಚತುರ್ಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಒಂದುಕಡೆ ಕೂಡಬೇಕು; ಒಂದುಕಡೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಹರ್ವಾಸನ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಮಾನಗಳು ಬರುವುವು. ಇದನ್ನು ಎರಡರಿಂದ

ಸ್ಮಾರೋರಾತ್ರಚತುರ್ಥಾಗೇ ದಿನರಾತ್ರಿದಲೇ ಸ್ತುತೇ |
ಯಾಮ್ಯುಕ್ತಾಂಕೌ ವಿಪರ್ಯಸ್ತೇ ದ್ವಿಗುಣೇ ತು ದಿನಕ್ಷಪೇ

|| ೧೨೨ ||

ಭಭೋಗೋಷ್ವಕರ್ತೃಸ್ತಾಃ ಪಾಶ್ಚಿಶೈಲಾಸ್ತಥಾ ತಿಥೇಃ |
ಗೃಹಲಿಪ್ತಾ ಭಗಾಭೋಗಾಧಾನಿ ಭುಕ್ತ್ಯಾ ದಿನಾದಿಕಂ

|| ೧೨೩ ||

ಕವೀಂದುಯೋಗಲಿಪ್ತಾಸ್ತು ಯೋಗಾಭಭೋಗಭಾಜಿತಾಃ |
ಗತಗಮ್ಯಾಶ್ಚ ಪಶ್ಚಿಫಾ ಭುಕ್ತಿಯೋಗಾಪ್ರನಾದಿಕಾಃ

|| ೧೨೪ ||

ಅರ್ಕೋನಚಂದ್ರಲಿಪ್ತಾಸ್ತು ತಿಥಯೋ ಭೋಗಭಾಜಿತಾಃ |
ಗತಗಮ್ಯಾಶ್ಚ ಪಶ್ಚಿಫಾ ನಾಡ್ಯೋಭುಕ್ತಂತರೋದ್ವೇತಾಃ

|| ೧೨೫ ||

ಗುಣಿಸಿದರೆ ದಿನಮಾನಬರುವುದು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಧನರ್ಣವನ್ನು
ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

೧೨೩-೧೨೪. ಒಂದುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ೧೮೦೦ ಸಾವಿರದೆಂಟನೂರು ನಕ್ಷತ್ರ
ಭೋಗಕಲೆಗಳು. ೭೨೦ ಎಳನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ತಿಥಿಭೋಗ ಕಲೆಗಳು. ಗ್ರಹವು
ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿ
ಕಲೆಗಳನ್ನು ೧೮೦೦ ಸಾವಿರದೆಂಟನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬಂದ ಲಬ್ಧವೇ
ಗತನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಶೇಷದಿಂದ ಎಷ್ಟು
ಭಾಗ ಕಳೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ತ್ರೈರಾಶಿಕದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ
೭೨೦ ಎಳನೂರಿಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ತಿಥಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.
ಇನ್ನು ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು
೮೦೦ ಎಂಟನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಎಷ್ಟಂಭಾದಿಯಾಗಿ
ಕಳೆದಿರುವ ಯೋಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು. ಉಳಿದ ಶೇಷದಿಂದ ಯೋಗದಲ್ಲಿ
ಕಳೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಉಳಿದಿರುವ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೧೨೫-೧೨೬. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸ್ಥಿತಿಗುಂತರ ಕಲೆಗಳನ್ನು ೭೨೦ ಎಳನೂ
ರಿಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಗತತಿಥಿಯೆಂದೂ ಉಳಿದಿರುವ ಶೇಷ

ತಿಥಯಃ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದೋ ದ್ವಿತ್ವಾಃ ಸೈಕಾ ನಗಾಹತಾಃ ।

ಶೇಷಂ ಬವೋ ಬಾಲವತ್ ಕಾಲವಸ್ತ್ಯತಿಲೋ ಗರಃ ॥ ೧೨೬ ॥

ವಣಜೋಭ್ರೇ ಭವೇದ್ವಿಷ್ಟಃ ಕೃಷ್ಣಭೂತಾಪರಾರ್ಥತಃ ।

ಶಕುನಿನಾಗತ ಚತುಷ್ಟದಂ ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನನೇವ ಚ ॥ ೧೨೭ ॥

ಶಿಲಾಶಲೇಂಬುಸಂಶುದ್ಧೇ ವಜ್ರಲೇಪೇಪಿ ವಾ ಸಮೇ ।

ತತ್ರ ಶಂಕೃಂಗುಲೈರಿಷ್ಟೈಃ ಸಮಂ ಮಂಡಲಮಾಲಿಖೇತ್ ॥ ೧೨೮ ॥

ತನ್ಮಥ್ಯೇ ಸ್ಥಾಪಯೇಜ್ಯಂಕುಂ ಕಲ್ಪನಾದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಂ ।

ತಚ್ಚಾಯಾಗ್ರಂ ಸ್ಪೃಶೇದ್ಯತ್ರ ವೃತ್ತೇ ಪೂರ್ವಾಪರಾರ್ಧಯೋಃ ॥ ೧೨೯ ॥

ವನ್ನು ೬೦ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ರವಿಚಂದ್ರಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದು ಗಮ್ಯತಿಥಿಯ ಕಾಲವೆಂದೂ ಅರಿಯಬೇಕು. ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ತಿಥಿಗಳು ಎರಡುಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟು ೬೦ ಮೂವತ್ತು ಆಗುವುವು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದಲೇ ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುವು. ಶಕುನಿ, ನಾಗವಾನ್, ಚತುಷ್ಪಾತ್, ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕರಣಗಳೇ ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು. ಇವು ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತಿನ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಅಂದರೆ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ತಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಬವಾದಿಯಾದ ಏಳು ಚರಕರಣಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುವು. ಬವ, ಬಾಲವ, ಕಾಲವ, ಕೈತಿಲ, ಗರಜ, ವಣಿಕ್, ಮತ್ತು ಭದ್ರ ಇವೇ ಏಳು ಚರಕರಣಗಳೆನಿಸುವುವು.

೧೨೬-೧೨೯. ಈಗ ದಿಗ್ವೇಶಕಾಲಗಳೆಂಬ ಮೂರುವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಶಸ್ತಾದಿಕಾರವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು:—ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ದಿಕ್ಕು ಸಾಧಿಸುವ ವಿಧಾನ ಹೇಗೆಂದರೆ:—ನೀರಿನ ಮಟ್ಟದಂತೆ ಸಮವಾಗಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಬಂಡೆಯಮೇಲೆ ವಜ್ರಗಾರಿಯಿಂದ ಮೊದಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ನಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಒಂದು

ತತ್ರ ಬಿಂದೂ ನಿಧಾಯೋಭೌ ವೃತ್ತೇ ಪೂರ್ವಾಪರಾಭಿಧೌ |

ತನ್ಮಧ್ಯೇ ತಿಮಿನಾ ರೇಖಾ ಕರ್ತವ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾ || ೧೩೦ ||

ಯಾನ್ಮೋತ್ತರದಿಶೋರ್ಮಧ್ಯೇ ತಿಮಿನಾ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಾ |

ದಿಶ್ವಧ್ಯಮಶ್ಚೈಃ ಸಂಸಾಧ್ಯಾ ನಿಧಿತಸ್ತದ್ವೇವ ಹಿ || ೧೩೧ ||

ಚತುರಸ್ರಂ ಬಹಿಃ ಕುರ್ಯಾತ್ಸೂಕ್ತೈರ್ಮಧ್ಯಾದ್ಧಿಶಿಃ ಸೃತೈಃ |

ಭುಜಸೂತ್ರಾಂಗುಲೈಸ್ತತ್ರ ದಕ್ಷಿರಿಷ್ಟಪ್ರಭಾ ಮತಾ || ೧೩೨ ||

ಪ್ರಾಕ್ ಪಶ್ಚಿಮಾಶ್ಚಿತ್ತಾ ರೇಖಾ ಪ್ರೇಚ್ಯತೇ ಸಮಮಂಡಲಂ |

ಉನ್ಮಂಡಲಂ ಚ ವಿಷುವನ್ಮಂಡಲಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ || ೧೩೩ ||

ಮಂಡಲಾಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ೩೬೦ ಮುನ್ನೂರರವತ್ತು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಒಂದು ಶಂಕುವನ್ನು ವಿಷುವದ್ವಿವಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸ ಬೇಕು. ಅದರ ನೆರಳು ಪೂರ್ವಾಪರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಕಾಲ ಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಆ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಗುರುತುನಾಡಬೇಕು. ಆ ಎರಡುಗುರುತುಗಳಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ಅಂತರವನ್ನೇ ವ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮತ್ಸ್ಯರೇಖೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಬೀಳುವುದು. ಆ ರೇಖೆಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಒಂದು ಸಮರೇಖೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಆ ಸಮರೇಖೆಯೇ ನಿಜವಾದ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ರೇಖೆಯೆನಿಸುವುದು.

೧೩೨-೧೩೪. ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಿಂದ. ಭುಜಸೂತ್ರಗಳ ಅಂಗುಲಸಂಖ್ಯೆ ಗಳನ್ನೇ ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಚತುರಶ್ರಾಕಾಸವಾದ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪಶಂಕುವಿನ ಛಾಯಾಗ್ರವನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುವ ರೇಖೆಗೆ ಸಮಮಂಡಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವನ್ನೇ ಉನ್ಮಂಡಲವೆಂದೂ, ವಿಷುವನ್ಮಂಡಲ

ರೇಖಾ ಪ್ರಾಚ್ಯಪರಾ ಸಾಧ್ಯಾ ವಿಷುವದ್ಭಾಗ್ಯಗಾ ತಥಾ |

ಇಷ್ಟಜ್ಞಾಯಾವಿಷುವತೋರ್ಮಧ್ಯಮಗ್ರಾಭಿಧೀಯತೇ || ೧೩೪ ||

ಶಂಕುಜ್ಞಾಯಾಕೃತಿಯುತೇರ್ಮೂಲಂ ಕರ್ನೋತ್ಕೃತವರ್ಗತಃ |

ಶ್ರೋಷ್ಟ್ರ ಶಂಕುಕೃತಿಂ ಮೂಲಂ ಭಾಯಾ ಶಂಕುವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ||

ಶ್ರೀತತ್ತ್ವತ್ಯೋ ಯುಗೇ ಭಾನಾಂ ಚಕ್ರಂ ಪ್ರಾಕ್ಪರಿಲಂಬತೇ |

ತದ್ಗುಣಾದ್ವೈದಿನ್ಯರ್ಥಕ್ತಾದ್ವೈಗಣಾದ್ಯದವಾಪ್ಯತೇ || ೧೩೫ ||

ತದ್ವೋಸ್ತಿತ್ವಾ ದಶಾಸ್ತಾಂತಾ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಅಯನಾಭಿಧಾಃ |

ತತ್ಸಂಸ್ಥತಾದ್ವೈಹಾಕ್ರಾಂತಿಜ್ಞಾಯಾಚರದಲಾದಿಕಂ || ೧೩೬ ||

ನೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಆ ಚತುರಶ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾದ ರೇಖೆಯನ್ನು ವಿಷುವಜ್ಞಾಯೆಯ ಮೇಲೆ ಬರುವಂತೆ ಎಳೆಯಬೇಕು. ಇಷ್ಟರೇಖೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ರರೇಖೆಯ ಅಂತರವನ್ನೇ ಅಗ್ರಾ ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಕರೆಯುವರು.

೧೩೫. ಹನ್ನೆರಡಂಗುಲದ ಶಂಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಭಾಯೆ, ಇವೆರಡರ ವರ್ಗಯೋಗದ ಮೂಲವೇ ಭಾಯಾಕರ್ಣವಾಗುವುದು. ಆ ಭಾಯಾಕರ್ಣದ ವರ್ಗದಿಂದ ಶಂಕುವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಬರುವುದೇ ಭಾಯಾಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಭಾಯಾಕರ್ಣವರ್ಗದಿಂದ ಭಾಯಾವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದು, ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೂ, ಈ ಭಾಯಾಪ್ರಮಾಣವು ದೊರೆಯುವುದು.

೧೩೬-೧೩೭. ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಭಚಕ್ರವು ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ೬೦೦ ಅರಸೂರು ಸಾರಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಮತ್ತೆ ಯಥಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ೬೦೦ ಅರಸೂರು ಎಂಬ ಭಚಕ್ರ ಭ್ರಮಣವನ್ನು ಮಹಾಯುಗದಿನಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಅರ್ಹಗಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಒಂದ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಭುಜಾನಯನಮಾಡಿ, ಮೂರರಿಂದ (೩) ಗುಣಿಸಿ, ಹತ್ತರಿಂದ (೧೦) ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಅಯನಾಂಶವು ಬರುವುದು. ಈ ಅಯನಾಂಶದಿಂದಲೇ ಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿ, ಭಾಯಾ, ಚರಭಟೀ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಶಂಕುಜ್ಞಾಯಾಹತೇ ತ್ರಿಜ್ಯೇ ವಿಷುವತ್ಕರ್ಣಭಾಜಿತೇ ।
ಲಂಬಾಕ್ಷಜ್ಯೇ ತಯೋಶ್ಚಾಪೇ ಲಂಬಾಕ್ಷಾ ದಕ್ಷಿಣಾ ಸದಾ || ೧೩೮ ||

ಸ್ವಾಕ್ಷಾ ಪಕ್ರಮಯುತಿರ್ದಿಕ್ಷಾನ್ಮೇಂತರಮನ್ಯಥಾ ।
ಶೇಷಂ ನತಾಂತಾಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ತದ್ವಾಹುಜ್ಯಾ ಚ ಕೋಟಿಜ್ಯಾ || ೧೩೯ ||

ಶಂಕುಮಾನಾಂಗುಲಾಭ್ಯಶ್ಚೇ ಭುಜತ್ರಿಜ್ಯೇ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಕೋಟಿಜ್ಯಯಾ ವಿಭಜ್ಯಾಶ್ಚೇ ಛಾಯಾಕರ್ಣಾವಹದರ್ಧಲೇ || ೧೪೦ ||

ಸ್ವಾಕ್ಷಾ ಕ್ಷನತಭಾಗಾನಾಂ ದಿಕ್ಷಾನ್ಮೇಂತರಮನ್ಯಥಾ ।
ದಿಗ್ಗೇದೋಪಕ್ರಮಃ ಶೇಷಸ್ತಸ್ಯ ಜ್ಯಾ ತ್ರಿಜ್ಯಯಾ ಹತಾ || ೧೪೧ ||

೧೩೮. ಶಂಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಛಾಯಾಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯನ್ನು ಗುಣಿಸಿ ವಿಷುವತ್ಕರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಂಬಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಜ್ಯಾ ಇವು ದೊರಕುವುವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಲಂಬಾಂಶ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತಾಗುವುದು.

೧೩೯. ಸ್ವದೇಶದ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ಛಾಯಾ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ಸ್ವದೇಶದ ಅಕ್ಷಾಂಶಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಾದರೆ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿಯುವುದೇ ಸೂರ್ಯನ ನತಾಂಶ. ೯೦ ತೊಂಬತ್ತರಿಂದ ಕಳೆದ ನತಾಂಶವೇ ಉನ್ನತಾಂಶವೆನಿಸುವುದು.

೧೪೦-೧೪೩. ನತಾಂಶಜ್ಯಾವನ್ನೂ, ತ್ರಿಜ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಶಂಕುಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಕೋಟಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಫಲವು ಛಾಯಾಕರ್ಣ ರೂಪವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ನತಾಂಶ ಇವುಗಳ ದಿಕ್ಕು ಒಂದೇ ಆದರೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಬೇರೆಯ ದಿಕ್ಕುಗಳಾದರೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶವು ದೊರೆಯುವುದು. ಆ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶದ ಜ್ಯಾವನ್ನೂ ತ್ರಿಜ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪರಮಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯೆಯಿಂದ

ಪರಮಾಪಕ್ರಮಜ್ಯಾಸ್ತಾ ಚಾಪಂ ಮೇಷಾದಿಗೇ ರವಿಃ |

ಕರ್ಕಾದೌ ಪ್ರೋಜ್ಞ ಚಕ್ರಾರ್ಧಾತ್ಪುಲಾದೌ ಭಾರ್ಧಸಂಯುತಾತ್ || ೧೪೨ ||

ಮೃಗಾದೌ ಪ್ರೋಜ್ಞ ಚಕ್ರಾತ್ಪು ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇರ್ತಃ ಸ್ಪಟೋ ಭವೇತ್ |

ತನ್ಮಂದಮಸಕ್ಯದ್ವಾಮಂ ಫಲಂ ಮಧ್ಯೋ ದಿನಾಕರಃ || ೧೪೩ ||

ಗ್ರಹೋದಯಾಃ ಪ್ರಾಣಹತಾಃ ಖಖಾಪ್ಸ್ಯೇಕೋದ್ಭೂತಾ ಗತಿಃ |

ಚಕ್ರಾಸವೋ ಲಬ್ಧಯುತೀ ಸ್ವಾಹೋರಾತ್ರಾಸವಃ ಸ್ತುತಾಃ || ೧೪೪ ||

ತ್ರಿಭದ್ಯುಕರ್ಣಾರ್ಧಗುಣಾ ಸ್ವಾಹೋರಾತ್ರಾರ್ಧಭಾಜಿತಾಃ |

ಕ್ರಮಾದೇಕದ್ವಿತ್ರಿಭಜ್ಯಾ ತಚ್ಚಾಪಾನಿ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ || ೧೪೫ ||

ಸ್ವಾಧೋಧಃ ಪ್ರವಿಶೋಧ್ಯಾಥ ಮೇಷಾಲ್ಲಂಕೋದಯಾಸವಃ |

ಖಾಗಾಷ್ಟ್ಯೋರ್ಧಗೋಗೈಕಾಃ ಶರತ್ತ್ಯಂಕಹಿಮಾಂಶವಃ || ೧೪೬ ||

ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಜ್ಯಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಧನುರಾನಯನಮಾಡಿದರೆ ಮೇಷಾದಿ ತ್ರಿರಾಶಿ ಸ್ಥಿತವಾದ ಸೂರ್ಯನಸ್ಥಾನವು ದೊರಕುವುದು. ಅದನ್ನು ಆರು ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕಳೆದರೆ ಕರ್ಕಾದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆರುರಾಶಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ತುಲಾದಿ ಯಾಗಿಯೂ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಕಳೆದರೆ ಮಕರಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತಿವಾಗುವುದು.

೧೪೪. ಅಹೋರಾತ್ರಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣರೂಪವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ೧೮೦೦ ಸಾವಿರ ದೆಂಟಿನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಚಕ್ರಾಸುಗಳಾದ ೨೧೬೦೦ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದುಸಾವಿರದ ಅರನೂರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಆಯಾಗ್ರಹಗಳ ಅಹೋ ರಾತ್ರಾಸುಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

೧೪೫-೧೪೬. ನಿರಕ್ಷದೇಶವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷಾಂಶರಹಿತವಾದ ದೇಶವೆಂ ದರ್ಥವಾಗುವುದು. ಲಂಕಾ, ಯಮಕೋಟಿ, ರೋಮಕ, ಸಿದ್ಧಪುರ, ಎಂಬ

ಸ್ವದೇಶಚರಖಂಡೋನಾ ಭವಂತೀಷ್ಟೋದಯಾಸವಃ |

ವ್ಯಸ್ತಾವ್ಯಸ್ತೈರ್ಯುತಾಸ್ತೈಸ್ತೈಃ ಕರ್ಕಟಾದ್ಯಾಸ್ತತಸ್ತು ಯಃ || ೧೪೭ ||

ಉತ್ಕ್ರಮೇಣ ಪಡೇವೈತೇ ಭವಂತೀಷ್ಟಾಸ್ತುಲಾದಯಃ |

ಗತಭೋಗ್ಯಾಸವಃ ಕಾರ್ಯಾಃ ಸಾಯನಾಸ್ತೇಷ್ವಭಾಸ್ವರಾಃ || ೧೪೮ ||

ನಾಲ್ಕು ಊರುಗಳನ್ನು ನಿರಕ್ಷದೇಶಗಳೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ದೇಶಗಳ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಗಣಿತ ಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ :-

ಏಕರಾಶಿ, ದ್ವಿರಾಶಿ, ತ್ರಿರಾಶಿಗಳ ಜ್ಯಾವನ್ನು ತ್ರಿರಾಶಿ ದ್ಯುಜೈಯಿಂದ ಅಂದರೆ ೧೫೮೭ ಸಾವಿರದ ಮುನ್ನೂರೆಂಭತ್ತೇಳರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಸ್ವಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ದ್ಯುಜೈಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಜ್ಯಾರೂಪವಾದ ಫಲಕ್ಕೆ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಅನಯನಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕರಾಶಿ ಸ್ಥಿತಜ್ಯಾಫಲವು ಯಥಾಸ್ಥಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಫಲವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಫಲದಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಿತೀಯಫಲವನ್ನು ತೃತೀಯಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕಳೆದು ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ರಾಶಿಫಲವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದು ನಿರಕ್ಷದೇಶದ ಉದ ಯಾಸುಗಳಾಗುವುವು. ಲಂಕಾದೇಶಕ್ಕೆ

ಮೇಷರಾಶಿಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರಮಾಣ ೧೭೭೦ ಸಾವಿರದಾರನೂರೆಪ್ಪತ್ತು.

ವೃಷಭರಾಶಿಯ .. ೧೭೯೫ ಸಾವಿರದೇಳನೂರತೊಂಬತ್ತೈದು.

ಮಿಥುನರಾಶಿಯ .. ೧೯೫೫ ಸಾವಿರದೊಂಬೈನೂರನೂವತ್ತೈದು.

ಹೀಗೆ ಬರುವುದು. ಇದನ್ನೇ ಸ್ವದೇಶದ ಮೇಷಾದಿಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವದೇಶದ ಚರಖಂಡಗಳನ್ನು ಮೇಷಾದಿ ಮಿಥುನಾಂತವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮದೇಶದ ಲಗ್ನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನಗಳೇ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ ರಾಶಿಗಳಾಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಲಬ್ಧವಾದ ಮೇಷಾದಿ ಕನ್ಯಾಂತವಾದ ಆರು ರಾಶಿಗಳು ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕನ್ಯಾ, ಸಿಂಹ, ಕರ್ಕಟಾದಿರೂಪದಿಂದ ಅವೇ ತುಲಾದಿಪಟ್ಟಿಗಳಾಗುವುವು.

ಸೋದಯಾಸುಹತಾ ಭುಕ್ತಭೋಗ್ಯಾ ಭಕ್ತಾ ಖವಹ್ನಿಭಿಃ ।

ಅಭೀಷ್ಟಘಟಿಕಾಸುಭ್ಯೋ ಭೋಗ್ಯಾಸೂನ್ಪ್ರವಿಶೋಧಯೇತ್ ॥ ೧೪೯ ॥

ತದ್ವದೇವೈಷ್ಯಲಗ್ನಾ ಸೂನೇವಂ ಯಾತಾನ್ತಥೋತ್ಕ್ರಮಾತ್ ।

ಶೇಷಂ ಚೇತ್ತಿಂಶತಾಭ್ಯಸ್ತಮಶುದ್ಧೇನ ವಿಭಾಜಿತಂ ॥ ೧೫೦ ॥

ಭಾಗಹೀನಂ ಚ ಯುಕ್ತಂ ಚ ತಲ್ಲಗ್ನಂ ಕ್ಷಿತಿಜೇ ತದಾ ।

ಸ್ರಾಕ್ಪಶ್ಚಾನ್ಮತನಾಡೀಭ್ಯಸ್ತದ್ವಲ್ಲಂಕೋದಯಾಸುಭಿಃ ॥ ೧೫೧ ॥

೧೪೯-೧೫೨. ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಾಲನೆಮಾಡಿ, ಆ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಗತ ಮತ್ತು, ಭೋಗ್ಯವಾದ ಅಸುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯಾಕ್ರಾಂತರಾಶಿಯ ಸ್ವದೇಶೋದಯಾಸುಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಆ ಲಗ್ನದ ಗತ ಮತ್ತು ಗನ್ಯವಾದ ಅಸುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಘಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಭೋಗ್ಯಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಆ ಲಗ್ನದ ಗತಾಸುಗಳು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಗತಾಸುಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಭೋಗ್ಯಾಸುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟಕಾಲದಿಂದ ಯಾವ ಲಗ್ನದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದೇ ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಾಕ್ರಾಂತಿ ರಾಶಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ರಾಶಿಯ ಗತಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅಶುದ್ಧರಾಶಿಮಾನದಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಲಗ್ನದ ಪರಮಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವುದೋ (ನ್ಯೂನವಾಗಿದ್ದರೆ) ಅಥವಾ ಕೂಡುವುದೋ (ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ) ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಕ್ಷಿತಿಜಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಲಗ್ನವೆನಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಯನಾಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ದಶಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ, ಮಧ್ಯಲಗ್ನವನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅಭೀಷ್ಟಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನ ಪೂರ್ವ, ಅಥವಾ ಪಶ್ಚಿಮಾನಂತರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅದಕ್ಕೆ ಲಂಕಾದೇಶದ ಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣ

ಭಾನೌ ಪ್ಲಯಧನೇ ಕೃತ್ವಾ ಮಧ್ಯಲಗ್ನಂ ತದಾ ಭವೇತ್ |

ಭೋಗ್ಯಾ ಸೂನೂನಕಸ್ಯಾಥ ಭುಕ್ತಾ ಸೂನಧಿಕಸ್ಯ ಚ | ೧೫೨ ||

ಸಂಪಿಂಡ್ಯಾಂತರಲಗ್ನಾ ಸೂನೇವಂ ಸ್ಯಾತ್ಕಾಲಸಾಧನಂ |

ವಿರಾಹ್ನರ್ಕ ಭುಜಾಂತಾಶ್ಚೇದಿಂದ್ರಾಲ್ಪಾ ಸ್ಯಾದ್ಗ್ರಹೋ ವಿಧೋಃ | ೧೫೩ ||

ತೇಷಾಂ ಶಿವಭ್ಯಾಃ ಶೈಲಾಸ್ತಾ ವ್ಯಾವರ್ಕಾಂಶಃ ಶರೋಂ ಗುಲ್ಮಿಃ |

ಅರ್ಕಂ ವಿಧುರ್ವಿಧುಂ ಭೂಭಾ ಛಾದಯತ್ಕಥ ಛನ್ನಕಂ | ೧೫೪ ||

ಛಾದ್ಯ ಛಾದಕಮಾನಾರ್ಥಂ ಶರೋನಂ ಗ್ರಾಹ್ಯವರ್ಜಿತಂ |

ತತ್ಸಚ್ಚನ್ನಂ ಚ ಮಾನೈಕ್ಯಾದ್ಧಾಂಶಷ್ಪಂ ದಶಾಹತಂ | ೧೫೫ ||

ವನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ನತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕಳೆಯಬೇಕು. ಪಶ್ಚಿಮನತವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದರೆ ದಶಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಲಗ್ನವನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು.

೧೫೩. ಅನಂತರ ಇಷ್ಟಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಲಗ್ನಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಲಗ್ನದ ಭುಕ್ತಾಂಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಕೂಡಿ, ಭೋಗ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾಲಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನರಿಯಬೇಕು.

೧೫೪. ರಾಹುಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಭುಜಾಂಶಗಳ ಅಂತರವು ಹದಿನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೆ ಆಗ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದು. ಆ ಅಂತರವನ್ನು ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಎಳೆರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ಶರಲಿಪ್ತಿಗಳಾಗುವುವು. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಂದ್ರನೂ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಭೂಭಾಯೆಯೂ ಆಚ್ಛಾದನೆಮಾಡುವರು.

೧೫೫-೧೫೬. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ, ಛಾದ್ಯ ಸೂರ್ಯ, ಛಾದಕ ಚಂದ್ರ; ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಛಾದ್ಯ ಚಂದ್ರ, ಛಾದಕ ಭೂಭಾ;

భన్న భృమస్మాన్మూలం తు హాంగోనగ్నో వపుర్వకం ।

స్థిత్యర్థం భటికాదిస్వాద్వ్యంగుబాహ్యంకసంమిత్యైః

॥ ౧౩౬ ॥

ఇష్టైః పల్పిస్తదూనాథ్యం వ్యగావూనేర్కపడ్నైః ।

తదన్యథాదికైః తస్మిన్నేవం స్పష్టే సుహాంత్యగే

॥ ౧౩౭ ॥

గ్రాసప్రమాణవన్న కండుహిడియబీకాదరీ భాద్య మత్తు భావక ఇవుగళ మానకలేగళన్న ఒట్టుగొడిసి, అదరల్లి తాత్కాలికవాద జంద్రవిక్షేపవన్న కళిదరీ లుళియువ భాగవే గ్రాసప్రమాణవాగు వుదు. ఇన్న పూర్ణగ్రహణదల్లి స్థిత్యర్థ మత్తు విమర్దార్థగళన్న ఆనయనమాడలు ఈరితియాగి గణితమాడబీరు :—

భాద్య మత్తు భావకగళ మానయోగ మత్తు మానాంతర ఇవుగళన్న, ఎరడుకడే ఇట్టుకొండు, క్రమవాగి ఎర డన్నొ అర్థవాది, అవుగళ వగదొంద విక్షేపవన్న కళియబీరు. అవుగళ మూలవన్న కండుహిడిదు ౬౦ అరవత్తరింద గుణిసి, సూయ్ జంద్రర గత్యంతర కలేగళంద భాగిసిదరీ బరువ ఫలగళల్లి ఒందు స్థిత్యర్థ, ఒందు విమర్దార్థవాగువుదు. గ్రహణారంభదొంద గ్రహణద కేనీయవరీగే ఇరువ కాలక్కే స్థితియేందు యేరు. స్థిత్యర్థదొంద గ్రహణద ప్రారంభదొంద మధ్యగ్రహణ పథ్యంతవాగిరువ కాలవు తిళియ బరువుదు. హాగేయే పూర్ణగ్రహణదల్లి నిమిలన, లున్మిలనకాలగళ అంతరవే విమర్దకాలవేనిసువుదు. విమర్దార్థదొంద నిమిలన మత్తు మధ్యగ్రహణ ఇవుగళ అంతరవు తిళిదుబరువుదు. సమ్మిలన వేందరీ భాద్యమూడలద ఆజ్ఞాదనసమాప్తియేందూ, లున్మిలనవేందరీ ఆజ్ఞాదితవాదన్నీరీ బిడువుదక్కే ఆరంభవాగువ కాలవేందూ యేరు.

ಗ್ರಾಸೇನ ಸ್ನಾಹತೇ ಚ್ಯಾದ್ಯಮಾನಾಭೇ ಸ್ಫುರ್ವಿಕೋಟಿಕಾಃ |
 ಗ್ರಾಹ್ಯಗ್ರಾಹಕಯೋಗಾರ್ಥಾಚ್ಛೋಧಾಃ ಸ್ವಚ್ಛನ್ನಲಿಪ್ತಿಕಾಃ |
 ತದ್ವರ್ಗಾತ್ಪ್ರೋಜ್ಞಾ ತತ್ಕಾಲವಿಕ್ಷೇಪಸ್ಯ ಕೃತಿಂ ಪದಂ || ೧೫೮ ||

ಕೋಟಿಲಿಪ್ತಾ ರವೇಃ ಸ್ವಪ್ನಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥೇನಾಹತಾ ಹೃತಾಃ |
 ಮಧ್ಯೇನ ಲಿಪ್ತಾಸ್ತನ್ನಾಡ್ಯಃ ಸ್ಥಿತವದ್ಗ್ರಾಸನಾಡಿಕಾಃ || ೧೫೯ ||

ನತಜ್ಯಾಶ್ವಜಯಾಭ್ಯಸ್ತಾ ತ್ರಿಜ್ಯಾಸ್ತಾ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಮುಕಂ |
 ವಲನಾಂತಾಃ ಸೌಮ್ಯಯಾಮ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವಾಪರಕಪಾಲಯೋಃ || ೧೬೦ ||

ರಾಶಿತ್ರಯಯುತಾದ್ಗ್ರಾಹ್ಯಾತ್ಕಾಂತ್ಯಂಶೈರ್ದಿಕ್ಸಮೈರ್ಯುತಾಃ |
 ಭೇದೇಂತರಾಜ್ಞಾ ವಲನಾ ಸಪ್ತವ್ಯಂಗುಲಧಾಜಿತಾ || ೧೬೧ ||

೧೫೮-೧೫೯. ಅಭೀಷ್ಟಗ್ರಾಸದಿಂದ ಇಷ್ಟ ಕಾಲಾನಯನ ಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ :— ಭಾದ್ಯ, ಭಾವಕ ಮಾನೈಕ್ಯವಿಂಡದಿಂದ ಅಭೀಷ್ಟಗ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಿ ಅಭೀಷ್ಟಗ್ರಾಸಕಾಲಿಕವಾದ ವಿಕ್ಷೇಪವರ್ಗವನ್ನು ಕಳೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಬರುವುದೇ ಕೋಟಿಕಲೆಯಾಗುವುದು. ಈ ಕೋಟಿಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸ್ವೀಕೃತಾರ್ಥಾನಯನ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಿದರೆ ಇಷ್ಟಕಾಲವು ಗೋಚರವಾಗುವುದು.

೧೬೦-೧೬೨. ವಲನಸಾಧನಕ್ರಮವು ಹೀಗಿರುವುದು :— ಮಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ವಲನಮಾಡಬೇಕೋ ಆಕಾಲದ ನಂತರಕ್ಕೆ ಜ್ಯಾವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ವದೇಶೀಯ ಅಕ್ಷಜೈಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜೈಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬರುವ ಫಲಕ್ಕೆ ಧನುರಾನಯನಮಾಡಿದರೆ ವಲನಾಂಶವು ದೊರೆಯುವುದು. ಸಮವೃತ್ತಾ ಪೇಕ್ಷಯಾ ಕ್ರಾಂತಿವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ವಲಿತವಾಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾಂಶವೇ ವಲನಾಂಶ ವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಮಧ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲಜ್ಞಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಥಿಗೆ ಲಂಬನಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಣಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನಕ್ಷತ್ರಂಶವನ್ನು ಕಂಡು

ನತಾಂಶಾಸ್ತಶಾಂಸಾನೇ ಪ್ರಾಧೃತಸ್ತದ್ವಿವರ್ಜಿತಃ ।

ತಜ್ಜೇಂದುಲಿಪ್ತೈಃ ಪದ್ಧಿಷ್ಟು ಭಕ್ತಾ ನೇಯಾ ನತಾಂತದಿಕ್ || ೧೬೨ ||

ತಯೋರ್ನಾರ್ಡ್ಯೋರ್ಹ ಭಿನ್ನೈಕದಿಕ್ಯಕಃ ಸ್ಫುಟಿತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ ।

ತತಸ್ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿದಲೇ ಸಾಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಪಟ್ಟಿಭಿಃ || ೧೬೩ ||

ಅಂತಸ್ತೈರ್ವಿಕ್ರಿಭಂ ದ್ವಿಸ್ತಂ ಪೂರ್ವವಲ್ಲಂಬನೇ ತಯೋಃ ।

ತಿಥಿವತ್ಸಂಸ್ಕತೇಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥೇ ಭವತಃ ಸ್ಫುಟೀ || ೧೬೪ ||

ತಾಭ್ಯಾಂ ಹೀನಯುತೌ ಮಧ್ಯದರ್ಶಕಾಲೌ ಮುಖಾಂತಗೌ ।

ಅರ್ಕಾದ್ಯೋನಾ ವಿಶ್ವ ಈಶಾ ನವಸಂಚದಶಾಂತಕಾಃ || ೧೬೫ ||

ಕಾಲಾಂಶಾಸ್ತೈರೂನಯುಕ್ತೇ ರವೌ ಹ್ಯಸ್ತೋದಯೌ ವಿಧೋಃ ।

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹ್ಯಾದೌ ಪೇಟಿವಿಂಬಂ ದೃಗ್ಚಕ್ಷೋ ಲಂಬಮೀಕ್ಷ್ಯ ಚ || ೧೬೬ ||

ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ದೃಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಮಧ್ಯಗತಿಯ ಅಂತರದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹದಿನೈದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಗುಣಿಸಿ, ತ್ರಿಜೈಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಉಳಿಯುವುದೇ ನತ್ಯಂಶವೆನಿಸುವುದು.

೧೬೩-೧೬೪. ಈ ನತ್ಯಂಶಸಾಧನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ, ವಿಮರ್ಶಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಆಕಾಲದ ನತಿ ಮತ್ತು ಶರ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಧ್ಯಗ್ರಹಣಕಾಲಿಕವಾದ ದಶಮಲಗ್ನದಿಂದ (ವಿಕ್ರಿಭಲಗ್ನದಿಂದ) ತಿಥ್ಯಾನಯನರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಿಂದ, ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥ, ವಿಮರ್ಶಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಸಕ್ಯತ್ ಶೋಧನೆಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಫಲವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣದ ಸ್ಪರ್ಶಮೋಕ್ಷಾದಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು.

೧೬೫-೧೬೬. ಆ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥದ ಹೀನದಿಂದ ಮತ್ತು ಯುತಿಯಿಂದ ಗ್ರಹಣದ ಆದ್ಯಂತಕಾಲಗಳು ಕಂಡುಬರುವುವು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೯ ಒಂಬತ್ತು, ಈರೀತಿ ಕಾಲಾಂಶಗಳಿರುವುವು. ಈ ಕಾಲಾಂಶಗಳಿಂದ ಊನಮಾಡಿದ ಕಾಲವೇ ಚಂದ್ರನ ಅಸ್ತೋದಯಕಾಲ

ತಲ್ಲಂಬಜಾಪದಿಂಬಾಂತದ್ವರ್ಗಾ ನ್ಯಾಪ್ತರವಿಘ್ನಭಾಃ ।

ಅಸ್ತೇ ಸಾವಯವಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಗತೈಷ್ಯಾಸ್ತಿಫಯೋ ಬುಧೈಃ ॥ ೧೬೭ ॥

ಮೃತೇ ಯುಕ್ತಾಂತಿಭಾಗೈಶ್ಚ ದ್ವಿಘ್ನಾತಿಭ್ಯಾಹೃತಾ ಸ್ಫುಟಂ ।

ಸಂಸ್ಕಾರದಿಕ್ಶಲಂಬನಮಂಗುಲಾದ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಯತೇ ॥ ೧೬೮ ॥

ಸೇಷ್ಠಂಶೋನಾಃ ಸಿತಂ ತಿಥ್ಯೋ ವಲಿನಾಂಶೋನ್ಮತಂ ವಿಘೋಃ ।

ಶೃಂಗಮನ್ಯತ್ರ ತದ್ವಾಚ್ಯಂ ವಲಿನಾಂಗುಲಲೇಖನಾತ್ ॥ ೧೬೯ ॥

ಪೂರ್ವಶ್ಚೇ ಗೋಂಕವಿರಿಖಾಃ ಶೇಷಕರ್ಣಹತಾಃ ಪೃಥಕ್ ।

ವಿಕ್ವಜ್ಯರ್ಕಾಂಗಸಿದ್ಧಾಗ್ನಿ ಭಕ್ತಾ ಲಜ್ಜೋನಸಂಯುತಾಃ ॥ ೧೭೦ ॥

ತ್ರಿಜ್ಯಾಧಿಕೋನೇ ಶ್ರವಣೇ ವಪೂಂಸಿ ಸ್ಯುರ್ಹೃತಾಃ ಕುಜಾತ್ ।

ಋಜ್ಜೋರನ್ಯಜ್ಜೋರ್ವಿವರಂ ಗತ್ಯಂತರನಿಭಾಜಿತಂ ॥ ೧೭೧ ॥

ವಾಗುವುದು. ಮೊದಲು ಗ್ರಹಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಅನಂತರ ದೃಗ್ವ್ಯಾಪ್ತ ಮತ್ತು ಲಂಬಜ್ಯಾನನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಅವೆರಡೂ ಒಂಪೇದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ ಆಗ ಲಂಬಜ್ಯಾ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾಂತರಕಲೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಭಿನ್ನದಿಕ್ಕಾದರೆ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಶಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪುನಃ ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹದಿನೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಆಗ ಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣವು ಬರುವುದು. ಈ ಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣವು ಅಂಗುಲ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದು. ಇದೇ ಸ್ಫುಟಬಿಂಬಪ್ರಮಾಣಾನಯನಕ್ರಮವೆನಿಸುವುದು.

೧೭೨-೧೭೩. ಸೂರ್ಯಬಿಂಬಮಾನದಿಂದ ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಳೆದು, ೯೦೦ ಒಂಪೈನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಚಂದ್ರಬಿಂಬಾಂಗುಲಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶುಕ್ಲಭಾಗಪ್ರಮಾಣವು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ೫೯೦ ಐನೂರತೊಂಬತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ಕರ್ಣಜ್ಯೆಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಮೂರರಿಂದ ಗುಣಿಸಬೇಕು. ಕರ್ಣವು ತ್ರಿಜ್ಯೆಗಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಋಣಮಾಡ

ವಕ್ರಕ್ರೋಗಗತಿಯೋಗೋಽಯಂ ಗಮ್ಯೇತೀತೇ ದಿನಾದಿಕಂ ।

ಖನತ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥತೌ ಹ್ಯೇಷೂದಕ್ಸಾಮ್ಯೇನ್ಯೇಽಂತರಂ ಯುತಿಃ ॥ ೧೭೨ ॥

ಯಾಮ್ಯೋದತ್ವೇಟಿವಿವರಂ ಮಾನೈಕ್ಯಾರ್ಥಾಲ್ಪಕಂ ಯದಾ ।

ಯದಾ ಭೇದೋ ಲಂಬನಾದ್ಯಂ ಸ್ಫುಟಾರ್ಥಂ ಸೂರ್ಯಪರ್ವವತ್ ॥ ೧೭೩ ॥

ಏಕಾಯನಗತೌ ಸ್ಯಾತಾಂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಸೌ ಯದಾ ।

ತದ್ಯುತೌ ಮಂಡಲೇ ಕ್ರಾಂತ್ಯೋಸ್ತುಲ್ಕತ್ವೇ ವೈದ್ಯತಾಭಿಧಃ ॥ ೧೭೪ ॥

ವಿಪರೀತಾಯನಗತೌ ಚಂದ್ರಾರ್ಕೌ ಕ್ರಾಂತಿರಿಪ್ತಿಕಾಃ ।

ಸಮಾಸ್ತದಾ ವ್ಯತೀಪಾತೋ ಭಗವಾರ್ಥೇ ತಪೋಯುತೌ ॥ ೧೭೫ ॥

ಬೇಕು. ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಧನಮಾಡಬೇಕು. ಪುಜುಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರವನ್ನೂ ಅವರ ಗತ್ಯಂತರದಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಆಗುವ ಯುದ್ಧದಿನದ ಅವಧಿಯು ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳು ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸ್ಫುಟವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಗತ್ಯಂತರ ದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕ್ರಾಂತಿಯಿದ್ದರೆ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಯುತಿಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ರಾಂತಿಯಿದ್ದರೆ ಪುಣಮಾಡಬೇಕು. ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣೋಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಂಬನಗಣಿತವನ್ನು ಅನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೭೪-೧೭೬. ವೈದ್ಯತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯತೀಪಾತನಾಮಕಗಳಾದ ಮಹಾ ಪಾತಗಳನ್ನು ಅನಯನಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಒಂದೇ ಆಯನದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅವರ ಕ್ರಾಂತಿಯೋಗವು ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಸಮ ನಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಭಿನ್ನಾಯನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕ್ರಾಂತಿರಿಪ್ತಿಗಳ ಯೋಗವು ಭಗವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಸಮನಾದರೆ ಅದೇ ವ್ಯತೀಪಾತವೆನಿಸುವುದು. ಅಯನಾಂಶಸಹಿತವಾಗಿ ದೃಕ್ಪುಟ್ಟವಾಗಿರುವ,

ಭಾಸ್ಕರೇಂದ್ರೋರ್ಭಜಕ್ರಾಂತಚಕ್ರಾರ್ಥಾವಧಿಸಂಸ್ಥಯೋಃ |

ದೃಕ್ಪುಲ್ಕಸಾಧಿಕಾಂಶಾದಿಯುಕ್ತಯೋಃ ಸ್ಥಾನಪಕ್ರಮೌ || ೧೭೬ ||

ಅಥೋಜಪದಗಸ್ತೇಂದ್ರೋಃ ಕ್ರಾಂತಿರ್ವಿಕ್ಷೇಪಸಂಸ್ಥತಾ |

ಯದಿ ಸ್ವಾದಧಿಕಾ ಭಾನೋಃ ಕ್ರಾಂತೇಃ ಸಾತೋ ಗತಸ್ತದಾ || ೧೭೭ ||

ನ್ಯೂನಾ ಚೇತ್ಸ್ಯಾತ್ರದಾ ಭಾವೀ ನಾನುಂ ಯುಗ್ಮಪದಸ್ಯ ಚ |

ಪದಾನ್ಯತ್ಯಂ ವಿಧೋಃ ಕ್ರಾಂತಿಃ ಕ್ಷೇಪಾಚ್ಚೇದ್ಯದಿ ಶುಭ್ಯತಿ || ೧೭೮ ||

ಕ್ರಾಂತೋರ್ಜೇ ತ್ರಿಜ್ಯಯಾ ಭಿನ್ನೇ ಪರಮಾಪಕ್ರಮೋದ್ಯತೇ |

ತಚ್ಚಾಪಾಂತರನುರ್ಧಂ ನಾ ಯೋಜ್ಯಂ ಭಾವಿ ನಿಶೀತಗೌ || ೧೭೯ ||

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಸ್ಪುಟೈಕ್ಯವು ದ್ವಾದಶರಾಶ್ಯಾತ್ಮಕವಾದಾಗ ಅಥವಾ ಭಚಕ್ರಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾದಾಗ, ಆ ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ, ಕ್ರಾಂತ್ಯಾನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

೧೭೭-೧೭೮. ಕ್ರಾಂತ್ಯಾನಯನಮಾಡಿದನೇರೆ, ಚಂದ್ರನು ಓಜಪದ ದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಚಂದ್ರಕ್ರಾಂತಿಗೆ ವಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸ್ಪುಟಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸೂರ್ಯಕ್ರಾಂತಿಯು ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪಾತವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತೆಂದೂ, ನ್ಯೂನವಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಬರುವುದೆಂದೂ, ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರವಿಕ್ಷೇಪಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೂರ್ಯಸ್ಪುಟದ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದರಿಂದ ಗತಗನ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

೧೭೯-೧೮೦. ಗತೈಷ್ಯಕಾಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ವಿಧಾನ ಹೇಗೆಂದರೆ :— ಮೊದಲು ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಆನಯನಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಜ್ಯಾಸಾಧಿಸಿ, ತ್ರಿಪೈಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಪರಮಕ್ರಾಂತಿಜ್ಯಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧಕ್ಕೆ ಧನುರಾನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭವಿಷ್ಯತ್ಪಾತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ಚಂದ್ರಸ್ಪುಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಗತಪಾತವಾದರೆ ಚಂದ್ರಸ್ಪುಟದಿಂದ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟ

ಕೋಧಂ ಚಂದ್ರಾದ್ಗತೇ ಸಾತೇ ತತ್ಪೂರ್ವಪತಿತಾದಿತಂ ।

ಚಂದ್ರಭುಕ್ತಾ ಹೃತಂ ಭಾನೌ ಲಿಪ್ತಾದಿ ತಪಿವತ್ಪಲಂ

|| ೧೪೦ ||

ತದ್ವಜ್ರಕಾಂಕಪಾತಸ್ಯ ಫಲಂ ದೇಯಂ ವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ।

ಈರ್ಢ್ಯತದಸಕ್ಯಕ್ತಾನತ್ಯಾಂತೀ ಯಾನತ್ಸಮೇ ತಯೋಃ

|| ೧೪೧ ||

ಕ್ರಾಂತ್ಯೋಃ ಸಮತ್ವೇ ಸಾತೋಽಥ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತೋನಿತೇ ವಿಧೌ ।

ಹೀನೇರ್ಥರಾತ್ರಿಕಾಘಾತೋ ಭಾವೀ ತಾತ್ಕಾಲಿಕೇಧಿಕಂ

|| ೧೪೨ ||

ಸ್ಥಿರೀಕೃತಾರ್ಥರಾತ್ರ್ಯಾರ್ಥೌ ದ್ವಯೋರ್ವಿವರಲಿಪ್ತಿಕಾಃ ।

ಪಕ್ಷಿಕ್ತಾ ಚಂದ್ರಭುಕ್ತಾಕ್ತಾಃ ಸಾತಕಾಲಸ್ಯ ನಾದಿಕಾಃ

|| ೧೪೩ ||

ರವೀಂದ್ರೋರ್ಮಾನಯೋರ್ಗಾರ್ಥಂ ಪಷ್ಪಾ, ಸಂಗುಣ್ಯ ಭಾಜಯೇತ್ ।

ತಯೋರ್ಭುಕ್ತ್ಯಂತರೇಜಾಪ್ತಂ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಂ ನಾದಿಕಾದಿ ಯತ್

|| ೧೪೪ ||

ಚಂದ್ರನಾಗುವುದು. ಇನ್ನು ಸ್ಫುಟಿಸೂರ್ಯಾನಯನಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಚಂದ್ರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಫಲವನ್ನು ಸ್ಫುಟಿಸೂರ್ಯಗತಿಯಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಚಂದ್ರ ಗತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಫಲವನ್ನು ಚಂದ್ರನಂಕಿಯೇ ಸೂರ್ಯಸ್ಫುಟಕ್ಕೆ ಫರ್ವಣಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಪಾತಕ್ಕೂ ಫಲಾನಯನ ಮಾಡಿ. ಫರ್ವಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಗಣಿತಕ್ರಮವನ್ನು ಅನೇಕಬಾರಿ (ಅಸಕ್ಯತ್) ಸಾಧನೆಮಾಡಿ, ಗಣಿತ ವನ್ನು ನಿರ್ದುಷ್ಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೮೨-೧೮೩. ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರ ಸ್ಪಷ್ಟಕ್ರಾಂತಿಯು ಸಮವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಆಗಲೇ ಪಾತವು ಸಾಧಿತವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ನಿರಯನನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಕಾಲಿಕನಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಯನಚಂದ್ರನಿಂದ ಅನೇಕವಾದ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಕವು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಕನಾದ ಚಂದ್ರನ ಕ್ರಾಂತ್ಯಂಕಕ್ಕಿಂತ ನ್ಯೂನ ವಾಗಿದ್ದರೆ ಪಾತವು ಕಳೆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಚಾಲನೆಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸ್ಥಿರೀಕೃತವಾದ ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ತಾತ್ಕಾಲಿಕಚಂದ್ರರ ಅಂತರಲಿಪ್ತಿಗಳನ್ನು ೬೦ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಚಂದ್ರಭುಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಕಾಲವೇ ಪಾತಕಾಲದ

ಪಾತಕಾಲಃ ಸ್ಫುಟೋ ಮಧ್ಯಃ ಸೋಽಽಪಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವರ್ಜಿತಃ |

ತಸ್ಯ ಸಂಧವಕಾಲಃ ಸ್ಫಾತ್ರತ್ವಂಯೋಗೋಕ್ತಸಂಜ್ಞಕಃ || ೧೮೫ ||

ಅದ್ಯಂತಕಾಲಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಕಾಲೋ ಜ್ಞೇಯೋತಿವಾರುಣಃ |

ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಲನಾಕಾರಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ಗರ್ಹಿತಃ || ೧೮೬ ||

ಇತ್ಯೇತದ್ಗಣಿತೇ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಸಂಕ್ಷೇಪಶೋ ದ್ವಿಜ |

ಜಾತಕಂ ವಚ್ಛಿ ಸಮಯಾದ್ರಾಶಿಸಂಜ್ಞಾ ಪುರಸ್ಕರಂ || ೧೮೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದ್ರಾಹ್ಮಾಸನೇ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಜ್ಯೋತಿಷವರ್ಣನಂ ನಾನು

ಚತುಃಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಛೇದನೀಯವಾದುದು. ಈ ಪಾತಕಾಲಕ್ಕೆ ಗ್ರಹಣದಂತೆ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವನ್ನೂ ಆನಯನಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಮಾನಯೋಗಾರ್ಥವನ್ನು ೬೦ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಅವರ ಭುಕ್ತಾಂತರದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ನಾಡೀರೂಪವಾದ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಪಾತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಪಾತಾದಿಕಾಲವೂ, ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಕೂಡಿದರೆ ಪಾತಾಂತ್ಯಕಾಲವೂ ತಿಳಿಯುವುದು. ಈ ಅದ್ಯಂತಕಾಲದ ಮಧ್ಯಗತವಾದ ಕಾಲವು ಅತಿಭಯಂಕರವಾದದ್ದು. ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ದಹಿಸುವ ಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತರೂಪವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಗಣಿತಕ್ರಮವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ರಾಶಿಸಂಜ್ಞಾ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಜಾತಕಭಾಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಎಂದು ಸನಂದನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಭಾಗವನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಿದರು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣ ಪೂರ್ವಭಾಗ ಬೃಹದ್ರಾಹ್ಮಾಸನೇಂಬ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷವರ್ಣನೆಯೆಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಪಂಚಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ಮೂರ್ಧ್ವಾಸ್ಯ ಬಾಹುಹ್ಯಕ್ರೋಚಾಂತರ್ಬಸ್ತಿವ್ಯಂಜಸೋ ನಖಃ |

ಜಾನುಜಂಘಾಂಘ್ರಿಯುಗಲಂ ಕಾಲಾಂಗಾಢಿ ಕ್ರಿಯಾದಯಃ || ೧ ||

ಭೌಮಾಸ್ಫುಟಿ ಬುಧೇಂದುತ್ಪ ರವಿಸೌಮ್ಯಸಿಂಹಾಃ ಕುಜಃ |

ಗುರುಮಂದಾರ್ಕಗುರವೋ ಮೇಷಾದೀನಾಮಧೀಶ್ವರಾಃ || ೨ ||

ಹೋರೇ ವಿಷಮಭೇರ್ಕೇಂದ್ರೋಃ ಸಮಭೇ ಶಶಿಸೂರ್ಯೋಃ |

ಅದಿಪಂಚನವಾಧೀಶಾ ದ್ರೇಷ್ಯಾಣೇಶಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೩ ||

ಐವತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಸನಂದನಮಹರ್ಷಿಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ಜ್ಯೋತಿಷದಲ್ಲಿ ಜಾತಕಭಾಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು :—ಕಾಲಪುರುಷನಿಗೆ ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆ, ಮುಖ, ತೋಳು, ಹೃದಯ, ಜಠರ, ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆ, ಗುಹ್ಯ, ಉಗುರು, ವೇಳಕಾಲು, ಮುಂಗಾಲು, ಎರಡುಕಾಲುಗಳು ಹೀಗೆ ಅವಯವಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ.

೨. ಕುಜ, ಶುಕ್ರ, ಬುಧ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು, ಶನಿ, ಶನಿ, ಗುರು ಈರೀತಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು.

೩-೪. ಒಂದು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೋರಿಗಳು. ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹೋರಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೂ, ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೂ ಅಧಿಪತಿಗಳು. ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯ ಹೋರಿಗೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಎರಡನೆಯ ಹೋರಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೂ ಅಧಿಪತಿಗಳು.

ಪಂಚೇಷ್ಟಾಷ್ಟಾದ್ರಿಪಂಚಾಂಶಾ ಕುಜಾಕೀರ್ಜ್ಯಜ್ಞ ಶುಕ್ರಗಾಃ |

ಓಜೀ ವಿಪರೈಯಾದ್ಯುಗ್ಮೇ ತ್ರಿಂಶಾಂಶೇಶಾಃ ಸಮೀರಿತಾಃ

|| ೪ ||

ಒಂದು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದ್ರೇಶ್ಯಾಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ದ್ರೇಶ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಲಗ್ನಾಧಿಪಯೂ, ಎರಡು, ಮೂರನೆಯ ದ್ರೇಶ್ಯಾಣಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಡೆಯರಾಗುವರು. ಇನ್ನು ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ವೆಂದರೆ ಒಂದುರಾಶಿಯ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಒಂದುಭಾಗವೆಂದು $\frac{1}{20}$ ಹೆಸರು. ರಾಶಿಯು ಓಜವಾದಾಗ ಮೊದಲನೆಯ ಐದುಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುಜನೂ, ಮುಂದಿನ ಐದುಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶನಿಯೂ, ಮುಂದಿನ ಎಂಟುಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶನಿಯೂ, ಮುಂದಿನ ಎಳುಭಾಗಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ರನೂ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾಗುವರು. ಯುಗ್ಮರಾಶಿ ಯಾದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಅಧಿಪತ್ಯವು ಶುಕ್ರನಿಗೂ, ಮುಂದೆ ಬುಧನಿಗೂ, ನಂತರ ಗುರುವಿಗೂ, ಅಮೇಲೆ ಶನಿಗೂ, ಅದಾದನಂತರ ಕುಜನಿಗೂ, ಅವರವರಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಭಾಗಗಳಿಂದಲೇ ಅಧಿಪತ್ಯವು ಬರುವುದು.

— ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳ ಪಟ್ಟಿ —

ಪೂರೈ	ಅಧಿಪತಿಗಳು	ಭಾಗಗಳು		
(1)	ಕುಜ	—	೫	ಐದು
(2)	ಶನಿ	—	೫	ಐದು
(3)	ಗುರು	—	೮	ಎಂಟು
(4)	ಬುಧ	—	೭	ಎಳು
(5)	ಶುಕ್ರ	—	೫	ಐದು

) ಇದು ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿ
ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳು.

— ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ —

(1)	ಶುಕ್ರ	—	೫	ಐದು
(2)	ಬುಧ	—	೭	ಎಳು
(3)	ಗುರು	—	೮	ಎಂಟು
(4)	ಶನಿ	—	೫	ಐದು
(5)	ಕುಜ	—	೫	ಐದು

ಕ್ರಿಯೈಣಕೌಲಿಕರ್ಕಾದ್ಯಾ ಮೇಷಾದಿಷು ನವಾಂಶಕಾಃ ।

ಸ್ವಭಾದ್ವಾದಶಭಾಗೇತಾಃ ಪದ್ವರ್ಗಂ ರಾಶಿಪೂರ್ವಕಂ

|| ೫ ||

ಗೋಚಾಶ್ಚಿಕರ್ಕಯುಗ್ಮೇನ ರಾಶ್ಯಾಪ್ಯಾ ಪೃಷ್ಠಕೋದಯಾಃ ।

ಶೇಷಾ ದಿನಾಪ್ಯಾಸ್ತುಭಯಂ ತಿಮಿಃ ಕ್ರೂರಃ ಸೌಮ್ಯಃ ಪುಮಾನ್ || ೬ ||

ಪುಮಾ ಸ್ತ್ರೀಚ ಕ್ಲೇಬತ್ಪರಸ್ಥಿರದ್ವಿಸ್ವಭಾವಕಾಃ ।

ಮೇಷಾದ್ಯಾಃ ಪೂರ್ವಕೋ ದಿಕ್ಪಾಃ ಸ್ವಸ್ವಸ್ಥಾನಚರಾಸ್ತಥಾ

|| ೭ ||

೫. ಮೇಷ, ಮಕರ, ಕಟಕ ಮತ್ತು ತುಲಾ ಈ ರಾಶಿಗಳನ್ನೇ ಮೊದಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನವಗ್ರಹಗಳು ನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾಗುವರು. ದ್ವಾದಶಾಂಶಗಳಿಗೆ ರಾಶ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆಯಾ ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಗಳೇ ಒಡೆಯರಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ಲಗ್ನ, ಹೋರಾ, ದ್ವೀಕಾಣ, ನವಾಂಶ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ಈ ಆರು ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪದ್ವರ್ಗಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

೬-೭. ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕಟಕ, ಧನುಸ್ಸು ಇವು ಪೃಷ್ಠೋದಯರಾಶಿಗಳು. ಇವುಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಸಂಜ್ಞೆಗಳೂ ಉಂಟು. ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳು ಅಂದರೆ ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ ಈ ಏಳು ರಾಶಿಗಳು ಶೀರ್ಷೋದಯರಾಶಿಗಳೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನರಾಶಿಗೆ ಉಭಯೋದಯರಾಶಿಯೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ. (ಮಿಥುನವೂ ಉಭಯೋದಯರಾಶಿಯೆಂದು ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.) ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿ ಕ್ರೂರ, ಸೌಮ್ಯ ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಿಂದ ಕ್ರೂರ ಸೌಮ್ಯರಾಶಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಮಾನ್, ಸ್ತ್ರೀ, ನಪುಂಸಕ ಎಂಬ ಭೇದವೂ, ಚರ, ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ದ್ವಿಸ್ವಭಾವ ಎಂಬ ಸಂಕೇತಗಳೂ, ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಮೇಷಾದಿರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿವೆ.

ಅಶೋಕ್ಷೈಶಾಂಗನಾಕೀಟಿರುಷಜೂಕಾ ಇನಾದಿತಃ ।

ಉಜ್ಜಾನಿ ದ್ವಿತ್ರಿಮಸುಯುಕ್ತಫೀಷು ಭನಪಾಂಶಕೈಃ

|| ೬ ||

ತತ್ತತ್ಸಪ್ತಮನೀಜಾನಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಧ್ಯಾನ್ತ್ಯಾಂಶಕಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।

ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಶ್ವರಾರ್ಥೇಷು ಭಾವಾದ್ಧ್ವಾದಶ ಮೂರ್ತಿಮಾನ್

|| ೭ ||

ಸಿಂಹೋಕ್ತಾನಿ ಸ್ವತ್ವಕೌಲಿಕುಂಭಾಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ರಿಕೋಣಭಂ ।

ಚತುರಸ್ರಂ ತೂರ್ಮ್ಯಹೃತ್ರಿಕೋಣಂ ನವಪಂಚಮಂ

|| ೧೦ ||

- ೮-೧೦. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ—ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೧೦ ಹತ್ತನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಚಂದ್ರನಿಗೆ—ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೩ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಕುಜನಿಗೆ—ಮಕರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೨೮ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಬುಧನಿಗೆ—ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೧೫ ಹದಿನೈದನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಗುರುವಿಗೆ—ಕಟಕದಲ್ಲಿ ೫ ಐದನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಶುಕ್ರನಿಗೆ—ಮೀನದಲ್ಲಿ ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯ ಭಾಗವು.
 ಶನಿಗೆ—ತುಲಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ೨೦ ಇಪ್ಪತನೆಯ ಭಾಗವು

ಪರಮೋಚ್ಚಾಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಶಿಗಳು ಉಚ್ಚರಾಶಿಗಳೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಳನೆಯರಾಶಿಗಳು ನೀಚರಾಶಿಗಳೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಅಷ್ಟಷ್ಟುಭಾಗಗಳು ಪರಮನೀಚಾಂಶವೆಂದೂ ವ್ಯವಹಾರವಿರುವುದು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮೇಷರಾಶಿಯು ಉಚ್ಚ. ಅದರಲ್ಲಿ ೧೦ ನೆಯ ಭಾಗವು ಪರಮೋಚ್ಚವೆನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

-- ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಚ್ಚನೀಚಾಂಶಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪಟ್ಟಿ --

ಗ್ರಹಗಳು.	ಉಚ್ಚ.	ಪರಮೋಚ್ಚ (ಭಾಗಗಳು)	ನೀಚ.	ಪರಮನೀಚಭಾಗ
(1) ಸೂರ್ಯ	ಮೇಷರಾಶಿ	ಅದರಲ್ಲಿ ೧೦ನೆಯ ಭಾಗ	ತುಲಾರಾಶಿ	೧೦ನೆಯ ಭಾಗ
(2) ಚಂದ್ರ	ವೃಷಭ	,, ೩ನೆಯ ,,	ವೃಶ್ಚಿಕರಾಶಿ	೩ನೆಯ ,,
(3) ಕುಜ	ಮಕರ	,, ೨೮ನೆಯ ,,	ಕಟಕ	೨೮ನೆಯ ,,
(4) ಬುಧ	ಕನ್ಯಾ	,, ೧೫ನೆಯ ,,	ಮೀನ	೧೫ನೆಯ ,,
(5) ಗುರು	ಕಟಕ	,, ೫ನೆಯ ,,	ಮಕರ	೫ನೆಯ ,,
(6) ಶುಕ್ರ	ಮೀನ	,, ೨೭ನೆಯ ,,	ಕನ್ಯಾ	೨೭ನೆಯ ,,
(7) ಶನಿ	ತುಲಾ	,, ೨೦ನೆಯ ,,	ಮೇಷ	೨೦ನೆಯ ,,

ರಿಃಫಾಪ್ತಪಟ್ಟಂ ತ್ರಿಕಥಂ ಕೇಂದ್ರಂ ಪ್ರಾಕ್ತುರ್ಮಸಪ್ತಖಂ ।

ನ್ಯಸಾದಃ ಕೀಟಪತವೋ ಬಲಾಢ್ಯಾಃ ಕೇಂದ್ರಗಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೧೧ ॥

ಕೇಂದ್ರಾಪ್ತರಂ ಪಣಪರಮಾಪೋಕ್ತಿಮಮತಃ ಪರಂ ।

ರಕ್ತಃ ಶ್ವೇತಃ ಕುಕನಿಭಃ ಪಾಟಿಲೋ ಧೂಮ್ರಪಾಂಡರೌ ॥ ೧೨ ॥

ಚಿತ್ರಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಪೀತಪಿಂಗೌ ಬಭ್ರುಃ ಸ್ವಚ್ಛಃ ಪ್ರಭಾ ಕ್ರಿಯಾತ್ ।

ಸ್ವಾಮ್ಯಾಕಾಖ್ಯಪ್ತವತ್ಸಂ ಸ್ಯಾದ್ಧ್ವೀತೀಯೇ ವೇರಿರರ್ಕಫಾತ್ ॥ ೧೩ ॥

ಕಾಲಾತ್ಮಕೋ ಮನಶ್ಚಂದ್ರಃ ಕುಜಃ ಸತ್ಯಂ ವಚೋ ಬುಧಃ ।

ಜೀವೋ ಜ್ಞಾನಸುಖೇ ಕುಕ್ರಃ ಕಾಮೋ ದುಃಖಂ ದಿನೇತಪಃ ॥ ೧೪ ॥

ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಿಂಹವೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವೃಷಭವೂ, ಕುಜನಿಗೆ ಮೇಷವೂ, ಬುಧನಿಗೆ ಕನ್ಯೆಯೂ, ಗುರುವಿಗೆ ಧನುಃಸೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ತುಲಾರಾಶಿಯೂ, ಶನಿಗೆ ಕುಂಭವೂ ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಗಳಾಗುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು, ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೫ ಐದು, ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಂಶಗಳು ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣಾಂಶಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಷ, ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ, ಧನುಸ್ಸುಗಳು ಚತುರಶ್ರರಾಶಿಗಳು. ಒಂದು, ಐದು, ಒಂಬತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಗಳೆಂತಲೂ, ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಗಳೆಂದೂ ಸಂಕೇತವಿರುವುದು. ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ನರ, ಕೀಟ, ಪಶು ಈ ರಾಶಿಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲಿಷ್ಠವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೧-೧೫. ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಯ ಮುಂದಿನ ರಾಶಿಗೆ ಫಣಪರವೆಂತಲೂ, ಅದರ ಮುಂದಿನ ರಾಶಿಗೆ ಆಪೋಕ್ಷಿಮವೆಂತಲೂ ಸಂಕೇತವಿರುವುದು. ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಂಪು, ಬಿಳುಪು, ಗಿಳಿಯಹಸರು, ಪಾಟಿಲ, ಧೂಮ್ರ ವರ್ಣ, ಪಾಂಡುರ, ಚಿತ್ರವರ್ಣ, ಕಪ್ಪು, ಹಳದಿ, ಹಿಂಗಳ, ಬೂದುಬಣ್ಣ, ಬಿಳುಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುವು. ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಲರೂಪನು, ಚಂದ್ರನು ಮನೋಧಿದೇವತೆ, ಕುಜನು ಶಕ್ತ್ಯಭಿವಾಸಿ,

ಸ್ವಪೌ ರವೀಂದೂ ನೇತಾಸ್ಯಕ್ ಕುಮಾರೋಜ್ಞಃ ಕವೀಜ್ಯಕೌ |

ಸಚಿವೌ ಸೂರ್ಯಜಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮತೋ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದಾಂ ವರೈಃ || ೧೫ ||

ತಾನ್ಪ್ರಕುಕ್ಲೇ ರಕ್ತಹರಿಪ್ವೀತಚಿತ್ರಾಸಿತಾ ರವೇಃ |

ವರ್ಣಾಃ ವಹ್ಯಂಬ್ಬಗ್ನಿಜಹರೀಂದ್ರಾಃ ಶಚೀಕೌ ಚ ಸ್ವಾಮಿಪಾಃ || ೧೬ ||

ರವಿತುಕ್ರಾರಾಹ್ವರ್ಕೇಂದುವಿದೀಜ್ಯಾ ದಿಗೀಶ್ವರಾಃ |

ಕ್ಷೀಣೇಂದ್ರರ್ಕಾರರವಿಜಾಃ ಪಾಪಾ ಪಾಪಯುತೋ ಬುಧಃ || ೧೭ ||

ಕ್ಲೇಬೌ ಬುಧಾರ್ಕೀ ಶುಕ್ರೇಂದೂ ಸ್ತ್ರಿಯೌ ಶೇಷಾಃ ನರಾಃ ಸ್ಪೃತಾಃ |

ಶಿಖಿಭೂಮಿಪಯೋವಾರಿವಾಸಿನೋ ಭೂಸುತಾದಯಃ || ೧೮ ||

ಬುಧನು ವಾಗಧಿಪತಿ, ಜ್ಞಾನಾಧಿಪತಿಯೇ ಗುರು, ಸುಖದಾಯಕನೇ ಶುಕ್ರ, ಶನಿಯು ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಗಳಿವೆ.

ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ರಾಜರು, ಕುಜನು ಸೇನಾಧಿಪತಿ, ಬುಧನೇ ಯುವ ರಾಜ, ಗುರುಶುಕ್ರರು ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಶನಿಯು ಸೇವಕ ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಹರಾಜಸಂಸಾರವೊಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

೧೬-೧೯. ಕೆಂಪು, ಬಿಳುಪು, ಹಸುರು, ಹಳದಿ. ಚಿತ್ರ. ಕಪ್ಪು ಈ ವರ್ಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ಶನಿಯವರೆಗೆ ಇರುವ ಎಳುಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಈ ವರ್ಣದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಯಾಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗುವರು. ಇಂದ್ರಾದ್ಯವೈದಿಕ್ಯಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ರಾಹು, ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಬುಧ ಮತ್ತು ಗುರು ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ಶನಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೆನಿಸುವರು. ಬುಧನು ಪಾಪಗ್ರಹದೊಡನೆ ಯುತನಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗ ಪಾಪಿಯೆನಿಸುವನು. ಉಳಿದವರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳು. ಬುಧ, ಶನಿಗಳು ನಪುಂ

ಕವೀಜ್ಯ ಕುಜಸೂರ್ಯ ಚ ವೇದೋ ಜ್ಞೋ ವರ್ಣಸಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ |
ಸೌರೋಂತ್ಯಜಾಧಿಪಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ರಾಹುರ್ನೇಚ್ಚಾಧಿಪಸ್ತಥಾ || ೧೯ ||

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಜೇನಾ ಜ್ಞಸಿತೌ ಕುಜಾರ್ಕೇ ಸಾಕ್ಷಿರಾದಿಕಾಃ |
ಅಂಬುಗ್ನಿವಿಹಾರಕೋಕತಯನಕ್ಷತ್ರೈಶ್ಚರೇತಾಃ ಸ್ಪೃತಾಃ || ೨೦ ||

ವಸ್ತ್ರಂ ಸ್ಥೂಲಂ ನವಂ ವಹ್ನಿಕಹತಂ ಮದ್ಯದಂ ತಥಾ |
ಸ್ಫುಟಿತಂ ರವಿತಸ್ತಾಮ್ರಂ ತಾರಂ ತಾಮ್ರತ್ರಪುಸ್ತಥಾ || ೨೧ ||

ಸಕರು. ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರು ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಪುರುಷಗ್ರಹಗಳು. ಕುಜಾದಿಯಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿ, ಭೂಮಿ, ಹಾಲು, ನೀರು, ಆಕಾಶ ಇವುಗಳೇ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು. ಗುರು, ಶುಕ್ರರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಕುಜ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ ಇವರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು. ಚಂದ್ರನು ವೈಶ್ಯನು, ಬುಧನು ಶೂದ್ರನು, ಅಂತ್ಯಜವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶನಿಯು ಅಧಿಪತಿಯು. ಮ್ಲೇಚ್ಛರಿಗೆ ರಾಹುವು ಅಧಿಪತಿಯೆನಿಸುವನು.

೨೦-೨೨. ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಗುರು ಇವರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳು. ಕುಜ ಮತ್ತು ಶನಿಗಳು ತಾಮಸರು. ಬುಧ, ಶುಕ್ರರು ರಾಜಸರು (ರಜೋಗುಣವುಳ್ಳವರು.)

ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾದ ಏಳುಗ್ರಹಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವಲೋಕ, ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಅಗ್ನಿಲೋಕ, ಕೈಲ, ಭೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಭಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೂಲವಸ್ತ್ರ, ಹೊಸಬಟ್ಟೆ, ಅಗ್ನಿದಗ್ಧವಾದದ್ದು, ಮದ್ಯದಿಂದ ಪುತ್ರಿತವಾದದ್ದು, ಹರಿದ ವಸ್ತ್ರ, ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಬಟ್ಟೆ, ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಸೀಸ, ಚಿನ್ನ, ಕಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣ ಈ ಧಾತುಗಳು ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. (ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಸ್ಪರ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಲೋಹಧಾತುಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.)

ಹೇಮಕಾಂತ್ಯಾಯಸೀ ತ್ಯಂಶೈಃ ಶಿಶಿರಾದ್ಯಾ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಸೌರತುಕ್ರಾರಚಂದ್ರಜ್ಞ ಗುರುಷೂದ್ಯತ್ಸು ಚ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೨ ॥

ತ್ಯಾಂಶತ್ರಿಕೋಣತುರ್ಯಾಷ್ಟ ಸಪ್ತಮಾನ್ಯೇನ ವೃದ್ಧಿತಃ ।

ಸೌರೇಜ್ಯಾರಾಪರೇ ಪೂರ್ಣೇ ಕ್ರಮಾತ್ಪಶ್ಯಂತಿ ನಾರದ ॥ ೨೩ ॥

ಅಯನಕ್ಷಣ ಘಸ್ಯರ್ತುಮಾಸಾರ್ಧಶರದೋ ರವೇಃ ।

ಕಟುತಿಕ್ರಕ್ಷಾರಮಿಶ್ರಮಧುರಾಮ್ಲಾ ಕಷಾಯಕಾಃ ॥ ೨೪ ॥

ತ್ರಿಕೋಣಾತ್ತ್ಯಾಂಶ್ಯಧೀಧರ್ಮಸ್ತೋಚ್ಚಾಯುಃ ಸುಖಪಾ ಸುಹೃತ್ ।

ಜೀವೋ ಜೀವಜ್ಞಾ ಸಿತೇಂದ್ರೂ ವ್ಯರ್ಕಾ ವ್ಯಾರಾಃ ಕ್ರಮಾದಮೀ ॥ ೨೫ ॥

ಶಿಶಿರಮತುವಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಋತುವಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಶುಕ್ರ, ಅಂಗಾರಕ, ಚಂದ್ರ, ಬುಧ ಮತ್ತು ಗುರುಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು.

೨೨-೨೪. ಶನಿಯು ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೂರು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಗುರುವು ೫-೯ ಐದು ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂಗಾರಕನು ೪-೮ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೋಡುವರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ವಿಳನೆಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡುವರು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಪ್ತಮ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಯನ, ಕ್ಷಣ, ದಿನ, ಋತು, ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ವರ್ಷ ಈಂೀತಿಯಾದ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಒಡೆಯರಾಗಿರುವರು. ಕಟು, ತಿಕ್ರ, ಕ್ಷಾರ, ಮಿಶ್ರ, ಮಧುರ, ಅಮ್ಲ, ಕಹಿ ಈ ವಿಧವಾದ ರಸಗಳಿಗೂ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೇ ಯಜಮಾನರು.

೨೫-೨೬. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ತ್ರಿಕೋಣಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಯಾಧಿಪತಿಗಳೂ, ಸುಖ ಮತ್ತು ದಶಮಸ್ಥಾನಗಳ

ವೀಂದ್ವರ್ಕಾ ವಿಕುಚೇಂದ್ವರ್ಕಾಃ ಸುಹೃದೋನ್ಮೈ ರವೇರ್ಧೃತಾಃ |
ಮಿಥೋ ಧನವ್ಯಯಾಯತ್ರಿಬಂಧು ವ್ಯಾಪಾರಗಃ ಸುಹೃತ್ || ೨೬ ||

ದ್ವೈಕಾನುಕ್ತಭಪಾನ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಮಿತ್ರಾದೀನ್ಸಹಜಾನ್ಮನೇ |
ತತ್ಕಾಲೇಽಧಿ ಸುಹೃನ್ನಿತ್ರ ಪೂರ್ವಕಾನ್ಯಲ್ಪಯೇತ್ಪುನಃ || ೨೭ ||

ಸ್ತೋಚ್ಚತ್ರಿಕೋಣ ಗೇಹೇ ಸ್ತನವಾಂಶೈಃ ಸ್ಥಾನಜಂ ಬಲಂ |
ದಿಕ್ಷು ಸೌಮ್ಯೇಜ್ಯಯೋಃ ಸೂರ್ಯಾರಯೋಃ ಸೌರೇಃ ಸಿತಾಬ್ಜಯೋಃ ೨೮ ||

ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವುದಗಯನೇ ಶೇಷಾ ವಕ್ರೇ ಸಮಾಗಮೇ |
ಉತ್ತರಸ್ಥಾ ದೀಪ್ತಕರಾಶ್ವೇಷ್ವಾವೀರ್ಯಯುತಾ ಮತಾಃ || ೨೯ ||

ಅಧಿಪತಿಗಳೂ ಮಿತ್ರರೆನಿಸುವರು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಶನಿ, ಶುಕ್ರರೂ, ಕುಜನಿಗೆ ಬುಧನೂ, ಬುಧನಿಗೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರುವಿಗೆ ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಬುಧರೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೂ, ಶನಿಗೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೂ ಶತ್ರುಗಳಾಗುವರು. ಉಳಿದವರು ಮಿತ್ರರೆನಿಸುವರು. ಇವರು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಿತ್ರರು. ಇನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಮೂರುಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಮೂರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳು ತಾತ್ಕಾಲಿಕಮಿತ್ರರೆನಿಸುವರು. ಒಂದೇ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಮಿತ್ರತ್ವ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕಮಿತ್ರತ್ವ ಇವೆರಡೂ ಒದಗಿದರೆ, ಆಗ್ರಹವು ಅಧಿಮಿತ್ರನೆನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಅಧಿಶತ್ರು, ಮಿತ್ರಶತ್ರು, ಶತ್ರು ಮಿತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಉಂಟು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೨೮-೨೯. ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಇನ್ನು ಬಲಾಬಲಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಉಚ್ಚ, ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಸ್ತನವಾಂಶ ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಸ್ಥಾನಬಲದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠವೆನಿಸುವುವು. ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯ, ಕುಜರೂ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರರೂ, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಬುಧ, ಗುರುಗಳೂ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿಗ್ಬಲವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಇವಲ್ಲದೇ ವಕ್ರಗ್ರಹಗಳೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತಹ ವಿಜಯಗ್ರಹಗಳೂ ದಿಗ್ಬಲವಿಶಿಷ್ಟರಾದವರೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಿಶೀಂದುಕುಜಸೌರಾಶ್ಚ ಸರ್ವದಾ ಜ್ಞೋಽಹ್ನಿ ಚಾಪರೇ
ಕ್ರೂರಾಃ ಕೃಷ್ಣೇ ಸಿತೇ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಮತಂ ಕಾಲಬಲಂ ಬುಧೈಃ || ೩೦ ||

ಸೌರಾರಜ್ಞೇಜ್ಯಶುಕ್ರೇಂದಸೂರ್ಯಾಧಿಕ್ಯಂ ಪರಸ್ಪರಂ |
ಪಾಪಾಸ್ತು ಬಲಿನಃ ಸೌಮ್ಯಾ ವಿವಕ್ಷಾಃ ಕಂಟಿಕೋಪಗೇ || ೩೧ ||

ಕ್ಲೇಬೇ ತದ್ವರ್ತನಾದ್ವಾಹಿ ಚಂದ್ರಾಕಾಂಶಸಮಂ ಜನುಃ |
ಸ್ವಾಂಶೇ ಪಾಪಾಃ ಪರಾಂಶಸ್ಥಾಃ ಸೌಮ್ಯಾ ಲಗ್ನಂ ವಿಯೋನಿಜಂ || ೩೨ ||

ನಿರ್ಬಲಂ ಚ ತದಾದೇಶ್ಯಂ ವಿಯೋನೇರ್ಜನ್ಮ ಪಂಡಿತ್ಯೈಃ || ೩೩ ||

೩೦-೩೧. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ, ಈ ಮೂರುಗ್ರಹಗಳೂ ಬಲಿಷ್ಠರು. ಬುಧನು ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನು. ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಲಶಾಲಿಗಳು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗುವರು. ಈ ವಿಧವಾದ ಬಲವನ್ನೇ ಕಾಲಬಲವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದಲ್ಲದೇ ನೈಸರ್ಗಿಕಬಲದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗುವರು. ಬಲಾಧಿಕನೇ ಸೂರ್ಯನಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ವರ್ಷದಿವಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಸಹ ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳಂತೆಯೇ ಫಲಕೊಡುವರು. ದುರ್ಬಲವಾದ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಪಾಪಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವರು.

೩೨-೩೩. ಇನ್ನು ವಿಯೋನಿಜನ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮೇಷಾದಿರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮುಂದುವರಿಯುವುದು. ನವುಂಸಕಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೇ ವಿಯೋನಿಜನ್ಮಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣರು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪರಾಂಶಗತರಾದರೆ ಆಗ ಜನಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಸಾಧುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಉದಯಿಸುವುವು. ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಂತೆ ವಿಯೋನಿಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನೂ ಉಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶೀರ್ಷಂ ವಕ್ತ್ರಗಲೇ ಪಾದಾವಂಸೌ ಸೃಷ್ಟಮುರಸ್ತಥಾ |
ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕುಕ್ಷೇ ತ್ವಪಾನಾಂಘ್ರೀ ಮೇಧ್ರಮುಷ್ಠೌ ತಥಾ ಸ್ಥಿಜೌ |
ಪುಚ್ಯಂ ಚತುಷ್ಪದಾಂಗೇಷು ಮೇಷಾದ್ಯಾ ರಾಕಯಃ ಸ್ಪೃತಾಃ || ೩೪ ||

ಲಗ್ನಾಂಶಾದ್ಗ್ರಹಯುಗ್ಧೃಷ್ಟ್ವಾ ವರ್ಣಾನ್ಪಲಯುತಾದ್ಯದೇಶ್ |
ದೃಕ್ಸಮಾನಪ್ರಮಾಣಾಂಕ್ಷ ಪೃಷ್ಠೇ ರೇಖಾಂ ಸ್ಮರಸ್ಥಿತೈಃ || ೩೫ ||

ಖಗತ್ರೈಕೇ ಬಲೈರ್ಯುಕ್ತೇ ಚರಮಾಂಕೇ ಗ್ರಹಾನ್ವಿತೇ |
ವಾಂಕೇ ಸ್ಥಲಾಂಬುಜಃ ಸೌರೇಂದ್ರೀಕ್ಷಾಯೋಗಭವಾ ದ್ವಿಜಾಃ || ೩೬ ||

ವಿಬಲೈಸ್ತನುಚಂದ್ರೇಜ್ಯಾರ್ಕ್ಯಸ್ತರೂಪಾಂ ಜನಿಂ ವದೇಶ್ |
ಸ್ಥಲಾಂಬುಭೇದೋಽಂಶಕೃತಶ್ಚೇತರೇಷಾಮುದಾಹೃತಃ || ೩೭ ||

೩೪-೩೫. ವಿಯೋನಿಜನ್ಮವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂಗವನ್ನು ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಈರಿತ ವಿಭಾಗಮಾಡಬೇಕು. ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆ, ಮುಖ ಮತ್ತು ಗಂಟಲು, ಮುಂಗಾಲು ಮತ್ತು ಭುಜ, ಬೆನ್ನ, ಎದೆ, ಪಕ್ಕಗಳು, ಕುಕ್ಷಿ, ಅಪಾನ, ಹಿಂಗಾಲು, ಭಗ ಶಿಶ್ನವೃಷಣಾದಿಗಳು, ಕಟಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗಗಳು, ಬಾಲ ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡುಭಾಗಗಳಿಗೂ ಹನ್ನೆರಡು ಅವಯವಗಳಿಗೆ ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುವು. ಬಲಯುಕ್ತವಾದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕನವಾಂಶಲಗ್ನದಿಂದಲೂ, ಗ್ರಹಯೋಗ, ದೃಷ್ಟಿ, ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಳನೆಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹದವರ್ಣವನ್ನೇ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬೆನ್ನುಮೇಲಿರುವ ರೇಖೆಯನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.

೩೬. ಪಕ್ಷಿಪ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿ ಬಲಯುಕ್ತವಾದ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಚರನವಾಂಕೋದಯವಾದರೆ ಅಥವಾ ಬುಧನವಾಂಶವು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೂ ಶನಿ, ಚಂದ್ರರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪಕ್ಷಿಜನ್ಮವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೭. ಬಲವಿಲ್ಲದ ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಸೂರ್ಯ, ಇವರುಗಳ ಉದಯವು ಪ್ರಶ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳ ಜನ್ಮವಿಷಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

ಸ್ಥಲಾಂಬಧಿಪತಿಃ ಪೀಟೋ ಲಗ್ನಾ ದ್ಯಾವನ್ನಿತೇ ಗೃಹೇ |

ತಾನಂತ ಏವ ತರವಃ ಸ್ಥಲಜಾ ಜಲಜಾಸ್ತಥಾ

|| ೩೮ ||

ಅಂತಃಸಾರಾ ರಮೌ ಸೌರೇ ದುರ್ಭಗಾಃ ಕ್ಷೀರಿಣೋ ವಿಧೌ |

ಭೌಮೇ ಕಂಟಕಿಣೋ ವೃಕ್ಷಾ ಈಜ್ಯೇ ಜ್ಞೇ ಸಫಲಾಫಲೌ

|| ೩೯ ||

ಪುಷ್ಪಿತಾ ಭಾರ್ಗವೇ ಸ್ನಿಗ್ಧಾ ಶ್ವಂದ್ರೇಽಥ ಕಟುಕಾಃ ಕುಜೇ |

ಅಶುಭರ್ಷ್ಣೇ ಶುಭಃ ಪೀಟಿಃ ಶುಭಂ ವೃಕ್ಷಂ ಕುಭೂಮಿಜಂ

|| ೪೦ ||

ರಿಸಬೇಕು. ಆದರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಲ, ಜಲರಾಶಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಅಂಶಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೩೮. ತಾತ್ಕಾಲಿಕಲಗ್ನದಿಂದ ಸ್ಥಲಾಧಿಪತಿ ಅಥವಾ ಜಲಾಧಿಪತಿಯು ಎಷ್ಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವನೋ ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಲಜವಾದ ಅಥವಾ ಜಲಜವಾದ ವೃಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

೩೯-೪೦. ನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷ ಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಅಂತಸ್ಸರವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೂ, ಶನಿಯಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯವಿಲ್ಲದ ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಹಾಲುಳ್ಳ ಮರಗಳೂ, ಅಂಗಾರಕನಿಂದ ಮುಳ್ಳುಗಿಡಗಳೂ, ಗುರುವಿನಿಂದ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಬುಧನಿಂದ ವಂಧ್ಯಾವೃಕ್ಷಗಳೂ (ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಡದ ಗೊಡ್ಡಮರಗಳೂ), ಶುಕ್ರನಿಂದ ಪುಷ್ಪಿತವಾದ (ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ) ವೃಕ್ಷಗಳೂ, ಚಂದ್ರನಿಂದ ಎಣ್ಣೆಕೊಡುವ ಮರಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕಹಿ ಮತ್ತು ಒಗರುಳ್ಳ ಮರಗಳು ಕುಜನಿಂದ ಜನಿಸುತ್ತವೆ. ಶುಭಗ್ರಹವು ಪಾಪಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರವು ಫಲಭರಿತವಾಗಿ ಸುಂದರವಾಗಿರುವುದು. ಪಾಪಗ್ರಹವು ಶುಭಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಂದರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರವೂ ಫಲರಹಿತವಾಗಿ ಅಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು.

ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಲೋಮಗೋ ವಾಽಪಿ ಸ್ವಾಂತೋಕ್ತಪರಗೈಃ ಸಮಂ ।

ಕುಜೇಂದುಹೇತುಕಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪ್ರತಿಮಾಸಮಿಹಾರ್ತನಂ ॥ ೪೦ ॥

ಜೀವೇಶುಭೇ ತದಾ ನಾರೀ ರತಿಸೌಖ್ಯವಿವರ್ಜಿತಾ ।

ಸತ್ತಮಸ್ಥೇನ ಸದ್ಯಕಂ ಜಂತುನಾ ಸುಖಮುತ್ಸುತೇ ॥

ಪಾಪಯುಕ್ತೇಕ್ಷಿಕೇ ದ್ಯಾನೇ ರುಷಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಶುಭಗ್ರಹೈಃ ॥ ೪೧ ॥

ರವೀಂದುಶುಕ್ರಾವನಿಚ್ಛೇಃ ಸ್ವಭಾಗಗೈಃ

ಗುರೌ ತ್ರಿಕೋಣೋದಯಸಂಸ್ಥಿತೇಽಪಿ ನಾ ।

ಭವತ್ಸಸತ್ಯಂ ಹಿ ವಿವೀಚಿನಾಮಿಮೇ

ಕರಾ ಹಿಮಾಂತೋರ್ವಿದ್ಯಶಾಮಿನಾಫಲಾಃ ॥ ೪೨ ॥

ದ್ಯಾನೇಽರ್ಕೇಂದ್ರೋಃ ಕುಜಾರ್ಕೀ ಚೇತ್ಸಂಸ್ಥಿತೋರಾಮಯಪ್ರದೌ ।

ವ್ಯಯಸ್ವಗಾ ಯುತೌ ಚೈಕದೃಶ್ಯಾ ಮೃತ್ಯುಪ್ರದೌ ತಯೋಃ ॥ ೪೩ ॥

೪೦-೪೪. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳಿನ ಆರ್ತವಕ್ಕೂ ಕುಜ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಈ ಗ್ರಹಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗುರುವು ಶುಭಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸುರತಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರಳು. ಸತ್ತಮುಖಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು ಯಾವರೀತಿ ಸಂಭೋಗಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೋ ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಹೆಂಗಸೂ ಸುರತಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸತ್ತಮುಖವನ್ನು ಪಾಪಗ್ರಹದಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೋಪವುಳ್ಳ ಪತಿಯಿಂದ ಸುರತವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು. ಶುಭಗ್ರಹದ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಲಾಸಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವಳು. ಗರ್ಭಾಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜರು ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಿವ್ದು, ಗುರುವು ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುವಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿರುವ ರಾಶಿಗಿಂತ ಎಳನೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳು ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತರಾಗುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ದ್ವಾದಶ, ದ್ವಿತೀಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು.

ಶುಕ್ರಾರ್ಕೌ ಮಾತೃಪಿತರೌ ದಿನಾ ನಕ್ರಂ ಶಶೀನಜೌ ।

ಮಾತೃಷ್ಠಸ್ಯ ಪಿತೃಷ್ಠಾಪ್ಯೌ ಭವೇತಾಂ ತೌ ವಿಪರೈಯಾತ್

॥ ೪೫ ॥

ಪಾಪದೃಷ್ಟೇ ಶುಭೇ ಕ್ಷೀಣೇ ಪುಂಗೇ ವಾ ಲಗ್ನಗೇ ಯಮೇ ।

ಕ್ಷೀಣೇಂದುಕುಜಸಂದೃಷ್ಟೇ ಮೃತ್ಯುಮೇತ್ಯ ಗತಾ ಧ್ರುವಂ

॥ ೪೬ ॥

ಯುಗಪದ್ವಾ ಪೃಥಕ್ಸಂಸ್ಥೌ ಲಗ್ನೇಂದೂ ಪಾಪಮಧ್ಯಗೌ ।

ಯದಾ ತದಾ ಗರ್ಭಯುತಾ ನಾರೀ ಮೃತ್ಯುಮನಾಪ್ನುಯಾತ್

॥ ೪೭ ॥

ಲಗ್ನಾ ಚಂದ್ರಾಚ್ಚ ತುರೈಸ್ಥೈಃ ಸಾಪ್ತೇರ್ನಿಧನಗೇ ಕುಜೇ ।

ನಪ್ತೇಂದೌ ಕುಜರವ್ಯೋಕ್ತ ಬಂಧುನಿಷ್ಠಗಯೋರ್ಮೃತಿಃ

॥ ೪೮ ॥

೪೫. ಹಗಲು ಅವಿಭವಿಸುವ ಜಾತಕಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ಪಿತೃಕಾರಕ ನಾಗಿಯೂ, ಶುಕ್ರನು ಮಾತೃಕಾರಕನಾಗಿಯೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವವರಿಗೆ ಶನಿಯು ಪಿತೃಕಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಚಂದ್ರನು ಮಾತೃಕಾರಕನಾಗಿಯೂ ಆಗುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಗ್ರಹಗಳೇ ತಂದೆಯ ಸೋದರರಿಗೂ, ತಾಯಿಯ ಸೋದರಿಯರಿಗೂ ಕಾರಕರಾಗುವರು. ಅಂದರೆ ರಾತ್ರಿಜನನದಲ್ಲಿ ರವಿಯು ಪಿತೃವ್ಯಕಾರಕನೆಂದೂ, ಶುಕ್ರನು ಮಾತೃವ್ಯಕಾರಕನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪೬. ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದಿರುವ ಅಧಾನಲಗ್ನಕ್ಕೆ ದ್ವಾದಶ ದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಮೃತಳಾಗುವಳು. ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯು ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರ ಅಥವಾ ಕುಜನಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಮೃತಿಯೊಂದುವಳು.

೪೭. ಅಧಾನಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರಿಬ್ಬರೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಮುಖ್ಯ ವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತರಾಗದಿದ್ದರೂ ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸುವುದು.

೪೮-೪೯. ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನಿರುವುದೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಕುಜಸೂರ್ಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ

ತನ್ವಸ್ತ ಸಂಸ್ಥ ಯೋರ್ಧೌನುರವ್ಯೋತ್ಕಸ್ತಭವಃ ಕ್ಷಯಃ ।
ನಿಸೀಡನೇ ಮಾಸಪತೇಸ್ತತ್ಕಾಲೇ ಸ್ತವಣಂ ವದೇತ್

|| ೪೯ ||

ಶಶಾಂಕಲಗ್ನೋಪಗತೈಃ ಶುಭಗ್ರಹೈಃ
ಸ್ತಿಕೋಣಜಾಯಾರ್ಥಸುಖಾಪ್ತದಸ್ತಿಸೈಃ ।
ತೃತೀಯಲಾಭರ್ಷಗತೈಶ್ಚ ಪಾಪಕೈಃ
ಸುಖೇ ತು ಗರ್ಭೋ ರವಿಣಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತಃ

|| ೫೦ ||

ಓಜಃಪೇ ಪುರುಷಾಂಶೇರ್ಯಕೇ ಲಗ್ನೇಂದ್ರಿಜೈರ್ಬಲಾನ್ನಿತ್ಯೈಃ ।
ಗುರ್ದರ್ಕಾ ನಿಷಮಸ್ಯಾ ನಾ ಪುಂಜನ್ಮ ಪ್ರವದೇತ್ತದಾ

|| ೫೧ ||

ಚತುರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಧರಸ್ಮಾನಗಳಲ್ಲಿರುವುದೂ. ಈಜನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ
ಚಂದ್ರನು ಪ್ರೇಣನಾಗಿರುವುದೂ, ಗರ್ಭಣೇಷ್ಟೀಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ
ಯೋಗಗಳೆನಿಸುವುವು. ಈಜ ಸೂರ್ಯರು ಲಗ್ನ ಸಪ್ತಮಗಳಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರ
ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮರಣವೆಂದುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈಜಾದಿಗ್ರಹಗಳು
ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತರಾದರೂ ಘಾಮಕೇತ್ವಾದ್ಯುಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾ
ದರೂ ಪಾಪಯುತವೃಕ್ಷವಾದರೂ ಅದೇ ಗ್ರಹವು ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ
ನಾರಿಯರಿಗೆ ಗರ್ಭಸ್ತ್ರಾವವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

೫೦. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿದ್ದರೆ
ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮವಾಗುವುದು. ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವುಗಳಿಂದ ಎರಡು
ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹ
ಗಳಿದ್ದು ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ, ಸೂರ್ಯ
ದೃಷ್ಟಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಗರ್ಭವು ಪುಷ್ಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೫೧-೫೪. ಅಥಾನ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಿಷಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವ
ರಲ್ಲೂ ಪುರುಷಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಲಗ್ನ ಸೂರ್ಯ, ಗುರು, ಚಂದ್ರ ಇವರಿದ್ದರೆ
ಪುಂಜನ್ಮವಾಗುವುದೆಂದೂ, ಸಮರಾಶಿಯಾಗಿ ಯುಗ್ಮಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ
ಲಗ್ನ, ಗುರು, ಅರ್ಕ, ಚಂದ್ರ ಇವರಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಜನನವಾಗುವುದೆಂದೂ

ಯುಗ್ಮಭಾಂಶಸ್ಥಿತ್ಯೈಸ್ತೈಸ್ತು ವಕ್ರೇಂದುಭ್ಯಗುಭಿಸ್ತಥಾ ।

ಯಮುಸ್ಮಾನ್ಗತೈರ್ವಾಚ್ಯಂ ಸ್ತ್ರಿಯೋ ಜಗ್ಮ ಮನೀಷಿಭಿಃ

॥ ೫೨ ॥

ದ್ವ್ಯಂಗಸ್ಥಾ ಬುಧಸಂದೃಷ್ಟಾಃ ಸ್ವಪಕ್ಷೇ ಯಮುಳಂಕರಾಃ ।

ಲಗ್ನಂ ವಿನೌಜಭಾವಸ್ಥಃ ಸೌರಃ ಪುಂಜನ್ಮಕೃತ್ತಥಾ

॥ ೫೩ ॥

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ರವಿಶಶಿನೌ ವಿಷಮೌ ವಿಷಮರ್ಕ್ಷಗೌ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯೇತೇ ।

ಇಂದುಜರವಿಪುತ್ರೌ ವಾ ತಥೈವ ನಪುಂಸಕಂ ಕುರುತಃ

॥ ೫೪ ॥

ಸಮೇ ಸಿತೇಂದೂ ಓಜಾ ಜ್ವಾರಾಂಗೇಜ್ಯಾ ನೈವೀಕ್ಷಿತೌ ।

ಲಗ್ನೇಂದುಸಮಗೌ ಯುಗ್ಮಸ್ಥಾನೇ ವಾ ಯಮುಳಂಕರಾಃ

॥ ೫೫ ॥

ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರೂ, ವಕ್ರಿಯಾದ ಕುಜನೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿ ದ್ವಿಸ್ವಭಾವರಾಶಿಗತರಾಗಿ ಬುಧವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಅವಳಿಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವನೆಂದೂ ಅರಿಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ರನಿಯು ಅಧಾನಲಗ್ನದಲ್ಲಿಲ್ಲದೇ ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪುರುಷಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಚಂದ್ರನು ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜನಿಸುವವನು ನಪುಂಸಕನಾಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಶನಿ ಬುಧರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಮ ವಿಷಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ನೋಡಿದರೂ ನಪುಂಸಕಜನನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದು. ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಕುಜ, ಗುರುಗಳು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಂದುಗಂಡು, ಒಂದುಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೫೫-೫೭. ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರರು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜರು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವವರಾದರೆ ಆಗಲೂ ಪುಂಪ್ರೀಸಂಬಂಧವಾದ ಯಮಳಪುತ್ರರುದಯಿಸುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರು ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಪುರುಷಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತರಾದರೂ ಯಮಳ

ಗ್ರಹೋದಯಸ್ಥಾನ್ದ್ರ್ಯಂಗಾಂಶಾನ್ವಶ್ಯತಿ ಜ್ಞೇ ಸ್ವಭಾಗಗೇ ।
 ತ್ರಿತಯಂ ಜ್ಞಾಂಶಕಾದ್ಯುಗ್ಮನುಮಿಶ್ರೈಃ ಸಮಮಾದಿರೇತ್ || ೫೬ ||

ಲಗ್ನೇ ಚಾಪಾಂತ್ಯಭಾಗಸ್ಥೇ ತದಂಶಸ್ಯ ಬಲಗ್ರಹೈಃ ।
 ವೀರ್ಯಾಢ್ಯಜ್ಞಾರ್ಕಕಂದ್ಯಪ್ಪೈಃ ಕೋಶಸ್ಥಾನಧಿಕಾನ್ವದೇತ್ || ೫೭ ||

ಸಿತಾರೇವ್ಯಾರ್ಕಚಂದ್ರಾರ್ಕಬುಧಸೂರ್ಯೇಂದ್ರವೋಽಧಿಪಾಃ ।
 ಮಾಸಾನಾಂ ತತ್ಸಮಂ ನಾಚ್ಯಂ ಗರ್ಭಸ್ಯ ಸ್ಯ ಶುಭಾಶುಭಂ || ೫೮ ||

ತ್ರಿಕೋಣೇ ಜ್ಞೇ ಪರೈರ್ವ್ಯಪ್ಪೇ ದ್ವಿಮುಖಾಂಘ್ರಿಕರಾನ್ವಿತಾಃ || ೫೯ ||

ಕುಲೀರಾಲಿರ್ಯುಷಾಂತಸ್ಯೈಃ ಸಾಹೈಶ್ಚಂದ್ರೇ ವೃಷೋಪಗೇ ।
 ಮೂಕಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ಸೌಮ್ಯೈಶ್ಚಿರೇಣ ಲಭತೇ ಗಿರಂ || ೬೦ ||

ವುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು. ಅಥವ ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜರು ಸಮಂತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಒಲಿಪ್ಪರಾಗಿದ್ದರೂ ದ್ವಿಸ್ವಭಾವನವಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಕುಜ, ಗುರು, ಚಂದ್ರರನ್ನು ತನ್ನ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಬುಧನು ನೋಡಿದರೂ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಲಗ್ನವು ಧನುರ್ಲಗ್ನದ ಅಂತ್ಯನವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಒಲಿಪ್ಪರಾದ ಬುಧ, ಶನಿ ಇವರಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಒಲಿಪ್ಪರಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ವೀಕ್ಷಿತವಾದರೆ ಮೂರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಗರ್ಭಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

೫೬-೬೦. ಗರ್ಭವಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಗುರು ಚಂದ್ರ, ಶನಿ, ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಆಯಾಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಮೇಲೆ ಆಯಾ ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಪೋಷಣೆಯನ್ನರಿಯಬೇಕು. ಬುಧನು ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದುರ್ಬಲರಾದ ಬೇರೆ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ತಲೆ, ಕಾಲು, ಕೈಗಳು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಜನಿಸುವುವು. ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಭಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕರ್ಕಾಟಕ, ಮಿಥುನ, ವೃಶ್ಚಿಕ ಈ ರಾಶಿಗಳ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗುವು ಮೂಕನಾಗುವುದು. ಅದೇ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಬಹು ಕಾಲದಮೇಲೆ ಮೂತು ಬರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದೇಬೇಕು.

ಆರಾರ್ಕೀ ಚೇಜ್ಯಭಾಂಶಸೌ ಸದಂಜೋ ಗರ್ಭಕಸ್ತುಥಾ
ಸ್ತಬೇಂದಾ ಭುವಿ ಮಂದಾರದೃಷ್ಟೇ ಕುಬ್ಜಸ್ತು ಗರ್ಭಗಃ ||
ಪಂಗುರ್ಮೀನೇ ಯಮೇಂದ್ವಾರ್ಯದೃಷ್ಟೇಽಥಾಂಗೇ ಭಸಂಧಿಗೇ || ೬೧ ||

ಪಾಪೈರ್ಜಡೋ ವಿಧೌ ಗರ್ಭಃ ಶುಭದೃಷ್ಟಿವಿವರ್ಚಿತೇ
ಮೃಗಾಂತ್ಯಗೇ ವಾಮನಕಃ ಸೌರೇಂದ್ರಕರ್ನಿರೀಕ್ಷಿತೇ ||
ಪಾಪೈರ್ಧೀಭಾಗ್ಯಗೈಸ್ತ್ಯುರಭುಜಾಂಘ್ರಿಶಿರಾಃ ಸ್ತೃತಃ || ೬೨ ||

ರವಿಶಶಿಯುತೇ ಸಿಂಹಲಗ್ನೇ ಮಾಹೇಯಾರ್ಕನಿರೀಕ್ಷಿತೇ |
ನೇತ್ರಹೀನಾ ಮಿತ್ರಖೇಟ್ಟೈರ್ದೃಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧ್ಯದಲೋಚನಾಃ ||
ವ್ಯಯೇಂದುರ್ವಾಮನಯನಮಿತರಂ ಸೂರ್ಯೋ ವಿನಾಶಯೇತ್ || ೬೩ ||

೬೧-೬೨. ಶನ್ಯಂಗಾರಕರು ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಗುರುವಿನ ನವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ದಂತಸಹಿತವಾಗಿ ಜನಿಸುವುದು. ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದೇ ರಾಶಿಯೇ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಶನ್ಯಂಗಾರಕರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಚಂದ್ರನಿಗಿದ್ದರೆ ಕುಬ್ಜವಾದ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವುದು. ಮೀನಲಗ್ನಕ್ಕೆ ರಸಿ ಚಂದ್ರಾಂಗಾರಕರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ, ಕುಂಟುಮಗುವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಭಸಂಧಿಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಾಗಲೀ ಚಂದ್ರನಾಗಲೀ ಇದ್ದು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೆ, ಜಡಶಿಶುವು ಅವಿರ್ಭವಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನವು ಮಕರಾಂತ್ಯನವಾಂಶವಾಗಿದ್ದು ರಸಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ವಾಮನಾಕಾರದ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವುದು. ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮರಾಶಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ, ಅದೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ಹುಟ್ಟುವ ಶಿಶುವು, ಕೈ, ಕಾಲು, ಶಿರಸ್ಸು ಇವುಗಳಲ್ಲದೇ ಜನಿಸುವುದು.

೬೩-೬೪. ಸಿಂಹಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದು, ಆ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಇದ್ದು ಶನ್ಯಂಗಾರಕರಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಒಂದೇಸಲ ಶುಭ ಮತ್ತು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೆರಡಿಂದಲೂ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಣ್ಣಿನ ಮಗುವು ಜನಿಸುವುದು. ವ್ಯಯಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಎಡಗಣ್ಣಿಗೂ ಸೂರ್ಯ

ನೇಷ್ಠಾ ಯೋಗಾಃ ಕುಚೈರ್ಧ್ಯಾಃ ಪಾಪಾಃ ಸ್ಯುರ್ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ |
ಮಂದೇಂದ್ರೇ ಮಂದಭಾಂರೇ ಚ ನಿಶೇಕೇಂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಯೇ ಜನಿಃ || ೬೪ ||

ದ್ವಾದಶಾಬ್ದೇ ಸುತಂ ಚೈವಂ ಸಪ್ತಮೇಬ್ದೇ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ || ೬೫ ||

ಯಸ್ತಿಸ್ತಾದ್ವಾದಶಭಾಗೇ ಗರ್ಭಾಧಾನೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಶ್ಚಂದ್ರಃ |
ತತ್ಪುಲ್ಕರ್ಷೇ ಪ್ರಸವಂ ಗರ್ಭಸ್ಯ ಸಮಾದಿರೇಕ್ವಾಂಜ್ಞಾ || ೬೬ ||

ಅಧಾನಕಾಲಿಕಾ ಚಂದ್ರದ್ವಾದಶಾಂಶಪ್ರಮಾಣತಃ |
ಜನ್ಮಕಾಲೀನೇಷ್ಟಕಲಾ ಜ್ಞಾಯಂತೇ ಚಾನುಪಾತತಃ || ೬೭ ||

ಓತುಃ ಪರೋಕ್ಷೇ ಜನ್ಮಸ್ಯಾದಿಂದೌ ಲಗ್ನಮಪತ್ಯತಿ |
ವಿದೇಶಸ್ಯ ಚರಭೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನಪ್ತೇ ದಿನಾಕರೇ || ೬೮ ||

ನಿವೃತ್ತಿ ಒಲಗಣ್ಣಿಗೂ ತೊಂದರೆಯುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ದುಷ್ಟೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಗ್ರಹವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಚಿಹ್ನೆ ನೂತ್ನ ಇರುವುದು. ಹೊರತು, ಫಲವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಶೇಕ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ರಹಿತವು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಶೇಕನಾದ ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೬೫-೬೬. ಸಪ್ತಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಗುವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಅಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವಾದಶಾಂಶವು ಪ್ರಸವಯೋಗ್ಯನಾದ ಹತ್ತನೆಯ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಮತ್ತೆ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಕ್ರಾಂತವಾಗುವುದೋ ಆಗ ಪ್ರಸವವಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಧಾನಕಾಲದ ಚಂದ್ರ, ದ್ವಾದಶಾಂಶ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲೇ ಜನನಕಾಲದ ಇಷ್ಟಕರೆಯನ್ನೂ ಅನುಪಾತಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

೬೮-೭೦. ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಸವಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೆ ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯು ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಚರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ದಶಮಭಾವಕ್ಕಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಇದ್ದರೆ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತಂದೆಯು

ಉದಯಸ್ಥೋತ್ರಪಿ ವಾ ಮಂದೇ ಕುಜೇ ವಾಸ್ತಂ ಸಮಾಗತೇ ।

ಸ್ಥಿತೇ ವಾಂತಃ ಕ್ಷಸಾನಾಥೇ ಶಶಾಂಕಸುತಶುಕ್ರಯೋಃ ॥ ೭೯ ॥

ಶಶಾಂಕೇ ಪಾಪಲಗ್ನೇ ವಾ ವೃಶ್ಚಿಕೇಶತ್ರಿಭಾಗಗೇ ।

ಶುಭೈಃ ಸ್ವಾಯಸ್ಥಿತೈರ್ಜಾತಃ ಸರ್ಪಸ್ತದ್ವೇಷ್ವಿತೋತ್ರಪಿ ವಾ ॥ ೮೦ ॥

ಚತುಷ್ಪಾದಗತೇ ಭಾನೌ ಶೇಷೈರ್ವೀರೈರಸಮನ್ವಿತೈಃ ।

ದ್ವಿತನುಸ್ಥೈರ್ಮಯಮಲೌ ಭವತಃ ಕೋಶವೇಷ್ವಿತೌ ॥ ೮೧ ॥

ಭಾಗೇ ಸಿಂಹೇ ವೃಷೇ ಲಗ್ನೇ ತತ್ಸ್ಥೇ ಸೌರೇತ್ರಥವಾ ಕುಜೇ ।

ರಾಶ್ಯಂಶಸದೃಶೇ ಗಾತ್ರೇ ಜಾಯತೇ ನಾಲವೇಷ್ವಿತಃ ॥ ೮೨ ॥

ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿವ್ವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ರಸಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರು ವಾಗಲೂ, ಅಂಗಾರಕನು ಸಪ್ತಮಧಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಚಂದ್ರನು ಬುಧ ಶುಕ್ರರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಜನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಶುವಿನ ತಂದೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಲಗ್ನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಕುಜಪ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇದ್ದು ಲಗ್ನಾತ್ ಎರಡು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸರ್ವಾಕಾರದ ಶಿಶುವು ಜನಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸರ್ಪವೇಷ್ವಿತವಾದ ಶಿಶುವಾಗಲೀ ಹುಟ್ಟುವುದು.

೭೧-೭೨. ಸೂರ್ಯನು ಚತುಷ್ಪಾದ್ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿಸ್ಪರ್ಶವಾಂತಿಗತರಾಗಿ ಬಲಿಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ, ಒಂದೇ ಜರಾಯುಕೋಶದಲ್ಲಿ ಯನುಳವುತ್ರರು ಜನಿಸುವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೇಷ, ವೃಷಭ ಸಿಂಹ ಇವು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ರಸಿ ಅಥವಾ ಕುಜರಿದ್ದರೆ ಆಯಾರಾಶಿಗೆ ಉಕ್ತ ವಾದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಳವೇಷ್ವನವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಗುರು ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೇ, ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಸಂಪರ್ಕವುಳ್ಳವನಾದರೆ ಮಗುವು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಿಂದ

ನ ಲಗ್ನ ಮಿಂದುಂ ಚ ಗುರುರ್ನಿರೀಕ್ಷತೇ

ನನಾ ಕಶಾಂಕಂ ರವಿಣಾ ಸಮಾಗತಂ ।

ಸಪಾಪಕೋಽರ್ಕೇಣ ಯುತೋಽಥವಾ

ಕಶೇ ಪರೇಣ ಜಾತಂ ಪ್ರವದಂತಿ ನಿಶ್ಚಯಾತ್

॥ ೭೩ ॥

ಕ್ರೂರರ್ಷಗತಾವಲೋಭನಾ ಸೂರ್ಯಾದ್ವೈನನವಾತ್ಮಜಸ್ಥಿತಾ ।

ಬದ್ಧಸ್ತು ಪಿತಾ ವಿದೇಶಗಃ ಸ್ವೇ ನಾ ರಾವಿವಶಾದಘೋ ಪಥಿ

॥ ೭೪ ॥

ಪೂರ್ಣೇ ಶಶಿನಿ ಸ್ವರಾಶಿಗೇ ಸೌಮ್ಯೇ ಲಗ್ನ ಗತೇ ಶುಭೇ ಸುಖೇ ।

ಲಗ್ನೇ ಜಲಚೇಽಪ್ರಗೇಽಪಿವಾ ಚಂದ್ರೇ ಪೂರ್ವಗತಾ ಪ್ರಸೂಯತೇ । ೭೫॥

ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರಸಿಗಾದರೂ ಗುರುದ್ವೈಯಿಲ್ಲದೇ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರೂ ಮಗುವು ವೃತ್ತಿಪಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೭೪-೭೫. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಬಂಧತ್ತನೆಯ ಛಾಪಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತಂದೆಯು ದೇವಾಂತರದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅರ್ಧದಾರಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಬಂಧನು ಲಗ್ನಗತನಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹವು ಸುಖಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲಾದರೂ ಅಥವಾ ಲಗ್ನವು ಜಲರಾಶಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತಾಯಿಯು ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಜಲರಾಶಿಯಾದ ಜನ್ಮಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜನನವಾಗಿರುವುದೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ವ್ಯಯಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹದಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಂಧನಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನು. ಶನಿಯು ಕರ್ಕಾಟಕ ಅಥವಾ ವೃಶ್ಚಿಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯು ಲಗ್ನ

ಸಲಿಲಭಲಗ್ನಂ ಚಂದ್ರೋ ಜಲಚರರಾಶೌ ತು ನೀಕ್ಷತೇ ಪೂರ್ಣಃ |
ಪ್ರಸವಂ ಸಲಿಲೇ ನಿತ್ಯಾದ್ವಂಧೂದಯದಶಮಗಶ್ಚ ಯದಾ || ೭೬ ||

ಪಾಪದೃಷ್ಟೇ ಯಮೇ ಗುಪ್ತಾಂ ಜನ್ಮಾಂಗಾಬ್ಜವ್ಯಯಸ್ಥಿತೇ |
ಕರ್ಕಾಲಿಲಗ್ನಗೇ ಸೌರೇ ವಟೇ ಜನ್ಮಾಬ್ಜವೀಕ್ಷಿತೇ || ೭೭ ||

ಮಂದೇ ಜನ್ಮಗತೇ ಲಗ್ನೇ ಬುಧಸೂರ್ಯೇಂದುವೀಕ್ಷಿತೇ |
ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನೇ ದೇವಗೇಹೇ ಪೂಷರೇ ಚಕ್ರಮಾಜ್ಞಿನಿ || ೭೮ ||

ಸ್ವಲಗ್ನಗಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಕುಜಃ ಸ್ಮಶಾನೇ
ರಮ್ಯೇ ಸಿತೇಂದೂ ಗುರುರಗ್ನಿಹೋತ್ರೇ |
ರವಿರ್ನರೇಂದ್ರಾನುರಗೋಕುಲೇಷು
ಶಿಲ್ಪಾಲಯೇ ಜ್ಞಃ ಪ್ರಸವಂ ಕರೋತಿ || ೭೯ ||

ತ್ರಿಕೋಣಗೇಬ್ಜ ಆರಾಕೋಃ ಶಶುಸ್ಸಂತ್ಯಜ್ಯತೇಽಂಬಯಾ || ೮೦ ||

ದಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ರೀಡಾ
ಭವನ, ಸುರಾಲಯ, ಚೌಳುಭೂಮಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ
ನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೭೮-೭೯. ನರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶನಿಯಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ಕುಜನು ನೋಡಿದರೆ
ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದೂ, ರವಿಯು ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಗೃಹ, ದೇವಾಲಯ
ಗೋಶಾಲೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರ
ನೋಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದೂ
ಬುಧನು ನೋಡಿದರೆ ಶಿಲ್ಪಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೮೦-೮೨. ಚಂದ್ರನು ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿಗೆ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವು
ತಾಯಿಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವನು. ಅದೇ ಚಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂದ ನೋಡ
ಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆ ಶಿಶುವು ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹ
ದಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಮತ್ತು ಕುಜನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ನಷ್ಟವಾಗು

ಗುರುದೃಷ್ಟೇ ತು ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಪರಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ವುನಃ ।

ಪಾಪದೃಷ್ಟೇ ವಿಧೌ ಲಗ್ನೇಽಪ್ತೇ ಕುಜೇ ಚ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥ ೮೧ ॥

ಭವೇ ಕುಜಾಕ್ರೋಃ ಸಂದೃಷ್ಟೇ ಪರಹಸ್ತಗತಃ ಸುಖೀ ।

ಪಾಪೇ ಯಂತಾಯುರ್ಭವತಿ ಮಾಸಃ ಸಾರ್ಥೈಃ ಪರೈರಪಿ ॥ ೮೨ ॥

ಹಿತೃಮಾತೃಗೃಹೇ ಜನ್ಮ ತದಧೀಶಬಲಾನ್ಮನೇ ।

ತರುಗೇಹೇ ಶುಭೇ ನೀಚೇ ದುರ್ಗೇ ಪ್ರಾಕಾರಪಂಕ್ತಿಷು ॥ ೮೩ ॥

ನೈಕಸ್ಯ ದೃಷ್ಟೌ ಲಗ್ನೇಂದೂ ವಿಜನೇತು ಜನಿರ್ಭವೇತ್ ।

ಮಂದಕ್ಷಾಂತೇ ವಿಧೌ ತುರೈ ಮಂದದೃಷ್ಟೇಽಬ್ಜಗೇಽಪಿ ವಾ ॥ ೮೪ ॥

ವುಡು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾತೃವಿಯುಕ್ತರಾಗಿ ತಿರುವು ಸಾರವೊಂದುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ರೂಪದ ಸ್ವನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅಂಭರದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆ ಮಗುವು ಪರಹಸ್ತಗತನಾಗಿ ಜನಿಸುವುದು.

೮೫-೮೫. ಒಂದೆ ಪೇಳಿದ ಹಿತೃಮಾತೃವಿಕಾರಕಗ್ರಹಗಳು ಬಲಿಸ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ತಿರುವು ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಒಂದುಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರೂಪಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲೂ ನೀಚರಾಶಿಗತರಾಗಿದ್ದರೆ ವೈಶ್ವನೂಹ (ತೋಷುಗಳು) ಕೋಟಿ, ಪೌಳ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುವು ಜನಿಸುವುದು. ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರರು ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಲ್ಪಡದಿದ್ದರೆ ಜನ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಜನಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಕಸ್ಯಂಶಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ (ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ) ಜನಿಸುವುದು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಮಂದದೃಷ್ಟನಾದರೂ, ಜಲರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಂಚರಿಸಿದರೂ, ಚಂದ್ರನು ಶನಿ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸೂತಿಕಾಶಯನವು ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿರುವುದು. ನೀಚಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನಗತವಾದರೆ ಸೆಲದಮೇಲೆ ಸೂತಿಕಾ

ತದ್ಯುಕ್ತೇ ಚೈವ ತಮಸಿ ತಯನಂ ನೀಚಗೇ ಭುವಿ ।

ಶೀರ್ಷೇ ಪೃಥ್ವೋದಯೇ ಜನ್ಮ ತದ್ವದೇವ ನಿರ್ದಿಶೇತ್

॥ ೮೫ ॥

ಚಂದ್ರಾಸ್ತಸುಖಗೈಃ ಪಾಪೈರ್ಮಾತುಃ ಪೀಡಾಂ ಸಮಾದಿಶೇತ್ ।

ಜೀರ್ಣೋದ್ಭೂತಂ ಗೃಹಂ ಮಂದೇಽಸೃಜಿ ದಗ್ಧಂ ನವಂ ವಿಧೌ

॥ ೮೬ ॥

ಕಾಷ್ಠಾಢ್ಯಮದೃಢಂ ಸೂರ್ಯೇ ಬಹುಶಿಲ್ಪಯುತಂ ಬುಧೇ

ಚಿತ್ರಯುಕ್ತಂ ನವಂ ಶುಕ್ರೇ ದೃಢೇ ರವ್ಯೇ ಗುರೌ ಗೃಹಂ

॥ ೮೭ ॥

ಛಟಾಜಕರ್ಕಶಲಿಘಟೀ ಪೂರ್ವೇ ಜ್ಞೇಷ್ಯಗೃಹೇ ಹೃದಕ್ ।

ವೃಷೇ ಪಶ್ಚಾನ್ಮೃಗೇ ಸಿಂಹೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಸತಿರ್ಭವೇತ್

॥ ೮೮ ॥

ಶಯನವಿರುವುದು. ಜನನ ಲಗ್ನವು ಶೀರ್ಷೋದಯಾದಿ ಯಾವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರ
ತ್ತದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಶಿಶುವೂ ಉದಯಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

೮೬-೮೭. ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಏಳು, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಗೃಹ
ಗಳಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದು. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹ
ಗಳಿಗಿಂತ ಶನಿಯು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಜೀರ್ಣಗೃಹದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗುವುದು.
ಅಂಗಾರಕನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ದಗ್ಧಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿ
ದ್ದರೆ ಮರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದರೆ
ಹೊಸಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಲ್ಪಮಯವಾದ ಗೃಹ
ದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುಶುಕ್ರರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ ರವ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಯುಕ್ತ
ವಾದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜನನವಾಗುವುದು.

೮೮. ಮೇಷ, ಕಟಕ, ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಕುಂಭ ಈ ರಾಶಿಗಳು ಲಗ್ನ
ವಾದರೆ ಸೂತಿಕಾಗೃಹವು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವುದು. ಗುರು ಬುಧರ ರಾಶಿಗಳು
ಲಗ್ನವಾದರೆ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ವೃಷಭಲಗ್ನವಾದರೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿಯೂ
ಮೃಗ, ಸಿಂಹಗಳು ಲಗ್ನವಾದರೆ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂತಿಕಾಗೃಹವಿರುವು
ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಗೃಹಪ್ರಾಚ್ಯಾದಿಗೌ ದ್ವೌ ದ್ವೌ ದ್ವ್ಯಂಗಾಃ ಕೋಣೇಷ್ವಜಾದಯಃ |

ಪರ್ಮಂಕೇ ನಾಸ್ತುವತ್ಪಾದಾಸ್ತ್ರಿಷಡಂಕಾಂತ್ಯರಾಕಯಃ |

|| ೮೯ ||

ಚಂಪ್ರಾಂಗಾಂತರೆಗೈಃ ಖೇಟೈಃ ಸೂತಿಕಾಃ ಸಮುದಾಹೃತಾಃ |

ಚಕ್ರಾರ್ಧಾದ್ವಹಿರಂತಶ್ಚ ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯೋಽಪರೋಽನ್ಯಥಾ

|| ೯೦ ||

ಲಗ್ನಾಂಶಪತುಲ್ಯವರ್ಣಃ ಬಾಲಃ ಖೇಟಿಸಮೋಪಿ ನಾ |

ಇಂದೋರ್ನವಾಂಶವರ್ಣೋ ನಾ ಶೀರ್ಷಾದ್ಯಂಗನಿಭಾಗಯುಕ್

|| ೯೧ ||

ಶೀರ್ಷಕಂ ದೃಕ್ಕ್ರಮೇ ನಾಸಾ ಕಪೋಲಹನಮೋ ಮುಖಂ |

ಕಂಠಾಂಸಸಾರ್ವತ್ಯದ್ವೋಷಃ ಕ್ರೋಡಂ ನಾಭಿಶ್ಚ ಬಾಸ್ತ್ರಿಕಃ

|| ೯೨ ||

೮೯-೯೦. ಸೂತಿಕಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮೇಷಾದಿಯಾದ ಎರಡೆರಡು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಂತೆ ಛಾವಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿಸ್ಪರ್ಶಾವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾಲ್ಕುಮೂರೇ ದಿಕ್ಕುಗಳಂತೆ ಛಾವಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುನ್ನುವಿನ ರಾಶಿ ನಿಭಾಗದಂತೆಯೇ ಸೂತಿಕಾರವನದತ್ತಿಯೂ ಮೂರು. ಅರು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಮುಂಚಿದ ತಿಂಸ್ಸು, ಕಾಲು ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವರಿಂದ ಸೂತಿಕಾರವನದ ಮೂಲಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಮಧ್ಯೇ ಎಷ್ಟು ಗ್ರಹಗಳಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟು ಜನ ಸೂಲಗತ್ತಿಯರು ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರು ರಾಶಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಂದಿನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅಷ್ಟು ಜನರು ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೯೧-೯೨. ಮುಗುವಿನ ದೇಹವು, ಲಗ್ನನವಾಂಶಾಧಿಪತಿಯಂತೆ ವರ್ಣಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಮುಗುವಿನ ದೇಹಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಊಹಿಸಬೇಕು. ಅಥವಾ ಚಂದ್ರನ ವಾಂಶಾಧಿಪತಿಯಂತೆಯೂ ಮುಗುವಿನ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಲಗ್ನಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಸ್ತ ದೀರ್ಘಾದಿಗಳನ್ನು ಆಯಾರಾಶಿ

ಗುದಶಿಶ್ನೇ ಚ ವೃಷಣೌ ಜಘನೇ ಜಾಸುನೀ ತಥಾ |

ಜಂಘೇ ಪಾದೌ ಚೋಭಯತ್ರ ತ್ಯಂಶೈಃ ಸಮುದಿತ್ಯೈರ್ವದೇತಃ || ೯೩ ||

ಪಾಪಯುಕ್ತೇ ವ್ರಣಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನಂಗೇ ಲಕ್ಷ್ಮಜ ತದ್ಯುತೇ |

ಸ್ವರ್ಕ್ಷಾಂಶೇ ಸ್ಥಿರಯುಕ್ತೇ ತು ನೈಜ ಅಗಂತುಕೋಽನ್ಯಥಾ || ೯೪ ||

ಮಂದೇಽನಿಲಾಶ್ಮಜೋ ಭಾಮೇ ವಿಷಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿ ಜೋ ಬುಭೇ |

ಭೂಜೋರ್ಕೇ ಕಾಪ್ಪಪರುಜೋ ಜೇತುಃ ಶೃಂಗ್ಯಪ್ಸುಜೋವ್ರಣಃ || ೯೫ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ನಜ್ಞಾಸ್ತ್ರಯಃ ಪೇಟಾಃ ಅಂಗೇ ಸ್ಯುಸ್ತತ್ರ ನಿಶ್ಚಿತಂ |

ವ್ರಣೋ ಶುಭಕೃತಃ ಪೃಷ್ಠೇ ತನೌ ರಾಶಿಸಮಾಶ್ರಿತೇ || ೯೬ ||

ಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಉದಯಲಗ್ನದಿಂದ ಗುಂ
ನೂರಿಂಬತ್ತು ಭಾಗಗಳವರೆಗೆ ಆರು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸವ್ಯಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೂ,
ಗುಂ ನೂರಿಂಬತ್ತು ಭಾಗದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೂ
ತಿಳಿದು, ಆಯಾ ರಾಶಿಗಳ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಅವಯವ
ಗಳನ್ನು ಸವ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ ಅವಯವಗಳೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಅವಯವಗಳನ್ನು
ದ್ರೇಕ್ಷಾಣಗಳಿಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮದ್ರೇ
ಕ್ಷಾಣ ಉದಯವಾದರೆ ಶಿರಸ್ಸು ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ಮೂಗು ಕಪೋಲ, ದವಡೆ
ಮುಂತಾದ ಅಂಗವಿಭಾಗವನ್ನೂ ದ್ವಿತೀಯದ್ರೇಕ್ಷಾಣೋದಯವಾದರೆ ಕಂಠ
ಭುಜ, ಶೋಕು, ಪಕ್ಕೆ, ಹೃದಯ, ಉದರ, ನಾಭಿ ಎಂಬ ಅಂಗವಿಭಾಗವನ್ನೂ
ತೃತೀಯದ್ರೇಕ್ಷಾಣವು ಉದಯವಾದರೆ ವಸ್ತ್ರ, ಶಿಶ್ನ, ಗುದ, ವೃಷಣ, ಉರು
ಮೊಳಕಾಲು, ಜಂಘೇ, ಪಾದ ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ದ್ರೇಕ್ಷಾ
ಣಗಳಿಗೂ ಹಂಚಿ ಅದರ ಬಲಾಬಲಗಳಿಂದ ಆಯಾ ಅಂಗಗಳ ಬಲಾಬಲ
ಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೯೪-೯೬. ಆ ಅಂಗರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ಅವಯವ
ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಣವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ
ಮಚ್ಚೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವರ್ಕ್ಷದಲ್ಲಾಗಲೀ ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು

ತಿಲಕೈನ್ಮತಕೃದಪ್ಪಸಾಮ್ಯೈರ್ಯುಕ್ತಶ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಮನಾನ್ |

ಚತುರಪ್ರ: ಪಿಂಗದೈಶ್ಚ ಸೈತ್ರಿಕೋಲ್ಪಕಚೋ ರವಿ: || ೪೭ ||

ವೃಶ್ಚೋ ವಾತಕಫೀ ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ಮಂದವಾಕ್ ಶುಭದೈಶ್ಚರೀ |

ಕ್ರೋರಸ್ಯಕ್ತರುಣೋ ಭಾಮ: ಸೈತ್ರಿಕಶ್ಚ ಪಲಸ್ತಥಾ || ೪೮ ||

ಶ್ರಿಧಾತು ಪ್ರಕೃತಿರ್ಹಾಸ್ಯರುಚಿಷ್ಠ: ಸ್ಪಿಷ್ಠವಾಕ್ರಥಾ |

ಪಿಂಗಕೋ ಶ್ವಕ್ಷಣೋ ವೀರ್ಭ: ಕಫೀ ಫೀಮಾನುರೂರ್ಮತ: || ೪೯ ||

ಅದು ಸ್ಥಿರರಾಶಿಯಾದರೆ, ವ್ರಾಣಾದಿಗಳು ಆಗಂತುಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರನಿಯು ವ್ರಾಣಾಕಾರಕನಾಗಿದ್ದರೆ ಕಲ್ಲು, ಮಯ್ಯು ಈ ನಿಮಿತ್ತವಾದ ವ್ರಾಣಾದಿಗಳೂ, ಕೂಜನು ವ್ರಾಣಾಕಾರಕನಾದರೆ, ಪಿಪ್ಪ, ಕೃಷ್ಣ, ಅಗ್ನಿ ಇವುಗಳೆಂದಲೂ ಬುಧನಾದರೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ, ಸೂರ್ಯನಾದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿ ಇವುಗಳೆಂದಲೂ, ಚಂದ್ರನಾದರೆ ಪೃಂಗಿಗಳೆಂದಲೂ (ಕೊಂಬುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದಲಾದರೂ) ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದಲೂ ವ್ರಾಣಾದಿಗಳುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧ ಸಹಿತವಾದ ಗ್ರಹತ್ರಯಗಳಿರುವುದೋ ಅವು ರುಭಗ್ರಹಗಳಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಗಳಾಗಿರಲಿ ಆ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ವ್ರಾಣಾದಿಗಳು ಪಿಂಘವಿನಿಯೇ ತೀರುವುವು. ವ್ರಾಣಾಕಾರಕಗ್ರಹವು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶುಭನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಪಾಪಗ್ರಹವು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿದ್ದು ರುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ತಿಲಕಾಕಾರವಾದ ಮುಚ್ಚೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಅರುಭಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕಪ್ಪುಮುಚ್ಚೆಯು ಆಯಾ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು.

೪೭-೧೦೦. ರವಿಯು ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಚತುರಪ್ರಾಕಾರನು. ಪಿಂಗಲವಾದ ಕಣ್ಣು, ಪಿತ್ತಕರೀರ, ಸ್ವಲ್ಪಕೂದಲು ಇವು ಸೂರ್ಯನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಚಂದ್ರನು ವರ್ತುಲಾಕಾರನು, ವಾತ ಕಫಾತ್ಮಕನು, ಪ್ರಾಜ್ಞನು, ನಿಧಾನವಾದ ಮಾತು, ಶುಭದೈಷ್ಟಿ ಇವುಗಳುಳ್ಳವನು. ಕೂಜನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕ್ರೂರ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣ, ಪಿತ್ತವಿಕಾರದವನು ಮತ್ತು ಚಪಲಸ್ವಭಾವದವನು. ಬುಧನು ವಾತಪಿತ್ತಾದಿ ಶ್ರಿಧಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾದವನು. ಹಾಸ್ಯ, ರುಚಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನು. ಅರ್ಥದ್ವಯಬೋಧಕವಾದ ಮಾತುಗಳುಳ್ಳವನು.

ಸುವಪುರ್ಲೋಚನಃ ಕೃಷ್ಣವಕ್ರಕೇಶೌ ಭೃಗುಃ ಸುಖೀ ।
ದೀರ್ಘಃ ಕಪಿಲದೃಙ್ಮಂದೋ ನೀಲೀ ಖರಕಲೋಚನಃ ॥ ೧೦೦ ॥

ಸ್ನಾಯ್ಸ್ಥಿರಕ್ರತ್ವಕ್ ಶುಕ್ರವಸಾನುಜ್ಞಾಸ್ತು ಧಾತವಃ ।
ಮಂದಾರ್ಕಚಂದ್ರಸೌಮ್ಯಾಸ್ಫುಜಿಜೀವಕುಭುವಃ ಕ್ರವಾತ್ ॥ ೧೦೧ ॥

ಚಂದ್ರಾಂಗಸಾಖೈರ್ಬಾಂತ್ಯಸೈಃ ಸೇಂದುಸಾಪಚತುಷ್ಟಯೈಃ ।
ಚಕ್ರಪೂರ್ವಾಪರೇ ಸಾಪಸೌಮ್ಯೈಃ ಕೀಟಿತನೌ ಮೃತಿಃ ॥ ೧೦೨ ॥

ಉದಯಾಸ್ತಗತೌ ಸಾಸೌ ಚಂದ್ರಃ ಕ್ರೂರಯುಕ್ತೈಃ ಶುಭೈಃ ।
ನ ಚೇದ್ವೃಷ್ಟಸ್ತದಾ ಮೃತ್ಯುರ್ಜಾತಸ್ಯ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೧೦೩ ॥

ಗುರುವು ಪಿಂಗಲವಾದ ಮೃದುಕವಚವುಳ್ಳವನು. ದೀರ್ಘಾಕಾರನು. ಕಫಸ್ತ
ಭಾವದವನು. ಬುದ್ಧಿವಂತನು. ಶುಕ್ರನು ಸುಂದರನು. ದುಂಡಾದ ಕಣ್ಣು
ಗಳುಳ್ಳವನು. ಕಪ್ಪಾದ ಮತ್ತು ಗುಂಗುರಾದಕೂದಲುಳ್ಳವನು. ಸುಖಿ
ಯಾಗಿರುವವನು. ಶನಿಯು ದೀರ್ಘಾಕಾರಿಯು ಕಪಿಲದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನು.
ಚಂಚಲ ಮತ್ತು ಸೋಮಾರಿಯೆನಿಸಿದವನು. ಹೀಗೆ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು
ಅರಿಯಬೇಕು.

೧೦೧-೧೦೫. ಶನಿ, ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಗುರು, ಕುಜ
ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನರ, ಮೂಳೆ, ರಕ್ತ, ಚರ್ಮ, ಶುಕ್ರ, ವಸ, ಮಜ್ಜೆ
ಮುಂತಾದ ಏಳು ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿರುವರು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು
ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸತ್ತಮುಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕ್ರೂರಯುತನಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹ
ಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಸಂಭವಿಸುವುದು.
ಹಾಗೆಯೇ ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನು ದ್ವಾದಶರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರು
ವಿಕೆಯೂ ಬಾಲಾರಿಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯ
ಅರುರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ

ಕ್ಷೀಣೇಬ್ಬೀ ವ್ಯಯಗೇ ಪಾಪೈರ್ಲಗ್ನಾಪ್ತಸ್ಯೈಃ ಕುಛಾ ನ ಚೇತ್ |

ಕೇಂದ್ರೇಷು ವಾಚ್ಛೋ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಸ್ಮರಾಂತ್ಯಮೃತಿಲಗ್ನಗಃ || ೧೦೪ ||

ಕೇಂದ್ರಾದ್ಯಾ ಹ್ಯಸ್ತ ಸನ್ನೇಟೈರದೃಷ್ಟೇ ಮೃತ್ಯುದಸ್ತಥಾ |

ಪಪ್ತೇಷ್ವಮೇಽಬ್ಜೇಽಸದ್ವೃಷ್ಟೇ ಸದ್ಯೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಕುಛೇಕ್ಷಿತೌ || ೧೦೫ ||

ಸಮಾಪ್ತಕೇ ಮಿತ್ರಖೇಟೈರ್ಧೃಷ್ಟೇಽದೃಷ್ಟೇ ಮೃತಿಃ ಶಿಕೋಃ |

ಕ್ಷೀಣೇಬ್ಬೀಂಗೇ ರಂಧ್ರಕೇಂದ್ರೇ ಪಾಪೇ ಪಾಪಾಂತರಸ್ಥಿತೇ || ೧೦೬ ||

ಭೂದ್ಯೂನಂ ನಿಧನೇ ವಾಚ್ಛೀ ಲಗ್ನೇಘ್ನೇನಂ ಶಿಕೋಮೃತಃ |

ಪಾಪೈಶ್ಚಂದ್ರಾಸ್ತಗೈರ್ಮಾತ್ರಾ ಸಾರ್ಥಂ ಸದ್ವೃಷ್ಟಿಮಂತರಾ || ೧೦೭ ||

ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾ ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳೂ, ಬಾಕೀ ಆರುರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ ಮತ್ತು ಮೀನ ಈ ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದು ವೃಶ್ಚಿಕಲಗ್ನವಾಗಿ ಪಾಪಗ್ರಹ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಯೊದಗಿದರೆ ಬಾಲಾರಿಷ್ಕವು ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಸಂ ಬಂಧಿಯಾಗಿ ಏಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಎಂಟು, ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರಾ ತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಾಲಾ ರಿಷ್ಕವೊದಗುವುದು. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನು, ಅರು, ಎಂಟು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಮತ್ತು ಯುತನಾದರೂ ಸಹ ಬಾಲಾರಿಷ್ಕ ದೋಷವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೦೬-೧೦೮. ಸಷ್ಠಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತನಾಗಿ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಎಂಟುವರ್ಷ ಆಯು ಸ್ಸೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪಾಪಯುಕ್ತನಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಪಾಪದೃಷ್ಟನೇ ಆಗಲಿ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಬಾಲಾ ರಿಷ್ಕವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನ, ಸಪ್ತಮ, ಅಷ್ಟಮ ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಶಿಶುವು ಮರಣಹೊಂದುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕುಭಾದ್ಯಪ್ಪೇ ಭಾಂತ್ಯಗೋಬ್ಜೇ ತ್ರಿಕೋಣೋಪರತ್ಯಃ ಖಲ್ಯಃ |
ಲಗ್ನಸ್ಥೇ ವಾ ವಿಧೌ ಪಾಪೈರಸ್ತಸ್ಥೈರ್ವ್ಯತಿಮಾಪ್ನುಯಾತ್ || ೧೦೮ ||

ಗ್ರಸ್ತೇಽಬ್ಜೇಽಸದ್ಧಿರಪ್ಪಸ್ಥೈರಸ್ಯಗ್ನಾತ್ಪಜಯೋರ್ವ್ಯತಿಃ |
ಲಗ್ನೇ ರವೌ ತು ಶಸ್ತ್ರೇಣ ಸವೀರ್ಯಾಸದ್ಧಿರಪ್ಪಗೈಃ || ೧೦೯ ||

ಕರ್ಕೇಂದ್ರೀಜ್ಯಯುತೇ ಲಗ್ನೇ ಕೇಂದ್ರೇ ಸೌಮ್ಯೇ ಚ ಭಾರ್ಗವೇ |
ಶೇಷೈಸ್ತ್ಯರೀಶಗೈರಾಯುರಮಿತಂ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ || ೧೧೦ ||

ವರ್ಗೋತ್ತಮೇ ಮೀನಲಗ್ನೇ ವೃಷೇಬ್ಜೇ ತತ್ಪಲಿಸ್ಪಿಕೇ |
ಸ್ವತುಂಗಸ್ಥೇಷ್ವಶೇಷೇಷು ಪೂರ್ಣಮಾಯುಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ || ೧೧೧ ||

ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಏಳನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಗ್ರಹಗಳಿಗೋಗ ಅಥವಾ ವೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ ಮಗುವು ತನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮರಣಹೊಂದುವುದು. ಚಂದ್ರನು ರಾಶ್ಯಂತರವಲ್ಲದ್ದು ರುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಸವನು. ಸುಂಚನುಸ್ವಾನಗರವು ಕೂರಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಮಗುವು ಮರಣಹೊಂದುವುದು. ಸಪ್ತಮಸ್ವರವು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೊಡನೆ ಚಂದ್ರಸಹಿತವಾಗಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಸಮೀಪ ಮರಣವಾಗುವುದು (ಅಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಮರಣಹೊಂದುವುದು. ಅಳಿಯಬೇಕು).

೧೦೯. ಚಂದ್ರನು ರುಭಸಹಿತನಾಗಿ ರಾಹುಗ್ರಸ್ತನಾದರೂ, ಕುಜನು ಅಪ್ಪಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರಸಂಘರ್ಷವಾಗಿ ತೊಂದರೆ ಯಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಉದಯಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಚಾತಕನಿಗೆ ಮರಣವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

೧೧೦-೧೧೧. ಕಟಕದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರುವೂ ಇದ್ದು, ಲಗ್ನಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧರುಕ್ರಂದ್ವು, ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಚ್ಚರಾಶಿಗತರಾದರೆ ಮಗು

ಶುಭೈರ್ವೃಷ್ಟಃ ಸವೀರೋಂಗೇ ಕೇಂದ್ರಸ್ಯೇ ಚಾಯುರರ್ಥದಃ ।

ಸ್ತೋಚ್ಛೇದ್ವೇ ಸ್ತರ್ಷಗೈಃ ಸೌಮ್ಯೈಃ ಸವೀರೈಂಗಾಧಿಭೇ ತನಾ ॥ ೧೧೨ ॥

ಸತ್ಯಬ್ರಹ್ಮಕೇಂದ್ರಸೌಮ್ಯಭೇಷ್ವಕುದ್ವೇ ಸಪ್ತತಿಗುರಾ ।

ಮೂಲಪ್ರಿಕೋಣಗೈಸ್ಸನ್ಮೈಗುರಾ ಸ್ತೋಚ್ಛಸಮನ್ವಿತೇ ॥ ೧೧೩ ॥

ಲಗ್ನಾಧಿಭೇ ಬಲಯುತೇಽರಿತೃಬ್ಧಂ ತ್ವಾಯುರೀರಿತಂ ।

ಸವೀರೈಃ ಸತ್ಸು ಕೇಂದ್ರೇಷು ತ್ರಿಂಶತ್ಪದ್ಧಿಯುತೇಽಪ್ಸಮೇ ॥ ೧೧೪ ॥

ಲಯೇಶೇ ಧರ್ಮಗೇ ಜೀವೇಽಪ್ಸಸ್ಯೇ ಕ್ರೂರೇಕ್ಷಿತೇ ಜಿತಾಃ ।

ಲಗ್ನಾಪ್ಸಮೇಶಾನಪ್ಸಸ್ಯಾ ಭಾಬ್ಜಮಾಯುಃ ಕರೌ ಮತೌ ॥ ೧೧೫ ॥

ವಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಯುರ್ಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ಮೀನ
ಲಗ್ನವು ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ವೃಷಭರಾಶಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮೂರನೆಯ
ಅಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಪೂರ್ಣ
ಯುರ್ವಾಯವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಶುಭದೃಷ್ಟನೂ, ಬರಿ
ಷ್ಠನೂ ಆಗಿ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಚಂದ್ರನು ಆಯುಷ್ಯ, ಧನ ಇವು
ಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳು ಸ್ತೋ
ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಾಶಿಗತವಾದ ಗ್ರಹವೂ ಇದ್ದರೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ
೬೦ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯ
ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅವುಮದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ೬೦ ಎಪ್ಪತ್ತುವರ್ಷ
ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಮೂಲಪ್ರಿಕೋಣ
ದಲ್ಲಿದ್ದು ಗುರುವೂ ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯು ಬರಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ
ಶಿಶುವಿಗೆ ೮೦ ಎಂಭತ್ತುವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕು.
ವೈಯಾಧಿಪನು ನವಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುವು ಅವುಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಲಗ್ನಾಧಿ
ಪತಿ ಮತ್ತು ಅಪ್ಸಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಕ್ರೂರಯುತರಾಗಿ ಪರಾಜಿತರಾಗಿದ್ದರೆ
ಜಾತಕನಿಗೆ ೮೦ ಎಂಭತ್ತುವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ
ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಮತ್ತು ಗುರುವೂ ಇದ್ದು ಅವರು ಚಂದ್ರನಿಂದ ದೃಷ್ಟರಾಗಿ

ಲಗ್ನೇಶುಭೇಜ್ಯೌ ಗ್ಲಾದ್ಯಷ್ಟೌ ಮೃತ್ಯೌ ಕಶ್ಚನ ಚಾಕೃತಿಃ |
ಧರ್ಮಾಂಗಸ್ಥೇ ಶನೌ ಶುಕ್ರೇ ಕೇಂದ್ರೇಽಬ್ಜೇ ವ್ಯಯಧರ್ಮಗೇ || ೧೧೬ ||

ಶತಾಬ್ಜಂ ಗೀಷ್ಟತೌ ಕರ್ಕೇ ಕಂಟಿಕಸ್ತ ಸಿತೇಜ್ಯಯೋಃ |
ಲಯೇಶೇಂಗೇ ಶುಭೈರ್ಹೀನೇಽಷ್ಟಮೇ ಪಾಬ್ಧಿಮಿತಂ ವಯಃ || ೧೧೭ ||

ಲಗ್ನೇಶೇಷ್ಟಮಗೇಷ್ಟೇಶೇ ತನುಸ್ಥೇ ಪಂಚವತ್ಸರಂ |
ಕವೀಜ್ಯಯೋಗೇ ಸೌಮ್ಯಾಬ್ಜೌ ಲಗ್ನೇ ಮೃತ್ಯೌ ಚ ಸ್ತೇಷವಃ || ೧೧೮ ||

ಏತದ್ಲೋಗಜಮಾಯುಃಸ್ಯಾದಥ ಸ್ವಪ್ನಮುದೀರ್ಯತೇ |
ಸೂರ್ಯಾಧಿಕಲಲೇ ಹೈಂದಂ ನಿಸರ್ಗಾಚ್ಚ ವಿಧೋರ್ಬಲೇ || ೧೧೯ ||

ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇಲ್ಲವೇ ನವನು ಅಥವಾ ಸಪ್ತದಲ್ಲಿ ಶನಿಯಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲೂ ಇದ್ದರೆ, ಶಿಶುವಿಗೆ ನೂರುವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವಿರುವುವು. ಗುರುವು ಕಟಿಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗುರು ಶುಕ್ರವಿರುತ್ತಾ ವೈಯು ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲವೇಹೋದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ೧೪. ನೂರನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೧೮-೧೨೦. ಲಗ್ನಾಧಿಕಪತಿಯು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಷ್ಟಮಾಧಿ ಪತಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಗುವಿಗೆ ಐದುವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಆಯುಷ್ಯೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದ ಗುರು ಶುಕ್ರರೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಚಂದ್ರರೂ ಇದ್ದರೂ ಮಗುವಿಗೆ ಐವೇ ವರ್ಷ ಆಯುಷ್ಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿನ ವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವೆಲ್ಲ ಯೋಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಆಯುರ್ಧಾಯನಾನ ನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಗಣಿತದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ಧಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದರೆ ವೈಂದಾಯುರ್ಧಾಯ ವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನು ಒಲಿಷ್ಠನಾದರೆ ನೈಸರ್ಗಿಕಾಯುರ್ಧಾಯವನ್ನೂ, ಲಗ್ನವು ಬಲಾಧಿಕನಾದರೆ ಅಂತಾಯುರ್ಧಾಯವನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ವೈಂದಾಯು ರ್ಧಾಯದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಗತರಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳಿಗೂ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೯

ಅಂಶಾಯುಃ ಸಬಲೇ ಲಗ್ನೇ ತತ್ಸಾಧನಮಥೋ ಶೃಣು |

ಗೋಬ್ಧಾಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಫೇ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಿಫಿಃ ಸ್ವರ್ಗಾ ನಖಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ೧೨೦ ||

ನಖಾ ವಿಧುದ್ವಾವಂಕಾತ್ತ್ವ ಧೃತಿಃ ಸ್ವಾಕ್ಷಿಬಮಾರ್ಗಣಾಃ | || ೧೨೧ ||

ಪಿಂಡೇ ನಿಸರ್ಗೇ ಸ್ತೋಚ್ಛೇ ನೋ ಗ್ರಹಃ ಪಡ್ಫಾಲ್ಪಕೋ ಯದಾ |

ಚಕ್ರತುಡ್ಧಸ್ತದಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಸ್ಯಾಂಶಾ ಆಯುಷಿ ಸಂಮತಾಃ || ೧೨೨ ||

ಅಂತೋನಾಃ ಶತ್ರುಭೇ ಕಾರ್ಯಾ ಗ್ರಹಂ ವಕ್ರಗತಿಂ ವಿನಾ |

ಮಂದಶುಕ್ರಾ ವಿನಾಭೋನಾ ಗ್ರಹಸ್ಯಾಸ್ತಂಗತಸ್ಯ ಚ || ೧೨೩ ||

ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು, ೨೫ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ೧೫ ಹದಿನೈದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧೫ ಹದಿನೈದು, ೨೧ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು, ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುವು. ನೈಸರ್ಗಿಕಾಯುದ್ವಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಗುರು, ರವಿ, ಶನಿ ಇವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧ ಒಂದು, ೨ ಎರಡು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು, ೧೦ ಹದಿನೆಂಟು, ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು, ೫೦ ಐವತ್ತು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ.

೧೨೨-೧೨೪. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಪರಮಾಯುದ್ವಾಯಗಳು, ಗ್ರಹವು ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿವು ಆರುರಾಶಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀಚ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಅರ್ಧ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುತ್ತದೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅನುಪಾತದಿಂದ ಆಯುದ್ವಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನೀಚಾರ್ಧಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮೂರನೆಯ ಒಂದುಭಾಗವು ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವುದು. ಅದರೆ ವಕ್ರವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಹರಣವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನೊಡಗೂಡಿ ಅಸ್ತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಹವು ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವುದು. ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಶನಿಗಳಿಗೆ ಈ ಹರಣವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಎರಡು, ಮೂರುರೀತಿ ಹರಣ ಬಂದರೆ ಅಧಿಕವಾದ ಒಂದು ಹರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಜನ್ಮ ಬಗ್ಗುವಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರ ಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನಸ್ಥಿತಿ ದಿಂದ ಸಕಲಾಯುದ್ವಾಯವನ್ನೂ ಗುಣಿಸಿ ನೋರಿಂಟಿ

ಹಾನಿದ್ವಯೇಧಿಕಾಃ ಕಾರ್ಯಾ ಗುರುದಾ ಕ್ರೂರಸ್ತನೌ ತದಾ |
 ವಿಹಾಯಾರೀನಂಶಾದ್ಯೈರ್ಹಫನ್ಯಾದಾಯುರ್ಲವಾನ್ ಭಜೇತ್ || ೧೨೪ ||

ಭಗವಾಂಶೈರ್ಲಬ್ಧಹೀನಾಸ್ತೇಷಾಂ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಕ್ಷಣೈಃ |
 ಪಾಪಸ್ಯಾಂಶಾಃ ಸಮಗ್ರೋನಾ ಸೌಮ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥವಿವರ್ಜಿತಾಃ | ೧೨೫ ||

ಸ್ವಪ್ನಾಸ್ತೇಂಶಾಃ ಖಷಟ್ಪ್ರಾಸಾ ಗುಣಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಕೈರ್ಗಣೈಃ |
 ವರ್ಷಾಣಿ ಶೇಷಮರ್ಕಘ್ನಂ ಹಾರಾತ್ಸಂಮಾಸಕಾಃ ಸ್ಫುತಾಃ || ೧೨೬ ||

ತಚ್ಛೇಷಶ್ಚ ತ್ರಿಗುಣತಃ ತೇನೈವಾಪ್ತಂ ದಿನಾನಿ ಚ |
 ಶೇಷೇ ಸ್ವಪ್ನಾ ಹತೇ ಭಕ್ತೇ ಹಾರೇಣ ಘಟಿಕಾದಿಕಂ || ೧೨೭ ||

ಹಿತ್ತಾ ಭಾಜ್ಯಂಗಭಾಗಾದೀನ್ಯಲೀಕೃತ್ಯ ಖಪಾಕ್ಷಿಭಿಃ |
 ಭಜೇದ್ವರ್ಷಾಣಿ ಶೇಷೇತು ಗುಣಿತೇ ದ್ವಾದಶಾದಿಭಿಃ || ೧೨೮ ||

ರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಸಕಲಾಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಶುಭಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದರೆ, ಆ ಲಬ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕ್ರೂರೋದಯಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು.

೧೨೫. ಲಗ್ನಾತ್ ಪಶ್ಚಾರ್ಧದಲ್ಲಿರುವ (ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿರುವ) ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೧, ೨, ೩, ೪, ೫, ೬) ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು, ಐದು ಮತ್ತು ಆರು ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅವರ ಅಯುರ್ದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಕ್ರಾರ್ಧಹರಣವೆಂದು ಹೆಸರು.

೧೨೬-೧೨೮. ಈಗ ಅಂಶಾಯುರ್ದಾಯಕ್ರಮವು ನಿರೂಪಿತವಾಗುವುದು. ಬೇಕಾದ ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿವನ್ನು ೬೦ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಲಿಪ್ತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ೨೦೦ ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ, ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ೧೨ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ವರ್ಷವಾಗುವುದು. ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ೧೨ ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶೇಷವನ್ನು ೩೦ ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ದಿನಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಳಿದುದನ್ನು ೬೦ ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೨೦೦ ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ಘಟಿಕಾರೂಪವಾಗುವುದು.

ದ್ವಿಸಪ್ತಾಂತೇ ಚ ಮಾಸಾದಿಲಗ್ನಾ ಯುರ್ಜಾಯತೇ ಸ್ಫುಟಂ ।

ಅಂಶಾಯುಷಿ ಸಲಗ್ನಾನಾಂ ಖೇಟಾನಾಮಂಶಕಾ ಹೃತಾಃ ॥ ೧೨೯ ॥

ಖಯುಗೈರಾಯುರಂಶಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತತ್ಸಂಸ್ಕಾರಂ ವದಾಮಿ ತೇ ।

ಗ್ರಹೋನಲಗ್ನಂ ಷಡ್ರಾಶ್ಯಂ ಚೇತ್ಸಂಸ್ಕಾರೋನ್ಯಥಾ ನ ಹಿ ॥ ೧೩೦ ॥

ತದಂಶೈಃ ಸ್ವಾಗ್ನಯೋ ಭಕ್ತಾ ಲಬ್ಧೋನೋ ಭೂರ್ಗುಣೋ ಭವೇತ್ ।

ಯದೈಕಾಲ್ಯಂ ತದಾಸ್ಯಾಂಶಾ ಸ್ವಾಗ್ರಾಶ್ಚೋನಾ ಚ ಭೂರ್ಗುಣಃ ॥ ೧೩೧ ॥

ಸೌಮ್ಯಸ್ಯಾರ್ಥೇನ ಪಾಪಸ್ಯ ಸಮಗ್ರೇಣೇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ ।

ಗುಣಕಘ್ನಾಶ್ಚಾಯುರಂಶಾಃ ಸಂಸ್ಕಾರೋನ್ಯಯಮುದಾಹೃತಃ ॥ ೧೩೨ ॥

ಆಯುರಂಶಕಲಾಭಕ್ತಾದ್ವಿಂಶತ್ಯಾಜ್ಞಾ ಇನಾಹಕಂ ।

ಶೇಷಂ ದ್ವಿರತಭಕ್ತಂ ಸ್ಯುರ್ಮಾಸಾಃ ಶೇಷಾ ದಿನಾದಿಕಂ ॥ ೧೩೩ ॥

೧೨೯-೧೩೩. ಏಳನೆಯ ಎರಡು ಭಾಗವು (೨/೭) ಲಗ್ನದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ವಾಯವಾಗುವುದು. ಇದನ್ನೂ ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿ ಅನಯನಮಾಡಬಹುದು. ಗ್ರಹಗಳ ಅಂಶದಿಂದ ಬರುವ ಆಯುರ್ವಾಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಶಾಯುರ್ವಾಯವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರುವುದು. ಈ ಅಂಶಾಯುರ್ವಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಸುತಾದಿ ಹರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವು, ಮೇಷ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಎಷ್ಟನೆಯ ರಾಶಿಯ ನವಾಂಶವು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಆಯುರ್ವಾಯವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೆ ಅನುಸೂತದಿಂದ ಲಗ್ನರಾಶಿಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಸರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಆಯುರ್ವಾಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಕ್ರೂರೋಪಯಹರಣವಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಮತದಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಹರಣವೆಂದೂ ವಾಸಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣಹರಣವೆಂದೂ ಹೇಳುವಂತೆ ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ತ್ರೈರಾಶಿಕರೀತಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೩೩-೧೩೬. ಅಂಶಾಯುರ್ವಾಯನಯನದಲ್ಲಿ ಗಣಿತಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಗ್ರಹಸ್ಥುತಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಲಬ್ಧವು ವರ್ಷ

ಲಗ್ನಾಯುರಂಶಾಸ್ತಿಗುಣಾ ದಿಗ್ಭಕ್ತಾ ಸ್ಯುಃ ಸಮಾಸ್ತತಃ |

ಶೇಷೇಽರ್ಕಾದಿಗುಣೇ ಭಕ್ತೇ ದಿಗ್ಭಿರ್ಮಾಸಾದಿಕಂ ಭವೇತ್

|| ೧೩೪ ||

ಸಬಲೇಂಗೇ ಭತುಲ್ಕಾಬ್ಧಿಯುರ್ಮತಮಾಯುರ್ಭವೇತ್ಸ್ವುಟಂ |

ಅಂಶಾದ್ವಿಘ್ನಮುಕ್ತಾಂಶಂ ಮಾಸಾಃ ಖತ್ಯಾದಿಸಂಗುಣಾತ್

|| ೧೩೫ ||

ಶೇಷಾ ದಿನಾದಿಕಂ ಯೋಜ್ಯಂ ನೈತತ್ಪಿಂಡನಿರ್ಗಯೋಃ

ಲಗ್ನಾರ್ಕಚಂದ್ರಮಥೈ ತು ಯೋ ಬಲೇ ತದ್ವಶಾ ಪುರಾ

|| ೧೩೬ ||

ವಾಗುವುದು. ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವ ಲಬ್ಧವು ತಿಂಗಳಾಗುವುದು. ಉಳಿದ ಶೇಷವನ್ನು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಇನ್ನೂರರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದು ದಿನವಾಗುವುದು. ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರ ಅಂಶದಷ್ಟು (ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿ) ಆಯುಸ್ಸು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಹನ್ನೆರಡು, ಮೂವತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಸ ಮತ್ತು ದಿನ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನಯನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಪೈಂಡಾಯುರ್ದಾಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಗಕಾಯುರ್ದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ ಇವರಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರ ದೆಸೆಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ದೆಸೆ (ದಶಿ) ಯೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆಯುರ್ದಾಯಾನಯನಮಾಡುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮದಶಿ ಆರೀತಿಯಾದಮೇಲೆ ಪ್ರಥಮದಶಾಧಿಪತಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯದಶಾಧಿಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲಾಧಿಕಗ್ರಹದ ದೆಸೆಯು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಲಹೀನವಾದ ಗ್ರಹದ ದಶಿಯು ಅನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಗುವದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳ ಬಲವೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಗ್ರಹದ ದಶಿಯು ಮೊದಲೆಂತಲೂ ನ್ಯೂನವರ್ಷಪ್ರದಗ್ರಹಗಳ ದಶಿಯು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಲವೂ, ಆಯುರ್ದಾಯವೂ, ಸಾಮ್ಯವಾಗಿರುವ

ತತಃ ಕೇಂದ್ರಾದಿಗಾನಾಂ ತು ದ್ವಿತ್ಯಾದೌ ಸಬಲಸ್ಯ ಚ |

ಬಾಹ್ಯಯುರ್ಯೋ ವೀರೈಸಾಮ್ಯೇರ್ಕಾದ್ಯುತ್ಸ್ಯ ಪ್ರಾಗ್ಭಾಚಕಃ || ೧೩೭ ||

ಸಡ್ಗಾರ್ಥಸ್ಯ ತ್ರಿಂಶಸ್ಯ ತ್ರಿಕೋಣಗಚ್ಛ ಸ್ತರಗಃ |

ಸಪ್ತಮಾಸಸ್ಯ ತೂರೈಸ್ಯ ಚತುರಸ್ರಗತಸ್ಯ ಚ || ೧೩೮ ||

ಕ್ರಮಃ ಕೇಂದ್ರಾದಿಕೋತ್ತಾಪಿ ದ್ವಿತ್ಯಾದೌ ಸಬಲಸ್ಯ ಚ |

ಪಾಕಪಸ್ಯಾಭಿನಾಗಾಶ್ಚ ಹ್ಯರ್ಣವಾ ಸಹಗಸ್ಯ ಚ || ೧೩೯ ||

ತ್ರಿಕೋಣಸ್ಯ ಸ್ಯ ಚಾಷ್ಟಾಕ್ಷಸೂರ್ಯಾದ್ಯೂನಗತಸ್ಯ ಚ |

ತುರ್ಯಾಷ್ಟಗಸ್ಯ ತು ಸ್ವರ್ಗಾ ಗುಣಕಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧೪೦ ||

ಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮೋದಿತಗ್ರಹದಶೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಥಮತಃ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕೇಂದ್ರಸ್ತಗ್ರಹಗಳ ದಶೆಗಳಾದಮೇಲೆ ಫಣಪರ, ಅಪೋಕ್ಲಿಮಸ್ಥಾನಗಳ ದಶೆಗಳು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಫಣಪರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪೋಕ್ಲಿಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಧಿಕಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ದಶಾವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

೧೩೮-೧೪೦. ಹೀಗೆ ದಶಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದಮೇಲೆ ಅಂತರ್ದಶೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮವು ಹೀಗಿರುವುದು. ದಶಾಧಿಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದೇರಾಶಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ದಶಾಧಿಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ಫಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂತರ್ದಶೆಯನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುವನು. ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ದಶೆಯ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೂ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಏಳನೆಯ ಒಂದಂಶವನ್ನೂ ಚತುರ್ಥಾಷ್ಟಮದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ದಶಾಫಲದ ಚತುರ್ಥಾಂಶವನ್ನೂ (ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನೂ) ತಮ್ಮ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಗಣಿತಕ್ರಮವು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಅರ್ಧಾಂಶ, ತೃತೀಯಾಂಶ, ಸಪ್ತಮಾಂಶಾದಿಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸಮಚ್ಛೇದಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ,

ದಶಾಗುಣೈರ್ಹತಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗುಣೈಕ್ಯೇನ ಸಮಾಗತಾಃ ।

ಶೇಷೇರ್ವರ್ತಾದಿಹತೇ ಭಕ್ತೇ ಮಾಸಾದ್ಭೈಕ್ಯೇನ ನಾರಃ

|| ೧೪೧ ||

ಅಂತರ್ದಶಾಸು ವಿದಶಾಸ್ತಾಸು ಚೋಪದಶಾಸ್ತಕಾಃ ।

ದಶೇಶಮಿತ್ರಸ್ತೋಜ್ವರ್ಷಗೋಬ್ಧೋಬ್ಧಂಕಾದ್ರಿವೃದ್ಧಿಗಃ

|| ೧೪೨ ||

ಶುಭಗೋ ಯದ್ಭಗಸ್ತದ್ಭಿಪ್ತನ್ವಾದಿಸ್ಥೇನ ತದ್ಭಿಕ್ತೃತ್ ।

ಪ್ರೋಕ್ತೇತರಸ್ಥಾನಗತಸ್ತತ್ಪದ್ಭಾವಸ್ವಯಂಕರಃ

|| ೧೪೩ ||

ಖಗಸ್ಯ ಯದ್ಭವೇದ್ಧ್ರವ್ಯಂ ಭಾವಭೇ ಕ್ಷಣಯೋಗಜಂ ।

ಜೀವಿಕಾದಿಫಲಂ ಸರ್ವಂ ದಶಾಯಾಂ ತಸ್ಯ ಯೋಜಯೇತ್

|| ೧೪೪ ||

ಅದರ ಕೆಳಗಿರುವ ಛೇದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೆಗೆದ್ದುಹಾಕಿ, ಸಕಲಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ ಮೂಲದರಾವತ್ಪರಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಛೇದಮುಖ್ಯವಿಹೀನಗಳಾಗಿ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಆ ಒಟ್ಟಿನಿಂದ ಭಾಗಿಸಲಾಗಿ ಏಕರಾರ್ಥ್ಯದಿಗತಗ್ರಹಗಳ ಅಂತರ್ದಶಾಕಾಲಗಳು ಯಥಾಂಶವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಮಾಸಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಅನಯನಮಾಡಬೇಕು.

೧೪೨-೧೪೪. ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ದಶಾನಯನ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದಶಾ ವಿಧಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ವಿವಶಿ, ಉಪಶಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನಯನಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಅಂತರ್ದಶಾಧಿಸತಿಗಳು ದಶಾಧಿಸತಿಗೆ ರತ್ನವೇ, ಮಿತ್ರನೇ ಉಚ್ಚದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಯೇ ಅಥವಾ ನೀಚದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಉಹಿಸಬೇಕು. ಉಚ್ಚಾದಿರಾತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು, ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಏಳರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ತನ್ವಾದಿಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಆ ಗ್ರಹಗಳು ಆಯಾ ಭಾವದ ಫಲವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಭಾವದ ಫಲವನ್ನು ನಾರಮಾಡುವುದೂ ಉಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರವ್ಯಾಧಿಗಳು ಕಾಲದೇಶಾದಿಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾತಕನಿಗೆ ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳ ದಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವುವು.

ವಿಶನ್ಯಾ ಪದಶಾಯಾಂ ಯೋ ನೈರಿದೃಷ್ಟೋ ವಿಪತ್ತಿಕೃತ್ ।

ಶುಭಮಿತ್ರೇಕ್ಷಿತಶ್ಚೇಷ್ಟಸದ್ವರ್ಗಸ್ಥಶ್ಚ ಯೋ ಗ್ರಹಃ

॥ ೧೪೫ ॥

ತತ್ಕಾಲೇ ಬಲವಾನಾಪನ್ನಾ ಶಕ್ಯತ್ವಮುದಾಹೃತಃ ।

ಯಸ್ಯಾಷ್ಟವರ್ಗಜಂ ಚಾಪಿ ಫಲಂ ಪೂರ್ಣಶುಭಂ ಭವೇತ್

॥ ೧೪೬ ॥

ಯಶ್ಚ ಮೂರ್ತಿತನುಗ್ಲಾವೋ ವೃದ್ಧಿಗಃ ಸ್ತೋಚ್ಚಭಸ್ತಿತಃ ।

ಸ್ತುತಿಕೋಣಸುಹೃದ್ಭಸ್ತಸ್ತು ಮಧ್ಯಮಸತ್ಪಲಂ

॥ ೧೪೭ ॥

ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಶುಭತರಂ ವಾಚ್ಯಂ ವಿಪರೀತಗತಸ್ಯ ತು ।

ನೇಷ್ಟಮುತ್ಕಟಮಿಷ್ಟಂ ತು ಸ್ವಲ್ಪಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಬಲಂ ನದೇತ್

॥ ೧೪೮ ॥

ಚರೇ ಸನ್ನದ್ಯದುಷ್ಪಾಢ್ಯಾ ಮಂಗಭಂಗೇ ವಿಪರೈಯಾತ್ ।

ಸ್ಥಿತೇ ನೇಷ್ಟೇಷ್ಟಮಧ್ಯಾ ಚ ಹೋರಾಯಾಸ್ತ್ಯಂಶಕೈಃ ಫಲಂ

॥ ೧೪೯ ॥

೧೪೫-೧೪೯. ನೀಚಾಂಶಗತರಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪಾಪಫಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡುವರು. ಗ್ರಹವು ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭಾಂಶಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ದಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಗ್ರಹವು ಅಸ್ತವಾಗದ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಷ್ಟಕವರ್ಗದಿಂದ ಪೂರ್ಣಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದೋ ಆ ಗ್ರಹವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶುಭಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಗ್ರಹವು ಸ್ತುತಿಕೋಣ, ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರ, ಸ್ತುತೀತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅದು ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು. ಇವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಫಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನೀಚರಾಶಿ, ನೀಚಾಂಶ, ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಅಲ್ಪವಾದ ಶುಭವನ್ನೂ ಅತಿಯಾದ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವವರಾಗುವರು. ದ್ವಿಸ್ತುಭಾವರಾಶಿಯು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ರೇಕ್ವಾಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನಿಷ್ಟ, ಮಿತ್ರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಚರರಾಶಿಯಲ್ಲಾದರೋ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು. ಸ್ಥಿರರಾಶಿಯಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಶುಭ, ಶುಭ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಸ್ವಾಮಿಾಜ್ಯಜ್ಞಯುತಾ ಹೋರಾ ದೃಷ್ಟಾ ನಾ ಸತ್ಪಲಾವಹಾ |

ವಿನಾಶದೃಷ್ಟಯುಕ್ತಾ ಚ ಪಾಪಾಂತರಗತಾನ್ಯಥಾ

|| ೧೫೦ ||

ಪ್ರಾಕ್ಷ್ಯಾಂಕ್ಷಾ ಬಂಧುಮೃತ್ಯಾಯತಯೋರ್ದ್ಯುನೇ ರವಿಃ ಸ್ವಭಾತ್ |

ವಕ್ರಾತ್ಸ್ನಾದಿವಸಾಚ್ಚಾರ್ಕೇ ಶುಕ್ರಾದ್ಯುನಾಂ ತು ಪಡೃತಃ

|| ೧೫೧ ||

ಧರ್ಮಧ್ಯಾಯಾರಿಗೋ ಜೀವಾದಿಕತ್ರಾಯಾರಿಗೋ ವಿಧೋಃ |

ಪೃಥ್ವಂತಧೀತಪಾಃ ಸುಜ್ಞಾ ತತೋ ವೃದ್ಧ್ಯಂತ್ಯಬಂಧುರಾಃ

|| ೧೫೨ ||

ವೃದ್ಧಿಗೋಗಾತ್ಪಥನಧೀತಪಃ ಸ್ವಾರಾಚ್ಛುಶೀ ಶುಭಃ |

ಸ್ವದ್ವ್ಯಧ್ಯಸ್ತಾದಿಷು ಪೃಥಾಪ್ಸಸಾಪ್ನಾ ಪಂಚಯೋಪಗಃ

|| ೧೫೩ ||

ಷಟ್ಪ್ರಾಯಧೀಸ್ಥೋ ಮಂದಾಚ್ಛ ಜ್ಞಾದ್ವಿತ್ರಾಯಾಪ್ತಕೇಂದ್ರಗಃ |

ಕೇಂದ್ರಾಸ್ವಾಯಾಂತ್ಯ ಇಚ್ಛಾದ್ವಾ ಜ್ಞಾಜ್ಯಾಯಾಸ್ತತ್ರ ಸ್ವೇಕನೇಃ || ೧೫೪ ||

೧೫೦. ಜನ್ಮಲಗ್ನವು, ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ, ಗುರು, ಬುಧ ಇವರಿಂದ ಯುಕ್ತ ನಾಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ದಶಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು. ಪಾಪಾಂತರ ವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ಆಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು.

೧೫೧-೧೫೫. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗಪ್ರಕರಣವು ನಿರೂಪಿತವಾಗುವುದು. ಲಗ್ನಸಹಿತವಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೇ ಅಷ್ಟಕವೆನಿಸುವುದು. ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಬಿಂದು (೦) ರೇಖಾ (1) ಈ ರೂಪವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗವೆನಿಸುವುದು. ಜನ್ಮಕಾಲಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಗೋಚಾರರೀತಿಯಾಗಿ ಜಾತಕನಿಗೆ ರುಢಾರುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಆ ಫಲಗಳು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗಗಳು ಸಹಾಯಕಗಳಾಗುವುವು. ಬಿಂದುವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದೂ ರೇಖೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈಗ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ರೇಖೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವೃದ್ಧಾ ವಿನಾತ್ಸಾದಿಧಿಯಾ ಮಂಗಳಾ ಆಯಾರಿಗೋ ವಿಧೋಃ |

ಕೇಂದ್ರಾಷ್ಟಾಪಾರ್ಥಗಃ ಸ್ವಕ್ಷಾನ್ಮಂದಾದ್ಗೋಷ್ಠಾಯಕೇಂದ್ರಗಃ || ೧೫೫ ||

ಪಟ್ಟಿಧೀ ಭವತಃ ಸಾಮ್ಯಾಚ್ಛಡ್ವಾಂತಾಷ್ಟಮಗೋ ಭೃಗೋಃ |

ಕರ್ಮಾಯವ್ಯಯಪಷ್ಠೋ ಜೇನಾದ್ಭಿಮಃ ಶುಭಃ ಸ್ಪೃತಃ || ೧೫೬ ||

ಕನೇದ್ಭ್ಯಾಸ್ಪಷ್ಠಮೋಽಧ್ಯಾಯೇ ಸಂಜ್ಞೋ ಮಂದಾನ್ವಧೀತ್ರಯೇ |

ಸಾಕ್ಷಾಸ್ತೇ ಭೂಮಿಜಾಜ್ಞೇವಾದ್ಯಯಾರಿಭವನ್ಮತ್ಯುಗಃ || ೧೫೭ ||

ಧರ್ಮಾಯಾದಿಸತಾಂತ್ಯೇರ್ಕಾರ್ತಾದ್ಯತ್ರಿಸ್ತಗತಃ ಸ್ವಭಾತ್ |

ಪಟ್ಟಿಯಾಷ್ಟಾಭಿಖೇಷ್ವಿಜ್ಯಾತ್ನಹಾದ್ಯೇಷು ವಿಲಗ್ನತಃ || ೧೫೮ ||

ದಿಗ್ವಾಷ್ಟಾದ್ಯಸ್ತಬಂದ್ವಾಯೇ ಕುಜಾತ್ಪಾತ್ಯತ್ರಿಕೇ ಗುರುಃ |

ಸಾತ್ಯಂಕೇ ಸನ್ತ್ರವೇಃ ಶುಕ್ರಾದ್ಧೀಖಗೋ ದಿಗ್ಭವಾರಿಗಃ || ೧೫೯ ||

ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಾಯೋಜನಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ

೧ ಒಂದು ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು ೪ ನಾಲ್ಕು ೮ ಎಂಟು

೨ ಎರಡು ೧೦ ಹತ್ತು ೯ ಒಂಭತ್ತು ೭ ಏಳು

ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನೂ ಅಶುಭಪ್ರದರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಾ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಮುಂದೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯನು ತಾನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಂಗಾರಕ ಮತ್ತು ಶನಿ ಇವರಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಒಂದು, ಹನ್ನೊಂದು ಮುಂತಾದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಗಳನ್ನೂ ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖೆಯನ್ನೂ ಇಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶುಕ್ರನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೭ ಏಳು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೬ ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರುವಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು ೫ ಐದು, ೧೧

ಚಂದ್ರಾದ್ವೀಶಾರ್ಥಗೋಸ್ತೇಷು ಮಂದಾದ್ವೀಶ್ರಿಷಡಂತ್ಯಗಃ |
ಗೋಬ್ಧಿಧೀಪಟ್ಟಿಪಾದ್ಯಾ ಯೇ ಜ್ಞಾತ್ವಾದ್ಯೋನೇ ವಿಲಗ್ನತಃ || ೧೬೦ ||

ಆಶು ತೇಶಾಪ್ಯಗೋಪ್ಯಂಗಾತ್ಸಾಂತೇಷ್ವಬ್ಧಾನ್ವಿತಃ ಶುಭಃ |
ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞೇಷು ಶ್ರಿಧೀಗೋಬ್ಧಿಃ ದಿಕ್ಪದ್ರಾಸಿಗತೋಽರ್ಕಭಾತ್ || ೧೬೧ ||

ರಂಧ್ರಾಯನ್ಯಯಗಃ ಸೂರ್ಯಾದೋಪ್ಯಧೀಖೇ ಸಗೋರ್ಗುರೋ |
ಜ್ಞಾಬ್ಧಿತ್ಯಾಯಾರಿಗೋರಾಶ್ರಿಷಡ್ಧ್ಯಧ್ಯಾಂತ್ಯಗೋಷು ಚ || ೧೬೨ ||

ಶ್ರಿಧೀಶಾರಿಷು ಮಂದಃ ಪಾತ್ಸಾಕ್ಷಾಂತೇಷು ಶುಭೋಽಸೃಜಃ |
ಕೇಂದ್ರಾಯಾಪ್ಯಧನೇಷ್ವರ್ಕಾ ಲಗ್ನಾದ್ವೈದ್ಯಾದ್ಯಬಂಧುಷು || ೧೬೩ ||

ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರನಿರುವ ರಾಶಿಯಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೫ ಐದನೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯನು ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸೂರ್ಯಾಷ್ಟಕವರ್ಗವೆನಿಸುವುದು. ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಥಾನ, ಕುಜ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೨ ಎರಡು ೫ ಐದು, ೯ ಒಂಭತ್ತು (ಈ ಸ್ಥಾನಗಳು), ತಾನಿರುವ (ಚಂದ್ರನಿರುವ) ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೭ ಏಳು, ೧ ಒಂದು (ಈ ಸ್ಥಾನಗಳು), ಸೂರ್ಯನಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೭ ಏಳು; ಶನಿಯಿರುವ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೫ ಐದು; ಬುಧಸ್ಥಾನದಿಂದ ೫ ಐದು ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೧ ಒಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೭ ಏಳು ೧೦ ಹತ್ತು ; ಗುರುಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು

ಗೋಧ್ರಸ್ಥಾಪಾರಿಖಾಂತ್ಯೇ ಜ್ಞಾಚ್ಚಂದ್ರಾಲ್ಲಾಭತ್ರಿಷದ್ಭುತಃ ।

ಷಡಷ್ಟಾಂತ್ಯಗತಃ ಶುಕ್ರಾದ್ಗುರೋದ್ಧೀಶಾಂತ್ಯಶತ್ರುಷು

॥ ೧೬೪ ॥

ಉಕ್ತಸ್ಥಾನೇಷು ರೇಖಾದೌ ಹ್ಯನುಕ್ತೇಷು ತು ಬಿಂದುದಾಃ ।

ಜನ್ಮಭಾದ್ರದ್ವಿಮಿತ್ರೋಚ್ಚಸ್ತಭೇಧಿಷ್ಟಂ ಪರೇಷ್ಟಸತ್

॥ ೧೬೫ ॥

೧ ಒಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೭ ಏಳು, ೧೦ ಹತ್ತು; ಶುಕ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ೭ ಏಳು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೫ ಐದು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೦ ಹತ್ತು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಕುಜನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೫ ಐದು, ಲಗ್ನದಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧ ಒಂದು; ಚಂದ್ರನಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ತಾನಿರುವ ರಾಶಿಯಿಂದ ೧ ಒಂದು ೪ ನಾಲ್ಕು, ೭ ಏಳು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೮ ಎಂಟು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೨ ಎರಡು ಶನಿಸ್ಥಾನದಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೧ ಒಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೭ ಏಳು, ೧೦ ಹತ್ತು; ಬುಧನಿಂದ ೬ ಆರು, ೩ ಮೂರು ೫ ಐದು; ಮಂಗಳನಿಂದ ೬ ಆರು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು; ಗುರುವಿನಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು; ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಬುಧನು ಶುಕ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ೨ ಎರಡು, ೧ ಒಂದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು ೮ ಎಂಟು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೩ ಮೂರು, ೫ ಐದು; ಶನಿ ಮತ್ತು ಅಂಗಾರಕಸ್ಥಾನದಿಂದ ೨ ಎರಡು, ೧ ಒಂದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೭ ಏಳು; ಗುರುಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೬ ಆರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು; ಸೂರ್ಯದಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು, ೫ ಐದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು; ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು, ೫ ಐದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧ ಒಂದು ೧೦ ಹತ್ತು, ೩ ಮೂರು; ಚಂದ್ರಸ್ಥಾನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೨ ಎರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೦ ಹತ್ತು; ಲಗ್ನದಿಂದ ೬ ಆರು, ೨

ಎರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧ ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

ಗುರುವು ಕುಜಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೨ ಎರಡು, ೧ ಒಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೭ ಏಳು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು; ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೨ ಎರಡು, ೧ ಒಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೭ ಏಳು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು ೩ ಮೂರು; ಸೂರ್ಯನಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೨ ಎರಡು, ೧ ಒಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೭ ಏಳು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೩ ಮೂರು, ೯ ಒಂಭತ್ತು; ಶುಕ್ರನಿಂದ ೫ ಐದು, ೨ ಎರಡು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು; ಚಂದ್ರನಿಂದ ೭ ಏಳು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೨ ಎರಡು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೫ ಐದು; ಶನಿಯಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು, ೫ ಐದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು; ಬುಧನಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೫ ಐದು, ೬ ಆರು, ೨ ಎರಡು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು ೧ ಒಂದು, ೯ ಒಂಭತ್ತು; ಲಗ್ನದಿಂದ ೧೦ ಹತ್ತು, ೫ ಐದು, ೬ ಆರು, ೨ ಎರಡು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧ ಒಂದು, ೭ ಏಳು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನದಿಂದ ೧ ಒಂದು, ೨ ಎರಡು, ೩ ಮೂರು, ೪ ನಾಲ್ಕು ೫ ಐದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೯ ಒಂಭತ್ತು; ಚಂದ್ರನಿಂದ ೧ ಒಂದು ೨ ಎರಡು, ೩ ಮೂರು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೫ ಐದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು; ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೧ ಒಂದು, ೨ ಎರಡು, ೩ ಮೂರು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೫ ಐದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೯ ಒಂಭತ್ತು ೧೦ ಹತ್ತು; ಶನಿಯಿಂದ ೪ ನಾಲ್ಕು, ೩ ಮೂರು, ೫ ಐದು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೮ ಎಂಟು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು; ಸೂರ್ಯನಿಂದ ೮ ಎಂಟು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು; ಗುರುವಿನಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೫ ಐದು; ಬುಧನಿಂದ ೫ ಐದು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೭ ಏಳು; ಕುಜನಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೯ ಒಂಭತ್ತು ೬ ಆರು, ೫ ಐದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಷ್ಟಮರ್ಥಕ್ಷಯಃ ಕ್ಲೇಶಃ ಸಮತಾರ್ಥಸುಖಾಗಮಃ ।

ಧನಾಸ್ತಿಃ ಸುಖಮಿಷ್ಟಾಪ್ತಿರಿತಿ ರೇಖಾಫಲಂ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೧೬೬ ||

ಪಿತೃಮಾತೃದ್ವಿಪನ್ನಿತ್ರಭೃತ್ಪ್ರೀಭೃತಕಾದ್ರವೇಃ ।

ಸ್ವಾಮಿಲಗ್ನಾ ಜಯೋಃ ಸ್ವಸ್ಥಾಭ್ಯೇಂದ್ರಕೃತ್ಯಯಶೋಶಯಾತ್ || ೧೬೭ ||

ತೃಣಸ್ವರ್ಣಾಶ್ವಜೋರ್ಣಾದ್ಯೈರರ್ಕಾಂಶೇ ವೃತ್ತಿಮಾದಿಶೇತ್ ।

ಕೃಷ್ಯಂಬುಜಪ್ರೀಭ್ಯೋಽಬ್ಜಾಂಶೇ ಕೌಜೇ ಧಾತ್ವಸ್ತಸಾಹಸೈಃ || ೧೬೮ ||

ರನಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ೫ ಐದು, ೩ ಮೂರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು ೬ ಆರು; ಕುಜನಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೫ ಐದು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು; ಸೂರ್ಯನಿಂದ ೧ ಒಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೭ ಏಳು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೮ ಎಂಟು, ೨ ಎರಡು; ಲಗ್ನದಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧ ಒಂದು, ೪ ನಾಲ್ಕು; ಬುಧನಿಂದ ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೬ ಆರು, ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೮ ಎಂಟು; ಚಂದ್ರನಿಂದ ೩ ಮೂರು, ೬ ಆರು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು; ಶುಕ್ರನಿಂದ ೬ ಆರು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು; ಗುರುವಿನಿಂದ ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು, ೫ ಐದು, ೬ ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶುಭಫಲಪ್ರದರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಗಳನ್ನೂ ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಬೇಕು.

೧೬೬. ಈ ಅಷ್ಟಕವರ್ಗದಿಂದ ಬಿಂದು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗ್ರಹವು ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸುಖ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ ಮುಂತಾದ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ರೇಖಾಧಿಕವಾದ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗ್ರಹವು ಕಷ್ಟ, ಅರ್ಥಕ್ಷಯ, ಕ್ಲೇಶ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

೧೬೭-೧೬೯. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರ್ಮಾಜೀವ ಪ್ರಕಾರವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ಸ್ಥಾನವೇ ಕರ್ಮಸ್ಥಾನ. ಮಾನವನು

ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪಾದಿಭಿರ್ಬಾರ್ಥೇ ಜೈವೇ ದೇವದ್ವಿಜಾಕರೈಃ ।

ಶೌಕ್ರೇ ರಜತಗೋರತ್ನೈರ್ವರ್ಣಾದೇ ಹಿಂಸಾಶ್ರಮಾಧಮೈಃ ॥ ೧೧೯ ॥

ಸ್ವೋಚ್ಛೇಷ್ಯಾರ್ಕಿಣಿ ತಥಾ ಜ್ಯಾರೈರುಕ್ತ್ಯುಕಾಂಗೇ ನೃಸಾಧಿಸಾಃ ।

ಲಗ್ನೇ ವರ್ಗೋತ್ತಮೇಽಬ್ಜೇ ವಾ ಚತುರಾದಿಗ್ರಹೇಕ್ಷಿತೇ ॥ ೧೨೦ ॥

ದ್ವಾವಿಂಶಭೂಷಾಸ್ತುಂಗೇಽಸ್ಯ ಕ್ವಾಪೇಽರ್ಕೇಂದೂಯಮಸ್ತನೌ ।

ಭೂಪಕೃತ್ಪುಂಗವೋಽರ್ಕೋಂಗೇಶ್ವೇಸಾಜಾಕೋಂಕುಭೇ ಗುರೌ ॥ ೧೨೧ ॥

ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸುವನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೇಳಲು ಗ್ರಹಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಈರೀತಿ ಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಚಂದ್ರರಾಶಿ ಇವುಗಳಿಂದ ದಶಮಭಾವದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಧನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗ್ರಹವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ದಶಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಇರುವ ನವಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಧನಪ್ರದರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದಶಮಭಾವದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಶತ್ರು, ಮಿತ್ರ, ಭ್ರಾತೃ, ಸ್ತ್ರೀ, ಸೇವಕ ಇವರ ಮೂಲಕ ಧನವನ್ನು ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹುಲ್ಲು, ಕಡ್ಡಿ, ಬಂಗಾರ, ಉಣ್ಣೆ, ಔಷಧ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದಲೂ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೃಷಿ, ಜಲಜ ವಸ್ತುಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಶ್ರಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಧನವು ಲಭಿಸುವುದು. ಕುಜಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧಾತುಗಳು, ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು, ಸಾಹಸ ಪ್ರದರ್ಶನ ಇವುಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಯುವುದು. ಬುಧಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಶಿಲ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗುರ್ಟಾಂಶದಲ್ಲಿ ದೇವ ದ್ವಿಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ, ಗೋವುಗಳು, ರತ್ನ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ಶನೈಶ್ಚಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾದಿಗಳು, ನೀಚಾಶ್ರಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದಲೂ ಜೀವನ ನಡೆಯುವುದು.

೧೨೦-೧೨೧. ಇನ್ನು ರಾಜಯೋಗಗಳ ಲಕ್ಷಣವು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಕುಜ, ಶನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಗುರು ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಉಚ್ಚರಾಗಿದ್ದರೆ

ಯಮೇಂದುತುಂಗಗೌ ಲಗ್ನೇ ಪಷ್ಕೇರ್ತೃಜ್ಞಾ ತುಲಾಜಗೌ ।

ಸಿತಾಸೃಜೌ ಗುರೌ ಕರ್ಕೇ ಸೌರಾಬ್ಜೌ ಲಗ್ನಗೌ ನೃಪಾಃ ॥ ೧೭೨ ॥

ವೃಷೇಂಗೇಜ್ವೇರ್ತೃಜ್ಞಾಸಾರ್ವೈಃ ಸುಹೃಜ್ಞಾಯಾಖಗೈರ್ನೃಪಃ ।

ಮಂದೇ ಮೃಗಾಂಗೇ ತ್ರ್ಯಯಾಕಾಂಶಸ್ಥೈರಜಾದಿಭಿರ್ನೃಪ ॥ ೧೭೩ ॥

ಸೇಜ್ಞಾಚೇರ್ತೃಜ್ಞಾ ಮೃಗಮುಖೇ ಕುಜೇ ತುಂಗೇರ್ತೃಭಾಗಮೌ ।

ಲಗ್ನೇರ್ತೃ ಸೇಜ್ಞಕರ್ಕೇಂಗೇ ಜ್ಞಾಜತುಕ್ತೃಭವೋಪಗೌಃ ॥ ೧೭೪ ॥

ಆದು ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಲಗ್ನವು ಸ್ವನವಾಂಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಚಂದ್ರ ವರ್ಜಿತಗಳಾದ ೪ ನಾಲ್ಕು, ೫ ಐದು, ೬ ಆರು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ೨೨ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ರಾಜಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಶನಿಯು ಕುಂಭದಲ್ಲಿಯೂ, ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಇದ್ದು, ಆ ರಾಶಿಗಳೇ ಲಗ್ನವಾಗಿರು ವಾಗ ಬುಧ, ಗುರು, ಕುಜ ಇವರು ಮಿಥುನ, ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ವೃಶ್ಚಿಕರಾಶಿಗಳ ಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವರು ರಾಜರಾಗುವರು.

೧೭೨-೧೭೩. ಶನಿ ಚಂದ್ರರು ಉಚ್ಚರಾಗಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ, ಸಷ್ಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಬುಧರಿವ್ವು ಶುಕ್ರಾಂಗಾರಕರು ತುಲಾ ಮತ್ತು ಮೇಷ ಗತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತು ಗುರುವು ಕಟಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಜನಿಸಿದವರು ರಾಜಸದೃಶ ರಾಗುವರು. ಲಗ್ನವು ವೃಷಭವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಸಿಂಹದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ವೃಶ್ಚಿಕದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಈರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ, ಮಕರಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಮೀನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬುಧ, ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರು ಈರಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೭೪. ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರು ಚಂದ್ರರೂ, ಮಕರದಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಮೀನ ದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಶುಕ್ರರೂ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಕನ್ಯಾಲಗ್ನವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬುಧ, ಶುಕ್ರರೂ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಕುಜ ಶನಿಗಳೂ, ಕಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಲಾಭ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬುಧ ಶುಕ್ರರಿದ್ದರೂ ಆ ಜಾತಕಕ್ಕೆಗೆ ರಾಜಯೋಗವೆದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮೇಷೇಶ್ವರೇ ಭೂಮಿಪಃ ಸೇಂದಾ ವೃಷಭೇ ಬುಧಭಾರ್ಗವೌ |

ಕಟಿಕೇ ಗುರುಚಂದ್ರೌ ಚ ರಾಜಯೋಗಪ್ರದಾಯಕೌ |

ಸಿಂಹಕುಂಭವೃಗಸ್ಥಾಶ್ವೇತ್ ಭೂಪೋಶ್ವರವಿಭೂಮಿಜಾಃ || ೧೭೫ ||

ಅರ್ಕೇ ಜೇನೇ ತನಾ ವಾಸಿ ನೃಪೋಶ್ವರೋ ಕುಜಭಾಸ್ಕರೌ |

ಧೀಸ್ಥೌ ಗುರ್ವಿಂದುಕವಯೋ ಭೂಮೌ ಸ್ತ್ವಗೇ ಬುಧೈರ್ನೃಪಃ || ೧೭೬ ||

ಮೃಗಾಶ್ಯಲಗ್ನಗೇ ಸೌರೇಜಾಬ್ಜಕ್ಷಹರಯಃ ಸಯಾಃ |

ಕವಿಜ್ಞೌ ತುಲಯುಗ್ನಸ್ಥೌ ವೈ ಭೂಪಃ ಕೀರ್ತಿಮಾನ್ಭವೇತ್ || ೧೭೭ ||

ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯಾಪಿ ತನಯಃ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಯೋಗೈರ್ನೃಪೋ ಭವೇತ್ |

ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣೈರ್ನೃಪಸುತೋ ಜ್ಞೇಯೋ ಭೂಯೋ ಮುನೀಶ್ವರ || ೧೭೮ ||

೧೭೫. ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಶುಕ್ರ ಬುಧರು, ಕಟಿಕದಲ್ಲಿ ಗುರು ಚಂದ್ರರಿದ್ದರೂ ರಾಜಯೋಗವೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ರವಿ, ಕುಜ, ರವಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಿಂಹ, ಮಕರ, ಕುಂಭರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನವು ಉಚ್ಚಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಯೋಗವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೭೬. ಶನಿ, ಗುರುಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಕುಜ, ರವಿಗಳು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರು ತೃತೀಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ರಾಜಯೋಗವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

೧೭೭. ಲಗ್ನವು ಧನುಸ್ಸಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶನಿ, ಗುರುಗಳಿದ್ದು ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ, ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಮಿಥುನದಲ್ಲಿ ಬುಧನೂ ಇದ್ದರೆ ಅದೂ ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು.

೧೭೮. ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಜಯೋಗಗಳಿಂದ ರಾಜವಂಶೀಯನಾಗದಿದ್ದರೂ ಜಾತಕನು ರಾಜನಾಗುವನು. ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಯೋಗಗಳು ರಾಜಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇವು ರಾಜಯೋಗಗಳಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸ್ವೋಚ್ಛ ತ್ರಿಕೋಣಭಗತ್ಯಃ ಸ್ತ್ರಾದ್ವೈಬಲಯುತೈರ್ನೃಪಃ |

ಸಿಂಹೇಽರ್ಕೇ ಮೇಷಲಗ್ನೇಽಜೇ ಮೃಗೇ ಭಾಮೇ ಘಟೇಽಷ್ಟಮೇ || ೧೭೯ ||

ಚಾಪೇ ಜೀವೇ ಧರಾನಾಥಃ ಸ್ಯಾದಥ ಸ್ವರ್ಷಗೇ ಭೃಗೌ |

ಪಾತಾಲಗೇ ಧರ್ಮಗೇಽಬ್ಜೇ ಶುಭದೃಷ್ಟೇ ಯುತೇ ಮುನೇ || ೧೮೦ ||

ತ್ರಿಲಗ್ನ ಭವಗೈಃ ಶೇಷೈರ್ಧರಾಧೀಶಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ |

ಸೌಮ್ಯೇ ವೀರ್ಮಯುತೇಂಗಸೈ ಬಲಾಢ್ಯೇ ಶುಭಗೇ ಶುಭೇ || ೧೮೧ ||

ಧರ್ಮಾರ್ಥೋಪಚಯಸ್ಯೈಶ್ಚ ಶೇಷೈರ್ಧರ್ಮಯುತೋ ನೃಪಃ |

ಮೇಷೂರಣಾಯತನುಗಾಃ ಶಶಿಸೂರೈಃ ಜಸೂರಯಃ || ೧೮೨ ||

೧೭೯-೧೮೦. ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಾಲಾದಿಬಲಯುತರಾದ ಮೂರಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ೩ ಮೂರು, ೫ ಐದು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೬ ಆರು, ೭ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ರಾಜವಂಶದವರಿಗೆ ರಾಜಯೋಗವು ಬರುವುದು. ಸಿಂಹದಲ್ಲಿ ರವಿಯೂ, ಮೇಷಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಜನನವೂ, ಮಕರದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ, ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಧನುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ ಇದ್ದು, ಶುಕ್ರನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ, ನವಮದಲ್ಲಿ ಶುಭದೃಷ್ಟಿಯುತನಾದ ಚಂದ್ರನೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೮೧-೧೮೨. ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಮೂರು, ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಲಗ್ನ ಈ ಮೂರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಯೋಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬುಧನು ವೀರ್ಮಯುತನಾಗಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದು ಎರಡು, ಒಂಭತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಉಪಚಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಗುರುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೧೦ ಹತ್ತು, ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡೆ

ಜ್ಞಾರೌ ಧನೇ ಸಿತರವೀ ಹಿಬುಕೇ ಭೂಪತಿಶ್ವದಾ ।

ವೃಷೇಽಂಗೇಬ್ಜೋ ಧನಾರಿಸ್ಥಾ ಜೀವಾರ್ಕೇ ಲಾಭಗಾಪರೇ || ೧೮೩ ||

ಸುಖೇ ಗುರುಃ ಖೇ ರವೀಂದ್ರೂ ಯಮೋ ಲಗ್ನೇ ಭವೇನ್ಮೃತಃ ।

ಲಗ್ನೇ ವಕ್ರಾಸಿತ ಚಂದ್ರೇಜ್ಯಾಸಿತಾರ್ಕಬುಧಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ೧೮೪ ||

ಸುಖಾಸ್ತು ಶುಭಖಾಸ್ತಿಸ್ಥಾ ನರೇಶಂ ಜನಯಂತ್ಯಪಿ ।

ಕರ್ಮಲಗ್ನಗಪೇಟಿಸ್ಯ ದಶಾಯಾಂ ರಾಜ್ಯಸಂಗತಿಃ || ೧೮೫ ||

ಪ್ರಬಲಸ್ಯ ದಶಾಯಾಂ ನಾ ಶತ್ರುನೀಚಾ ದಿಗಾರ್ತಿದಾಃ ।

ಆಸನ್ನಕೇಂದ್ರದ್ವಯಗೈರ್ವರ್ಗದಾಖ್ಯಃ ಸಕಲಗ್ರಹೈಃ || ೧೮೬ ||

ನೆಯ ಭಾವದಲ್ಲಿದ್ದು ಬುಧ, ಕುಜರು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶುಕ್ರ, ಸೂರ್ಯರು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಾಗ ಜನಿಸಿದವರು ರಾಜರು ಅಥವಾ ಧನಿಕರಾಗುವರು. ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಗುರು ಶನಿಗಳು ದ್ವಿತೀಯ ಪಕ್ಷಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದವರು ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು.

೧೮೪-೧೮೫. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ರವಿ ಚಂದ್ರರೂ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕುಜ ಶನಿಗಳು ಇದ್ದು ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ರವಿ, ಬುಧ ಇವರು ಸುಖಸ್ಥಾನದಿಂದ ಶುಭ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದು ರಾಜಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಈ ರಾಜಯೋಗವು ಯೋಗಕಾರಕರಾದ ಗ್ರಹಗಳ ದಶಾಭುಕ್ತಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋಗವು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರಗತರಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಖಂಡನೆನಿಸಿ ಈ ಯೋಗಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

೧೮೬-೧೮೭. ಈಗ ನಾಭಸಯೋಗಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವೆನು:—ಗ್ರಹಗಳು ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾರವಶದಿಂದ ಸೇರುವ ಯೋಗಗಳಿಗೆ ನಾಭಸಯೋಗಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಎರಡು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಗದಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಎಲ್ಲಾ

ತನ್ವಸ್ಯಗೈಶ್ಚ ಶಕಟಂ ವಿಹಗೋ ರಾಜ್ಯಬಂಧುಗೈಃ |

ಶೃಂಗಾಟಕಂ ಧಿಗೌಗಸ್ಥೈರ್ಲಗ್ನಾನ್ಯಸ್ಥೈರ್ಹಲಂ ಮತಂ || ೧೮೭ ||

ವಜ್ರೋಽಂಗಸ್ಥೇ ಸತ್ಸ್ವಸತ್ಸು ತುರ್ಯಗಸ್ಥೈರ್ಯವೋಽನ್ಯಥಾ |

ವಿಮಿಶ್ರೈಃ ಕಮಲಂ ಪ್ರಾಹುರ್ವಾಪೀಂ ಕಂಟಕಬಾಹ್ಯಗೈಃ || ೧೮೮ ||

ಲಗ್ನಾಚ್ಚತುರ್ಥಗೈರ್ಯೂಪಃ ಶರಸ್ತೂರ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ಥಗೈಃ |

ದ್ಯೂನಾದ್ವೇದಕ್ಷಗೈಃ ಶಕ್ತಿಂ ದಂದಂ ಪಾದಿಚತುರ್ಥಗೈಃ || ೧೮೯ ||

ಲಗ್ನಾತ್ಕ್ರಮಾತ್ಸಪ್ತಭಗೈರ್ನೌಕಾ ಕೂಟಿಸ್ತು ತುರ್ಯತಃ |

ಛತ್ರಮಸ್ತಾತ್ಸ್ವಭಾವ್ಯಾಯೋನ್ಯಸ್ಮಾದರ್ಥೇಂದುನಾಮಕಃ || ೧೯೦ ||

ಗ್ರಹಗಳೂ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಕಟಿಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ದಶಮ, ಚತುರ್ಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ವಿಹಗಯೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗ್ರಹಗಳು ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ಶೃಂಗಾಟಕಯೋಗವೊದಗುವುದು. ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹಲಯೋಗವೆನ್ನುವರು.

೧೮೭-೧೯೦. ಶಕಟಿಯೋಗದಂತೆ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ, ವಿಹಗಯೋಗದಂತೆ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದರೆ ವಜ್ರಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಯವಯೋಗವಾಗುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭ ಮತ್ತು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಮಿಶ್ರರಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಕಮಲಯೋಗವೆಂತಲೂ, ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರಾತಿರಿಕ್ತಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ವಾಪೀಯೋಗವೆಂತಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಗ್ರಹಗಳೇ ಲಗ್ನ, ದ್ವಿತೀಯ, ತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯೂಪಯೋಗವೆನ್ನುವರು. ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಎಳು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಶರಯೋಗ ಅಥವಾ ಇಮಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಎಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಹತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಶಕ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಒಂದು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ

ಲಗ್ನಾ ದೇಶಾಂತರಗತ್ಯಶ್ಚ ಕ್ರಮಾರ್ಥಾತ್ಸರಿಪ್ತತಿಃ ।

ಸಪ್ತಸ್ಥಾನೇಷು ವಿಣಾಡ್ಯಾಃ ಸಮಸಪ್ತರ್ಷಸಂಸ್ಥಿತೈಃ

॥ ೧೯೧ ॥

ವಿಣಾ ದಾಮಸಾಶಕೇದಾರ ಭೂಶೂಲಯುಗಗೋಲಕಾಃ ।

ಗ್ರಹೈಃ ಸರ್ವೈಶ್ಚರಭಗೈ ರಾಜಯೋಗಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

॥ ೧೯೨ ॥

ಸ್ಥಿರಸ್ಥೈರ್ಮುಸಲಂ ನಾಮ ಚರಸ್ಥೈರಜ್ಞಸಂಜ್ಞಕಃ ।

ದ್ವಿಸ್ಪೃಭಾವಗತೈಃ ಸರ್ವೈರ್ನಲಯೋಗಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।

ಮಾಲಾ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಿತೈಸ್ಸಾಮ್ಯೈಃ ಪಾಪೈಃ ಸರ್ಪ ಉದಾಹೃತಃ

॥ ೧೯೩ ॥

ಇದ್ದರಿ ಅವನ್ನು ದಂಡಯೋಗವೆನ್ನುವರು. ಒಂದೊಂದು ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾದ ಏಳು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ನಾಲ್ಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನೌಕ, ಕೂಟ, ಭತ್ರ, ಚಾಪ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವುವು.

೧೯೧-೧೯೩. ಲಗ್ನಾತ್ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಒಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಸಮುದ್ರಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಸೂರ್ಯಾದಿ ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೂ, ಒಬ್ಬರ ಜತೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಸೇರದ ಸಾಲಾಗಿದ್ದರೆ ವಿಣಾಯೋಗವೆಂದೂ, ಆರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ದಾಮನೀಯೋಗವೆಂದೂ, ಐದು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ, (ಅಂದರೆ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳೂ ಐದು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ) ಪಾಶವೋಗವೆಂದೂ, ಅದೇ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳು ನಾಲ್ಕೇ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೇವಾರಯೋಗವೆಂದೂ, ಮೂರು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಶೂಲಯೋಗವೆಂದೂ, ಎರಡು ರಾಶಿಗಳಲ್ಲೇ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ ಯುಗಯೋಗವೆಂದೂ, ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಗೋಳಯೋಗವೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿರುವುವು. ಸ್ಥಿರರಾಶಿಗಳಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಮುಸಲಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ಚರರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಜ್ಜುಯೋಗವಾಗುವುದು. ಸಪ್ತಗ್ರಹಗಳೂ ದ್ವಿಸ್ಪೃಭಾವರಾಶಿಗಳಲ್ಲೇ ಇದ್ದರೆ ನಲಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೆ ಆಗ ಮೂಲಾಯೋಗವಾಗುವುದು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ಸರ್ಪಯೋಗವೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವರು.

ಅಸೂಯಾಧ್ವರುಷೀ ರಜ್ಜ್ವಾಂ ಮುಸಲೇ ಧನಮಾನಯುಕ್ ।
 ವ್ಯಂಗಾ ಸ್ಥಿರಾಶ್ಚ ನಲಜಾ ಭೋಗೀ ಸ್ತಗ್ನೋ ಹಿ ಜೋಽರ್ಥಿತಃ ॥ ೧೯೪ ॥

ವೀಣೋದ್ಭವೋಽತಿನಿಪುಣೋ ಗೀತನೃತ್ಯರುಚಿರ್ಭೃತಂ ।
 ದಾತಾ ಸಮೃದ್ಧೋ ದಾನೋತ್ಕಃ ಪಾಶಜೋ ಧನಶೀಲಯುಕ್ ॥ ೧೯೫ ॥

ಕೇದಾರೋತ್ಕಃ ಕೃಷಿಕರಃ ಶೂಲೇ ಶೂರೋಽಕ್ಷತೋ ಧನಃ ।
 ಯುಗಂ ಪಾಪಂ ಡಯುರ್ಗೋಲೇ ವಿಧನೋ ಮಲಿನಸ್ತಥಾ ॥ ೧೯೬ ॥

ಭೂಪಸಂದ್ಯ ಪದಕ್ಷಕ್ರೇ ಸಮುದ್ರೇ ನೃಪಭೋಗಯುಕ್ ।
 ಸುಭಗಾಂಗಶ್ಚಾರ್ಥಚಂದ್ರಾತ್ಸುಖೇ ಶೂರಶ್ಚ ಚಾಮರಾತ್ ॥ ೧೯೭ ॥

ಮಿತ್ರೋಪಕಾರಕೃಚ್ಛತ್ರೇ ಕೂಟೇ ಚಾನ್ಯತಬಂಧರಾಟ್ ।
 ನೌಜಃ ಸುಕೀರ್ತಿಃ ಸುಖಭಾಕ್ ಮಾನವೋ ಭವತಿ ಧ್ರುವಂ ॥ ೧೯೮ ॥

೧೯೪-೧೯೫. ರಜ್ಜುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ತುಂಬಾ ಅಸೂಯಾ ಪರನು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಗಮನಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವನು. ಮುಸಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನಿಗೆ ಧನ, ಮಾನ ಇವುಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ನಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಅಂಗಹೀನರಾಗಿ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಸರ್ಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಭೋಗಿಗಳಾಗುವರು. ವೀಣಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ತುಂಬಾ ಜಿಪುಣನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಗೀತವಾದ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ದಾಮಯೋಗಜಾತನು ದಾನಶೀಲನಾಗುವನು. ಪಾಶಯೋಗದಿಂದ ಧನ, ಶೀಲ, ಇವುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಭಿಸುವುವು.

೧೯೬-೧೯೮. ಕೇದಾರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಕೃಷಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವನು. ಶೂಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶೂರನಾಗುವನು. ಯುಗಯೋಗ ಸಂಜಾತನು ನಪುಂಸಕನಾಗುವನು. (ಪಾಪಂಡಿಯಾಗುವನು.) ಗೋಲಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ದರಿದ್ರನೂ, ಕೊಳಕನೂ ಆಗುವನು. ಚಕ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ರಾಜವಂಶ್ಯನಾಗುವನು. ಸಮುದ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ರಾಜಭೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಅರ್ಧಚಂದ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ

ತ್ಯಾಗೀ ಯಜ್ಞಾತ್ಮವಾನ್ಯೂರ್ಧೇ ಹಿಂಸ್ರೋ ಗುಹ್ಯಾಧಿಪಃ ಶರೈಃ |
 ಶಕ್ತಾ ನೀಚೋಽಲಸೋ ನಿಶ್ಶ್ವೋ ದಂಡೇ ಪ್ರಿಯವಿಯೋಗಭಾಕ್ | ೧೯೯ ||
 ನೈಕೈಃ ಸ್ವಾಂಶ್ಲೋಭಯಗತ್ಯೈಃ ಪೇಟೈಃ ಸ್ಕಾತ್ಸುನಘಾನಘಾ |
 ಧುರಧುರಾ ಚೈವ ವಿಧೋಜ್ಞೇಯಃ ಕೇನುದ್ರುಮೋಽಸ್ಯಥಾ || ೨೦೦ ||
 ಸ್ತೋಪಾರ್ಜಿತಾರ್ಥಭುಗ್ಗಾತಾ ಸುನಘಾಯಾಂ ಧನೀ ಸುಖೀ |
 ನೀರೋಗಃ ಶೀಲವಾನ್ಸ್ವಾತಃ ಸುನೇಷಶ್ಚಾನಘಾಭವಃ || ೨೦೧ ||

ವನನು ಸುಂದರಾಂಗನಾಗುವನು. ಚಾಮರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಸುಖಿಯೂ, ಶೂರನೂ ಆಗುವನು. ಭತ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಾಗುವನು. ಕೂಟಯೋಗಜಾತನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸೌರಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕೀರ್ತಿರಾಲಿಯಾಗುವನು. ಯೂಧಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ತ್ಯಾಗಿರಾಗಿರುವನು. ರಶ್ಮಿಯೋಗದಿಂದ ಹಿಂಸ್ರ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವರಿಗೆ ರಾಜನಾಗುವನು. ರಕ್ತಿಯೋಗವು ನೀಚನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಲಸನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವುದು. ದಂಡಯೋಗವುಳ್ಳವನು ದಿವ್ರನಾಗಿ ಪ್ರಿಯಾ ವಿರಹಿತನಾಗುವನು.

೨೦೦-೨೦೨. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ, ದ್ವಾದಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುಜಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಸುನಘಾದಿಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಚಂದ್ರನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ತಾರಾಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಸುನಘಾಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದು. ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿ ತಾರಾಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಅನಘಾಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದು. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾರಾಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಧುರಧುರಾಯೋಗವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯ, ದ್ವಾದಶ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ, ದ್ವಾದಶ ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಕೇನುದ್ರುಮಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕೇನುದ್ರುಮ ಮತ್ತು ಸುನಘಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ತ್ಯಾಗಿ, ಭೋಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತವಾದ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನೂ ಆಗುವನು. ಅನಘಾಯೋಗೋದ್ಭವನು ನೀರೋಗಿಯಾಗಿ (ರೋಗರಹಿತನಾಗಿ) ಸಚ್ಚರಿತ್ರನೆನಿಸುವನು. ಧುರಧುರಾಯೋಗದಲ್ಲಿ

ಭೋಗೀ ಸುಖೀ ಧನೀ ದಾನೀ ತ್ಯಾಗೀ ಧುರಧುರೋದ್ಭವಃ |

ಕೇಮದ್ರುಮೋಽತಿಮಲಿನೋ ದುಃಖೀ ನೀಚೋಽಥ ನಿರ್ಧನಃ || ೨೦೨ ||

ಯಂತ್ರಾಶ್ಚಕರ್ಮಾಭಿರುಚಿರರ್ಕಶ್ಚಂದ್ರಯುತೋ ಯದಿ |

ಭೌಮಯುಕ್ತೇ ಯದಾ ಸೂರ್ಯೇ ಪಾಪಿಷ್ಠಂ ಕುರುತೇ ಧ್ರುವಂ || ೨೦೩ ||

ಬುಧಯೋಗೋಽತಿನಿಪುಣಂ ಗುರುಯೋಗಸ್ತು ಕ್ರೂರಿಣಂ |

ಅನ್ಯಕಾರ್ಯರತಂ ಚೈವ ಕುರುತೇ ತೀಕ್ಷ್ಣದೀಭಿತಿಃ || ೨೦೪ ||

ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಸ್ಯ ಭರಣಂ ಕುರುತೇ ಶುಕ್ರಯೋಗಯುಕ್ |

ಸಮಂದೋ ಧಾತುಕುಶಲಂ ತಥಾ ಭಾಂಡನಿದಂ ಮುನೇ || ೨೦೫ ||

ಹುಟ್ಟಿದವನು ತ್ಯಾಗಿಯೂ, ಸುಖಿಯೂ, ಧನಿಕನೂ ಮತ್ತು ದಾನಶೀಲನೂ ಆಗುವನು. ಕೇಮದ್ರುಮಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅತಿ ಮಲಿನನಾಗಿ ದರಿವ್ರನಾಗುವನು.

೨೦೨-೨೦೪. ಜಾತಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಕುಜನಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ಬುಧನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ನಿಪುಣನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಗುರುವಿನೊಡಗೂಡಿದ ಸೂರ್ಯನು ಕ್ರೂರನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅನ್ಯಕಾರ್ಯನಿರತನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವನು. ಶುಕ್ರಸಹಿತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ ರಕ್ಷಕನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಶಿಸಿಸಹಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಧಾತುಕುಶಲಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವನು.

೨೦೫-೨೦೬. ಚಂದ್ರನು ಕುಜಸಂಬಂಧಿಯಾದರೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು, ಒತ್ತೇ ಇಡುವುದೂ (ಅಡವು ಇಡುವುದೂ), ಸ್ತ್ರೀ ವಿಕ್ರಯ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಬುಧಯುಕ್ತನಾದರೆ (ಚಂದ್ರನು) ಪ್ರಿಯವಾದಿಯಾಗುವನು. ಗುರುಯುಕ್ತನಾದರೆ ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾಗುವನು.

ಕೂಟಸ್ನಾತವಶಸ್ಕಾದಂ ಸಾಸ್ವಗಿಂದುಃ ಪ್ರಸೂದ್ವಿಷಂ ।
ಕುರ್ಯಾತ್ಪಜ್ಞೋಽರ್ಥನಿಪುಣಂ ನಮ್ರಂ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಸಂಯುತಂ ॥ ೨೦೬ ॥

ಸೇಜ್ಯೋ ಸ್ಥಿರವಯಂ ವಂಶ್ಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತಂ ಚ ಸಮರ್ಥಿನಂ ।
ಸನಿಶೋ ಸುಕವೇತ್ತಾರಂ ಸಾರ್ಕಿಃ ಪೌನರ್ಭವಂ ಮುನೇ ।
ಅರೇ ಸಜ್ಜೇ ಬಾಹುಯೋಧೀ ಪುರಾಧ್ಯಕ್ಷಃ ಸಗೀಷ್ವತೌ ॥ ೨೦೭ ॥

ಸಶುಕ್ರೇ ದ್ಯೂತವಿಕ್ರಯೋ ನೃತೀ ದ್ಯೂತೀ ಸಮಂದಕೇ ।
ಸೇಜ್ಯೇ ಜ್ಞೇ ನೃತ್ಯಗೀತಾಡ್ಯೋ ಮಾಯಾದಕ್ಷಃ ಸಭಾರ್ಗವೇ ।
ಸಮಂದೇ ಲುಬ್ಧಕಃ ಕ್ರೂರೋ ನರೋ ಭಗತಿ ನಾರದ ॥ ೨೦೮ ॥

ಸಶುಕ್ರೇ ವಾಕ್ತೌ ವಿದ್ವಾನ್ಸಾಸಿತೇನ್ನ ಘಟಂಕರಃ ।
ಕವೌ ಸಮಂದೇಽಧಿಕಾರಭೂಮ್ಯಾಶ್ರಯಯುತೋ ಧನೀ ॥ ೨೦೯ ॥

ಮತ್ತು ಕುಲಮುಖ್ಯನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನೊಡಗೂಡಿದ ಚಂದ್ರನು ವಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಾದಿ ಕುಶಲವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಜಾತಕನು ಶನಿಯೊಡನಿರುವ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಪುನರ್ಭೂತನಾಗುವನು. (ಪುನರ್ಭೂತನೆಂದರೆ ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು.)

೨೦೭-೨೦೯. ಕುಜನು ಬುಧಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ವರ್ತಕನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗುವನು. ಗುರುಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪುರಾ ಧ್ಯಕ್ಷನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರಸಹಿತನಾದರೆ ದ್ಯೂತಾಸಕ್ತನಾಗುವನು. ಶನಿಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯತವಾದಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಬುಧನು ಗುರುಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನೃತ್ಯ, ಗೀತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಟಾಗುವುದು. ಶುಕ್ರಸಂಬಂಧಿಯಾದರೆ ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿನಿಪುಣನಾಗುವನು. ಶನಿಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಲುಬ್ಧಕನೂ, (ಜಿಪುಣ) ಕ್ರೂರನೂ ಆಗುವನು.

ಗುರುವು ಶುಕ್ರಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗುವನು. ಶನಿಸಹಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಘಟಿತಘಟನಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗುವನು. (ಅಂದರೆ ಯಾರೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಿಬಿಡುವನೆಂದು ಭಾವವು.)

ಶುಕ್ರನು ಶನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಭೂಮಿ, ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಹಣ ಇ:ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು.

ಏಕಸ್ಥೈರ್ಯತುರಾದ್ಯೈಸ್ತು ಬಲಿಷ್ಠೈಃ ಖಚರೈಃ ಪೃಥಕ್ |

ಕುಜಜ್ಞೇಜ್ಞಾಬ್ಜಶುಕ್ರಾರ್ಕಸೂರ್ಯೈಃ ಪರಿವ್ರಜೇನ್ನರಃ

|| ೨೦೦ ||

ಶಾಕ್ಯಜೀವಕವ್ಯದ್ವಾರ್ಥಚರಕಾಮಫಲಾಶನಃ |

ತತ್ಸಾಮಿಭಿಃ ಪರಿಜಿತ್ಯೈಃ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಪ್ರಚ್ಯುತಿರ್ಭವೇತ್

|| ೨೦೧ ||

ಅದೀಕ್ಷಿತಾಲ್ಪಾಸ್ತಗತ್ಯೈಃ ಸಬಲೈಸ್ತತ್ಸಭಕ್ತಯಃ |

ಜನ್ಮಪೋಷ್ಯೈರ್ನೈರ್ಯಾದ್ಯಪೋಷ್ಯೋ ಮಂದಂ ಪಶ್ಯತಿ ನಾರದ

|| ೨೦೨ ||

ಮಂದೋ ವಾ ಜನ್ಮಸಂ ನಷ್ಟಂ ತಥಾ ಚ ಮಂದಕಾಗಣೇ |

ಭೌಮಾರ್ಕಾಂಶೇ ಸ-ರದ್ಯಪ್ತೇ ಚಂದ್ರೇ ವಾ ದೀಕ್ಷಿತೋ ಭವೇತ್ || ೨೦೩ ||

ಸುರೂಪೋ ಭೂಷಿತೋಽಶ್ವಿನಾಂ ದಕ್ಷಃ ಸತ್ಯವಚಾ ಯಮೇ |

ಬಹುಭುಕ್ಪ್ರದಾರರತಶ್ಚಾಗ್ನಾ ಸ್ಥಿರಧೀಃ ಪ್ರಿಯವಾಕ್ತಥಾ

|| ೨೦೪ ||

೨೦೦-೨೦೩. ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಗ್ರಹಗಳು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಜಾತಕವು ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಯಾಗುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ರವಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೌದ್ಧದೀಕ್ಷೆ, ವೈಷ್ಣವದೀಕ್ಷೆ, ಸಂನ್ಯಾಸ, ಕಾಮಾಲಿಕಾದಿ ಶೈವದೀಕ್ಷೆ, ಚಕ್ರಧರ ಸನ್ಯಾಸವೆಂಬ ಚರಕದೀಕ್ಷೆ, ನಗ್ನದೀಕ್ಷೆ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥದೀಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಯೋಗಗಳು ಲಭಿಸುವುವು. ಆದರೆ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ದುರ್ಬಲರಾದಾಗ ಆ ಪ್ರವ್ರ ಜ್ಯೆಯು (ಸಂನ್ಯಾಸವು) ಚ್ಯುತಿಹೊಂದುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಅಸ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರು ವವರ ಹತ್ತಿರ ವಿನಯದಿಂದ ಸೇರುವರು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ, ಚಂದ್ರನು ಶನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ, ಚಂದ್ರನು ಕುಜ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯರ ಅಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೂ ತಾನೇ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

೨೦೪-೨೦೭. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ನಿರೂ ಪಣೆ ಮಾಡುವೆನು :—

ಬ್ರಾಹ್ಮೇ ಧನೀ ಮೃಗೇ ಭೋಗೀ ರೌದ್ರೇ ಹಿಂಸ್ರಃ ಶತೋಘೃಕೃತ್ |
ದಾಂತೋ ರೋಗೀ ಶುಭೋಽದಿತ್ಯಾಂ ಪುಷ್ಯಜನ್ಮಾ ಕವಿಃ ಸುಖೀ || ೨೧೫ ||

ಧೂರ್ತಃ ಶತಃ ಕೃತಘ್ನೋಽಯೌ ಪಾಪಃ ಸರ್ವಾಶನೋ ಭವೇತ್ |
ಸೈತ್ರೇ ಭೋಗೀ ಧನೀ ಭಕ್ತೋ ದಾತಾ ಪ್ರಿಯವಚಾ ಭಗೇ || ೨೧೬ ||

ವಿದ್ಯಾಧನಶ್ಚ ಸುಭಗಃ ಭೋಗೀ ಸುಖೀ ಚೋತ್ತರೇಚಾರ್ಷೇ |
ಚಿತ್ರಾಂಬರಃ ಸುದೃಕ್ತ್ವಾಪ್ಸ್ರೇ ನ ಚ ಧರ್ಮದಯಾಪರಃ || ೨೧೭ ||

ಅಶ್ವಿನೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸುರೂಪಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಿಯನೂ ಆಗುವನು. ಭರಣೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ವಕ್ಷನೂ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದಿಯೂ ಆಗುವನು. ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರ ಸಂಜಾತನು ಬಹಳ ಭೋಗ ವುಳ್ಳವನು ಮತ್ತು ಪರದಾರದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸ್ಥಿರವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಯಾನಾಗಲೂ ಹಿತವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವವನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಮೃಗಶಿರಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಧನಿಕನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಆರ್ದ್ರಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಹಿಂಸಕನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಮೋಸಗಾರನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಪುನರ್ವಸುನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ದಾಂತನು ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ವುಳ್ಳವನು ಮತ್ತು ರೋಗಿಯು. ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕವಿಯೂ ಮತ್ತು ಸುಖಿಯೂ ಆಗುವನು. ಅಶ್ಲೇಷಾನ್ಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಧೂರ್ತನೂ ಮತ್ತು ಮೋಸಗಾರನೂ ಆಗುವನು. ಅಲ್ಲವೇ ಪಾಪಿಷ್ಠನೂ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನೂ ಆಗುವನು. ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅನೇಕಮಂದಿ ಸೇವಕರು ಮತ್ತು ಹಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಸದಾ ಭೋಗಿಯಾಗಿರುವನು. ಪುಬ್ಬಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪ್ರಿಯವಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ದಾತೃ ವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ರಾಜಸೇವಾನುರಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಉತ್ತರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧನ ಇವುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ಭೋಗಿಯಾಗುವನು. ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಉತ್ಸಾಹ

ద్వీశే లుబ్ధః పటుః క్రోధీ మిత్రే జాఢ్యో విదేశగః ।
జ్ఞేష్ఠే ధర్మపరస్తుష్ణో మూలీ మానిః ధనిః సుఖీ ॥ ౨౧౪ ॥

ఆప్యే మానిః సుఖీ హృష్ణో వృత్తే నమ్రశ్చ ధార్మికః ।
శ్రీశే ధనిః సుఖీ ఖ్యాత్యో దాతా శూర్యో ధనిః వసా ॥ ౨౧౫ ॥

శత్రోరీకంతా వ్యసనిః స్త్రీజిత్యో జాహిభేదిని ।
బుద్ధీ వక్తా సుఖీ కాంతః సౌష్ఠ్యే శూర్యో ధనిః శుచిః ॥ ౨౧౬ ॥

తీలనాగియు, ఒరటినాగియు (వృష్ట) మరియు మద్యపానీయనాగియు
అగువను. చిత్తానక్షత్రములలో జన్మించినను సులూకాంతాంతపుల్యనాగియు
అందరి ఒక్కయ నేత్రపాటవపుల్యనాగియు, చిత్తాంబరధారియనాగియు
అగుతానే. స్వాతీనక్షత్రములలో జన్మించినను వినితనాగియు, కృపాళు
వనాగియు ఇరువను. అదరి ధర్మములలో ఆసక్తనాగునుదిల్లు. విశాచీ
యలో హుట్టిదవను జిహ్వానాగియు, పటవనాగియు మరియు క్రోధీ
నాగియు అగువను. ఆనూరాధానక్షత్రములలో హుట్టిదవను ధనికనాగి,
దేశాంతరవాసియు అగువను. జ్యేష్ఠానక్షత్రములలో జన్మించినను
ధర్మసంకరాగియు, సంతోషయుక్తనాగియు ఇరువను. మూలా
నక్షత్రములలో హుట్టిదవను మానయుక్తనాగియు, సుఖీయనాగియు మరియు
ధనికనాగియు అగువను. పూర్వాషాఢానక్షత్రములలో హుట్టిదవను
మానతీలనాగి, సుఖయుక్తనాగి మరియు సంతోషనాగి అగువను. ఊర్ధ్వా
షాఢానక్షత్రములలో హుట్టిదవను నమ్రనాగియు మరియు ధార్మిక
నాగియు ఇరువను. శ్రవణానక్షత్రములలో హుట్టిదవను ధనికనాగియు
భోగీయనాగియు మరియు ఖ్యాతీలనాగియు అగువను. ధనిష్ఠా
నక్షత్రములలో జన్మించినను దానియనాగియు మరియు శూరనాగియు అగు
వను. రతభిషనక్షత్రములలో హుట్టిదవను శత్రునాశకనాగియు మరియు
వ్యసనీయనాగియు అగువను. పూర్వాభాద్రానక్షత్రములలో హుట్టిదవను
వాచాళీయనాగియు, సుఖీయనాగియు మరియు సుందరనాగి అగువను.

ಕಾಮಿಾ ಕ್ರೂರಃ ಕೃತಜ್ಞೋಽಜೇ ಕಾಂತಸ್ತಾಗೀ ಕ್ಷಮಿಾ ವೃಷೇ |
ಯುಗ್ಮೇ ಸ್ತ್ರೀದ್ಯೂತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃ ಸ್ತ್ರೀಗೋ ಹ್ರಸ್ವಃ ಸ್ವಭೇ ವಿಧೌ || ೨೨೧ ||
ಸ್ತ್ರೀದ್ವಿತ್ ಕ್ರೋಧೀ ಹರೌ ಮಾನೀ ವಿಕ್ರಾಂತಃ ಸ್ಥಿರಧೀಃ ಸುಖೀ |
ಧರ್ಮಿಾ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಃ ಸುಧೀಃ ಪಷ್ಕೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಾಂಶುರ್ಧನೀ ಧರ್ಮೀ || ೨೨೨ ||

ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾಪದಶತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಶೂರನೂ ಮತ್ತು ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು. ರೇವತೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೌಂದರ್ಯ, ಶೌರ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವನು.

೨೨೧-೨೨೨. ಈಗ ಮೇಷಾಧಿರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು :-

೧. ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಕಾಮಾಸಕ್ತನು ಶೂರನು ಮತ್ತು ಕೃತಜ್ಞನೂ ಆಗಿರುವನು.

೨. ವೃಷಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸೌಂದರನೂ ತ್ಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಶಾಂತನೂ ಆಗುವನು.

೩. ಮಿಥುನರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸ್ತ್ರೀ, ದ್ಯೂತ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವನು.

೪. ಕಟಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದವನು ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟನೂ, ಕುಳ್ಳನೂ ಆಗುವನು. (೫) ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಸ್ತ್ರೀದ್ವೇಷಿಯೂ, ಕೋಪಿಷ್ಠನೂ, ಶೂರನೂ, ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ ಮತ್ತು ಸುಖಿಯೂ ಆಗುವನು.

೬. ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ, ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸನೂ ಆಗುವನು.

ರೋಗೀ ಪೂಜ್ಯಃ ಕ್ಷತೀ ಕೌರ್ಯೇ ಕವಿಃ ಶಿಲ್ಪೀ ಜ್ಯೋ ಭೀ ಧನೀ ।

ಮೃಗೇಽಲಸೋಽಟನಃ ಸ್ವಕ್ಷಃ ಪರದಾರಾರ್ಥಹೃದ್ಯಟೀ

॥ ೨೨೩ ॥

ಸಬಲೇ ಭೀ ಭಯೇ ನಾಪಿ ಸಬಲೇ ಭೇಽಪಿಲಂ ಫಲಂ ।

ಅನ್ಯಥಾ ವಿಪರೀತಂ ತತ್ಪಲಮೇವಂ ಪರೇಽಪಿ ನ

॥ ೨೨೪ ॥

೨. ತುಲಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪ್ರಾಜ್ಞನು, ದೀರ್ಘಾಕಾರನು ಮತ್ತು ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು.

೩. ವೃತ್ತಿಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ರೋಗಿಯು, ಪೂಜ್ಯನು ಮತ್ತು ಸದಾ ಗಾಯವುಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು.

೪. ಧನೂರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಾತನು ಕವಿಯು, ಶಿಲ್ಪಿಯು, ಧನಿಕನೂ ಆಗುವನು.

೫. ಮಕರರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸೋಮಾರಿಯು ಮತ್ತು ಸದಾ ವೇಶಸಂಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಭಿರುಚಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು.

೬. ಕುಂಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಪರಧನ ಇವುಗಳನ್ನಪಹರಿಸುವವನಾಗುವನು.

೭. ಮೀನರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗಿಯೂ, ಸ್ತ್ರೀವರ್ಜಿತನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು.

೨೨೪. ಈಗ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳು ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವ ರಾಶಿಯು, ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಯು ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಯು ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವುವು.

೨೨೫-೨೨೬. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷಾದಿಯಾದ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿಯುಳ್ಳವನು, ಸ್ತ್ರೀದ್ವೇಷಿಯು, ಧನಿಕನು, ಕ್ರೂರನು, ಅಜ್ಞ ಅಥವಾ ದಡ್ಡನು, ಕವಿಯು, ವೀರನು, ಧನಿಕನು,

ಪ್ಯಾತಃ ಸ್ತ್ರೀದ್ವಿಟ್ ಧನೀ ತೀಕ್ಷ್ಣೋ ಜ್ಞಃ ಕವಿಃ ಶಾಂಡಿಕೋ ಧನೀ ।

ಪೂಜ್ಯೋಽಲುಬ್ಧೋಽಧನಸಮೋ ಮೇಷಾದೌ ಭಾಸ್ಕರೇ ಜನಾ ॥ ೨೨೫ ॥

ನಿಸ್ಸೋರ್ಕಭೇ ಭೂಮಿಪುತ್ರೇ ಧನೀ ಚಾಂದ್ರೇ ಸ್ವಭೇ ಧನಃ ।

ಬೌಧೇ ಕೃತಜ್ಞೋ ಜೈವೇ ತು ಪ್ಯಾತಃ ಶಾಕ್ರೇಽನ್ಯದಾರಿಕಃ ॥ ೨೨೬ ॥

ಮೃಗೇ ಬಹ್ವಾತ್ಮಜಧನಃ ಕುಂಭೇ ದುಃಖ್ಯನ್ಯತೀ ಖಲಃ ।

ಸ್ತ್ರೀದ್ವೇಷ್ಯಃ ಸ್ವಜನದ್ವೇಷೀ ನಿಯಮಸ್ಥಃ ಸಧೀಧನಃ ॥ ೨೨೭ ॥

ಪೂಜ್ಯನು, ಜಿಪುಣನು, ದರಿಪುನು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರಿಲ್ಲದವನೂ, ಆಗುವನು. ಕುಜನು ಸಿಂಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನುದರಿಪುನಾಗುವನು. ಕಟಕದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಧನಿಕನಾಗುವನು. ಮೇಷ, ವೃತ್ತಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗುವನು. ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೃತಜ್ಞನೆನಿಸುವನು. ಇದೇ ಕುಜನು ಧನುಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮೀನ ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಕುಜನು ತುಲಾ, ವೃಷಭರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪರವಾರಾಸಕ್ತನಾಗುವನು.

೨೨೭-೨೨೮. ಕುಜನು ಮಕರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳುಂಟಾಗುವುದು. ಕುಂಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ದುಃಖಿಯೂ ಅನ್ಯತವಾದಿಯೂ ಆಗುವನು. ಬುಧನು ಸೂರ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾನ (ಗೌರವ) ಮತ್ತು ಅರ್ಥ (ಹಣ) ಇವುಗಳುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಬುಧನು ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳು, ಸ್ತ್ರೀ, ಸುವರ್ಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗುವನು. ಬುಧನು ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಸೇವಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಬುಧನು ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀ, ಅರ್ಥ, ಪುತ್ರ ಇವರಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಶುಕ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧನಿದ್ದರೆ ದಕ್ಷನೂ ಮತ್ತು ಒಡೆಯನೂ ಆಗುವನು. ಬುಧನು ಶನಿಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೇವಕರಿಗೆ ಒಡೆಯನೆನಿಸುವನು.

ಸಮಾನಾರ್ಥಃ ಸಪುತ್ರಸ್ತ್ರೀಸ್ವರ್ಣಃ ಸೂರ್ಯಾದಿಭೇ ಬುಧೇ ।

ಸೇನಾನಿಃ ಸ್ತ್ರೈರ್ಥಪುತ್ರಾಢ್ಯಃ ದಶಮೈಶ್ಯಃ ಪರಿಚ್ಛದೀ

|| ೨೨೮ ||

ಮಂಡಲೇಶಃ ಸಾರ್ಥಸುಖಃ ಸ್ವರ್ಣಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಕಭಾದ್ಗೌ ।

ಸ್ಮಾಸ್ತಾಥೋ ಮಂದಶೋಕಾಢ್ಯೋ ಬಂಧುದ್ವೇಷೀ ಧನಾಘನಾನ್ ||

ಸಾರ್ಥಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸಮಃ ಖ್ಯಾತಿಃ ಸ್ತ್ರೀಜಿತೋರ್ವರ್ಕಾದಿಭೇ ಭೃಗೌ ।

ವ್ಯಂಗಜಾರ್ಹೋ ಸ್ವಪ್ರಸೂಕೋ ವಿಧಿಮಿತ್ರೋ ಸುಖತ್ರಯಃ || ೨೨೯ ||

೨೨೮-೨೨೯. ಗುರುವು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಂಡಲಾಧಿಪತಿ ಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥ, ಸೌಖ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುವರ್ಣಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಿತ್ತವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಶುಕ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೋಕಹೀನನಾಗುವನು. ಶನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಂಧುದ್ವೇಷಿಯೂ ಮತ್ತು ಪಾಪಿಷ್ಠನೂ ಆಗುವನು.

ಶುಕ್ರನು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥಪತಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾಗುವನು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಹೊಂದುವನೂ, ಖ್ಯಾತಿಶೀಲನೂ ಆಗುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಜಿತನಾಗುವನು. ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂಗಹೀನರಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನಾರ್ಜಿಸುವನಾಗುವನು. ಶನಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸತ್ಸೇಹದಿಂದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಶನಿಯು ಸೂರ್ಯನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಂಗಹೀನರಿಂದ ಧನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಚಂದ್ರನ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದುಷ್ಟಕೃತ್ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕುಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆಚ್ಚುಮಂದಿ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಬುಧನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವನು. ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸತ್ಪುತ್ರರು, ಸತೀಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಧನ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ರಾಜಸದೃಶನಾಗುವನು.

శక్తుశ్చిద్రోధనో రాజా గ్రామే లోకాదిభిర్యజే ।

భూపజ్ఞగుణేశారాద్వాద్యే జీవ్యగాదిభిః

॥ ౨౩౧ ॥

నిఃస్వస్తేన నృపాః ప్రజ్ఞప్రేక్షామవిన్యయుగ్మగే ।

ధాత్వాజీవీ నృపజ్ఞభిరేతంతునాయాధనాః స్వభే

॥ ౨౩౨ ॥

యుయుత్సుకవిశూరిజ్యధాతుజీవిద్యగామయాః ।

జ్యోతిర్జ్ఞాభ్యేజ్యను మిలు నృపేజ్యజ్ఞాదికర్హతా

॥ ౨౩౩ ॥

౨౩౧-౨౩౩. మేఘలగ్నవాగలి, రాతియాగలి కుజాది గ్రహ గళింద నోడల్పట్టరే క్రమవాగి జాతకను రాజ, విద్వాంస, రాజపద్యర గుణాధ్య, (రాజరిగే సమాననూ మత్తు గుణతాలియూ) కళ్ళ, దరిద్ర ఇవరంతే ఆగువను. వృషభరాతి ఆధన లగ్న ఇవు కుజాది గ్రహగళింద నోడల్పట్టరే క్రమవాగి దరిద్ర, కళ్ళ, పుజేగళింద పూజ్య, రాజ, ప్రీతుంత సేనక, ఇవరంతే ఆగువను. హగేయే మిథునవు కుజాది దృష్టవాదరే కబ్బిణవ వా, సూరి, రాజ, విద్వాంస, భయరహిత, నేయే, యవను, దరిద్ర ఇవరాగువను. కటకరాతియు కుజాదియాగి సూర్య పర్యంత దృష్టవాదరే యోధ, కవి, విద్వాంస, భూవాల, ఆయుధజీవీ, నేత్రవ్యాధి ఈ ఫలగళిన్ను యోందువను సింహరాతియు బుధాది గ్రహ గళింద విక్షేతవాదరే క్రమవాగి జాతకను జ్యోతిర్జ్ఞాననూ, ఆధ్యననూ, నరేంద్రనూ, నాపితనూ, నృపనూ, భూపనూ ఆగువను. కన్యారాతియు బుధాదిగళింద నోడల్పట్టరే క్రమవాగి భూపనూ, శేనాసతియనూ, చమత్కారయుక్తనూ ఆగువను. శని, రవి, కుజరింద దృష్టవాదరే స్త్రీయ అర్తయదింద జీవిమవననూ ఆగువను. తులారా తియు బుధాదిగళింద నోడల్పట్టరే భూపనూ, సువర్ణకారనూ వణజనూ, రవి కుజ రనిగళింద దృష్టరాదరే పరకార్య విము మనూ ఆగువను. వృత్తికరాతియు బుధాదిగళింద దృష్టవాదరే యనుకపుత్రుగి (అవళిమక్కళిగి) తందేయూగువను. విసిరేతనూగువను. మత్తు ఆగసనూ, దరిద్రనూ, రాజనూ ఆగువను.

ಷಷ್ಠೇ ಶುಭೈರ್ನೃಪಚಮೂಪನ್ನೈಪುಣ್ಯವಿತಶಾಶಯಾಃ |

ಜೂಕೇ ಭೂಪಃ ಸ್ವರ್ಣಕಾರವಣಿಜಃ ಶೇಷದೃಗ್ಗುತೇ

|| ೨೩೪ ||

ದ್ವಿಪೈತ್ಯಕಾಬ್ಧಿಧ್ವಜಿನೋ ವ್ಯಂಗಾ ಸ್ವಕ್ಷಿತಿಪಾ ಅಲಾ |

ಜ್ಞಾತಿಕ್ಷ್ಣಜನಯಾಶ್ವಾಯೇ ಸದ್ವಿಧರ್ಮೀ ಶತಸ್ತಥಾ

|| ೨೩೫ ||

ಭೂಪಮಂಡಿತಸಖೇಜ್ಯಾ ಮೃಗೇ ಭೂಯಾನ್ಮದಾರಿಕಾ |

ಕುಂಭೇ ಶೇಷೈಶ್ಚ ಹಾಸ್ಯಜ್ಞನೃಪಜ್ಞಾಃ ಸದ್ವಿರಂತ್ಯಭೇ

|| ೨೩೬ ||

ಹೋರೇಶರ್ಷದಲಸ್ಥೈಸ್ತು ದೃಷ್ಟೋ ಯುಕ್ತಃ ಶಶೀ ಶುಭಃ |

ತ್ರೈಶೇ ತತ್ಪತಿಮಿತ್ರರ್ಷ ಗತೈರ್ಯುಕ್ತೇಕ್ಷಿತಸ್ತಥಾ

|| ೨೩೭ ||

ದ್ವಾದಶಾಂಶೇ ಫಲಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನವಾಂಶೇಽಪ್ಯಥ ಕೀರ್ತ್ಯತೇ |

ಅರಕ್ಷೇಕೋ ವಧರುಚಿರ್ನಿಯದ್ಧಕುಶಲೋಽರ್ಥವಾನ್

|| ೨೩೮ ||

೨೩೪-೨೩೮. ಫಲರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸ್ವಜನ ಭರ್ತೃವೂ, ಪೃಥ್ವೀಪತಿಯೂ, ಜನಾರ್ತಯನೂ, ಪಾಪಗ್ರಹದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಡಾಂಫಿಕನೂ, ಪರಕಾಡ್ಯವಿಮುಖನೂ ಆಗುವನು. ಮಕರರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಶ್ರಮವಾಗಿ ಭೂಪನೂ, ರಾಜನೂ, ಪಂಡಿತನೂ, ಧನಿಕನೂ, ದರಿದ್ರನೂ, ಭೂಪನೂ ಆಗುವನು. ಕುಂಭರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿ ಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ರಾಜ, ರಾಜಸಮ, ಅನ್ಯಜಾರಸಿರತ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಸರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುವುವು. ಮೀನರಾಶಿಯು ಬುಧಾದಿಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾದರೆ ಹಾಸ್ಯಗಾರ, ರಾಜ, ವಿದ್ವಾಂಸ ಇವರಾಗಿಯೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಪಾಪಾಚಾರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯೂ ಆಗುವನು. ಹೋರಾ, ಪ್ರೀತ್ಯಾಣ, ನವಾಂಶ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಅದೇ ಹೋರಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತ ನಾದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನೂ, ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ಚಂದ್ರನು ಕುಜಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ನರಾಧಿಕಾರಿ, ಹಿಂಸಾಸಕ್ತವಚನ ಯುದ್ಧಾಭಿಲಾಷಿ, ಕುಶಲಿ, ಧನಿಕ, ಕಲಹಪ್ರಿಯ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ರವ್ಯಾದಿಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರಮವಾಗಿ ಮಾರ್ಖ, ಅನ್ಯಜಾರಸಿರತ, ಕವಿ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಚಾರಕ, ಸುಖಪರ, ಪರಕಳತ್ರಾಭಿಲಾಷಿ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಫಲಗಳನ್ನು

ಕಲಹಃ ಕ್ಷಿತಿಜಾಂಶಸ್ಥೇ ಶೌಕ್ರೇ ಮೂರ್ಖೋಽನ್ಯದಾರದಃ ।

ಕನಿಃ ಸುಖೀ ಬುಧಾಂಶೇ ತು ನಟಿಜೌರಜ್ಜುಶಿಲ್ಪಿನಃ

॥ ೨೩೯ ॥

ಸ್ವಾಂಶೇ ಸ್ವಲ್ಪತನುಃ ಸಖಸ್ತಪಸ್ವೀ ಲೋಭತಪ್ತರಃ ।

ಕ್ರೋಧೀ ನಿಧೀಶೋಽಮಾಶ್ಯೋ ವಾ ಸ್ವಪೋ ಹಿಂಸ್ರೋ ಸುಶೋ ಕರೇಃ

ಜೀವಾಂಶೇ ಹಾಸ್ಯನಿದ್ಯೋಧಾ ಬಲೀ ಮಂತ್ರೀ ಚ ಧಾರ್ಮಿಕಃ ।

ಅಲ್ಪಾಪಶ್ಯೋ ದುಃಖಿತಃ ಸ್ವೋ ದುಷ್ಟಸ್ತ್ರೀಸೌರಿಭಾಗೇ

॥ ೨೪೦ ॥

ಭಾಸುಶ್ಚಂದ್ರಾದಿ ದೃಷ್ಟೇ ತು ತದ್ವದೇವ ಫಲಂ ವದೇತ್ ।

ವರ್ಗೋತ್ತಮೇ ಸ್ವೇ ಪರಭೇ ಫಲಮುಕ್ತರ ಶುಭಂ ಕ್ರಮಾತ್

॥ ೨೪೧ ॥

ಹೊಂದುವನು. ಸಿಂಹಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೋಪಿಷ್ಠ, ರಾಜಸ್ಮಿಯ, ನಿಧೀಶ, ಪ್ರಭು, ಪುತ್ರಹೀನ, ಅತಿಹಂಸಕ, ಈರಿತಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಗುರ್ಮಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠ, ರಣೋಪ ವೇಶಕ, ಹಾಸ್ಯಜ್ಞ, ಸಚಿವ, ವಿಕಾಮ, ಧರ್ಮಶೀಲ, ಈರಿತಿಯಾದ ಫಲವುಂ ಟಾಗುವುದು. ರನ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳು ನೋಡಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಪಪತ್ರ, ಹಣವಂತನಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟಪಡುವವನು, ಮಾನಧನ, (ಗೌರವಸ್ಥ) ತುಲಾಭಾರದಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತ, ದುಷ್ಟಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೀ, ಕೃಪಣ, ಕ್ರೋಧನ ಈ ಫಲಗಳು ದೊರಕುವುವು. ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟನಾದದೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಚಂದ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶ, ಸ್ವಾಂಶ, ಪರಾಂಶ, ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪ. ಈರಿತಿಯಿಂದ ಫಲಪ್ರದನಾಗು ವನು. ಅಂಶಾಧಿಪತಿಯು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನೂ, ದುರ್ಬಲನಾದರೆ ಅಶುಭಫಲವನ್ನೂ, ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿಯು ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶುಭಾಶುಭರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಅಂಶಫಲವನ್ನು ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಉಂಟು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪುಷ್ಪಂ ಮಧ್ಯಂ ಲಘುಂ ಜ್ವೇಯಂ ಯದಿ ಚಾಂಶಪತಿರ್ಬಲೀ ।

ರಾಶೀಕ್ಷಣಫಲಂ ರುದ್ಧಾ ದದಾತ್ಯಂಶಫಲಂ ಸ್ಫುಟಿಂ

॥ ೨೪೩ ॥

ಶೂರಸ್ತಬ್ಧೋ ವಿಕಲದೃಗ್ನಿಘ್ನೋಽರ್ಕೇ ತನುಸ್ಥಿತೇ ।

ಮೇಷೇ ಧನೀ ತೈಮಿರಿಕಃ ಸಿಂಧೇ ರಾತ್ರ್ಯಂಧ ಏವ ಚ

॥ ೨೪೪ ॥

ನೀಚೋಛೋಽಸ್ತಃ ಕರ್ಕಗೇಽರ್ಕೇ ಬುದ್ಧುದಾಕ್ಷಸ್ತನುಸ್ಥಿತೇ ।

ದ್ವಿತೀಯೇಽರ್ಕೇ ಬಹುಧನೋ ನೃಪದಂಡ್ಯೋ ಮುಖಾನುಯೀ ॥ ೨೪೫ ॥

ಶ್ರೀಗೇ ಬುಧೋ ವಿಕ್ರಮೀ ಚ ವಿಮುಖಃ ಪೀಡಿತೋ ಭುವಿ ।

ಧನಾಪತ್ಯೋಕ್ತತೋ ಧೀಶ್ವೇ ಬಲೀ ಶತ್ರುಜಿತೋರಿಗೇ

॥ ೨೪೬ ॥

೨೪೩-೨೪೬. ಸೂರ್ಯನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೂರನೂ, ಅಲಸಿಯೂ, ಹೀನದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಮತ್ತು ದಯಾರಹಿತನೂ ಆಗುವನು. ಮೇಷದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಿಕನೂ, ಕತ್ತಲೆಗಟ್ಟಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು. ಸಿಂಹದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಶಾಂಧನೂ, ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದರಿವ್ರನೂ, ಕಟಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹೂಗಣ್ಣನೂ, ದ್ವಿತೀಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಶಾಲಿಯೂ, ರಾಜರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ವಕ್ತ್ರರೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ತೃತೀಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ಶೂರನೂ ಆಗುವನು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖಹೀನನೂ, ಪೀಡಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದ್ರವ್ಯ, ಮಕ್ಕಳು, ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವನು. ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುಜಿತನಾಗುವನು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಜಿತನೆನಿಸುವನು. ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪಾಸಕ್ತ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗುವನು. ನವಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುತ, ಅರ್ಥ, ಸೌಖ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ದಶಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನೂ, ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಹುಧನವನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ಹನ್ನೆರಡನೆಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ವೈಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾನವನ್ನೂ ಪಾತಿತ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು.

ಸ್ತ್ರೀಜಿತೋ ದ್ಯೂನಸಂಸ್ಥೇ ಚ ನಿಧನೇಽಲ್ಪಾತ್ಮಜೋಽಲ್ಪದೃಕ್ ।

ಸುತಾರ್ಥಸುಖಭಾ ಭಾಗ್ಯೇ ದಶಮೇ ಶ್ರುತಶೌರ್ಯವಾನ್

॥ ೨೪೭ ॥

ಲಾಭೇ ಬಹುಧನೋ ಮಾನೀ ಪತಿಸೋ ಸ್ವೋ ವ್ಯಯೇ ರವಾ ।

ಮೂಕೋಽಥೋ ಬಧಿರಃ ಪ್ರೇಷ್ಯೋಽಬ್ಜೇಂಗೇ ಸ್ವರ್ಕ್ಷೇ ಧವೀ ಭವೇತ್ ॥

ಕುಟುಂಬೀ ಧನವಾನರ್ಥೇ ಹಿಂಸೋ ವಿಕ್ರಮಗೇ ಭವೇತ್ ।

ಸಾಧುಭಾವಃ ಸುಖಗತೇ ಧೀಶ್ಠೇ ಕನ್ಯಾಪ್ರಜೋಽಲಸಃ

। ೨೪೯ ॥

ಅಲ್ಪಗ್ನಿ ಕಾಮಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೋರೌ ಈರ್ಷ್ಯಾಸ್ತತ್ರಿಮದೋಜ್ಜಯೇ ।

ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಾನ್ವಿತೋ ಮೃತ್ಯೌ ಭಾನುರ್ಧನಗೇ ಮಿತ್ರಧನಾನ್ವಿತಃ ॥ ೨೫೦ ॥

ಧರ್ಮಧೀಧನಯುಗ್ರಾಜ್ಯೇ ಹ್ಯಾತಧೀಧನಯುಗ್ಮವೇತ್ ।

ಕ್ಷುದ್ರೋಂಗಹೀನೋ ವ್ಯಯಗೇ ಚಂದ್ರೇ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಫಲಂ ಬುಧೈಃ ೨೫೧

೨೪೭-೨೫೦. ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನವಲ್ಲದ್ದರಿ ಮೂಕ. ಕಿವುಡ ಮತ್ತು ಸೇವಕನಾಗುವನು. ಇವೇ ಚಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಕ್ಷೇತ್ರವಲ್ಲದ್ದರಿ ಧನಿಕನಾಗುವನು. ದ್ವಿತೀಯವಲ್ಲದ್ದರಿ ಧನಿಕನೂ, ಕುಟುಂಬಿಯೂ ಆಗುವನು. ತೃತೀಯವಲ್ಲದ್ದರಿ ಹಿಂಸಕನಾಗುವನು. ಚತುರ್ಥವಲ್ಲದ್ದರಿ ಸಾಧುವಾಗುವನು. ಪಂಚಮವಲ್ಲದ್ದರಿ ಜೆಚ್ಚು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಷಷ್ಠವಲ್ಲದ್ದರಿ ಅಲ್ಪಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಕಾಮ ಇವುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಚಂದ್ರನು ಸಪ್ತಮವಲ್ಲದ್ದರಿ ಆಸೂಯಾ ಪರನಾಗಿಯೂ, ಅಷ್ಟಮವಲ್ಲದ್ದರಿ ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತನಾಗಿಯೂ, ನವಮಸ್ತಾನವಲ್ಲದ್ದರಿ ಮಿತ್ರ ಧನಾನ್ವಿತನಾಗಿಯೂ, ದಶಮವಲ್ಲದ್ದರಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ, ಧನ ಇವುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ (ಎಕಾದಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ) ದ್ದರಿ ಖ್ಯಾತಿ, ಬುದ್ಧಿ, ಹಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಹಸ್ತೇರಡನೆಯಸ್ಥಾನವಲ್ಲದ್ದರಿ ಕ್ಷುದ್ರನೂ, ಅಂಗಹೀನನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಇವೇ ಚಂದ್ರನಿಂಪ ಬರುವ ಭಾವ ಫಲಗಳೆಂದಯಬೇಕು.

೨೫೧-೨೫೨. ಕುಜನು ಲಗ್ನವಲ್ಲದ್ದರಿ ಗಾಯಗೊಂಡ ರೋರವನ ನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಿತೀಯವಲ್ಲದ್ದರಿ ನೀಚಾಸ್ತ್ರಭೋಜಿಯಾಗಿಯೂ, ನವಮವಲ್ಲ

ಲಗ್ನೇ ಕುಜೇ ಕ್ಷತತನುರ್ಧನಗೇ ತು ಕದನ್ನಭುಕ್ |

ಧರ್ಮಪಾಪಸಮಾಚಾರೋನ್ಯತ್ರ ಸೂರ್ಯಸಮೋ ಮತಃ

|| ೨೫೨ ||

ವಿದ್ವಾನ್ಮನೀ ಚ ಪ್ರವರಃ ಪಂಡಿತಃ ಸಚಿವೋರಿಯುಕ್ |

ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ವಿಸ್ತೃತಗುಣೋ ಗಾಢೋ ಜ್ಞೇಯರತೋರ್ಕವತ್ || ೨೫೩ ||

ವಿದ್ವಾನ್ಮನಾಚ್ಯಃ ಕೃಪಣೇ ಸುಖಾಶ್ಲೋ ರಿಪುಗೃದ್ಧಿಮಾನ್ |

ನೀಚಸ್ತಪಸ್ವೀ ಚಪ್ಲವನೀ ಲೋಭೀ ದುಷ್ಪ್ರಸನೋರ್ಗುರಾ || ೨೫೪ ||

ಸ್ಮರೀ ಸುಖೀ ಪೀಲಗ್ನಸ್ಯೇ ಕಲಹೀ ಸುರತೋತ್ಸುಕಃ |

ಸುಖಿತಶ್ಚಾನಪತ್ಯಶ್ಚ ಭೃಗೌ ಜೀವವದನ್ಯತಃ

|| ೨೫೫ ||

ದ್ವರೆ ಪಾಪಿಯೂ ಆಗುವನು. ಉಳಿದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿವರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೇ ಫಲಕೊಡುವನು.

೨೫೬. ಬುಧನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿವರೆ ಪಂಡಿತನೂ, ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿವರೆ ಧನಿಕನೂ, ತೃತೀಯದಲ್ಲಿವರೆ ದುಷ್ಟನೂ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿವರೆ ಪಂಡಿತನೂ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿವರೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ, ಷಷ್ಠದಲ್ಲಿವರೆ ರತ್ನರಹಿತನೂ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿವರೆ ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿವರೆ ವಿಚಾರತನೂ, ಮುಂಜಿನ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ನವಮ, ದಶಮ, ಏಕಾದಶ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿವರೆ ಸೂರ್ಯನಂತೆಯೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

೨೫೭. ಗುರುವು ಲಗ್ನಾದಿ ದ್ವಾದಶಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ವಾಚಾಲಿತ್ಯ, ಕಾರ್ಪಣ್ಯ (ಜಿಪುಣತನ) ಸೌಖ್ಯ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿತ್ಯ, ರತ್ನರಾಹಿತ್ಯ, ಪಿತೃಮುಣಾಧಿಕೃತ್ಯ, ನೀಚತ್ಯ, ತಾಪಸತ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಲಾಭ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟತನ. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು.

೨೫೮. ರುಕ್ರನು ತನ್ಮಾದಿ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿವರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಮಿಯೂ, ಸುಖಿಯೂ, ಕಲಹಕಾಲಿಯೂ, ಸುರತಾಭಿಲಾಷಿಯೂ, ಸುಖಿಯೂ, ನಿರಪತ್ಯನೂ (ನುಕೃಳಿವವನೂ) ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳನ್ನೂ, ಉಳಿದ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸಪ್ತಮಾದಿ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನಂತೆಯೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

ನಿಃ ಸ್ವೋ ರೋಗೀ ಕಾಮವಶೋ ಮಲಿನಃ ಶೈಶವಾರ್ತಿಯುಕ್ ।
ಅಲಸೋ ಲಗ್ನಗೇ ಮಂದೇ ಧರ್ಮಾತ್ಸ್ವೋಜ್ಜಗತೇ ನೃಪಃ ॥ ೨೫೬ ॥

ಗ್ರಾಮಾಧಿಪಃ ಸವಿದ್ವಾಂಶ್ಚ ಚಾರ್ವಂಗೋಽನ್ಯತ್ರ ಸೂರ್ಯವತ್ ।
ಪೂರ್ಣಮುಚ್ಛೇದ್ಯಥ ಪಾದೋನಫಲಂ ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣಗೇ ॥ ೨೫೭ ॥

ಶುಭಗ್ರಹೇ ದಲಂ ಸ್ವರ್ಕ್ಷೇ ಮಿತ್ರಭೇಂಘ್ರಮಿತಂ ಫಲಂ ।
ಶತ್ರುಭೇಽಲ್ಪಂ ತಥಾ ನೀಚಾಸ್ತಂಗತೇ ಫಲಶೂನ್ಯತಾ ॥ ೨೫೮ ॥

೨೫೬. ಶನಿಯು ಲಗ್ನಾದಿ ದ್ವಾದಶಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿತ್ಯದಾರಿದ್ರ್ಯ, ರೋಗ, ಕಾಮ, ಮಾಲಿನ್ಯ, ಶೈಶವಾರ್ತಿ (ಮಕ್ಕಳಪೀಡೆ) ಅಲಸ್ಯ, ಅವ್ಯಕ್ತ ಭಾಷಿತ್ವ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಜಾತಕಕ್ಕೆ ತುಲಾ, ಧನುಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾನನೂ, ಗ್ರಾಮಾಧಿಪತಿಯೂ, ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ಸುಂದರನೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು.

೨೫೭-೨೫೯. ಯಾವ ಗ್ರಹವೇ ಆಗಲೀ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನೂ, ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಒಳ ಫಲವನ್ನೂ, ಸ್ವರ್ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧಭಾಗ ೧/೨ ಫಲವನ್ನೂ, ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಾಲು ಭಾಗ ೧/೪ ಫಲವನ್ನೂ, ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನೂ, ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅಸ್ತನಾಗಿರುವಾಗ ಶೂನ್ಯಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಕ್ಷೇತ್ರಗತರಾದ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು, ಆರು, ಎಳು ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನನೂ, ಕುಲಾಧಿಪನೂ, ಬಂಧುಪೂಜ್ಯನೂ, ಧನಿಕನೂ, ಸುಖಿಯೂ, ಭೋಗಿಯೂ, ರಾಜನೂ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ಪರಾಧೀನ ಜೀವಿಯಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ತಾನೇ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಬಂಧು

ಬುಭರಾಕಾದಿಕೇ ಖೇಟೇ ಕುಲತುಲ್ಯಃ ಕುಲಾಧಿಕಃ |

ಬಂಧುಪೂಜ್ಯೋಽಥ ಧನವಾನ್ಸುಖೀ ಭೋಗೀ ನೃಪಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ೨೫೯ ||

ಪರವಿತ್ತಸುಹೃದ್ಬಂಧುಪೋಷ್ಯಾಗಣಬಲಾಧಿಪೌ |

ನೃಪಶ್ಚ ಮಿತ್ರಭಸ್ತೇಷು ಖೇಟೇಷ್ಟೈಕಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ || ೨೬೦ ||

ವಿಷಮರ್ಷೇಕ ಹೋರಾಯಾಂ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಶುಭಭೇಷು ಚ |

ಖ್ಯಾತೋ ಮಹೋದ್ಯಮೀ ಜಾತಿತೇಜಾ ಧೀಮಾನ್ಮನೀ ಬಲೀ || ೨೬೧ ||

ಶುಭೇಷು ಚಂದ್ರಹೋರಾಯಾಂ ಸ್ಥಿತೇಷು ಸಮರಾಶಿಷು |

ಕಾಂತಿ ಮಾರ್ಧವಸೌಭಾಗ್ಯಭೋಗಧೀಮಾನ್ಭವೇನ್ನರಃ || ೨೬೨ ||

ಸೂರ್ಯಹೋರಾಗತಃ ಪಾಪಃ ಸಮಭೇಷು ಚ ಮಧ್ಯಮಾಃ |

ವಿಷಮರ್ಷೇಷು ಭಾಸ್ಕರ್ಯಾ ಸೌಮ್ಯಾ ನೋಕ್ತಫಲಪ್ರದಾಃ || ೨೬೩ ||

ಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಐದು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಗಾಂಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನೂ, ಆರು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಸೇನಾಪತಿಯೂ, ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಮಾನವಾಧಿಪನೂ ಅವರೇ ರಾಜನೂ ಈ ರೀತಿ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದೆಂದರಿಯಬೇಕು.

೨೬೦-೨೬೨. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ವಿಶಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಒಲಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಉತ್ಸಾಹಿಯಾಗಿಯೂ, ಅತಿತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಚಂದ್ರಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರಾಶಿಗತರಾದಾಗ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಭೋಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನೂ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆಗುವನು. ಸಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹವು ಸೂರ್ಯಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು. ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹವು ವಿಷಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಹೋರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವೇ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೬೩-೨೬೪. ಚಂದ್ರನು ಸ್ವದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರದ್ರೇಕ್ಷಾಣಗತನಾದರೆ ಜಾತಕನು ಸುರೂಪಿಯಾಗುವನು. ಅಸ್ಯದ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಚಂದ್ರನು

ಸ್ವಮಿತ್ರತ್ಯಂಶಗಶ್ಚಂದ್ರಃ ಸುರೂಪಂ ಗುಣಿನಂ ನರಂ |

ಕರೋತ್ಯನ್ನಗತಸ್ತದ್ವತ್ತತ್ಪುಲ್ಕಗುಣರೂಪಿಣಂ

|| ೨೬೪ ||

ವ್ಯಾಲಾಯುಧೇ ಚತುಷ್ಪಾದಾಂಡಜೇಷು ತ್ರ್ಯಂಶಕೇಷು ಚ |

ತೀಕ್ಷ್ಣೇಹಿಂಸ್ರಶ್ಚ ಭವೇದ್ಗುರುತಲ್ಪಗತೋಟಿನಃ

|| ೨೬೫ ||

ಸ್ತೇನೋ ಭೋಕ್ತಾ ಸಧನಧೀರ್ವಪಃ ಕ್ಲೇಬಶ್ಚ ಶತ್ರುಹಾ |

ವಿಷ್ವಿಕೃದ್ವಾಸವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಸಾಪೋ ಹಿಂಸ್ರೋ ಮತಿರ್ಭವೇತ್

|| ೨೬೬ ||

ಮೇಷಾದಿಕೋತ್ತಮಾಂಶೇಷು ದ್ವಾದಶಾಂಶೇಷು ರಾಶಿವತ್ |

ಜಾಯಾಬಲವಿಭೂಷಾಡ್ಯಃ ಸತ್ತಯುಕ್ತೋತಿಸಾಹಸೀ

|| ೨೬೭ ||

ಶೇಷಸ್ಯೇ ಚ ನರಃ ಶೂರೋ ತ್ರಿಂಶಾಂಶೇಽಸೃಜಿ ಸಂಸ್ಥಿತೇ |

ಅಮಯೀ ನಾ ಸ್ವಭಾಯಾರ್ಯಾಂ ವಿಷಮಃ ಪಾರದಾರಿಕಃ

|| ೨೬೮ ||

ಸರ್ಪಪ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಯುತೀಕ್ಷ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಕನೂ, ಚತುಷ್ಪಾದ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗುರುಪತ್ನೀ ಸಂಘೋಗ ಮಾಡುವವನೂ, ಪಕ್ಷಿಪ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದೇಶಸಂಚಾರಿಯೂ ಆಗುವನು.

೨೬೫-೨೬೮. ಮೇಷಾದಿ ನವಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಳ್ಳ, ಭೋಗೀ, ಪಂಡಿತ, ಅಧ್ಯ, ರಾಜ, ಪಂಡ, (ನವುಂಸಕ) ಶೂರ, ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಜೀವಿಸುವವನೂ, ಸೇವಾನ್ಯಾಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವವನೂ, ಪಾಪೀ, ಹಿಂಸಕ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನೂ, ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದು. ಆದರೆ ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶುಭಫಲವಿರುತ್ತದೆ. ದ್ವಾದಶಾಂಶಗಳ ಫಲವೂ ರಾಶಿಫಲಗಳಂತೆಯೇ ಲಭಿಸುವುದು. ಕುಜನು ತನ್ನ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಭಾರ್ಯಾಸಮೇತನೂ, ವೀರ್ಯ, ಭೂಷಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಶಕ್ತಿ, ಸಾಹಸ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ಆಗುವನು. ಶನಿಯು ತನ್ನ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿರುವಾಗ ರೋಗಿಯೂ, ಮೃತಪತ್ನೀಕನೂ, (ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತವನೂ) ಅನ್ಯದಾರರತನೂ, ದುಃಖಿಯೂ, ಗೃಹಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿದವನೂ ಆಗು

ದುಃಖೀ ಪರಿಚ್ಛದಯುತೋ ಮಲಿನಶ್ವಾರ್ತಕೇ ಸ್ವಕೇ |

ಸುಖಧೀಧನಕೀರ್ತ್ಯಲಸಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ಲೋಕಪೂಜಿತಃ

|| ೨೬೯ ||

ನೀರುಗ್ಗುಹ್ಯಭವಾನ್ಘೋಗೀ ಜೀವೇ ಸ್ವತ್ರಿಂಶಭಾಗಗೇ |

ನೋಧಾಕಲಾಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪವಿವಾದಕಪಟಾಂಚಿತಃ

|| ೨೭೦ ||

ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಸಾಹಸಯುತೋ ಬುಧೋ ಸ್ವತ್ರಿಂಶಭಾಗಗೇ |

ಬಹ್ವಪತ್ಯಸುಖಾರೋಗ್ಯರೋಗರೂಪಾರ್ಥಸಂಯುತಃ

|| ೨೭೧ ||

ಲಲಿತಾಂಗೋ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣೇಂದ್ರಿಯಃ ಸ್ಯಾದ್ಭಾಗವೇ ಸ್ವಕೇ |

ಶೂರಸ್ತಬ್ಧಿ ಚ ವಿಷಮವರ್ಧಕಾ ಸದ್ಗುಣಕಾನ್ವಿತಾ

|| ೨೭೨ ||

ಸುಖೇಜ್ಞೌ ಚಾರುಚೇಷ್ಟಾಂಗೌ ಚಂದ್ರಾರ್ಕೌ ಚೇತ್ಯುಜಾದಿಗೌ |

ಮೂಲತ್ರಿಕೋಣಸ್ವಕ್ಷೇಪೇಚ್ಛೇ ಕಂಠಸ್ಥಾಸ್ತು ಚ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ || ೨೭೩ ||

ವನು. ಗುರುವು ಸ್ವತ್ರಿಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನ, ಕೀರ್ತಿ, ಸೌಖ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಅರೋಗ್ಯವೃದ್ಧಕಾಯನೂ ಆಗುವನು. ಬುಧನು ಸ್ವತ್ರಿಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿ, ಕಲೆ, ಕಾವ್ಯ, ವಾಕ್ಪಟಿತ್ಯ, ಸುಖಸಮಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗುವನು ಶುಕ್ರನು ತನ್ನ ತ್ರಿಂಶದಲ್ಲಿದ್ದಿರುವಾಗ ಚಾತಕನು ಅಧಿಕವಾದ ಮಕ್ಕಳು, ಸೌಖ್ಯ, ಅರೋಗ್ಯ, ಭಾಗ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು ಮತ್ತು ಸುಕುವಸಾಧಕನೂ, ವಿಷಯ ಲಂಪಟನೂ ಆಗುವನು. ಕುಜತ್ರಿಂಶದದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಶೂರನೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಅಲಸನೂ, ರಸತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಕ್ರೂರನೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಹಿಂಸಕನೂ ; ಗುರುತ್ರಿಂಶದದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಗುಣ ಶಾಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಅಥ್ಯನೂ ; ಬುಧತ್ರಿಂಶದದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಸುಖಿಯೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಪಂಡಿತನೂ ; ಶುಕ್ರತ್ರಿಂಶದದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಸುಂದರಾಂಗನೂ, ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಸ್ವಪ್ನಜನಪ್ರಿಯನೂ ಆಗುವನು.

೨೭೩-೨೭೬. ಗ್ರಹಗಳು ಕಾರಕಗಳಾಗಬೇಕಾದರೆ ಉಚ್ಚ, ಮೂಲ ತ್ರಿಕೋಣ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇಂದ್ರಾದಿ

ಅನ್ಯೋನ್ಯಕಾರಕಾಸ್ತೇ ಸ್ತುಃ ಕರ್ಮಗಸ್ತು ವಿಶೇಷತಃ |
ಶುಭಂ ವರ್ಗೋತ್ತಮೇ ಜನ್ಮ ವೇಶಿಸ್ಥಾನೇ ವಸದ್ಗ್ರಹೈಃ || ೨೭೪ ||

ಅಶೂನ್ಯೇಷು ಚ ಕೇಂದ್ರೇಷು ಕಾರಕಾಖ್ಯಗ್ರಹೇಷು ಚ |
ಗುರುಜನ್ಮೇಶಲಗ್ನೇಶಾಃ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾ ಮಧ್ಯಸೌಖ್ಯದಾಃ || ೨೭೫ ||

ಪೃಷ್ಠೋಭಯಕೋಯರ್ಷಸ್ಥಿತಾಸ್ತ್ವಂತರಾದಿಷು |
ಪ್ರವೇಶೇ ಭಾಸ್ಕರಕುಜಾ ಭೃಗ್ವೀಜ್ಯಾ ಮಧ್ಯಗೌ ತಥಾ || ೨೭೬ ||

ಚಂದ್ರಾರ್ಕಃ ಫಲದಾವಂತೈಃ ಸದಾ ಜ್ಞಃ ಫಲದಾಯಕಃ |
ಲಗ್ನಾ ತ್ಪತ್ರೇ ಕಲತ್ರೇ ನಾಬ್ಜಾ ಚ್ಚುಭೇಶಯುತೇಕ್ಷಿತೇ || ೨೭೭ ||

ಗಳಲ್ಲಿ (ಕೇಂದ್ರ, ಫಣಪರ, ಅಪೋಕ್ಷಿಮ) ರುವ ಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಶಮಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹವು ಮಾತ್ರ ಕಾರಕಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಯಾರ ಜನನವು ಲಗ್ನವು ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶಗತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಆಗುವುದೋ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಶಿಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಶೂನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹವನ ಜನ್ಮವು ಶುಭಫಲಪ್ರದವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿರುವ ರಾಶಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವೇಶಿಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಗುರು, ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ, ರಾಶ್ಯಧಿಪತಿ, ಇವರು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮಫಲ ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯಮವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಫಲಕೊಡುವುವೆಂದರ್ಥ. ದಶಾನಾಥನು ದಶಾಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಪೃಷ್ಠೋದಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಫಲವನ್ನು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಉಭಯೋದಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದಶಾನುಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಶೀರ್ಷೋದಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದಶಾದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಫಲಕೊಡುವನು. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಜರು ಅಷ್ಟಕವರ್ಗಫಲವನ್ನು ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಗುರು, ಶುಕ್ರರು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಶನಿ, ಚಂದ್ರರು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನು ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಡುವವರಾಗುವರು.

೨೭೭-೨೮೦. ಜನ್ಮಲಗ್ನದಿಂದಾಗಲೀ, ರಾಶಿಯಿಂದಾಗಲೀ, ಪಂಚಮ, ಸಪ್ತಮರಾಶಿಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಆಧವಾ ದೃಷ್ಟವಾ

ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಯೋಃ ಸಂಪದಃ ಸ್ವತ್ವಮನ್ಯಥಾಥಾಂಗತೋದಯಃ |

ರವಾ ಮೀನೇರ್ಕ್ರಮಃ ಸ್ತ್ರೀಘ್ನಃ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸ್ತುತಃ ಕುಜಃ || ೨೭೬ ||

ಸ್ತಿತಸ್ತುರ್ಯಾಪ್ತಗೈಃ ಕ್ರೂರೈರ್ಯದ್ವಾ ಕ್ರೂರಾಂತರೇ ಸಿತಃ |

ಸದ್ಗೃಹಾಯುತದೃಷ್ಟಶ್ಚೇದಗ್ನಿಸಾತಾನ್ಮೃತಿಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ || ೨೭೭ ||

ಲಗ್ನಾದ್ಯಸಾಣಿಕತಯೋಃ ಶಶಿರವ್ಯೋಃ ಸಹ ಸ್ತ್ರಿಯಾ |

ಏಕೇನ ಯಸ್ಯ ಜನ್ಮಾಹುರಥ ಸಪ್ತಮಸಂಸ್ಥಯೋಃ || ೨೭೮ ||

ಗಯೋ ಇದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಕಳತ್ರಸೌಖ್ಯವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದುನೇಳೆ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುತ್ರ, ಕಳತ್ರಾಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಗ್ನವಾದ ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ ಶನಿಯು ಕಳತ್ರಸ್ಥಾನವಾದ ಮಿಥುನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪತ್ನಿಯು ನಾರವಾಗುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕನ್ಯಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದು ಪುತ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಪುತ್ರಮರಣವೊದಗುವುದು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಚತುರ್ಥಾಸ್ಥಮಾಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಪತ್ನಿಯು ಅಗ್ನಿದಗ್ಧಳಾಗುವಳು. ಶುಕ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಸುಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ತಳದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಪತ್ನಿಯು ಮೃತಳಾಗುವಳು. ಶುಕ್ರನು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾಗದಿದ್ದರೆ ಬಂಧನಸಂವಂಧವಾಗಿ ಭಾರ್ಯಾಮರಣವುಂಟಾಗುವುದು. ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರು ಲಗ್ನದಿಂದ ದ್ವಾರದ, ಸಪ್ತದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಏಕಾಕ್ಷನಾಗುವನು ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಶುಕ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಅಂಗಹೀನಳಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ನವಮ, ಪಂಚಮರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ, ಸೂರ್ಯರಿರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನೂ ಅಂಗಹೀನಳಾದ ಹೆಂಡತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಶನಿಯು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಶುಕ್ರನು ಚಕ್ರಸಂಧಿಗಳಾದ ಕಟಕ, ಮೃತ್ತಿಕ, ಮೀನರಾಶಿಗಳ ಅಂತ್ಯಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಸ್ಥಾನವು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾಗದಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ವಂಧ್ಯಾಪತಿಯಾಗುವನು. ಅಂದರೆ ಇವನಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಪತ್ನಿಯು ಬಂಜೆಯಾಗುವಳು.

ನವಧೀಗತಯೋರ್ವಾಪಿ ವಿಕಲಸ್ತ್ರೀಸಿತಾರ್ಕಯೋಃ |

ಕೋಣೋದಯೇಸ್ತಾಂತ್ಯಸಂಧೌ ಭೃಗೌ ವಂಧ್ಯಾ ಪತೇರ್ಜನಿಃ || ೨೮೦ ||

ಸುತಭಂ ಚೇನ್ನ ಸೌಮ್ಯಾಡ್ಯಮುಖಾಂತ್ಯಾಸ್ತೋದಯರ್ಕ್ಷಗೈಃ |

ಪಾಪೇ ಧೀಸ್ತೇ ವಿಧೌ ಕ್ಷೇಣಜನ್ಯಾಸುತಕಲತ್ರಿಣಃ || ೨೮೧ ||

ಸಿತೇ ಶನ್ಯಾರಯೋರ್ವರ್ಗೇ ಲಗ್ನಾದ್ಧ್ಯುನೇ ಸ್ಥಿತೋಽಥವಾ |

ದೃಷ್ಟೋ ವಾ ಜಾಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನರೋಽಯಂ ಪಾರದಾರಿಕಃ |

ತಾ ಚೇತ್ಸೇಂದ್ರುಸ್ತ್ರಿಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ಪುಂಶ್ಚಲೋ ಜಾಯತೇ ನರಃ || ೨೮೨ ||

ಭೃಗ್ವಬ್ಜಯೋರಸ್ತಗಯೋರ್ವರೋ ಭಾರ್ಯಾ ಸುತೋಽಪಿ ವಾ |

ನೃಸ್ತ್ರಿಯೋಽಸ್ತು ಶುಭೈರ್ವೃಷ್ಣಾ ತಾ ದೌ ಪರಿಣತಾಂಗಕೌ || ೨೮೩ ||

೨೮೦-೨೮೩. ಕ್ಷೇಣಚಂದ್ರನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿದ್ದು ದ್ವಾದಶ, ಸಪ್ತಮ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಕ್ರುತ್ರಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿ ಯಿರಬೇಡೆಂದು ಜನ್ಮನನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುವುದು. ಶನಿ, ಕುಜರ ವರ್ವದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನಾತ್ಲಕ್ಷಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮತ್ತು ಶನಿ, ಕುಜ ಇವರಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಜಾತಕನು ವೃಥಾಚಾರಿಯಾಗುವನು. ಏಕರಾಶಿಗತರಾದ ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರಿವರೆ ಭಾರ್ಯಾವಿಹೀನನಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ಪುತ್ರವಿಹೀನನಾಗಿಯೇ ಆಗುವನು. ಪುರುಷಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಗ್ರಹ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರು ಶುಭ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವರು.

೨೮೪-೨೮೫. ಲಗ್ನದಿಂದ ಹತ್ತು, ಏಳು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಈ ಮನೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಪಗ್ರಹ ಇವುಗಳಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಲಂಶನಾಶಕನಾಗುವನು. ಅಂದರೆ ನಿರಪತ್ಯನಾಗುವನು. (ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆ ನಾಗುವನು.) ಬುಧನಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣವು ಯಾವ ರಾಶಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿ ಸುವುದೋ ಆ ರಾಶಿಯು ಲಗ್ನಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ

ಪಾಪಾಂಬುಗೈರಿಂದುಶುಕ್ರಪಾಪೈರ್ವಂಶವಿನಾಶಕಃ ।

ಶಿಲ್ಪೀ ತ್ರ್ಯಂಶೇ ಬುಧಯುತೇ ಕೇಂದ್ರಸಂಸ್ಥಾರ್ಕವೀಕ್ಷಿತೇ || ೨೮೫ ||

ದಾಸ್ಯಾಂ ಜಾತಃ ಸೌರಿಭಾಗೇ ರಿಃಫಗೇ ಭೃಗುನಂದನೇ ।

ನೀಚೇರ್ಕೇಂದ್ರೋರಸ್ತಗಯೋರ್ಧ್ವಪ್ಸಯೋಸ್ಸೂರ್ಯಜೇನ ವಾ || ೨೮೬ ||

ಪಾಪದೃಷ್ಟೌ ಶನಿಕುಜಾವಸ್ತಗೌ ವಾತರುಕ್ಪ್ರದೌ ।

ಕರ್ಕಾಲ್ಯಂಶಗತೇ ಕೇಂದ್ರೇ ಪಾಪಯುಕ್ತೇ ತು ಗುಹ್ಯರುಕ್ || ೨೮೭ ||

ಪಾಪಾಂತರಗತೇಂಗೇಽಬ್ಜೇ ರವೌ ದ್ಯುನೇ ತು ಕಷ್ಟಯುಕ್ ।

ಚಂದ್ರೇ ಪೇಽಸ್ತಂಗತೇ ಭೌಮೇ ವಿಕಲೋ ವೇಶಿಗೇರ್ಕಚೇ || ೨೮೮ ||

ಮಿಥೋ ಬಾಂಶಗಯೋಃ ಶೂಲೀ ರವೀಂದ್ರೋರ್ಯುತಯೋಃ ಕೃತಃ ।

ನಿಧನಾದಿಧನಾಂತ್ಯಸ್ಯಾ ರವೀಂದ್ವಾರಯನಾ ಯದಾ || ೨೮೯ ||

ಜಾತಕನು ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗುವನು. ಶುಕ್ರನು ದ್ವಾದಶದಲ್ಲಿ ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದಾಸಿಯ ಮಗನಾಗುವನು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಶನಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತರಾದರೆ ನೀಚಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತನಾಗುವನು.

೨೮೬-೨೯೦. ಶುಕ್ರ ಕುಜರು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಜಾತಕನು ವಾತರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ಕಟಕ ವೃಶ್ಚಿಕಾಂಶಗತನಾಗಿದ್ದು ಪಾಪಯುತನಾಗಿದ್ದರೆ ಗುಹ್ಯರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಕುಜ ಶನಿಗಳು ಹನ್ನೆರಡು, ಮೂರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ ಇರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಕುಸ್ಥರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ದಶಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಜನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಶನಿಯು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ಅಂಗಹೀನನಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಪರಸ್ಪರಾಂಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೂಲರೋಗಿಯೂ, ಏಕಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಕೃಶನೂ ಆಗುವನು. ಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟು, ಆರು, ಎರಡು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿಗಳು ಇದ್ದು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಜಾತಕನು ಕುರುಡನಾಗುವನು.

ಜಲದ್ಗ್ರಹೇಣ ದೋಷೇಣ ಕುರ್ವಂತ್ಯನಯನಂ ನರಂ ।

ಸೌಮ್ಯಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನವಾಯುಕ್ತಧೀಗತಾಃ ಪಾಪಖೇಚರಾಃ ॥ ೨೯೦ ॥

ಕರ್ನೋಪಘಾತಕಾ ದ್ಯುನೇ ರದವೈಕೃತ್ಯಕಾರಕಾಃ ।

ಲಗ್ನೇ ಗುರೌ ದ್ಯುನೇ ಮಂದೇ ವಾತರೋಗಾದಿತೋ ಭವೇತ್ ॥ ೨೯೧ ॥

ಸುಖೇಶ್ವರೇ ನಾ ಕುಜೇ ಜೀವೇ ಲಗ್ನೇ ವಾರ್ಕಿಯುತೋಽಯೇ ।

ಕುಜೇ ನವಾತ್ಮಜೇ ದ್ಯುನೇ ಸಂಜ್ಞೇಂತ್ಯೇಭ್ಯೇ ಚ ಸೋನ್ನದಃ ॥ ೨೯೨ ॥

ಧೀಧರ್ಮಾರ್ಥಾಂತ್ಯಗೈಃ ಪಾಪೈರ್ಭಸಮಸ್ತಾನ್ನಿ ಬಂಧನಂ ।

ಸರ್ಪಶೃಂಖಲಯಾ ಶಾಶ್ವೈರ್ವೈಕೈರ್ಬಲೈಶುಭೇಕ್ಷಿತೈಃ ॥ ೨೯೩ ॥

ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಂಚಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೇ ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನಿಗೆ ಕರ್ಣವೇಧೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಲ್ಲುರೋಗಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ವಾತರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಕುಜನು ನಾಲ್ಕು, ಏಳು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಗುರುವು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿವು ಶನಿಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕುಜನು ಪಂಚಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಉನ್ನಾದ ರೋಗಿಯಾಗುವನು. ಅಂದರೆ ಜಾತಕನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತಿರುಗಾಡುವನು.

೨೯೨-೨೯೪. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು. ಎರಡು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟರಾಗದಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ರಾಜಬಂಧನ ಕ್ಲೋಷಗಾಗುವನು. ಅದೇ ರೀತಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿವು ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಸರ್ಪದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಕೊಲೆಯಿಂದಲೋ (ಮೂನಿಯಿಂದಲೋ) ಮೃತನಾಗುವನು. ಚಂದ್ರನು ಶನಿಸಹಿತನಾಗಿ ಕುಜ ದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಆಪಸ್ಮಾರೋಗವಿತಿಷ್ಠನಾಗುವನು. ವಾಕ್ಸ್ಲಾನದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ದುರ್ವಚನಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕ್ಷಯರೋಗಿಯಾಗುವನು.

ಸಮಂದೇಽಬ್ಜೇ ವಕ್ರದೃಷ್ಟೇಽಪಸ್ಮಾರೇ ದುರ್ವಜಾಃ ಕ್ಷಯಾಃ |
ರವಿಮಂದಕುಚೈಃ ಖಸ್ತೈಃ ಸೌಮ್ಯದೃಷ್ಟೈಃ ಸಮಂಡಲ್ಯೈಃ || ೨೯೪ ||

ಭೃತಕಾಃ ಪೂರ್ವಮುದಿತ್ಯರ್ವರಮಧ್ಯಾಧಮಾ ನರಾಃ |
ಪುಂಜನೌ ತು ಫಲಂ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಯೋಗ್ಯಂ ವದೇಚ್ಛ ತತ್ || ೨೯೫ ||

ತತ್ಸಾವಮಿಷ್ಟಖಿಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ತದ್ಭರ್ತೃಮರಣಂ ಮೃತೌ |
ಲಗ್ನೇಂದುಗಂ ವಪುಶ್ಚೈವ ಸೌಧಾಗ್ಯಂ ಚಾಸ್ತಭೇ ವದೇತ್ || ೨೯೬ ||

ಯುಗ್ಮೇಷು ಲಗ್ನ ಶಶಿನೋರ್ವನಿತಾಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಿತಾಃ |
ಸಚ್ಛೇಲಭೂಷಣಯುತಾ ಕುಭಸಂದೃಷ್ಟಯೋಸ್ತಯೋಃ || ೨೯೭ ||

ಪುರುಷಾಕೃತಿಶೀಲಾಧ್ಯಾ ತಯೋರೋಜಸ್ಯಯೋರ್ಮತಾ |
ಅಥ ಸಾಪಾ ಗುಣೋನಾಶ್ಚ ಸಾಪವೀಕ್ಷಿತಯೋಸ್ತಯೋಃ || ೨೯೮ ||

ಸೂರ್ಯ, ಶನಿ, ಕುಜ ಇವರು ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರಗತರಾಗಿ ರುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಥಮ ಈ ದರ್ಜೆಯ ಸೇವಕರಾಗುವರು. ಇದೇರೀತಿ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಕದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾಗುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೯೫-೨೯೯. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಕದ ವಿಷಯವು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುದು:—ಪುರುಷ ಜಾತಕಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಕಗಳಿಗೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಭತ್ಯವಿನ ಮರಣವನ್ನು ಜನ್ಮಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟಿನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಪತಿಯ ಇತರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ ಇವರಿಂದಲೇ ಶರೀರಸೌಂದರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯ ಜನ್ಮಲಗ್ನವು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವಭಾವವು ಕೇವಲ ಶೀಲಯುತವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಲಗ್ನ ಚಂದ್ರರು ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿರುವಳೆಂದೂ, ಅದೇ ಓಜರಾಶಿಗಳು ವಾಸಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಗುಣರಹಿತಳಾಗಿ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಂತಿರುವಳೆಂದೂ ಅರಿಯಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯ ಜನ್ಮರಾಶಿ ಅಥವಾ

ಕುಜಾರ್ಕೀಜ್ಜು ಕುಕ್ರಾಣಾಂ ಕುಜರ್ಕ್ಷೇ ಕ್ರಮಶೋಂಗನಾ ।

ಬಾಲ್ಯದುಷ್ಪಾ ತಥಾ ದಾಸೀ ಸಾಧ್ವೀ ಮಾಯಾವತೀ ತ್ವರಾ || ೨೯೯ ||

ದೃಷ್ಟಾ ವಾಕ್ಯತಿಶೀಲಾ ಸ್ಯಾತ್ತಯೋರೋಜಸ್ಥಯೋರ್ಮತಾ ।

ಅಥ ಸಾಪಾ ಗುಣೋನಾಶ್ಚ ಪಾಪವೀಕ್ಷಿತಯೋಸ್ತಯೋಃ || ೩೦೦ ||

ಪುನರ್ಭೂಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಕ್ಸಗುಣಾ ವಿಜ್ಞಾ ಬ್ಯಾತಾ ಸ್ಫುಜಿದ್ಗ್ರಹೇ ।

ಚೌಧೇ ಸಮಾಯಾ ಕ್ಲೀಬಾ ಚ ಸತೀ ಗುಣವತೀ ಚಲಾ || ೩೦೧ ||

ಇಂದುಭೇ ಸ್ಪೃರಿಣೇಶಘ್ನೀ ಗುಣಾಢ್ಯಾ ಶಿಲ್ಪಿಕಾಧಮಾ ।

ನಾಚಾಟಾ ಕುಲಟಾ ಸಿಂಹೇ ರಾಗೀ ಪುಂಧೀರಗಮ್ಯತಾ || ೩೦೨ ||

ಜೈವೇ ಗುಣಾಢ್ಯಾ ಲ್ಪರತಿಗುಣಜ್ಞಾ ಜ್ಞಾನಿನೀ ಸತೀ ।

ದಾಸೀ ನೀಚರತಾ ಸಾಧ್ವೀ ಮಾಂದೇ ದುಷ್ಪಾನ್ವನಪತ್ಯಕಾ || ೩೦೩ ||

ಲಗ್ನವು ಕುಜ, ಶನಿ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಇವರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿವರೆ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ದುರ್ನಡತೆಯುಳ್ಳವಳೂ, ದಾಸಿಯೂ, ಸಾಧ್ವಿಯೂ ಮಾಯಾವತಿಯೂ, ಆತುರವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು. ಲಗ್ನವು ಓಜರಾಶಿಯಾಗಿ ಪಾಪಗ್ರಹಯುತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ನಡತೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ದುಷ್ಟವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದು ಕುಜ ತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೦೦-೩೦೬. ಶುಕ್ರಗೃಹಗಳಲ್ಲೊಂದು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕ್ರೂರವಾದ ಮಾತುಗಳುಳ್ಳವಳೂ, ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆಯಾಗುವವಳೂ, ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ ವಿಶೇಷವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು. ಬುಧಗೃಹಗಳು ಲಗ್ನವಾಗಿ ಕುಜತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ಷೀಬಳೂ, ಗುಣವತಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಚಂದ್ರರಾಶಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸ್ವೆಚ್ಛಾನ್ಯವಹಾರಿಣಿಯೂ, ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ, ಶಿಲ್ಪವಿಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು. ಸಿಂಹರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ಕುಜತ್ರಿಂಶಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಾಚಾಳಿಯೂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯೂ, ಅನುರಾಗಿಣಿಯೂ, ಗಂಡಸಿನಂತೆ ಧೀರಳೂ ಆಗುವಳು. ಗುರುಸ್ಥಾನವು ಲಗ್ನವಾದರೆ ಗುಣಾಢ್ಯಳೂ, ಅಲ್ಪರತಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಆಗುವಳು.

ಲಗ್ನೇಂದುಯುಕ್ತೈಸ್ತ್ರಿಶಂಶಾಂಶೈಃ ಫಲಮೇತದ್ವಲಾನುಗಂ ।

ದೃಗ್ಗೈರ್ಮಿಥೋಽಂತೇ ಶುಕ್ರಾರ್ಕೇ ಶೌಕ್ರೇ ಚೇದ್ವಾ ಘಟಾಂತಕೇ ॥ ೩೦೪ ॥

ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಸ್ತ್ರೀ ಮೈಥುನಂ ಯಾತಿ ಮದನಾನಲದೀಪಿತಾ ।

ಶೂನ್ಯೇ ಕಾಪುರುಷೋ ದ್ಯೂನೇ ಬಲೇ ಕ್ಲಿಬೋ ನ ಸದ್ವೃತಿ ॥ ೩೦೫ ॥

ಬುಧಾರ್ಕ್ಯೋತ್ತರಭೇ ನಿತ್ಯಂ ಪರದೇಶಪರಾಯಣಃ ।

ಉತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಂದಗೇ ಸೂರ್ಯೇ ಸ್ತ್ರೀ ಬಾಲವಿಧವಾ ಕುಜೇ ॥ ೩೦೬ ॥

ಪಾಪದೃಷ್ಟೇ ಶನೌ ದ್ಯೂನೇ ಕನ್ಯೈವಾಪದೃತೇ ಜರಾಂ ।

ಅಗ್ನೇಯೈರ್ವಿಧವಾತ್ಸಫೈಃ ಪುನರ್ಭೂಃ ಮಿತ್ರಕೃರ್ಭವೇತ್ ॥ ೩೦೭ ॥

ಶನಿಗೃಹವು ಲಗ್ನವಾದರೆ ದಾಸಿಯೂ, ನೀಚಸೇವಾಸಕ್ತಳೂ, ಅನಪತ್ಯಳೂ ಆಗುವಳು. ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಲಗ್ನ ಇವರಿರುವ ತ್ರಿಂಶಂಶಾಧಿಪತಿಗಳ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವವನ್ನರಿಯಬೇಕು. ಶನಿ ಶುಕ್ರರು ಯಾವ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಶುಕ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೇ ಕಾಮೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಲಗ್ನ ದಿಂದಾಗಲೀ, ಚಂದ್ರನಿಂದಾಗಲೀ ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಬುಧಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ಪತಿಯು ಪಂಡನಾಗುವನು. ಬುಧಶನಿಗಳು ಸಪ್ತಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಚರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪರದೇಶಸಂಚಾರಿಯಾಗುವನು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿದ್ದರೆ ಪತಿಯಿಂದ ದೂಷಿತಳಾಗುವಳು. ಕುಜನಿದ್ದರೆ ಬಾಲವಿಧವೆಯಾಗುವಳು.

೩೦೭-೩೦೯. ಶನಿಯು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಪಾಪದೃಷ್ಟನಾದರೆ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಮುದುಕಿಯಂತೆ ಕಾಣುವಳು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೇ ಇದ್ದರೆ ವಿಧವೆಯಾಗುವಳು. ಶುಭ ಮತ್ತು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೆರಡೂ ಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಮುದುನೆಯಾಗುವಳು. ಸ್ತ್ರೀ ಜನ್ಮಲಗ್ನದ ಸಪ್ತಮಭಾವವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿ ಹೀನಬಲವುಳ್ಳದಾಗಿದ್ದರೆ ಪತಿಯಿಂದ ತ್ಯಕ್ತಳಾಗುವಳು. ಕುಜಶುಕ್ರರು ಪರಸ್ಪರಾಂಶಗತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅನ್ಯಪುರುಷನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವಳು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ

ಕ್ರೋರೇ ಹೀನಬಲೇಽಸ್ತಸ್ಯೇ ಪತಿತ್ಯಕ್ತಾ ನ ಸದ್ವೃತ್ತೀ ।

ಮಿಥೋಂಶಗೈಃ ಸಿತಾರಾ ತು ಕುರುತೋರನ್ಯರತಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ || ೩೦೮ ||

ಶೀತರಶ್ಮಿಯದಾ ದ್ಯುನೇ ತದಾ ಭರ್ತುರನುಜ್ಞಯಾ ।

ಸೌರಾರಕ್ಷೇ ಲಗ್ನಗತೇ ಸೇಂದುಕುಕ್ರೇ ತು ಬಂಧಕೀ || ೩೦೯ ||

ಮಾತ್ರಾ ಸಾರ್ಥಮಸದ್ವೃಷ್ಟೇ ತಥಾ ಕಾಜೀಂಶಕೇಽಸ್ತಗೇ ।

ಮಂದದೃಷ್ಟೇ ವ್ಯಾಧಿಯೋನಿಃ ಸದ್ಗ್ರಹಾಂಶೇ ಪತಿಪ್ರಿಯಾ || ೩೧೦ ||

ಮಂದಕ್ಷೇ ವಾಂಶಕೇ ದ್ಯುನೇ ವೃದ್ಧೋ ಮೂರ್ಖಃ ಪತಿಃ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃ

ಸ್ತ್ರೀಲೋಲಃ ಕ್ರೋಧನಃ ಕಾಜೀ ಬೌಧೇ ವಿದ್ವಾಂಶ್ಚ ನೈಪುಣಃ || ೩೧೧ ||

ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಪತಿಯನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ವ್ಯಭಿಚಾರಮಾಡುವಳು. ಲಗ್ನವು ಶನಿ. ಅಂಗಾರಕ ಇವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ. ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ಬಂಧಕಿ ಯಾಗುವಳು (ಕುಲಟಿಯಾಗುವಳು) ಸಪ್ತಮಭಾವವು ಕುಜಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಲಗ್ನವು ಕುಜತ್ರಾಂಶವಾಗಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ವ್ಯಭಿಚಾರಮಾಡುವಳು. ಸಪ್ತಮ ಸ್ಥಾನವು ಶನಿಯಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ವ್ಯಾಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯೋನಿಯುಳ್ಳವಳಾಗುವಳು. ಇದೇ ಶನಿಯು ಸದ್ಗ್ರಹಾಂಶದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಪ್ರಿಯಾ ನುರಾಗಿಣಿಯೂ ಆಗುವಳು.

೩೧೦-೩೧೧. ಸಪ್ತಮರಾಶಿಯು ಶನಿಗೃಹವಾಗಿವ್ವು, ಶನ್ಯಂಶದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಗಂಡನು ವೃದ್ಧನೂ ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖನೂ ಆಗುವನು. ಕುಜ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಪತಿಯು ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗುವನು. ಬುಧಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ವಿದ್ವಾಂ ಸನೂ ನಿಪುಣನೂ, ಗುರುಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ, ಗುಣಶಾಲಿಯೂ ಚಂದ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಕಾಮಿಯೂ, ಮೃದುಸ್ವಭಾವದವನೂ, ಶುಕ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವಂತನೂ, ಶನಿಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ ಮೃದುಕರ್ಮಕಾರಿಯೂ ಆಗುವನು.

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೋ ಗುಣೇ ಚೈನೇ ಚಾಂದ್ರೇ ಕಾಮೀ ಮೃದುಸ್ತಥಾ |
ಶಾಕ್ರೇ ಸೌಭಾಗ್ಯಯುಕ್ತಾಂತಃ ಸೌರೇ ತು ಮೃದುಕರ್ಮಕೃತ್ || ೩೧೨ ||

ಶುಕ್ರಾಬ್ಜಯೋರ್ಲಗ್ನಗಯೋಃ ಸುಖನೀರ್ಷ್ಯಾಸಮನ್ವಿತಾ |
ಜ್ಞೇಂದ್ರೋಃ ಕಲಾಸು ನಿಪುಣಾ ಸುಖಿತಾ ಚ ಗುಣಾನ್ವಿತಾ || ೩೧೩ ||

ಶುಕ್ರಜ್ಞಯೋಸ್ತು ಸುಭಗಾ ಕಲಾಜ್ಞಾ ರುಚಿರಾಂಗನಾ |
ಅನೇಕಸೌಖ್ಯಾರ್ಥಗುಣಾ ಲಗ್ನೇ ಸೌಮ್ಯತ್ರಯೇ ಸ್ಥಿತೇ || ೩೧೪ ||

ಕ್ರೂರೇಽಪ್ಯಮೇಽಪ್ಯಮೇಕಾಂಶೇ ಯಸ್ಯ ಸ್ಯಾತ್ತದ್ವಯಃ ಸಮೇ |
ವೈಧವ್ಯಂ ಚ ಮೃತಿಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಸ್ವಯಂ ಸತ್ಸ್ವರ್ಥಗೇಷು ಚ || ೩೧೫ ||

ಅಲ್ಪಾಪತ್ಯತ್ವಮಬ್ಜೇಽಸ್ಯಾಃ ಕನ್ಯಾಲಿಹರಿಗೋಷು ಚ |
ಸೌರೇ ಮಧ್ಯಬಲೇ ಚಂದ್ರಶುಕ್ರಜ್ಞೈರ್ಬಲವರ್ಜಿತೈಃ || ೩೧೬ ||

೩೧೨-೩೧೬. ಶುಕ್ರಚಂದ್ರರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸುಖವುಳ್ಳವಳೂ, ಅಸೂಯಾಪರಳೂ ಆಗುವಳು. ಬುಧಚಂದ್ರರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಿಪುಣೆಯೂ ಸುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಮತ್ತು ಗುಣಾನ್ವಿತಳೂ ಆಗುವಳು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ ಬುಧ ರಿದ್ದರೆ ಸುಭಗಳೂ, ಕಲಾವತಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರುಶುಭಗ್ರಹ ಗಳಿದ್ದರೆ ಅನೇಕ ಸೌಖ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಇವುಗಳುಳ್ಳವಳಾಗುವಳು. ಅಷ್ಟಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅಷ್ಟಮಾಂಶದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವೈಧವ್ಯವಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಮರಣವಾಗಲೀ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ನಾರಿಯು ಸುಮಂಗಲಿಯಾಗಿಯೇ ಮರಣಹೊಂದುವಳು. ಚಂದ್ರನು ಕನ್ಯಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ವೃಷಭ, ಸಿಂಹಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಜನಿಸಿದವಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಜನಿಸುವರು. ಶನಿಯು ಬಲಾಧಿಕನಾಗಿರದೇ ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಚಂದ್ರರಿಂದಲೂ, ಬಲಹೀನರಾದ ರವಿ, ಕುಜ, ಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಓಜರಾಶಿಯು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಗಂಡಸಿನಂತೆ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳೂ, ಕುರೂಪಿನಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಗುರು,

ಶೇಷೈಃ ಸವೀರೈರಾಜರ್ಷೇಃ ಲಗ್ನೇ ಕುರೂಸಿಂಹೇ ಭವೇತ್ |

ಜೀವಾರಕನಿಸಾಮ್ಯೇಷು ಬಲಿಷ್ಠ ಸಮಭೇ ತಸೌ

|| ೩೧೩ ||

ವಿಖ್ಯಾತಾನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾ ವನಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನೀ |

ಪಾಪೇಶ್ವೇ ನವಮಸ್ಥಸ್ಯ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಮೇತಿ ಭಾಮಿನೀ

|| ೩೧೪ ||

ಉದ್ವಾಹೇ ವರಣೇ ಪ್ರಶ್ನೇ ಸರ್ವಮೇತದ್ವಿಚಿಂತಯೇತ್ |

ಮೃತ್ಯುಸ್ಥಾನಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸ್ಯಾದ್ವಲಿನಾ ಧಾತುಕೋಪತಃ

|| ೩೧೫ ||

ನೃಣಾಂ ಮೃತ್ಯುರ್ನಿಂತಂ ಯುಕ್ತಂ ಭಗಾತ್ರೋತ್ತೋಪಭೂರಿಭಿಃ |

ಸವೀರೈರ್ಬಲಜೋಗ್ನೈಂಬುಕ್ಷತಜ್ವರರುಗುಧವಃ

|| ೩೧೬ ||

ತೃಟ್ಕುಪ್ಪವಶ್ಚಾಪ್ಪಘ್ನಸ್ಯೈಃ ಸೂರ್ಯಾದ್ಯೈಶ್ಚ ವರಾದಿಷು |

ಪರಸ್ವಾದ್ವಪ್ರದೇಶೇಷು ಮೃತ್ಯುಃ ಸೂರ್ಯಮಹೀಜಯೋಃ

|| ೩೧೭ ||

ಕುಜ, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಬುಧರು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದು ಯುಗ್ಮರಾಶಿಯು ಅಗ್ನಿವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿಯೂ ಆಗುವಳು. ಪಾಪಗ್ರಹವು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ, ನವಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಯೋಗಕರವಾದ (ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗಕಾರಕವಾದ) ಗ್ರಹವೂ ಇರುವುದಾದರೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ಸಂನ್ಯಾಸಿನಿಯಾಗುವಳು.

೩೧೫-೩೧೭. ಈ ಸ್ತ್ರೀಜಾತಕಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಫಲಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವಾಹಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಶ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇನ್ನು ನಿರಾಣಿವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನದ ಒಲಾಬಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಆ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನವು ದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಧಿಯೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಜಾತಕನು ಮೃತನೊಂದುವನೆಂದು ಅರಿಯಬೇಕು. ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ನಾನಾವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಂದ ಮರಣಹೊಂದುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ, ನೀರು, ಆಯುಧ, ಜ್ವರ, ದೀರ್ಘರೋಗ, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಹಸಿವು ಇವುಗಳಿಂದ ಮರಣವುಂಟಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಸ್ವಬಂಧುಸ್ಥಿತಯೋಃ ಪುಂಸಃ ಶೈಲಾಗ್ರಾಭಿರುತಸ್ಯ ಚ |

ಬಂಧ್ವಸ್ತಕರ್ಮಗೈರ್ಮಂದಚಂದ್ರಭೂಜೈಃ ಪ್ರದೌ ಮೃತಿಃ || ೩೨೨ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಹಿಮೋಷ್ಣಕರಯೋಃ ಸ್ವಜನಾತ್ವಾಪದ್ಯಕ್ತಯೋಃ |

ತೋಯೇ ಮೃತೀ ರವಿಯಮಯುತೇಂಗೇ ದ್ಯುಭಯೋದಯೇ || ೩೨೩ ||

ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿಜೋ ಶುಭಾಂಶಸ್ಥೇ ಚಂದ್ರೇ ಭೌಮಗೃಹಸ್ಥಿತೇ |

ಮೃತ್ಯುಶ್ವಾಥ ಮೃಗೇ ಚಂದ್ರೇ ಕರ್ಕೇ ಮಂದೇ ಜಲೋದರಾತ್ || ೩೨೪ ||

ಸ್ತ್ರಿಯಾಮಿಂದೌ ರಕ್ತಶೋಧಾತ್ಸರೇ ತು ಹೃಗ್ನಿಪಾತಜಃ |

ಪುತ್ರಧರ್ಮಸ್ಥಯೋಃ ಪಾಪಯೋರ್ವಧಾತ್ಸದದೃಷ್ಟಯೋಃ || ೩೨೫ ||

೩೨೨-೩೨೩. ಸೂರ್ಯಾಗಾರಕರು ದಶಮ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶೈಲಾಗ್ರ ಪತನದಿಂದಲೂ, (ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಿಂದ ಬೀಳುವಿಕೆಯಿಂದ) ಶನಿ, ಶಶಿ, ಅಂಗಾರಕ ಇವರು ಹತ್ತು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರಿದ್ದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸ್ವಜನರಿಂದಲೂ, ದ್ವಿಸ್ವಭಾವಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಶನಿಗಳಿದ್ದರೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮುಳುಗುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೨೪-೩೨೫. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಜಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ಮಕರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಕರ್ಕಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಜಲೋದರರೋಗದಿಂದಲೂ ಮೃತಿಯೊಂದುವನೆಂದಯಿಬೇಕು. ಕನ್ಯಾರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದರೆ ರಕ್ತಶೋಭೆಯಿಂದಲೂ, ಶನಿಯಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಪಾತದಿಂದಲೂ (ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದಲೂ,) ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೊಲೆಯಿಂದಲೂ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಸದದೃಷ್ಟೈಶ್ಚ ನಿಗಡೈರ್ದೃಷ್ಟೈರ್ಮೃತ್ಯೌ ತು ಬಂಧನೈಃ |

ಸ್ತ್ರಿಯಾಂ ಸಪಾಪೇ ದ್ಯುನೇಶ್ವರೈಃ ಸಿತೇ ಮೇಷೇ ರಮಾ ತನಾ || ೩೨೬ ||

ಮರಣಂ ಸ್ತ್ರೀಕೃತೇ ಗೇಹೇ ಹೃಥ ತುರೈ ಕುಜೇ ರಮಾ |

ಯಮೇ ಖೇಂಗತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥೈಃ ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರಾಂತುಭೈಃ ಸಕೃತ್ || ೩೨೭ ||

ತುರೈರ್ಲರ್ಕೇ ಖೇ ಕುಜೇ ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರದೃಷ್ಟೇ ಸಮಿದೃತಃ |

ರಂಧ್ರಪಾಂಗಜಲೈಃ ಕ್ಷೀಣೇಂದ್ರಾರಾರ್ಕರವಿಸಂಯುತೈಃ || ೩೨೮ ||

ಲಗುಡೇನಾಥ ಶೈರೇವ ಪಾಕಾಂಗತನಯಸ್ಥಿತೈಃ |

ಧೂಮಾನಿಬಂಧನೈಃ ಕಾರ್ಯಃ ಕುಜನೈರ್ಮರಣಂ ಭವೇತ್ || ೩೨೯ ||

ಬಂಧಸ್ತುಖಸ್ಥೈರ್ಭೌಮಾರ್ಕಮಂದೈಃ ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿರಾಜಭಿಃ |

ಸೌರೇಂದ್ರಾರೈಃ ಸ್ವಾಂಬುಖಸ್ಥೈಃ ಕ್ಷತಕ್ರಿಮ್ಯಾದಿಭಿರ್ಮೃತಿಃ || ೩೩೦ ||

೩೨೬-೩೩೦. ಆಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದೇ ಪಂಚಮ ಮತ್ತು ನವಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಂಧನದಿಂದಲೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಪಾಶಾದಿ ದ್ರೇಕ್ಷಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ನಿಗಡಬಂಧನದಿಂದಲೂ (ಬೇಡಿಯಿಂದಲೂ) ಕನ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಮೇಷದಲ್ಲಿ ರವಿಯೂ ಇದ್ದು ಮೀನಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಸ್ತ್ರೀನಿಮಿತ್ತವಾಗಿಯೂ ಮರಣಹೊಂದುವನು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ದಶಮದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ ಇದ್ದು ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರನಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಶೂಲದಿಂದ ತಿವಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಶನಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತನಾದರೆ ಕಾಷ್ಠದ (ದೊಣ್ಣೆಯ) ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ, ರವಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಎಂಟು, ಹತ್ತು, ಒಂದು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಈ ರಾಶಿಗಳು ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಜಾತಕನು ದೊಣ್ಣೆಯ ಎಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹತ್ತು, ಒಂಭತ್ತು, ಒಂದು ಮತ್ತು ಐದನೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳು ಅಂದರೆ ಕ್ಷೀಣಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿ ಮತ್ತು ರವಿ ಇವರು ಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ, ಬಂಧನ, ಅಂಕುಶಾದ್ಯಾಯುಧಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಮೃತಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು.

ಖೇರ್ಕೇ ತುರೈ ಕುಜೇ ಯಾನಪಾತಾದಥ ಕುಜೇಽಸ್ತಗೇ ।
ಯಂತ್ರೋತ್ಪೀಡನತಃ ಕ್ಷೇಣಚಂದ್ರಯುಕ್ತೇ ಮೃತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ ೩೩೧ ॥

ಭೌಮಾರ್ಕಶೀತಕಿರಣೈರ್ಜೂಕಾಜಶನಿಭಸ್ಥಿತೈಃ ।
ಕ್ಷೇಣೇಂದ್ರರ್ಕಕುಜೈಃ ಪಾಸ್ತಾಂಬುಸ್ಥೈರ್ವಾರಕರೇ ಮೃತಿಃ ॥ ೩೩೨ ॥

ಜಲ್ಮಾರದೃಷ್ಟೇ ಕ್ಷೇಣೇಂದೌ ಮಂದೇ ನಿಧನಸಂಸ್ಥಿತೇ ।
ಗುಹ್ಯರುಕ್ಮಿಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿದಾರುಜೋ ಮೃತ್ಯುರಂಗಿರಾಃ ॥ ೩೩೩ ॥

ಸೌರೇಽರ್ಕೇಶ್ವೇ ಮೃತೋ ಮಂದೇ ಕ್ಷೇಣೇಂದೌ ಭುವ್ಯಸಂಯುತೇ ।
ಲಗ್ನಾತ್ಮಜಾಪ್ತಮತಪಸ್ವರ್ಕಭೌಮಾರ್ಕಚಂದ್ರಮೈಃ ॥ ೩೩೪ ॥

೩೩೧-೩೩೫. ಚತುರ್ಥಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನೂ, ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಆಯುಧ, ಅಗ್ನಿ, ರಾಜಕೋಪ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುವೆಂದರಿಯಬೇಕು. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ದಶಮದಲ್ಲಿ |ಕುಜನೂ ಇದ್ದರೆ ಕ್ಷತಗಳಿಂದಲೂ '(ಗಾಯಗಳಿಂದಲೂ) ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದಲೂ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸೂರ್ಯನು ದಶಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಜನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ ವಾಹನಪಾತದಿಂದಲೂ, ಕುಜನು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಯಂತ್ರಪೀಡನದಿಂದ ಮರಣಸಂಭವಿಸುವುದು. ತುಲಾದಲ್ಲಿ ಕುಜನೂ, ಮೇಷದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ, ಮಕರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಇರುವಾಗ ಅಮೇಘ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವನು. ಕ್ಷೇಣ ಚಂದ್ರನು ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಕುಜವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಶನಿಯು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಗುಹ್ಯರೋಗದಿಂದಲೂ, ಕ್ರಿಮಿಬಾಧಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿ ಬಾಧೆಯಿಂದಲೂ ಸಾಯುವನು. ಕುಜಸಹಿತನಾದ ರವಿಯು ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಶನಿಯು ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷೇಣಚಂದ್ರನು ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪಕ್ಷಿಯಿಂದ ಮೃತನಾಗುವನು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ರವಿಯೂ, ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ

ಶೈಲಶೃಂಗಪವಿಃ ಪಾತಾದ್ಭೈಶ್ಚ ತೇಷಾಂ ಮೃತಿರ್ಭವೇತ್ |

ದೃಕ್ಶೋಂಶರೇ ತು ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ತತ್ಪತೇರ್ಮೃತ್ಯುಗೋಽಪಿ ವಾ || ೩೩೫ ||

ಸ್ವಗುಣೈರ್ನಿಧನಂ ಕುರ್ಮಾದ್ವಲವಾನೋ ದ್ವಯೋರ್ಭವೇತ್ |

ಲಗ್ನಾಂಶೇಶಸದೃಕ್ಸ್ಥಾನೇ ಮೃತ್ಯುರ್ಯೋಗೇಕ್ಷಣಾದಿಭಿಃ || ೩೩೬ ||

ಮೋಹೋಽಂಶೇಽನುದಿತಾಂಶಸ್ಯ ತುಲ್ಯೋ ದ್ವಿಘ್ನಃ ಸ್ವಪೇಕ್ಷಿತೇ |

ಶುಭೇಕ್ಷಿತೇ ತು ತ್ರಿಗುಣಃ ಕಲ್ಪ್ಯಮನ್ಯತ್ಸ್ವಬುದ್ಧಿತಃ || ೩೩೭ ||

ಅಂಗಾರಕನೂ, ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ, ನವಮದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ ಇರುವಾಗ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಪರ್ಮತದ ಶಿಖರದಿಂದ ಬಿದ್ದು ಅಥವಾ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮೃತಿಹೊಂದುವನು. ಜಾತಕನು ಯಾವ ದ್ರೇಕ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವನೋ ಅದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ (೨೨) ದ್ರೇಕ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸ್ಥಾನಿಯಾಗಿರುವನೋ ಆ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅಗ್ನಿಜಲಾದಿಗಳಿಂದ ಜಾತಕನಿಗೆ ಮರಣಸಂಭವಿಸುವುದೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಆ ಗ್ರಹದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆನುಸಾರವಾಗಿ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು.

೩೩೬-೩೩೭. ಲಗ್ನ, ಮೇರಾ, ನವಾಂಶ ಇವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವ ರಾಶಿಸದೃಶವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣವಾಗುವುದೆಂದೂ ಹಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆರುವ ಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮರಣಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನವಾಂಶಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಷ್ಟುಕಾಲ ಮರಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನವು ಸ್ವಸ್ವಾಮಿದೃಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿಯೂ, ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡದಿದ್ದರೆ ತ್ರಿಗುಣಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಮಯವನ್ನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಕನು ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ.

వన్ద్వంబు భస్మశక్లేదబోషన్యాల్పిన్మృత్తికైః ।

బిందుతక్తింతనియత్త యథోక్త్యో మృత్యురంగినః ॥ ౩౩౮ ॥

గురుః తతాంకకుక్రౌ జే సూర్యభానాం యనుండుజా ।

దేవపితృతిరిక్ష్ణోఽథ నారకాన్మర్కరస్య మే ॥ ౩౩౯ ॥

రవిందుబలవత్క్రంతనాథాఙ్క్రేష్టసమాధమాః ।

తుంగగః సాందనూకేను గతిః శత్రుంధ్రదృశ్యః ॥ ౩౪౦ ॥

ద్యూనస్థితో గురువాపి రిపుకేంద్రవినాశకః ।

స్థోజశ్చస్థోఽంగే వ్యయే సౌమ్యభాగే మోక్షో బలాన్యతః ॥

౩౩౮-౩౪౦. ౨౨ నేయ (ఇష్టతీరడనేయ) ద్రేక్పాణవు పాపగ్రహ ద్వాగిద్దరే మృతదేహవు అగ్నియల్లియూ, శుభగ్రహ ద్రేక్పాణవాదరే నీరినల్లియూ, మిశ్రద్రేక్పాణవాదరే ఒణిగి హోగువికేయిందలూ నాశ నాగువుదు. వ్యాళద్రేక్పాణవాదరే అందరే కర్కటకద ౧-౩ ఒందు, మూరు, వృశ్చికద ౧-౨ ఒందు, ఎరడు, మిఠనద ౨ ఎరడు ఈ ద్రేక్పాణ గళాదరే మృతదేహవు దుష్టప్రాణిగళింద భక్షితవాగువుదు. గురు, జంద్ర శుక్రరు, సూర్య కుజరు, శని బుధరు, ఈ గ్రహగళిగే క్రమనాగి దేవ, పితృ, తిర్యక్, నరక ఈ లోకగళు టుక్తవాగివే. ఈ లోక గళన్ను సూర్య జంద్రర ద్రేక్పాణాధిపతియింద. నిర్జయిసి, అల్లింద భూలోకకే ఒందు జనిసిదవనేందు తిళియబీకు. జన్మకాలదల్లి అరు, విళు, ఎంటేనేయ స్థానగళు గ్రహవర్జితగళాదరే (ఆ స్థానగళల్లి గ్రహగళల్లిదిద్దరే) శుక్లాష్టమభావగళల్లి యావ ద్రేక్పాణగళువువోరే, అవుగళల్లి యావుదు బలిష్ఠవాగిరువుదోరే అంతదవర లోకవన్ను జాతకను తన్న మరణానంతర హోందువనేందు తిళియబీకు. శుక్లాష్టమగళల్లాగళిరే కేంద్రగళల్లాగళిరే ఇరువ గురువు టుజ్జీస్థానగత నాగిద్దరే మత్తు మిక్త గ్రహగళు గ్రహవర్జితగళాదరే జాతకను మృత నాగి రార్చితవాద ముక్తియన్ను హోందువనేందు అరియబీకు.

ಅಧಾನಜನ್ಮಾಜ್ಞಾನೇ ತು ಪೃಚ್ಛತಾಂ ಲಗ್ನತೋ ವದೇತ್ |

ಪೂರ್ವಾಪರಾರ್ಥೈರ್ಲಗ್ನಸ್ಯ ಸೌಮ್ಯಯಾಮ್ಯೇಯನೇ ಜನಿಃ || ೩೪೨ ||

ಲಗ್ನತ್ರಿಕೋಣೇ ಧೀಜ್ಯತ್ಯಂಶೈರ್ನಿಕಲ್ಪಾವಯವಾಃ ಸಮಾಃ |

ಗ್ರೀಷ್ಮಾಂಗೀರ್ತರ್ಕೇ ಪರೈರನ್ಯಾಯನರ್ತೂ ತು ಚಾರ್ಕಭಾತ್ || ೩೪೩ ||

ಚಂದ್ರಜ್ಞಜೀವಾ ನ್ಯತ್ಯಸ್ಥಾಃ ಶುಕ್ರಾರಾರ್ಕಭಿರನ್ಯಥಾ |

ದೃಕ್ಚೈರಾದ್ಯೈಃ ಪೂರ್ವಮಾಸಸ್ತಿಥಿಸ್ತತ್ರಾನುಪಾತತಃ || ೩೪೪ ||

ನಿಲೋಮಜನ್ಮಭಾಗೈಶ್ಚ ನೇಲಾ ರಾತ್ರಿದ್ಯುಸಂಜ್ಞಕೇ |

ತ್ರಿಕೋಣೋತ್ತಮವೀರ್ಯಂ ಹಿ ಲಗ್ನಂ ನಾ ಲಭನಾಭನೇ || ೩೪೫ ||

೩೪೨-೩೪೫. ಇನ್ನು ನಷ್ಟಜಾತಕವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಉಪಾಯಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ :-

ಅಧಾನಕಾಲ ಅಥವಾ ಜನ್ಮಕಾಲ ಇವುಗಳು ತಿಳಿಯದೇ ಹೋದರೆ ಗಣಕನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವವನ ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನದಿಂದಲೇ ಜಾತಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಪೃಚ್ಛಕನು ಲಗ್ನಪ್ರಥಮಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತೀಯಹೋರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದರೆ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಜನಿಸಿದವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಶ್ನಕಾಲದ ಮೂರು ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾಣಗಳಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುರುವು ಒಂದು, ಐದು ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗುರುಚಾರದಿಂದ ಜಾತಕನ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನದ ವ್ಯಾಧಶಾಂಕಕೃತಗುಣವಾಗಿ ಅಷ್ಟನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಇರುವನೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮಾದಿ ಋತುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೩೪೪-೩೪೫. ಆಯನಗಳಿಗೆ ಋತುಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಬಂದರೆ ಚಂದ್ರ, ಬುಧ, ಗುರುಗಳಿಗೆ ರುಕ್ರ, ಕುಜ, ಶನಿಗಳ ಋತುಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಾಣದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವು ಋತುವಿನ ಮೊದಲನೆಯ

ಯಾವದ್ಗತೋ ವಿಘ್ನಾರ್ಥಗ್ನಾ ತ್ವಾವಚ್ಛಂದ್ರಾಚ್ಛ ಜನ್ಮಭೇ |

ಗೋಹರೀ ಯುಗ್ಮವಸುಭೇ ಕ್ರಿಯಜೂಕೇ ಮೃಗಾಂಗನೇ || ೩೪೬ ||

ದಶಾಪ್ತಸಪ್ತನಿಷಯೇ ಗುಣಾಃ ಶೇಷಾಃ ಸ್ವಸಂಖ್ಯಯಾ |

ಜೀವಭಾಮಕನಿಜ್ಞಾಃ ಸ್ಯು ರಾಘವಾದ್ಯಾಯ ರೇಚ್ಛವತ್ || ೩೪೭ ||

ಭಾನಾಂ ನಿತ್ಯೋ ವಿಧಿಃ ಖೇಟವಶಾದಾಹರ್ಗಣಾತ್ಪಥಾ |

ಸಪ್ತಘ್ನಂ ಭದ್ರತಂ ಶೇಷಮೃತ್ವಂ ನವಧನರ್ಣತಃ || ೩೪೮ ||

ದ್ವಿಘ್ನೇ ಸಮರ್ತುಮಾಸಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪಕ್ಷತಿಥ್ಯಾ ಗಜಾಯತೇ |

ಸಪ್ತಘ್ನಂ ಹೋನಿಶಾರ್ಕ್ಷಾಣೇಷುಘ್ನೇಂಗಾಂಶೇಷ್ಯಹೋರಿಕಾ || ೩೪೯ ||

ತಿಂಗಳೆಂದೂ ಅಪರಾರ್ಥವು ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದ್ರೇಕ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ತಿಂಗಳಿನ ಅನುಪಾತದಿಂದ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಉಹಿಸಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ಹಗಲುಜನನವೆಂದೂ, ಹಗಲುಸಂಜ್ಞಕವಾದ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿಜನನವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನವಾಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೆನಿಸುವುದು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ರಾಶಿಯೇ ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಶ್ನೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನ, ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಂತರವನ್ನು ಚಂದ್ರರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಬರುವ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಜನ್ಮಲಗ್ನವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಈಗ ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ನಷ್ಟಜಾತಕವನ್ನು ಅನಯನಮಾಡಲು ಮೇಷಾದಿ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಳು, ಹತ್ತು, ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತು, ಐದು, ಎಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ಹನ್ನೊಂದು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ರಾಶಿಗುಣಕವೆಂದೂ ರವ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಐದು, ಐದು, ಎಂಟು, ಐದು, ಹತ್ತು, ಎಳು, ಐದು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಗುಣಕವೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುವರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನಸ್ಥಿತಿವನ್ನು ಲಿಪ್ತೀಮಾಡಿ ರಾಶಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಹ ಗುಣಕಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಫಲಃ ಬಂದ ಲಬ್ಧವನ್ನು ಎಳೆದಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಒಂಭತ್ತುನ್ನು ಕಳೆದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಉಳಿ

ಫಲಾನುರೂಪವ್ಯಕ್ತಿಯೋ ರಕ್ತವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಂ ಜ್ಞಾನಃ ।

ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಪದಾತ್ಮಾನ್ಯಾ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾ ಘಟಾತ್ಮಕಃ

॥ ೩೫೦ ॥

ಕಪಿಲೋ ಹ್ಯಂಭವ್ಯಕ್ತೋ ರೋ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಃ ಕ್ಷತವ್ರತಃ ।

ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಪದಾರ್ಥೋ ದಗ್ಧಪಟೋ ಲೂನಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಃ

॥ ೩೫೧ ॥

ಮುಲಿನಃ ಕ್ಷುಪ್ರರೋಜಾಸ್ತೋ ದಕ್ಷಃ ಕೃಷ್ಣಾದಿಕರ್ಮಣಃ ।

ದ್ವಿಪಕಾಯಃ ಸರಭಯಾತ್ಮಿಂಗಲೋ ವ್ಯಾಕುಲಾಂತರಃ

॥ ೩೫೨ ॥

ಪೌಷಿಕೀರೂಪಿಣೀ ಸಾಧ್ವೀ ಹೃಪ್ರಜೋಚ್ಛ್ರಿತಪಾಣಿಕಾ ।

ಉದ್ಯಾನೇ ಕವಚೀ ಧನ್ವೀ ಶ್ರೇಡೇಚ್ಛುರ್ಗರುಡಾನನಃ

॥ ೩೫೩ ॥

ಯುವುದು ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಏಳರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ವಾರವನ್ನೂ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಜಾತಕನ ಆಯುಸ್ಸನ್ನೂ ಎರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ, ಹದಿನೈದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ತಿಥಿಯನ್ನೂ, ಎರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಅಹೋ ರಾತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.

೩೫೦-೩೬೭. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮೇಷಾದಿಯಾದ ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿರುವ ೩೬ ಮೂವತ್ತಾರು ದ್ರೇಕ್ವಾಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು :—

1. ದ್ರೇಕ್ವಾಣ ೧ ಒಂದು:—ಪುರುಷ, ಪರಶುಧಾರೀ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ರಕ್ತನೇತ್ರ, ರಕ್ಷಣದಕ್ಷ (ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದವನು).

2. ದ್ರೇಕ್ವಾಣ ೨ ಎರಡು.—ಪ್ರೀ, ತೃಷಾರ್ತಾ, ಏಕಪಾದವುಳ್ಳವಳು ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಧಾರಿಣೀ, ಘಟಾತ್ಮತಿಯುಳ್ಳವಳು.

3. ದ್ರೇಕ್ವಾಣ ೩ ಮೂರು:—ಕಪಿಲವರ್ಣ, ಅಂಭವ್ಯಸ್ತಿ, ಕ್ರೂರ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಧಾರೀ, ಕ್ಷತದೇಹ, (ಗಾಯಗಳುಳ್ಳ ದೇಹವುಳ್ಳವನು.)

4. ದ್ರೇಕ್ವಾಣ ೪ ನಾಲ್ಕು :—ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆಯುಳ್ಳದು ಸುಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯುಳ್ಳದು, ಗುಂಗುರುಕೂದಲುಳ್ಳದು.

ನೃತ್ಯಾದಿವಿದ್ಯರುಣವದ್ಭಹುರತೋ ಧನುರ್ಧರಃ ।

ದ್ವಿಪಾಸ್ಯಕಂಠಃ ಕ್ರೋಡಾಸ್ಯಃ ಕಾನನೇತರಮಾಹಿಕಃ

॥ ೩೫೪ ॥

ಆತನ್ಯಶಾಖಾಂ ಪಾಲಾಶೀ ರೌತಿ ಮೂರ್ಧಾಹಿ ಕರ್ಕಶಾ ।

ಚಿಪಿಟಾಸ್ಯೋ ಹಿ ಸಂವೀತೋ ನೌಸ್ಯಃ ಸ್ತೃಘ್ಣಂ ವ್ರಜನ್ಮಲೇ

॥ ೩೫೫ ॥

ಶ್ವಾ ನರೋ ಜಂಬುಕಂ ಗೃಧ್ರಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ರೌತಿ ಶಾಲ್ಮಲೌ ।

ಧನ್ವೀ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೀ ಸಿಂಹವಾಶ್ವೋನ್ನತಮಾತುರಃ

॥ ೩೫೬ ॥

೫. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೫ ಐದು :—ಮಲಿನ ಕ್ಷುಧಾರ್ತ, ಕೃಷ್ಯಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾದವನು.

೬. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೬ ಆರು :—ಆನೆಯಂತಿರುವ ದೇಹ, ರರಭಾಕಾರ, ಸಿಂಗಲವರ್ಣ, ಸದಾ ದುಃಖಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳದ್ದು.

೭. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೭ ಏಳು :—ಸೂಚ್ಯಗ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು (ಅಂದರೆ ಸೂಜಿಯಮೊನೆಯಂತೆ ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳೆಂದಭಿ ಪ್ರಾಯವು), ಸುಂದರೀ, ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ, ಎತ್ತಿದ ಕೈಯುಳ್ಳವಳು, ಪುತ್ರಸಂತಾನ ನಿಲ್ಲದವಳು.

೮. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೮ ಎಂಟು :—ಉದ್ಯಾನಸಂಚಾರೀ, ಕವಚ, ಧನುಸ್ಸು ಇವುಗಳುಳ್ಳವನು, ಗರುಡಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ಕ್ರೇಡೇಚ್ಛಾಶಾಲೀ.

೯. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೯ ಒಂಭತ್ತು :—ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ವರುಣಾಕಾರ, ಬಹುರತ್ನ, ಧನುಸ್ಸು ಇವುಗಳುಳ್ಳವನು.

೧೦. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೦ ಹತ್ತು :—ಆನೆಯಂತಿರುವ ಮುಖ ಮತ್ತು ಕತ್ತುಳ್ಳದ್ದು, ಹಂದಿಯಮುಖ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಂದನವೃಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದುದು.

೧೧. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು :—ಅರಣ್ಯಸಂಚಾರಿಣೀ, ಪದ್ಮಾ ಚರ್ಚಿತಾ, ಮುತ್ತಗದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವಳೂ, ತಲೆಗೆದರಿಕೊಂಡಿರುವವಳೂ, ಅರಚಿಕೊಳ್ಳುವಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸು.

ಫಲಾಮಿಷಘ್ನಃ ಕೂರ್ಚೀ ನಾ ಭಲ್ಲಾಸ್ಯಃ ಕತಚೇಷ್ಟಿತಃ |

ಪುಷ್ಪಪೂರ್ಣಚ್ಚಟಾ ಕನ್ಯಾ ವಿದ್ಯೇಲ್ಲಾ ಮಲಿನಾಂಬರಾ || ೩೫೭ ||

ಧನ್ವೀ ವ್ಯಯಾಸಕೃಚ್ಚ್ಯಾಮೋ ಲಿಪಿಕ್ಯದ್ರೋನುಶೋ ನರಃ |

ಗೌರೀ ಧೌತಾಂತುಕಾತ್ಸುಚ್ಚಾ ಕುಂಭದೃಸ್ತಾ ಸುರಾಲಯೇ || ೩೫೮ ||

ಮಾನೋನ್ಮಾನ್ವಾಪನೋ ಕೌಲೀ ಭಾಂಡಮುಲ್ಪವಿಚಿಂತಕಃ |

ಹುತ್ತ್ವಡ್ಯತೋ ನರಃ ಕುಂಭೀ ಗೃಧ್ರಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಸುತೋಪಗಃ || ೩೫೯ ||

12. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೨ ಹಸ್ತೇರಡು :—ಅನಲಕ್ಪೆಯನ್ನು ತಿನ್ನು ವವನು, ಸರ್ಪಬದ್ಧನು, ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂತುಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಸ್ಪರ್ಶಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುವವನು.

13. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೩ ಹದಿನೂರು :—ನಾಯಿ, ನರಿ, ಹದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಶಾಲ್ಮಲೀ ವೃಕ್ಷದ (ಬಾರುಗದಾ ಮರದ) ಹತ್ತಿರ ಸಿಂತುಕೊಳ್ಳುವವನ ಅಕೃತಿಯುಳ್ಳದ್ದು.

14. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೪ ಹದಿನಾಲ್ಕು :—ಧನುರ್ಧಾರೀ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಸಿಂಹದಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಕುದುರೆಯಂತೆ ಅಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ರೋಗಿಯು.

15. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ಹದಿನೈದು :—ಹಣ್ಣು, ಮಾಂಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಗಡ್ಡವುಳ್ಳವನು, ಕರಡಿಯಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನು, ಕಪಿಯಂತೆ ನಡೆಯುವವನು.

16. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೬ ಹದಿನಾರು :—ಹೂವು, ಹಣ್ಣು ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಲಿನವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟಿರುವ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವು.

17. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೧೭ ಹದಿನೇಳು :—ಅದಾಯ, ವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಹಾಕುವವನು, ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರೆಯುವವನು, ಪುರುಷಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು.

ಧನ್ವೀ ಕಿಂನರಚೇಷ್ಟಸ್ತು ಹೈಮವರ್ಮಾ ಮೃಗಾನುಗಃ ।

ಸಿಂಧೇ ಕೂಜಂ ವ್ರಜಂತೀ ಸ್ತ್ರೀ ನಾನಾಸರ್ಪಸಿತಾಂ ಹಿಕಾ || ೩೬೦ ||

ಸೌಖ್ಯಸ್ಪೃಹಾ ಹ್ಯಾವೃತಾಂಗೀ ಭರ್ತೃರ್ಥಕಚ್ಚಪಾಕೃತಿಃ ।

ಕೂರ್ಮಾಸ್ಯೋ ಮಲಯೇ ಸಿಂಹಃ ಶ್ವಕ್ರೋಡಮೃಗಭೀಷಕಃ || ೩೬೧ ||

ವಾಸ್ಯಃ ಶ್ವಕಾಯೋ ಧಾನುಷ್ಯೋ ರಕ್ಷಂಸ್ತಾಪಸಯಜ್ಞಯೇ ।

ಚಂಪಕಾಭಾಸನೇ ಮಧ್ಯಾ ಸಿಂಧುರತ್ರ ವಿವರ್ಧಿನೀ || ೩೬೨ ||

18. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೧೮ ಹದಿನೆಂಟು :—ಗೌರವರ್ಣವುಳ್ಳ ಹೆಂಗಸು, ಶುಭ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಡತಕ್ಕವಳೂ, ಕುಂಬಹಸ್ತಾ (ಕೈಲಿ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವಳು), ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವಳು.

19. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೧೯ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು :—ಅಳತೆ ಮತ್ತು ತೂಕಮಾಡಲು ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಪುರುಷಾಕಾರ, ಒರೆಗೆಲ್ಲು ಮಚ್ಚು ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು

20. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೨೦ ಇಪ್ಪತ್ತು :—ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಕುಂಬಾಕಾರ, ಗೃಧ್ರಮುಖ, ಹೆಂಡತೀ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವನು.

21. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೨೧ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು :—ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ಕಿಂನರ ರಂತೆ ಸುವರ್ಣ ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೃಗವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವವನು.

22. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೨೨ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು :—ಸ್ತ್ರೀ ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ, ಆಭರಣ ವಿಹೀನಳು, ಸ್ಥಾನಚ್ಯುತಳು, ಸರ್ಪದಷ್ಟಳಾದ ಪಾದವುಳ್ಳವಳು, ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವವಳು.

23. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೨೩ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು :—ಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಣೀ, ಸರ್ಪಾ ವೃತಾಂಗೀ, ಗಂಡನನ್ನು ಹುಡುಕುವವಳು, ಮಿಾನಿನಂತೆ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳವಳು.

ಕೂರ್ಚಾಸನೇ ಚಂಪಕಾಭೋ ದಂಡೀ ಕಾಶೇಯಕಾನಿನೀ ।

ಸರನೋಽಥೋ ಗೃಧ್ರಮುಖಃ ಸ್ನೇಹಮದ್ಭಾಶನಸ್ಪೃಹಃ ॥ ೩೬೩ ॥

ದಗ್ಧಾವಸ್ಥಾ ಲೋಹಧರಾ ಸಭೂಷಾ ಭಾಂಡಕಚ್ಚರಾ ।

ಭಾಂಡೀ ರೋಮುಕ್ತನಾಃ ಶ್ಯಾಮಃ ಕಿರೀಟೇ ಫಲಯಂತ್ರಧೃಕ್ ॥ ೩೬೪ ॥

ನೌಸ್ಥೋ ಧ್ವಾಂಸೌ ವಿಭೂಷಾರ್ಥಂ ನಾನಾರತ್ನ ಕರೋಂಚಿತಃ ।

ನೌಸ್ಥಾ ಬೈಃ ಕೂಲಮಾಯಂಶೀ ಸಯೂಥಾಂ ಚಂಪಕಾನನಃ ॥ ೩೬೫ ॥

24. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು :—ಆಮೆಯಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವನು, ಮಲಯಪರ್ವತದ ರಕ್ಷಕ, ಸಿಂಹಾಕೃತಿ, ಚತುಷ್ಪದ್ವೇಕ್ಷಾಣ.

25. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೫ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು :—ನರಮುಖ, ಕುದುರೆಯ ಮೈಯುಳ್ಳದ್ದು (ಕುದುರೆಯ ಮೈಯಂತೆ ಮೈಯುಳ್ಳದ್ದು), ಫನುರ್ಧಾರಿ, ಯಜ್ಞಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವನು.

26. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು :—ಸಂಪಿಗೆಹೂವಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವವಳು, ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುವವಳು, ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವ ಸ್ವಭಾವದವಳು.

27. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು :—ಉದ್ದವಾದ ಗಡ್ಡ ಮತ್ತು ಮೀಸೆಯುಳ್ಳವನು, ಸಂಪಿಗೆ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣವುಳ್ಳವನು. ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವವನು, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸುವವನು.

28. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೮ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು :—ಗೃಧ್ರಮುಖ, ಹಂದಿಯಂತಿರುವ ದೇಹ, ಮೊಸಳೆಯಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳು, ಕ್ರೂರವಾದ ಮುಖ ಈ ಸ್ವಭಾವದ ನರಾಕಾರ.

29. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೨೯ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತು :—ಕಲಾಭಿಜ್ಞಳು, ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದವಳು, ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಳಾದವಳು.

30. ದ್ರೇಕ್ಷಾಣ ೩೦ ಮೂವತ್ತು :—ಭಾಂಡ, ಕಂಬಳಿ, ಚಾಪ, ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಕಿರೀಟ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕಿಂನರಸದೃಶನಾದ ಮನುಷ್ಯ.

ಗರ್ತೇ ಸರ್ವಾವೃತ್ತೋ ನಗ್ನೋ ರುದಂಶ್ಚಾರಾನಲಾದಿಃ ।

ಏತಾದ್ಯಕಾಂಕ್ರಿಯಾಂಶಾಸ್ತು ಪಡ್ವಿಂಶದುದಿಹಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೩೩೬ ॥

31. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೧ ಮೂವತ್ತೊಂದು :—ಎಣ್ಣೆ, ಸಾರಾಯಿ, ನೀರು ಇವುಗಳಿಂದ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಮಾಡುವವನು, ಅಜಿನಧಾರಿ, ಗೃಧ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ನಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವನು.

32. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೨ ಮೂವತ್ತೆರಡು :—ದಗ್ಧ, ಶಾಲ್ಮಲೀವನದಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹದ ಅದುರುಗಳನ್ನು ತರುವವಳು, ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವುಳ್ಳವಳು.

33. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೩ ಮೂವತ್ತಮೂರು :—ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೂದಲುಳ್ಳವಳು, ಲೋಹವಿಶ್ರಿತವಾದ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಂಚರಿಸುವ ನರಾಕೃತಿ.

34. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೪ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು :—ಶಂಖ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು, ಹಡಗಿನಿಂದ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬರುವವನು, ಹೆಂಡತಿಯ ಅಲಂಕಾರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವವನು.

35. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೫ ಮೂವತ್ತೈದು :—ಎತ್ತರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜಪಟ ವುಳ್ಳವನು, ಸಖಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಮುಖ ಉಳ್ಳವನು.

36. ದ್ರೇಶ್ಯಾಣ ೩೬ ಮೂವತ್ತಾರು :—ಹಳ್ಳದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳ ನರಾಕೃತಿಯುಳ್ಳವನು, ನಗ್ನನು, ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದಲೂ, ತೊಂದರೆಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನು.

ಹೀಗೆ ಮೇಷಾದಿಯಾಗಿರುವ ೩೬ ಮೂವತ್ತಾರು ದ್ರೇಶ್ಯಾಣಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿರುವೆನು. ಇದರ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಜಾತಕ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಂತಾದ ಲಗ್ನಗಳಿಂದ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಖತಪ್ಪಂಕ್ಷೇಪತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಜಾತಕಂ ಮುನಿಸತ್ತಮ |
ನಿಜೋಢ ಸಂಹಿತಾಸ್ಕಂಧಂ ಲೋಕಕೃತ್ಯಪಯೋಗಿನಂ

|| ೩೬೭ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ
ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ ಜಾತಕನಿರೂಪಣಂ ನಾಮ
ಪಂಚ ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೩೬೭. ಇಲ್ಲಿನವರೆಗೆ ಜಾತಕಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿಷಯ
ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರೂಪಿಸಿರುವೆನು. ಮುಂದೆ ಲೋಕಕೃತ್ಯಪಕಾರವಾಗುವ ಸಂಹಿತಾ
ಭಾಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು; ಕೇಳು ಎಂದು ಸನಂದನಮಹರ್ಷಿಯು ಜಾತಕ
ಭಾಗದ ವಿಷಯನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಮಾಡಿದನು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ
ದ್ವಿತೀಯಪಾದದೊಳು ಜಾತಕನಿರೂಪಣೆಯೆಂಬ ಐವತ್ತೈದನೆಯ
ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಷಟ್ಪಿಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

॥ ಸನಂದನ ಉವಾಚ ॥

ಕ್ರಮಾಚ್ಛ್ರೇತಾದಿನೂಪೇಷು ಮೇಷಾದ್ಯಾಃ ಸಂಕ್ರಮಾ ಮತಾಃ ।
 ಚೈತ್ರಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಿ ಯೋ ವಾರಃ ಸ ನೃಪಃ ಸ್ಫುತಃ ॥ ೧ ॥
 ಮೇಷಪ್ರವೇಶೇ ಸೇನಾನೀಃ ಕರ್ಕಟೇ ಸಸ್ಯಪೋ ಭವೇತ್ ।
 ಸಮೋದ್ಯಧೀಶ್ವರಃ ಸೂರ್ಯೋ ಮಧ್ಯಮಶ್ಲೋತ್ತಮೋ ವಿಧುಃ ॥ ೨ ॥
 ನೇಷ್ಯಃ ಕುಜೋ ಬುಧೋ ಜೀವೋ ಭೃಗುಸ್ತ್ವತಿಶುಭಂಕರಃ ।
 ಅಥಮೋ ರವಿಜೋ ವಾಚ್ಯೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಚೈಷಾಂ ಬಲಾಬಲಂ ॥ ೩ ॥

ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೩. ಸನಂದನಮಹರ್ಷಿಯು ಮುಂದೆ ಸಂಹಿತಾಸ್ಯಂಧರೂಪವಾದ
 ಜಾತಿಪಭಾಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದನು—

ಚೈತ್ರಾದಿಯಾದ ಚಾಂದ್ರಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಷಾದಿ ಸೌರರಾಶಿ
 ಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸುವುವು. ಅಥವಾ ಮೇಷಾದಿಯಾದ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಾದರೂ
 ಆಯಾ ಮಾಸಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವುವು. ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯಮೀ ತಿಥಿಯು
 ಯಾವ ವಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವುದೋ ಆ ವಾರಾಧಿಪತಿಯೇ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರಾಜನಾಗು
 ವನು. ಮೇಷಾದಿಯು ಯಾವ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುದೋ ಆ ವಾರಾಧಿ
 ಪತಿಯು ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಕರ್ಕಟಿಕ
 ಸಂಕ್ರಮಣದ ವಾರಾಧಿಪತಿಯೇ ಸನ್ಯಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸುವನು. ರವಿಯು ರಾಜ
 ನಾದರೆ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಚಂದ್ರನು ರಾಜನಾದರೆ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ
 ಕುಜನು ರಾಜನಾದರೆ ಅಧಮಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಇವರು
 ರಾಜರಾದರೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವರ್ಗದಿಂದಲೂ, ಶನಿಯು ರಾಜನಾದರೆ ಹೀನಸ್ಥಿತಿ
 ಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ವರ್ಷವನ್ನು ನಡೆಸುವರು. ಮತ್ತು ಆಯಾಗ್ರಹಗಳ ಬಲಾ
 ಬಲಗಳಿಂದಲೂ ವರ್ಷಫಲವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ದಂಡಾಕಾರೇ ಕಬಂಧೇ ವಾ ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾ ಕಾರೇಽಥ ಕೀಲಕೇ |

ದೃಷ್ಟೇಽರ್ಕಮಂಡಲೇ ನ್ಯಾಧಿಭ್ರಾಂತಿಶ್ಲೋರಾರ್ಥನಾಶನಂ

|| ೪ ||

ಛತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಾದ್ಯಸನ್ನಿಭೈಸ್ತಮಿತ್ಯರ್ಥನೈಃ |

ರವಿಮಂಡಲಗೃಧೂಮೈಃ ಸಸ್ಪುಲಿಂಗೈರ್ಜಗತ್ಕ್ರಮಃ

|| ೫ ||

ಸಿತರಕ್ತೈಃ ಪೀತಕೃಷ್ಣೈರ್ವರ್ಣೈರ್ವಿಪ್ರಾದಿಪೀಡನಂ |

ಘ್ನಂತಿ ದ್ವಿತ್ರಿಚತುರ್ವರ್ಣೈರ್ಭುವಿ ರಾಜಜನಾನ್ಮುನೇ

|| ೬ ||

ಊರ್ಧ್ವೇ ಭಾನುಕರೈಸ್ತಾಮೃನಾರ್ಕಂ ಯಾತಿ ಚಮೂಪತಿಃ |

ಪೀತೈರ್ನೃಪಸುತಃ ಶ್ವೇತೈಃ ಪುರೋಧಾಪ್ತಿತ್ರಿಶೈರ್ಜನಾಃ

|| ೭ ||

ಧೂಮ್ರೈರ್ನೃಪಃ ಪಿಶಂಗೈಸ್ತು ಜಲದಾಧೋಮುಖೈರ್ಜಗತ್ |

ಶುಭೋಽರ್ಕಃ ಶಿಶಿಕೇ ತಾಮ್ರಃ ಕುಂಕುಮಾಭಾವಸಂತಿಕೇ

|| ೮ ||

೪-೭. ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರವಿಮಂಡಲವು ಸ್ವಲ್ಪ ದಂಡಾಕಾರ, ಮುಂಡಾಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾಗೆಯ ಆಕಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವೇಶಕ್ಕೆ ರೋಗ, ಜೋರ, ದ್ರವ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಭಯವುಂಟು. ಛತ್ರ, ಧ್ವಜ, ಪತಾಕೆ ಇವುಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಧೂಮ್ರವರ್ಣವಾಗಲೀ ಜ್ವಾಲೆಯ ಆಕಾರವಾಗಲೀ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಿಳುಪು, ಕೆಂಪು ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ನಾನಾ ವರ್ಣಗಳು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗ ರಾಜರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯೊದಗುವುದೆಂದರಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಹರಡಿವಂತೆ ಕಂಡರೆ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಪೀತವರ್ಣದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹರಡಿದ್ದರೆ ರಾಜಪುತ್ರನಿಗೂ, ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಹರಡಿದ್ದರೆ ಪುರೋಹಿತನಿಗೂ, ಚಿತ್ರವರ್ಣದಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದು.

೮-೯. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವು ಧೂಮ್ರವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸರಿಸಿದರೆ ರಾಜರಿಗೂ ಪಿಂಗಳವರ್ಣದಿಂದ ಕಿರಣಗಳು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಹರಡುವುದಾದರೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ

ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ಚಾಪಾಂಡುರಶ್ಚೈವ ವಿಚಿತ್ರೋ ಜಲದಾಗಮೇ |
ಪದ್ಮೋದರಾಭಃ ಶರದಿ ಹೇಮಂತೇ ಲೋಹಿತಚ್ಯವಿಃ

|| ೯ ||

ಪೀತಃ ಶೀತೇ ಸಿತೋ ವೃಷ್ಣೌ ಗ್ರೀಷ್ಮೇಲೋಹಿತಭಾ ರವಿಃ |
ರೋಗಾನಾಂ ಪುಷ್ಪಿಭಯಕೃತ್ಕ್ರಮಾದುಕ್ತೋ ಮುನೀಶ್ವರ

|| ೧೦ ||

ಇಂದ್ರಚಾಪಾರ್ಧಮೂರ್ತಿಸ್ತು ಭಾನುಭೂಪವಿರೋಧಕೃತ್ |
ಶಶರಕ್ತನಿಭೇ ಭಾಸೌ ಸಂಗ್ರಾಮೋ ನ ಚಿರಾದ್ಭವಿ

|| ೧೧ ||

ಮಯೂರಪತ್ರಸಂಕಾಶೋ ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಂ ನ ವರ್ಷತಿ |

ಚಂದ್ರಮಾಸದ್ವಶೋ ಭಾನುಃ ಕುರ್ಮಾದ್ಭಾಸಾಂತರಂ ಕ್ಷಿತೌ

|| ೧೨ ||

ಯುಂಟಾಗಿ ಪುಷಂಚಕ್ರಾ ವೃಥೆಯುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶಿಶಿರ
ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ, ವಸಂತಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣ
ದಿಂದಲೂ, ಗ್ರೀಷ್ಮಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ, ವರ್ಷಾರ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವರ್ಣ
ವಾಗಿಯೂ ಶರದೃತುವಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರಾಗದ ಬಣ್ಣದಂತೆಯೂ, ಹಿಮಂತ ಋತುವಿ
ನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶುಭಫಲ
ಗಳುಂಟಾಗುವುದೊಹಿಸಬೇಕು.

೧೦-೧೨. ಹಿಮಂತಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಹಳದಿಯಾಗಿಯೂ, ವರ್ಷಾರ್ತುವಿನಲ್ಲಿ
ಶುಭ್ರವಾಗಿಯೂ, ಗ್ರೀಷ್ಮಾರ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವ
ರವಿಯು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೋಗ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಭಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು.
ಅರ್ಧಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಂಡುಬರುವ ಸೂರ್ಯನು ರಾಜರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ
ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು. ಮೊಲದ ರಕ್ತದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದೇಶ
ದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಾಗುವುದು. ನವಿಲುಗರಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹನ್ನೆ
ರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸೌಮ್ಯ
ನಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸೂರ್ಯನು ರಾಜಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು
ಆದರೆ ಅಗಿದ್ದ ರಾಜರು ಹೋಗಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ರಾಜರು ಬರುವರು.

ಅರ್ಕೇ ಶ್ಯಾಮೇ ಕೀಟಿಭಯಂ ಭಸ್ಮಾಭೇ ರಾಷ್ಟ್ರಜಂ ತಥಾ ।

ಭಿದ್ರೇಽರ್ಕಮಂಡಲೇ ದೃಷ್ಟೇ ಮಹಾರಾಜವಿನಾಶನಂ

॥ ೧೩ ॥

ಘಟಾಕೃತಿಃ ಕ್ಷುದ್ಧಯಕೃತ್ಪರಹಾ ತೋರಣಾಕೃತಿಃ ।

ಭತ್ರಾಕೃತೇ ದೇಶಹತಿಃ ಖಂಡಭಾನುನೃಪಾಂತಕೃತ್

॥ ೧೪ ॥

ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಕಾಲೇ ವಿದ್ಯುದುಲ್ಕಾಶನಿಯದಿ ।

ತದಾ ನೃಪನಥೋ ಜ್ಞೇಯಸ್ತುಥವಾ ರಾಜನಿಗ್ರಹಃ

॥ ೧೫ ॥

ಪಕ್ಷಂ ಪಕ್ಷಾರ್ಥಮರ್ಕೇಂದುಪರಿವಿಷ್ಟಾವಹರ್ನಿಶಂ ।

ರಾಜಾನಮನ್ಯಂ ಕುರುತೋ ಲೋಹಿತಾಂಬುದಯಾಸ್ತಗೌ

॥ ೧೬ ॥

೧೩-೧೪. ಸೂರ್ಯನು ಕವ್ವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಮಿಬಾಧೆ ಯುಂಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಭಸ್ಮರಾಶಿಯಂತಿದ್ದರೆ ಇತರರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯನುಂಡಲದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವು ಗೋಚರವಾದರೆ ಮಹಾರಾಜರಿಂದಲೂ ದೇಶವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಗಡಿಗೆಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ರವಿಯಿಂದ ಕ್ಷುದ್ಧ ಯವೂ, ತೋರಣಾಕಾರದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ರವಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಾಶವೂ ಭತ್ರಾಕಾರದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದೇಶಕ್ಷೋಭೆಯೂ, ಖಂಡಾಕಾರ ದಿಂದ ತೋರಿಬರುವ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ರಾಜನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು.

೧೫-೧೬. ಸೂರ್ಯೋದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಉಲ್ಕಾಪಾತ ಇವು ಗಳು ಒದಗಿದರೆ ರಾಜವಂಶಿಯಾಗಲೀ ನೃಪಯುಧವಾಗಲೀ ಆಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಕ್ಷಾದಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪಕ್ಷಾಂತವಲ್ಲಾಗಲೀ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ರಿಗೆ ಪರಿವೇಷವುಂಟಾದರೆ ರಾಜರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವರು. ಅಥವಾ ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ರಕ್ತವರ್ಣದಿಂದ ಕಂಡರೂ, ದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜರು ಬದಲಾಯಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ರವಿ ಮಂಡಲವು ಶಸ್ತ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಭಯವೂ, ಕತ್ತಿ,

ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಭಾನುರಾಚ್ಛಿನ್ನಃ ಶಸ್ತ್ರಸನ್ನಿಭಿಃ |
ಘನೈರ್ಯುದ್ಧಂ ಖರೋಷ್ಪಾದೈಃ ಪಾಪರೂಪೈರ್ಭಯಪ್ರದಂ || ೧೭ ||

ಯಾಮೃತ್ಯಂಗೋನ್ನತಶ್ಚಂದ್ರಃ ಶುಭದೋ ಮೀನಮೇಷಯೋಃ |
ಸಾಮೃತ್ಯಂಗೋನ್ನತಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ನೈಯಜ್ಞಿಕರಯೋಸ್ತಥಾ || ೧೮ ||

ಘಟೋಕ್ಷಸ್ತು ಸಮಃ ಕರ್ಕಜಾಪಯೋಃ ಶರಸನ್ನಿಭಃ |
ಜಾಪವತ್ಕೃಮಹರೋಶ್ಚ ಶೂಲವತ್ತಲಕರ್ಕಯೋಃ || ೧೯ ||

ವಿಪರೀತೋದಿತಶ್ಚಂದ್ರೋ ದುರ್ಭಿಕ್ಷುಕಲಹಪ್ರದಃ |
ಆಷಾಢದ್ವಯಮೂಲೇಂದ್ರಧಿಷ್ಠ್ಯ ನಾಂ ಯಾಮೃಗಃ ಶಶೀ || ೨೦ ||

ಒಂಟಿ ಇವುಗಳ ಆಕಾರದಿಂದ ಕಂಡುಬಂದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧಭಯವೂ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕು.

೧೮-೨೩. ಮೀನ ಮತ್ತು ಮೇಷಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಕರನೆನಿಸುವನು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಿಥುನ ಮಕರಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನೂ ಶುಭಕರನೆನಿಸುವನು. ವೃಷಭಕುಂಭಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಶೃಂಗವೂ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಧನುರ್ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಶರಾಕಾರದಶೃಂಗವೂ, ಮಕರ, ಸಿಂಹಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಧನುರಾಕಾರದಶೃಂಗವೂ, ತುಲಾ, ಕಟಕಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ರೂಲಾಕಾರದಶೃಂಗವೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಕರವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚಂದ್ರಶೃಂಗವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷು, ಕಲಹ ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಮೂಲ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಿಂದಿದ್ದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿಭಯವೊದಗುವುದು. ವಿಶಾಖಾ, ಅನೂರಾಧಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದುವುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಘಾ, ವಿಶಾಖಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಉತ್ತರಶೃಂಗೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮಫಲವು

ಅಗ್ನಿ ಪ್ರದಕ್ಷೇಯಚರವನಸರ್ಪವಿನಾಶಕೃತ್ |

ವಿಶಾಖಾ ಮಿತ್ರಯೋರ್ಯಾಮೃತಪಾರ್ಶ್ವಗಃ ಪಾಪಗಃ ಶಶೀ || ೨೦ ||

ಮಧ್ಯಮಃ ಪಿಶ್ಯದೈವತ್ಯೇ ದ್ವಿದೈವೇ ಸೌಮ್ಯಗಃ ಶಶೀ |

ಅಸ್ರಾಪ್ಯ ಸೌಷ್ಣಭಾದ್ರಾಪ್ರಮದುಕ್ಷಾ ವಿಶಶೀ ಶುಭಃ || ೨೧ ||

ಮಧ್ಯಗೋ ದ್ವಾರದಕ್ಷಾಣಿ ಅಶೀಶ್ಯ ನವವಾಸವಾತ್ |

ಯಮೇಂದ್ರಾಹೀಶನೋಯೇಶ ಮರುತಶ್ಚಾರ್ಧತಾರಕಾಃ || ೨೨ ||

ಧ್ರುವಾದಿತಿ ದ್ವಿದೈವಾಃ ಸ್ಯುರಧ್ಯರ್ಧಾಶ್ಚಾಪರಾಃ ಸಮಾಃ |

ಯಾಮೃತೃಂಗೋನ್ನತೋ ನೇಷ್ಯಃ ಶುಭಃ ಶುಕ್ಲೇ ಪಿಸೀಲಿಕಾ || ೨೩ ||

ದೊರಕುವುದು. ರೇವತಿ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಆದಿಪ್ರಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮಶೃಂಗನಾಗಿದ್ದರೆ ಶುಭಕರನಾಗುವನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (ಅಂದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ರತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಶೃಂಗನಾಗಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನು ಶುಭಕರನು. ಭರಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಅಶ್ಲೇಷಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಮಶೃಂಗನಾಗಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

೨೪-೨೬. ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪುನರ್ವಸು, ವಿಶಾಖಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಮಶೃಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದನು. ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಸಮಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾಮೃತೃಂಗದಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಚಂದ್ರನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶುಭನಲ್ಲ. ಆದರ ಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇರುವೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಮಿಗಳ ಬಾಧೆಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಚಂದ್ರಶೃಂಗವು ದಕ್ಷಿಣೋನ್ನತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗ್ರೀಷ್ಮಮುತುವಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಹಾನಿ, ಕಾರ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಕಾರ್ಯಹಾನಿ, ಕಾರ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಸುಖಪ್ಪ,

ಕಾರ್ಯಹಾನಿಃ ಕಾರ್ಯವೃದ್ಧಿರ್ಹಾನಿರ್ವೃದ್ಧಿರ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।

ಸುಭಿಕ್ಷಕೃದ್ವಿಶಾಲೀಂದುರವಿಶಾಲೋ ಘನಾಶನಃ

॥ ೨೫ ॥

ಅಘೋಮುಖೇ ಶಸ್ತ್ರಭಯಂ ಕಲಹೋ ದಂಡಸನ್ನಿಭೇ ।

ಕುಜಾದ್ಯೈರ್ನಿಹತೇ ಶೃಂಗೇ ಮಂಡಲೇ ವಾ ಯಥಾಕ್ರಮಂ

॥ ೨೬ ॥

ಕ್ಷೇಮಾದ್ಯಂ ವೃಷ್ಟಿಭೂಪಾಲಜನನಾಶಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಯತೇ ।

ಸತ್ಯಾಪ್ತನವಮರ್ಕ್ಷೇಷು ಸೋದಯಾದ್ವಕ್ರಮೇ ಕುಜೇ

॥ ೨೭ ॥

ತದ್ವಕ್ರಮುಷ್ಣಸಂಜ್ಞಂ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಜಾಪೀಡಾಗ್ನಿಸಂಭವಃ ।

ದಶಮೈಕಾದಶೇ ಯಕ್ಷೇ ದ್ವಾದಶೈವೋಗ್ರದೀಪ್ತಯಃ

॥ ೨೮ ॥

ಕ್ರೂರಂ ವಕ್ರಮುಖಂ ಚ್ಛೇಯಂ ಸಸ್ಯವೃಷ್ಟಿನಿನಾಶಕೃತ್ ।

ಕುಜೇ ತ್ರಯೋದಶೇ ಯಕ್ಷೇ ವಕ್ರತೇ ವಾ ಚತುರ್ದಶೇ

॥ ೨೯ ॥

ಪಾಪಿಗಳನಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆರು ಋತುಗಳಿಗೂ ಆರು ಫಲಗಳು ಲಭಿಸು ವುವು. ಚಂದ್ರಶೃಂಗವು ಅಘೋಮುಖವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಶಸ್ತ್ರಭಯವೂ, ದಂಡಾ ಕಾರವಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಯುದ್ಧಭಯವೂ ಒದಗುವುದು.

೨೭-೩೧. ಚಂದ್ರಮಂಡಲವಾಗಲೀ, ಚಂದ್ರಶೃಂಗವಾಗಲೀ ಕುಜಾದಿ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಹತವಾದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕ್ಷೇಮ, ಅರ್ಘ್ಯವೃದ್ಧಿ, ವೃಷ್ಟಿ, ಭೂಪಾಲ ನಾಶ, ಜನನಾಶ ಈ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕುಜಗ್ರಹವು ಇರುವ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಎಳು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಷ್ಣವೆಂದು ಹೆಸ ರಿದೆ. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆ, ಅಗ್ನಿಭಯ ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಜಲ, ಕ್ರೂರ ಮತ್ತು ವಕ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಸ್ಯ, ವೃಷ್ಟಿ, ನಾಶ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು. ಹದಿ ಮೂರು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಬಾಲಾಸ್ಯಚಕ್ರಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿ ನ್ನಿಂದ ಇರುವುವು. ಇವು ಸಸ್ಯ, ವೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡು ವುವು. ಹದಿನೈದು ಮತ್ತು ಹದಿನಾರನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ರುಧಿರಾನನಗಳೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಕ್ಷುದ್ರೆಯು

ಬಾಲಾಸ್ಯಚಕ್ರಂ ತತ್ತ ಸ್ಥಿನ್ನಸ್ಯ ವೃಷ್ಟಿವಿನಾಶನಂ ।

ಪಂಚದಶೇ ಪೋದಶರ್ಷೇ ವಕ್ರೇ ಸ್ಯಾದ್ಧೃಢಿರಾನನಂ

॥ ೩೦ ॥

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಪ್ತುಧ್ಯಯಾನ್ಮೋಗಾನ್ಯರೋತಿ ಕ್ಷತಿನಂದನಃ ।

ಅಷ್ಟಾದಶೇ ಸಪ್ತದಶೇ ತದ್ವಕ್ರಂ ಮುಸಲಾಹ್ವಯಂ

॥ ೩೧ ॥

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿನಾಶನೇ ಭಯಕೃತ್ಸದಾ ।

ಫಾಲ್ಗುನ್ಯೋರುದಿತೋ ಭಾಮೋ ವೈಶ್ವದೇವೇ ಪ್ರತೀಪಗಃ

॥ ೩೨ ॥

ಅಸ್ತಗಚ್ಛತುರಾಸ್ಯಾರ್ಷೇ ಲೋಕತ್ರಯವಿನಾಶಕೃತ್ ।

ಉದಿತಃ ಶ್ರವಣೇ ಪುಷ್ಯೇ ವಕ್ತ್ರಗೋಶ್ವನಹಾನಿದಃ

॥ ೩೩ ॥

ಯದ್ವಿಗ್ನೋಽಭ್ಯುದಿತೋ ಭಾಮಸ್ತದ್ವಿಗ್ನಾಪಭಯಪ್ರದಃ ।

ಮಘಾಮಧ್ಯಗತೋ ಭಾಮಸ್ತತ್ರ ಚೈವ ಪ್ರತೀಪಗಃ

॥ ೩೪ ॥

ರೋಗ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಟಲಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಹದಿನೇಳು ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮುಸಲಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಧನಧಾನ್ಯನಾಶ, ಭಯ ಇವುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು.

೩೨-೩೫. ಫಲ್ಗುನೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾಗಿ, ರೋಹಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತನಾಗುವ ಕುಜನು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವನು. ಶ್ರವಣನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯವಾಗಿ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾದ ಕುಜನು ಗೋವು, ಅಶ್ವ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಪ್ರದನಾಗುವನು. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವನೋ ಆ ದಿಕ್ಕಿನ ರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಭಯಪ್ರದನಾಗುವನು. ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ಆ ಮಖಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಕ್ರಿಯಾದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೇ ಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಭಯವೊದಗುವುದು. ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಜರುಗಳಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಮಖಾ ವಿಶಾಖಾ, ರೋಹಿಣೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರಿಯಾಗುವ ಕುಜನು ಗಂಡ

ಅವೃಷ್ಟಿತಸ್ತಭಯದಃ ಪೀಡ್ಯಂ ದೇವಾ ನೃಪಾಂತಕೃತ್ |

ಪಿತೃದ್ವಿದೈವಧಾತ್ಯುಣಾಂ ಭಿದ್ಯಂತೇ ಗಂಡತಾರಕಾಃ

|| ೩೫ ||

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಮರಣಂ ರೋಗಂ ಕರೋತಿ ಕ್ಷಿತಿಜಸ್ತಥಾ |

ತ್ರಿಷೂತ್ತರಾಸು ರೋಹಿಣ್ಯಾಂ ನೈರ್ಮತೇ ಶ್ರವಣೇ ಮೃಗೇ

|| ೩೬ ||

ಅವೃಷ್ಟದಕ್ಷರನ್ಘ್ರಮೋ ದಕ್ಷಿಣೇ ರೋಹಿಣೀಸ್ಥಿತಃ |

ಭೂಮಿಜಃ ಸರ್ವಧಿಷ್ಠ್ಯಾನಾಮುದಗ್ಗಾಮಿ ಶುಭಪ್ರದಃ

|| ೩೭ ||

ಯಾಮೃಗೋಽನಿಷ್ಟಫಲದೋ ಭವೇದ್ಭೇದಕರೋ ನೃಪಾಂ |

ವಿನೋತ್ಪಾತೇನ ಶಶಿನಃ ಕದಾಚಿನ್ನೋದಯಂ ವ್ರಜೇತ್

|| ೩೮ ||

ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಗ್ನಿ ಭಯಕೃದನರ್ಥನೃಪವಿಗ್ರಹಃ |

ವಸುವೈಷ್ಣವವಿಶ್ವೇಂದುಧಾತ್ಯಭೇಷು ಚರನ್ಮಥಃ

|| ೩೯ ||

ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದಂತೆ ಆಗುವನು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಮರಣ, ರೋಗ ಈ ಜಾಫೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

೩೬-೩೮. ಕುಜನು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಾಷಾಢಾ, ಉತ್ತರಾ ಭಾದ್ರಾ, ರೋಹಿಣೀ, ಮೂಲ, ಶ್ರವಣ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾಗುವನು. ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಆರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಗ್ರಹಪ್ರದನಾಗುವನು. (ಮಳೆ ಹುಯ್ಯಲು ಪ್ರತಿಬಂಧಕನಾಗುವನೆಂದು ಭಾವವು.) ಎಲ್ಲಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದ ಕುಜನೇ ಶುಭಕರನು. ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದ ಅಂದರೆ ಅತಿಶಯವಾದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಕುಜನು ಜನರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಪ್ರದನಾಗುವನು. ಚಂದ್ರಾಂಗಾರಕರ ಸಮಾಗಮವು ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಹೋತ್ಪಾತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೯-೪೪. ಧನಿಷ್ಠಾ, ಶ್ರವಣ, ವಿಶಾಖಾ, ಮೃಗಶಿರ, ರೋಹಿಣೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಅಗ್ನಿಭಯ, ರಾಜಯುದ್ಧ

ಭಿನತ್ತಿ ಯದಿ ತತ್ತಾರಾಂ ಬಾಧಾವೃಷ್ಟಿಭಯಂಕರಃ |

ಅದ್ರಾಢಿದಿಸಿತ್ಯಭಾಂತೇಷು ದೃಶ್ಯತೇ ಯದಿ ಚಂದ್ರಜಃ || ೪೦ ||

ತದಾ ದುರ್ಭಿಕ್ಷುಕಲಹರೋಗಾನಾವೃಷ್ಟಿಭೀತಿಕೃತ್ |

ಹಸ್ತಾದಿಷಟ್ಪು ತಾರಾಸು ವಿಚರನ್ನಿಂದುನಂದನಃ || ೪೧ ||

ಜ್ವೇಮಂ ಸುಭಿಕ್ಷುಮಾರೋಗ್ಯಂ ಕುರುತೇ ರೋಗನಾಶನಂ |

ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಾ ಯಮಾಗ್ನೇಯಯಾಮೃಭೇಷು ಚರನ್ವುಧಃ || ೪೨ ||

ಭಿಷಕ್ತರಂಗನಾಣಿಷ್ಠವೃತ್ತೀನಾಂ ನಾಶಕೃತ್ತದಾ |

ಪೂರ್ವಾತ್ರಯೇ ಚರಸ್ಸನ್ಮೋ ಯೋಗತಾರಾಂ ಭಿನತ್ತಿ ಚೇತ್ || ೪೩ ||

ಕ್ಷುಚ್ಛ್ರಾನ್ತಲಚಾರೇಭ್ಯೋ ಭಯದಃ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ತದಾ |

ಯಾಮಾಗ್ನಿಧಾತ್ಯನಾಯವ್ಯಧಿಷ್ಠೇಷು ಪ್ರಾಕೃತಾ ಗತಿಃ || ೪೪ ||

ಆನರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆ ತಾರಾನುಧ್ಯಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಬುಧನು ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು. ಅದ್ರಾಢಿಂದ ಮುಖಾನಕ್ಷತ್ರ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ದೃಗ್ಗೋಚರನಾದರೆ ದುರ್ಭಿಕ್ಷು, ಕಲಹ ರೋಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೊರೆಯುವುವು. ಹಸ್ತಾದಿ ಆರು ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ (ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ವಿರಾಜಿ, ಅನೂರಾಧಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ) ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ಜ್ವೇಮ, ಸುಭಿಕ್ಷು, ಅರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಪಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರ, ಕೃತ್ತಿಕ, ಭರಣಿ ಮುಂತಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬುಧನು ವೈದ್ಯರಿಗೂ, ನಾವಿಕರಿಗೂ. ವಣಿಜರಿಗೂ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಪೂರ್ವಾತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಧ್ಯಗತನಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುವ ಬುಧನು, ಹಸಿವು, ಶಸ್ತ್ರಬಾಧೆ, ಬೆಂಕಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು. ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕೆ, ರೋಹಿಣಿ, ಆರಿದ್ರಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧನಗತಿಗೆ ಪ್ರಾಕೃತಗತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು.

ರಾದ್ರೇಂದುಸಾರ್ಪಪಿತ್ಯೇಷು ಜ್ಞೇಯಾ ಮಿಶ್ರಾಹ್ವಯಾ ಗತಿಃ |

ಭಾಗ್ಯಾರ್ಯಮೇಜ್ಯಾದಿತಿಷು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಗತಿರುಚ್ಯತೇ || ೪೫ ||

ಗತಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾ ಜಚರಣಾಹಿರ್ಬುಧ್ಧೇ ಭಾತ್ರಿಭೇಷು ಯಾ |

ಯಾನಾತಿಕಾತಿವಿಶ್ವಾಂಬುಮೂಲಮತ್ಸ್ಯಜಸ್ಯ ಚ || ೪೬ ||

ಘೋರಾ ಗತಿಹರಿತ್ವಾಷ್ಟ್ರವಸುವಾರುಣಭೇಷು ಚ |

ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಮಿತ್ರಮಾರ್ತಂಡಭೇಷು ಪಾಪಾಹ್ವಯಾ ಗತಿಃ || ೪೭ ||

ಪ್ರಾಕೃತಾದ್ಯಾಸು ಗತಿಷು ಹ್ಯುದಿತೋಽಸ್ಯ ಮಿತೋಽಪಿ ವಾ |

ಯಾವಂತ್ಯೇವ ದಿನಾನ್ಯೇಷಃ ದೃತ್ಯಸ್ತಾವಂತ್ಯದೃತ್ಯಗಃ || ೪೮ ||

ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಕ್ರಮಾತ್ರಿಂಶದ್ರನೀಂದ್ರಾ ಭಸುತೋ ನವ |

ಪಂಚದಶೈಕಾದಶಭಿದಿವಸೈಃ ಶಶಿನಂದನ || ೪೯ ||

೪೫-೪೭. ಆದ್ರಾಫ, ಮೃಗಶಿರ, ಅಶ್ಲೇಷಾ, ಮುಖಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗತಿಗೆ ಮಿಶ್ರಗತಿಯೆಂದೂ, ಪೂರ್ವಾಫಲ್ಗುನೀ, ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನೀ, ಪುಷ್ಯ, ಪುನರ್ವಸು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗತಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರಾ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತೀಕ್ಷ್ಣಗತಿಯೆಂದೂ ವ್ಯವಹರಿಸಿರುವುದು. ಭರಣೀ, ವಿಶಾಖಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಮೂಲ, ರೇವತಿ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಘೋರಗತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ವಿಶಾಖ, ಅನೂರಾಧಾ, ಹಸ್ತ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ಪೂರ್ವಾ ಷಾಢಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಪಾಪಗತಿಯೆಂದೂ ರೂಢಿಯಿದೆ.

೪೯-೫೨. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಕೃತವೇ ಮೊದಲಾದ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸೂರ್ಯನು ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಉದಯವಾಗಿ ದೃಗ್ಗೋಚರನಾಗುವನೋ ಅಷ್ಟುದಿನ ಅವನು ಅಸ್ತನೂ ಆಗಿರುವನು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆರು ಗತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ೪೦ ನಲವತ್ತು, ೩೦ ಮೂವತ್ತು, ೧೪ ಹದಿನಾಲ್ಕು, ೯, ೬ ಮತ್ತು ೧೫ ಹದಿನೈದು ೧೧ ಹನ್ನೊಂದು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದಿನಗಳು ಬುಧನಿಗೆ ಉದಯಾಸ್ತಕಾಲಗಳಾಗಿರುವುವು. ಪ್ರಾಕೃತ ಗತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬುಧನು ಜನರಿಗೆ

ಸಾಕ್ಷ್ಯತಾಯಾಂ ಗತಃ ಸೌಮ್ಯಃ ಕ್ಷೇಮಾರೋಗ್ಯಸುಭಿಕ್ಷಕೃತ್ |

ಮಿಶ್ರಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಫಲದೋಽನ್ಯಾಸು ವೃಷ್ಟಿದಃ || ೫೦ ||

ವೈಶಾಖೇ ಶ್ರಾವಣೇ ಸೌಖ್ಯೇ ಆಷಾಡೇಽಭ್ಯುದಿತೋ ಬುಧಃ |

ಜಗತಾಂ ಸಾಪಫಲದಸ್ತಿಸ್ತರೇಷು ಶುಭಪ್ರದಃ || ೫೧ ||

ಇಷೋರ್ಜಮಾಸಯೋಃ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಭಿಕ್ಷಾಗ್ನಿ ಭಯಪ್ರದಃ |

ಉದಿತಶ್ಚಂದ್ರಜಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ರಜತಸ್ಥಟಿಕೋವನಃ || ೫೨ ||

ದ್ವಿಭಾಟಿಜೋದಿನಾಸ್ತಸ್ಯ ಪಂಚಮೈಕಾದಶಾಸ್ತ್ರಿಭಾತ್ |

ಯನ್ನಕ್ಷತ್ರೋದಿತೋ ಜೀವಸ್ತನ್ನಕ್ಷತ್ರಾಖ್ಯವತ್ಸರಃ || ೫೩ ||

ಕಾರ್ತಿಕೋ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಶ್ಚ ನೃಣಾಂ ದುಷ್ಪಫಲಪ್ರದಃ |

ಶುಭಪ್ರದೌ ಸೌಷಮಾಘೌ ಮಧ್ಯಮೌ ಮಧುಸಾಲ್ಗುನೌ || ೫೪ ||

ಕ್ಷೇಮ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಭಿಕ್ಷ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ, ಮಿಶ್ರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲವನ್ನೂ, ಇತರ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವನು. ವೈಶಾಖ, ಶ್ರಾವಣ, ಪುಷ್ಯ, ಆಷಾಢ ಈ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧೋದಯವಾದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟಫಲವೂ ಇತರ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯವಾದರೆ ಶುಭಫಲವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಆಶ್ವಯುಜ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಅಗುವ ಬುಧೋದಯವು ಶಸ್ತ್ರಾಗ್ನಿಗಳ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಧನ ಬಿಂಬವು ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು.

೫೩-೫೪. ಸೂರ್ಯಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಉದಿತವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹವು ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರುವುದೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರದ ಹೆಸರೇ ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ತಿಂಗಳುಗಳ ಫಲವೇನೆಂದರೆ ಕಾರ್ತಿಕ, ಮಾರ್ಗಶಿರ ಈ ಮಾಸಗಳು ದುಷ್ಪಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುವವು. ಪುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಘಮಾಸಗಳು ಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳು. ಫಾಲ್ಗುಣ ಮತ್ತು ಚೈತ್ರ ಈ ಮಾಸಗಳು ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವು.

ಮಾಧವಃ ಶುಭದೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ನೃಣಾಂ ಮಧ್ಯಫಲಪ್ರದಃ ।

ಶುಚಿರ್ಮಧ್ಯೋ ನಭಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭಾದ್ರಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕೃತಿನ್ನರಃ ॥ ೫೫ ॥

ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಇಷಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮಾಸಾನಾಂ ಫಲಮೀದೃಶಂ ।

ಸೌಮ್ಯೋ ಭಾಗೇ ಚರನ್ಮಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಾರೋಗ್ಯಸುಭಿಕ್ಷಕೃತ್ ॥ ೫೬ ॥

ವಿಪರೀತೋ ಗುರುರ್ಯಾಮ್ಯೋ ಮಧ್ಯೇ ಚರತಿ ಮಧ್ಯಮಂ ।

ಪೀತಾಗ್ನಿತ್ಯಾಮಹರಿತರಕ್ತವರ್ಣೋಂಗಳಿರಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೫೭ ॥

ನ್ಯಾಘ್ನಿ ಚೌರಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಭಯದಃ ಪ್ರಾಣನಾಂ ಭವೇತ್ ।

ಅನಾವೃಷ್ಟಿಂ ಭೂಮ್ನ ನಿಭಃ ಕರೋತಿ ಸುರಪೂಜಿತಃ ॥ ೫೮ ॥

ದಿನಾದ್ಯಷ್ಟೋ ನೃಪವಧ್ವಾಮಯಂ ವಾ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಶನಂ ।

ಸಂವತ್ಸರಶರೀರಂ ಸ್ಯಾತ್ಕೃತ್ತಿಕಾ ರೋಹಿಣೀ ತಥಾ ॥ ೫೯ ॥

ನೈಶಾಖಮಾಸವು ಶುಭಫಲಪ್ರದವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸವು ಮಧ್ಯ ಮಫಲಪ್ರದವಾದುದೆಂದೂ ಶ್ರಾವಣವು ಉತ್ತಮಫಲಪ್ರದವಾದುದೆಂದೂ ಭಾದ್ರ ಪದ ಮತ್ತು ಅಶ್ವಯುಜ ಮಾಸಗಳು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟಫಲಪ್ರದವಾದುವುಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗುರುವು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣಾಯನದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಮವಾದ ಫಲಪ್ರದಗಳಾಗಿಯೂ ಆಗುವುವು. ಪೀತ ಅಗ್ನಿವರ್ಣ ಹಸುರು ಕೆಂಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಕಾಣುವ ಗುರುವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಧಿ ಅಗ್ನಿ ಜೋರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಭೂಮ್ರವರ್ಣವಿಂದ ಕಂಡುಬರುವ ಗುರುವು ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರದನಾಗುವನು.

೫೯-೬೪. ವರ್ಷದ ಮೊದಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಕಾ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗುರುವು ಹಗಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ರಾಜ ರಾಣಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಗುರುವತ್ಸರವೆಂಬ ಪುರುಷ ನಿಗೆ ಕೃತ್ತಿಕೆಯೇ ಶರೀರ, ರೋಹಿಣಿಯೇ ಪಾದಯುಗಲ, ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರವೇ

ನಾಭಿಸ್ತಾಪಾಟಿಯುಗಲಮಾದ್ರೀ ಹೃತ್ಕುಸುಮಂ ಮಘಾ ।

ದುರ್ಭಿಕ್ಷಾಗ್ನಿಮರುದ್ಧೀತಿಃ ಶರೀರಂ ಕ್ರೂರಪೀಡಿತೇ

|| ೬೦ ||

ನಾಭ್ಯಾಂ ಕ್ಷುತ್ಪ್ರಾಪ್ತಯಂ ಪುಷ್ಕೇ ಸಮ್ಯಜ್ಜೂಲಫಲಕ್ಷಯಃ ।

ಹೃದಯೇಶಸ್ಯ ನಿಧನಂ ಶುಭಂ ಸ್ಯಾತ್ಸಂಯುಕ್ತೈಃ ಶುಭೈಃ

|| ೬೧ ||

ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಃ ಪ್ರಜಾರೋಗ್ಯಂ ಯುದ್ಧಂ ಜೀವಾತ್ಮವರ್ಷಣಂ ।

ಇತಿ ದ್ವಿಜಾತಿಮುಧ್ಯಾಂ ತು ಗೋನ್ಯಸಸ್ತ್ರೀಸುಖಾ ಮಹತ್

|| ೬೨ ||

ನಿಃ ಸ್ವನಾವೃಷ್ಟಿಫಣಭಿರ್ವೃಷ್ಟಿಃ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂ ಮಹೋತ್ಸವಃ ।

ಮಹಾರ್ಥಮತಿಶಂಪತ್ಪ್ರದೇಶನಾಶೋಽತಿವರ್ಷಣಂ

|| ೬೩ ||

ಅವೈರಂ ರೋಗಮಭಯಂ ರೋಗಭೀಃ ಸಸ್ಯವರ್ಷಣೇ ।

ರೋಗೋ ಧಾನ್ಯಂ ನಭೋಽದೃಷ್ಟಿಮಘಾದ್ವೃಕ್ಷಗತೇ ಗುರೌ

|| ೬೪ ||

ಹೃದಯ ಈರಿತಿ ವಿರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಶರೀರಸ್ಥಾನದ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾ ಕ್ರಾಂತವಾದರೆ (ಅಂದರೆ ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಕ್ರೂರಗ್ರಹದ ಸಂಬಂಧವೇರ್ಪಟ್ಟರೆ) ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಇವುಗಳಿಂದ ಭಯವುಂಟಾಗುವುದು. ನಾಭಿಭೂತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳ ಭಯವು ತಪ್ಪುವು ದಿಲ್ಲ. ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹವಿಶಿಷ್ಟವಾದರೆ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳು, ಕಾಯಿ ಪಲ್ಯಗಳು, ಗೆಡ್ಡೆಗಿಣಿಸುಗಳು ಮುಂತಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕ್ಷಯವಾಗುವುವು, ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಮುಖಂಡನೆನಿಸಿದವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಜಾರೋಗ್ಯ ಇವು ಗಳು ಲಭಿಸುವುವು. ಗುರುವು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದರೆ ದ್ವಿಜ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಪಶು ರಾಜ ಸ್ತ್ರೀ ಇವರಿಗೂ ಅತಿಶಯವಾದ ಸೌಖ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಗುರುವು ಮುಖಾದಿಯಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಸರ್ಪಭಯ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಸೌಖ್ಯ, ಉತ್ಸವ, ಮಹಾರ್ಥ, ಸಂಪತ್ತು, ದೇಶನಾಶ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಸ್ನೇಹ, ರೋಗ, ಅಭಯ, ರೋಗಭೀತಿ, ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿ, ವೃಷ್ಟಿ, ವೃದ್ಧಿ, ರೋಗ, ಧಾನ್ಯವೃದ್ಧಿ, ನಭೋವೃದ್ಧಿ, ವೃಷ್ಟಿನಾಶ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವುವು.

ಸೌಮ್ಯಮಧ್ಯಮಯಾಮೇಷು ಮಾರ್ಗೇಷು ವೀಧಿಕಾತ್ರಯಂ ।

ಶುಕ್ರಸ್ಯ ದಸ್ರಭಾಚ್ಛೇಯಂ ಪರ್ವಾಯೈಶ್ಚ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ ॥ ೬೫ ॥

ನಾಗೇಭೈರಾನತಾಶ್ಚೈವ ವೃಷಭೋಷ್ಟ್ರಖರಾಹ್ಮಯಾಃ ।

ಮೃಗಾಂಜದಹನಾಪ್ತಾಃ ಸ್ಕುರ್ಯಾಮ್ಯಾಂತಾ ವೀಥಯೋ ನವ ॥ ೬೬ ॥

ಸೌಮ್ಯಮಾರ್ಗೇ ಚ ತಿಸೃಷು ಚರನ್ನೀಧಿಷು ಭಾರ್ಗವಃ ।

ಧಾನ್ಯರ್ಥವೃಷ್ಟಿಸಸ್ಯಾಂ ಪರಿಪೂರ್ತಿಂ ಕರೋತಿ ಹಿ ॥ ೬೭ ॥

ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗೇ ಚ ತಿಸೃಷು ಕರ್ವಮಪ್ಯಧಮಂ ಫಲಂ ।

ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಮೇಘಸ್ತು ಶುಭದಃ ಪಿತೃಪಂಚಕೇ ॥ ೬೮ ॥

ಸ್ವಾತಿತ್ರಯೇ ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಂ ತಸ್ಯಾಂ ಶುಕ್ರಸ್ತಥಾವಿಧಃ ।

ವಿಪರೀತೇ ತ್ವನಾವೃಷ್ಟಿರ್ವಾತ ಕೃದ್ವೃಧಸಂಯುತಃ ॥ ೬೯ ॥

೬೫-೬೯. ಶುಕ್ರನ ಅಸ್ತಿತ್ವಾದಿಯಾಗಿ ಮೂರು ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ವೀಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ೯ ಒಂಭತ್ತು ವೀಧಿಗಳಾಗುವುವು (ಬೀದಿಗಳಾಗುವುವು). ಇವು ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಉತ್ತರಾಯಣ ಮಧ್ಯಾಯನ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಫಲ ಕೊಡುವುವು. ಈ ವೀಧಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಗ, ಇಭ, ಐರಾವತ, ವೃಷಭ, ಉಷ್ಣ, ಖರ, ಮೃಗ, ಅಜ ಮತ್ತು ದಹನ ವೀಧಿಗಳೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿವೆ. ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಈ ವೀಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶುಕ್ರನು ಧಾನ್ಯ, ಅರ್ಥ, ವೃಷ್ಟಿ, ಸಸ್ಯ ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಮಧ್ಯಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ ಎರಡು ಆಯನಗಳ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಮಧ್ಯಮನಾದ ಫಲವೂ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ (ಯಾನ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಅಧಮಫಲವೂ ಶುಕ್ರನಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕುಂಟಾಗುವುದು. ಮುಖಾದಿಯಾದ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಿತ್ರಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದಾಗ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯೊದಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ

ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಮಮಾಯಾಂ ಚ ಯದಾ ಸಿತಃ |

ಉದಯಾಸ್ತಮನಂ ಯಾತಿ ತದಾ ಜಲಮಯಾ ಮಹೀ

|| ೨೦ ||

ಮಿಥಃ ಸಪ್ತಮರಾಶಿಸ್ಥೌ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಗ್ನೀಧಿಸಂಸ್ಥಿತೌ |

ಗುರುಶುಕ್ರಾವನಾವೃಷ್ಟಿದುರ್ಭಿಕ್ಷಸಮರಕ್ರದೌ

|| ೨೧ ||

ಕುಜಜ್ವಜೀವರನಿಜಾಃ ಶುಕ್ರಸ್ಯಾಗ್ರೇಸರಾ ಯದಿ |

ಯುದ್ಧಾಂತಿನಾಯುದುರ್ಭಿಕ್ಷಜಲನಾಶಕರಾ ಮತಾಃ

|| ೨೨ ||

ಜಲಮಿತ್ರಾರ್ಯಮಾಹೀಂದ್ರನಕ್ಷತ್ರೇಷು ಸುಭಿಕ್ಷಕೃತ್ |

ಸಚ್ಚಾಸ್ತವೃಷ್ಟಿದೋ ಮೂಲೇಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಾಃ ಸತ್ಯಭಯೋರ್ಭಯಂ

|| ೨೩ ||

ಶ್ರವಣಾನಿಲಹಸ್ತಾದ್ರಾಭರಣೇಭಾಗ್ಯಭೇಷು ಚ |

ಚರನ್ಯನೈಶ್ವರೋ ನೃಣಾಂ ಸುಭಿಕ್ಷಾರೋಗ್ಯಸಸ್ಯಕೃತ್

|| ೨೪ ||

ವಾತಾದಿಗಳ ಪೀಡೆಯು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುವುದು. ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮಿ, ಕೃಷ್ಣಚತುರ್ದಶೀ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಉದಯಾಸ್ತಗಳನ್ನು ಪಡೆದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವುದು. ಗುರು ಶುಕ್ರರು ಪರಸ್ಪರ ಸಪ್ತಮರಾಶಿ ಗತರಾಗಿ ಪೂರ್ವವೀಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಇವುಗಳ ಭಯವು ಲಭಿಸುವುದು.

೨೦-೨೩. ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶನಿಗಳು ಶುಕ್ರನಿಗಿಂತ ಮುಂದಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯುದ್ಧ, ಅತಿನಾಯು, ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ಜಲನಾಶ ಇವು ಗಳು ಲಭಿಸುವವು. ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಅನುರಾಧಾ, ಉತ್ತರ, ಆಶ್ಲೇಷ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶುಕ್ರನು ಸುಭಿಕ್ಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಶಾಸ್ತ್ರವೃದ್ಧಿ, ವೃಷ್ಟಿವೃದ್ಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಮತ್ತು ರೇವತಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು.

೨೪-೨೮. ಶನಿಯು ಶ್ರವಣ ಸ್ವಾತಿ ಹಸ್ತ ಆದ್ರಾ ಭರಣಿ ಪುಬ್ಬ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಸುಭಿಕ್ಷ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಸ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ

ಮುಖೇ ಚೈಕಂ ಗುದೇ ದ್ವೇ ಚ ತ್ರಿಣ ಕೇ ನಯನೇ ದ್ವಯಂ ।
ಹೃದಯೇ ಪಂಚ ಋಕ್ಷಾಣಿ ವಾಮಹಸ್ತೇ ಚತುಷ್ಟಯಂ || ೭೫ ||

ವಾಮಸಾದೇ ತಥಾ ತ್ರೀಣಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ತ್ರೀಣಿ ಭಾನಿ ಚ ।
ಚತ್ವಾರಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ಹಸ್ತೇ ಜನ್ಮಭಾದ್ರವಿಜಸ್ಥಿತಿಃ || ೭೬ ||

ರೋಗೋ ಲಾಭಸ್ತಥಾ ಹಾನಿರ್ಲಾಭಃ ಸೌಖ್ಯಂ ಚ ಬಂಧನಂ ।
ಆಯಾಸಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಯಾತ್ರಾ ಚ ಧನಲಾಭಃ ಕ್ರಮಾತ್ಫಲಂ || ೭೭ ||

ಬಹುಧಾ ರವಿಜಸ್ತೇತದ್ಧಕ್ರಗಃ ಫಲಮೀದೃಶಂ ।
ಕರೋಶ್ಚೈವ ಸಮಃ ಸಾಮ್ಯಂ ಶೀಘ್ರಗೇಷೂತ್ಕ್ರಮಾತ್ಫಲಂ || ೭೮ ||

ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರೋತ್ಪತ್ತಿರಾಃ ಪಂಗುಃ ಪೀಯೂಷಪಾನತಃ ।
ಅಮೃತ್ಕುತಾಂ ಗತಸ್ತತ್ರ ಖೇಟಿತ್ವೇ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಃ || ೭೯ ||

ಸುವನು. ಶನಿಯು ಉದಯವಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರವು ಶನಿ ವತ್ಸರಪುರುಷನಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಗುದವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶಿರಸ್ಸಾಗಿಯೂ, ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿಯೂ, ಐದು ಹೃದಯ ವಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ಬಲಗೈಗಳಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಎಡಪಾದವಾಗಿಯೂ, ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಗೈಗಳಾಗಿಯೂ ಆಗುವುವು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅಂಗವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಶನಿಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೋಗ, ಲಾಭ, ಹಾನಿ, ಲಾಭ, ಸುಖ, ಬಂಧನ, ಆಯಾಸ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಯಾತ್ರೆ, ಧನಲಾಭ, ಬಹುಪತ್ನೀ ಲಾಭ, ವಿಜಯ ಈ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಆದರೆ ಶನಿಯು ವಕ್ರನಾಗಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಪೂರ್ಣಫಲವು ಲಭಿಸುವುದು. ಪುಜುಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಫಲಗಳುಂಟಾಗುವು ವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೭೯-೮೨. ಅಮೃತಪಾನಾಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದಾಗ ಆದ ರುಂಡವೇ ರಾಹುವೆನಿಸಿತು. ಅಮೃತಪಾನದಿಂದ ಮರಣವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅದೂ ಒಂದು ಗ್ರಹವೆನಿಸಿತು. ಸೂರ್ಯ

ಅವರಣಧಾತುರರ್ಕೇಂದೂ ತುದತೇ ಸರ್ವಪರ್ವಣಿ ।

ವಿಜ್ಞೇಸಾವನತೇರ್ವಂಗಾದ್ರಾಹುರ್ದೂರಗತಸ್ತಯೋಃ

|| ೮೦ ||

ಷಣ್ಮಾಸವೃದ್ಧ್ಯಾ ಗ್ರಹಣಂ ಶೋಭಯೇದ್ರವಿಚಂದ್ರಯೋಃ ।

ಪರ್ವತಾಸ್ತು ತಥಾ ಸತ್ಯದೇವಾಃ ರವ್ಯಾದಿತ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೮೧ ||

ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಿದ್ರಧನಾಧೀಶವರುಣಾಗ್ನಿಯಮಾಹ್ವಯಾಃ ।

ಪಶುಸಸ್ಯದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ವೃದ್ಧಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೈ ತು ಪರ್ವಣಿ

|| ೮೨ ||

ತದ್ವದೇವ ಫಲಂ ಸೌಮ್ಯೇ ಶ್ಲೇಷ್ಮಪೀಡಾ ಚ ಪರ್ವಣಿ ।

ವಿರೋಧೋ ಭೂಭುಜಾಂ ದುಃಖಮೈಂದ್ರೇ ಸಸ್ಯವಿನಾಶನಂ

|| ೮೩ ||

ಧನಿನಾಂ ಧನಹಾನಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಕೌಚೇರಂ ಧಾನ್ಯವರ್ಧನಂ ।

ನೃಸಾಣಾಮಶಿವಂ ಜ್ಞೇಮುಮಿತರೇಷಾಂ ಚ ನಾರುಣೇ

|| ೮೪ ||

ಚಂದ್ರರ ಮತ್ತು ರಾಹು ಗ್ರಹದ ಸ್ಫುಟೈಕ್ಯ ಮತ್ತು ಶರಾಭಾವ ಇವುಗಳಿಂದ ಗಣಿತರೀತಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ರಾಹುಗ್ರಹವು ತನಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರನ್ನು ನುಂಗುವುದು. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಗಳಿಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರವಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದು, ಇಂದ್ರ, ಕುಬೇರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ ಇವರು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸುವರು. ಆರು ತಿಂಗಳ ಅಂತರಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಪರ್ವಾಧಿಪತಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಶು ಸಸ್ಯ ದ್ವಿಜ ಇವರ ವೃದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದು.

೮೩-೮೪. ಏಳು ತಿಂಗಳ ಅಂತರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಯೆನಿಸುವನು. ಆದರಿಂದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಪೀಡೆಯೊದಗಿ ಉಳಿದ ಫಲವೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಪರ್ವದಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದು. ಇಂದ್ರನು ಪರ್ವೇಶನಾದಾಗ ರಾಜರ ಪ್ರೇಷವೂ ಸಸ್ಯ ನಾರವೂ ಆಗುವುದು.

ಕುಬೇರನು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಯಾದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಧನಹಾನಿಯೂ ಧಾನ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ವರುಣನು ಪರ್ವಾಧಿಪತಿಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಗೆ ಅಮಂಗಲವೂ ಇತರರಿಗೆ ಮಂಗಲವೂ ಆವಿವುದು.

ಪ್ರವರ್ಷಣಂ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಃ ಕ್ಷೇಮಂ ಹೌತಾಶಪರ್ವಣಿ ।

ಅನಾವೃಷ್ಟಿಃ ಸಸ್ಯಹಾನಿರ್ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಯಾಮ್ಯಪರ್ವಣಿ

॥ ೪೫ ॥

ವೇಲಾಹೀನೇ ಸಸ್ಯಹಾನಿರ್ನೃಪಾಣಾಂ ದಾರುಣಂ ರಣಂ ।

ಅತಿವೇಲೇ ಪುಷ್ಪಹಾನಿರ್ಭಯಂ ಸಸ್ಯವಿನಾಶನಂ

॥ ೪೬ ॥

ಏಕಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಮಾಸೇ ತು ಚಂದ್ರಾರ್ಕಗ್ರಹಣಂ ಯದಾ ।

ವಿರೋಧೋ ಧರಣೀಶಾನಾಮರ್ಘ್ಯದೃಷ್ಟಿವಿನಾಶನಂ

॥ ೪೭ ॥

ಗ್ರಸ್ತೋದಿತಾವಸ್ತುಮಿತೌ ನೃಪಧಾನ್ಯವಿನಾಶದೌ ।

ಸರ್ವಗ್ರಸ್ತಾನೇಂದೋ ತು ಕ್ಷುದ್ಧ್ಯಾಧ್ಯಗ್ನಿ ಭಯಪ್ರದೌ

॥ ೪೮ ॥

ಸೌನ್ಯಾಯನೇ ಕ್ಷತ್ರವಿಪ್ರಾನಿತರಾನ್ದಂತಿ ದಕ್ಷಿಣೇ ।

ದ್ವಿಜಾತೀಂಶ್ಚ ಕ್ರಮಾದ್ಧಂತಿ ರಾಹುದ್ಯಷ್ಟೋರಗಾದಿತಃ

॥ ೪೯ ॥

೪೫-೪೮. ಅಗ್ನಿಯು ಪರ್ಮಾಧಿಪತಿಯಾದರೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯೂ, ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ. ಪ್ರಜಾಕ್ಷೇಮವೂ, ಯಮನ ಪರ್ಮಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಸಸ್ಯಹಾನಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷ ಇವುಗಳೂ ಒದಗುವುವು. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಗ್ರಹಣಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಸಸ್ಯಹಾನಿ, ರಾಜರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರವಾದ ಭಯ, ಪುಷ್ಪಹಾನಿ (ಪುಷ್ಪರಾದ ಜನಗಳ ನಾಶ) ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಅತಿವೇಲವಾದರೆ ಸಸ್ಯನಾಶ ಭಯ ಇವು ಹೆಚ್ಚುವುವು. ಒಂದೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಬ್ಬರ ಗ್ರಹಣವೂ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ರಾಜರಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ, ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾದ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ಈರೀತಿಯಾದ ಫಲಗಳು ಒದಗುವುವು. ಗ್ರಸ್ತೋದಯವಾದರೆ ರಾಜನಾಶವೂ ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತವಾದರೆ ಧಾನ್ಯನಾಶವೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಹಣವೊದಗಿದರೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಅಗ್ನಿಭಯ ಇವುಗಳು ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುವು.

೪೯-೫೦. ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಮತ್ತು ವೈಶ್ಯವರ್ಗದವರಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣವುಂಟಾದರೆ ಇತರರಿಗೂ ಅಂದರೆ ಶೂದ್ರರಿಗೂ ಬಾಧಕವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಾಹುಗ್ರಹಗ್ರಾಸ

ತಥೈವ ಗ್ರಾಸಭೇದಾಃ ಸ್ಯುರ್ನೋಕ್ಷಭೇದಾಸ್ತಥಾ ದಶ |
ನೋ ಶಕ್ತಾ ಲಕ್ಷಿತುಂ ದೇವಾಃ ಕಿಂ ಪುನಃ ಪ್ರಾಕೃತಾ ನರಾಃ || ೯೦ ||

ಅನೀಯ ಖೇಟಾನ್ಗಣಿತಾಂಸ್ತೇಷಾಂ ವಾರಂ ವಿಚಿಂತಯೇತ್ |
ಶುಭಾಶುಭಾನ್ಯೈಃ ಕಾಲಸ್ಯ ಗ್ರಾಹಯಾಮೋ ಹಿ ಲಕ್ಷಣಂ || ೯೧ ||

ತಸ್ಮಾದನ್ವೇಷಣೇಯಂ ತತ್ಕಾಲಜ್ಞಾನಾಯ ಧೀಮತಾ |
ಉತ್ಪಾತರೂಪಾಃ ಕೇತುನಾಮುದಯಾಸ್ತಮಯಾ ನೃಣಾಂ || ೯೨ ||

ದಿವ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಾ ಭೌಮಾಸ್ತೇ ಶುಭಾಶುಭಫಲಪ್ರದಾಃ |
ಯಜ್ಞಧ್ವಜಾಸ್ತಭವನರಕ್ಷವೃದ್ಧಿಂ ಗಜೋಪಮಾಃ || ೯೩ ||

ಸ್ತಂಭಶೂಲಾಂಕುಶಾಕಾರಾ ಆಂತರಿಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ |
ನಕ್ಷತ್ರಸಂಸ್ಥಿತಾ ದಿವ್ಯಾಃ ಭೌಮಾ ಯೇ ಭೂಮಿಸಂಸ್ಥಿತಾಃ || ೯೪ ||

ಭೇದದಿಂದ ವಿಪ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯಾದಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಗ್ರಾಸ
ಭೇದದಿಂದಲೂ, ಮೋಕ್ಷಭೇದದಿಂದಲೂ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಫಲಗಳು ಲಭಿಸುವವು.
ಈ ಭೇದಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರು
ವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ?

೯೧-೯೬. ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಗಣಿತಕ್ರಮದಿಂದ ಅನಯನಮಾಡಿ ಗ್ರಹಣದ
ವಾರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಕಾಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ
ಫಲಗಳನ್ನು ಉಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉದಯಾಸ್ತಮಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ
ಆಗಾಗ ಒದಗುವ ದಿವ್ಯ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಭೌಮಗಳೆಂಬ ಉತ್ಪಾತಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ
ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವು ಶುಭ ಮತ್ತು ಅಶುಭಫಲಗಳೆರಡನ್ನೂ
ಕೊಡುವವು. ಅಂತರಿಕ್ಷವೆಂಬ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಧ್ವಜ, ಆಸ್ತ್ರ,
ಭವನ, ಗಜ, ಸ್ತಂಭ, ಶೂಲ, ಅಂಕುಶ ಈ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವವು.
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುವ ಈ ಆಕಾರಗಳಿಗೆ ದಿವ್ಯವೆಂದೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಕಂಡುಬರುವ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಗೆ ಭೌಮವೆಂದೂ ಹೆಸರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವವು.
ಒಂದೇ ಉತ್ಪಾತವು ಬೇರೆಬೇರೆ ಆಕಾರಗಳಿಂದ ಶುಭಪ್ರದವೂ ಅಶುಭಪ್ರದವೂ

ಏಕೋಽಪಿ ಭಿನ್ನ ರೂಪಃ ಸ್ಯಾ ಜ್ಞಂತುರ್ನಾಮ ಶುಭಾಯ ವೈ ।

ಯಾವಂತೋ ದಿವಸಾನ್ತೇತುಃ ದೃಶ್ಯತೇ ವಿವಿಧಾತ್ಮಕಃ ॥ ೯೫ ॥

ತಾವನ್ನಾಸೈಃ ಫಲಂ ಯಚ್ಛತ್ಯಸ್ವಾ ಸಾ ರನ್ಯವತ್ಸರೈಃ ।

ಯೇ ದಿವ್ಯಾಃ ಕೇತವಸ್ತೇಽಪಿ ಶಶ್ವಜ್ಜೀವಫಲಪ್ರದಾಃ ॥ ೯೬ ॥

ಹ್ರಸ್ವಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನಃ ಶ್ವೇತಕೇತುಃ ಸುವೃಷ್ಟಿಕೃತ್ ।

ಕ್ಷೇಪ್ರಾದಸ್ತಮಯಂ ಯಾತಿ ದೀರ್ಘಕೇತುರವೃಷ್ಟಿಕೃತ್ ॥ ೯೭ ॥

ಅನಿಷ್ಟದೋ ಧೂಮಕೇತುಃ ಶಕ್ರಚಾಪಸಮಪ್ರಭಃ ।

ದ್ವಿತ್ರಿಚತುಃ ಶೂಲರೂಪಃ ಸ ಚ ರಾಜ್ಯಾಂತಕೈನ್ಮತಃ ॥ ೯೮ ॥

ಮಣಿಹಾರಸ್ತು ವರ್ಣಾಭಾ ದೀಪ್ತಿಮಂತೋಽರ್ಕಸೂನವಃ ।

ಕೇತವಶ್ಚೋದಿತಾಃ ಪೂರ್ವಾಪರಯೋರ್ನ್ಯಪಹಾನಿದಾಃ ॥ ೯೯ ॥

ಆಗುವುದು. ಎಷ್ಟು ದಿವಸಗಳು ಈ ಕೇತುದರ್ಶನವಿರುವುದೋ ಅಷ್ಟುತಿಂಗಳ ಅನಂತರ ಇವು ಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುವವು.

೯೭-೯೯. ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧೂಮಕೇತುವು ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿತ್ತು ಶುಭವರ್ಣವುಳ್ಳದಾದರೆ ಅದು ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದವೆಂದೂ ದೀರ್ಘಕಾರವಾಗಿ ಬೇಗ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವ ಕೇತುವು ವೃಷ್ಟಿನಾಶಕವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸಿನಂತಿರುವ ಧೂಮಕೇತುವು ಅನಿಷ್ಟಪ್ರದವಾದುದು. ಎರಡು ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಶೂಲಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧೂಮಕೇತುವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಮಣಿಗಳ ಹಾರದಂತೆ (ರತ್ನಹಾರದಂತೆ) ಹೊಳೆಯುವ ಕೆಲವು ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಸೂರ್ಯಪುತ್ರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವು ಇವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತೋರಿಬರುವುವು. ಇದರಿಂದ ರಾಜರಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗುವುದು.

ವಂಶಕಬಾಲಕ್ಷಿತಿಜಪುಕತುಂಡಾದಿಸನ್ನಿಭಾಃ |

ಹುತಾಶನೋದಿತಾಸ್ತೇಽಪಿ ಕೇತವಃ ಫಲದಾಃ ಸ್ತುತಾಃ

|| ೧೦೦ ||

ಭೂಸುತಾ ಜಲತೈಲಾಭಾ ವರ್ತುಲಾಃ ಕ್ಷುಧ್ಯಯಪ್ರದಾಃ |

ಸುಭಿಕ್ಷುಜ್ಞೇಮದಾಃ ಶ್ವೇತಕೇತವಃ ಸೋಮಸೂನವಃ

|| ೧೦೧ ||

ಪಿತಾಮಹಾತ್ಮಜಃ ಕೇತುಸ್ತ್ರಿವರ್ಣಸ್ತ್ರಿದಶಾನ್ವಿತಃ |

ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಾಡ್ಧೂನುಕೇತುಃ ಪ್ರಜಾನಾನುಂತಕೃನ್ಮತಃ

|| ೧೦೨ ||

ಐಶಾನ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಗವಸುತಾಃ ಶ್ವೇತರೂಪಾಸ್ತ್ವನಿಷ್ಪದಾಃ |

ಅನಿಷ್ಪದಾಃ ಪಂಗುಸುತಾಃ ವಿಶಿಖಾಃ ಕಮಕಾಹ್ವಯಾಃ

|| ೧೦೩ ||

ವಿಕಚಾಖ್ಯಾ ಗುರುಸುತಾ ವೇಷ್ಠಾ ಯಾಮ್ನೇ ಸ್ಥಿತಾ ಅಪಿ |

ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಃ ಶುಕ್ಲಾ ಬುಧಸುತಾಶ್ಚಾರೋಗಭಯಪ್ರದಾಃ

|| ೧೦೪ ||

೧೦೦. ಈ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಬಿದಿರಿನ ಮೆಳೆಯಂತೆಯೂ, ಗಿಳಿಯ ಕೊಕ್ಕಿನಂತೆಯೂ, ಮರದಂತೆಯೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೆರಚುವುವು. ಇವು ಅನಿಷ್ಠಫಲಪ್ರದವಾದುವುಗಳೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

೧೦೧-೧೦೫. ಇನ್ನು ಚಂದ್ರಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಭೂಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಜಲತೈಲದಂತೆ ವಿವಿಧವರ್ಣದಲ್ಲಿಯೂ, ವರ್ತುಲಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವವು. ಭೂಮಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳು ಕ್ಷುಧ್ಯಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವು. ಚಂದ್ರಕೇತುಗಳು (ಶ್ವೇತಕೇತುಗಳು) ಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ವರ್ಣತ್ರಯವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಮೂರು ಮೂಲೆಗಳುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಕೇತುಗಳಿರುವುವು. ಇವು ಬೃಹಸ್ಪತಿಕೇತುಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುವು. ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನಿಷ್ಠವುಂಟಾಗುವುದು. ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುವ ಕೆಲವು ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಶುಕ್ರಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವುಗಳೆಂದರೆಯಬೇಕು. ಶನಿಸಂಬಂಧವಾದ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಶಿಖಾರಹಿತಗಳಾಗಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದಿಂದ

ಕುಜಾತ್ಮಜಾಃ ಕುಂಕುಮಾಪ್ಪಾ ರಕ್ತಾಃ ಶೂಲಾಸ್ತ್ವನಿಷ್ಪದಾಃ ।

ಅಗ್ನಿಜಾ ವಿಶ್ವರೂಪಾಪ್ಪಾ ಅಗ್ನಿವರ್ಣಾಃ ಸುಖಪ್ರದಾಃ ॥ ೧೦೫ ॥

ಅರುಣಾಃ ಶ್ಯಾಮಲಾಕಾರಾ ಅರ್ಕಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಪಾಪದಾಃ ।

ಶುಕ್ರಜಾ ಯಕ್ಷಸದೃಶಾಃ ಕೇತವಃ ಶುಭದಾಯಕಾಃ ॥ ೧೦೬ ॥

ಕೃತ್ತಿಕಾಸು ಭವೋ ಧೂಮಕೇತುರ್ನೂನಂ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯಃ ।

ಪ್ರಾಸಾದವೃಕ್ಷಶೈಲೇಷು ಜಾತೋ ರಾಜ್ಞಾಂ ವಿನಾಶಕೃತ್ ॥ ೧೦೭ ॥

ಸುಭಿಕ್ಷಕೃತ್ಕಾಮುದಾಪ್ಪಾಃ ಕೇತುಃ ಕುಮದಸನ್ನಿಭಃ ।

ಅವರ್ತಕೇತುಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಶಶಿರೋ ನೇಷ್ಯದಾಯಕಃ ॥ ೧೦೮ ॥

ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಇವುಗಳೂ ಕೇವಲ ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಕೊಡುವುವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಮಕೇತುಗಳೆಂದೂ ಗುರುಯುತಗಳಾದ ಕೇತುಗಳಿಗೆ ವಿಕಚಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರಿದೆ. ಈ ಕೇತುಗಳು ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುವವು. ಬುಧಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಚೋರ, ರೋಗ, ಭಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವು. ಕುಜಸಂಬಂಧವಾದ ಕೇತುಗಳಿಗೆ ಕುಂಕುಮಕೇತುಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಶೂಲಾಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುವು. ಇನ್ನು ಅಗ್ನಿವರ್ಣದಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಅಗ್ನೀಯಕೇತುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು.

೧೦೬-೧೦೮. ಅಗ್ನೀಯಕೇತುಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪಕೇತುಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. ಸೌರಕೇತುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ, ಶಾಮಲವರ್ಣವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿಯೂ ಗೋಚರವಾಗುವುವು. ಇವುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನಿಷ್ಟ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಶುಕ್ರೀಯ (ಶುಕ್ರನ ಸಂಬಂಧವಾದ) ಧೂಮಕೇತುಗಳು ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುವುವು. ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವ ಧೂಮಕೇತುವು ಪ್ರಜಾ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವಮನೋರ್ಮಾನಂ ಪಿತ್ರಂ ಸೌರಂ ಚ ಸಾವನಂ ।
ಚಾಂದ್ರಮಾರ್ಕ್ಷಂ ಗುರೋರ್ಮಾನಮಿತಿ ಮಾನಾನಿ ವೈ ನವ || ೧೦೯ ||

ಏತೇಷಾಂ ನವಮಾನಾನಾಂ ವ್ಯವಹಾರೋಽತ್ರ ಪಂಚಭಿಃ ।
ತೇಷಾಂ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ಕಾರ್ಯಂ ವಕ್ಷ್ಯತೇ ವ್ಯವಹಾರತಃ || ೧೧೦ ||

ಗೃಹಾಣಾಂ ನಿಖಿಲಶ್ಚಾರೋ ಗೃಹ್ಯತೇ ಸೌರಮಾನತಃ ।
ವೃಷ್ಟೇರ್ವಿಧಾನಂ ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭಃ ಸಾವನೇನೈವ ಗೃಹ್ಯತೇ || ೧೧೧ ||

ಪ್ರವರ್ಷಣಾಂ ಸಮೇ ಗರ್ಭೌ ನಾಕ್ಷತ್ರೇಣ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತೇ ।
ಸಾತ್ವೋದ್ವಾಹವ್ರತಕ್ಲ್ಯಾಢೇ ತಥಿವರ್ಷೇಶನಿರ್ಣಯಃ || ೧೧೨ ||

ಕ್ಷಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಪ್ರಸಾದ, ಶೈಲ, ವೃಕ್ಷ ಇವುಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ರಾಜರಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಕುಮುದದಂತೆ (ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ) ಕಂಡು ಬರುವ ಕೌಮುದ ಕೇತುಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸುಭಿಕ್ಷಕಾರಕಗಳಾಗುವುವು. ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವ ಸುಳಿಯಂತಿರುವ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಇಷ್ಟವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕುಂಟುಮಾಡುವುವು.

೧೦೯-೧೧೦. ವರ್ಷಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವ, ಮನು, ಪಿತ್ರ, ಸೌರ ಸಾವನ, ಚಾಂದ್ರ, ನಾಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಗುರುವಾನಗಳೆಂದು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾದ ಮಾನಗಳುಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಮಾನವೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

೧೧೧-೧೧೨. ಸೌರಮಾನದಿಂದ ಗೃಹಗಳ ಚಾರವನ್ನೂ, ವೃಷ್ಟಿವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭವಾಸ ನಿಶ್ಚಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾವನಮಾನದಿಂದಲೂ, ವೃಷ್ಟಿ ಗರ್ಭಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾನದಿಂದಲೂ, ವಿವಾಹ, ಉಪನಯನ, ಕ್ಷಿರಾದಿ ಕರ್ಮಗಳು, ತಿಥಿ, ವರ್ಷ ಇವುಗಳ ಅಧಿಪತಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ, ಪರ್ಮತಿಥಿ, ಉಪವಾಸತಿಥಿಗಳು, ವಾಸ್ತುಪೂಜಾದಿಗಳು ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಚಾಂದ್ರ

ಪರ್ವವಾಸ್ತು ಪವಾಸಾದಿ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಚಾಂದ್ರೇಣ ಗೃಹ್ಯತೇ ।

ಗೃಹ್ಯತೇ ಗುರುಮಾನೇನ ಪ್ರಭವಾದ್ಯಬ್ಜಲಕ್ಷಣಂ

॥ ೧೧೩ ॥

ತತ್ತನ್ಮಾಸೃದ್ವಾದಶಭಿಸ್ತತ್ತದಮ್ನೋ ಭವೇತ್ತತಃ ।

ಗುರುಮಧ್ಯಮಚಾರೇಣ ಸಷ್ಯಬ್ಜಾಃ ಪ್ರಭವಾದಯಃ

॥ ೧೧೪ ॥

ಪ್ರಭವೋ ವಿಭವಃ ಶುಕ್ಲಃ ಪ್ರಮೋದೋಽಥ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ।

ಅಂಗಿರಾಃ ಶ್ರೀಮುಖೋ ಭಾವೋ ಯುನಾ ಧಾತಾ ತಥೈವ ಚ

॥ ೧೧೫ ॥

ಈಶ್ವರೋ ಬಹುಧಾನ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಮಾಥೀ ವಿಕ್ರಮೋ ವೃಷಃ ।

ಚಿತ್ರಭಾನುಃ ಸ್ವಭಾನುಶ್ಚ ತಾರಣಃ ಪಾರ್ಥಿವೋ ವ್ಯಯಃ

॥ ೧೧೬ ॥

ಸರ್ವಜಿತ್ಸರ್ವಧಾರೀ ಚ ವಿರೋಧೀ ವಿಕೃತಃ ಖರಃ ।

ನಂದನೋ ವಿಜಯಶ್ಚೈವ ಜಯೋ ಮನ್ಮಥದುರ್ಮುಖೌ

॥ ೧೧೭ ॥

ಮಾನದಿಂದಲೂ, ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಭವಾದಿ (೬೦) ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ
ಗಳ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಗುರುಮಾನದಿಂದ ಗಣಿಸಬೇಕು.

೧೧೪-೧೨೪. ಗುರುವು ಸಂಚರಿಸುವ ಮಧ್ಯಮಚಾರದಿಂದ ವರ್ಷವನ್ನೂ
ಆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾಸಗಳನ್ನೂ ಗುರುಚಾರದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು.
ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹೆಸರು ಈರೀತಿಯಾಗಿ
ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ :—

(1) ಪ್ರಭವ, (2) ವಿಭವ, (3) ಶುಕ್ಲ, (4) ಪ್ರಮೋದೂತ, (5)
ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ತಿ, (6) ಅಂಗೀರಸ, (7) ಶ್ರೀಮುಖ, (8) ಭಾವ (9) ಯುವ
(10) ಧಾತೃ (11) ಈಶ್ವರ (12) ಬಹುಧಾನ್ಯ (13) ಪ್ರಮಾಥಿ (14)
ವಿಕ್ರಮ (15) ವಿಮ (16) ಚಿತ್ರಭಾನು (17) ಸ್ವಭಾನು (18) ತಾರಣ
(19) ಪಾರ್ಥಿವ (20) ವೃಷ (21) ಸರ್ವಜಿತು (22) ಸ್ವಧಾರೀ (23)
ವಿರೋಧಿ (24) ವಿಕೃತಿ (25) ಖರ (26) ನಂದನ (27) ವಿಜಯ (28) ಜಯ
(29) ಮನ್ಮಥ (30) ದುರ್ಮುಖಿ (31) ಹೇವಿಳಂಬಿ (32) ವಿಳಂಬಿ (33)
ವಿಕಾರಿ (34) ಶಾಪ್ತರಿ (35) ಪ್ಲವ (36) ಶುಭಕೃತ್ (37) ಶೋಭಕೃತ್

ಹೇವಿಲಂಬೋ ವಿಲಂಬಶ್ಚ ವಿಕಾರೀ ಶಾರ್ವರೀ ಪ್ಲವಃ |

ಶುಭಕೃಚ್ಛೋಭಕೃತ್ಕ್ರೋಧೀ ವಿಶ್ವಾವಸುಪರಾಭವಾ

|| ೧೧೮ ||

ಪ್ಲವಂಗಃ ಕೀಲಕಃ ಸೌಮ್ಯಃ ಸಾಧಾರಣ ವಿರೋಧಿಕೃತ್ |

ಪರೀಧಾವೀ ಪ್ರಮಾದೀ ಚ ಹ್ಯಾನಂದೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ನಳಃ

|| ೧೧೯ ||

ಪೈಂಗಳಃ ಕಾಳಯುಕ್ತಿಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋ ರೌದ್ರದುರ್ಮತಿಃ |

ದುಂದುಭೀ ರುಧಿರೋದ್ಗಾರೀ ರಕ್ತಾಕ್ಷೀ ಕ್ರೋಧನೋಽಕ್ಷಯಃ

|| ೧೨೦ ||

ನಾಮತುಲ್ಯಫಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಿಚ್ಛೇಯಾಃ ಪಷ್ಪಿವತ್ಸರಾಃ |

ಯುಗಂ ಸ್ಯಾತ್ಪಂಚಭಿರ್ವರ್ಷೈರ್ಯುಗಾನ್ಯೇವಂ ತು ದ್ವಾದಶ

|| ೧೨೧ ||

ತೇಷಾಮಿಶಾಃ ಕ್ರಮಾಜ್ಞೇಯಾ ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವಪುರೋಹಿತಃ |

ಪುರಂದರೋ ಲೋಹಿತಶ್ಚ ತೃಷ್ಣಾಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಸಂಜ್ಞಕಃ

|| ೧೨೨ ||

ಪಿತರಶ್ಚ ತತೋ ವಿಶ್ವೇ ಶಶೀಂದ್ರಾಗ್ನಿಶ್ಚಿನೋ ಭಗಃ |

ತಥಾ ಯುಗಸ್ಯ ವರ್ಷೇಶಾಸ್ತ್ವಗ್ನೀನೇಂದುವಿಧೀಶ್ವರಾಃ

|| ೧೨೩ ||

ಅಥಾಬ್ದೇಶ ಚಮೂನಾಥಸಸ್ಯಪಾನಾಂ ಬಲಾಬಲಂ |

ತತ್ಕಾಲಂ ಗ್ರಹಚಾರಂ ಚ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾತ್ವಾ ಫಲಂ ವದೇತ್

|| ೧೨೪ ||

(38) ಕ್ರೋಧಿ (39) ವಿಶ್ವಾವಸು (40) ಪರಾಭವ (41) ಪ್ಲವಂಗ (42) ಕೀಲಕ (43) ಸೌಮ್ಯ (44) ಸಾಧಾರಣ (45) ವಿರೋಧಿಕೃತ್ (46) ಪರೀಧಾವೀ (47) ಪ್ರಮಾದೀಚ (48) ಅನಂದ (49) ರಾಕ್ಷಸ (50) ನಳ (51) ಪೈಂಗಳ (52) ಕಾಳಾಯುಕ್ತಿ (53) ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ (54) ರೌದ್ರಿ (55) ದುರ್ಮತಿ (56) ದುಂದುಭಿ (57) ರುಧಿರೋದ್ಗಾರಿ (58) ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ (59) ಕ್ರೋಧನ (60) ಅಕ್ಷಯ. ಈ ಅರವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳೂ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಯುಗಗಳಂತೆ (೧೨) ಹನ್ನೆರಡು ಯುಗಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಗುರು, ಇಂದ್ರ, ಕುಜ, ತೃಷ್ಣು, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ಪಿತೃಗಳು, ವಶ್ಯೇದೇವತೆಗಳು ಚಂದ್ರ, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಭಗ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಯುಗಗಳಿಗೆ ಅಭಿವಾನದೇವತೆಗಳಾಗಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಯುಗಾಧಿಪತಿಗಳು, ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳು, ಸೇನಾಧಿಪತಿ, ಸಸ್ಯಾಧಿಪತಿ ಮುಂತಾದವರ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ಚಾರವಶದಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವರ್ಷಫಲವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಸೌನ್ಯಾಯನಂ ಮಾಸಷಟ್ಕಿಂ ಮೃಗಾದ್ಯಂ ಭಾನುಭುಕ್ತಿತಃ |

ಗೃಹಃ ಸುರಾಣಾಂ ತದ್ರಾತ್ರಿಃ ಕರ್ಕಾದ್ಯಂ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಂ || ೧೨೫ ||

ಗೃಹಪ್ರವೇಶವೈನಾಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮೌಂಜಿಬಂಧನಂ |

ಮಾಘಾದೌ ಮುಂಗಲಂ ಕರ್ಮ ವಿಧೇಯಂ ಚೋತ್ತರಾಯಣೇ || ೧೨೬ ||

ಯಾಮ್ಯಾಯನೇ ಗರ್ಹಿತಂ ಚ ಕರ್ಮ ತಾವಪ್ಪ್ರಶಸ್ತತೇ |

ಮಾಘಾದಿಮಾಸೌ ದ್ವೌ ದ್ವೌ ಚ ಋತವಃ ಶಿಶಿರಾದಯಃ || ೧೨೭ ||

ಮೃಗಾಚ್ಛಿಶಿರಸಸಂತಗ್ರೀಷ್ಮಾಃ ಸ್ಯುಶ್ಲೋತ್ತರಾಯಣೇ |

ವರ್ಷಾ ಶರಚ್ಚ ಹೇಮಂತಃ ಕರ್ಕಾದ್ಯೈ ದಕ್ಷಿಣಾಯನೇ || ೧೨೮ ||

ಚಾಂದ್ರೋ ದರ್ಶಾವಧಿಃ ಸೌರಃ ಸಂಕ್ರಾಂತ್ಯಾ ಸಾವನೋ ದಿನೈಃ |

ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಶ್ವಂದ್ರಭಗಣೋ ಮಾಸೋ ನಾಕ್ಷತ್ರಸಂಜ್ಞಕಃ || ೧೨೯ ||

೧೨೫-೧೨೬. ಮಕರಾದಿಯಾದ ಆರು ಸೌರಮಾಸಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಾಯಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಕಾಲವೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು. ಕಟಕಾದಿಯಾದ ಆರು ಮಾಸಗಳೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವಾಗಿರುವುದು. ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ವಿವಾಹ, ದೇವಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಘಾದಿಯಾದ ಉತ್ತರಾಯಣಗತನಾದ ಚಂದ್ರಮಾಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು, ಶುಕ್ತಮವಲ್ಲ. ಮಾಘಮಾಸದಿಂದ ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಋತುವಿನಂತೆ ಶಿಶಿರಾದಿಯಾಗಿ ಆರು ಋತುಗಳು ಆರಂಭವಾಗುವುವು.

೧೨೭-೧೨೯. ಶಿಶಿರ, ವಸಂತ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಷ್ಮ ಈ ಮೂರು ಋತುಗಳು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ಷ, ಶರತ್ ಮತ್ತು ಹೇಮಂತ ಈ ಮೂರು ಋತುಗಳು ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುವು. ಚಂದ್ರಮಾಸಕ್ಕೆ ಕರ್ಮವಾಸ್ತವ್ಯಮಾಸೌರಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಅವಧಿಭೂತವಾಗಿರುವುವು. ಅಂದರೆ ಶುಕ್ಲ ಪಾಡ್ಯಮಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಮಾಸವೂ, ಮೇಷಾದಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಸೌರಮಾಸವೂ ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ (೩೦) ಮೂವತ್ತು ಸಾವನದಿವಸಗಳಿಗೆ ನಾಕ್ಷತ್ರಮಾಸವೆಂದು ಹೆಸರಿದೆ.

ಮಧುಶ್ಚ ಮಾಧವಃ ಶುಕ್ರಃ ಶುಚಿಶ್ಚಾಥ ನಭಾಸ್ತತಃ |

ನಭಸ್ಯ ಇಷ ಉರ್ಜಶ್ಚ ಸಹಾಶ್ಚೈವ ಸಹಸ್ಯಕಃ || ೧೩೦ ||

ತಪಾಸ್ತಪಸ್ಯಃ ಕ್ರಮಶಶ್ಚೈತ್ರಾದೀನಾಂ ಸಮಾಹ್ವಯಾ |

ಯಸ್ಮಿನ್ಮಾಸೇ ಸೌರ್ಣಮಾಸೀ ಯೇನ ಧಿಷ್ಣ್ಯೇನ ಸಂಯುತಾ || ೧೩೧ ||

ತನ್ನಕ್ಷತ್ರಾಹ್ವಯೋ ಮಾಸಃ ಸೌರ್ಣಮಾಸೀ ತದಾಹ್ವಯಾ |

ತನ್ನಕ್ಷೌ ದೇವಸಿಕ್ರಾಹ್ಮಾ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಾ ತಥಾಪರೇ || ೧೩೨ ||

ಶುಭಾಶುಭೇ ಕರ್ಮಣಿ ಚ ಪ್ರಶಸ್ತಾ ಭವತಃ ಸದಾ |

ಕ್ರಮಾತ್ತಿಥೀನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನೀ ವಿರಿಂಚಿರ್ವಿಷ್ಣುಶೈಲಜಾಃ || ೧೩೩ ||

ವಿನಾಯಕಯಮೌ ನಾಗಚಂದ್ರೌ ಸ್ಯಂದೋರ್ಕವಾಸನೌ |

ಮಹೇಂದ್ರವಾಸಸೌ ನಾಗದುರ್ಗಾದಂಡಧರಾಹ್ವಯಾಃ || ೧೩೪ ||

೧೩೦-೧೩೧. ಮಧು, ಮಾಧವ, ಶುಕ್ರ, ಶುಚಿ, ನಭಾಃ, ನಭಸ್ಯ, ಉರ್ಜ, ಸಹಾ, ಸಹಸ್ಯಕ, ತಪ, ತಪಸ್ಯ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ವೈವರಣ್ಯ ಚೈತ್ರಾದಿಯಾದ ದ್ವಾದಶಮಾಸಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಲ್ಲುವುವು. ಯಾವ ಪೂರ್ಣ ಮಾದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರವು ಸಂಬಂಧಿಸುವುದೋ ಅದೇ ಹೆಸರು ಅಪೂರ್ಣ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಆ ಪೂರ್ಣಮಾತಿಥಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಒಂದು ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳು ದೇವ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳು.

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವು ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೧೩೩-೧೩೪. ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿಂದ 1. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ, 2. ವಿಷ್ಣು 3. ವಾರ್ವತೀ 4. ಯಮ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿ 5. ನಾಗ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು 6. ಸ್ಯಂದ (ಕುಮಾರವ್ಯಾಪಿ) 7. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರು 8. ಮಹೇಂದ್ರ ವಾಸವರು 9. ನಾಗ ಮತ್ತು ಮೃಗಿ ಇವರು (10) ದಂಡಧರನಾದ ಯಮ 11. ತಿವ ವಿಷ್ಣುಗಳ. ಹರಿ ಮತ್ತು

ಶಿವವಿಷ್ಣು ಹರಿರವೀ ಕಾಮಃ ಸರ್ವಃ ಕಲಿಸ್ತತಃ ।

ಚಂದ್ರವಿಶ್ವೇದರ್ಶಸಂಜ್ಞಾತಿಥೀಶಾಃ ಪಿತರಃ ಸ್ತುತಾಃ ॥ ೧೩೫ ॥

ನಂದಾ ಭದ್ರಾ ಜಯಾ ರಿಕ್ತಾ ಪೂರ್ಣಾಸ್ತ್ಯಸ್ತಿಥಯಃ ಪುನಃ ।

ತ್ರಿರಾವೃತ್ಯಾ ಕ್ರಮಾಚ್ಛೇದಯಾಃ ನೇಷ್ಟಮಧೇಷ್ಟದಾಃ ಸಿತೇ ॥ ೧೩೬ ॥

ಕೃಷ್ಣ ಸಕ್ಷೇ ತಿಷ್ಠಮಧ್ಯಾನಿಷ್ಠದಾಃ ಕ್ರಮಶಸ್ತದಾ ।

ಅಷ್ಟನಿಾ ದ್ವಾದಶೀ ಪಷ್ಠೀ ಚತುರ್ಥೀ ಚ ಚತುರ್ದಶೀ ॥ ೧೩೭ ॥

ತಿಥಯಃ ದಕ್ಷರಂಧ್ರಾಖ್ಯಾಃ ಹೃಶಿರೂಕ್ತಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಸಮುದ್ರಮನುರಂಧ್ರಾಂಕತತ್ಸಂಖ್ಯಾಸ್ತು ನಾಡಿಕಾಃ ॥ ೧೩೮ ॥

ತ್ಯಾಜ್ಯಾಃ ಸ್ತುಸ್ತಾಸು ತಿಥಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ಪಂಚ ಚ ಸರ್ವದಾ ।

ಅನಾವಾಸ್ಯಾ ಚ ನವಮಿಾ ಹಿತ್ವಾ ವಿಷಮಸಂಜ್ಞಿಕಾ ॥ ೧೩೯ ॥

ಸೂರ್ಯರು 12. ಕಾಮನು 13. ಕಲಿ 14. ಚಂದ್ರ 15. ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅನಾವಾಸ್ಯಂತನೂ ತಿಥ್ಯಧಿಪತಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವರು.

೧೩೬-೧೪೩. ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಂದ, ಭದ್ರ, ಜಯಾ, ರಿಕ್ತಾ, ಪೂರ್ಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಐದೈದು ತಿಥಿಗಳು ನಂದಾದಿಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಐದು ಅಶುಭವೆನಿಸುವುವು. ಮಧ್ಯದ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮ. ಕೊನೆಯ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಈ ರೀತಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುವು. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಶುಭಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುವುವು. ಮಧ್ಯದ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮದರ್ಜೆಯ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊನೆಯ ಐದು ತಿಥಿಗಳು ಅಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವುವು. ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮೀ, ದ್ವಾದಶೀ, ಪಷ್ಠೀ, ಚೌತಿ, ಚತುರ್ದಶೀ ಈ ತಿಥಿಗಳು ಪಕ್ಷರಂಧ್ರಗಳೆನಿಸಿ ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಅನರ್ಹಗಳೆನಿಸುವುವು. ಆದರೆ ಅತಿ ಧ್ಯಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ೭ ಮತ್ತು ೧೪ ಹದಿನಾಲ್ಕು ೮ ಎಂಟು ೯ ಒಂಭತ್ತು ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ನಾಡಿಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯಕಾಲಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅನಾವಾಸ್ಯಾ

ತಿಥಯಸ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಾಃ ಸ್ಕರ್ಮಧ್ಯಮಾ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿತಾ ।

ಷಷ್ಠ್ಯಾಂ ತೈಲಂ ತಥಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಮಾಸಂ ಕ್ಷೌರಂ ಕಲೇಸ್ತಿಥೌ ॥ ೧೪೦ ॥

ಪೂರ್ಣಮಾದರ್ಶಯೋರ್ನಾರೀಸೇವನಂ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ।

ದರ್ಶೇ ಷಷ್ಠ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಪದಿ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿಪರ್ವಸು ॥ ೧೪೧ ॥

ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ನ ಕುರ್ವೀತ ಕದಾಚಿದ್ಧಂತಧಾವನಂ ।

ವ್ಯತೀಪಾತೇ ಚ ಸಂಕ್ರಾಂತಾನೇಕಾದಶ್ಯಾಂ ಚ ಪರ್ವಸು ॥ ೧೪೨ ॥

ಅರ್ಕಭೌಮದಿನೇ ಷಷ್ಠ್ಯಾಂ ನಾಭ್ಯಂಗೋ ವೈದೃತೌ ತಥಾ ।

ಯಃ ಕರೋತಿ ದಶಮ್ಯಾಂ ಚ ಸ್ನಾನಮಾನುಲಕೈರ್ನರಃ ॥ ೧೪೩ ॥

ಪುತ್ರಹಾನಿರ್ಭವೇತ್ಸ್ಯ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ಧನಕ್ಷಯಃ ।

ಅರ್ಥಪುತ್ರಕ್ಷಯಸ್ತಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ ೧೪೪ ॥

ಮತ್ತು ನವಮೀ ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಐದು ಘಳಿಗೆಗಳು ಸರ್ವದಾ ತಾಜ್ಯವೆಸಿಸುವುವು. ಅಲ್ಲದೇ ವಿವಮ ತಿಥಿಗಳೆನಿಸಿದ ಪಾಡ್ಯಮೀ, ತದಿಗೆ ಪಂಚಮೀ ಇತ್ಯಾದಿ ತಿಥಿಗಳು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂಥವಾದುದು. ಪಕ್ಷಿಯತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನವನ್ನೂ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷುರಕರ್ಮವನ್ನೂ, ಚತುರ್ದಶೀ, ಪೂರ್ಣಿಮೆ ಮತ್ತು ಅನುವಾಸ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು. ದರ್ಶ ಪಕ್ಷೀ, ಪ್ರತಿಪತ್, ದ್ವಾದಶೀ, ಪರ್ದತಿಥಿಗಳು ನವಮೀ ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ದಂತ ಧಾವನವು ನಿಸಿದವೆನಿಸಿದೆ. ವ್ಯತೀಪಾತಯೋಗ, ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲ, ಏಕಾದಶಿ ಪರ್ದತಿಥಿಗಳು, ಭಾನುವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ, ಪಕ್ಷಿ, ವೈಷ್ಣವಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳ ಕೂಡದು.

೧೪೪-೧೪೬. ನೆಲ್ಲಿಯಕಾಯಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ತೈಲದಿಂದ ಯಾರು ದಶಮಿಯ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಪುತ್ರಹಾನಿಯಾಗುವುದು (ಅಂದರೆ ಭೃಂಗಾಮಲಕ ತೈಲವನ್ನು ದಶಮಿಯದಿವಸ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದೆಂದು ಭಾವವು). ಹೀಗೆಯೇ ಈ ತೈಲದಿಂದ ತ್ರಯೋದಶಿಯಲ್ಲಿ ಧನಕ್ಷಯವೂ ಬಿಡಿಗೆ

ಅಮಾಯಾಂ ಚ ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಚ ಕುಲಕ್ಷಯಃ |
ಯಾ ಪೂರ್ಣಮಾ ದಿನಾ ಚಂದ್ರಮತೀ ಸಾನುಮತೀ ಸ್ಫುತಾ || ೧೪೫ ||

ರಾತ್ರೌ ಚಂದ್ರವತೀ ರಾಕಾಶ್ಯಮಾನಾಸ್ಯಾ ತಥಾ ದ್ವಿಧಾ |
ಸಿನೀವಾಲೀ ಚೇಂದುಮತೀ ಕುಡೂರ್ಣೇಂದುಮತೀ ಮತಾ || ೧೪೬ ||

ಕಾರ್ತಿಕೇ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿ ತ್ವಾದಿಃ ಕೃತಯುಗಸ್ಯ ಚ |
ತ್ರೇತಾದಿರ್ಮಾಧನೇ ಶುಕ್ಲೇ ತೃತೀಯಾ ಪುಣ್ಯಸಂಜ್ಞಿತಾ || ೧೪೭ ||

ಕೃಷ್ಣಾ ಪಂಚದಶೀ ಮಾಘೇ ದ್ವಾಪರಾದಿರುದೀರಿತಾ |
ಕಲ್ಪಾದಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಪುಷ್ಪಪಕ್ಷೇ ನಭಸ್ಯ ತ್ರಯೋದಶೀ || ೧೪೮ ||

ಯಲ್ಲಿ ಧನ, ಪುತ್ರ ಇವುಗಳ ನಾರವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ನವಮೀ, ಸಪ್ತಮೀ ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಮಲಕತ್ಯೈಲಾಭ್ಯಂಗಮಾಡಿದರೆ ಕುಲಕ್ಷಯ ವಾಗುವುದು. ಪೂರ್ಣಮಾತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಪುತಿಪತ್ನಂಬಂಧದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಕಲಾಹೀನನಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದರೆ ಆ ತಿಥಿಗೆ ಅನುಮತಿಯೆಂದೂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ನಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದರೆ ರಾಕಾ ಎಂದೂ ಹೆಸರುಂಟಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ದರ್ಶ ದಲ್ಲಿಯೂ ಪುತಿಪತ್ನಂಬಂಧದಿಂದ ಚಂದ್ರಕಲೆಯು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸಿನೀವಾಲೀ ಎಂದೂ ಚಂದ್ರಕಲಾಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ 'ಕುಡೂ' ಎಂದೂ ಎರಡು ಬಗೆಯಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂಟಾಗುವುದು.

೧೪೭-೧೪೮. 1. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ನವಮಿಯು ಕೃತಯುಗಾದಿ ಅಥವಾ ಕೃತಯುಗವಾರಂಭವಾದ ದಿನವಾಗಿರುವುದು.

(2) ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತದಿಗೆಯು ತ್ರೇತಾಯುಗಾರಂಭವಾದ ದಿನ ವೆನಿಸುವುದು

(3) ಮಾಘ ಕೃಷ್ಣ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ತಿಥಿಯು ದ್ವಾಪರಯುಗಾದಿ ಯಾಗಿರುವುದು.

(4) ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶೀ ತಿಥಿಯೇ ಕಲಿಯುಗದ ಆದಿ ಯಾಗಿರುವುದು.

ಈರೀತಿ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದ್ವಾದಶ್ಯೋರ್ಜೇ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷೇ ನವಮ್ಯಚ್ಛೇತ್ತಯುಜ್ಯಸಿ |
 ಚೈತ್ರೇ ಭಾದ್ರಪದೇ ಚೈವ ತೃತೀಯಾ ಶುಕ್ಲ ಸಂಜ್ಞಿತಾ || ೧೪೯ ||
 ಏಕಾದಶೀ ಸಿತಾ ಪೌಷ್ಠೇ ಚಾಷಾಢೇ ಚಾಷ್ಟಮೀ ಸಿತಾ |
 ಮಾಘೇ ಚ ಸಪ್ತಮೀ ಶುಕ್ಲಾ ನಭಸ್ಯೇ ತ್ವಸಿತಾಷ್ಟಮೀ || ೧೫೦ ||
 ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸ್ಯ ಮಾನಾಸ್ಯಾ ಫಾಲ್ಗುನೇ ಮಾಸಿ ಪೌರ್ಣಮಾ |
 ಆಷಾಢೇ ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಚೈತ್ರೇ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾ || ೧೫೧ ||
 ಮನ್ಮಾದಯೋ ಮಾನವಾನಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧೇಷ್ಟತ್ಯಂತಪುಣ್ಯದಾಃ |
 ಭಾದ್ರೇ ಕೃಷ್ಣತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ಮಘಾಮಿಂದುಃ ಕರೇ ರವಿಃ || ೧೫೨ ||
 ಗಜಚ್ಛಾಯಾ ತದಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಹೃತ್ಯಂತಪುಣ್ಯದಾ |
 ಏಕಸ್ಮಿನ್ನಾಸರೇ ತಿಸ್ರಸ್ತಿಥಯಃ ಸ್ಯಾತಿಥಿಕ್ಷಯಃ || ೧೫೩ ||

- ೧೪೯-೧೫೪. (1) ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ.
 (2) ಆಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ನವಮೀ
 (3) ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ
 (4) ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ
 (5) ಪುಷ್ಯ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶೀ
 (6) ಆಷಾಢ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ
 (7) ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ
 (8) ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಮೀ
 (9) ಶ್ರಾವಣ ಬಹುಳ ಆಮಾವಾಸ್ಯ
 (10) ಫಾಲ್ಗುನ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ
 (11) ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣಿಮಾ
 (12) ಕಾರ್ತಿಕ ,, ,,
 (13) ಜ್ಯೇಷ್ಠ ,, ,,
 (14) ಚೈತ್ರ ,, ,,

ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳೂ ಮನ್ವಾದಿಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವಕೃತವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಆತ್ಮಂತ ಪುಣ್ಯಫಲಪ್ರದವಾಗುವುದು. ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಮಖಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ರವಿಯು ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಇದ್ದರೆ ಆ ತಿಥಿಗೆ 'ಗಜಚ್ಛಾಯಾ ತಿಥಿಯೆಂದು'

ತಿಥಿವಾರತ್ರಯೇ ಶ್ವೇತಾ ಹೃದಿಕಾ ದ್ವೇ ಚ ನಿಂದಿತೇ |

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನಪರ್ಮಂತಂ ಯಸ್ಮಿನ್ನಾರೇ ತು ಯಾ ತಿಥಿಃ

|| ೧೫೪ ||

ನಿದ್ಯತೇ ಸಾ ತ್ವಖಂಡಾ ಸ್ಯಾನ್ಯೂನಾ ಚೇತ್ಪಂಡಸಂಜ್ಞಿತಾ |

ತಿಥೇಃ ಪಂಚದಶೋ ಭಾಗಃ ಕ್ರಮಾತ್ಪ್ರತಿಪದಾದಯಃ

|| ೧೫೫ ||

ಕ್ಷಣಸಂಜ್ಞಾಸ್ತದರ್ಥಾನಿ ತಾಸಾಮರ್ಥಪ್ರಮಾಣತಃ |

ರವಿಃ ಸ್ಥಿರಶ್ಚ ರಶ್ಮಂದ್ರಃ ಕ್ರೂರೋ ವಕ್ರೋಽಖಿಲೋ ಬುಧಃ

|| ೧೫೬ ||

ಲಘುರೀಚ್ಛೋ ನೃದುಃ ಶುಕ್ರಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೋ ದಿನಕರಾತ್ಮಜಃ |

ಅಭ್ಯಕ್ರೋ ಭಾನುವಾರೇ ಯಃ ಸ ನರಃ ಕ್ಲೇಶವಾನ್ಪವೇತ್

|| ೧೫೭ ||

ಹೆಸರು. ಈ ತಿಥಿಯು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಪುಣ್ಯಕರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ 'ಅವಮಾಹಸ್ವ' ಅಥವಾ 'ತಿಥಿಕ್ಷಯವೆಂದು' ಹೆಸರು ಬರುವುದು. ಒಂದೇ ತಿಥಿಯು ಮೂರುದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ತ್ರಿದ್ಯುಪ್ಪೃಕ್' ಎಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಂಶವಿರುವ ದಿನವೇ ಆ ತಿಥಿಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗುವುದು. ಯಾವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಅಸ್ತಮಾನ ಪರ್ಮಂತವಾಗಿ ತಿಥಿಯಿರುವುದೋ ಅದಿನವೇ ಪೂರ್ಣ ತಿಥಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

೧೫೫-೧೫೭. ಆ ತಿಥಿಯನ್ನು ಅಖಂಡತಿಥಿಯೆಂದೂ ಉಳಿದ ದಿನಗಳನ್ನು ಖಂಡತಿಥಿಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಪದಾದಿ ತಿಥಿಗಳ ಪೂರ್ಣಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ೧/೧೫ ಹದಿನೈದನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದರ ಅರ್ಧಭಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಕ್ಷಣವೆಂದೂ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಸ್ಥಿರಗ್ರಹ, ಚಂದ್ರನು ಚರಗ್ರಹ, ಕುಜನು ಕ್ರೂರಗ್ರಹ, ಬುಧನಿಗೆ ಸಾಹಚರ್ಯದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳೂ ಒದಗುವುವು. ಗುರುವು ಲಘುಗ್ರಹ, ಶುಕ್ರನು ಮೃದುಗ್ರಹ, ಶನಿಯು ತೀಕ್ಷ್ಣಗ್ರಹ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುಣವಿಭಾಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂಗಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ದುಃಖಿಯೂ, ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿವಂತನೂ

ಯಶ್ವೇಶೇ ಕಾಂತಿಭಾಗ್ಯಮೇ ವ್ಯಾಧಿಃ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಿಂದುಜೇ !

ಜೀವೇ ನೈವಂ ಸಿತೇ ಹಾನಿನುಮಂದೇ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಯಃ

|| ೧೫೮ ||

ಲಂಕೋದಯಾತ್ಮ್ಯಾ ದ್ವಾರಾದಿಸ್ತಸ್ಮಾದೂರ್ಧ್ವಮಧೋಪಿ ವಾ !

ದೇಶಾಂತರಖಚರಾರ್ಥನಾಡೀಭಿರಪರೇ ಭವೇತ್

|| ೧೫೯ ||

ಬಲಪ್ರದಸ್ಯ ಖೇಟಸ್ಯ ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ ಯತ್ಕತಂ |

ತತ್ಕರ್ಮ ಬಲಹೀನಸ್ಯ ದುಃಖೇನಾಪಿ ನ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ

|| ೧೬೦ ||

ಇಂದುಜ್ಞಜೀವಶುಕ್ರಾಣಾಂ ವಾಸರಾಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಸು |

ಫಲದಾಸ್ತಿಸ್ತರೇ ಕ್ರೂರೇ ಕರ್ಮಸ್ವಭಿಮತಪ್ರದಾಃ

|| ೧೬೧ ||

ರಕ್ತವರ್ಣೋ ರವಿಶ್ವಂದ್ರೋ ಗೌರೋ ಭೌಮಸ್ತು ಲೋಹಿತಃ |

ದೂರ್ವಾವರ್ಣೋ ಬುಧೋ ಜೀವಃ ಪೀತಶ್ಚೇತಸ್ತು ಭಾರ್ಗವಃ

|| ೧೬೨ ||

ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತನೂ ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೂ ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಹೀನನೂ, ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನೂ ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೂ ಆಗುವನು.

೧೫೯-೧೬೧. ನಿರಕ್ಷರವಾದ ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾರೋದಯಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಅವನ್ನು ದೇಶಾಂತರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಆನಯನವಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವದೇಶದ ವಾರಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಹವು ಬಲಿಸ್ಥವಾದರೆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಲವನ್ನೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾನಿಯನ್ನೂ ತಂದೊಡ್ಡುವುದು. ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರವಾರಗಳು ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಶುಭವಾಗಿರುವುವು. ಉಳಿದ ವಾರಗಳು ಅಶುಭವಾದುವುಗಳೆಂದಿರಬೇಕು.

೧೬೨-೧೬೫. ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಕ್ತ, ಗೌರ, ಲೋಹಿತ, ಗರಿಕೆಯ ಹಸರು, ಪೀತ, ಶ್ವೇತ ಕಪ್ಪು ಈ ಬಣ್ಣಗಳುಳ್ಳವೆಂದೂ, ಈ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವುಂಟೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಯಾಮಕಾಲವು ಯಮಕುಂಬಕ, ಗುಳಿಕ

ಕೃಷ್ಣಃ ಸೌರಿಃ ಸ್ತವಾರೇಷು ಸ್ತಸ್ತವರ್ಣಕ್ರಿಯಾ ಹಿತಾಃ |

ಅದ್ರಿಬಾಣಾಶ್ಚ ಯಸ್ತರ್ಕಸಾತಾಲವಸುಧಾಧರಾಃ || ೧೬೩ ||

ಬಾಣಾಗ್ನಿಲೋಚನಾನಿ ಹ್ಯವದೇಬಾದುರಿಲೀಮುಖಾಃ |

ತ್ರೈಕಾಹಯೋ ನೇತ್ರಗೋತ್ರರಾಸಾಶ್ಚಂದ್ರರಸರ್ತವಃ || ೧೬೪ ||

ಕುಲಿಕಾಶ್ಲೋಕಪಕುಲಿಕಾ ವಾರನೇಲಾಸ್ತಥಾ ಕ್ರಮಾತ್ |

ಪ್ರಹರಾರ್ಧಪ್ರಮಾಣಾಶ್ಚೇ ವಿಜ್ಞೇಯಾಃ ಸೂರ್ಯಸಾರಾತ್ || ೧೬೫ ||

ಯಸ್ಮಿನ್ನಾರೇ ಪ್ಷಣೋ ವಾರದೃಷ್ಟಸ್ತದ್ವಾಸರಾಧಿಪಃ |

ಆದ್ಯಃ ಪಷ್ಯೋ ದ್ವಿತೀಯೋಽಸ್ತಾತ್ರತ್ ಪಷ್ಯಸ್ತು ತೃತೀಯಕಃ || ೧೬೬ ||

ಮತ್ತು ಅರ್ಧಪ್ರಹಾರ ಈರಿತಿ ಮೂರುವಿಧಕಾಲಗಳಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ	೫ ಐದು	೭ ಏಳು	೪ ನಾಲ್ಕು
ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ	೪ ನಾಲ್ಕು	೫ ಆರು	೭ ಏಳು
ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ	೩ ಮೂರು	೫ ಐದು	೨ ಎರಡು
ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ	೨ ಎರಡು	೪ ನಾಲ್ಕು	೫ ಐದು
ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ	೧ ಒಂದು	೩ ಮೂರು	೮ ಎಂಟು
ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ	೭ ಏಳು	೨ ಎರಡು	೩ ಮೂರು
ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ	೮ ಎಂಟು	೧ ಒಂದು	೬ ಆರು.

ಈ ಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯಮಕಂಟಕ, ಗುಳಿಕ, ಅರ್ಧಪ್ರಹಾರ ಮುಂತಾದ ಕುಲಿಕಾ ಉಪಗುಲಿಕಾ ಕಾಲಗಳು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನಿಸಿದವಾಗಿವೆ.

೧೬೬-೧೬೮. ಪ್ರತಿವಾರಕ್ಕೂ ಆಯಾ ವಾರಾಧಿಪತಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಲಹೋರಾಧಿಪತಿಯಾಗುವನು. ಅವನಿಂದ ಅರನೆಯ ಹೋರಾಧಿಪತಿಯು ದ್ವಿತೀಯಕಾಲಹೋರಾಧಿಪನಾಗುವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಗಲು ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂದರೆ ೨೪ ಎರಡುವರೆ ಘಳಿಗೆಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಹೋರೆಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಆಯಾ ಹೋರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನು

ಷಷ್ಠಃ ಷಷ್ಠಶ್ಚೇತರೇಷಾಂ ಕಾಲಹೋರಾಧಿಪಾಃ ಸ್ತುತಾಃ |
ಸಾರ್ಧನಾಡೀದ್ವಯೇನೈವ ದಿನಾರಾತ್ರಯಥಾಕ್ರಮಾತ್ || ೧೬೭ ||

ವಾರಪ್ರೋಕ್ತೇ ಕರ್ಮಕಾರ್ಯೇ ತದ್ಗ್ರಹಸ್ಯ ಪಕ್ಷೇಪಿ ಸನ್ |
ನಕ್ಷತ್ರೇಶಾಃ ಕ್ರಮಾದ್ಧ್ರವ್ಯಮವಹ್ನಿ ಪಿತಾಮಹಾಃ || ೧೬೮ ||

ಚಂದ್ರೇಶಾದಿತಿಜೀವಾಹಿ ಪಿತರೋ ಭಗಸಂಜ್ಞಕಃ |
ಅರ್ಯಮಾರ್ಕತ್ವಷ್ಟ್ಯಮರುಚ್ಯಕ್ರಾಗ್ನಿಮಿತ್ರವಾಸವಃ || ೧೬೯ ||

ನೈರ್ಯುತ್ಯದಕವಿಶ್ವೇಜಗೋವಿಂದನಸುತೋಯಪಾಃ |
ಅಜೈಕಸಾದಹಿರ್ಬುಧ್ಯಾಃ ಪೂಷಾ ಚೇತಿ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೧೭೦ ||

ಪೂರ್ವಾತ್ರಯಂ ಮಘಾಹ್ಯಾಗ್ನಿವಿಶಾಖಾಯಾಮೂಲಭಂ |
ಅಥೋಮುಖಂ ತು ನವಕಂ ಭಾನ್ ತತ್ರ ವಿಧೀಯತೇ || ೧೭೧ ||

ಬಿಲಪ್ರವೇಶಗಣಿತಭೂತಸಾಧನಲೇಖನಂ |
ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮಕಲಾಕೂಪನಿಕ್ಷೇಪೋದ್ಧರಣಾದಿ ಯತ್ || ೧೭೨ ||

ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹೋರಾಧಿಪನು ವಾರಾಧಿಪತಿ ಯಿಂದ (೫) ಐದನೆಯವನೇ ಆಗುವನು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಡುವರು.

೧೬೯-೧೭೦. ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು ಕಾಲ, ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಚಂದ್ರ, ರುದ್ರ, ಅದಿತಿ, ಗುರು, ನಾಗ, ಪಿತೃ, ಭಗ, ಅರ್ಯಮ, ರವಿ, ತೃಷ್ಣಾ ವಾಯು ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ, ಮಿತ್ರ, ರಕ್ರ, ದನುಜ, ವರುಣ, ವಿಶ್ವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಶ್ರೀಶ, ವಸು ತೋಯಪ, ಅಜಚರಣ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ವ್ಯ, ಪೂಷಾ ಹೀಗೆ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ೨೮ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಿರುವರು.

೧೭೧-೧೭೨. ಪುಬ್ಬ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ, ಮುಖ, ಅಶ್ಲೇಷಾ ಕೃತ್ತಿಕಾ, ವಿಶಾಖಾ, ಭರಣಿ, ಮೂಲ ಇವು ಮಂಭತ್ತೂ ಅಥೋಮುಖವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ ಬಿಲಪ್ರವೇಶ, ಗಣಿತ, ಭೂತಸಾಧನಗಳು, ಲೇಖನಕಾರ್ಯಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ, ಕಲಾಕರ್ಮ, ಕೂಪ ಖನನ, ನಿಕ್ಷೇಪೋದ್ಧರಣ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಿತ್ರೇಂದುತ್ವಾಷ್ಟ್ರಹಸ್ತೇಂದ್ರಾದಿತಿ ಭಾಂತ್ಯಾತ್ಮಿನಾಯುಭಂ ।

ತಿಯ್ಯಜ್ಞುಖಾಖ್ಯಂ ನವಕಂ ಭಾನೌ ತತ್ರ ವಿಧೀಯತೇ || ೧೭೩ ||

ಹಲಪ್ರವಾಹಗಮನಂ ಗಂತ್ರೀಪತ್ರಗಜೋಷ್ಟ್ರಕಂ ।

ಖರಗೋರಥನಾಯಾನಲಾಲಾಯಹಯಕರ್ಮ ಚ || ೧೭೪ ||

ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶಾರ್ಯಶತತಾರಾ ವಸೂತ್ತರಾಃ ।

ಉಧ್ವಾಸ್ತಂ ನವಕಂ ಭಾನಾಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮತ್ರ ವಿಧೀಯತೇ || ೧೭೫ ||

ನೃಪಾಭಿಷೇಕಮಾಂಗಲ್ಯವಾರಣಧ್ವಜಕರ್ಮ ಚ ।

ಪ್ರಸಾದತೋರಣಾರಾಮಪ್ರಾಕಾರಾದ್ಯಂ ಚ ಸಿದ್ಧ್ಯತಿ || ೧೭೬ ||

ಸ್ಥಿರಂ ರೋಹಿಣ್ಯುತ್ತರಾಖ್ಯಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಿಪುಷ್ಯಭಂ ।

ಸಾಧಾರಣಂ ದ್ವಿದ್ಯವತ್ಯಂ ವಹ್ನಿಭಂ ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ || ೧೭೭ ||

೧೭೩-೧೭೪. ಅನೂರಾಧಾ, ಮೃಗಶಿರ, ಚಿತ್ತ, ಹಸ್ತ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಪುನರ್ವಸು, ರೇವತೀ, ಅಶ್ವಿನೀ, ಸ್ವಾತಿ ಈ ಒಂಭತ್ತು ತಿಯ್ಯಜ್ಞುಖ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರ್ಮ, ಪ್ರವಾಹವ ಅಡಚಣೆ, ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು, ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಕತ್ತೆ, ಎತ್ತು, ರಥ, ನಾನೆ, ಎಮ್ಮೆ ಕುದುರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

೧೭೫-೧೭೬. ರೋಹಿಣೀ, ಶ್ರವಣ, ಆರಿದ್ರ, ಪುಷ್ಯ, ಶತಭಿಷ, ಧನಿಷ್ಠ ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಉತ್ತರ ಈ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಉಧ್ವಾಸ್ತ ಸ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳು ಆದರೆ ಉಧ್ವಾಸ್ತಮುಖವುಳ್ಳವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನೃಪಾಭಿಷೇಕ, ಮಾಂಗಲ್ಯಧಾರಣ, ಸ್ವಯಂವರ, ಧ್ವಜಪಟಸ್ಥಾಪನೆ, ಪ್ರಸಾದ ತೋರಣ, ಆರಾಮ, ಪ್ರಾಕಾರ ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

೧೭೭-೧೭೮. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀ, ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಹಸ್ತ, ಅಶ್ವಿನೀ

ವಸ್ತಾತ್ಕಾಂಬುಪುಷ್ಯಾಣಿ ನಿಷ್ಪುಂಘಂ ಚರಸಂಜ್ಞಿತಂ ।

ಮೃದ್ವಿಂದು ಮಿತ್ರಚಿತ್ರಾಂತ್ಯಮುಗ್ರಂ ಪೂರ್ವಾಮಘಾಕ್ರಿಕಂ ॥ ೧೭೮ ॥

ಮೂಲಾದ್ರಾಹೀಂದ್ರಭಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಸ್ವನಾನುಸದೃಶಂ ಫಲಂ ।

ಚಿತ್ರಾದಿತ್ಯಂಬು ನಿಷ್ಪುಂಘಾಂತ್ಯಾಂಧಿಮಿತ್ರವಸೂಡುಷು ॥ ೧೭೯ ॥

ಸಮೃಗೇಜ್ಯೇಷು ಬಾಲಾನಾಂ ಕರ್ಣವೇಧಕ್ರಿಯಾ ಹಿತಾ ।

ಹಸ್ರೇಂದ್ರದಿತಿಹಸ್ರೇಷು ಕರಾದಿಕ್ರಿತಯೇ ತಥಾ ॥ ೧೮೦ ॥

ಗಜಕರ್ಮಾಖಿಲಂ ಯತ್ತದ್ವಿಧೇಯಂ ಸ್ಥಿರಭೇಷು ಚ ।

ವಾಚಿಕರ್ಮಾಖಿಲಂ ಕಾರ್ಕುಂ ಸೂರ್ಯವಾರೇ ನಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೮೧ ॥

ಪುಷ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ಲವನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಪಿರಾಖ, ಕೃತ್ತಿಕ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಶತಭಿಷ, ಪುನರ್ವಸು, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಪುಷ್ಯ, ಶ್ರವಣ ಇವುಗಳಿಗೆ ಚರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಮೃಗಶಿರ, ಅನೂರಾಧಾ, ಚಿತ್ತ, ರೇವತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೃದುನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಪೂರ್ವಾಫಲ್ಗುನೀ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಮಖ, ಭರಣೀ ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಗ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಮೂಲಾ, ಆದ್ರಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಇವು ತೀಕ್ಷ್ಣನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುವು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಹಸಂಗನುಗಣುವಾದ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು.

೧೮೦-೧೮೨ ಚಿತ್ತ, ಪುನರ್ವಸು ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ, ಶ್ರವಣ, ರೇವತಿ ಅನೂರಾಧ, ಶತಭಿಷ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ತಿಥಿಗಳು. ಅಶ್ವಿನೀ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುನರ್ವಸು ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಗ್ರಾಹಿ ಇವು ಗಜಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ ಅನೆಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ, ಪೂಜೆಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಚಿಕರ್ಮವು ಅಂದರೆ ಕುದುರೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸುವುವು. ಚಿತ್ರ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ಅನೂರಾಧ, ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, (ಉತ್ತರಾತ್ರಯಗಳು)

ಚಿತ್ರಾವರುಣವೈರಿಂಚತ್ಕುಕ್ತರಾಸು ಗಮಾಗಮಂ ।

ದರ್ಶಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ಚತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ಪಶೂನಾಂ ನ ಕದಾಚನ

|| ೧೮೨ ||

ಮೃದುಧ್ರುವಕ್ಷಿಪ್ರಚರವಿಶಾಖಾಪಿತ್ವಭೇಷು ಚ ।

ಹಲಪ್ರವಾಹಂ ಪ್ರಥಮಂ ವಿದಧ್ಯಾನ್ಮೂಲಭೇ ವೃಷೈಃ

|| ೧೮೩ ||

ಹಲಾದೌ ವೃಷನಾಶಾಯ ಭತ್ರಯಂ ಸೂರ್ಯಮುಕ್ತಭಾತ್ ।

ಅಗ್ರೇ ವೃದ್ಧೈಃ ತ್ರಯಂ ಲಕ್ಷೈಃ ಸೌಮ್ಯಸಾರ್ವೇ ಚ ಪಂಚಕಂ || ೧೮೪ ||

ಶೂಲತ್ರಯೇಽಪಿ ನವಕಂ ಮರಣಾಯ ಚ ಪಂಚಕಂ ।

ಶ್ರಿಯೈ ಪುಷ್ಪೈಃ ತ್ರಯಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸ್ವಾಚ್ಛಕ್ರೇ ಲಾಂಗಲಾಹ್ವಯೇ || ೧೮೫ ||

ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳೆನಿಸಿರುವುವು. ಅದರೆ ಅಮಾ ವಾಸ್ಯಾ, ಆಶ್ವಮೀ, ಚತುರ್ದಶೀ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಪಶು ವಿಕ್ರಯಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು.

೧೮೩-೧೮೫. ಮೃದು, ಧ್ರುವ, ಕ್ಷಿಪ್ರ, ಚರ, ವಿಶಾಖಾ, ಮುಖ, ಮೂಲ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರ್ಮವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ನೇಗಿಲಿನ ಅದಿಭಾಗ ವಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಂಟಾಗು ವುದು. ಅದರ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹಲಾಗ್ರದಲ್ಲಿರುವುವು). ಅವು ವೃದ್ಧಿಪ್ರದಗಳಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದರೆಯಬೇಕು. ತದನಂತರ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಪ್ರದಗಳು. ಬಲಬಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳು ವೃದ್ಧಿಪ್ರದಗಳಾಗಿರುವುವು. ನೇಗಿಲಿನ ಗುಳದ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂದಿನ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವುವು. ಅವು ಕರ್ಷಕನಿಗೆ (ಕೃಷಿಮಾಡುವ ರೈತನಿಗೆ) ಮರಣಪ್ರದಗಳೆನಿಸುವುವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರ ಗಳು ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ ಕೊಡು ವುವು. ಇದು ಲಾಂಗಲ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರಮ.

ಮೃದುಧ್ರುವಕ್ಷಿಪ್ರಭೇಷು ಪಿತ್ವವಾಯುವಸೂಡುಷು ।

ಸಮೂಲಭೇಷು ಬೀಜೋಪ್ಪಿರತ್ಯುತ್ಪಪ್ಪಫಲಪ್ರದಾ

॥ ೧೮೬ ॥

ಭನೇದ್ಭುತೃತಯಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಧಾನ್ಯನಾಶಾಯ ರಾಹುಭಾತ್ ।

ಗಲೇ ತ್ರಯಂ ಕಜ್ಜಲಾಯ ವೃದ್ಧ್ಯೈ ಚ ದ್ವಾದಶೋದರೇ

॥ ೧೮೭ ॥

ನಿಸ್ತಂಡುಲತ್ವಂ ಲಾಂಗೂಲೇ ಭಚತುಷ್ಟಯಭೀತಿದಂ ।

ನಾಥೌ ವಹ್ನಿಃ ಪಂಚಿಕಂ ಯದ್ವೀಜೋಸ್ತಾನಿತಿ ಚಿಂತಯೇತ್

॥ ೧೮೮ ॥

ಸ್ಥಿರೇಷ್ವದಿಸಾಪಾಂತ್ಯಪಿತ್ವಮಾರುತಭೇಷು ಚ ।

ನ ಕುರ್ಮ್ಯಾದ್ರೋಗಮುಕ್ತಸ್ಯ ಸ್ನಾನಮಾಹೀಂದುಶುಕ್ರಯೋಃ

॥ ೧೮೯ ॥

ಉತ್ತರಾತ್ರಯಮೃತ್ತೇಂದ್ರವಸುವಾರುಣಭೇಷು ಚ ।

ಪುಷ್ಯಾರ್ಕಪೌಷ್ಯಧಿಷ್ಠೇಷು ನೃತ್ಯಾರಂಭಃ ಪ್ರಶಸ್ತತೇ

॥ ೧೯೦ ॥

೧೮೬-೧೮೮. ಮೃದು, ಧ್ರುವ, ಕ್ಷಿಪ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಖಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಶತಭಿಷ, ಮೂಲ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲ ಪ್ರದನಾಗುವುದು. ರಾಹು ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಹುಗತನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮೂರ್ಧಸ್ವಾನದಲ್ಲಿರುವುವು. ಅವು ಧಾನ್ಯನಾಶಕಗಳು. ಕಂಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುವು. ಉತ್ತರ ಪಾರ್ಶ್ವದ ೧೨ ಹಸ್ತರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ವೃದ್ಧಿಪ್ರದಗಳು. ಲಾಂಗೂಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತಂಡುಲನಾಶಕಗಳಾಗುವುವು. ನಾಭಿಗತವಾದ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ವಹ್ನಿಪ್ರದಗಳು. ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

೧೮೯-೧೯೦. ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಪುನರ್ವಸು. ಆಶ್ಲೇಷಾ, ರೇವತೀ, ಮಖಾ, ಸ್ವಾತೀ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರೋಗದಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತವನಿಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಬಾರದು. ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಮೃಗಶಿರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಉತ್ತರಾತ್ರಯ, (ಅಂದರೆ ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ.) ಅನೂರಾಧ. ಶತಭಿಷ, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತ, ರೇವತೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯರಂಭವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವುದು.

ಪೂರ್ವಾರ್ಧಯುಂಜಿ ಪಡ್ಛಾನಿ ಪೌಷ್ಕಭಾದುದಭಾತ್ತತಃ ।

ಮಧ್ಯಯುಂಜಿ ದ್ವಾದಶರ್ಕ್ಷಾಣೀಂಪ್ರಭಾನ್ನವಧಾನಿ ಚ || ೧೯೧ ||

ಪರಾರ್ಧಯುಂಜಿ ಕ್ರಮಶಃ ಸಂಪ್ರೀತಿರ್ವಮ್ನತೇರ್ಮಿಥಃ ।

ಜಘನ್ಯಾಸ್ತೋಯಸಾದ್ರ್ಯಹಿ ಪವನಾಂತಕನಾಕಪಾಃ || ೧೯೨ ||

ಕ್ರಮಾದಿಶ್ಚಿದೈವತ್ಯಾ ಬೃಹತ್ತರಾಃ ಪರಾಃ ಸಮಾಃ ।

ತಾಸಾಂ ಪ್ರಮಾಣಘಟಿಕಾಸ್ತ್ರಿಂಶನ್ನವತ್ಯತೀತಯಃ || ೧೯೩ ||

ಕ್ರಮಾದಭ್ಯುದಿತೇ ಚಂದ್ರೇ ನಯತ್ಯರ್ಧಸಮಾನಿ ಚ ।

ಅಶ್ವಗ್ರೀಂಧ್ವೀಜ್ಯನೈರ್ಯತ್ಯತ್ಪಾಸ್ವ್ರಜತ್ಯುತ್ತರಾಭವಾಃ || ೧೯೪ ||

೧೯೧-೧೯೩. ರೇವತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಯುಂಜಿಯೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಧ್ಯಯುಂಜಿಯೆಂದೂ, ಮುಂದಿನ ಒಂಭತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪರಾರ್ಧಯುಂಜಿಯೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುವು. ದಂಪತಿಗಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವುಗಳಾದರೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗಿಗಳಾಗಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶತಭಿಷಾ, ಆದ್ರಾ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಸ್ವಾತಿ, ಭರಣಿ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಜಘನ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಪುನರ್ವಸು, ವಿಶಾಖ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೃಹತ್ತರೆಗಳೆಂದೂ, ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಮನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ೩೦ ಮೂವತ್ತು ೯೦ ತೊಂಭತ್ತು ೮೦ ಎಂಭತ್ತು ಈ ಘಳಿಗೆಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಚಂದ್ರನು ಸಂಚರಿಸುವಷ್ಟು ಕಾಲಪರಿಮಾಣಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

೧೯೪-೨೦೦. ಆಶ್ವಿನೀ, ವೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ಮೂಲ, ಚಿತ್ತ, ಉತ್ತರಾತ್ರಯ, (ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ,) ಮಖ, ವಿಶಾಖ, ಅಭಿಜಿತ್ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕುಲನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ರೋಹಿಣೀ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಸ್ವಾತಿ, ರೇವತೀ, ಹಸ್ತ, ಶ್ರವಣ, ಆಶ್ಲೇಷ, ಭರಣಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಕುಲನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಉಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಕುಲಾಕುಲಗಳೆನಿಸುವುವು. ಈ ಕುಲಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನು ದಿಗ್ವಿಜ

ಪಿತೃದ್ವೈವನಸ್ತಾಪ್ಯಾಸ್ತಾರಾಃ ಸ್ಯುಃ ಕುಲಸಂಜ್ಞಿತಾಃ |

ಧಾತೃಜ್ಯೇಷ್ಠಾದಿತಿತ್ವಾತೀಪೌಷ್ಣಾ ಕೃಹರಿದೇವತಾಃ

|| ೧೯೫ ||

ಅಜಾಹ್ಯಂತಕಭೌಜಂಗತಾರಾಶ್ಚವಾಕುಲಾಹ್ವಯಾಃ |

ಶೇಷಾಃ ಕುಲಾಕುಲಾಸ್ತಾರಾಸ್ತಾಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಕುಲೋಡುಷು

|| ೧೯೬ ||

ಪ್ರಯಾತಿ ಯದಿ ಭೂಪಾಲಸ್ತದಾಪ್ನೋತಿ ಪರಾಜಯಂ |

ಭೇಷೂಪಕುಲಸಂಜ್ಞೇಷು ಜಯಮಾಪ್ನೋತಿ ನಿಶ್ಚಿತಂ

|| ೧೯೭ ||

ಸಂಧಿರ್ವಾಪಿ ತಯೋಃ ಸಾಮ್ಯಂ ಕುಲಾಕುಲಗಣೋಡುಷು |

ಅರ್ಕಾರ್ಕಭೌಮವಾರೇ ಚೇದ್ಭದ್ರಾಯಾ ವಿಷಮಾಂಘ್ರಿಭಂ

|| ೧೯೮ ||

ತ್ರಿಪುಷ್ಕರಂ ತ್ರಿಗುಣದಂ ದ್ವಿಗುಣಂ ಯಮಲಾಹಿಭಂ |

ದದ್ಯಾತ್ಪದ್ವೋಷನಾಶಾಯ ಗೋತ್ರಯಂ ಮೂಲ್ಕನೇವ ವಾ

|| ೧೯೯ ||

ದ್ವಿಪುಷ್ಕರೇ ದ್ವಯಂ ದದ್ಯಾನ್ಮ ದೋಷಸ್ತುಕ್ಷಭೋಽಪಿ ವಾ |

ಕ್ರೂರವಿದ್ವೋ ಯುತೋ ವಾಪಿ ಪುಷ್ಕೋ ಯದಿ ಬಲಾನ್ವಿತಃ

|| ೨೦೦ ||

ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಪರಾಜಯವನ್ನೆಂದುವನು. ಅಕುಲ (ಉಪಕುಲ) ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ವಿಜಯವು ಲಭಿಸುವುದು. ಕುಲಾಕುಲಸಂಜ್ಞಾಕವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಟರೆ ಸಂಧಿಯೊದಗುವುದು. ಸೂರ್ಯ, ಶನಿ ಮತ್ತು ಕುಜ ಈ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಕರಣವು ವಿಷಮವಾದಯುಕ್ತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾದರೆ ಫಲವು ತ್ರಿಗುಣವಾಗಿಯೂ, ಪಾದದ್ವಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಅಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಸಂಬಂಧಿತವಾದರೆ ದ್ವಿಗುಣವಾದ ಫಲವೂ ದೊರಕುವುದು. ತ್ರಿಪುಷ್ಕರ ಮೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಮೂರು ಗೋದಾನ ಅಥವಾ ತನ್ಮೂಲ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ, (ಅಂದರೆ ಆ ಮೂರು ಹಸುಗಳಿಗೆ ಬಾಳುವ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನಾಗಲೀ) ದಾನಮಾಡಬಹುದು, ದ್ವಿಪುಷ್ಕರ ದೋಷಶಮನಾರ್ಥವಾಗಿ ಎರಡು ಗೋದಾನ ಮಾಡಲೇಕು ಅಥವಾ ಆ ಎರಡು ಗೋಮೂಲ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರವು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾದರೂ ಬಲಾನ್ವಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ವಾಣಿಗ್ರಹಣವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೆರವೇರಿಸಬಹುದು

ವಿನಾ ಪಾಣಿಗ್ರಹಂ ಸರ್ವಂ ಮಂಗಲೇಷ್ಟಿಷ್ಟದಃ ಸದಾ ।
 ರಾನೂಗ್ನಿ ಋತುಬಾಣಾಗ್ನಿ ಭೂವೇದಾಗ್ನಿ ಶರೇಷು ಚ || ೨೦೧ ||

ನೇತ್ರಬಾಹುಶರೇಂದ್ರಿದುಬಾಹುನೇದಾಗ್ನಿ ಸಂಕರಾಃ ।
 ನೇದನೇತ್ರಾಬ್ಧ್ಯಗ್ನಿ ಶತಬಾಹುನೇತ್ರರದಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ೨೦೨ ||

ತಾರಾಸಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ದಸ್ರಾದೀನಾಂ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ।
 ಯಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ದೀಪ್ತತಾರಾಃ ಸ್ತಗಣೇ ಯೋಗತಾರಕಾಃ || ೨೦೩ ||

ವೃಷೋ ವೃಕ್ಷೋಶ್ಚಭಾಯಾನ್ಯುಧಿಷ್ಟೇ ಯಮಕರಸ್ತರುಃ ।
 ಉದುಂಬರಕ್ಷಾಗ್ನಿ ಧಿಷ್ಟೇ ರೋಹಿಣ್ಯಾಂ ಜಂಬುಕಸ್ತರುಃ || ೨೦೪ ||

ಇಂದುಭಾವದಿರೋ ಜಾತಃ ಕೃಷ್ಣಪ್ಲಕ್ಷಶ್ಚ ರೌದ್ರಭಾತ್ ।
 ಸಂಭೂತೋದಿತಿಫಾದ್ವಂಶಃ ಪಿಪ್ಪಲಃ ಪುಷ್ಪಸಂಭವಃ || ೨೦೫ ||

೨೦೧-೨೦೩. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಶ್ವಿನಿಯಲ್ಲಿ (೨) ಮೂರು, ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ (೩) ಮೂರು, ಹೀಗೆ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ (೫) ಐದು (೬) ಆರು (೭) ಮೂರು (೧) ಒಂದು (೪) ನಾಲ್ಕು (೫) ಮೂರು (೫) ಐದು (೫) ಐದು (೨) ಎರಡು (೨) ಎರಡು (೫) ಐದು (೧) ಒಂದು (೧) ಒಂದು (೨) ಎರಡು (೪) ನಾಲ್ಕು (೩) ಮೂರು (೪) ನಾಲ್ಕು (೨) ಎರಡು (೪) ನಾಲ್ಕು (೩) ಮೂರು (೨) ಎರಡು (೧೦೦) ನೂರು (೨) ಎರಡು (೩) ಮೂರು (೩೨) ಮೂವತ್ತೆರಡು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದೋ ಆದನ್ನೇ ಯೋಗತಾರೆಯೆಂದು ವ್ಯವಹರಿಸುವರು.

೨೦೪-೨೦೫. ಈಗ ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೃಕ್ಷಗಳು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಡುವುವು.

- (೧) ಅಶ್ವಿನಿಗೆ—ವೃಷವೃಕ್ಷ—ಬಸವನಪಾದದಮರ
- (೨) ಭರಣಿಗೆ—ಯಮಕರವೃಕ್ಷ—
- (೩) ಕೃತ್ತಿಕೆಗೆ—ಉದುಂಬರವೃಕ್ಷ—ಅತ್ತಿಮರ
- (೪) ರೋಹಿಣಿಗೆ—ಜಂಬುಕವೃಕ್ಷ—ನೇರಳೆಮರ

ಸರ್ಪಭಿಷ್ಣಾ ನಾಗವೃಕ್ಷೋ ವಟಃ ಪಿತ್ವಭಸಂಭವಃ |

ಪಾಲಾಲೋ ಭಾಗ್ಯಭಾಜ್ಞಾತಃ ಅಕ್ಷಶ್ಚಾರ್ಯಮಸಂಭವಃ

|| ೨೦೬ ||

ಅರಿಷ್ಟವೃಕ್ಷೋ ರವಿಭಾಚ್ಛ್ರೀವೃಕ್ಷಸ್ತಾಪ್ಯಸಂಭವಃ |

ಸ್ವಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞೋರ್ಜುನೋ ವೃಕ್ಷೋ ದ್ವಿದೈವತ್ಯಾದ್ವಿಕಂಕತಃ

|| ೨೦೭ ||

ಮಿತ್ರಭಾದ್ರಗಲೋ ಜಾಲೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪೌರಂದರಕ್ಷಜಃ |

ಸರ್ಪವೃಕ್ಷೋ ಮೂಲಭಾಜ್ಞ ವಂಜುಲೋ ವಾರಿಭಿಷ್ಣುಜಃ

|| ೨೦೮ ||

ಪನಸೋ ವೈಶ್ವಭಾಜ್ಞಾತಶ್ಚಾರ್ಕವೃಕ್ಷಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುಭಾತಃ |

ವಸುಭಿಷ್ಣಾಚ್ಛಮೀವೃಕ್ಷಃ ಕದಂಬೋ ವಾರಣಕ್ಷಜಃ

|| ೨೦೯ ||

(೫) ವೃಗತಿರೆಗೆ—ಖದಿರವೃಕ್ಷ—ಕಗ್ಗಲಿಮರ

(೬) ಆದ್ರಾಕೈ—ಕೃಷ್ಣವೃಕ್ಷ—ಬಸುರೀಮರ

(೭) ಪುನರ್ವಸುನೆಗೆ—ವಂಶ—ಬಿದಿರು

(೮) ಪುಷ್ಯಕೈ—ಪಿಪ್ಪಲವೃಕ್ಷ—ಅರಳಿಮರ

(೯) ಆಶ್ಲೇಷಾಕೈ—ನಾಗವೃಕ್ಷ—ನಾಗಸಂಪಿಗೆಮರ

(೧೦) ಮಖಾಕೈ—ವಟವೃಕ್ಷ—ಆಲದಮರ

(೧೧) ಪ್ರಬ್ಧಿನಕ್ರತ್ರಕೈ—ಪಲಾಶವೃಕ್ಷ—ಮುತ್ತುಗ

(೧೨) ಉತ್ತರಗೆ—ಅಕ್ಷವೃಕ್ಷ—ತಾರೇಗಿಡ

(೧೩) ಹಸ್ತಕೈ—ಅರಿಷ್ಟವೃಕ್ಷ—ಬೇವಿನಮರ

(೧೪) ಚಿತ್ತಕೈ—ಶ್ರೀವೃಕ್ಷ—ಬಿಲ್ಲದಮರ

(೧೫) ಸ್ವಾತಿಗೆ—ಆರ್ಜುನವೃಕ್ಷ—ಕೆಂಪುಮತ್ತೇಗಿಡ

(೧೬) ವಿರಾಜಿಗೆ—ವಿಕಂಕತವೃಕ್ಷ—ಹುಣೀಬೇಲದಮರ

(೧೭) ಆನುರಾಧಿಗೆ—ಬಗಲವೃಕ್ಷ—

(೧೮) ಜ್ಯೇಷ್ಠಗೆ—ವಿಷ್ಣುವೃಕ್ಷ—

(೧೯) ಮೂಲಕೈ—ಸರ್ಪವೃಕ್ಷ—

(೨೦) ಪೂರ್ವಿಷಾಧಕೈ—ವಂಜುಲವೃಕ್ಷ ಅಥವಾ ಹೊಂಗೇಮರ

ಅಜಾಹೇಽಘ್ನತವ್ಯಕ್ನೋಽಭದ್ವೃಕ್ಷ್ಯಜಃ ಪಿಚುಮಂದಕಃ |

ಮಧುವೃಕ್ಷಃ ಪೌಷ್ಕ್ಯಧಿಷ್ಣ್ಯಾದ್ಧಿಷ್ಣ್ಯವೃಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ || ೨೦೦ ||

ಯಸ್ಮಿಂಘನೈಶ್ಚರೋಧಿಷ್ಣೋತದ್ವೃಕ್ನೋಚ್ಚಃ ಪ್ರಯತ್ನತಃ |

ಯೋಗೇಶಾ ಯಮವಿಶ್ವೇಂದುಧಾತ್ವಜೀವನಿಕಾಕರಾಃ || ೨೦೧ ||

ಇಂದ್ರತೋಯಾಹಿವಹ್ನೈರ್ಕಭೂಮಿರುದ್ರಕತೋಯಪಾಃ |

ಗಣೇಶರುದ್ರಧನದತ್ವಷ್ಟ್ಮಮಿತ್ರಷಡಾನನಾಃ || ೨೦೨ ||

(೨೦) ಉತ್ತರಾಷಾಢಕ್ಕೆ—ಸನಸವೃಕ್ಷ—ಹಲಸಿನಮರ

(೨೧) ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ—ಆರ್ಕವೃಕ್ಷ—ಎಕ್ಕದಗಿಡ

(೨೨) ಧನಿಷ್ಠೆಗೆ—ಶಮೀವೃಕ್ಷ—ಬನ್ನೀಮರ

(೨೩) ಶತಭಿಷೆಗೆ—ಕದಂಬವೃಕ್ಷ—ಈಚಲುಮರ

(೨೪) ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಿಗೇ—ಚೂತವೃಕ್ಷ—ಮಾವಿನಮರ

(೨೫) ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಿಗೇ—ಪಿಚುಮಂದವೃಕ್ಷ—ಬೀವಿನಮರ

(೨೬) ರೇವತಿಗೆ—ಮಧುವೃಕ್ಷ—ಹಿಪ್ಪೇಮರ

ಈರೀತಿಯಾಗಿ ೨೬ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಮರಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೦೦-೨೦೨. ಶನಿಯು ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವನೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು. ಈ ರೀತಿ ೨೬ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ ಯೋಗಕಾರಕರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವರು :—

೧. ಅಶ್ವಿನೀ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ	....	ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು
೨. ಭರಣಿಗೆ	....	ಯಮ
೩. ಕೃತ್ತಿಕೆಗೆ	....	ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು
೪. ಮೇಘನಿಗೆ	....	ಚಂದ್ರ
೫. ಮೃಗಶಿರಗೆ	....	ಧಾತ್ವ

సావిత్రీ కమలా గౌరీ నాసత్యౌ పితరూదితి ।

వృద్ధౌ తిష్ఠ వ్యతీసాతీనా మహాసాతావృద్ధౌ సదా

॥ ౨౦౩ ॥

౬. ఆరిద్రాకృ	....	జీవను (గురువు)
౭. పునర్వసు	....	సితాకర
౮. పుష్యకృ	....	ఇంద్ర
౯. అశ్లేషా	....	తూయ
౧౦. మఘా నక్షత్రకృ	....	సర్ప
౧౧. పుబ్బిగి	....	వర్ష
౧౨. టుత్తరేగి	....	ఆర్క
౧౩. యస్తకృ	....	భూమి
౧౪. చిత్తేగి	....	రుద్ర
౧౫. స్వాతీ	....	వరుణ
౧౬. విశాఖేగి	....	గణేశ
౧౭. అనూరాధేగి	....	రుద్ర
౧౮. జ్యేష్ఠకృ	....	కుబేర (ధనద)
౧౯. మూలా	...	త్వష్ట
౨౦. పూర్వాషాఢకృ	....	మిత్ర
౨౧. టుత్తరాషాఢ	....	శుక్రాబ
౨౨. ర్ద్రవణ	....	సావిత్రీ
౨౩. ధనిష్ఠ	....	కమలా
౨౪. శతభిష	....	గౌరీ
౨౫. పూర్వాభాద్ర	....	పితృగళు
౨౬. టుత్తరాభాద్ర	....	ఆదితి
౨౭. రేవతి	....	పూషా

ఈరీతియాగి దేవతేగు నక్షత్రగళి యోగకారకరాగిరువరు.
వృద్ధౌ మత్తు వ్యతీపాతగళు మహాపాతగళేందు వ్యవహరిసల్పడువువు.
(మించి ఖేద యోగకారకరుగళి స్వల్ప విరుద్ధవాగి కేలవు గ్రంథగళి
కారకత్వవన్ను ఖేదేదే).

ಪರಿಘಸ್ಯ ಚ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷು ಗರ್ಹಿತಂ ।

ವಿಷ್ಣುಂಭವತ್ತಯೋಸ್ತಿಸ್ತಃ ಪಡ್ವಾ ಗಂಡಾತಿಗಂಡಯೋ

|| ೨೧೪ ||

ವ್ಯಾಘಾತೇ ನನ ಶೂಲೇ ತು ಪಂಚನಾಡ್ಯೋ ಹಿ ಗರ್ಹಿತಾಃ ।

ಅದಿತೀಂದುಮಘಾಹ್ಯಶ್ವಮೂಲಮೈತ್ರೇಜ್ಯಭಾನಿ ಚ

|| ೨೧೫ ||

ಜ್ಞೇಯಾನಿ ಸಹಚಿತ್ರಾಣಿ ಮೂರ್ಧಭಾನಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।

ಲಿಖೇದೂರ್ಧ್ವಗತಾನುೇಕಾಂ ತೀರ್ಯಗ್ರೇಪಾಸ್ತ್ರಯೋದಶ

|| ೨೧೬ ||

ತತ್ರ ಖಾರ್ಜೂರಿಕೇ ಚಕ್ರೇ ಕಥಿತಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಭಂ ನೃಸೇತಃ ।

ಭಾಜ್ಯೈಕರೇಪಾಗತಯೋಃ ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೋರ್ಮಿಥಃ

|| ೨೧೭ ||

ಏಕಾರ್ಗಲೋ ದೃಷ್ಟಿಸಾತಶ್ಚಾಭಿಜಿದ್ವರ್ಜಿತಾನಿ ವೈ ।

ವಿನಾಡೀಭಿದ್ವಾರದಶಭೀ ರಹಿತಂ ಘಟಿಕಾದ್ವಯಂ

|| ೨೧೮ ||

೨೧೪-೨೧೮. ಪರಿಘಯೋಗದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೂ, ವಿಷ್ಣುಂಭಯೋಗದ ಮೊದಲುಭಾಗದ ಮೂರು ಘಳಿಗೆಯೂ, ಗಂಡ ಮತ್ತು ಅತಿಗಂಡಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅರುಘಳಿಗೆಗಳೂ, ವ್ಯಾಘಾತದಲ್ಲಿ (೯) ಒಂಭತ್ತು ಘಳಿಗೆಯೂ, ಶೂಲದಲ್ಲಿ (೫) ಘಳಿಗೆಯೂ ತಾಜ್ಯವಾದುವುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಖಾರ್ಜೂರಿಕಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಒರ್ಜೂರಸತ್ರಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಉರ್ಧ್ವಾರ್ಧೋರ್ಧಾಗತವಾಗಿ ಒಂದು ರೇಖೆಯನ್ನೂ, ಹದಿಮೂರು ತೀರ್ಯಗ್ರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೂ ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಭರಣ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅಭಿಜಿತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ರೇಖೆಯ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದೆ ಏಕರೇಪಾಗತವಾದ ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಸಾತವಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶುಭ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ (೨-೧೨) ಎರಡುಘಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವಿಘಳಿಗೆಗಳ ಕಾಲ ತ್ಯಾಜ್ಯಘಟಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದಿನ ಘಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯೋಗಂ ಪ್ರಕರಣಂ ಯೋಗಾಃ ಕ್ರಮಾತ್ಪ್ರ ಸಪ್ತನಿಂತತಿಃ ।

ಇಂದ್ರಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಮಿತ್ರಸ್ತೃಷ್ಣಾಭೂಹರಿರೀರಿತಾಃ

|| ೨೧೯ ||

ಕೀನಾಶಃ ಕಲಿರುದ್ರಾಬ್ಜೋ ತಿಥ್ಯರ್ಧಾಂಶಾಸ್ತೃಹಿರ್ಮರುತ್ ।

ಬವಾದಿವಣಿಜಾಂಶಾನಿ ಶುಭಾನಿ ಕರಣಾನಿ ಪಟೌ

|| ೨೨೦ ||

ಪರೀತಾ ನಿಪರೀತಾ ವಾ ನಿಷ್ಪಿರ್ನೇಷ್ಣಾ ತು ಮಂಗಳೇ ।

ಮುಖೇ ಪಂಚ ಗಲೇ ಚೈಕಾ ವಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಕಾದಶ ಸ್ಪೃತಾಃ

|| ೨೨೧ ||

ನಾಭೌ ಚತಸ್ರಃ ಪಟ್ಟಿಟ್ಟಾಂ ತಿಸ್ರಃ ಪುಚ್ಛಾಬ್ಜನಾಡಿಕಾಃ ।

ಕಾರ್ಕುಹಾನಿರ್ಮುಖೇ ಮೃತ್ಯುರ್ಗಲೇ ವಕ್ಷಸಿ ನಿಸ್ವತಾ

|| ೨೨೨ ||

೨೧೯-೨೨೨. ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆಯೇ ವಿಷ್ಣುಂಭಾದಿ ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಯೋಗಗಳಿವೆ. (ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ (೧) ವಿಷ್ಣುಂಭ (೨) ಪ್ರೀತಿ (೩) ಆಯುಷ್ಮಾನ್ (೪) ಸೌಭಾಗ್ಯ (೫) ಶೋಭನ (೬) ಅತಿಗಂಡ (೭) ಸುಕರ್ಮ (೮) ಫೃತಿ (೯) ಶೂಲ (೧೦) ಗಂಡ (೧೧) ವೃದ್ಧಿ (೧೨) ಧ್ರುವ (೧೩) ವ್ಯಾಘಾತ (೧೪) ಹರ್ಷಣ (೧೫) ವಜ್ರ (೧೬) ಸಿದ್ಧಿ (೧೭) ವ್ಯತಿಪಾತ (೧೮) ವರೀಯ (೧೯) ಪರಿಘ (೨೦) ಶಿವ (೨೧) ಸಿದ್ಧ (೨೨) ಸಾಧ್ಯ (೨೩) ಶುಭ (೨೪) ರುಕ್ಲ (೨೫) ಬ್ರಹ್ಮ (೨೬) ಐಂದ್ರ (೨೭) ವೈಫೃತಿ ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ಹನ್ನೊಂದು ಕರಣಗಳಿವೆ:—

(೧) ಒವ (೨) ಬಾಲವ (೩) ಕೌಲವ (೪) ತೈತುಲ (೫) ಗರಜ (೬) ವಣಿಕ್ (೭) ಭದ್ರ (೮) ಶಕುನಿ (೯) ಚತುಷ್ಪಾತ್ (೧೦) ನಾಗವಾ (೧೧) ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ. ತಿಥ್ಯರ್ಧವೇ ಕರಣವಾಗಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಒಂದು ತಿಥಿಗೆ ಎರಡು ಕರಣಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಬವಾದಿ ಕರಣಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೧) ಇಂದ್ರ (೨) ಪ್ರಜಾಪತಿ (೩) ಮಿತ್ರ (೪) ತೃಷ್ಣ (೫) ಭೂ (೬) ಹರಿ (೭) ಕೀನಾಶ (೮) ಕಲಿ (೯) ರುದ್ರ (೧೦) ಅಹಿ (೧೧) ಮರುತ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ದೇವತೆಗಳು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬವಕರಣದಿಂದ ವಣಿಕ್ಕರಣದ ವರೆಗಿರುವ ಆರು ರುಭಕರಣಗಳಿರುವುವು. (ಅಂದರೆ ಬವ, ಬಾಲವ, ಕೌಲವ, ತೈತುಲ,

కట్కామున్నత్తతా నాభౌ ఋతిః పుజ్యే ధృవం జయః ।

స్థిరాణి మధ్యమాన్యేషాం మధ్యనాగచతుష్వదౌ

॥ ౨౨౩ ॥

దినాముహూర్తా రుద్రాహి మిత్రపితృవసూదకః ।

విశ్వే విధాత్తబ్రహ్మేంద్రరుద్రాగ్ని వసుకలయశాః

॥ ౨౨౪ ॥

అర్యమా భగసంజ్ఞశ్చ విజ్ఞేయా దశ పంచ జ ।

ఈశాజా నాదహిర్బుధ్ధ్యయూషాబ్ధిపవన్నయః

॥ ౨౨౫ ॥

ధాత్రింద్రాదితీజ్యాఖ్యా విష్ణుర్కృతస్సృనాయవః ।

అశ్వుః పంచదశో భాగస్తథా రాత్రిప్రమాణతః

॥ ౨౨౬ ॥

గరజ మత్తు వణిక్ ఈ ఆరు కరణములు రుభకరములు) యావపక్షవే
అగలీ భద్రాకరణము రుభకరములకి శ్రీశక్తినామదల్లము ఈ విష్ణుకర
ణము (భద్రాకరణముకై విష్ణుయేంద్రుని సంజ్ఞాంతరముంటిందు తిళియ
బీజు) మోదలనేయి ఐదు గళిగళు ముఖమేంద్రుని, ముందిన ఒందు
గళిగళు కంఠభాగమేంద్రుని, హస్తేందు గళిగళు వక్షోభాగమేంద్రుని
నాలుగు గళిగళు నాభియేంద్రుని, ఆరు గళిగళు కటిభాగమేంద్రుని, మూరు
గళిగళు బాలమేంద్రుని ఒట్టు (౩౦) మూవత్తు గళిగళు ఈ ఆకార
దింద సర్వోతమమి. అదరల్లి ముఖముల్లి కాయాహానియూ, గలదుల్లి
(కంఠప్రదేశముల్లి) మృత్యుమూ, వక్షస్థలముల్లి దారిద్ర్యమూ, కటియల్లి టున్న
త్తతేయూ, నాభియల్లి నారమూ, పుజ్జభాగముల్లి జయమూ లభిస్తున్నదేందు
తిళియబీజు. అందరి విష్ణుకరణముల్లి తామ్రఫటికలగన్న ఈ ఫలదింద
తిళియబీజు. ఇన్నుళిద ఐదు కరణములు స్థిరకరణములగువువు.

౨౨౪-౨౨౬. అహః ప్రమాణవన్న (గ) హదిస్యేదు భాగ మూడి
దరి ఒందేందు భాగక్యూ ఒందేందు ముహూర్తమేందు హేసరు. హిగి
హగలు (గ) హదిస్యేదు మత్తు రాత్రి హదిస్యేదు ముహూర్తముల దూర

ಮುಹೂರ್ತಮಾನಂ ಸಾರ್ಥದ್ವಿಘಟಿಕಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ಅರ್ಕಮಾ ರಾಕ್ಷಸಬ್ರಾಹ್ಮ ಪಿತ್ರಾಗ್ನೇಯೌ ತಥಾಭಿಜಿತ್ # ೨೨೭ ||

ರಾಕ್ಷಸಾಹ್ನೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಪಿತ್ರೌ ಭರ್ಗಾಜಾಂಶಾವಿನಾದಿಷು :

ನಾರೇಷು ವರ್ಜನೀಯಾಸ್ತಂ ಮುಹೂರ್ತಾಃ ಶುಭಕರ್ಮಸು # ೨೨೮ ||

ಯೇಷು ಋಕ್ಷೇಷು ಯತ್ಕರ್ಮ ಕಥಿತಂ ನಿಖಿಲಂ ಚ ತತ್ ।

ತದ್ವೈವತ್ಯೇ ಮುಹೂರ್ತೇಽಪಿ ಕಾರ್ಯಂ ಯಾತ್ರಾದಿಕಂ ಸದಾ # ೨೨೯ ||

ಈವುಳ್ಳು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೂ ಅಧಿಪತಿಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬರುವರು :—

(೧) ರುದ್ರ (೨) ಅಹಿ (೩) ಮಿತ್ರ (೪) ಪಿತೃ (೫) ವಸು (೬) ವರುಣ (೭) ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು (೮) ವಿಧಾತ್ಮ (೯) ಬ್ರಹ್ಮ (೧೦) ಇಂದ್ರ (೧೧) ರುದ್ರ (೧೨) ಅಗ್ನಿ (೧೩) ತೋಯವ (೧೪) ಅರ್ಯಮಾ (೧೫) ಭಗ ಈ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿಯೂ ದಿವಾನುಹೂರ್ತಾಧಿಪತಿಗಳು.

(೧) ಈಶ (೨) ಅಜಾಮಾತ್ (೩) ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ (೪) ಯಾವ (೫) ಅಬ್ರಿವ (೬) ವಹ್ನಿ (೭) ಧಾತ್ಯ (೮) ಇಂದ್ರ (೯) ಅದಿತಿ (೧೦) ಇಷ್ಯ (೧೧) ವಿಷ್ಣು (೧೨) ಅರ್ಕ (೧೩) ತ್ವಷ್ಟು (೧೪) ವಾಯು (೧೫) ಭಗ ಈ ಹದಿನೈದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಗಳು ರಾತ್ರಿ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಎರಡೂವರೆ ಗಳಿಗೆಯಂತೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗುವ ಹನ್ನೆರಡು ಮುಹೂರ್ತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೧) ಅರ್ಯಮ (೨) ರಾಕ್ಷಸ (೩) ಬ್ರಾಹ್ಮ (೪) ಪಿತೃ (೫) ಅಗ್ನಿ (೬) ಅಭಿಜಿತ್ (೭) ರಾಕ್ಷಸ (೮) ರಾಕ್ಷಸ (೯) ಬ್ರಾಹ್ಮ (೧೦) ಪಿತೃ (೧೧) ಭರ್ಗ (೧೨) ಆಜ ಮುಹೂರ್ತಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರತಿವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವ ದಾಮುಹೂರ್ತಗಳನ್ನು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಮಾಡಬೇಕು.

೨೨೯-೨೩೬. ಯಾವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸಬೇಕೋ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಾಧಿಪತಿಯ ಮುಹೂರ್ತವೇ ಆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಯಾತ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಇವನ್ನೇ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ

ಭೂಕಂಪಃ ಸೂರ್ಯಭಾಸ್ವಪ್ನಮರ್ಕ್ಷೇ ವಿದ್ಯುಚ್ಛ ಪಂಚಮೇ ।

ಶೂಲೋಽಪ್ಸಮೇ ಚ ದಶಮೇ ಶನಿರಸ್ಪಾದಶಂ ತತಃ

॥ ೨೩೦ ॥

ಕೇತುಃ ಪಂಚದಶೇ ದಂಡ ಉಲ್ಕಾ ಏಕೋನ ವಿಂಶತಾ ।

ನಿರ್ಘಾತಯಾತಸಂಜ್ಞ ಶ್ಚ ಜ್ಞೇಯಃ ಸ ನವಪಂಚಮೇ

॥ ೨೩೧ ॥

ನೋಹನಿರ್ಘಾತಕಂಪಾಶ್ಚ ಕುಲಿಶಂ ಪರಿವೇಷಣಂ ।

ವಿಜ್ಞೇಯಾ ಏಕವಿಂಶತ್ಪಾದಾರಭ್ಯ ಚ ಯಥಾಕ್ರಮಂ

॥ ೨೩೨ ॥

ಚಂದ್ರಯುಕ್ತೇಷು ಭೇಷ್ವೇಷು ಶುಭಕರ್ಮ ನ ಕಾರಯೇತ್ ।

ಸೂರ್ಯಭಾಸ್ವಪ್ನಪಿತ್ರಾರ್ಪಣಂ ತ್ವಾಪ್ಯುಪಾಸ್ಯಾಪ್ತಭೇಷು ಚ

॥ ೨೩೩ ॥

ಸವಿಷ್ಣು ಭೇಷು ಕ್ರಮಶೋದಸ್ತಭಾಚ್ಛಂದ್ರಸಂಯುತಃ ।

ಧಿಷ್ಣ್ಯ ತಾನತಿ ಸತ್ಯತ್ರ ದುಷ್ಟಯೋಗಃ ಪತತ್ಯಸೌ

॥ ೨೩೪ ॥

ಮುಂದಿನ ಏಳನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಕಂಪವೆಂದೂ, ಐದನೆಯದಕ್ಕೆ 'ವಿದ್ಯುತ್' ಎಂದೂ, ಎಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಶೂಲವೆಂದೂ, ಹತ್ತನೆಯದಕ್ಕೆ ಅಶನಿಯೆಂದೂ, ಹದಿನೆಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಕೇತುವೆಂದೂ, ಹದಿನೈದನೆಯದಕ್ಕೆ ದಂಡವೆಂದೂ, ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯದಕ್ಕೆ ಉಲ್ಕಾ ಎಂದೂ, ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಘಾತಯಾತ ವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟು. (೨೧) ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೋಹ, ನಿರ್ಘಾತ, ಕಂಪ, ಕುಲಿಶ, ಪರಿವೇಷಣಗಳೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿರುವುವು. ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಮುಖ, ಚಿತ್ತಾ, ಅನೂರಾಧ, ಧನಿಷ್ಠ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ದುಷ್ಟನಕ್ಷತ್ರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗಲೂ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗವು ದುಷ್ಟಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಚಂಡೀಶ, ಚಂಡಾಯುಧ ಮುಂತಾದ ಯೋಗಗಳು ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳಲ್ಲ. ತಿಥಿ, ವಾರ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹದಿನೂರು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಈ ತಿಥಿವಾರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಕ್ರಕಚ ಯೋಗವು ಸಕಲ ಮಂಗಳಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನಿಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು. ಭಾನುವಾರವು

ಚಂಡೀಶಚಂಡಾಯುಧಾಖ್ಯಸ್ತ ಸ್ತಿಸ್ತೈವಾಚರೇಚ್ಛುಭಂ ।

ತ್ರಯೋದಶ ಸ್ತುರ್ನಿಲನಸಂಖ್ಯಯಾ ತಿಥಿವಾರಯೋಃ

॥ ೨೩೫ ॥

ಕ್ರಕಚೋ ನಾಮ ಯೋಗೋಽಯಂ ಮಂಗಲೇಷ್ಟತಿಗರ್ಹಿತಃ ।

ಸಪ್ತಮ್ಯಾಮರ್ಕವಾರೇ ಚ ಪ್ರತಿಪತ್ಸಾಮ್ಯವಾಸರೇ

॥ ೨೩೬ ॥

ಸಂವರ್ತಯೋಗೋ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಶುಭಕರ್ಮವಿನಾಶಕೃತ್ ।

ಅನಂದಃ ಕಾಲದಂಡಾಬ್ಯೋ ಧೂಮ್ರಧಾತೃಸುಧಾಕರಾಃ

॥ ೨೩೭ ॥

ಧ್ವಾಂಕ್ಷಧ್ವಜಾಖ್ಯಶ್ರೀವಕ್ಷವಜ್ರಮುದ್ಗರಭಕ್ತಕಾಃ ।

ಮಿತ್ರಮಾನಸಪದ್ಮಾಖ್ಯಲುಂಬಕೋತ್ಪಾತವೃತ್ಯನಃ

॥ ೨೩೮ ॥

ಕಾಣಸಿದ್ಧಿಶುಭಾ ಮೃತ್ಯುಮುಸಲಾಂತಕಕುಂಜರಾಃ ।

ರಾಕ್ಷಸಾಖ್ಯವರಸ್ಥೈರ್ಯವರ್ಧಮಾನಾಃ ಕ್ರಮಾದಮೀ

॥ ೨೩೯ ॥

ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬುಧವಾರವು ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದರೆ ಆಗ ಕ್ರಕಚ ಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೩೭-೨೪೧. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನಾದಿಯಾಗಿ ಅಭಿಜಿತ್ನಹಿತವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವುವು :—

(೧) ಸಂವರ್ತ (೨) ಅನಂದ (೩) ಕಾಲವಂಡ (೪) ಧೂಮ್ರ (೫) ಧಾತೃ (೬) ಸುಧಾಕರ (೭) ಧ್ವಾಂಕ್ಷ (೮) ಧ್ವಜ (೯) ಶ್ರೀವತ್ಸ (೧೦) ವಜ್ರ (೧೧) ಮುದ್ಗರ (೧೨) ಭಕ್ತಕ (೧೩) ಮಿತ್ರ (೧೪) ಮಾನಸ (೧೫) ಪದ್ಮ (೧೬) ಲುಂಬಕ (೧೭) ಉತ್ಪಾತ (೧೮) ಮೃತ್ಯು (೧೯) ಕಾಣ (೨೦) ಸಿದ್ಧಿ (೨೧) ಶುಭ (೨೨) ಮೃತ್ಯು (೨೩) ಮುಸಲ (೨೪) ಅಂತಕ (೨೫) ಕುಂಜರ (೨೬) ರಾಕ್ಷಸ (೨೭) ಸ್ಥೈರ್ಯ (೨೮) ವರ್ಧಮಾನ ಎಂಬ ಈ ಯೋಗಗಳು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ (ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೆಸರಿಗನುಗುಣವಾದ) ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು.

ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಮೃಗಶಿರಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವೀಷಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಅನೂ

ಯೋಗಾಃ ಸ್ವಸಂಜ್ಞಾಫಲದಾ ಅಷ್ಟಾನಿಂಶತೀರಿತಾಃ ।

ರವಿವಾರೇ ಕ್ರಮಾದೇವ ದಸ್ರಭಾದಿಂದುಭಾದ್ವಿಧೌ

॥ ೨೪೦ ॥

ಸಾಪಾರ್ಥ್ಯದ್ವೇನೇ ಬುಧೇ ಹಸ್ತಾನ್ಮೈತ್ರಭಾನ್ಸುರಮಂತ್ರಣಿ ।

ವೈಶ್ವದೇವಾಪ್ಪುಗುಸುತೇ ವಾರಣಾನ್ಭಾಸ್ವರಾತ್ಯಜೇ

॥ ೨೪೧ ॥

ಹಸ್ತಕ್ಷುಂ ಚ ರವಾವಿಂದೌ ಚಂದ್ರಭಂ ದಸ್ರಭಂ ಕುಜೇ ।

ಸೌಮ್ಯೇ ಮಿತ್ರಭಮಾಚಾರ್ಯಂ ತಿಷ್ಠಃ ಸೌಷ್ಣ್ಯಂ ಭೃಗೋಃ ಸುತೇ ॥ ೨೪೨ ॥

ರೋಹಿಣೇ ಮಂದವಾರೇ ಚ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗಾಹ್ವಯಾ ಅಮೀ ।

ಅದಿತ್ಯಭಾವಯೋರ್ನಂದಾ ಭದ್ರಾ ಶುಕ್ರಶತಾಂಕಯೋಃ

॥ ೨೪೩ ॥

ಜಯಾ ಸೌಮ್ಯೇ ಗುರೌ ರಿಕ್ತಾ ಶನೌ ಪೂರ್ಣೇತಿ ನೋ ಶುಭಾಃ ।

ನಂದಾ ತಿಥಿಃ ಶುಕ್ರವಾರೇ ಸೌಮ್ಯೇ ಭದ್ರಾ ಕುಜೇ ಜಯಾ

॥ ೨೪೪ ॥

ರಾಧಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಷಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ಮೊದಲಾಗಿಯೂ, ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಶತಭಿಷಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಯೋಗಗಳೂ ಪ್ರತಿವಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುವು.

೨೪೨-೨೪೬. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತನಕ್ಷತ್ರ, ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಮೃಗಶಿರ ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀನಕ್ಷತ್ರ, ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಧಾನಕ್ಷತ್ರ, ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರ, ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ರೇವತೀನಕ್ಷತ್ರ, ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆಯಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯೋಗವು ಹುಟ್ಟುವುದು-

ಭಾನುವಾರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಂದತಿಥಿಯೂ, ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾತಿಥಿಯೂ, ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ಗುರುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಾತಿಥಿಯೂ, ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತಿಥಿಯೂ ಸೇರಿದರೆ ಶುಭಸಿದ್ಧಿಯೋಗಗಳೆನಿಸುವುವು.

೧. ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ನಂದತಿಥಿಯೂ

೨. ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾತಿಥಿಯೂ

ರಿಕ್ತಾ ಮಂದೇ ಗುರೋರ್ವಾರೇ ಪೂರ್ಣಾ ಸಿದ್ಧಾಪ್ತಯಾ ಅಮೀ ।
ಏಕಾದಶ್ಯಾಮಿಂದುವಾರೋ ದ್ವಾದಶ್ಯಾಮರ್ಕವಾಸರಃ ॥ ೨೪೫ ॥

ಷಷ್ಠೀ ಗುರೌ ತೃತೀಯಾ ಜ್ಞೇತ್ಪಮೀ ಶುಕ್ರೇ ಶನೈಶ್ಚರೇ ।
ನವಮೀ ಪಂಚಮೀ ಭೌಮೇ ದಗ್ಧಯೋಗಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ ೨೪೬ ॥

ಭರಣ್ಯರ್ಕದಿನೇ ಚಂದ್ರೇ ಚಿತ್ರಾ ಭೌಮೇ ತು ವಿಶ್ವಭಂ ।
ಬುಧೇ ಶ್ರವಿಷ್ಠಾರ್ಯಸಭೇ ಗುರೌ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಭೃಗೋರ್ಧಿನೇ ॥ ೨೪೭ ॥

ರೇವತೀ ಮಂದವಾರೇ ತು ಗ್ರಹಜನ್ಮಕ್ಷನಾಶನಂ ।
ವಿಶಾಖಾದಿಚತುರ್ವರ್ಗಮರ್ಕವಾರಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೪೮ ॥

ಉತ್ಪಾತಮೃತ್ಯುಕಾಣಾಖ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೋಗಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ತಿಥಿವಾರೋದ್ಯವಾ ನೇಷ್ಠಾಃ ಯೋಗಾ ವಾರಕ್ಷ್ಯಸಂಭವಾಃ ॥ ೨೪೯ ॥

೩. ಕುಜವಾರದಲ್ಲಿ ಜಯಾತಿಥಿಯೂ

೪. ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ರಿಕ್ತತಿಥಿಯೂ

೫. ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತಿಥಿಯೂ

ಸೇರುವುದರಿಂದಲು ಸಿದ್ಧಿಯೋಗಗಳುಂಟಾಗುವುವು.

೧. ಸೋಮವಾರದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿಯೂ

೨. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಿಯೂ

೩. ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠಿಯೂ

೪. ಬುಧವಾರದಲ್ಲಿ ತದಿಗೆಯೂ

೫. ಶುಕ್ರವಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿಯೂ

೬. ಶನಿವಾರದಲ್ಲಿ ನವಮಿಯೂ

೭. ಮಂಗಳವಾರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯೂ

ಸೇರುವುದರಿಂದ ದಗ್ಧಯೋಗಗಳೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರುವುದು.

೨೪೭-೨೫೩. ಇದೇರೀತಿ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುವು—

ಹೂಣವಂಗಮಸೇಷ್ಟನೈರೇಷ್ವತಿಶುಭಪ್ರದಾಃ |

ಘೋರಾಷ್ಟ್ರಾಕ್ಷೀಮಹೋದರೋ ಮಂದಾ ಮಂದಾಕಿನೀ ತಥಾ || ೨೫೦ ||

ಮಿಶ್ರಾ ರಾಕ್ಷಸಿಕಾ ಸೂರ್ಯನಾರಾದಿಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ |

ಶೂದ್ರತಸ್ಕರವೈಶ್ಯಕ್ಷಾದೇವಭೂಪಗನಾಂ ಕ್ರಮಾತ್ || ೨೫೧ ||

ಅನುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಘೋರಾಢ್ಯಾಃ ಸುಖದಾಃ ಸ್ತುತಾಃ |

ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ನೈಪತೀಂದ್ರಂತಿ ವಿಸ್ರಾನ್ಮದ್ಯಂದಿನೇ ವಿಶಃ || ೨೫೨ ||

೧. ಭಾನುವಾರದಲ್ಲಿ ಭರಣೀನಕ್ಷತ್ರವೂ

೨. ಸೋಮ .. ಚಿತ್ರಾ ..

೩. ಮಂಗಳ .. ಪೂರ್ವಾಷಾಢ ..

೪. ಬುಧ .. ಧನಿಷ್ಠಾ ..

೫. ಗುರು .. ಉತ್ತರಾ ..

೬. ಶುಕ್ರ .. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ..

೭. ಶನಿ .. ರೇವತಿ ..

ಸೇರಿದರೆ ಅನಿಷ್ಟಯೋಗಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾದ ಏಳು ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಏಕಾಂಶನಕ್ಷತ್ರಾದಿಯಾಗಿ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾದಿಯಾಗಿ, ಧನಿಷ್ಠಾದಿಯಾಗಿ, ರೇವತಾದಿಯಾಗಿ, ರೋಹಿಣ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, ಪುಷ್ಯಾದಿಯಾಗಿ, ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನಾದಿಯಾಗಿ, ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೧) ಉತ್ತಾತ (೨) ಮೃತ್ಯು (೩) ಕಾಣ (೪) ಸಿದ್ಧಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟುವುವು. ಆದರೆ ತಿಥಿವಾರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗಗಳು ಅಷ್ಟು ಶುಭಪ್ರದಗಳಲ್ಲ. ವಾರ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಯೋಗಗಳು ಹೂಣ, ವಂಗದೇವಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಫಲಪ್ರದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ವಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಬರುವ ದುರ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಘೋರಾ, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷೀ, ಮಹೋದರೀ, ಮಂದಾ, ಮಂದಾಕಿನೀ, ಮಿಶ್ರಾ, ರಾಕ್ಷಸಿಕಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೂದ್ರ, ತಸ್ಕರ, ವೈಶ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ರಾಜ, ಗೋವು ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಅಶುಭಫಲಗಳೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಶುಭಫಲ

ಸ್ವಾಶೋಪವಿಷ್ಣುಸ್ತಿಸ್ತಂತಸ್ತೇ ಲೋಕಾಃ ಕ್ಷೇಮಮಾಪ್ನುಯುಃ |

ಅಂಧಕಂ ಮಂದಸಂಜ್ಞಂ ಚ ಮಧ್ಯಸಂಜ್ಞಂ ಸುಲೋಚನಂ || ೨೬೧ ||

ಪರೀಯಾದ್ಗಣಯೇದ್ಭಾನಿ ರೋಹಿಣ್ಯಾದಿಚತುರ್ವಿಧಂ |

ಸ್ಥಿರಭೇಷ್ವರ್ಕಸಂಕ್ರಾಂತಿಜ್ಞೇಯಾ ವಿಷ್ಣು ಪದಾಹ್ವಯಾ || ೨೬೨ ||

ಷಡಶೀತಿಮುಖಾ ಜ್ಞೇಯಾ ದ್ವಿಸ್ತಭಾವೇಷು ರಾಶಿಷು |

ತುಲಾಘಟಾಜಯೋರ್ಜ್ಞೇಯೋ ವಿಷುವತ್ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಮಃ || ೨೬೩ ||

ಯಾಮ್ಯಾಯನೇ ಸ್ಥಿರೇ ತ್ವಾದ್ಯಾಃ ಪರಾಃ ಸೌಮ್ಯೇಂದುಮೂರ್ತಿಭೈಃ |

ಮೇಧ್ಯಾ ವಿಷುವತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪುಣ್ಯನಾಡ್ಯಸ್ತು ಪೋಡಶ || ೨೬೪ ||

ಸಂಧ್ಯಾ ತ್ರಿನಾಡೀಪ್ರಮಿತಾರ್ಕಬಿಂಬೋದ್ಯೋದಯಾಸ್ತತಃ |

ಪ್ರಾಕ್ಪಶ್ಚಾದ್ಯಾಮ್ಯಸೌಮ್ಯೇ ಚೇತ್ಪುಣ್ಯಂ ಪೂರ್ವಾಪರೇಽದನಿ || ೨೬೫ ||

೨೬೧-೨೬೩. ಸುಪ್ತಾವಸ್ಥೆ, ಉಪವೇಷಣಾವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪುರುಷನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಅಂಧಕ, ಮಂದ ಮಧ್ಯ, ಸುಲೋಚನ ದುಂತಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಫಲ ಗಳೂ ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಸ್ಥಿರ ರಾಶಿಸಂಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಪದವೆಂದೂ, ದ್ವಿಸ್ತಭಾವರಾಶಿ ಸಂಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಷಡಶೀತಿಯೆಂದೂ, ತುಲಾ ಮತ್ತು ಮೇಷ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗಳಿಗೆ ವಿಷುವತ್ತೆಂದೂ ಸಂಜ್ಞೆಗಳುಂಟು.

೨೬೪-೨೬೬. ಕಟಕ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಪದ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಗತಿ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳೂ, ಮಕರ ಮತ್ತು ಷಡಶೀತಿಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಗತಿ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳೂ, ವಿಷುವತ್ಸಂಕ್ರಮಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಗತಿ ಗಳಿಗೆಗಳೂ ಪುಣ್ಯಕಾಲಗಳೆನಿಸುವುವು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾನಂತರ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಉದಯಾತ್ಮರ್ವ ಮೂರು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಸಂಕ್ರಮಣವಾದರೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭವು ದಕ್ಷಿಣಾಯನವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿನವೂ, ಉತ್ತರಾಯಣವಾದರೆ ಪರದಿನವೂ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆನಿಸುವುದು. ಸಂಕ್ರಮಣವಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ನಕ್ಷತ್ರದವರಿಗೆ ಫಲಾ

ಯಾದೃಶೇನೇಂದುನಾ ಭಾನೋಃ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಸ್ತಾದೃಶಂ ಫಲಂ ।

ನರಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ತದ್ರಾಶೌ ಶೀತಾಂಶೋಃ ಸಾಧ್ಯಸಾಧು ಚ ॥ ೨೬೬ ॥

ಸಂಕ್ರಾಂತೇಃ ಪರತೋ ಭಾನುಭುಕ್ತೋ ಯಾವನ್ನಿರಂತಕೈಃ ।

ರವೇರಯನಸಂಕ್ರಾಂತಿಸ್ತದಾ ತದ್ರಾಶಿಸಂಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೬೭ ॥

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗ್ರಹಗರ್ಹಂ ನಾ ಜನ್ಮನ್ಯುಭಯಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ ।

ವ್ರತೋದ್ವಾಹಾದಿಕೇಷ್ಟೇನ ದ್ವಯಂ ನೇಷ್ಟಂ ತು ತತ್ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೨೬೮ ॥

ತಿಲೋಪರಿ ಲಿಖೇಚ್ಚಕ್ರಂ ತ್ರಿತ್ರಿಸೂಲಂ ತ್ರಿಕೋಣಕಂ ।

ತತ್ರ ಹೇನು ವಿನಿಕ್ಷುಪ್ಯ ದದ್ಯಾದ್ಧೋಷಾಪನುತ್ತಯೇ ॥ ೨೬೯ ॥

ತಾರಾಬಲೇನ ಶೀತಾಂಶುಬಲವಾಂಸ್ತದ್ವಕಾದ್ರವಿಃ ।

ಬಲೇ ಸಂಕ್ರಮಮಾಣಸ್ತು ತದ್ವತ್ಪ್ರೇತಾ ಬಲಾಧಿಕಾಃ ॥ ೨೭೦ ॥

ಫಲಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಂದ್ರನ ಬಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಫಲದೊರೆಯುವುದು. ಅಯನಸ್ಥಾನವ ಅಂಶವು ಎಷ್ಟು ಹಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಷ್ಟುದಿನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಅಯನಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಯನದಿನವೆಂದು ಹೆಸರು.

೨೬೮-೨೭೦. ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲದ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗಲೀ, ರಾಶಿಯಾಗಲೀ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಅಥವಾ ಜನ್ಮರಾಶಿಯಾಗಲೀ ವ್ರತಬಂಧ (ಉಪನಯನ) ವಿನಾಶಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಪುರಸ್ಕವಲ್ಲ. ತದ್ವೋಪರಮನಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಳ್ಳಿನಮೇಲೆ ಮಂಡಲವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರೊಳಗೆ ತ್ರಿಸೂಲಾಂತರ್ಗತವಾದ ತ್ರಿಕೋಣವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ನಂತರ ಆ ತ್ರಿಕೋಣದಮೇಲೆ ಸುಮಣವನ್ನಿಟ್ಟು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ತಾರಾಬಲ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಬಲದಿಂದ ಚಂದ್ರನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನೂ, ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲದ ರಾಶ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇತರಗ್ರಹಗಳ ಬಲವನ್ನೂ ಪ್ರತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶುಭೋಕ್ತೋಽಪಿ ಜನ್ಮತಸ್ತ್ರಾಯದಶಪಟ್ಟು ಮುನೀಶ್ವರ |
ನವಪಂಚಾಂಬುರೈಃ ಸ್ವರ್ಗಾರ್ಹಿವಿಧ್ಯತೇ ನ ಚೇತ್ || ೨೨೦ ||

ಶುಭೋ ಜನ್ಮರ್ಷತಶ್ಚಂದ್ರೋ ದ್ಯುನಾಂಗಾಯಾರಿಸ್ತತ್ರಿಷು |
ಯಥೇಷ್ವಾಂತ್ಯಾಂಬುಧರ್ಮಸ್ಥೈರ್ವಿಬುಧೈರ್ವಿಧ್ಯತೇ ನ ಚೇತ್ || ೨೨೧ ||

ತ್ಯಾಯಾರಿಷು ಕುಜಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಜನ್ಮನಾ ಚೇನ್ನ ವಿಧ್ಯತೇ |
ವ್ಯಯೇಷ್ವಂಕಸ್ಥಿತ್ಯೈಃ ಸೌರಿಸ್ತಾಮ್ಯಸೂರ್ಯೈಃ ಶುಭಾಪಧಾತ್ || ೨೨೨ ||

ಜ್ಞಃ ಸ್ವಾಯಾರ್ಯಪ್ಪಪಾಯೇಷು ಜನ್ಮತಶ್ಚೇನ್ನ ವಿಧ್ಯತೇ |
ಧೀತ್ಯಂಕಾದಿಗಜಾಂತಸ್ಥೈಃ ಶತಾಂಕರಹಿತೈಃ ಶುಭೈಃ || ೨೨೩ ||

ಜನ್ಮರಾಶೇರ್ಗುರುಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ್ವಾಯಗೋದಧ್ಯಸ್ತಗೋ ನ ಚೇತ್ |
ವಿಧ್ಯತೇರಿತ್ಯಾಪ್ಪಪಾಂಬುತ್ರಗತೈಃ ಖೇಟೈರ್ಮುನೀಶ್ವರ || ೨೨೪ ||

೨೨೦. ಜನ್ಮರಾಶ್ಯವೇಕ್ಷಯಾ ಮೂರು, ಅರು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯನು ಒಂಭತ್ತು, ಐದು, ನಾಲ್ಕು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ರತಕ್ಕ ಶನಿ
ಭಿನ್ನರಾದ ಇತರಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿಧನಾಗದಿದ್ದರೆ ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾಗುವನು.

೨೨೧. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರನು ಎರಡು ಮೂರು ಅರು, ಏಳು,
ಹನ್ನೊಂದು, ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭನು. ಆದರೆ ಹನ್ನೆರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಒಂಭ
ತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಬುಧವರ್ಜಿತರಾದ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಯಾವ
ನೇಥಿಯೂ ಇರಕೂಡದು.

೨೨೨. ಕುಜನು ಮೂರು, ಅರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶುಭಕರನೆನಿಸು
ವನು. ಹನ್ನೆರಡು, ಐದು, ಒಂಭತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಶನಿ, ಬುಧ, ಸೂರ್ಯ ಇವ
ರಿಂದ ಈ ಕುಜನು ದೃಷ್ಟನಾಗದಿರಬೇಕು.

೨೨೩-೨೨೪. ಎರಡು ಹನ್ನೊಂದು, ಅರು, ಎಂಟು, ಹತ್ತರಲ್ಲಿರುವ
ಬುಧನೂ, ಐದು, ಮೂರು ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಎಂಟರಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರರಹಿತರಾದ
ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಅವಲೋಕಿತನಾಗದಿದ್ದರೆ ಶುಭಫಲಪ್ರದನೆನಿಸುವನು. ಹಾಗೆಯೇ
ಗುರುವೂ ಎರಡು, ಐದು, ಏಳು, ಒಂಭತ್ತು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದು ಹನ್ನೆ

ಜನ್ಮಭಾದಾಸುತಾಸ್ವಾಂಕಾಂತ್ಯಾಯೇಷ್ಟಿಷ್ಟೋ ಬ್ರಹ್ಮಗೋಃ ಸುತಃ |

ಚೇನ್ನ ವಿದ್ವೋಽವ್ಯಸತ್ತಾಂಗಂ ಪಾಂಕಾದ್ಯಾಯಾಽರಾಮಗೈಃ || ೨೭೬ ||

ನ ದದಾತಿ ಶುಭಂ ಕಿಂಚಿದ್ಗೋಚರೇ ನೇದಸಂಯುತೇ |

ತಸ್ಮಾದ್ವೇಧಂ ವಿಚಾರ್ಯಾಥ ಕಥನೀಯಂ ಶುಭಾಶುಭಂ || ೨೭೭ ||

ವಾಮುಭೇದವಿಧಾನೇನ ದುಷ್ಟೋಽಪಿ ಸ್ಯಾಚ್ಛುಭಂಕರಃ |

ಸಾಮ್ಯೇಕ್ಷಿತೋಽನಿಷ್ಟಫಲಃ ಶುಭದಃ ಪಾಪವೀಕ್ಷಿತಃ || ೨೭೮ ||

ನಿಷ್ಪಲಾ ತೌ ಗ್ರಹೌ ಸ್ವೇನ ಶತ್ರುಣಾ ಚ ವಿಲೋಕಿತೌ |

ನೀಚರಾಶಿಗತಃ ಸ್ವಸ್ಯ ಶತ್ರೋಃ ಪೇತ್ರಗತೋಽಪಿ ನಾ || ೨೭೯ ||

ಶುಭಾಶುಭಫಲಂ ನೈವ ದದ್ಯಾದಸ್ತಮಿತೋಽಪಿ ನಾ |

ಗ್ರಹೇಷು ವಿಷಮಸ್ಥೇಷು ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ವಾತ್ಪ್ರಯತ್ನತಃ || ೨೮೦ ||

ರಡು, ಎಂಟು ಹತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿಧನಾಗದಿದ್ದರೆ ಶುಭನೆನಿಸುವನು. ಶುಕ್ರನೂ ಜನ್ಮರಾಶ್ಯ ಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇದು, ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು. ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದು ಎಂಟು, ಏಳು, ಆರು, ಹತ್ತು, ಒಂಭತ್ತು. ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ಇತರಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗದಿದ್ದರೆ ಶುಭಕರನೆನಿಸುವನು.

೨೭೬-೨೮೦. ಗೋಚರಫಲದಲ್ಲಿ ವೇಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು. ಅದುದರಿಂದ ಗೋಚರದ ಶುಭಾಶುಭಫಲಗಳನ್ನು ವೇಧೆಯನ್ನರಿತು ಹೇಳಬೇಕು. ಆಶುಭಗ್ರಹ ವಿಧವಾದ ಗ್ರಹವು ಶುಭನಾದರೂ ಆಶುಭಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವನು. ವಾಮುವೇಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಷ್ಟಗ್ರಹವೂ ಶುಭಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವನು. ಅಲ್ಲದೇ ಶತ್ರುಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತವೂ ನೀಚರಾಶಿ ಸ್ಥಿತವೂ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಥವೂ ಆದ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡಲಾರವು. ರವಿಯೊಡಗೂಡಿ ಅಸ್ತರಾದರೂ ಆ ಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಗಳು ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನ ಏಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಬೀಳುವಿಕೆ ಈ ಎರಡೂ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಾಗಲೂ ಗ್ರಹಾರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಮಾನವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಹಾನಿವ್ಯದ್ವಿಗ್ರಹಾಧೀನಾ ತಸ್ಯಾತ್ಪಾಜ್ಯತಮಾ ಗ್ರಹಾಃ |

ಮಜೇರ್ಮುಕ್ತಾಫಲಂ ವಿದ್ಯುಮಾಖ್ಯಂ ಮರಕತಂ ತಥಾ

|| ೨೮೦ ||

ಪುಷ್ಯರಾಗಂ ತಥಾ ವಜ್ರಂ ನೀಲಂ ಗೋಮೇದಸಂಜ್ಞಿತಂ |

ವೈಡೂರ್ಯಂ ಭಾಸ್ಕರಾದೀನಾಂ ತುಷ್ಕೈಶ್ಚ ಧಾರ್ಯಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ

|| ೨೮೧ ||

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದಿದಿನಸೇ ಚಂದ್ರೋ ಯಸ್ಯ ಶುಭಪ್ರದಃ |

ಸ ಪಕ್ಷಸ್ತಸ್ಯ ಶುಭದಃ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೋಽನ್ಯಥಾಶುಭಃ

|| ೨೮೨ ||

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಶುಭಶ್ಚಂದ್ರೋ ದ್ವಿತೀಯನವಪಂಚಮೇ |

ರೀಫರಂಧ್ರಾಂಬುಸಂಸ್ಥೈಶ್ಚೇನ್ನ ವಿದ್ವೋ ಗಗನೇಚರೈಃ

|| ೨೮೩ ||

ಜನ್ಮಸಂಪದ್ವಿಪಕ್ಷೇನು ಪ್ರತ್ಯರೀ ಸಾಧಕೋ ವಧಃ |

ಮಿತ್ರಂ ಪರಮಮಿತ್ರಂ ಚ ಜನ್ಮಭಾತ್ತು ಪುನಃ ಪುನಃ

|| ೨೮೪ ||

೨೮೦-೨೮೪. ಸೂರ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹತ್ವಪ್ರತಿಗಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಣಿ, ಮುತ್ತು, ಹವಳ, ಪಚೈ, ಪುಷ್ಯರಾಗ, ವಜ್ರ, ನೀಲ, ಗೋಮೇದಕ, ವೈಡೂರ್ಯ ಈ ನವರತ್ನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಮಾಸದ ರುದ್ರಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಕನಿಗೆ ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾಗಿರುವುದಾದರೆ ಆ ಪಕ್ಷವೆಲ್ಲಾ ಆತನಿಗೆ ಶುಭನಾದವೆಂದೂ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆಶುಭನಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗಲೂ ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾಗುವನೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶುಭನಾದ ಚಂದ್ರನು ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಎರಡು, ಹನ್ನೆರಡು ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವಿದ್ವನಾಗಿರಬಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಆತನು ಶುಭಫಲಪ್ರದನೆನಿಸುವನು.

೨೮೫-೨೮೮. ಜನ್ಮಾದಿಯಾಗಿ ತಾರಾಬಲವು ಜನ್ಮ, ಸಂಪತ್, ವಿಪತ್ ಕ್ಷೇಮ, ಪ್ರತ್ಯಯಕ್, ಸಾಧನ, ವಧ, ಮಿತ್ರ, ಪರಮಮಿತ್ರ ಎಂದು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾಗಿ ಆಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು ಈ ತಾರೆಗಳು ಆಶುಭಪ್ರದಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಾಕ, ಬೆಲ್ಲ, ಉಪ್ಪು, ಸ್ವರ್ಣ ಸಹಿತನಾದ ತಿಲ ಇವುಗಳನ್ನು ವಾನಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ದೋಷವು ನಿವೃತ್ತಿ

ಜನ್ಮತ್ರಿಪಂಚಸಪ್ತಾಖ್ಯಾಸ್ತಾರಾ ನೇಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾಃ |

ಶಾಕಂ ಗುಡಂ ಚ ಲವಣಂ ಸತಲಂ ಕಾಂಚನಂ ಕೃನಾತ್ || ೨೮೬ ||

ಅನಿಷ್ಟಫಲನಾಶಾಯ ದದ್ಯಾದೇತದ್ವಿಜಾತಯೇ |

ಕೃಷ್ಣೇ ಬಲವತೀ ತಾರಾ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷೇ ಬಲೀ ಶಶೀ
ಚಂದ್ರಸ್ಯ ದ್ವಾದಶಾವಸ್ಥಾ ರಾಶೌ ರಾಶೌ ಯಥಾಕ್ರಮಂ || ೨೮೭ ||

ಯಾತ್ರೋದ್ವಾಹಾದಿಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಮತುಲ್ಯಫಲಪ್ರದಾಃ |

ಷಷ್ಠಿಘ್ನಂ ಗತಚಂದ್ರಕ್ಷೃಂ ತತ್ಕಾಲಘಟಿಕಾನ್ವಿತಂ ||
ವೇದಘ್ನ ಮಿಷುವೇದಾಂತ್ಯಮವಸ್ಥಾ ಭಾನುಭಾಗತಃ || ೨೮೮ ||

ಪ್ರವಾಸನಷ್ಟಾಖ್ಯಮೃತಾ ಜಯೋ ಹಾಸ್ಯಂ ರತಿರ್ಮುಧಾ |

ಶನಿಭುಕ್ತಿ ಜ್ವರಃ ಕಂಪಃ ಸುಸ್ಥಿತಿರ್ನಾಮಸನ್ನಿಭಾಃ || ೨೮೯ ||

ಪಟ್ಟಿ ಬಂಧನಯಾದೋಗ್ರಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಭೂಷಣಂ |

ಧಾತ್ವಾಕರಂ ಯುದ್ಧಕರ್ಮ ಮೇಷಲಗ್ನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿ || ೨೯೦ ||

ಯಾಗುವುದು. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತಾರಾಬಲವನ್ನೂ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಬಲವನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು. (ಅಂದರೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರತಿರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹನ್ನೆರಡು ಅವಸ್ಥೆಗಳಿರುವುವು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾತ್ರೆಯಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುಗಳಾಗುವುವು. ಆ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ ಚಂದ್ರನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದ ಗತಘಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರವತ್ತರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುವ ಲಬ್ಧಿಗಳೇ ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರುವುವು.

೨೮೯ ಆ ವ್ಯಾದರಾನವಸ್ಥೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಪ್ರವಾಸ, ನಷ್ಟ, ಮೃತಿ ಜಯ, ಹಾಸ್ಯ, ರತಿ, ಮುದ, ಹಸಿವು, ಭೋಜನ, ಜ್ವರ, ಕಂಪ, ಸುಸ್ಥಿತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುವು.

೨೯೦-೩೦೧. (1) ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಪ್ರಯಾಣ, ಸಂಧಿ, ಯುದ್ಧ ಒಡವೆ ಮತ್ತು ಗಣಿಗಳ ಕೆಲಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೇಷಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು.

ಮಂಗಳಾನಿ ಸ್ಥಿರಾಣ್ಯಂಬುವೇಷ್ಮಕರ್ಮಪ್ರವರ್ತನಂ ।

ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಸಕ್ತಾದಿ ವ್ಯಪಲಗ್ನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿ

|| ೨೯೦ ||

ಕಲಾವಿಜ್ಞಾನಶಿಲ್ಪಾನಿ ಭೂಷಣಾಹವಸಂಶ್ರವಂ ।

ಗಜೇಂದ್ರಾಹಾಭಿಷೇಕಾದ್ಯಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಿಥುನೋದಯೇ

|| ೨೯೧ ||

ವಾಪೀಕೂಸತಡಾಗಾದಿ ವಾರಿಬಂಧನಮೋಕ್ಷಣಂ ।

ಪೌಷ್ಟಿಕಂ ಲಿಪಿಲೇಖಾದಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕರ್ಕಟೋದಯೇ

|| ೨೯೨ ||

ಇಕ್ಷುಧಾನ್ಯವಣಿಕ್ಪಣ್ಯಕೃಷಿಸೇವಾದಯಃಸ್ಥಿರೇ ।

ಸಾಹಸಾಹಸಭೂಪಾದ್ಯಂ ಸಿಂಹಲಗ್ನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿ

|| ೨೯೪ ||

ವಿದ್ಯಾಶಿಲ್ಪಾಷಠಂ ಕೃತ್ಯಂ ಭೂಷಣಂ ಚ ಚರಸ್ಥಿರಂ ।

ಕನ್ಯಾಲಗ್ನೇ ವಿಧೇಯಂ ಚ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಖಿಲಮಂಗಲಂ

|| ೨೯೫ ||

(೨) ಮಂಗಳಕರ್ಮ, ಸ್ಥಿರಕಾರ್ಯಗಳು, ನೀರು, ಮನೆ, ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪಶುವಿಕ್ರಯಣಾದಿಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಪಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುವುದು.

(೩) ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಶಿಲ್ಪ, ಭೂಷಣ, ಯುದ್ಧ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಗಜಾಭಿಷೇಕ, ವಿನಾಹ ಈ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಿಥುನಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು.

(೪) ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಎರಿ, ಪುಷ್ಟಿಕರ್ಮಗಳು, ಲೇಖನಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟಕಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

(೫) ಕಬ್ಬು, ಇತರಧಾನ್ಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೃಷಿ, ಸೇವಾಕರ್ಮ ಇನ್ನೂ ಸ್ಥಿರಕಾರ್ಯಾರಂಭ, ಸಾಹಸದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು.

(೬) ವಿದ್ಯಾ, ಶಿಲ್ಪ, ಔಷಧಿ, ಒಡವೆ, ಪುಷ್ಟಿಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕನ್ಯಾಲಗ್ನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವುದು.

(೭) ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಯಾಣ, ಪಶುಗಳ ವಿಕ್ರಯಣ, ವಿನಾಹ ವೃತಾದಿಗಳು, ತೂಕಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು ಇವುಗಳಿಗೆ ತುಲಾಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುವುದು.

ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಯಾನಂ ಚ ಪಶೂದ್ವಾಹವೃತ್ತಾದಿಕಂ ।

ತುಲಾಯಾಮುಖಿಲಂ ಕರ್ಮ ತುಲಾಭಾರಾತ್ರಿತೇ ಚ ಯತ್ || ೨೯೬ ||

ಸ್ಥಿರಕರ್ಮಾಖಿಲಂ ಕಾರ್ಯಂ ರಾಜಸೇವಾಭಿಷೇಚನಂ ।

ಚಾರ್ಯಕರ್ಮಸ್ಥಿರಾರಂಭಾಃ ಕರ್ತವ್ಯಾ ವೃತ್ತಿಕೋದಯೇ || ೨೯೭ ||

ವೃತ್ತೋದ್ವಾಹಪ್ರಯಾಣಾತ್ಪ್ರಗಜಶಿಲ್ಪಕಲಾದಿಕಂ ।

ಚರಸ್ಥಿರವಿಮಿಶ್ರಂ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಾರ್ಮುಕೋದಯೇ || ೨೯೮ ||

ಚೌಪಬಂಧನಮೋಕ್ಷಾಸ್ತೃಕೃಷಿಗೋಶ್ವಾದಿಕರ್ಮ ಯತ್ ।

ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಪಶುದಾಸಾದಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಕರೋದಯೇ || ೨೯೯ ||

ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಪಶ್ಚಂಭು ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮಕಲಾದಿಕಂ ।

ಜಲಸಾತ್ರಾಸ್ತೃಶಸ್ತ್ರಾದಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಲಶೋದಯೇ || ೩೦೦ ||

(8) ಸ್ಥಿರಕರ್ಮಗಳು, ರಾಜಸೇವಾ, ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ, ಕಳ್ಳತನ ಇವುಗಳಿಗೆ ವೃತ್ತಿಕಲಗ್ನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವುದು.

(9) ವೃತ್ತ ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ, ಪ್ರಯಾಣ, ಕುದುರೆ, ಆನೆ, ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆ, ಚರ, ಸ್ಥಿರ, ಮಿಶ್ರಕಾರ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಧನುರ್ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು.

(10) ಧನುರ್ಬಂಧನ, ಮೋಕ್ಷಗಳು, ಅಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ, ಕೃಷಿ, ಗೋವು, ಕುದುರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಪ್ರಯಾಣ, ಪಶು, ಸೇವಕರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಈರಿತಿಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಕರ ಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು.

(11) ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪಶು, ನೀರು, ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮ, ಕಲಾದಿಗಳು, ಜಲಸಾತ್ರಸಂಗ್ರಹ, ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕುಂಭಲಗ್ನವು ಉತ್ತಮವಾದುದು.

ವ್ರತೋದ್ಧಾಹಾಭಿಷೇಕಾಂಬುಷ್ಠಾ ಪನಂ ಸನ್ನಿವೇಶನಂ ।

ಭೂಷಣಂ ಜಲಪಾತ್ರಾಶ್ಚಕರ್ಮ ಮೀನೋದಯೇ ಶುಭಂ || ೩೦೧ ||

ಮೇಷಾದಿಷು ವಿಲಗ್ನೇಷು ಶುದ್ಧೇಷ್ಟೇವಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯತಿ ।

ಕ್ರೂರಗ್ರಹೇಕ್ಷಿತೇಷೂಗ್ರಸಂಯುತೇಷೂಗ್ರಮೇವ ಹಿ || ೩೦೨ ||

ಗೋಯುಗ್ಮಕರ್ಕಶನ್ಯಾಂತ್ಯ ಶುಲಾಜಾಪಧರಾಃ ಶುಭಾಃ ।

ಶುಭಕ್ಷ್ಯತ್ವಾಶುಭಾಸತ್ಯ ಇತರಾಃ ಪಾಪರಾಶಯಃ || ೩೦೩ ||

ಗ್ರಹಯೋಗಾನಲೋಕಾಭ್ಯಾಂ ರಾಶಿರ್ಧತ್ತೇ ಗ್ರಹೋದ್ಭವಂ ।

ಫಲಂ ತಾಭ್ಯಾಂ ವಿಹೀನೋಽಸೌ ಸ್ವಭಾವಮುಪಸರ್ಪತಿ || ೩೦೪ ||

(12) ಉಪನಯನ, ವಿನಾಹ, ಅಭಿಷೇಕ, ಜಲಸ್ನಾನ, ಭೂಷಣ ಪರಿಗ್ರಹ, ಜಲಪಾತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹ, ಅಶ್ವಕರ್ಮ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೀನಲಗ್ನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು. ಈ ರೀತಿ ಹನ್ನೆರಡು ಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೦೨-೩೦೪. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೇಷಾದಿಲಗ್ನಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತಗಳಾಗಿ ರುದ್ಧಗಳಿಸಿದ್ದರೆ, ಶುಭಪ್ರದಗಳಾಗುವುವು. ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯುತವೂ, ದುಷ್ಟವೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅಶುಭಪ್ರದಗಳಿಸುವುವು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ ಕಟಕ, ಕನ್ಯಾ, ಮೀನ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸು ಈ ಲಗ್ನಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಾಧಿಪತ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಶುಭಲಗ್ನಗಳಿಸುವುವು. ಉಳಿದ ಲಗ್ನಗಳು ಅಂದರೆ ಮೇಷ, ಸಿಂಹ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪಾಪಲಗ್ನಗಳಿಸಿವೆ. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದು ಅಥವಾ ಬಲಿಷ್ಠಗ್ರಹದ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಆ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಫಲವು ಜೊರೆಯುವುದು. ಯಾವ ಗ್ರಹದ ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಲೀ ಯೋಗವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಲಗ್ನವು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೇ ಫಲವನ್ನಾಗಿ ಕೊಡುವುದು.

ಅದೌ ಸಂಪೂರ್ಣಫಲದಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯಫಲಪ್ರದಂ |

ಅಂತೇ ಶುಚ್ಯಫಲೇ'ಲಗ್ನೇ ಸರ್ವಸ್ಥಿತ್ವೇವಮೇವ ಹಿ

|| ೩೦೫ ||

ಸರ್ವತ್ರ ಪ್ರಥಮಂ ಲಗ್ನಂ ಕರ್ತುಶ್ಚಂದ್ರಬಲಂ ತತಃ |

ಕಲ್ಪ್ಯಮಿಂದೌ ನ ಬಲಿನಿ ಸಪ್ತಮೇ ಬಲಿನೋ ಗ್ರಹಾಃ

|| ೩೦೬ ||

ಚಂದ್ರಸ್ಯ ಬಲಮಾಧಾರಮಾಧೇಯಂ ಚಾನ್ಯಖೇಟಿಕಂ |

ಆಧಾರಭೂತೇನಾಧೇಯಂ ಧೀಯತೇ ಪರಿಧಿಸ್ಥಿತಂ

|| ೩೦೭ ||

ಚೇದಿಂದುಃ ಶುಭದಃ ಸರ್ವೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಫಲಪ್ರದಾಃ |

ಅಶುಭಶ್ಚೇದಶುಭದಾ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಧನಾಧಿಪಂ

|| ೩೦೮ ||

ಲಗ್ನ ಸ್ವಾಮ್ಯುದಿತಾಯೇಶಾಸ್ತ್ರೇಷ್ವಂಶೇಷು ಸ್ಥಿತೋ ಗ್ರಹಃ |

ಲಗ್ನೋದ್ಯವಂ ಫಲಂ ಧತ್ತೇ ಧನಾತೀತೋ ದ್ವಿತೀಯಕಂ

|| ೩೦೯ ||

೩೦೫-೩೧೦. ಲಗ್ನಾದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಫಲವೂ, ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಫಲವೂ, ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶುಚ್ಯಫಲವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಸಕಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮೊದಲು ಲಗ್ನ ಬಲವೂ ಅನಂತರ ಚಂದ್ರಬಲವೂ ಇರಬೇಕು. ಒಂದುವೇಳೆ ಚಂದ್ರ ಬಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಲಗ್ನಾತ್ಮಪ್ರಮದ್ವಯಾದರೂ, ಬಲಿಷ್ಠಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವೆನಿಸಿರಬೇಕು. ಸಕಲಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಚಂದ್ರನೇ ಆಧಾರಭೂತನಾದವನು. ಆಧಾರಭೂತನಾದ ಈ ಚಂದ್ರನ ಬಲವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಕಲಗ್ರಹಗಳೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿರುವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಶುಭಫಲಪ್ರದನಾದರೆ ಇತರ ಸಕಲಗ್ರಹಗಳೂ ಶುಭಪ್ರದರೇ ಆಗುವರು. ಆದರೆ ಧನಾಧಿಪತಿ ಅಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಪತಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಲಗ್ನವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಲಗ್ನಾಂಶದ್ವಯದ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಲಗ್ನದ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುವು. ಆದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾಧಿಪತಿ ಮಾತ್ರ ಆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿ ಸಕಲ ಭಾವಗಳನ್ನೂ ಆಯಾ ಫಲಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಲಗ್ನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ,

ಏವಂ ಸ್ಥಾನೇಷು ಶೇಷೇಷು ಚೈವಮೇವಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಯೇತ್ |

ಲಗ್ನಂ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಂ ಲಭ್ಯತೇತ್ಯೈದಿರ್ನೈರ್ನಹಿ || ೩೧೦ ||

ದೋಷಾಲ್ಪತ್ವಂ ಗುಣಾಧಿಕ್ಯಂ ಬಹುಸಂತತಮಿಷ್ಯತೇ |

ದೋಷಾದ್ಬುದ್ಧೋ ಹಿ ಕಾಲಸ್ತಮಪಿ ಮಾಷ್ಟ್ರಂ ಪಿತಾನುಹಃ || ೩೧೧ ||

ಅಪ್ಯಶೌಚಗುಣಾಧಿಕ್ಯಂ ದೋಷಾನ್ಯತ್ತೇ ತತೋ ಹಿ ತೇ |

ಅನೂರಿಕ್ತಾಷ್ಟಮಿಾ ಪಕ್ಷೀ ದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಪಿ || ೩೧೨ ||

ಪರಿಘಸ್ಯ ಚ ಪೂರ್ವಾರ್ಧಂ ವೃತೀಪಾತೇ ಸನ್ನೇಧೃತೌ |

ಸಂಧ್ಯಾಸೂಪಸ್ತನೇ ವಿಷ್ಣ್ವಾಮನುಭಂ ಪ್ರಥಮಾರ್ತವಂ || ೩೧೩ ||

ಫಲಾಫಲಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು. ಗುಣಗಣಭರಿತವಾದ ಲಗ್ನವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲೆಯೇ ಫಲಕೊಡುವುದು.

೩೧೧-೩೧೨. ದೋಷವು ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿ ಗುಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನದ ಫಲವು ಸಂತತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು. ದೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಲಗ್ನವು ದುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನದ ಫಲವು ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೋಷಾಧಿಕ್ಯದ ಲಗ್ನಫಲವನ್ನು ಜಾತಕನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು.

೩೧೩-೩೧೪. ಅನೂವಾಸ್ಯಾ, ರಿಕ್ತತಿಥಿಗಳು, ಅಷ್ಟಮೀ, ಪಕ್ಷೀ, ದ್ವಾದಶೀ, ಪ್ರತಿಪತ್, ಪರಿಘಯೋಗ, ವೃತೀಪಾತ, ವೈಧೃತಿ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ, ಉಪಶ್ಲವಕಾಲ, ಭದ್ರಾಕರಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪ್ರಥಮರಜಸ್ವಲೆಯಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ವಾರಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ರಜಸ್ವಲೆಯಾದರೆ ರೋಗಿಷ್ಠಿಯಾಗುವಳು. ಸೋಮವಾರವಾದರೆ ಪತಿಪ್ರಿಯೆಯಾಗುವಳು. ಮಂಗಳವಾರವಾದರೆ ದುಃಖಿನಿಯಾಗುವಳು. ಬುಧವಾರವಾದರೆ ಪುತ್ರಿಣಿಯಾಗುವಳು. ಗುರುವಾರವಾದರೆ ಭೋಗಿನಿಯಾಗುವಳು. ಶುಕ್ರವಾರವಾದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗುವಳು.

ರುಗ್ನಾ ಪತಿಪ್ರಿಯಾ ದುಃಖಾ ಪುತ್ರಿಣೀ ಭೋಗಿನೀ ತಥಾ |

ಪತಿವ್ರತಾ ಕ್ಲೇಶಯುಕ್ತಾ ಸೂರ್ಯನಾರಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್

|| ೩೧೪ ||

ಯನಾಗ್ನಿ ರೌದ್ರಭಾಗ್ಯಾಹಿ ದ್ವೀಶೇಂದ್ರಾದಿಹ್ಯುಪದ್ವಿಷಾಃ |

ತಾರಕಾ ನ ಹಿತಾ ನಾಸಾ ಮಧೂರ್ಜಶುಚಿಪೌಷಕಾಃ

|| ೩೧೫ ||

ಭದ್ರಾ ಚ ಸಂಕ್ರಮೋ ನಿದ್ರಾ ರಾತ್ರಿಶ್ಚಂದ್ರಾರ್ಕಯೋರ್ಗ್ರಹಃ |

ಕುಲಟಾ ಪಾಪಭೋಗೇಷು ನಿಂದ್ಯರ್ಷೇ ನಿಂದ್ಯವಾಸರೇ

|| ೩೧೬ ||

ತಿಲಾಜ್ಯದೂರ್ವಾ ಜುಹುಯಾದ್ಗಾಯತ್ರಾಷ್ಟ್ರತಂ ಬುಧಃ |

ಸುವರ್ಣಗೋತಿಲಾನ್ಯದ್ಯಾತ್ಸರ್ವದೋಷಾಪನುತ್ರಯೇ

|| ೩೧೭ ||

ಆದ್ಯಾ ನಿಶಶ್ಚತಸ್ತಸ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಅಪಿ ಸಮಾಃ ಪರೈಃ |

ಓಜರಾತ್ಯಂಶಗೇ ಚಂದ್ರೇ ಲಗ್ನೇ ಪುಂಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತೇ

|| ೩೧೮ ||

ವಳು. ಶನಿವಾರವಾದರೆ ಕ್ಲೇಶಯುಕ್ತಳಾಗುವಳು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾನು ವಾರಾದಿಯಾದ ಏಳು ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಜಸ್ವಲಾ ಫಲಗಳನ್ನು ರಿಯಬೇಕು

೩೧೪-೩೧೮. ಭರಣೀ, ಕೃತ್ತಿಕಾ, ಆರಿವ್ರಾ, ಪುಬ್ಬ, ಆಶ್ಲೇಷ, ವಿರಾಜಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಥಮಾರ್ತವಕ್ಕೆ ಶುಭಪ್ರದಗಳಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಚೈತ್ರ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಪುಷ್ಯ ಈ ಮಾಸಗಳು ಅಶುಭ ಪ್ರದಗಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಭದ್ರಾಕರಣ, ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ನಿದ್ರಾಕಾಲ ರಾತ್ರಿಕಾಲ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರದ ಗ್ರಹಣಕಾಲ ಈ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಋತುಮತಿ ಯಾದವಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಪಲಗ್ನಗಳು, ನಿಷಿದ್ಧತಥಿನಾರಾದಿಗಳೂ ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆಯಾದವಳೂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾಗುವಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ದೋಷನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ತಿಲ, ಆಜ್ಯ, ದೂರ್ವ ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಗಾಯತ್ರೀಮೋನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣ, ಗೋವು, ತಿಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಬ್ರೂಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಬೇಕು.

೩೧೮-೩೧೯. ರಾತ್ರಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಯಾಮ ಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಾಧಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕಾಲವಲ್ಲ. ಗರ್ಭಾಧಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು

ಉಪವೀಶೀ ಯುಗ್ಮತಿಥಾವನಗ್ನಃ ಕಾಮಯೇತ್ಪ್ರಿಯಂ ।
ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ಪುರುಷಸ್ಯಕ್ತಾ ಪೌಷ್ಕಮೂಲಾಹಿಸಿತ್ಯಭಂ ॥ ೩೧೯ ॥

ಪ್ರಸಿದ್ಧೇ ಪ್ರಥಮೇ ಗರ್ಭೇ ತೃತೀಯೇ ವಾ ದ್ವಿತೀಯಕೇ ।
ಮಾಸೇ ಪುಂಸವನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸೀಮಂತಂ ಚ ಯಥಾ ತಥಾ ॥ ೩೨೦ ॥

ಚತುರ್ಥೇ ಮಾಸಿ ಪಷ್ಠೇ ವಾಶ್ಯಪ್ತಮೇ ವಾ ತದೀಶ್ವರೇ ।
ಬಲೋಪಪನ್ನೇ ದಂಪತ್ಯೋಶ್ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ ॥ ೩೨೧ ॥

ಅರಿಕ್ತಾ ಪರ್ವದಿನಸೇ ಕುಜಜೀವಾರ್ಕವಾಸರೇ ।
ತೀಕ್ಷ್ಣಮಿಶ್ರಾರ್ಕವರ್ಜ್ಯೇಷು ಪುಂಭಾಂಶೇ ರಾತ್ರಿನಾಯಕೇ ॥ ೩೨೨ ॥

ಶುದ್ಧೇಷ್ವಮೇ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾತ್ತಯೋರ್ಲಗ್ನೇ ನ ನೈಧನೇ ।
ಶುಭಗ್ರಹಯುತೇ ದೃಷ್ಟೇ ಪಾಪದೃಷ್ಟಿವಿವರ್ಜಿತೇ ॥ ೩೨೩ ॥

ಓಜರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನವು ಪುಂಗುಕವೀಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಪುಂಜನನವಾಗುವುದು. ಯುಗ್ಮತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯುಗ್ಮಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಪುನೇಶಮಾಡಿದವಳು ಸ್ತ್ರೀಶಿಶುವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಆದರೆ ರೇವತಿ ಮೂಲಾ ಅಶ್ಲೇಷಾ ಮತ್ತು ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂಬಂಧಮಾಡಕೂಡದು.

೩೨೦-೩೨೧. ಪ್ರಥಮಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪುಂಸವನವನ್ನೂ, ನಾಲ್ಕು, ಆರು ಎಂಟನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದಿನದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರ ತಾರಾಬಲಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

೩೨೨-೩೨೩. ಪುಂಸವನ ಸೀಮಂತಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ರಿಕ್ತತಿಥಿ ಪರ್ದದಿನಗಳು, ಮಂಗಳವಾರ, ಗುರುವಾರ ಮತ್ತು ಭಾನುವಾರಗಳೂ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವುದೂ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತತರಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಚಂದ್ರನು ಪುಂರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿಯಿದ್ದು, ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹವಿರುವುದಾಗಲೀ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲವೇ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇರುವಾಗ ಸೀಮಂತಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು.

ಶುಭಗ್ರಹೇಷು ಧೀಧರ್ಮಕೇಂದ್ರೇಷ್ವರಿಭವೇ ತ್ರಿಪು ।

ಪಾಪೇಷು ಸತ್ಸು ಚಂದ್ರೇಂತ್ಯನಿಧನಾದ್ಯರಿವರ್ಜಿತೇ

॥ ೩೨೪ ॥

ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾಣಾಮೇಕೋಪಿ ಲಗ್ನಾದಂತ್ಯಾತ್ಮಜಾಪ್ನಗಃ ।

ಸೀಮಂತಿನೀಂ ವಾ ತದ್ಗರ್ಭಂ ಬಲೀ ಹಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ

॥ ೩೨೫ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ಮನುಹೂರ್ತೇಽಪಿ ಸೂತಕಾಂತೇಽಪಿ ವಾ ಶಿಶೋಃ ।

ಜಾತಕರ್ಮ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಪಿತೃಪೂಜನಪೂರ್ವಕಂ

॥ ೩೨೬ ॥

ಸೂತಕಾಂತೇ ನಾಮಕರ್ಮ ವಿಧೇಯಂ ತತ್ಕುಲೋಚಿತಂ ।

ನಾಮಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಶಸ್ತಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಂಗಲೈಃ ಸುಸಮೀಕ್ಷಿತೈಃ

॥ ೩೨೭ ॥

ದೇಶಕಾಲೋದಘಾತಾದ್ಯೈಃ ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣಂ ಯದಾ ।

ಅನಸ್ತಗೇ ಭೃಗಾಪೀಜ್ಯೇ ತತ್ಕಾರ್ಯೇ ಚೋತ್ತರಾಯಣೇ

॥ ೩೨೮ ॥

ಸೀಮಂತಲಗ್ನದಿಂದ ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಹತ್ತು ಈ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ಹನ್ನೆರಡು ಮತ್ತು ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ಲಗ್ನಾತ್ ಹನ್ನೆರಡು, ಐದು, ಎಂಟನೆಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರೂರಗ್ರಹವಿದ್ದರೂ ಅದು ಸೀಮಂತಿನಿಯಾದ ಪ್ರೀಯನ್ಮಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅಕೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನಾಗಲೀ ಕೊಲ್ಲುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀಮಂತಕ್ಕೆ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಲಗ್ನವನ್ನಿಡಬೇಕು.

೩೨೬-೩೨೯. ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿದಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಥವಾ ಚಾತಾಶೌಚ ಸಿದ್ಧವಾದಮೇಲೋ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ಪಿತೃಗಳ ಪೂಜಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಸೂತಕಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿರುವ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಇಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದು. ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಗುರು, ಶುಕ್ರರ ಅಸ್ತವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಚರ, ಸ್ಥಿರ, ಮೃದು, ಸ್ಥಿಪ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ

ಚರಸ್ಥಿರವ್ಯದುಕ್ಷಿಪ್ರನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭವಾಸರೇ |

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲೋಪೇತೇ ದಿವಸೇ ಚ ಶಿಶೋಃ ಪಿತುಃ

|| ೩೨೯ ||

ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶೇ ಚ ನಿಧನೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುತೇ |

ಷಷ್ಠೇ ಮಾಸ್ಯಷ್ಟಮೇ ವಾಪಿ ಪುಂಸಾಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಶು ಪಂಚಮೇ || ೩೩೦ ||

ಸಪ್ತಮೇ ಮಾಸಿ ವಾ ಕಾರ್ಯಂ ನವಾನ್ನ ಪ್ರಾಶನಂ ಶುಭಂ |

ರಿಕ್ತಾಂ ದಿನಕ್ಷಯಂ ನಂದಾಂ ದ್ವಾದಶೀಮಷ್ಟಮಾಮಫ

|| ೩೩೧ ||

ತೃತ್ವಾನ್ಯತಿಥಿಸು ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಪ್ರಾಶನಂ ಶುಭವಾಸರೇ |

ಚರಸ್ಥಿರವ್ಯದುಕ್ಷಿಪ್ರನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭನೈಧನೇ

| ೩೩೨ ||

ದಶಮೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುಕ್ತೇ ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶಕೇ |

ಪೂರ್ವಾರ್ಧೇ ಸೌಮ್ಯಖೇಟೇನ ಸಂಯುಕ್ತೇ ವೀಕ್ಷಿತೇಽಪಿ ವಾ

|| ೩೩೩ ||

ತ್ರಿಷಷ್ಟಲಾಭಗೈಃ ಕ್ರೌಢೈಃ ಕೇಂದ್ರಧೀಧರ್ಮಗೈಃ ಶುಭೈಃ |

ವ್ಯಯಾರಿನಿಧನಸ್ಥೇ ಚ ಚಂದ್ರೇಽನ್ಯ ಪ್ರಾಶನಂ ಶುಭಂ

| ೩೩೪ |

ಶುಭವಾರದದಿನ ಚಂದ್ರ ತಾರಾಬಲಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣಮಾಡಬಹುದು.

೩೩೦-೩೩೪. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಐದು ಏಳು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಮತಿಂಗ ಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರು, ಎಂಟು ಮುಂತಾದ ಸಮತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶುಭಲಗ್ನ, ಶುಭಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮರುದ್ಧಿಯಿರುವ ಲಗ್ನ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ರಿಕ್ತತಿಥಿ, ಕ್ಷಯತಿಥಿ, ನಂದ ತಿಥಿಗಳು, ದ್ವಾದಶೀ, ಅಷ್ಟಮಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳು ಪ್ರಶ ಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಚರ, ಸ್ಥಿರ, ಮೃದು, ಕ್ಷಿಪ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ, ಲಗ್ನಾಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ ಲಗ್ನದಶಮಶುದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹಸಂಬಂಧ, ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಳಿರುವುದು, ಒಂದು, ಐದು, ಒಂಭತ್ತು, ಏಳು, ನಾಲ್ಕು, ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರುವುದೂ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನಕ್ಕೆ ಬಹು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ತೃತೀಯೇ ಪಂಚಮೇ ಜಾಬ್ಧೀ ಸ್ವಕುಲಾಚಾರತೋಽಪಿ ನಾ ।

ಬಾಲಾನಾಂ ಜನ್ಮತಶ್ಚಾಲಂ ಸ್ವಗೃಹ್ಯೋಕ್ತವಿಧಾನತಃ

॥ ೩೩೫ ॥

ಸೌಮ್ಯಾಯನೇ ನಾಸ್ತುಗಯೋಃ ಸುರಾರಿಸುರಮಂತ್ರಣೋಃ ।

ಅಪರ್ವರಿಕ್ತಾತಿಥಿಷು ಶುಕ್ರೇಜ್ಯಜ್ಞೇಂದುವಾಸರೇ

॥ ೩೩೬ ॥

ದಸ್ರಾದಿತೀಜ್ಯಚಂದ್ರೇಂದ್ರಪೂಷಭಾನಿ ಶುಭಾನಿ ತು ।

ಚೌಲಕರ್ಮಣಿ ಹಸ್ತಕ್ಷ್ಮಾತ್ರೀಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಚ ವಿಷ್ಣುಭಾತ್

॥ ೩೩೭ ॥

ಪಟ್ಟಬಂಧನಚೌಲಾನ್ ಪುಶನೇ ಚೋಪನಾಯನೇ ।

ಶುಭದಂ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಮಶುಭಂ ತ್ವನ್ಯಕರ್ಮಣಿ

॥ ೩೩೮ ॥

ಅಷ್ಟಮೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುಕ್ತೇ ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶಕೇ ।

ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೇ ನ ಶೀತಾಂಶೌ ಪಷ್ಪಾಷ್ಟಾಂತ್ಯವಿವರ್ಜಿತೇ

॥ ೩೩೯ ॥

೩೩೫-೩೩೯. ಮಗುವಿಗೆ ಚೂಡಾಕರ್ಮಮಾಡಲು ಜನ್ಮತಃ ಮೂರು

ಆಫವ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಅದನ್ನು ಸ್ವಶಾಖಾನುಸಾರ
ವಾಗಿ ಕುಲಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಡದೇ ನಡೆಸಬೇಕು. ಉತ್ತರಾಯಣ
ದಲ್ಲಿ ಗುರುರುಕ್ರಾಸ್ತವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಪರ್ಮ ಮತ್ತು ರಿಕ್ತತಿಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶುಕ್ರ
ಗುರು, ಬುಧ, ಚಂದ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ರೋಹಿಣೀ
ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ರೇವತೀ ಮುಂತಾದ ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಲವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.
ಇದೇರೀತಿ ಉಪನಯನಕ್ಕೂ ಇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಹಸ್ತ
ಚಿತ್ರ, ಸ್ವಾತಿಯೂ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ಶತಭಿಷಗಲೂ ಪ್ರಶಸ್ತಗಳೆನಿಸಿವೆ.
ಚೌಲೋಪನಯನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು. ಉಳಿದ
ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕು.
ಚೌಲೋಪನಯನ ಲಗ್ನಗಳು ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಶುಭಾಂಶಗಳಿಂದಲೂ
ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಜನ್ಮಲಗ್ನದಿಂದ ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿಯು ಚೌಲೋಪನಯನ
ಲಗ್ನವಾಗಿರಕೂಡದು. ಚಂದ್ರನು ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಮನೆಗಳ
ಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ
ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಇರಬೇಕು.

ಧನತ್ರಿಕೋಣಕೇಂದ್ರಸ್ಥೈಃ ಶುಭೈಸ್ತ್ವಾಯಾರಿಗೈಃ ಪರೈಃ |
ಅಭ್ಯಕ್ತೇ ಸಂಧ್ಯಯೋರ್ಮಾರ್ಗೇ ನಿಶಿ ಭುಕ್ತ್ವಾ ನ ವಾಹನೇ || ೩೪೦ ||

ನೋತ್ಕಟೇ ಭೂಷಿತೇ ನೈವ ಯಾನೇ ನ ನವಮೇಛ್ನಿ ಚ |
ಕ್ಷೌರಕರ್ಮ ಮಹೀಪಾನಾಂ ಪಂಚಮೇ ಪಂಚಮೇಽಹನಿ || ೩೪೧ ||

ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕ್ಷೌರನಕ್ಷತ್ರೇಷ್ಯಥ ವಾಸ್ಯೋದಯೇ ಶುಭಂ |
ನೃಪನಿಪ್ರಾಜ್ಞಯಾ ಯಜ್ಞೇ ಮರಣೇ ಬಂಧನೋಕ್ಷಣೇ || ೩೪೨ ||

ಉದ್ವಾಹೇಽಖಿಲವಾರಕ್ಷ್ಯತಥಿಷು ಕ್ಷೌರಮಿಷ್ಟದಂ |
ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಂಗಲೇಷ್ವಾದೌ ಮಂಗಲಾಯ ಕ್ಷುರಾರ್ಪಣಂ || ೩೪೩ ||

೩೪೦-೩೪೨. ಅಭ್ಯಂಜನಸ್ನಾನವಾದಮೇಲೂ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ರಾತ್ರಿವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಊಟವಾದಮೇಲೂ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೋಪದಿಂದಿರುವಾಗಲೂ, ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ನವಮಿಯ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ರಾಜರು ಪ್ರತಿಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೌರಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕ್ಷೌರಕರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಹಿತನಾಗಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ರಾಜಾಜ್ಞೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಜ್ಞೆ, ಯಜ್ಞ, ದೊಡ್ಡವರ ಮರಣಕಾಲ, ಬಂಧನಮೋಕ್ಷಕಾಲ ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

೩೪೩. ಮದುವೆಗೆ ಹೇಳಿದ ದಿನ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಸರ್ವ ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದು ಮಂಗಳಕರವಾದದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಉದ್ವಾಹಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣಕರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು.

ನವಮೇ ಸಪ್ತಮೇ ವಾಸಿ ಪಂಚಮೇ ದಿವಸೇಽಪಿ ವಾ |

ತೃತೀಯೇ ಬೀಜನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭವಾರೇ ಶುಭೋದಯೇ || ೩೪೪ ||

ಸನ್ಮುಗ್ಧಾಣ್ಯಾಲಂಕೃತ್ಯ ವಿಶಾನಧ್ವಜತೋರಣೈಃ |

ಅಶಿಷೋ ವಾಚನಂ ಕಾರ್ತಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಾಂಗನಾದಿಭಿಃ || ೩೪೫ ||

ಸಹ ವಾದಿತ್ರಸ್ಯ ತ್ಯಾಜ್ಯೈರ್ಗತ್ವಾ ಪ್ರಾಗುತ್ಪರಾಂ ದಿತಂ |

ತತ್ರ ಮೃದಂ ಗೃಹಿತ್ವಾಶು ಯಥಾವತ್ಪುನರಾಗತಃ || ೩೪೬ ||

ಮೃಣ್ಮಯೇಽಪ್ಯಥವಾ ವೈಣನೇಽಪಿ ಪಾತ್ರೇ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ |

ಅನೇಕಬೀಜಸಂಯುಕ್ತಂ ತೋಯಂ ಪುಷ್ಪಾಭಿತೋಭಿತಂ || ೩೪೭ ||

ಆಧಾನಾದಷ್ಟಮೇ ವರ್ಷೇ ಜನ್ಮತೋ ವಾಗ್ರಜನ್ಮನಾಂ |

ರಾಜ್ಞಾನೋಕ್ತಾದಶೇ ಮೌಂಜೀಬಂಧನಂ ದ್ವಾದಶೇ ವಿಶಾಂ || ೩೪೮ ||

೩೪೪-೩೪೭. ಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವೊದಲು ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಶುಭವಾರವಿರುವಾಗ ಮನೆಯನ್ನು ರಂಗವಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಧ್ವಜತೋರಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ವೃದ್ಧಾಶೀರ್ವಾದ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಸುನಾಸಿನಿಯರಿಂದ ಕೂಡಿ, ಉತ್ತರದಿಗ್ಭಾಗದಿಂದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಮೃಣ್ಮಯನಾದ ಅಥವಾ ಬದಿರಿನಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಆದರಮೇಲೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಇದೇ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವೆನಿಸುವುದು.

೨೪೮-೩೫೨. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವಟುವಿಗೆ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮ ಅಥವಾ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡುವ ಉಪನಯನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಕಾಮ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಐದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕಾಮನಾದವನಿಗೆ ಆರನೆಯ ವರ್ಷವೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುವುದು.

ಜನ್ಮತಃ ಪಂಚಮೇ ವರ್ಷೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ |

ಉಪನೀತೀ ಯತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಾರ್ಯಂ ತತ್ಪೋಪನಾಯನಂ

|| ೩೪೯ ||

ಬಾಲಸ್ಯ ಬಲಹೀನೋಽಪಿ ಸಿತೋ ಜೀವಃ ಶುಭಪ್ರದಃ |

ಯಥೋಕ್ತವತ್ಸರೇ ಕಾರ್ಯಮನುಕ್ತೇ ನೋಪನಾಯನಂ

|| ೩೫೦ ||

ದ್ವೈತ್ಯಮಾನಗುರೌ ಶುಕ್ರೇ ಶಾಖೇಶೇ ಚೋತ್ತರಾಯಣೇ |

ವೇದಾನಾಮಧಿಸಾ ಜೀವಶುಕ್ರಭಾಮಬುಧಾಃ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೩೫೧ ||

ಶರದ್ಗ್ರೀಷ್ಮವಸಂತೇಷು ವೃತ್ತ್ಯಮಾಪ್ತು ದ್ವಿಜನ್ಮನಾಂ |

ಮುಖ್ಯಂ ಸಾಧಾರಣಂ ತೇಷಾಂ ತಪೋ ಮಾಸಾದಿಪಂಚಸು

|| ೩೫೨ ||

ಸ್ವಕುಲಾಚಾರಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಮಾಘಮಾಸೇ ಶು ಘಾಲ್ಗುನೇ |

ವಿಧಿಜ್ಞಶ್ಚಾರ್ಥವಾಂಛೈಶ್ಚೇ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಃ

|| ೩೫೩ ||

ಉಪನೀತನಾಗುವ ವಟುವಿಗೆ ಶುಕ್ರನ ಬಲವಿದ್ದರೂ, ಗುರುಬಲವಿದ್ದೀತರ ಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲವು ಅತೀತವಾಗದಂತೆ ಉಪನಯನಮಾಡಬೇಕು. ಉಪನಯನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಕ್ರರು ಅಸ್ತರಾಗಿದ ಕೂಡದು. ಉತ್ತರಾಯಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವೇದಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರೂ ಆಯಾ ಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿರಬೇಕು. ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, ಶರದೃತುಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯವರ್ಣದವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಮಾಘಾದಿ ಐದು ತಿಂಗಳುಗಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೫೩-೩೫೬. ಮಾಘ, ಘಾಲ್ಗುಣಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನೀತವಾದ ವಟುವು ಕುಲಾಚಾರ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆನಿಸುವನು. ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿಯೂ, ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ವೈಶಾಖದಲ್ಲಿ ಧನವಂತನೂ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಜ್ಯೇಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಉಪನೀತನಾದ ವಟುವು

ವೈಶಾಖೇ ಧನವಾಸ್ತೇದತಾಸ್ತುನಿದ್ಧಾ ನಿಶಾರದಃ ।

ಉಪನೀತೋ ಬಲಾಢ್ಯಶ್ಚ ಚೈಷ್ವೇ ನಿಧಿನಿದಾಂ ವರಃ

|| ೩೫೪ ||

ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷೇ ದ್ವಿತೀಯಾ ಚ ತೃತೀಯಾ ಪಂಚಮಾ ತಥಾ ।

ತ್ರಯೋದಶೀ ಚ ದಶಮಾ ಸಪ್ತಮಾ ವ್ರತಬಂಧನೇ

|| ೩೫೫ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಶ್ರೇಕಾವರೀ ಸಷ್ಟೀ ದ್ವಾದಶ್ಯನಾಸ್ತು ಮಧ್ಯಮಾಃ ।

ಕೃಷ್ಣೇ ದ್ವಿತ್ರೀಷಾಸಂಖ್ಯಾಶ್ಚ ತಿಥ್ಯೋನ್ಯಾ ಹ್ಯತಿನಿಂದಿತಾಃ

|| ೩೫೬ ||

ಧಿಷ್ಣಾನ್ಯ ಕರ್ತೃಯಾಂಶೇಷ ರುದ್ರಾದಿತ್ಯುತ್ತರಾಣಿ ಚ ।

ನಿಷ್ಣಾತ್ರಯಾಶ್ಚಮಿತ್ರಾಬ್ಜಯೋನಿಭಾನ್ಯ ಪನಾಯನೇ

|| ೩೫೭ ||

ಜನ್ಮಭಾದ್ರಪದಮಂ ಕರ್ಮ ಸಂಘಾತಕ್ಷೇಪಂ ತು ಮೋಡತಂ ।

ಅಷ್ಟಾದಶಂ ಸಮುದಯಂ ತ್ರಯೋವಿಂಶಂ ವಿನಾಶನಂ

|| ೩೫೮ ||

ಬಲಿಷ್ಠನೂ, ವೇದಷ್ಟನೂ. ಅಗುವನು. ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ್ವಿತೀಯಾ ತೃತೀಯಾ, ಪಂಚಮಾ ತ್ರಯೋದಶೀ, ದಶಮಾ, ಸಪ್ತಮಾ ಈ ತಿಥಿಗಳೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಏಕಾವರೀ, ಸಷ್ಟಿ, ದ್ವಾದಶೀ ತಿಥಿಗಳು ಮಧ್ಯಮವಾದುವುಗಳು. ಉಳಿದುವುಗಳು ಅಧಮಗಳೆನಿಸುವುವು. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಿದಿಗೆ ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಾ ಈ ಮೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದುವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಅಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೩೫೭-೩೬೪. ಕ್ಷುಪ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ರೇವತಿ, ಪುಷ್ಯ, ಅದ್ರಾಕ್ಷ ಪುನರ್ವಸು, ಉತ್ತರಾತ್ರಯ (ಅಂದರೆ ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾ ಭಾದ್ರ) ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ, ಶತಭಿಷ, ಅಶ್ವಿನೀ, ಅನೂರಾಧ, ರೋಹಿಣೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಮಟುವಿನ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ದಿಂದ ಹತ್ತನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಕರ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೆಂದೂ, ಹದಿನಾರನೆಯ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಘಾತನಕ್ಷತ್ರವೆಂದೂ, ಹದಿನೊಂಟನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಮುದಯವೆಂದೂ, ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರನೆಯದಕ್ಕೆ ವಿನಾಶನವೆಂದೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯದಕ್ಕೆ ಮಾನಸವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಬಾರದು. ಉಪನಯ

ಮಾನಸಂ ಪಂಚವಿಂಶಕ್ಷಂ ನಾಚರೇಚ್ಛುಭಮೇಷು ತು |

ಅಚಾರ್ಯಸಾಮ್ಯಕಾವ್ಯಾಣಾಂ ವಾರಾಃ ಶಸ್ತ್ರಾಃ ಶಶೀನಯೋಃ

|| ೩೫೯ ||

ವಾತಾ ತು ಮಧ್ಯಮಾ ಚೈವ ವ್ರತೇಽನ್ಯಾ ನಿಂದಿತೌ ಮತೌ |

ತ್ರಿಧಾ ವಿಭಜ್ಯ ದಿವಸಂ ತತ್ರಾದೌ ಕರ್ಮ ದೈವಿಕಂ

|| ೩೬೦ ||

ದ್ವಿತೀಯೇ ಮಾನುಷಂ ಕಾರ್ಯಂ ತೃತೀಯೇಂಶೇ ಚ ಪೈತ್ಯಕಂ |

ಸ್ವನೀಚಗೇ ತದಂಶೇ ವಾ ಸ್ವಾರಿಭೇ ವಾ ತದಂಶಕೇ

|| ೩೬೧ ||

ಗುರುಶಿಖಿನೋಶ್ಚ ಶಾಖೇಶೇ ಕಲಾಶೀಲವಿವರ್ಜಿತಃ |

ಸ್ವಾಧಿಪತ್ಯುಗೃಹಸ್ಥೇ ವಾ ತದಂಶಸ್ಥೇಫವಾ ವ್ರತೇ

|| ೩೬೨ ||

ಶಾಖೇಶೇ ವಾ ಗುರೌ ಶುಕ್ರೇ ಮಹಾಪಾತಕಕೃದ್ಭವೇತ್ |

ಸ್ವೋಚ್ಚಸಂಸ್ಥೇ ತದಂಶೇ ವಾ ಸ್ವರಾಶೌ ರಾಶಿಗೇ ಗಣೇ

|| ೩೬೩ ||

ಶಾಖೇಶೇ ವಾ ಗುರೌ ಶುಕ್ರೇ ಕೇಂದ್ರಗೇ ವಾ ತ್ರಿಕೋಣಗೇ |

ಅತೀವ ಧನವಾಂಶ್ಚೈವ ವೇದವೇದಾಂಗಪಾರಗಃ

|| ೩೬೪ ||

ನಕ್ಕೇ ಗುರು, ಬುಧ ಶುಕ್ರವಾರಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಭಾನು, ಸೋಮ ವಾರಗಳು ಮಧ್ಯಮಗಳು. ಉಳಿದ ವಾರಗಳು ನಿಂದಿತಗಳು. ಅಹಃ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೈವಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾನುಷಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಿತೃಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಗುರು, ಚಂದ್ರ, ಅಥವಾ ವೇದಾಧಿಪತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ನೀಚಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ರತ್ನನಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇದ್ದರೆ ಉಪನೀತನು ಕಲಾಶೀಲಾದಿಗಳಿಂದ ವಿವರ್ಜಿತನಾಗುವನು. ಅಧಿಪತ್ಯರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಆ ಅಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ ಮತ್ತು ಶಾಖಾಧಿಪತಿಗಳಿದ್ದರೆ, ವ್ರತಿಯು ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಸಗುವವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಉಚ್ಚ, ಉಚ್ಛಾಂಶ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಕೇಂದ್ರ ತ್ರಿಕೋಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ ಉಪನೀತನಾದ ವಟುವು ಧನಿಕನೂ ವೇದ ಮತ್ತು ವೇದಾಂಗ ಅಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಪರಮೋಚ್ಚಗತೇ ಜೀವೇ ಶಾಖೇಶೇ ನಾಥನಾ ಸಿತೇ ।

ವ್ರತೀ ವಿಶುದ್ಧೇ ನಿಧನೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರನಿಶಾರದಃ

॥ ೩೬೫ ॥

ಸ್ವಾಧಿಮಿತ್ರಗೃಹಸ್ಥೇ ನಾ ತಸ್ಯೋಚ್ಚಸ್ಥೇ ತದಂಶಗೇ ।

ಗುರೌ ಭೃಗೌ ನಾ ಶಾಖೇಶೇ ವಿದ್ಯಾಧನಸಮನ್ವಿತಃ

॥ ೩೬೬ ॥

ಶಾಖಾಧಿಪತಿವಾರಶ್ಚ ಶಾಖಾಧಿಪಬಲಂ ಶಿಶೋಃ ।

ಶಾಖಾಧಿಪತಿಲಗ್ನಂ ಚ ದುರ್ಲಭಂ ತ್ರಿತಯಂ ವ್ರತೇ

॥ ೩೬೭ ॥

ತಸ್ಮಾದ್ವೇದಾಂಶಗೇ ಚಂದ್ರೇ ವ್ರತೀ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದಃ ।

ಪಾಪಾಂಶಗೇ ಸ್ವಾಂಶಗೇ ನಾ ದರಿದ್ರೋ ನಿತ್ಯದುಃಖಿತಃ

॥ ೩೬೮ ॥

ಶ್ರವಣಾದಿತಿನಕ್ಷತ್ರೇ ಕರ್ಕಾಶಸ್ಥೇ ನಿಶಾಕರೇ ।

ತದಾ ವ್ರತೀ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಧನಧಾನ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಮಾನ್

॥ ೩೬೯ ॥

೩೬೫-೩೬೯. ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಪರಮೋಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮೋಚ್ಚಭಾಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿಯಿರುವುದಾದರೆ ವಟುವು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರನಿಪುಣನಾಗುವನು. ಅಲ್ಲದೇ ಆಧಿಮಿತ್ರರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅವರ ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರುವುದಾದರೆ ವಿದ್ಯಾಧನಯುಕ್ತನಾಗುವನು. ಉಪನಯನದಲ್ಲಿ ಶಾಖಾಧಿಪತಿಯ ವಾರ ಅವನ ಬಲ ಅವನ ಲಗ್ನ ಇವು ಮೂರು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು. ಆದರೆ ಅದು ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಶಾಖಾಧಿಪತಿಯ ರಾಶ್ಯಂಶಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವಾದ ವಟುವು ವೇದಪಾರಂಗತನಾಗುವನು. ಆದರೆ ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಸ್ವಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರುವುದಾದರೆ ವಟುವು ದರಿದ್ರನಾಗಿ ನಿತ್ಯದುಃಖಿಯಾಗುವನು. ಶ್ರವಣ ಆಥವ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ಕಟಕಾಂಶಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ವಟುವು ವೇದ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಧನ ಧಾನ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವನು.

ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶೇ ಚ ನೈಧನೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುತೇ ।

ಲಗ್ನೇ ತು ನಿಧನೇ ಸೌಮ್ಯೈಃ ಸಂಯುತೇ ವಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತೇ || ೩೭೦ ||

ಇಷ್ಟೈರ್ಜೀವಾರ್ಕಚಂದ್ರಾದ್ಯೈಃ ಪಂಚಭಿರ್ಬಲಿಭಿರ್ಗ್ರಹೈಃ ।

ಸ್ಮಾನ್ಮಾದಿಬಲಸಂಪೂರ್ಣೈಶ್ಚ ಶುಭಿರ್ವಾ ಶುಭಾನ್ವಿತೈಃ || ೩೭೧ ||

ಈಶ್ವನ್ನೈವಾಶ್ವೈಕವಿಂಶಮಯಾದೋಷವಿವರ್ಜಿತೇ ।

ರಾಶಯಃ ಸಕಲಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಶುಭಗ್ರಹಯುತೇಕ್ಷಿತಾಃ || ೩೭೨ ||

ಶುಭನವಾಂಶಕಗತಾ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಸ್ತೇ ಶುಭರಾಶಯಃ ।

ನ ಕದಾಚಿತ್ಕರ್ಕಟಾಂಶಶುಭೇಕ್ಷಿತಯುತೋಽಪಿ ವಾ || ೩೭೩ ||

ತಸ್ಮಾದ್ಗೋಮಿಥುನಾಂಶಾಶ್ಚ ತುಲಾಕನ್ಯಾಂಶಕಾಃ ಶುಭಾಃ ।

ಏವಂ ವಿಧೇ ಲಗ್ನಗತೇ ನವಾಂಶೇ ವ್ರತಮೀರಿತಂ || ೩೭೪ ||

೩೭೦-೩೭೬. ಶುಭಲಗ್ನ, ಶುಭಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ, ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಶುಭಗ್ರಹಯೋಗ ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ, ಗುರು, ಶನಿ, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿರುವುದು, ಅಥವಾ ಪದ್ವಲ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ನಾಲ್ಕುಗ್ರಹಗಳ ಯೋಜನೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾದೋಷಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶುಭಗ್ರಹಲಗ್ನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಭನವಾಂಶಗತರಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಶಿಗಳು ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಕಟಿಕಾಂಶವು ಮಾತ್ರ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ ಈ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಉಪನಯನಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರಬೇಕು. ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರಬಾರದು. ಒಂದು, ಆರು, ಎಂಟು, ಹನ್ನೆರಡು

ತ್ರಿಷಡಾಯಗತೈಃ ಸಾಹೈಃ ಷಡಷ್ಟಾಂತ್ಯವಿವರ್ಜಿತೈಃ ।

ಶುಭೈಃ ಷಷ್ಟಾಷ್ಟಲಗ್ನಾಂತ್ಯವರ್ಜಿತೇನ ಹಿಮಾಂತುನಾ ॥ ೩೭೫ ॥

ಸ್ತೋಚ್ಛ ಸಂಸ್ತೋಽಪಿ ಶೀತಾಂತುರ್ವೃತ್ತಿನೋ ಯದಿ ಲಗ್ನಗಃ ।

ಸ ಕರೋತಿ ಶಿಶುಂ ನಿಸ್ಸಂ ಸರ್ವತಃ ಕ್ಷಯರೋಗಿಣಂ ॥ ೩೭೬ ॥

ಸ್ಫುರ್ಜಿತೇ ಕೇಂದ್ರಗೇ ಭಾನೌ ವೃತ್ತಿನಾಂ ಪಿತೃನಾಶನಂ ।

ಪಂಚದೋಷೋನಿತಂ ಲಗ್ನಂ ಶುಭದಂ ಚೋಪನಾಯನೇ ॥ ೩೭೭ ॥

ವಿನಾ ವಸಂತಯತುನಾ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ಗಲಗ್ರಹೇ ।

ಅನರ್ಥಾಯ ನಿಷ್ಪಿಷ್ಯೋರ್ನತು ಸಂಸ್ಕಾರಮರ್ಹತಿ ॥ ೩೭೮ ॥

ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾದಿ ಚತ್ವಾರಿ ಸಪ್ತಮ್ಯಾದಿ ದಿನತ್ರಯಂ ।

ಚತುರ್ಥೀ ವಾ ಶುಭಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಅಷ್ಟಾವೇತೇ ಗಲಗ್ರಹಾಃ ॥ ೩೭೯ ॥

ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರಕೂಡದು. ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚರಾಶಿಗತನಾಗಿದ್ದರೂ ಉಪನಯನಲಗ್ನದಲ್ಲಿರಕೂಡದು. ಹಾಗಿರುವುದಾದರೆ ವಟುವು ದರಿದ್ರನೂ ಕ್ಷಯರೋಗಿಯೂ ಆಗುವನು.

೩೭೭-೩೭೯. ಲಗ್ನಾತ್ಯೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರವಿಕುಜಂಧರೆ ಪಿತೃನಾಶವಾಗುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದ ಲಗ್ನವೇ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳ ಗಳಗ್ರಹ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಿಥಿಗಳು ದುಷ್ಟವಲ್ಲ. ಅನರ್ಥಯನ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಕರಣ, ಷಷ್ಠೀ ಈ ತಿಥಿಗಳು ವ್ರತಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲ. ತ್ರಯೋದಶಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥೀ ಒಟ್ಟು ಈ ಎಂಟು ತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಗಳಗ್ರಹತಿಥಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು.

ಕ್ಷುರಿಕಾಬಂಧನಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನೃಪಾಣಾಂ ಪ್ರಾಕೃರಗ್ರಹಾತ್ |
ವಿವಾಹೋಕ್ತೇಷು ಮಾಸೇಷು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇಪೃಥಗೇ || ೩೮೦ ||

ಜೀನೇ ಶುಕ್ರೇ ಚ ಭೂಪುತ್ರೇ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ |
ಮೌಂಜೀಬಂಧೋಕ್ತತಿಥಿಷು ಕುಜವರ್ಜಿತವಾಸರೇ || ೩೮೧ ||

ನ ಚೇನ್ನವಾಂಶಕೇ ಕರ್ತುರಪ್ಪಮೋದಯವರ್ಜಿತೇ |
ಶುದ್ಧೇೞ್ಪಮೇ ವಿಧೌ ಲಗ್ನೇ ಪಷ್ಠಾಪ್ನಾಂತ್ಯವಿವರ್ಜಿತೇ || ೩೮೨ ||

ಧನತ್ರಿಕೋಣಕೇಂದ್ರಸ್ಥೈಃ ಶುಭೈಸ್ತ್ರಾ ಯಾರಿಗೈಃ ಪರೈಃ |
ಕ್ಷುರಿಕಾಬಂಧನಂ ಕಾರ್ಯಮರ್ಚಯಿತ್ವಾಮರಾನ್ವಿತ್ಯನ್ || ೩೮೩ ||

ಅರ್ಚಯೇತ್ಕ್ಷುರಿಕಾಂ ಸಮೃಗ್ಧೇವತಾನಾಂ ಚ ಸನ್ನಿಧೌ |
ತತಃ ಸುಲಗ್ನೇ ಬಧ್ನೀಯಾತ್ಕಟ್ಯಾಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಾಂ || ೩೮೪ ||

೩೮೦-೩೮೪. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ವಿವಾಹಾತ್ಮವರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಕ್ಷುರಿಕಾ ಬಂಧನವೆಂಬ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾಗುವ ಮಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಜ, ಗುರು, ಶುಕ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಭತಾರಾಚಂದ್ರಬಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ ನಡೆಸಬಹುದು. ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮಂಗಳವಾರವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಜನ್ಮರಾಶಿ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಮರಾಶಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಮು ಶುದ್ಧಿಯಿರುವಾಗ, ಚಂದ್ರನು ಒಂದು, ಆರು, ಎಂಟು ಹನ್ನೆರಡರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವಾಗ ನಡೆಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕ್ಷುರಿಕಾಬಂಧನಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಎರಡು, ಐದು ಒಂಭತ್ತು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಒಂದನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿರುವುದೂ ಮೂರು, ಆರು, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿರುವುದೂ ಪುರಸ್ತವಾದದ್ದು. ಇಂತಹ ಮುಕೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯಲಗ್ನವಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಯಾಮಾರ್ಥಾಗ್ರವಿಸ್ತಾರಪ್ರಮಾಣೇನೈವ ಛೇದಯೇತ್ |

ತಜ್ಞೇದಖಂಡಾನ್ಯಾಯಾಃ ಸ್ಕುರ್ಧ್ವಜಾಯೇ ರಿಪುನಾಶನಂ || ೩೮೫ ||

ಧೂಮ್ರಾಯೇ ಮರಣಂ ಸಿಂಹೇ ಜಯಃ ಶುನಿ ಚ ರೋಗಿತಾ |

ಧನಲಾಭೋ ವೃಷೇತ್ಯಂತಂ ದುಃಖೇ ಭನತಿ ಗರ್ವಭೇ || ೩೮೬ ||

ಗಜಾಯೇ ಽತ್ಯಂತಸಂಪ್ರೀತಿದ್ವಾರ್ಷ್ವೇ ವಿತ್ತವಿನಾಶನಂ |

ಖಡ್ಗ ಪುಶ್ತಿಕಯೋರ್ಮಾನಂ ಗಣಯೇತ್ಸ್ವಾಂಗುಲೇನ ತು || ೩೮೭ ||

ಮಾನಾಂಗುಲೇಷು ಪರ್ಯಾಯಾನೇಕಾದಶಮಿತಾಂ ತ್ಯಜೇತ್ |

ಶಃಷಾಣಾಮಂಗುಲಾನಾಂ ಚ ಫಲಾನಿ ಸ್ಕುರ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ || ೩೮೮ ||

ಪುತ್ರಲಾಭಃ ಶತ್ರುವಧಃ ಸ್ತ್ರೀಲಾಭೋ ಗಮನಂ ಶುಭಂ |

ಅರ್ಥಹಾನಿಶ್ಚಾರ್ಥವೃದ್ಧಿಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಸಿದ್ಧಿರ್ಜಯಃ ಸ್ತುತಿಃ || ೩೮೯ ||

೩೮೫-೩೮೯. ಅನಂತರ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಛೇದ್ಯವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯದ ಆಕಾರವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಛೇದಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಛೇದವಾದ ಆ ಆಕಾರದಿಂದ ಈರಿತಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಉಹಿಸಬೇಕು. ಛೇದ್ಯವಾದ ಆಯವು ಧ್ವಜಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಶುಕ್ರನಾಶವೂ, ಧೂಮ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮರಣವೂ, ಸಿಂಹಾಕಾರವು ಬಂದರೆ ಜಯಲಾಭವೂ, ನಾಯಿಯ ಆಕಾರವು ಬಂದರೆ ರೋಗ ಭಯವೂ, ವೃಷಭಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಧನಲಾಭವೂ, ಗರ್ವಭಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ದುಃಖಿಯೂ, ಗಜಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತ್ಯತಿಶಯವೂ, ಕಾಗೆಯ ಆಯದಲ್ಲಿ ವ್ರವ್ಯನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕತ್ತಿಯ ಪ್ರಮಾಣವು ವಟುವಿನ ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗುಲಕ್ಕಿಂತ ಮೀರಿರಕೂಡದು. ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗುಲದ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಹತ್ತು ಅಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಖಡ್ಗದ ಫಲವು ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಶೋಷಿಸುವುದು. ಪುತ್ರಲಾಭ, ಶತ್ರುವಧ ಸ್ತ್ರೀಲಾಭ, ಶುಭಪ್ರಯಾಣ, ಅರ್ಥಹಾನಿ, ಅರ್ಥವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಸಿದ್ಧಿ, ಜಯ ಸ್ತುತಿ ಮುಂತಾದ ಫಲಗಳು ಮೊರೆಯುವುವು.

ಸ್ಥಿತೋ ಧೃಜೇ ವೃಷಾಯೇ ವಾ ನಷ್ಟಾ ಚೇತ್ಸೂರ್ವತೋ ವ್ರಣಂ |
ಸಿಂಹೇ ಗಜೇ ಮಧ್ಯಭಾಗೇ ತ್ವಂತಭಾಗೇ ಶ್ವಕಾಕಯೋಃ || ೩೯೦ ||

ಘ್ರೂಮ್ರಗರ್ದಭಯೋರ್ನೈವ ವ್ರಣಂ ಶ್ರೇಯೋಂತ್ಯಭಾಗಗಂ |
ಅಘೋತ್ತರಾಯಣೇ ಶುಕ್ರಜೀವಯೋರ್ಧ್ವಶ್ಯಮಾಸಯೋಃ || ೩೯೧ ||

ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಗುರೋರ್ಗೇಹಾನ್ನಿ ವೃತ್ತಾನಾಂ ಯತಾತ್ಮನಾಂ |
ಚಿತ್ರೋತ್ತರಾದಿತೀಜ್ಯಾಂತ್ಯ ಹರಿಮಿತ್ರನಿಧಾತ್ಮಷು || ೩೯೨ ||

ಭೇಷ್ಠಕೇಂದುಜ್ವೇಜ್ಯ ಶುಕ್ರವಾರಲಗ್ನಾಂಶಕೇಷು ಚ |
ಪ್ರತಿಪತ್ವನರಕ್ತಾಮಾ ಚಾಪ್ಯಮಿಾ ಚ ದಿನತ್ರಯಂ || ೩೯೩ ||

ಹಿತ್ತಾನ್ಯದಿವಸೇ ಕಾರ್ಯಂ ಸಮಾವರ್ತನಮುಂಡನಂ |
ಸರ್ವಾಶ್ರಮಾಣಾಂ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಹ್ಯುತ್ತಮೋಯಂ ಗೃಹಾಶ್ರಮಃ || ೩೯೪ ||

೩೯೦-೩೯೧. ಧ್ವಜ ಮತ್ತು ವೃಷ ಇವುಗಳ ಆಯದಲ್ಲಿ ಘುರಿಕೆಯು ನಷ್ಟವಾದರೆ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ರಣವಾಗುವುದು. ಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಆನೆ ಇವುಗಳ ಆಯದಲ್ಲಿ ಭಗ್ನವಾದರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯವೂ, ನಾಯಿ, ಕಾಗೆ ಇವುಗಳ ಆಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದರೆ ಅಂತ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಗಾಯವಾಗುವುದು. ಘ್ರೂಮ್ರ ಮತ್ತು ಗರ್ದಭಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದರೆ ವ್ರಣಾದಿಗಳಾಗದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಮಾವರ್ತನೆಗೆ ಮುಹೂರ್ತವು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು.

೩೯೨, ೩೯೩. ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಕ್ರಾಸ್ತಮಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಗುರುಗೃಹದಿಂದ ಸ್ವಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಸಮಾವರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತ, ಉತ್ತರ, ವುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ರೇವತಿ, ಶ್ರವಣ, ಅನೂರಾಧ, ರೋಹಿಣಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಭಾನು, ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರಗಳೂ, ಅದೇ ಗ್ರಹಗಳ ಕಾಲಹೋರಿಗಳೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಪಾಡ್ಯ, ಪರ್ವತಿಧಿಗಳು, ರಿಕ್ತತಿಧಿಗಳೂ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಅಷ್ಟಮ್ಯಾದಿಯಾದ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾವರ್ತನ

ಸುಖಂ ತತ್ರಾಪಿ ಭಾಮಿನ್ಯಾಂ ಶೀಲವತ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತಂ ತತಃ |

ತಸ್ಯಾಃ ಸಚ್ಚೇಲಲಬ್ಧಿಸ್ತು ಸುಲಗ್ನವತಃ ಖಲು

|| ೩೯೫ ||

ಪಿತಾಮಹೋಕ್ತಂ ಸಂವೀಕ್ಷ್ಯ ಲಗ್ನಶುದ್ಧಿಂ ಪ್ರವಚ್ಛತುಂ |

ಪುಣ್ಯೇಹ್ಮಿ ಲಕ್ಷಣೋಪೇತಂ ಸುಖಾಸೀನಂ ಸುಚೇತಸಂ

|| ೩೯೬ ||

ಪ್ರಣಮ್ಯ ದೇವವತ್ಸುಚ್ಛೇದ್ಯೈವಜ್ಞಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ |

ತಾಂಬೂಲಫಲಪುಷ್ಪಾದ್ಯೈಃ ಪೂರ್ಣಾಂಜಲಿರುಸಾಗತಃ

|| ೩೯೭ ||

ಪತ್ರ ಚೇಲ್ಲಗ್ನಗಃ ಕ್ರೂರಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಪ್ತಮಗಃ ಕುಜಃ |

ದಂಪತ್ಯೋರ್ಮರಣಂ ನಾಚ್ಯಂ ವರ್ಷಾಣಾಮಷ್ಟಕಾತ್ಪುರಾ

|| ೩೯೮ ||

ಯದಿ ಲಗ್ನಗತಶ್ಚಂದ್ರಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಪ್ತಮಗಃ ಕುಜಃ |

ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಭರ್ತೃಮರಣಮಷ್ಟವರ್ಷಾಂತರೇ ಬುಧೈಃ

|| ೩೯೯ ||

ಕರ್ಮಾಂಗಭೂತವಾದ ಮುಂಡನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಾನವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶೀಲವತಿಯಾದ ಕನ್ಯಾಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅನೇಕಸುಖಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಸೌಶೀಲ್ಯಾದಿಗುಣಗಳು ಕನ್ಯೆಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯೆಗೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೩೯೬-೪೦೦. ಈಗ ಪಿತಾಮಹಪ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿವಾಹಲಗ್ನಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ವಿವಾಹದಿನ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಗಾಗಿ ಶುಭದಿನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ ಸಂತುಷ್ಟಾಂತರಂಗವುಳ್ಳ ದೈವಜ್ಞನ ಸಮಾಸಕ್ತಿಯೋಗಬೇಕು. ಫಲಪ್ರಸೃತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳಿಂದ ದೈವಜ್ಞನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಈರೀತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನವಾಗಿ ಬಂದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಲಗ್ನಾತ್ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನಿದ್ದರೆ ಗಣಕನು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಮರಣವು ಎಂಟುವರ್ಷಗಳ ಒಳಗೆ ಆಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಥವಾ ಆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ತತ್ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿದ್ದರೆ (ಆಗಲೂ) ಎಂಟುವರ್ಷದೊಳಗೇ ಭರ್ತೃಮರಣವುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಲಗ್ನಾತ್ಪಂಚಮಗಃ ಪಾಶಃ ಶತ್ರುದೃಷ್ಟಶ್ಚ ನೀಚಗಃ |

ಮೃತಪುತ್ರಾಥವಾ ಕನ್ಯಾ ಕುಲಟಾ ವಾ ನ ಸಂಶಯಃ

|| ೪೦೦ ||

ತ್ವತೀಯಪಂಚಸಪ್ತಾಯಕರ್ಮಗೋ ವಾ ನಿಶಾಕರಃ |

ಲಗ್ನಾತ್ಕರೋತಿ ಸಂಬಂಧಂ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಗುರುನೀಕ್ಷಿತಃ

|| ೪೦೧ ||

ತುಲಾಗೋಕರ್ಕಟಾಲಗ್ನಸಂಸ್ಥಾಃ ಶುಕ್ರೇಂದುಸಂಯುತಾಃ |

ನೀಕ್ಷಿತಾ ಪೃಚ್ಛತಾಂ ನೃಣಾಂ ಕನ್ಯಾಲಾಭೋ ಭವೇತ್ತದಾ

|| ೪೦೨ ||

ಸ್ತ್ರೀದ್ರೇಷ್ಯಾಣಃ ಸ್ತ್ರೀನವಾಂಶೇ ಯುಗ್ಮಲಗ್ನಂ ಸಮಾಗತಂ |

ನೀಕ್ಷಿತಂ ಚಂದ್ರಶುಕ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಕನ್ಯಾಲಾಭೋ ಭವೇತ್ತದಾ

|| ೪೦೩ ||

ಏವಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಭರ್ತೃಲಬ್ಧಿಃ ಪುಂಲಗ್ನೇ ಪುಂನವಾಂಶಕೇ |

ಪೃಚ್ಛಕಸ್ಯ ಭವೇಲ್ಲಗ್ನಂ ಪುಂಗ್ರಹೈರವಲೋಕಿತಂ

|| ೪೦೪ ||

ಲಗ್ನಾತ್ಪಂಚಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು ಶತ್ರುದೃಷ್ಟರಾಗಿ ನೀಚರಾಶಿಗತ ರಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯು ಮೃತಪುತ್ರಳಾಗಿಯೂ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾಗಿಯೂ ಆಗುವಳೆಂದು ದೈವಜ್ಞನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು.

೪೦೧-೪೦೪. ಪ್ರಶ್ನೆಲಗ್ನಾಪೇಕ್ಷಯಾ ಮೂರು, ಐದು, ಏಳು, ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದು ಗುರುವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವ ವಧೂವರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಲಗ್ನವು ತುಲಾ, ವೃಷಭ, ಕಟಕಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಚಂದ್ರರ ಸಂಬಂಧ ವಾಗಲೀ, ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಲೀ ಇದ್ದರೆ ಆ ಕನ್ಯಾಸಂಬಂಧವೇ ಆಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕನ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀವೇಷ್ಯಾಣ, ಸ್ತ್ರೀನವಾಂಶ, ಯುಗ್ಮಲಗ್ನ ಚಂದ್ರಶುಕ್ರರ ದೃಷ್ಟಿ ಇವು ಅವಶ್ಯಕ, ಹೀಗೆ ಭರ್ತೃಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪುಂಲಗ್ನ, ಪುಂನವಾಂಶ, ಪುಂಗ್ರಹಗಳ ದೃಷ್ಟಿ, ಓಜಲಗ್ನ ಇವುಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಶ್ನಲಗ್ನಾದ್ಯಸ್ಯ ರಾಶೌ ಶಶೀ ಯದಾ |
ಪಾಸದ್ಯಪ್ಪೋಽಥನಾ ರಂಧ್ರೇ ನ ಸಂಬಂಧೋ ಭವೇತ್ತದಾ || ೪೦೫ ||

ಪುಣ್ಯೈರ್ನಿಮಿತ್ತಶಕುನೈಃ ಪ್ರಶ್ನಕಾಲೇ ತು ಮಂಗಲಂ |
ದಂಪತ್ಯೋರಕುಭೈರೇತೈರಕುಭಂ ಸರ್ವತೋ ಭವೇತ್ || ೪೦೬ ||

ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿದಿನಸೇ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಾನ್ವಿತೇ |
ವಿನಾಹಭಸ್ಮೋದಯೇ ವಾ ಕನ್ಯಾವರಣಮನ್ವಯೈಃ || ೪೦೭ ||

ಭೂಷಣೈಃ ಪುಷ್ಪತಾಂಬೂಲಫಲೈರ್ಗಂಧಾಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ |
ಶುಕ್ಲಾಂಬರೈರ್ಗೀತವಾದ್ಯೈರ್ವಿಘ್ನಾಶೀರ್ವಚನೈಸ್ಸಹ || ೪೦೮ ||

ಕಾರಯೇತ್ಕನ್ಯಕಾಗೇಹೇ ವರಃ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಂ |
ತದಾ ಕುರ್ಯಾತ್ಪಿತಾ ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರದಾನಂ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕಂ || ೪೦೯ ||

೪೦೫-೪೦೭. ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಶ್ನಲಗ್ನಾದ್ಯವು ದಲ್ಲಿ ಪಾಸ ಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತನಾದ ಚಂದ್ರನಿರುವಾಗ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಕನ್ಯಾಸಂಬಂಧವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಶುಭಾಶುಭಶಕುನಗಳಿಂದ ವಿವಾಹದ ಸಂಭವಾಸಂಭವಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಪಂಚಾಂಗ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ (ಅಂದರೆ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕರಣ ಈ ಐದೂ ಶುಭವಾಗಿರುವ) ದಿನದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರಿಗೆ ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲವಿರುವಾಗ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ನರಪುಷ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾವರಣಮಾಡಬೇಕು.

೪೦೮-೪೦೯. ಕನ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಸಿತನು ಪುಷ್ಪ ತಾಂಬೂಲಗಳನ್ನು ಗಂಧಾಕ್ಷತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶುಕ್ಲವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ವೃದ್ಧಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಪುಣವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕನ್ಯಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಬೇಕು. ಕುಲ, ಶೀಲ, ವಯಸ್ಸು, ರೂಪ, ದ್ರವ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿರುವ ವರನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿರುವ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತ್ರಿಲೋಕಮಾದರಿಯೂ, ದಿವ್ಯಗಂಧಮಾಲಾಧಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳೂ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಳೂ, ಸರ್ವಾಭರಣ

ಕುಲತೀಲವಯೋರೂಪವಿತ್ತವಿದ್ಯಾಯುತಾಯ ಚ |

ವರಾಯ ತಾಂ ರೂಪವತೀಂ ಕನ್ಯಾಂ ದದ್ಯಾದ್ಯವೀಯಸೀಂ || ೪೧೦ ||

ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥಯಿತ್ವಾ ಚ ಶಚೀಂ ದೇವೀಂ ಗುಣಾಶ್ರಯಾಂ |

ತ್ವೇಲೋಕ್ಯಸುಂದರೀಂ ದಿವ್ಯಗಂಧಮಾಲಾಂಬರಾನ್ವತಾಂ || ೪೧೧ ||

ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಂ |

ಅನರ್ಘಮಣಿಮಾಲಾಭಿಭಾರಸಯಂತೀಂ ದಿಗಂತರಾನ್ || ೪೧೨ ||

ವಿಲಾಸಿನೀಸಹಸ್ರಾದ್ಯೈಃ ಸೇವಮಾನಾಮಹರ್ನಿಶಂ |

ಏನಂ ವಿಧಾಂ ಕುಮಾರೀಂ ತಾಂ ಪೂಜಾಂತೇ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದಿತಿ || ೪೧೩ ||

ದೇವೀಂದ್ರಾಣಿ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ದೇವೇಂದ್ರಪ್ರಿಯಭಾಮಿನಿ |

ವಿನಾಹೇ ಭಾಗ್ಯಮಾರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರಲಾಭಂ ಚ ದೇಹಿ ಮೇ || ೪೧೪ ||

ಭೂಷಿತಳೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಿಗಂತವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿರುವವಳೂ ಅದರ ಚೇದೇವಿಯನ್ನು ವಧುವು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಾಡಿದ ನಂತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ “ ಎಲಾ ಇಂದ್ರಾಣೀದೇವಿಯೇ! ದೇವೇಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವೆನು. ದೇವಿಯೇ! ನೀನು ನನಗೆ ಈ ವಿನಾಹಕರೈದಿದ ಸಮಸ್ತ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಸಂಸಾರವೃದ್ಧಿಯೂ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೂ ಮತ್ತು ಸೌಮಂಗಳ್ಯವೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವಳಾಗು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೪೧೫-೪೧೮. ವಧುವಿನ ಸಮವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವರನ ವಿಷಮ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವಿನಾಹವಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು ಅಶುಭಕರವಾದುದು. ಮೂಘ, ಪಾಲ್ಕುನ, ವೈಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸಗಳು ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಕಾರ್ತಿಕ, ಮಾರ್ಗಶಿರಗಳೂ ಮಧ್ಯಮವಾದುವುಗಳು ಉಳಿದ ತಿಂಗಳುಗಳು ಅಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಆವ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಮೇಲೆ ಹತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರ

ಯುಗ್ಮೇಬ್ಧೇ ಜನ್ಮತಃ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಪ್ರೀತಿದಂ ಪಾಣಿಪೀಡನಂ ।

ಏತತ್ಪುಂಸಾಮಯುಗ್ಮೇಬ್ಧೇ ವ್ಯತ್ಯಯೇ ನಾಶನಂ ತಯೋಃ || ೪೧೫ ||

ಮಾಘಫಾಲ್ಗುಣವೈಶಾಖಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸಾಃ ಶುಭಪ್ರದಾಃ ।

ಮಧ್ಯಮಃ ಕಾರ್ತಿಕೋ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೋ ವೈ ನಿಂದಿತಾಃ ಪರೇ || ೪೧೬ ||

ನ ಕದಾಚಿದ್ಧ ಶರ್ಕ್ಷೇಷು ಭಾನೋರಾದ್ರಾಪ್ರವೇಶನಾತ್ ।

ವಿನಾಹೋ ದೇವತಾದೀನಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಚೋಪನಾಯನಂ || ೪೧೭ ||

ನಾಸ್ತಂಗಳತೇ ಸಿತೇ ಜೀವೇ ನ ತಯೋರ್ಬಾಲವೃದ್ಧಯೋಃ ।

ನ ಗುರೌ ಸಿಂಹರಾಶಿಶ್ಛೇ ಸಿಂಹಾಂಶಕಗಳತೇಪಿ ವಾ || ೪೧೮ ||

ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಾಣುಽಪಿ ತಃ ಶುಕ್ರೋ ದಶತ್ರಿದಿವಸಂ ಶಿಶುಃ ।

ವೃದ್ಧಃ ಪಂಚದಿನಂ ಪಕ್ಷಂ ಗುರುಃ ಪಕ್ಷಂ ಚ ಸರ್ವತಃ || ೪೧೯ ||

ಗಳು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಳೆಯುವವರೆಗೆ ವಿವಾಹ, ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದು. ಗುರುಶುಕ್ರಾಸ್ತಗಳು ಉದಯಾಸ್ತಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಾಲತ್ವ, ವೃದ್ಧತ್ವಾದಿಗಳು, ಗುರುವಿನ ಸಿಂಹರಾಶಿಸಂಚಾರಕಾಲ ಅಥವಾ ಸಿಂಹಾಂಶಗತವಾದಕಾಲ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪೧೯. ಶುಕ್ರನು ಪಶ್ಚಾತ್ತದಿತನಾದರೆ ಹತ್ತುದಿನಗಳೂ ಪ್ರಾಣುದಿತನಾದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಶಿಶುತ್ವವಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಸ್ತಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಪಶ್ಚಾತ್ ಇದು ದಿನಗಳೂ, ಪ್ರಾಣುದಿನ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳೂ, ಶುಕ್ರನಿಗೆ ವೃದ್ಧತ್ವವಿರುವುದು. ಗುರುವಿಗೆ ಸರ್ವದಾ ಬಾಲ್ಯವೃದ್ಧತ್ವಗಳು ಹದಿನೈದು ದಿನವಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಅಪ್ರಬುದ್ಧೋ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ಯಾವತ್ತಾವನ್ನ ಮಂಗಲಂ ।

ಉತ್ಸವೇ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ದಿವಸೇ ನಾನ್ಯಮಂಗಲಂ

॥ ೪೨೦ ॥

ನ ಜನ್ಮಮಾಸೇ ಜನ್ಮಕ್ಷೇ ನ ಜನ್ಮದಿವಸೇಽಪಿ ಚ ।

ಅದ್ಯಗರ್ಭಸುತಸ್ಯಾಥ ದುಹಿತುರ್ವಾ ಕರಗ್ರಹಃ

॥ ೪೨೧ ॥

ನೈವೋದ್ವಾಹೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರೀ ಪುತ್ರಯೋಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಂ ।

ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇ ತಯೋರೇಕಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ನಾನ್ಯಥಾ

॥ ೪೨೨ ॥

ಉತ್ಪಾತಗ್ರಹಣಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಸಸ್ತಾಹಮಖಿಲಗ್ರಹೇ ।

ನಾಖಿಲೇ ತ್ರಿದಿನಂ ನೇಷ್ಠಂ ತ್ರಿದ್ಯುಸ್ಪೃಕ್ಚ ಕ್ಷಯಂ ತಥಾ

॥ ೪೨೩ ॥

ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತೇ ತ್ರಿದಿನಂ ಪೂರ್ವಂ ಪಶ್ಚಾದ್ಗ್ರಸ್ತೋದಯೇಽಥವಾ ।

ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ತ್ರಿದಿನಂ ತದ್ವನ್ನಿಶೇಛೇ ಸಪ್ತ ಏವ ಚ

॥ ೪೨೪ ॥

೪೨೦-೪೨೪. ಶಯನದ್ವಾದಶಿಯಿಂದ ಉತ್ಥಾನದ್ವಾದಶಿಯವರೆವಿಗೆ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುವುದು ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಂಗಳಕರವಾದುದು. ಜನ್ಮಮಾಸ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಜನ್ಮದಿನ ಇವು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುತ್ರರಿಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತೂ ಯಾವರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಜ್ಯೇಷ್ಠ ಬರದಂತೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು. ಏಕಜ್ಯೇಷ್ಠವಾಗುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಉತ್ಪಾತ, ಗ್ರಹಣ ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಮೇಲೆ ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿವಾಹಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಪೂರ್ಣಗ್ರಾಸವಲ್ಲದ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ತ್ರಿದ್ಯುಸ್ಪೃಕ್, ಕ್ಷಯತಿಥಿಗಳು ಇವುಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ವಜ್ಯವಾದುವುಗಳು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಸ್ತಾಸ್ತ ಅಥವಾ ಗ್ರಸ್ತೋದಯಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮೂರು ದಿನಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯ ಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ ಏಳುದಿನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮಾಸಾಂತೇ ಪಂಚದಿವಸಾಂಸ್ತುಜೇದ್ರಿಕ್ತಾಂ ತಥಾಸ್ವಮಿಾಂ ।

ವೃತೀಪಾತಂ ವೈಧೃತಿಂ ಚ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಪರಿಘಾರ್ಥಕಂ ॥ ೪೨೫ ॥

ಪೌಷ್ಣಭಕ್ತೃತ್ತರಾಮೈತ್ರನುರುಚ್ಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಪಿತ್ರಭಿಃ ।

ಸಮೂಲಭೈರವಿದ್ವೈಶ್ವೇ ಸ್ತ್ರೀಕರಗ್ರಹ ಇಷ್ಯತೇ ॥ ೪೨೬ ॥

ವಿನಾಹೇ ಬಲಮಾವತ್ಯಂ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಗುರುಸೂರ್ಯಯೋಃ ।

ಚೇತ್ಸೂಜಾ ಯತ್ನತಃ ಕಾರ್ಯಾ ದುರ್ಬಲಗ್ರಹಯೋಸ್ತಯೋಃ ॥ ೪೨೭ ॥

ಗೋಚರಂ ವೇಧಜಂ ಚಾಪ್ಯವರ್ಗಜಂ ರೂಪಜಂ ಬಲಂ ।

ಯಥೋತ್ತರಂ ಬಲಾಧಿಕ್ಯಂ ಸ್ಥೂಲಂ ಗೋಚರಮಾರ್ಗಜಂ ॥ ೪೨೮ ॥

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಂವೀಕ್ಷ್ಯ ತತಃ ಪಂಚಾಂಗಜಂ ಬಲಂ ।

ತಿಥಿರೇಕಗುಣಾ ವಾರೋ ದ್ವಿಗುಣಸ್ತ್ರಿಗುಣಂ ಚ ಭಂ ॥ ೪೨೯ ॥

ಯೋಗಶ್ಚತುರ್ಗುಣಂ ಪಂಚಗುಣಂ ತಿಥ್ಯರ್ಧಸಂಜ್ಞಿತಂ ।

ತತೋ ಮುಹೂರ್ತೋ ಬಲವಾಂಸ್ತತೋ ಲಗ್ನಂ ಬಲಾಧಿಕಂ ॥ ೪೩೦ ॥

೪೨೫-೪೩೦. ಮಾಸಾಂತ್ಯದ ಐದುದಿನಗಳು, ರಿಕ್ತತಿಥಿ, ಅಷ್ಟಮೀ, ವೃತೀ ಪಾತ, ವೈಧೃತಿ, ಪರಿಘಾರ್ಥಕಾಲ ಇವುಗಳು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲ. ರೇವತೀ ಉತ್ತರಾತ್ರಯ ಅಂದರೆ ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ಅನೂರಾಧ ಸ್ವಾತಿ, ಮೃಗಶಿರ, ಹಸ್ತ, ಮಖ, ಮೂಲ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪಾಪಗ್ರಹವಿದ್ದ ಗಳಾಗದಿದ್ದರೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗುವುವು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಗುರು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರ ಬಲವಿರಬೇಕು. ದುರ್ಬಲರಾಗಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಿಗಾಗಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಗೋಚರ, ವೇಧಜ, ಅಷ್ಟವರ್ಗಜ ಈ ಮೂರು ಬಲಗಳು ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಅಧಿಕ ಬಲವುಳ್ಳವುಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಚರ ಬಲವು ಬಹಳ ಸ್ಥೂಲವಾದದ್ದು. ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲ ಪಂಚಾಂಗಗಳ ಬಲ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿವಾಹಲಗ್ನವನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಬೇಕು. ತಿಥಿ, ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ ಇವು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲವತ್ತರಗಳು. (ತಿಥಿ,

ತತೋ ಬಲವತೀ ಹೋರಾ ದ್ರೇಕ್ಯಾಣೋ ಬಲವಾಂಸ್ತತಃ |

ತತೋ ನವಾಂಶೋ ಬಲವಾನ್ದ್ವಾದಶಾಂಶೋ ಬಲೀ ತತಃ

|| ೪೩೧ ||

ತ್ರಿಂಶಾಂಶೋ ಬಲವಾಂಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಮೇತದ್ಬಲಾಬಲಂ |

ಶುಭೇಕ್ಷಿತಯುತಾಃ ಶಸ್ತ್ರಾ ಉದ್ವಾಹೇಽಖಿಲರಾಶಯಃ

|| ೪೩೨ ||

ಚಂದ್ರಾರ್ಕೇಜ್ಯಾದಯಃ ಪಂಚ ಯಸ್ಯ ರಾಶೇಸ್ತು ಖೇಚರಾಃ |

ಇಷ್ಟಾಸ್ತಚ್ಛುಭದಂ ಲಗ್ನಂ ಚತ್ವಾರೋಪಿ ಬಲಾನ್ವಿತಾಃ

|| ೪೩೩ ||

ಜಾಮಿತ್ರಶುದ್ಧೈಕವಿಂಶನ್ಮಹಾದೋಷನಿವರ್ಜಿತಂ |

ಏಕವಿಂಶತಿದೋಷಾಣಾಂ ನಾಮರೂಪಫಲಾನಿ ಚ

|| ೪೩೪ ||

ವಕ್ಷ್ಯಂತೇಽತ್ರ ಸಮಾಸೇನ ಶೃಣು ನಾರದ ಸಾಂಪ್ರತಂ |

ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿರಾಂತ್ಯಂ ದೋಷಸ್ವಾದ್ಯಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ

|| ೪೩೫ ||

ಕರಣ, ವಾರ, ಯೋಗ, ನಕ್ಷತ್ರ ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಬಲವತ್ತರಗಳೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ) ಇವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಹೂರ್ತವು ಬಲಿಷ್ಠವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಲಗ್ನವು ಪರಮ ಬಲಿಷ್ಠವೆನಿಸಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋರಾ, ದ್ರೇಕ್ಯಾಣ, ನವಾಂಶ ದ್ವಾದಶಾಂಶ, ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ಇವು ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದುವುಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಶುಭಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತಗಳೋ ಯುತಗಳೋ ಆಗಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತ ಗಳೆನಿಸುವುವು.

೪೩೩-೪೪೪. ವಿವಾಹಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಗುರು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಗ್ರಹಗಳು ಸದ್ಬಲಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಶಸ್ತಲಗ್ನವೆನಿಸುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಗ್ರಹಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನೂ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಪ್ತಮಶುದ್ಧಿ, ಏಕವಿಂಶತಿದೋಷಾಭಾವ ಇವು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಮಹಾದೋಷಗಳಾವುವೆಂದರೆ:-ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಮೊದಲನೆಯ ದೋಷ. ಗುರು, ಶುಕ್ರರ ಉದಯಾಸ್ತಗಳು ದ್ವಿತೀಯದೋಷ. ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಮಶುದ್ಧಿಯೇ ಮೂರನೆಯ ದೋಷ. ಪಾಪಗ್ರಹಸದ್ಭಗ್ನಗಳಿರುವುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ದೋಷ. ಕುಜ ಶುಕ್ರರು ಅರನೆಯ

ಉಪಯಾಸ್ತ ಶುದ್ಧೇರ್ಹಾನಿರ್ವಿತೀಯಃ ಸೂರ್ಯಸಂಕ್ರಮಃ |

ತೃತೀಯಃ ಸಾಪಷಡ್ವರ್ಗೋ ಭೃಗುಃ ಪಪ್ತಃ ಕುಜೋಷ್ಠಮಃ || ೪೩೬ ||

ಗಂಡಾಂತಂ ಕರ್ಕರೀ ರಿಃಫಷಡಪ್ಪೇಂದುಗತೋ ಗ್ರಹಃ |

ದಂಪತ್ಯೋರಪ್ಪಮಂ ಲಗ್ನಂ ರಾಶಿರ್ವಿಷಘಟೀ ತಥಾ || ೪೩೭ ||

ದುರ್ಮುಹೂರ್ತೋ ವಾರದೋಷಃ ಖಾರ್ಜೂರಿಕಸಮಾಂಘ್ರಿಭಂ |

ಗ್ರಹಣೋತ್ಪಾತಭಂ ಕ್ರೂರವಿದ್ವರ್ಷಂ ಕ್ರೂರಸಂಯುತಂ || ೪೩೮ ||

ಕುನವಾಂಶೋ ಮಹಾಪಾತೋ ವೈದೃತಿಶ್ಚೈಕವಿಂಶತಿಃ |

ತಿಥಿವಾರಕ್ಷಯೋಗಾನಾಂ ಕರಣಸ್ಯ ಚ ಮೇಲನಂ || ೪೪೯ ||

ಪಂಚಾಂಗಮಸ್ಯ ಶುದ್ಧಿಸ್ತು ಪಂಚಾಂಗಸಿದ್ಧಿರುದೀರಿತಾ |

ಯಸ್ಮಿನ್ಪಂಚಾಂಗದೋಷೋಽಸ್ತಿ ತಸ್ಮಿನ್ಲಗ್ನೇ ನಿರರ್ಥಕಂ || ೪೪೦ ||

ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಐದನೆಯ ದೋಷ. ಹೀಗೆಯೇ ಗಂಡಾಂತ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕರ್ಕರೀದೋಷ. ಹನ್ನೆರಡು, ಆರು, ಎಂಟು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸಹಿತವಾಗಿ ಚಂದ್ರನಿರುವುದು ದಂಪತಿಗಳ ಅಪ್ಪಮರಾಶಿಯು ಲಗ್ನವಾಗುವುದು, ವಿಷ ಘಟಿಕೆಗಳಿರುವುದು, ದುರ್ಮುಹೂರ್ತ, ವಾರದೋಷ, ಖಾರ್ಜೂರಿಕಾಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಪಾದವಿರುವಿಕೆ, ಗ್ರಹಣ, ಉತ್ಪಾತಗಳಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹವಿದ್ದವಾದ ನಕ್ಷತ್ರ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹಯುತವಾದ ಲಗ್ನ, ಕ್ರೂರನವಾಂಶ, ಮಹಾಪಾತ, ವೈದೃತಿ ಇವು ಏಕವಿಂಶತಿದೋಷಗಳಿಗೆ ಸೇರುವುವು. ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಕರಣ ಈ ಐದು ಅಂಗಗಳೂ ಶುದ್ಧಗಳಾಗಿ ದೋಷವರ್ಜಿತಗಳಾಗಿರುವುದೇ ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿಯೆನಿಸುವುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ದೋಷವಿದ್ದರೂ ವಿಸಸಕ್ತವಾದ ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ ದೂಷ್ಯವಾಗುವುದು. ಈ ಪಂಚೇಷ್ಟಿಕ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ವಿನಾಹಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ವಿನಾಹಲಗ್ನ ಮತ್ತು ನವಾಂಶ ಇವು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತಿಗಳಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತಗಳಾದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಅಥವಾ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿಂದಲಾಗಲೀ ಮಿತ್ರಗ್ರಹಗಳಿಂದಲಾಗಲೀ ದೃಷ್ಟಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೇ ಶತ್ರುಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತಗಳಾಗಿದ್ದರೆ

ತೃಜೇತ್ವಂಚೈಷ್ಟಿಕಂ ಜಾಹಿ ವಿಷಸಂಯುಕ್ತದುಗ್ಧವತ್ |

ಲಗ್ನಲಗ್ನಾಂಶಕೌ ಸ್ವಸ್ವಪತಿನಾ ವೀಕ್ಷಿತೌ ಯುತೌ || ೪೪೦ ||

ನ ಚೇ ದ್ವಾನೋನ್ಯಪತಿನಾ ಶುಭನಿಶ್ರೇಣ ವಾ ತಥಾ |

ಸರಸ್ಯ ಮೃತ್ಯುಃ ಸ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಪ್ತಸಪ್ತೋದಯಕಾಂಶಸೌ || ೪೪೧ ||

ಏವಂ ತೌ ನ ಯುತೌ ದೃಷ್ಟೌ ಮೃತ್ಯುರ್ವಧ್ವಾಃ ಕರಗ್ರಹೇ |

ತ್ಯಾಜ್ಯಾಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸಂಕ್ರಾಂತೇಃ ಪೂರ್ವತಃ ಪರತಸ್ತಥಾ || ೪೪೨ ||

ವಿನಾಹಾದಿಷು ಕಾರ್ಯೇಷು ನಾಡ್ಯಃ ಪೋಡಶ ಪೋಡಶ |

ಷಡ್ವರ್ಗಃ ಶುಭದಃ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಿನಾಹಸ್ತಾಪನಾದಿಷು || ೪೪೩ ||

ಭೃಗುಷಷ್ಠಾಹ್ವಯೋ ದೋಷೋ ಲಗ್ನಾಚ್ಛೃಗತೇ ಸಿತೇ |

ಉಚ್ಚಗೇ ಶುಭಸಂಯುಕ್ತೇ ತಲ್ಲಗ್ನಂ ಸರ್ವದಾ ತೃಜೇತ್ || ೪೪೪ ||

ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಮಂಗಳಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ವಧೂವರರ ರಾಶಿಗಳಾಗಲೀ, ಅಂಶಗಳಾಗಲೀ ಪರಸ್ಪರ ಏಕನೆಯವಾಗಿ ಮೈತ್ರೀಯುತಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು, ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಶುಭವುಂಟಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಕಾಲದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿನಾಹಾದಿ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನವನ್ನಿಡಬೇಕು. ಈ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಷಡ್ವರ್ಗ ಬಲವಿರಬೇಕು.

೪೪೫-೪೪೬. ವಿನಾಹಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಭೃಗುಷಟ್ಟದೋಷವೆಂದು ಹೆಸರು. ಶುಕ್ರನು ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನಿ ಶುಭಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಲಗ್ನವನ್ನು ತ್ಯಾಜ್ಯಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟಮದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿರುವುದೂ, ದೋಷಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವಿನಾಹ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದು, ಅದೇ ಕುಜನು ಉಚ್ಚಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ

ಕುಜೋಽಪ್ಸಮೋ ಮಹಾದೋಷೋ ಲಗ್ನಾದಪ್ಸಮಗೇ ಕುಜೇ ।

ಶುಭತ್ರಯಯುತಂ ಲಗ್ನಂ ನ ತ್ಯಜೇತ್ತುಂಗಗೋ ಯದಿ || ೪೪೬ ||

ಪೂರ್ಣಾನಂದಾಖ್ಯಾಯೋಸ್ತಿಭ್ಯೋಃ ಸಂಧೀರ್ನಾಡೀದ್ವಯಂ ಯದಾ ।

ಗಂಡಾಂತಂ ಮೃತ್ಯುದಂ ಜನ್ಮಯಾತ್ರೋದ್ವಾಹವ್ರತಾದಿಷು || ೪೪೭ ||

ಕುಲೀರಸಿಂಹಯೋಃ ಕೀಟಜಾಪಯೋರ್ಮೀನಮೇಷಯೋಃ ।

ಗಂಡಾಂತಮಂತರಾಲಂ ಸ್ಯಾದ್ಭಟಿಕಾರ್ಥಂ ಮೃತಿಪ್ರದಂ || ೪೪೮ ||

ಸಾರ್ಪೇಂದ್ರಪಾಷ್ಣಭೇಷ್ವಂತ್ಯಮೋಡಶೇಶಾ ಭಸಂಧಯಃ ।

ತದಗ್ರಿಮೇಷಾದ್ಯಸಾದಾ ಭಾನಾಂ ಗಂಡಾಂತಸಂಜ್ಞಕಾಃ || ೪೪೯ ||

ಉಗ್ರಂ ಚ ಸಂಧಿತ್ರಿತಯಂ ಗಂಡಾಂತಂ ತ್ರಿವಿಧಂ ಮಹತ್ ।

ಲಗ್ನಾ ಭಿಮುಖಯೋಃ ಪಾಪಗ್ರಹಯೋರ್ಬಾಜುವಕ್ರಯೋಃ || ೪೫೦ ||

ಕುಜಾಪ್ಸಮಮೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ನಂದತಿಥಿಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡುಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಗಂಡಾಂತಕಾಲವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದು ಯಾತ್ರೆ ವಿವಾಹ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದಲ್ಲ.

೪೪೮-೪೫೦. ಕಟಕ ಮತ್ತು ಸಿಂಹ, ವೃಶ್ಚಿಕ ಮತ್ತು ಧನುಸ್ಸು ಮೀನ ಮತ್ತು ಮೇಷ ಈ ರಾಶಿಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲವನ್ನು ಅರ್ಧಗಳಿಗೆಯವರೆಗೆ ಗಂಡಾಂತಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕರ್ಮಗಳು ಮೃತಿ ಪ್ರದಗಳಾಗುವುವು. ಅಶ್ಲೇಷ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ರೇವತಿ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಕೊನೆಯ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಆದಿಯ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಭಸಂಧಿಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದು ಗಂಡಾಂತಕಾಲವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಮೂರು ತಿಥಿ, ವಾರ, ಗಂಡಾಂತಕಾಲವನ್ನೂ ದೂಷ್ಯಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಲಗ್ನದ ಮುಂದಿನ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ವಕ್ರ ಮತ್ತು ಮಜುಗತಿಯ ಗ್ರಹಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಲಗ್ನವು ಕರ್ತರೀಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು

ಸಾ ಕರ್ತರೀತಿ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಗಲಕರ್ತರೀ |
ಕರ್ತರೀಯೋಗದುಷ್ಪಂ ಯಲ್ಲಗ್ನಂ ತಪ್ತರಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೪೫೧ ||

ಅಪಿ ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಮನ್ವಿತಂ |
ಷಡಪ್ಸರೀಫಗೇ ಚಂದ್ರೇ ಲಗ್ನದೋಷಃ ಸ್ವಸಂಜ್ಞಕಃ || ೪೫೨ ||

ತಲ್ಲಗ್ನಂ ವರ್ಜಯೇದ್ಯತ್ನಾ ಜ್ವೀವಶುಕ್ರಸಮನ್ವಿತಂ |
ಉಚ್ಚಗೇ ನೀಚಗೇ ವಾಪಿ ಮಿತ್ರಭೇ ಶತ್ಪುರಾಶಿಗೇ || ೪೫೩ ||

ಅಪಿ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಂ ದಂಪತ್ಯೋರ್ನಿಧನಪ್ರದಂ |
ಶತಾಂಕೇ ಗ್ರಹಸಂಯುಕ್ತೇ ದೋಷಃ ಸಂಗ್ರಹಸಂಜ್ಞಕಃ || ೪೫೪ ||

ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಗ್ರಹದೋಷೇ ತು ವಿನಾಹಂ ನೈವ ಕಾರಯೇತ್ |
ಸೂರ್ಯೇಣ ಸಂಯುತೇ ಚಂದ್ರೇ ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಭವತಿ ಸ್ಫುಟಂ || ೪೫೫ ||

ವುಡು. ಈ ಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಗ್ನವು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿಪ್ರದವಾಗು
ವುಡು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದೋಷಯುತವಾದ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

೪೫೨-೪೫೫. ಕರ್ತರೀದೋಶವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಲಗ್ನವು ಅನೇಕ ರುಭಗ್ರಹ
ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರನು ವಿನಾಹಲಗ್ನ
ಕೈಂಠ ಆರು, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟನೆಯ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಉಚ್ಚನಾಗಿದ್ದರೂ,
ನೀಚನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲಗ್ನವು ಗುರುಶುಕ್ರಸಮನ್ವಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಲಗ್ನವು ವಿನಾ
ಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಪ್ರದ
ವಾದ ಲಗ್ನವಾಗುವುದು. ಚಂದ್ರನು ಗ್ರಹಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಗ್ರಹಚಂದ್ರನೆಂಬ
ದೋಷವು ಬರುವುದು. ಇದು ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ದೋಷವೆನಿಸುವುದು.
ಚಂದ್ರನು ರವಿಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ಶುಭಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮರ
ಣವೂ, ವ್ಯಾಧಿಯೂ, ಬುಧನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅನಪತ್ಯವೂ, ಗುರುಯುಕ್ತ
ನಾಗಿದ್ದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ಶುಕ್ರಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ದ್ವಿಕಳತ್ರಯೋಗವೂ, ಶನಿ

ಕುಜೇನ ಮರಣಂ ವ್ಯಾಧಿಃ ಸೌಮ್ಯೇನ ತ್ವನಪತ್ಯತಾ ।

ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಗುರುಣಾ ಯುಕ್ತೇ ಸಾಪತ್ಯ್ಯಂ ಭಾರ್ಗವೇಣ ತು ॥ ೪೫೬ ॥

ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರೇಣ ರಾಹುಣಾ ಮೂಲಸಂಕ್ಷಯಃ ।

ಕೇತುನಾ ಸಂಯುತೇ ಚಂದ್ರೇ ನಿತ್ಯಂ ಕಷ್ಟಂ ದರಿದ್ರತಾ ॥ ೪೫೭ ॥

ಪಾಪಗ್ರಹಯುತೇ ಚಂದ್ರೇ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಮರಣಂ ಭವೇತ್ ।

ಶುಭಗ್ರಹಯುತೇ ಚಂದ್ರೇ ಸ್ತೋಚ್ಛಸ್ಥೇ ಮಿತ್ರರಾಶಿಗೇ ॥ ೪೫೮ ॥

ದೋಷಾಯ ನ ಭವೇಲ್ಲಗ್ನಂ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಶ್ರೀಯಸೇ ಸದಾ ।

ಸ್ತೋಚ್ಛಗೋ ವಾ ಸ್ವರ್ಷಗೋ ವಾ ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗತೋಽಪಿ ವಾ ॥ ೪೫೯ ॥

ಪಾಪಗ್ರಹಯುತಶ್ಚಂದ್ರಃ ಕರೋತಿ ಮರಣಂ ತಯೋಃ ।

ದಂಪತ್ಯೋರಷ್ಟಮಂ ಲಗ್ನಮಷ್ಟಮೋ ರಾಶಿರೇವ ಚ ॥ ೪೬೦ ॥

ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂನ್ಯಾಸವೂ, ರಾಹುಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂಲನಾಶವೂ ಕೇತುಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಡತನವೂ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಕಷ್ಟಗಳೂ ಲಭಿಸುವುವು. ಇದು ಸಗ್ರಹದೋಷವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬರುವ ಫಲವಾಗಿರುವುದು.

೪೫೮-೪೬೩. ಚಂದ್ರನು ಪಾಪಗ್ರಹಯುತನಾಗಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮರಣಸಂಭವಿಸುವುದು. ಶುಭಗ್ರಹಯುತನಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚ ಅಥವಾ ನೀಚಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಲಗ್ನವು ಅಷ್ಟು ದೋಷಯುಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು. ಪಾಪಗ್ರಹಯುತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚ, ಸ್ವಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದ ಶುಭಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಶುಭಪ್ರದನಲ್ಲ. ದಂಪತಿಗಳ ಅಷ್ಟಮಲಗ್ನದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಷ್ಟಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಚಂದ್ರನಿರುವುದೂ ಅಥವಾ ಅದೇ ವಿವಾಹಲಗ್ನವಾಗುವುದೂ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತನಲ್ಲ. ಶುಭಗ್ರಹಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ಲಗ್ನಗಳು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತಗಳಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಲಗ್ನಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಆ ಅಂಶವೂ ದುಷ್ಟವೆನಿಸುವುದು. ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾಶಿಯು ವಿವಾಹಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅರ್ಥಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು.

ಯದಿ ಲಗ್ನಗತಃ ಸೋಽಪಿ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಮರಣಪ್ರದಃ ।

ಸ ರಾಶಿಃ ಶುಭಸಂಯುಕ್ತೋ ಲಗ್ನಂ ನಾ ಶುಭಸಂಯುತಂ || ೪೬೧ ||

ಲಗ್ನಂ ವಿವರ್ಜಯೇದ್ಯತ್ನಾತ್ಮದಂಶಾಂಶತದೀಶ್ವರಾನ್ ।

ದಂಪತ್ಯೋರ್ಧ್ವಾದಶಂ ಲಗ್ನಂ ರಾಶಿರ್ನಾ ಯದಿ ಲಗ್ನಗಃ || ೪೬೨ ||

ಅರ್ಥಹಾನಿಸ್ತಯೋರಸ್ಮಾತ್ಮದಂಶಸ್ಯಾಮಿನಂ ತೃಜೇತ್ ।

ಜನ್ಮರಾಶ್ಯುದಯಶ್ಚೈವ ಜನ್ಮಲಗ್ನೋದಯಃ ಶುಭಃ || ೪೬೩ ||

ತಯೋರುಪಚಯಸ್ಥಾನಂ ಲಗ್ನೇಽತ್ಯಂತಶುಭಪ್ರದಂ ।

ಖನೂರ್ಗಣಾಃ ನೇದಪಕ್ಷಾಃ ಖರಾಮಾಃ ನೇದಮಾರ್ಗಣಾಃ || ೪೬೪ ||

ನಹ್ನಿ ಚಂದ್ರಾ ರೂಪದಸ್ಯಾಃ ಖರಾಮಾ ವ್ಯೋಮಬಾಹವಃ ।

ದ್ವಿರಾಮಾಃ ಸ್ವಾಗ್ನಯಃ ಶೂನ್ಯದಸ್ಯಾಃ ಕುಂಜರಭೂಮಯಃ || ೪೬೫ ||

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಶಿಯನ್ನೂ ಆ ಅಂಶವನ್ನೂ ತೃಜಬೇಕು. ಆದರೆ ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನವಾಗಲೀ ಜನ್ಮರಾಶಿಯಾಗಲೀ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ದಂಪತಿಗಳ ಜನ್ಮಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉಪಚಯರಾಶಿಗಳು ವಿವಾಹಲಗ್ನವಾದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸುವುದು.

೪೬೪-೪೬೮. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ (೫೦) ಐವತ್ತು (೨೪) ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು (೩೦) ಮೂವತ್ತು (೪೦) ನಲವತ್ತು (೧೪) ಹದಿನಾಲ್ಕು (೨೧) ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು (೩೦) ಮೂವತ್ತು (೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು (೩೨) ಮೂವತ್ತೆರಡು (೩೦) ಮೂವತ್ತು (೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು (೧೮) ಹದಿನೆಂಟು (೨೧) ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು (೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು (೧೪) ಹದಿನಾಲ್ಕು (೧೪) ಹದಿನಾಲ್ಕು (೧೦) ಹತ್ತು (೧೪) ಹದಿನಾಲ್ಕು (೫೬) ಐವತ್ತಾರು (೨೪) ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು (೨೦) ಇಪ್ಪತ್ತು (೧೦) ಹತ್ತು (೧೦) ಹತ್ತು (೧೮) ಹದಿನೆಂಟು (೧೬) ಹದಿನಾರು (೨೪) ಇಪ್ಪತ್ತು

ರೂಪಪಕ್ಷಾ ನೈವಮದಸ್ಯಾ ವೇದಚಂದ್ರಾಕ್ಷತುರ್ಧಶಃ |

ತೂನ್ಯಚಂದ್ರಾ ವೇದಚಂದ್ರಾ ಪದ್ಯಕ್ಷಾ ವೇದಬಾಹವಃ || ೪೬೬ ||

ತೂನ್ಯದಸ್ಯಾಃ ತೂದ್ಯಚಂದ್ರಾಃ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾ ಗತೇಂದವಃ |

ತರ್ಕಚಂದ್ರಾ ವೇದಪಕ್ಷಾಃ ಖರಾಮಾತ್ಮಾ ಶ್ವಿಭಾತ್ಮಮಾತ್ || ೪೬೭ ||

ಅಭ್ಯಃ ಪರಾಸ್ತು ಘಟಿಕಾಶ್ಚತಸ್ರೋ ವಿಷಸಂಜ್ಞಿತಾಃ |

ವಿನಾಹಾದಿಷು ಕಾರ್ಯೇಷು ವಿಷನಾಡೀಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೪೬೮ ||

ಭಾಸ್ವರಾದಿಷು ನಾರೇಷು ಯೇ ಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚ ನಿಂದಿತಾಃ |

ವಿನಾಹಾದಿಷು ತೇ ವರ್ಜ್ಯಾ ಅಪಿ ಲಕ್ಷಗುಣೈರ್ಯುತಾಃ || ೪೬೯ ||

ನಿಹಿತಾ ನಾರದೋಷಾ ಯೇ ಸೂರ್ಯನಾರಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ |

ಅಪಿ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಾಸ್ತೇ ವರ್ಜ್ಯಾಃ ಸರ್ವಮಂಗಲೇ || ೪೭೦ ||

ಏಕಾರ್ಗಲಾಂಘ್ರಿಪುಲ್ಕಂ ಯತ್ಪಲ್ಲಗ್ನಂ ಚ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ |

ಅಪಿ ಶುಕ್ರೇಜ್ಯಸಂಯುಕ್ತಂ ವಿಷಸಂಯುಕ್ತದುಗ್ಧವತ್ || ೪೭೧ ||

ನಾಲ್ಕು (೩೦) ಮೂವತ್ತು ಇಷ್ಟು ಗಳಿಗೆಗಳು ಆದಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಳಿಗೆಗಳು ವಿಷಗಳಿಗೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿನಾಹಾದಿಶುಭ ಕರ್ಮಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಗಳೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

೪೬೯-೪೭೨. ಭಾನುವಾರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಿಂದ್ಯಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾರದೋಷಗಳಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉಳಿದ ಎಷ್ಟೇಗುಣ ಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ವಿನಾಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಖಾರ್ಜೂರಿಕಾ ಚಕ್ರದ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಏಕಾರ್ಗಲದೋಷಯುಕ್ತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಗ್ನವು ಆನೇಕಶುಭಗ್ರಹಯುತವಾಗಿದ್ದರೂ ವಿನಾಹಕ್ಕೆ ಶುಭಕರವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುನೇಳೆ ಆ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುಶುಕ್ರರಿಂದರೂ ವಿಷಯುಕ್ತಕ್ಷೀರರಾಶಿಯಂತೆ ಅನುಂಗಳಪ್ರದವಾಗುವುದು. ಶುಭಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಗ್ರಹಣ

ಗ್ರಹಣೋತ್ಪಾತಭಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಮಂಗಲೇಷು ಋತುತ್ರಯಂ ।

ಯಾವಚ್ಚ ಶಶಿನಾ ಭುಕ್ತಾ ಮುಕ್ತಭಂ ದಗ್ಧಕಾಷ್ಠವತ್ ॥ ೪೭೨ ॥

ಮಂಗಲೇಷು ತ್ಯಜೇತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಿದ್ಧಂ ಚ ಕ್ರೂರಸಂಯುತಂ ।

ಅಖಿಲಕ್ಷ್ಯಂ ಪಂಚಗವ್ಯಂ ಸುರಾಬಿಂದುಯುತಂ ಯಥಾ ॥ ೪೭೩ ॥

ಪಾದ ಏವ ಶುಭೈರ್ವಿದ್ಧಮಶುಭಂ ನೈವ ಕೃತ್ಸ್ನ ಭಂ ।

ಕ್ರೂರವಿದ್ಧಂ ಯುತಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಂ ನಿಖಿಲಂ ನೈವ ಮಂಗಲಂ ॥ ೪೭೪ ॥

ತುಲಾಮಿಥುನಕನ್ಯಾಂಶಾ ಧನುರಂತ್ಯಾರ್ಧಸಂಯುತಾಃ ।

ಏತೇ ನವಾಂಶಾಃ ಶುಭದಾ ವ್ಯಷಭಸ್ಯಾಂಶಕಾಃ ಖು ॥ ೪೭೫ ॥

ಅಂತ್ಯಾಂಶಾಸ್ತೇಸಿ ಶುಭದಾ ಯದಿ ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಹ್ವಯಾಃ ।

ಅನ್ಯೇ ನವಾಂಶಾ ನಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಯತಸ್ತೇ ಕುನವಾಂಶಕಾಃ ॥ ೪೭೬ ॥

ಕುನವಾಂಶಕಲಿಗ್ನಂ ಯತ್ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಂ ।

ಯಸ್ತಿಸ್ತಿನೇ ಮಹಾಪಾತಸ್ತದ್ಧಿನಂ ವರ್ಜಯೇಚ್ಛುಭೇ ॥ ೪೭೭ ॥

ಉತ್ತಾತ ಇವುಗಳು ಬಂದ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಋತುಗಳಕಾಲ ಪೂರ್ತಿ ಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಆ ನಕ್ಷತ್ರವು ಅರ್ಧ ಉರಿದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ ಅಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುವುದು.

೪೭೨-೪೭೭. ಮಂಗಳಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಳಿಂದ ವಿದ್ಧವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು. ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರದ ಒಂದು ಪಾದವು ಕ್ರೂರಾ ಕ್ರಾಂತವಾದರೂ ಆ ಪೂರ್ತ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೇ ಬಿಡಬೇಕು. ಸುರಾಬಿಂದುವಿನಿಂದ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಪಂಚಗವ್ಯದಂತೆ ಪೂರ್ತ ನಕ್ಷತ್ರವೇ ದುಷ್ಕವಾಗುವುದು. ನವಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ತುಲಾ ಮಿಥುನ, ಕನ್ಯಾ, ಧನುಸ್ಸಿನ ಅಪರಾರ್ಧ, ವ್ಯಷಭ ಈ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಂತ್ಯಾಂ ಶಗಳಾದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸುವವು. ಉಳಿದ ನವಾಂಶಗಳನ್ನೂ ಶುಭಕಾರ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಪಾಪನವಾಂಶಯುತವಾದ ಲಗ್ನವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ವ್ಯತಿಪಾತ, ವೈಧೃತಿಗಳೆಂಬ ಮಹಾಪಾತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿನವು ಎಷ್ಟೇ ಶುಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ದೂರಮಾಡಬೇಕು.

ಅಪಿ ಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಂ ದಂಪತ್ಯೋರ್ಮೃತ್ಯುದಂ ಯತಃ |

ಅನುಕ್ತಾಃ ಸ್ವಲ್ಪದೋಷಾಃ ಸ್ತುರ್ವಿದ್ಯುನ್ನೀಹಾರವೃಷ್ಟಯಃ || ೪೭೮ ||

ಪ್ರತ್ಯರ್ಕಪರಿವೇಷೇಂದ್ರಚಾಪಾಂಬುಧರಗರ್ಜನಾಃ |

ಲಕ್ಷೋಪಗ್ರಹಪಾತಾಖ್ಯಾ ಮಾಸದಗ್ಧಾಹ್ವಯಾ ತಿಥಿಃ || ೪೭೯ ||

ದಗ್ಧಲಗ್ನಾಂಧಬಧಿರಪಂಗುಸಂಜ್ಞಾಶ್ಚ ರಾಶಯಃ |

ವಿನಮಾದ್ಯಾಪ್ತತಪ್ತೇಷಾಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಕ್ರಿಯತೇಽಧುನಾ || ೪೮೦ ||

ಅಕಾಲಜಾ ಭವಂತ್ಯೇತೇ ವಿದ್ಯುನ್ನೀಹಾರವೃಷ್ಟಯಃ |

ದೋಷಾಯ ಮಂಗಲೇ ನೂನಮದೋಷಾಯೈವ ಕಾಲತಃ || ೪೮೧ ||

ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ಕೇಂದ್ರಗತಃ ಶುಕ್ರೋ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಬುಧಃ |

ಏಕೋಽಪಿ ದೋಷನಿಚಯಂ ಹರತೈವ ನ ಸಂಶಯಃ || ೪೮೨ ||

ತಿರ್ಮುಕ್ತಂಚೋರ್ಧ್ವಗಾಃ ಪಂಚ ರೇಖಾ ದ್ವೇ ದ್ವೇ ಚ ಕೋಣಯೋಃ |

ದ್ವಿತೀಯೇ ಶಂಭುಕೋಣೇಗ್ನಿಧಿಷ್ಟಂ ಚಕ್ರೇ ಪ್ರವಿನ್ಯಸೇತ್ || ೪೮೩ ||

೪೭೮-೪೮೨. ಇನ್ನು ಉಳಿದ ವಿದ್ಯುತ್ತು, ನೀಹಾರ, ವೃಷ್ಟಿ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಪರಿವೇಷ, ಇಂದ್ರಚಾಪ, ಘನಗರ್ಜನೆ, ಗ್ರಹಲಕ್ಷಿ, ಗ್ರಹಪಾತ ಮಾಸದಗ್ಧ, ದಗ್ಧತಿಥಿ, ದಗ್ಧಲಗ್ನ, ಅಂಧ, ಬಧಿರ, ಪಂಗು ಈ ಸಂಜ್ಞೆಗಳುಳ್ಳ ರಾಶಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ ವಿವಾಹಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿ ಸಬೇಕು. ವಿದ್ಯುತ್, ವೃಷ್ಟಾದಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉತ್ಪಾತಗಳು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತಕ್ಕವುಗಳು. ಇವುಗಳು ಮಂಗಳಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕವುಗಳು. ಲಗ್ನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಬುಧ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವಗ್ರಹ ಗಳಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಲಗ್ನದೋಷಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುವು.

೪೮೩.೪೯೦. ಇನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಗತರಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರವೇಧೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪಂಚಶಲಾಕಾಚಕ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಷ್ಟೆದು ರೇಖೆ ಗಳನ್ನು ಪೂರೈಕರವಾಗಿಯೂ, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿಯೂ ಬರೆದು ಕೋಣಗಳಿಗೆ

ಧಾನ್ಯತ್ರ ಸಾಭಿಜಿಂಶ್ಚೇಕರೇಖಾಖೇಟೇನ ವಿದ್ವಭಂ ।

ಪುರತಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽರ್ಕಾದ್ಯಾ ದಿನಕ್ಷ್ಯಂ ಲತ್ತಯಂತಿ ಯತ್ || ೪೮೪ ||

ಅರ್ಕಾಕ್ಯತಿಗುಣಾದ್ಧ್ಯಂಗಬಾಣಾಷ್ಟನವಸಂಖ್ಯಭಂ ।

ಸೂರ್ಯಭಾತ್ಸಾರ್ಪಪಿತ್ರಾಂತ್ಯತ್ವಾಷ್ಟಮಿತ್ರೋಡುವಿಷ್ಣುಭಂ || ೪೮೫ ||

ಸಂಖ್ಯಯಾ ದಿನಭೇ ತಾವದಶ್ಚಿಭಾತ್ಪಾತದುಷ್ಟಭಂ ।

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇ ಸಾಲ್ವದೇಶೇ ತು ಲತ್ತಿತಂ ಭಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ || ೪೮೬ ||

ಕಲಿಂಗವಂಗದೇಶೇಷು ಸಾತಿತಂ ನ ಕುಭಪ್ರದಂ ।

ಬಾಹ್ಲಿಕೇ ಕುರುದೇಶೇ ಚಾನ್ಯಸ್ಥಿನ್ನೇಶೇ ನ ದೂಷಣಂ || ೪೮೭ ||

ತಿಥಯೋ ಮಾಸದಗ್ಧಾಶ್ಚ ದಗ್ಧಲಗ್ನಾನಿ ಯಾನ್ಯಪಿ ।

ಮಧ್ಯದೇಶೇ ವಿವರ್ಜ್ಯಾನಿ ನ ದುಷ್ಟಾನೀತರೇಷು ಚ || ೪೮೮ ||

ಬರುವಂತೆ ಎರಡೆರಡು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ೨೮ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ರೇಖಾಮೂಲಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾಗಿ ಅಭಿಜಿನ್ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ೨೯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಏಕರೇಖಾ ಗತವಾದ ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ವಿಧಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಾದಿಯಾದ ಏಳು ಗ್ರಹಗಳಿಗೂ ಅಶ್ಲೇಷ ಮಖ, ರೇವತಿ, ಚಿತ್ತ, ಅನೂರಾಧ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಶ್ರವಣ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವೇಧೆ ಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡು, ಒಂಭತ್ತು, ಏಳು, ಐದು, ಐದು, ಎಂಟು ಒಂಭತ್ತು ಇಷ್ಟು ಗಳಿಗೆಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯಕಾಲಗಳು. ಇದನ್ನು ಪಾತದುಷ್ಟಕಾಲ ನೆನ್ನುವರು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಸಾಲ್ವ ಈ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲತ್ತಾದೋಷವನ್ನು ಪ್ರಬಲ ವಾದದ್ದನ್ನಾಗಿ ಗಣಿಸಬೇಕು. ಕಳಿಂಗ, ವಂಗದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತದೋಷವು ಪ್ರಬಲವಾದದ್ದು. ಇವು ಬಾಹ್ಲೀಕ, ಕುರುದೇಶ ಇನ್ನೂ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಸದಗ್ಧ, ತಿಥಿದಗ್ಧ, ಲಗ್ನದಗ್ಧ ಇವು ಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಉಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ಪಂಗ್ವಂಧಕಾಣಲಗ್ನಾ ನಿ ಮಾಸತೂನ್ಯಾಶ್ಚ ರಾಶಯಃ |

ಗೌಡಮಾಲವಯೋಸ್ತ್ವಾಜ್ಯಾ ಅನ್ಯದೇಶೇ ನ ಗರ್ಹಿತಾಃ || ೪೮೯ ||

ದೋಷದುಷ್ಟಂ ಸದಾ ಕಾಲಂ ಸನ್ನಿ ಮಾಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ |

ಅಪಿ ಧಾತುರತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ದೋಷಾಲ್ಪತ್ವಂ ಗುಣಾಧಿಕಂ || ೪೯೦ ||

ಏವಂ ಸುಲಗ್ನೇ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಕಾರಯೇತ್ಸಮ್ಯಗೀಕ್ಷಣಂ |

ಹಸ್ತೋಚ್ಛ್ರಿತಾಂ ಚತುರ್ಹಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ತುರಸ್ತ್ರಾಂ ಸಮಂತತಃ || ೪೯೧ ||

ಸ್ತಂಭೈಶ್ಚ ತುರ್ಭಿಃ ಸುಕ್ಷ್ಮಕ್ಷೇಪ್ತವಾಮಭಾಗೇ ತು ಸನ್ನತಾಂ |

ಸಮಂಡಸಾಂ ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಸೋಪಾನೈರತಿಶೋಭಿತಾಂ || ೪೯೨ ||

ಪ್ರಾಗುದಕ್ಪ್ರವಣಾಂ ರಂಭಾಸ್ತಂಭೈರ್ಹಂಸಶುಕಾದಿಭಿಃ |

ವಿಚಿತ್ರತಾಂ ಚಿತ್ರಕುಂಭೈರ್ವಿವಿಧೈಸ್ತೋರಣಾಂಕುರೈಃ || ೪೯೩ ||

ಇವು ದೋಷವಲ್ಲ. ಪಂಗು, ಅಂಧ ಮುಂತಾದ ಲಗ್ನಗಳು ಶೂನ್ಯವಾಸಗಳು ಗೌಡ ಮತ್ತು ಮಾಲವದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದುವುಗಳು. ಉಳಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷವಲ್ಲ. ದೋಷಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತವಾದ ಲಗ್ನಗಳನ್ನು ಗುಣಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮೋಷವಾಗಿ ಗುಣಾಧಿಕವಾದ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಉಹಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪೯೧-೪೯೩. ಇಂತಹ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಬೇಕು. ವಿವಾಹಮಂಟಪವು ನಾಲ್ಕುಮೊಳ ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ಚಚ್ಚೌಕವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಂಭಗಳಿರಬೇಕು. ಆ ಮಂಡಪಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಪ್ರವೇಶಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕು. ಬಾಳೆಯ ಕಂಬವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಚಿತ್ರಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಶೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ನೆಲಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮನೋಹರ

ತೃಂಗಾರಪುಷ್ಪನಿಜಯೈರ್ವರ್ಣಕೈಃ ಸಮಲಂಕೃತಾಂ ।

ವಿಸ್ತಾರೀರ್ವಚನೈಃ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಭಿದಿವ್ಯೈರ್ಮನೋರಮಾಂ ॥ ೪೯೪ ॥

ವಾದಿತ್ರನೃತ್ಯಗೀತಾದ್ಯೈರ್ಹೃದಯಾನಂದಿನೀಂ ಶುಭಾಂ ।

ಏವಂ ವಿಧಾಂ ಸಮಾದೋಹೇನ್ನಿಥುನಂ ಸ್ವಾಗ್ನಿವೇದಿಕಾಂ ॥ ೪೯೫ ॥

ಅಷ್ಟಧಾ ರಾಶಿಕೂಟಂ ಚ ಸ್ವಾದೂಡುಗಣರಾಶಯಃ ।

ರಾಶೀಶಯೋನಿವರ್ಣಾಖ್ಯಯತನಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರದಾಃ ॥ ೪೯೬ ॥

ಏಕರಾಶೌ ಪೃಥಗ್ನಿಷ್ಟೈಃ ದಂಪತೈಃ ಸಾಣಿಸೀಡನಂ ।

ಉತ್ತಮಂ ಮಧ್ಯಮಂ ಭಿನ್ನಂ ರಾಶ್ಯೇಕತ್ವಂ ಯಯೋಸ್ತಯೋಃ ॥ ೪೯೭ ॥

ಏಕರ್ಷೇ ಶ್ವೇಕರಾಶೌ ಹಿ ವಿವಾಹಃ ಪ್ರಾಣಿಹಾನಿದಃ ।

ಸ್ತ್ರೀಭಿಷ್ಣ್ಯಾದಾದ್ಯನವಕೇ ಸ್ತ್ರೀದೂರಮತಿನಿಂದಿತಂ ॥ ೪೯೮ ॥

ವಾಗಿರುವಂತೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ವಿರಚಿಸಬೇಕು. ನಿರೀಕ್ಷಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ವಧೂವರರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಇಂಪಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಗ್ನಿವೇದಿಕೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವಧೂವರರನ್ನು ಕರೆದುತರಬೇಕು.

೪೯೬. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ವಧೂವರರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ರಾಶಿ, ವಶ್ಯ, ವರ್ಣತಾರಾ, ಯೋನಿ, ಗ್ರಹವೈತ್ರ, ನಾಡೀ, ಗಣ ಎಂಬ ಎಂಟು ಕೂಟಗಳೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಕೂಟಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ದಂಪತಿಗಳ ಯೋಜನೆಯು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವುದು.

೪೯೭-೪೯೯. ಒಂದೇರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿದ ದಂಪತಿಗಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಬಂಧವೆನಿಸುವುದು. ರಾಶಿಗಳು ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ನಕ್ಷತ್ರವು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವುದು ಮಧ್ಯಮವಾದುದು. ಒಂದೇ ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ಒಂದೇ ರಾಶಿಯಾಗಿರುವುದು ಅಧಮವೆನಿಸುವುದು. ಪುರುಷನಕ್ಷತ್ರವು ಸ್ತ್ರೀನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಒಂಭತ್ತು (೯) ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಅಶು

ದ್ವಿತೀಯೇ ಮಧ್ಯಮಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ತೃತೀಯೇ ನವಕೇ ನೃಭಂ ।

ತಿಸ್ರಃ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಾ ಧಾತೃಯಾಮ್ಯಮಾಹೇಶತಾತಕಾಃ ॥ ೪೯೯ ॥

ಇತಿ ಮರ್ತ್ಯಗಣೇ ಜ್ಞೇಯಃ ಸ್ಯಾದಮರ್ತ್ಯಗಣಃ ಪರಃ ।

ಹರ್ಯಾದಿತ್ಯಾರ್ಕವಾಯ್ವಂತ್ಯಮಿತ್ರಾಸ್ವೀಜ್ಯೇಂದುತಾರಕಾಃ ॥ ೫೦೦ ॥

ರಕ್ಷೋಗಣಃ ಪಿತೃತ್ವಾಸ್ಪೃಹ್ಯದ್ವೈವಾಗ್ನೀಂದ್ರತಾರಕಾಃ ।

ವಸುವಾರೀಶಮೂಲಾಹಿತಾರಕಾಭಿಯುತಾಸ್ತತಃ ॥ ೫೦೧ ॥

ದಂಪತ್ಯೋರ್ಜನ್ಮಭೇ ಜೈಕಗಣೇ ಪ್ರೀತಿರನೇಕಧಾ ।

ಮಧ್ಯಮಾ ದೇವಮರ್ತ್ಯಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ತಯೋರ್ನ್ಯುತಿಃ ॥ ೫೦೨ ॥

ಭವೂ, ಹದಿನೆಂಟು (೧೮) ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಮಧ್ಯಮವೂ ಕೊನೆಯ ಒಂಭತ್ತು (೯) ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ ಶುಭಕರವೂ ಆಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಸ್ತ್ರೀದಿರ್ಘಕೂಟವೆನ್ನುವರು.

೫೦೦.೫೦೨. ಭರಣೀ, ರೋಹಿಣೀ, ಆದ್ರಾಪ್ತ, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಯ (ಅಂದರೆ ಪೂರ್ವಪಲ್ಲನೀ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ) ಉತ್ತರಾಶ್ರಯ (ಅಂದರೆ ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ) ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮನುಷ್ಯಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವವುಗಳು.

ಆಶ್ವಿನೀ, ಮೃಗಶಿರ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತೀ, ಅನುರಾಧ ಕ್ರವಣ, ರೇವತೀ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳು.

ಕೃತ್ತಿಕ, ಆಶ್ಲೇಷಾ, ಮಖ, ಚಿತ್ತ, ವಿಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಮೂಲ, ಧನಿಷ್ಠ ಶತಭಿಷ ಇವು ರಾಕ್ಷಸಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು.

ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಏಕಗಣೈಕೈಗಳಾದರೆ (ಒಂದೇ ಗಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳಾದರೆ) ಶುಭವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ದೇವ, ಮಾನುಷಗಣಗಳಾದರೆ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸುವುದು. ದೇವ, ರಾಕ್ಷಸಗಣಗಳಾದರೆ ಅಥಮವೆನಿಸುವುದು.

ಮೃತ್ಯುಃ ಸಷ್ಠಾಷ್ಟಕೇ ಪಂಚನವಮೇ ತ್ವನವತ್ಯತಾ ।

ನೈಃಸ್ತಂ ದ್ವಿದ್ವಾದಶೇಽನ್ಯೇಷು ದಂಪತ್ಯೋಃ ಪ್ರೀತಿರುತ್ತಮಾ || ೫೦೩ ||

ಏಕಾಧಿಪೇ ಮಿತ್ರಭಾನೇ ಶುಭದಂ ಪಾಣಿಪೀಡನಂ ।

ದ್ವಿದ್ವಾದಶೇ ತ್ರಿಕೋಣೇ ಚ ನ ಕದಾಚಿತ್ ಪಡಷ್ಠಕೇ || ೫೦೪ ||

ಅಶ್ವೇಭಮೇಷಸರ್ಪಾಹಿ ಹ್ಯೋತುಮೇಷಾತುಮೂಷಕಾಃ ।

ಅಮುಗೋಮಹಿಷನ್ಯಾಘ್ರಕಾಲೀನ್ಯಾಘ್ರಮೃಗದ್ವಯಂ || ೫೦೫ ||

ಶ್ವಾನಃ ಕಪಿರ್ಬಭ್ರುಯುಗಂ ಕಪಿಸಿಂಹತುರಂಗಮಾಃ ।

ಸಿಂಹಗೋದಂತಿನೋ ಭಾನಾಂ ಯೋನಯಃ ಸ್ಕುರ್ಯಥಾಶ್ಚಿಭಾತ್ || ೫೦೬ ||

ಶ್ವೇಣಂ ಬಭ್ರೂರಗಂ ಮೇಷನಾನರೌ ಸಿಂಹವಾರಣಂ ।

ಗೋನ್ಯಾಘ್ರಮಾಮುನಾಜಾರಂ ಮಹಿಷಾಶ್ವಂ ಚ ಶಾತ್ರವಂ || ೫೦೭ ||

೫೦೩-೫೦೪. ಪುರುಷರಾಶಿಯು ಸ್ತ್ರೀರಾಶಿಯಿಂದ ಆರನೆಯದಾಗಿದ್ದರೆ ಮೃತ್ಯುಕರವಾದ ಸಷ್ಠಾಷ್ಟಕದೋಷವೂ, ಐದನೆಯದಾದರೆ ಅನಪತ್ಯತ್ವಪ್ರದವಾದ ಪಂಚಮನವಮದೋಷವೂ ಎರಡನೆಯದಾದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯಪ್ರದವಾದ ದ್ವಿದ್ವಾದಶದೋಷವೂ ಬರುವದು. ಈ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ಯಾವಿನಾಹನಾಡಬೇಕು.

೫೦೫.೫೦೬. ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುದುರೆ ಅನೆ, ಅಡು, ಸರ್ಪ, ಹಾವು, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಆಡು, ಇಲಿ, ಎತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ, ಹುಲಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಹುಲಿ, ಜಿಂಕೆ, ಜಿಂಕೆ, ನಾಯಿ, ಕಪಿ, ಕೀರ, ಕಪಿ, ಸಿಂಹ ಕುದುರೆ, ಸಿಂಹ, ಹಸು, ಅನೆ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಯೋನಿಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಿ, ಜಿಂಕೆ, ಹಾವು, ಮುಂಗಸಿ; ಆಡು, ಕಪಿ; ಸಿಂಹ, ಅನೆ; ಹಸು, ಹುಲಿ; ಇಲಿ, ಬೆಕ್ಕು; ಎಮ್ಮೆ, ಕುದುರೆ ಇವು ಪರಸ್ಪರವಾದ ವೈರವರ್ಗದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು. ಈ ವೈರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರಿರಕೂಡದು. ಇದನ್ನೇ ಯೋನಿಕೂಟವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಝಾಪಾಲಿಕರ್ಕಟಾ ವಿಪ್ರಾಸ್ತ್ರದೂರ್ವಾಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದಯಃ |

ಪುಂವರ್ಣರಾಶೇಃ ಸ್ತ್ರೀರಾಶೌ ಸತಿ ಹೀನೇ ಯಥಾಶುಭಂ || ೫೦೮ ||

ಚತುಸ್ಪಿದ್ವ್ಯಂಘ್ರಿಭೋಕ್ತಾಯಾಃ ಕನ್ಯಾಯಾಶ್ಚಾಶ್ವಿಭಾತ್ಕ್ರಮಾತ್ |

ವಹ್ನಿಭಾದಿಂದುಭಾನ್ನಾಡೀ ತ್ರಿಚತುಃಪಂಚಪರ್ವಸು || ೫೦೯ ||

ಗಣಯೇತ್ಸಂಖ್ಯಯಾ ಚೈಕನಾಡ್ಯಾಂ ಮೃತ್ಯುರ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವಯೋಃ |

ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮದೈವಾ ವಿನಾದಾಶ್ಚಾರ್ಷಸಂಯುತಾಃ || ೫೧೦ ||

ಉಕ್ತಕಾಲೇ ತು ಕರ್ತವ್ಯಾಶ್ಚತ್ವಾರಃ ಫಲದಾಯಕಾಃ |

ಗಂಧರ್ವಸುರಸೈತಾಚರಾಕ್ಷಸಾಪ್ಯಾಸ್ತು ಸರ್ವದಾ || ೫೧೧ ||

೫೦೮-೫೦೯. ವಿನಾಸ, ವೃತ್ತಿಕ, ಕಟಕ ಈ ರಾಶಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದವುಗಳು. ಮೇಷ, ಧನುಸ್ಸು ಸಿಂಹಗಳು ಕ್ಷತ್ರಿಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವು ಗಳು. ವೃಷಭ, ಮಕರ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗಳು ವೈಶ್ಯಜಾತಿಯವು. ಉಳಿದ ಮೂರು ಅಂದರೆ ಮಿಥುನ, ಸಿಂಹ, ತುಲಾರಾಶಿಗಳು ಶೂದ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರು ವುಗಳು. ಪುಂರಾಶಿಯ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಮ್ಮಿಯಾ ಗಿಯೋ ಇರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದನ್ನೇ ವರ್ಣಕೂಟವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

೫೧೦-೫೧೪. ಇನ್ನೂ ನಾಡೀಕೂಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಿನಾಡೀ, ಚತುರ್ನಾಡೀ ಪಂಚನಾಡೀ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ | ನಾಡೀಕೂಟವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿ ರುವುದು. ತ್ರಿನಾಡಿಯನ್ನು ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಚತುರ್ನಾಡಿಯನ್ನು ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ಪಂಚನಾಡಿಯನ್ನು ಮೃಗಶಿರಾದಿಯಾಗಿಯೂ ಎಣಿಸಬೇಕು. ವರ್ಧನವರರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಒಂದೇ ನಾಡಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. “ತ್ರಿನಾಡೀ ಸರ್ವದೇಶೇಷು” ಎಂಬ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತ್ರಿನಾಡೀಕೂಟವೇ ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಯಲ್ಲಿರುವುದು. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ದೈವ, ಆರ್ಷ ಎಂಬು ದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಫಲವು ದೊರೆಯುವುದು. ಇವಲ್ಲದೇ

ಚತುರ್ಥಮಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನ ಮುದಯಕ್ಷಾಚ್ಛ ಸಪ್ತಮಂ ।

ಗೋಧೂಲಿಕಂ ತದುಭಯಂ ವಿನಾಹೇ ಪುತ್ರಪೌತ್ರದಂ

|| ೫೧೨ ||

ಪ್ರಾಚ್ಯಾನಾಂ ಚ ಕಲಿಂಗಾನಾಂ ಮುಖ್ಯಂ ಗೋಧೂಲಿಕಂ ಸ್ತೃತಂ ।

ಅಭಿಜಿತ್ಸರ್ವದೇಶೇಷು ಮುಖ್ಯೋ ದೋಷವಿನಾಶಕೃತ್

|| ೫೧೩ ||

ಮಧ್ಯಂದಿನಗತೇ ಭಾನೌ ಮುಹೂರ್ತೋಽಭಿಜಿದಾಹ್ವಯಃ ।

ನಾಶಯತ್ಯಪಿಲಾನೋಷಾನ್ಪಿನಾಕೇ ತ್ರಿಪುರಂ ಯಥಾ

|| ೫೧೪ ||

ಪುತ್ರೋದ್ವಾಹಾತ್ಪರಂ ಪುತ್ರೀವಿನಾಹೋ ನ ಋತುತ್ರಯೇ ।

ನ ತಯೋವ್ರತಮುದ್ವಾಹಾನ್ಮಂಗಲೇ ನಾನ್ಯಮಂಗಲಂ

|| ೫೧೫ ||

ವಿನಾಹಶ್ಚೈಕಜನ್ಮಾನಾಂ ಪಣ್ಣಾಸಾಭ್ಯಂತರೇ ಯದಿ ।

ಅಸಂತಯಂ ತ್ರಿಭಿರ್ವರ್ಷೈಸ್ತತ್ತ್ರಿಕಾ ವಿಧವಾ ಭವೇತ್

|| ೫೧೬ ||

ಗಂಧರ್ವ, ಅಸುರ, ವೈಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸ ಎಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾದ ರೀತಿಗಳಿವೆ. ಉದಯಲಗ್ನಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಅಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನವೆಂದೂ, ಏಳನೆಯದು ಗೋಧೂಲೀಲಗ್ನವೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರರಸ್ತನಾದುವುಗಳು. ಪೂರ್ವದೇಶವರಿಗೂ, ಕಳಿಂಗದೇಶವರಿಗೂ, ಗೋಧೂಲೀಲಗ್ನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನವು ಸರ್ವದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಋತುಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಬರುವಲಗ್ನವು ಅಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಈರ್ವರನು ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆ ಸಕಲದೋಷಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಣೆಮಾಡುವುದು.

೫೧೨-೫೧೬- ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಅನಂತರ (೬) ಆರು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಗಳ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಕೂಡದು. ಉಪನಯನಾನಂತರ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದೇ ಮಂಗಳಕರವಾದುದು. ಆರು ತಿಂಗಳ ಒಳಗೆ ಸಹೋದರಿಯ ರಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಮೂರು ವರ್ಷಮೊಳಗೆ ವಿಧವೆಯಾ

ಪ್ರತ್ಯುದ್ವಾಹೋ ನೈವ ಕಾರೋ ನೈಕಸ್ತೈ ದುಹಿತೃದ್ವಯಂ ।

ನ ಚೈಕಜನ್ಯಯೋಃ ಪುಂಸೋರೇಕಜನ್ಯೇ ತು ಕನ್ಯಕೇ ॥ ೫೧೭ ॥

ನೈವಂ ಕದಾಚಿದುದ್ವಾಹೋ ನೈಕದಾ ಮುಂಡನದ್ವಯಂ ।

ದಿವಾಜಾತಸ್ತು ಪಿತರಂ ರಾತ್ರೌ ತು ಜನನೀಂ ತಥಾ ॥ ೫೧೮ ॥

ಆತ್ಮಾನಂ ಸಂಧ್ಯಯೋರ್ಹಂತಿ ನಾಸ್ತಿ ಗಂಡೇ ವಿಪರೈರಯಃ ।

ಸುತಃ ಸುತಾ ನಾ ನಿಯತಂ ಶ್ವಶುರಂ ಹಂತಿ ಮೂಲಜಃ ॥ ೫೧೯ ॥

ತದಂತ್ಯಪಾದಜೋ ನೈವ ತಥಾಶ್ಲೇಷಾದ್ಯಪಾದಜಃ ।

ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂತ್ಯಪಾದಜೌ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಬಾಲೋ ಹಂತಿ ನ ಬಾಲಿಕಾ ॥ ೫೨೦ ॥

ಗುವಳು. ಒಬ್ಬನೇ ವರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಣ್ಣತಮ್ಮರಿಬಿರಿಗೆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಕೂಡದು.

೫೧೮-೫೨೦. ಒಂದೇ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹೋದರಿಯರಿಗೆ ವಿವಾಹವನ್ನೂ, ಸಹೋದರರಿಗೆ ಮುಂಡನವನ್ನೂ (ಉಪನಯನವನ್ನೂ) ಮಾಡಬಾರದು. ಕುಗಲು ಹುಟ್ಟಿದವನಿಂದ ತಂದೆಗೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಿಂದ ತಾಯಿಗೂ ಬಾಧಕವುಂಟು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವುದು ತನಗೂ ಭಾಧಕವಾಗುವುದು. ಗಂಡಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿರುವುದು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಷ್ಟಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗಳಾಗಲೀ ಮಗನಾಗಲೀ ಅವರ ಮಾವನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರು. ಆದರೆ ಮೂಲಾಂತ್ಯಪಾದದಲ್ಲಾಗುವ ಜನನವು ಈ ದೋಷವನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಶ್ಲೇಷಾನಕ್ಷತ್ರದ ಅಧಿಪಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪಾದಗಳು ಶ್ವಶ್ರುವಿನಾಶಕರಗಳು (ಅತ್ತಿಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು) ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂತ್ಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಡುಮಗುವು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗುವುದು. ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿನ ಜನನದಿಂದ (ಅಂದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವಿನಿಂದ) ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಬಾಧಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನ ಬಾಲಿಕಾಂಬುಮೂಲಕ್ಷೇ ಮಾತರಂ ಪಿತರಂ ತಥಾ ।

ಸೈಂಧ್ರೀ ಧವಾಗ್ರಜಂ ಹಂತಿ ದೇವರಂ ತು ದ್ವಿದೈವಜಾ

॥ ೫೨೦ ॥

ಅರಭ್ಯೋದ್ವಾಹದಿವಸಾತ್ಪ್ರಪ್ತೇ ವಾಪ್ಯಷ್ಟಮೇ ದಿನೇ ।

ವಧೂಪ್ರವೇಶಸಂಪತ್ಕ್ತೃ ದಶಮೇ ಸಪ್ತಮೇ ದಿನೇ

॥ ೫೨೧ ॥

ಹಾಯನದ್ವಿತಯಂ ಜನ್ಮಭಲಗ್ನ ದಿವಸಾನಪಿ ।

ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಹೃತಿಶುಕ್ರೇಽಪಿ ಯಾತ್ರಾ ವೈವಾಹಿಕೇ ಶುಭಾ

॥ ೫೨೨ ॥

ಶ್ರೀಪದಂ ಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣಸ್ಥಾಪನಂ ಚೋತ್ತರಾಯಣೇ ।

ಗೀರ್ವಾಣಪೂರ್ವಗೀರ್ವಾಣಮಂತ್ರಿಣೋರ್ಧ್ವಶ್ಯಮಾನಯೋಃ

॥ ೫೨೩ ॥

ವಿಚಿತ್ರೇಷ್ಟೇವ ಮಾಸೇಷು ಮಾಘಾದಿಷು ಚ ಪಂಚಸು ।

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇಷು ಕೃಷ್ಣೇಷು ತದಾದಿಷ್ಟಷು ಶುಭಂ

॥ ೫೨೪ ॥

೫೨೦-೫೨೩. ಮೂಲಾ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನಿಂದ ತಾಯಿಗಾಗಲೀ, ತಂದೆಗಾಗಲೀ ಭಾಧಕವಾಗಲಾರದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ನಕ್ಷತ್ರೋದ್ಭವಳು ಗಂಡನ ಅಣ್ಣನಿಗೂ ವಿರಾಜಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವಳು ಮೈದುನನಿಗೂ ಹಾಸಿಪ್ರದಳಾಗುವಳು. ವಿವಾಹವಾದ ದಿನದಿಂದ ಅರು, ಎಂಟು, ಏಳು, ಹತ್ತು ಈ ದಿನಗಳು ವಧೂಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವುಗಳು. ವಿವಾಹಾನಂತರ ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಜನ್ಮಲಗ್ನ, ಜನ್ಮಮಾಸ, ಜನ್ಮ ದಿನ, ಶುಕ್ರಾಸ್ತಸಮಯ ಈ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಗೃಹಪ್ರಯಾಣವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಶುಭಕರವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

೫೨೪-೫೨೬. ಸಕಲವೇದತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರಾಯಣವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಕಾಲವಾಗಿರುವುದು. ಅಗ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಗಳಿರಕೂಡದು. ಮಾಘಾದಿ ಪಂಚಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರಮಾಸವು ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ, ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಒಳಗಿರುವ ತಿಥಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವು ಗಳು. ಯಾವ ದೇವತೆಗೆ ಯಾವ ತಿಥಿಗಳು ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿದರೋ ಆ ತಿಥಿಗಳೇ

ದಿನೇಷು ಯಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಯಾ ತಿಥಿಸ್ತತ್ರ ತಸ್ಯ ಚ |

ದ್ವಿತೀಯಾದಿದ್ವಯೇ ಪಂಚಮ್ಯಾದಿತಸ್ತಿಸ್ಯ ಕ್ರಮಾತ್

|| ೫೨೬ ||

ದಶಮ್ಯಾದೇಶ್ವತಸ್ಯ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ವಿಶೇಷತಃ |

ಹೃತ್ಪ್ರಾಧಿಕಾಂಶ್ರಾಂತ್ಯ ಹಸ್ತತ್ರಯಗುರೂಡುಷು

|| ೫೨೭ ||

ಸಾಶ್ವಿಧಾತ್ಯಜಲಾಧೀಶಹರಿಮಿತ್ರವಸುಷ್ವಪಿ |

ಕುಜವರ್ಜಿತನಾರೇಷು ಕರ್ತುಃ ಸೂರ್ಯೇ ಬಲಪ್ರದೇ

|| ೫೨೮ ||

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲೋಪೇತೇ ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ಶೋಭನೇ ದಿನೇ |

ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶೇ ಚ ಕರ್ತುರ್ನ ನಿಧನೋದಯೇ

|| ೫೨೯ ||

ರಾಶಯಃ ಶಕಲಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಶುಭಗ್ರಹಯುತೇಕ್ಷಿತಾಃ |

ಪಂಚಾಷ್ಟಕೇ ಶುಭೇ ಲಗ್ನೇ ನೈಧನೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುತೇ

|| ೫೩೦ ||

ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬಿದಿಗೆ, ತದಿಗೆ, ಪಂಚಮಾ, ಸಪ್ತಮಾ, ದಶಮಿಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ನಾಲ್ಕು ತಿಥಿಗಳು, ಪೌರ್ಣಮಾಸೀ ಈ ತಿಥಿಗಳು ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದುವುಗಳು. ಉತ್ತರಾತ್ರಯ (ಅಂದರೆ ಉತ್ತರಾ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಈ ಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು) ಪುನರ್ವಸು, ಮೃಗಶಿರಸೇವತೀ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತ, ಸ್ವಾತೀ, ಪುಷ್ಯ, ಅಶ್ವಿನೀ, ರೋಹಿಣೀ, ಶತಭಿಷಾ, ಶ್ರವಣ, ಅನೂರಾಧಾ, ಥನಿಷ್ಠಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸಕಲದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಂಗಳವಾರವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

೫೨೯-೫೩೩. ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ರವಿಬಲವಿರಬೇಕು.

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ನದ ಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತೃವಿನ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಷ್ಟಮರಾಶಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಲಗ್ನವನ್ನಾಗಿ ಇಡಕೂಡದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ

ಲಗ್ನ ಸ್ಥಾಶ್ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಾರಾಹುಕೇಶ್ವರಕೂನವಃ ।

ಕರ್ಮಮೃತ್ಯುಪ್ರದಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಧನಧಾನ್ಯಸುಖಪ್ರದಾಃ

॥ ೫೩೧ ॥

ದ್ವಿತೀಯೇ ನೇಷ್ಠದಾಃ ಸಾಪಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ವಿತ್ತದಾಃ ।

ತೃತೀಯೇ ನಿಖಿಲಾಃ ಖೇಟಾಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಸುಖಪ್ರದಾಃ

॥ ೫೩೨ ॥

ಚತುರ್ಥೇ ಸುಖದಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಕ್ರೂರಾಃ ಖೇಟಾಶ್ಚ ದುಃಖದಾಃ ।

ಗ್ಲಾನಿದಾಃ ಪಂಚಮೇ ಕ್ರೂರಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಸುಖಪ್ರದಾಃ

॥ ೫೩೩ ॥

ಷಷ್ಠೇ ಶುಭಾಃ ಶತ್ರುದಾಃ ಸ್ಯುಃ ಸಾಪಾಃ ಶತ್ರುಕ್ಷಯಂಕರಾಃ ।

ವ್ಯಾಧಿದಾಃ ಸಪ್ತಮೇ ಸಾಪಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಶುಭಫಲಪ್ರದಾಃ

॥ ೫೩೪ ॥

ಶುಭಗ್ರಹಯುತವೂ, ದೃಷ್ಟವೂ ಆಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರಾಶಿಗಳೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿಯಿರುವ (ಅಂದರೆ ತಿಥಿ, ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕರಣ ಈ ಐದೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ) ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮು ಶುದ್ಧಿಯಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ, ರಾಹು, ಕೇತು ಮತ್ತು ಶನಿ ಈ ಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವೂ, ಧನಧಾನ್ಯಾದಿನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಉಳಿದ ಗ್ರಹಗಳು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿರೂಪವಾದ ಶುಭಫಲಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ದ್ವಿತೀಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕೆಟ್ಟ ಫಲವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರಬುಧರು ದ್ರವ್ಯರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ತೃತೀಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಹಗಳೂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವರು. ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲವನ್ನೂ, ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಪಾಪಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಪಂಚಮದಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಗ್ಲಾನಿಯನ್ನೂ, ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಪುತ್ರಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಕೊಡುವರು.

೫೩೪-೫೩೮. ಷಷ್ಠ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ಶತ್ರುವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುಕ್ಷಯವನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ಸಪ್ತಮದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರು. ಸೌಮ್ಯಗ್ರಹಗಳು ಶುಭಫಲವನ್ನುಂಟು

ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾಃ ಖಗಾಃ ಸರ್ವೇ ಕರ್ತುರ್ನ್ಯತ್ಕೃಪ್ರದಾಯಕಾಃ ।

ಧರ್ಮೇ ಪಾಪಾ ಘ್ನಂತಿ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಶುಭದಾಃ ಮಂಗಲಪ್ರದಾಃ ॥ ೫೩೫ ॥

ಕರ್ಮಗಾಃ ದುಃಖದಾಃ ಪಾಪಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿದಾಃ ।

ಲಾಸಸ್ಥಾನಗತಾಸ್ಸರ್ವೇ ಭೂರಿಲಾಭಪ್ರದಾ ಗ್ರಹಾಃ ॥ ೫೩೬ ॥

ವೈಯಸ್ಥಾನಗತಾಃ ಶತ್ವದ್ವಹುನ್ಯಯಕರಾ ಗ್ರಹಾಃ ।

ಸಂತ್ಯರ್ಥಹೀನಾಃ ಕರ್ತಾರಂ ಮಂತ್ರಹೀನಾಸ್ತು ಯುಕ್ತಿಜಂ ॥ ೫೩೭ ॥

ಪ್ರಿಯಂ ಲಕ್ಷಣಹೀನಾಸ್ತು ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸಮೋ ರಿಪುಃ ।

ಗುಣಾಧಿಕತಮೇ ಲಗ್ನೇ ದೋಷಃ ಸ್ವಲ್ಪತರೋ ಯದಿ ॥ ೫೩೮ ॥

ಸುರಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನಂ ತತ್ರ ಕರ್ತುರಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿದಂ ।

ನಿರ್ಮಾಣಾಯತನಗ್ರಾಮಗೃಹಾದೀನಾಂ ಸಮಾಸತಃ ॥ ೫೩೯ ॥

ಮಾಡುವುವು. ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾಗ್ರಹಗಳೂ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನಂಟುಮಾಡುವುವು. ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳು ನವಮವಲ್ಲದ್ದರೆ ಪಾಪಫಲವನ್ನೂ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಸನ್ಮಂಗಲವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವರು. ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಶುಭಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ದುಃಖವನ್ನೂ, ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ದಶಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲವನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಗ್ರಹಗಳೂ ಶುಭಪ್ರದರೇ ಆಗುವರು. ದ್ವಾದಶಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಬಹು ವ್ಯಯವನ್ನಂಟುಮಾಡುವರು. ಮುಕ್ತಿಕ್ಕಾಗಲಿಗೆ ಮಂತ್ರನಷ್ಟವನ್ನೂ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಸೌಂದರ್ಯನಾಶವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವರು. ಅದರ್ಶಾಗಿಯೇ ಅಶುಭಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೆಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪ್ರಾಯವಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುಣಾಧಿಕವೂ, ಅಲ್ಪದೋಷವೂ ಇರುವುದಾದರೆ ಆದರಿಂದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಸಕಲೇಷ್ಟಸಾಧನಗಳೂ ದೊರಕುವುವು.

೫೩೯-೫೪೧. ದೇವಾಲಯಾದಿ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಭೂಪರೀಕ್ಷೆಯು ಭೂಮಿಯು

ಜೇತ್ರನಾದೌ ಪರೀಕ್ಷೇತ ಗಂಧವರ್ಣರಸಾಂಶಕೈಃ ।

ಮಧುಪುಷ್ಪಾಮ್ಲಪಿಶಿತಗಂಧಂ ವಿಪ್ರಾಸುಪೂರ್ವಕಂ

|| ೫೪೦ ||

ಸಿತಂ ರಕ್ತಂ ಚ ಹರಿತಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಂ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।

ಮಧುರಂ ಕಟುಕಂ ತಿಕ್ತಂ ಕಷಾಯಕರಸಂಕ್ರಮಾತ್

|| ೫೪೧ ||

ಅತ್ಯಂತವೃದ್ಧಿದಂ ನೃಣಾಮಿಶಾನಸ್ರಾಗುದಕ್ಷ್ಣವಂ ।

ಅನ್ಯದಿಕ್ಷು ಪ್ಲವೇ ತೇಷಾಂ ಶತ್ವದತ್ಯಂತಹಾನಿದಂ

|| ೫೪೨ ||

ಸಮಗರ್ತಾರತ್ನಿ ಮಾತ್ರಂ ಖನಿತ್ವಾ ತತ್ರ ಪೂರಯೇತ್ ।

ಅತ್ಯಂತವೃದ್ಧಿರಧಿಕೇ ಹೀನೇ ಹಾನಿಃ ಸಮೇ ಸಮಂ

|| ೫೪೩ ||

ತಥಾ ನಿಶಾದೌ ತತ್ಪತ್ಯಾ ಪಾನೀಯೇನ ಪ್ರಪೂರಯೇತ್ ।

ಪ್ರಾತರ್ದೃಷ್ಟೇ ಜಲೇ ವೃದ್ಧಿಃ ಸಮಂ ಪಂಕೇ ಕ್ಷಯಃ ಕ್ಷಯೇ

|| ೫೪೪ ||

ವಾಸನೆ, ಬಣ್ಣ, ರುಚಿ ಇವುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು. ಜೇನು, ಹೂವು, ಹುಳಿ ಮಾಂಸ ಇವುಗಳ ವಾಸನೆಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುಭಕರವೆನಿಸುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಳುಪು, ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ಕಪ್ಪು ಈ ವರ್ಣಗಳೂ, ಸಿಹಿ, ಕಹಿ, ಒಗರು ಕಷಾಯ, ರಸ ಈ ರಸಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೫೪೨-೫೪೫. ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಹಳ್ಳವೇ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಹಾನಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನೊಡಲು ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲ ಪರಿಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗರ್ತವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಅಗರ್ತವು ಮರುದಿನ ಅಧಿಕಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶುಭಫಲಾಧಿಕವೆಂದೂ ಅತ್ಯಂತ ನ್ಯೂನವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಹೀನಫಲವೆಂದೂ ಊಹಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಸಮವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಸಮಫಲವೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀರನ್ನು ಹಿಂದಿನದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಗರ್ತಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸೋಡಿದಾಗ ಜಲವು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಶುಭಫಲವೆಂದೂ ಕೆಸರಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಫಲವೆಂದೂ

ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಸನ್ಮುಕ್ಯೇತ್ರಂ ಪರೀಕ್ಷ್ಯತೇ ।

ದಿಕ್ಸಾಧನಾಯ ತನ್ನಧ್ಯೇ ಸಮಂ ಮಂಡಲಮಾಲಿಖೇತ್

॥ ೫೪೫ ॥

ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲಕಂ ತಂಕುಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯೇಕ್ಷೇತ್ತತ್ರ ದಿಕ್ಕ್ರಮಂ ।

ಚತುರಸ್ತ್ರೀಕೃತೇ ಷ್ವೇತ್ರೇ ಷಡ್ವರ್ಗಪರಿಶೋಧಿತೇ

॥ ೫೪೬ ॥

ರೇಖಾಮಾರ್ಗೇ ಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಸುಮನೋಹರಂ ।

ಅಯಾಮೇಷು ಚತುರ್ವಿಕ್ಷು ಪ್ರಾಗಾದಿಷು ಚ ಸತ್ಸ್ವಪಿ

॥ ೫೪೭ ॥

ಅಷ್ಟಾನಷ್ಟೈ ಪ್ರತಿದಿಶಂ ದ್ವಾರಾಣಿ ಸ್ಕರ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕ್ರಮಾತ್ತೇಷಾಮಮೂನಿ ಚ ಫಲಾನಿ ವೈ

॥ ೫೪೮ ॥

ಹಾನಿನೈಃಸ್ವಂ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ನಪಪೂಜಾ ಮಹದ್ಧನಂ ।

ಅತಿಚೌರೈರನುತಿಕ್ರೋಧೋ ಭೀತಿದಿಶಿ ಶಚೇಪತೇಃ

॥ ೫೪೯ ॥

ನೀರು ಇಂಗಿಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅಶುಭಫಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈರೀತಿ ಭೂ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಂದೆ ದಿಕ್ಸಾಧನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಮಮಂಡಲ ಮಾಡಬೇಕು.

೫೪೬-೫೪೯. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೭ ದನ್ನರಡು ಅಂಗುಲಾತ್ರಕವಾದ ಶಂಕು ಮೊಂದನ್ನು (ಮೊಳೆಯೊಂದನ್ನು) ನೆಡಬೇಕು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಚೌಕವಾಗಿ ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಅರು ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅರು ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಗುರ್ತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಕಾರ ಸ್ಥಾನಪನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ಚತುರಶ್ರಾಕಾರದ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಎಂಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರತಿದಿಕ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ದ್ವಾರಸ್ಥಾನವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಎಂಟು ದ್ವಾರಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಈ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈರೀತಿ ಫಲವಿರುವುದು. ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅಷ್ಟದ್ವಾರಪ್ರವೇಶಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಾನಿ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ ರಾಜಪೂಜಾ, ಮಹೈಶ್ವರ್ಯ, ಅತಿಚೌರೈ, ಅತಿಕ್ರೋಧ, ಭೀತಿ ಈ ಫಲ ಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ನಿಧನಂ ಬಂಧನಂ ಭೀತಿರರ್ಥಾಪ್ತಿರ್ಧನವರ್ಧನಂ |

ಅನಾತಂಕಂ ವ್ಯಾಧಿಭಯಂ ನಿಃಸತ್ತಂ ದಕ್ಷಿಣಾದಿತಿ

|| ೫೫೦ ||

ಪುತ್ರಹಾನಿಃ ಶತ್ರುವೃದ್ಧಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಧನಾಗಮಃ |

ಸೌಭಾಗ್ಯಮತಿದಾರ್ಭಾಗ್ಯಂ ದುಃಖಂ ಶೋಕಶ್ಚ ಪಶ್ಚಿಮೇ

|| ೫೫೧ ||

ಕಲತ್ರಹಾನಿರ್ನಿಃಸತ್ತಂ ಹಾನಿರ್ಧಾನ್ಯಧನಾಗಮಃ |

ಸಂಪದ್ವೃದ್ಧಿರ್ಮಾಸಭೀತಿರಾಮಯಂ ದಿಶಿ ಶೀತಗೋಃ

|| ೫೫೨ ||

ಏವಂ ಗೃಹಾದಿಷು ದ್ವಾರವಿಸ್ತಾರಾದ್ವಿಗುಣೋಚ್ಚ್ರಿತಂ |

ಪಶ್ಚಿಮೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ವಾಪಿ ಕಪಾಟಂ ಸ್ಥಾಪಯೇದ್ಗೃಹೇ

|| ೫೫೩ ||

ಪ್ರಾಕಾರಾಂತಃ ಸ್ಥಿತಿಂ ಕುರ್ಯಾದೇಕಾಶೀತಿಪದಂ ಯಥಾ |

ಮಧ್ಯೇ ನವಪದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಂ ತದತಿನಿಂದಿತಂ

|| ೫೫೪ ||

೫೫೦-೫೫೩. ನಿಧನ. ಬಂಧನ, ಭೀತಿ, ಅರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಧನವೃದ್ಧಿ, ಅನಾತಂಕ, ವ್ಯಾಧಿಭಯ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಇವು ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಭಾಗದ ಅಷ್ಟಫಲಗಳು. ಪುತ್ರಹಾನಿ. ಶತ್ರುವೃದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಧನಾಗಮ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಅತಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದುಃಖ, ಶೋಕ ಇವು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಫಲಗಳು. ಕಲತ್ರಹಾನಿ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಹಾನಿ, ಧನಧಾನ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಸಂಪದ್ವೃದ್ಧಿ, ಮಾನಭೀತಿ, ರೋಗ ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಎಂಟು ಫಲಗಳು ಉತ್ತರ ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವವು. ಹೀಗೆ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಸಿರ್ಮಾಣವಾದಮೇಲೆ ಅದರ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾದ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಅಥವಾ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಪಾಟ ಅಂದರೆ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.

೫೫೪-೫೫೮. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಾಕಾರದ ಒಳಭಾಗದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉದ್ವಾರ್ಧೋರೇಖೆಗಳಾದ ಒಂಭತ್ತರಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವಾಪರ ರೇಖೆಯಾದ ಒಂಭತ್ತರಿಂದಲೂ ಒಟ್ಟು (೮೧) ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಾನಗಳಾಗುವಂತೆ ಸ್ವತಃಭದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಂಭತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೆಸರು

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಂಶಾಃ ಸ್ವಾಕಾರಸಮೀಯಾಂಶಾಃ ಸಮಂತತಃ ।

ಪಿತಾಚಾಂಶೇ ಗೃಹಾರಂಭೋ ದುಃಖಶೋಕಭಯಪ್ರದಃ ॥ ೫೫೫ ॥

ಶೇಷಾಂಶಾಃ ಸ್ಕುರ್ದ್ವ ನಿರ್ಮಾಣೇ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಧನಪ್ರದಾಃ ।

ಶಿರಾಃ ಸ್ಕುರ್ವಾಸ್ತುನೋ ರೇಖಾ ದಿಗ್ವಿದಿಜ್ಜಿಘ್ರಸಂಭವಾಃ ॥ ೫೫೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಭಾಗಾಃ ಪಿತಾಚಾಂಶಾಃ ಶಿರಾಣಾಂ ಯತ್ರ ಸಂಪತ್ತಿಃ ।

ತತ್ರ ತತ್ರ ವಿಜಾನೀಯಾದ್ವಾಸ್ತುನೋ ಮರ್ಮಸಂಧಯಃ ॥ ೫೫೭ ॥

ಮರ್ಮಾಣಿ ಸಂಧಯೋ ನೇಷ್ವಾಃ ಸ್ವಸ್ಥೇಽಪ್ಯೇವಂ ನಿವೇಶನೇ ।

ಸೌಮ್ಯಘಾಲ್ಗುಣವೈಶಾಖಮಾಘಶ್ರವಣಕಾರ್ತಿಕಾಃ ॥ ೫೫೮ ॥

ಮಾಸಃ ಸ್ಕುರ್ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣೇ ಪುತ್ರಾರೋಗ್ಯಧನಪ್ರದಾಃ ।

ಅಕಾರಾದಿಷು ಭಾಗೇಷು ದಿಕ್ಷು ಸ್ವಾಗಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೫೫೯ ॥

ಆದು ನಾಸ್ತುಪುರುಷನ ಶಿರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಪ್ರದೇಶವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಗೃಹಾರಂಭಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಕೂಡದು. ಸುತ್ತಲೂ ಬರುವ ೩೨ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮನೆಗಳು ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರವಲ್ಲರೂವುಗಳು ಪಿತಾಚಾಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವುಗಳು. ಈ ಅಂಶದಲ್ಲಿ ಗೃಹಾರಂಭಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖ, ಶೋಕ ಮತ್ತು ಭಯ ಇವುಗಳಂಟಾಗುವುವು. ಉಳಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೃಹಾರಂಭಮಾಡುವುದು ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ನಾಸ್ತುರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಥಾನವು ದಿಕ್ಕು ಮತ್ತು ವಿದಿಕ್ಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಭಾಗ, ಪಿತಾಚಭಾಗ, ಮರ್ಮಸಂಧಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೇಳಿರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಮಾಡಬೇಕು. ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಗೃಹಾರಂಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಘಾಲ್ಗುಣ, ವೈಶಾಖ, ಮಾಘ, ಶ್ರವಣ, ಕಾರ್ತಿಕ ಈ ತಿಂಗಳುಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳು.

೫೫೯-೫೬೪. ಮನೆಯ ಆಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ

ಖರೋಲ್ವೋಽಥ ಹರಿಃ ಶ್ವಾಖ್ಯಃ ಸರ್ವಾಮುಗಜಶಾತಕಾಃ |
ದಿಗ್ವರ್ಗಾಣಾಮಿಯಂ ಯೋನಿಃ ಸ್ವವರ್ಗಾತ್ಪಂಚಮೋ ರಿಪುಃ || ೫೬೦ ||

ಸಾಧ್ಯಪರ್ಗಂ ಪುರಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಃ ಸಾಧಕಂ ನೃಸೇತ್ |
ವ್ಯತ್ಯಯೇ ನಾಶನಂ ತಸ್ಯ ಯುಣಮಧ್ಯಂ ಧನಾಚ್ಚಭಂ || ೫೬೧ ||

ಆರಭ್ಯ ಸಾಧಕಂ ಧಿಷ್ಣ್ಯಂ ಸಾಧ್ಯಂ ಯಾವಚ್ಚತುರ್ಗುಣಂ |
ವಿಭಜೇತ್ಸಪ್ತಭಿಃ ಶೇಷಂ ಸಾಧಕಸ್ಯ ಧನಂ ತದಾ || ೫೬೨ ||

ವಿಸ್ತಾರ ಆಯಾಮಗುಣೋ ಗೃಹಸ್ಯ ಪದಮುಚ್ಯತೇ |
ತಸ್ಮಾದ್ಧನಾಧನಾಯರ್ಕ್ಷವಾರಾಂಶಃ ಸಂಖ್ಯಯಾ ಕ್ರಮಾತ್ || ೫೬೩ ||

ಒಟ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರಫಲವನ್ನು ಒಂಭತ್ತುಕಡೆ ಇಟ್ಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ೯ ಒಂಭತ್ತು ೬
ಆರು, ೮ ಎಂಟು, ೭ ಮೂರು, ೮ ಎಂಟು, ೮ ಎಂಟು, ೪ ನಾಲ್ಕು, ೯ ಒಂಭತ್ತು
ಈ ಅಂಕಿಗಳಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ೮ ಎಂಟು, ೭ ಎಳು, ೯ ಒಂಭತ್ತು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು
೭ ಎಂಟು, ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ೧೫ ಹದಿನೈದು, ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು, ೧೨೦ ನೂರಿ
ಪ್ಪತ್ತು ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಯಗಳು ವಾರ, ಅಂಶ,
ದ್ರವ್ಯ, ಮಣ, ಶಿಥಿ, ಯೋಗ, ಆಯುಸ್ಸು ಇವುಗಳು ಲಭಿಸುವವು. ಮೇಲೆ
ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಯಗಳು ಎಂಟು. ಖರ, ಅರ್ಜ, ಸಿಂಹ, ನಾಯಿ, ಸರ್ಪ, ಇಲಿ
ಗಜ, ಶರ ಈ ಹೆಸರಿನ ಆಯಗಳು ಎಂಟು ಬರುವುವು. ಕ್ಷೇತ್ರಫಲವನ್ನು
ಎಂಟರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ ವರ್ಗತೆಗೆದು ಎಂಟರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ದಿಕ್ಪು (ಯೋನಿಯೂ)
ಇದರಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದು ಶತ್ರುಸ್ಥಾನವೂ ಆಗುವುದು. ವಾಸ್ತುವಿನ
ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳು ಮುಂದಾಗಿಯೂ, ಕರ್ತೃವಿನ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳು ಹಿಂದಾಗಿಯೂ
ಇರಬೇಕು. ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದರೆ ಗೃಹನಾಶವಾಗುವುದು. ಧನರ್ಣಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ
ಮುಣಕ್ಕಿಂತ ಧನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು. ಗೃಹಯಜಮಾನನ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ
ವಾಸ್ತು ನಕ್ಷತ್ರದವರೆಗಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಿಸಿ, ಎಳರಿಂದ
ಭಾಗಿಸಿದರೆ ಬರುವುದೇ ಧನವೆನಿಸುವುದು. ಕ್ಷೇತ್ರಫಲವೆಂದರೆ ನಿವೇಶನದ
ಉದ್ದ ಮತ್ತು ಅಗಲವನ್ನು ಗುಣಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವೆಂದರ್ಥ.

ಧನಾಧಿಕಂ ಗೃಹಂ ವೃದ್ಧೈಃ ಪುಣಾದಿಕಮಶೋಭನಂ ।
ವಿಷಮಾಯುಃ ಶುಭಾಯೈವ ಸಮಾಯೋ ನಿರ್ಧನಾಯ ಚ ॥ ೫೬೪ ॥

ಧನಕ್ಷಯಸ್ತೃತೀಯರ್ಷೇ ಪಂಚಮರ್ಷೇ ಪರಃ ಕ್ಷಯಃ ।
ಅತ್ಯಕ್ಷಯಃ ಸ್ವಾಮರ್ಷೇ ಭವತ್ಯೇವ ಹಿ ಭರ್ತ್ವಭಾತ್ ॥ ೫೬೫ ॥

ದ್ವಿದ್ವಾದಶೋ ನಿರ್ಧನಾಯ ತ್ರಿಕೋಣಮಸುತಾಯ ಚ ।
ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕಂ ವೃತ್ತತ್ಯೇ ಸ್ಯಾಚ್ಛುಭದಾ ರಾಶಯಃ ಪರೇ ॥ ೫೬೬ ॥

ಸೂರ್ಯಾಗಾರಕವಾರಾಂಶಾಃ ನೈಶ್ವಾನರಭಯಪ್ರದಾಃ ।
ಇತರೇ ಗ್ರಹವಾರಾಂಶಾಃ ಸರ್ವಕಾಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಧಾಃ ॥ ೫೬೭ ॥

ನಭಸ್ಯಾಧಿಷು ಮಾಸೇಷು ತ್ರಿಷು ತ್ರಿಷು ಯಥಾಕ್ರಮಂ ।
ಪೂರ್ವಾದಿಕಶಿರೋ ವಾಮಸಾರ್ವೇಶಾಯಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥ ೫೬೮ ॥

ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಫಲದಿಂದಲೇ ಧನ, ಮಣಿ ಮತ್ತು ಆಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಧನರ್ಣದಲ್ಲಿ ಧನವು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗೃಹವೃದ್ಧಿಯೂ ಮಣಿವು ಅಧಿಕವಾದರೆ ಗೃಹನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಮಾಯವು ಶುಭವನ್ನೂ ಸಮಾಯವು ಅಸುಂಗಳವನ್ನೂ ಕೊಡುವುದು.

೫೬೫-೫೬೭. ಯಜಮಾನನ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕಿಂತ ವಾಸ್ತುನಕ್ಷತ್ರವು ಮೂರನೆಯದಾದರೆ ಧನಕ್ಷಯವೂ, ಐದನೆಯದಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು ನಾಶವೂ, ಎಳನೆಯದಾದರೆ ಅತ್ಯಕ್ಷಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಶಿಗಳು ದ್ವಿದ್ವಾದಶವಾದರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ನವಮಪಂಚಮವಾದರೆ ಪುತ್ರನಾಶವೂ, ಷಷ್ಠಾಷ್ಟಕವಾದರೆ ವೃತ್ತಾಭಯವೂ, ಉಳಿದ ರಾಶಿಗಳಾದರೆ ಶುಭವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯ ಅಂಗಾರಕ ಇವರ ವಾರಾಂಶವಾದರೆ ಅಗ್ನಿಭಯವು ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಉಳಿದ ವಾರಾಂಶಗಳು ಶುಭಕರಗಳಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೫೬೮-೫೭೦. ವಾಸ್ತುಪುರುಷನು ಭಾದ್ರಪದಾದಿಯಾಗಿ ಮೂರುಮೂರು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ತಿರುಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನು ಚರರೂಪಿಯು. ಅವನ ಉದರವು

ಚರಾಹ್ವಯೋ ವಾಸ್ತುಪುಮಾನ್ ಚರತ್ಕೇವಂ ಮಹೋದರಃ ।

ಯದ್ವಿಜ್ಞುಬೋ ವಾಸ್ತುಪುಮಾನ್ ಕುರಾತ್ತ್ವದ್ವಿಜ್ಞುಖಂ ಗೃಹಂ || ೫೬೯ ||

ಪ್ರತಿಕೂಲಮುಖಂ ಗೇಹಂ ರೋಗಶೋಕಭಯಪ್ರದಂ ।

ಸಬಲೋ ಮುಖಗೇಹಾನಾಮೇಷ ದೋಷೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ || ೫೭೦ ||

ವೃತ್ತೇಟಿಕಾಂ ಸ್ವರ್ಣರೇಣುಧಾನ್ಯಶೈವಲಸಂಯುತಂ ।

ಗೃಹಮಧ್ಯೇ ಹಸ್ತಮಾತ್ರೇ ಗರ್ತೇ ಸ್ಯಾಸಾಯ ವಿಸ್ತಸೇತ್ || ೫೭೧ ||

ವಸ್ತ್ರಾಯಾ ನುದಲಂ ನಾಭಿಸ್ತಸ್ಮಾದಧ್ವಂಗುಲತ್ರಯಂ ।

ಕುಕ್ಷಿಸ್ತಿಸ್ಥಿನ್ಯುಸ್ಥೇಚ್ಛಂಕುಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರವಿವರ್ಧನಂ || ೫೭೨ ||

ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಪ್ರಯೋವಿಂಶಚ್ಛೋಡಶದ್ವಾದಶಾಂಗುಲೈಃ ।

ವಿಸ್ತಾದೀನಾಂ ಕುಕ್ಷಿಮಾನಂ ಸ್ವರ್ಣವಸ್ತ್ರಾದ್ವಲಂಕೃತಂ || ೫೭೩ ||

ಬಹುದೊಡ್ಡದು. ಅವನ ಮುಖವು ಯಾವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೋ ಅದೇ ಮುಖ ನಾಗಿಯೇ ಗೃಹಪುರಬೇಕು. ತದ್ವಿರುದ್ಧಮುಖವುಳ್ಳ ಮನೆಗೆ ರೋಗಶೋಕಾದಿ ಗಳ ಭಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು. ಅದೇ ಮುಖವುಳ್ಳ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

೫೭೧ ೫೭೨. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಮೊದಲು ಮಂಡಾದ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನೂ, ಸುವರ್ಣರೇಣು, ಧಾನ್ಯ, ಶೈವಲ, (ಪಾಚೀ) ಇವನ್ನೂ ಗೃಹಮಧ್ಯ ವಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಳ್ಳವನ್ನು ತೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ಶಂಕುಪ್ರಮಾಣದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ನಾಭಿಪ್ರದೇಶವೆಂದೂ, ಅದರಮೇಲಿನ ಅಂಗುಲತ್ರಯವನ್ನು ಕುಕ್ಷಿಯೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ ಯಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ೨೪ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು, ೨೫ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ೧೬ ಹದಿನಾರು, ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗುಲಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ನಾಲ್ಕುಜಾತಿಗಳಿಗೂ ಕುಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಣ ವಾಗಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಶಂಕುವನ್ನು ಸುವರ್ಣ, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕಗ್ಗಲಿ, ಅರ್ಜುನ, ಸಾಲ, ಅಥವಾ ನೊಗಗಳನ್ನು

ಪಾದಿರಾಜುನಕಾಲೋತ್ಥಂ ಯುಗಯಂತ್ರಂ ತರೂದ್ಧವಂ ।

ರಕ್ತಚಂದನಪಾಲಾಶ ರಕ್ತಕಾಲವಿಕಾಳಜಂ

॥ ೫೬೪ ॥

ಶಂಕುಂ ತ್ರಿಧಾ ವಿಭಜ್ಯಾದ್ಯಂ ಚತುರಸ್ರಂ ತತಃ ಪರಂ ।

ಅಷ್ಟಾಸ್ರಂ ಚ ತ್ಯಜೇಯಾಸೌ ನುನ್ದಸ್ತಂ ಮೃದುಮವ್ರಣಂ

॥ ೫೬೫ ॥

ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ಶುಭೇ ದಿನೇ ।

ಷಡ್ವರ್ಗಶುದ್ಧಿಸೂತ್ರೇಣ ಸೂತ್ರತೇ ಧರಣೀತಲೇ

॥ ೫೬೬ ॥

ಮೃದುಧ್ರುವಕ್ಷಿಪ್ರಭೇಷು ರಿಕ್ತಾಮಾವರ್ಜಿತೇ ದಿನೇ ।

ವ್ಯರ್ಕಾರಚರಲಗ್ನೇಷು ಸಾಪೇ ಚಾಷ್ಟಮಾವರ್ಜಿತೇ

॥ ೫೬೭ ॥

ನೈಧನೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುಕ್ತೇ ಶುಭಲಗ್ನೇ ಶುಭಾಂಶಕೇ ।

ಶುಭೇಕ್ಷಿತೇಽಥವಾ ಯುಕ್ತೇ ಲಗ್ನೇ ಶಂಕುಂ ವಿನಿಕ್ಷಿಪೇತ್

॥ ೫೬೮ ॥

ಮಾಡುವ ವೃಕ್ಷವಿಶೇಷಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದರಿಂದ ಶಂಕು ವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಶಂಕುವನ್ನು ಮೂರುಭಾಗವಾಗಿ ಗುರ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಚೌಕವಾಗಿಯೂ, ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಎಂಟು ಏಣಿಗಳುಳ್ಳದನ್ನಾಗಿಯೂ ಮೂರನೆಯದನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳುಳ್ಳದನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವು ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

೫೬೬-೫೬೮. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಶಂಕು ವನ್ನು ಷಡ್ವರ್ಗಶುದ್ಧಿಯಿರುವ ಶುಭದಿನದಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೃದು, ಕ್ಷಿಪ್ರ ಮತ್ತು ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವ ದಿನದಲ್ಲಿಯೂ, ರಿಕ್ತ ಮತ್ತು ಆಮಾತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯ, ಕುಜ ಇವರ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಚರಲಗ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ರಾಶಿ ಮತ್ತು ಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲಗ್ನಾಷ್ಟಮವು ಪಾಪಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತವಾಗದೇ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದಿರುವಾಗ ಶುಭಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಶುಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಸಿರಿಕ್ಷಿತವಾದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ಶಂಕು ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪುಣ್ಯಾಹವೋಽಪ್ಯರ್ವಾದಿತ್ಯೈಃ ಪುಣ್ಯಪುಣ್ಯಾಂಗನಾದಿಭಿಃ |
ಸ್ವಸ್ತಿಕೇಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥೈಃ ಶುಭೈಸ್ತ್ವಾರ್ಯಾಗೈಃ ಪರೈಃ || ೫೭೯ ||

ಲಗ್ನಾಂಶಾಷ್ಟಾರಿಚಂದ್ರೇಣ ದೈವಜ್ಞಾಚ್ಛನಪೂರ್ವಕಂ |
ಏಕದ್ವಿತ್ರಿಚತುಃ ಶಾಲಾಃ ಸಪ್ತಶಾಲಾಃ ದಶಾಹ್ವಯಾಃ || ೫೮೦ ||

ಶಾಃ ಪುನಃ ಪದ್ವಿಧಾಃ ಶಾಲಾಃ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ದಶಪದ್ವಿಧಾಃ |
ಧ್ರುವಂ ಧಾನ್ಯಂ ಜಯಂ ನಂದಂ ಖರಂ ಕಾಂತಂ ಮನೋರಮಂ || ೫೮೧ ||

ಸುಮುಖಂ ದುರ್ಮುಖಂ ಕ್ರೂರಂ ಶತ್ರುಂ ಸ್ವರ್ಣಪ್ರದಂ ಕ್ಷಯಂ |
ಆಕ್ರಂದಂ ವಿಪುಲಾಖ್ಯಂ ಚ ವಿಜಯಂ ಷೋಡಶಂ ಗೃಹಂ || ೫೮೨ ||

ಗೃಹಾಣಿ ಗಣಯೇದೇವಂ ಶೇಷಾಂ ಪ್ರಸ್ತಾರಃ ಪತಃ |
ಗುರೋರಧೋ ಲಘುಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯಃ ಪುರಸ್ತಾದೂರ್ಧ್ವವನ್ಮಸೇತ || ೫೮೩ ||

೫೭೯-೫೮೪. ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಂಗಳವಾದ್ಯಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ವೃದ್ಧಸುವಾಸಿನಿಯರೊಡನೆಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಡನೆಯೂ ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನಲಗ್ನದ ಒಂದು, ನಾಲ್ಕು, ಏಳು, ಹತ್ತು, ಐದು, ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ, ಮೂರು, ಆರು, ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಇರಬೇಕು. ಲಗ್ನಾಂಶದಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಷ್ಟಮ ಅಥವಾ ಪಶ್ಯದಲ್ಲಾಗಲೀ ಚಂದ್ರನಿರಬಾರದು. ಇಂತಹ ಶುಭವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದೈವಜ್ಞನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು, ಐದು ಚೌಕಗಳುಳ್ಳಹಾಗೆಯೇ ಏಳು ಹತ್ತು ಹೀಗೆ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹದಿನಾರು ವಿಧದ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧ್ರುವ, ಧಾನ್ಯ, ಜಯ, ನಂದ, ಖರ, ಕಾಂತ, ಮನೋರಮ ನೀಲಮುಖ, ದುರ್ಮುಖ, ಕ್ರೂರ, ಶತ್ರು, ಸ್ವರ್ಣಪ್ರದ, ಕ್ಷಯ, ಆಕ್ರಂದ, ವಿಪುಲ, ವಿಜಯ ಎಂಬ ಹದಿನಾರು ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಯಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಭೇದವಿದೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಪದವನ್ನು ಪೂರ್ತವನಾಡುವ ಮೊದಲು

ಗುರುಭಿಃ ಪೂರಯೇತ್ವಶ್ಚಾತ್ಮವಲಘ್ವಾವಧೀರ್ವಿಧಿಃ |

ಕುರ್ಮಾಲ್ಪಘುಪದೇಶಲಿಂದಂ ಗೃಹದ್ವಾರಾತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ

|| ೫೮೪ ||

ಪೂರ್ವಾದಿಗೇಷ್ಟಲಿಂದೇಷು ಗೃಹಭೇದಾಸ್ತು ಪೋಡಶ |

ಸ್ನಾನಾಗಾರಂ ದಿಶಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಮಾಗ್ನೇಯಾಂ ಪಾಕಮಂದಿರಂ

|| ೫೮೫ ||

ಯಾಮ್ಯಾಂ ಚ ಶಯನಾಗಾರಂ ನೈರ್ಯತ್ಯಾಂ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂದಿರಂ |

ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ಭೋಜನಗೃಹಂ ವಾಯುವ್ಯಾಂ ಧಾನ್ಯಮಂದಿರಂ

|| ೫೮೬ ||

ಕೌಘೇರ್ಯಾಂ ದೇವತಾಗಾರಮೀಶಾನ್ಯಾಂ ಕ್ಷೀರಮಂದಿರಂ |

ಶಯ್ಯಾಮೂತ್ರಾಸ್ತ್ರತದ್ವಿಚ್ಛ ಭೋಜನಂ ಮಂಗಲಾತ್ರಯಂ

|| ೫೮೭ ||

ಧಾನ್ಯಸ್ತ್ರೀಭೋಗವಿತ್ತಂ ಚ ಶೃಂಗಾರಾಯತನಾನಿ ಚ |

ಈಶಾನ್ಯಾದಿಕ್ರಮಸ್ತೇಷಾಂ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣಕಂ ಶುಭಂ

|| ೫೮೮ ||

ಲಘುಪದಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣಭಾಗಗಳನ್ನು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಲಘುಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಗುರುಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಲಘು ಪದದಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆಯ ಹೊರಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಗಲಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಆ ಜಗಲಿಯು ಪೂರ್ವಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು.

೫೮೪-೫೮೮. ಈ ಪೋಡಶವಿಧವಾದ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನದಮನೆ, ಅಗ್ನೇಯದಲ್ಲಿ ಆಡಿಗೆಯಮನೆ, ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಗೃಹ, ನೈಋತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗೃಹ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಭೋಜನಗೃಹ, ವಾಯವ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಗೃಹ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ದೇವರಮನೆ, ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಗೃಹ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಗೃಹಭಾಗಗಳಿಗೆ ದಿಗ್ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರಬೇಕು. ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ರಸ್ತಾಗಾರ, ಮಲಮೂತ್ರಾದಿಗಳ ಮನೆ ಇವುಗಳಿರಬೇಕು. ಉಟದಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಭರಣಗೃಹವಿರಬೇಕು. ಧಾನ್ಯಗೃಹಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅಂತಃ ಪುರ, ಶೃಂಗಾರಗೃಹ ಇವುಗಳಿರಬೇಕು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣವು ಈಶಾನ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಕ್ಷೇಮಕರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಮತ್ತು ನಿಧಿಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಏತೇಷ್ಟೇತಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯಾನಿ ಸ್ವದಿಕ್ಷುಪಿ ।

ಧ್ವಜೋ ಧೂಮ್ರೋಽಥ ಸಿಂಹಃ ಶ್ವಾ ಸಾರಮೇಯಃ ಖರೋ ಗಜಃ ॥ ೫೮೯ ॥

ದ್ವಾಂಕ್ಷಶ್ಚೈವ ಭವಂತ್ಯಪ್ಪಾ ಕ್ರಮಾತ್ಪೂರ್ವಾಧಿಪಾ ಅನಿಾ ।

ಪ್ಲಕ್ಷೋದುಂಬರಚೂತಾಖ್ಯಾ ನಿಂಬಸ್ತುಹಿ ವಿಭೀತಕಾಃ ॥ ೫೯೦ ॥

ಯೇ ಕಂಟಕಾ ದುಗ್ಧವೃಕ್ಷಾ ವೃಕ್ಷಾಶ್ಚತೃಕಪಿತ್ತಕಾಃ ।

ಅಗಸ್ತಿ ಸಿಂಧುವಾಲಾಖ್ಯಾ ತಿಂತಿರೀಕಾಶ್ಚ ನಿಂದಿತಾಃ ॥ ೫೯೧ ॥

ಪಿತ್ತನಾಗ್ರಜದೇಹಃ ಸ್ಯಾತ್ಪಶ್ಚಿಮೇ ದಕ್ಷಿಣೇ ತಯಾ ।

ಗೃಹಪಾದಾ ಗೃಹಸ್ತಂಭಾಃ ಸಮಾಃ ಶಸ್ತ್ರಾಶ್ಚ ನಾಸಮಾಃ ॥ ೫೯೨ ॥

ನಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಂ ನಾತಿನೀಚಂ ಕುಡ್ಯೋತ್ಪೇಧಂ ಯಥಾರುಚಿ ।

ಗೃಹೋಪರಿ ಗೃಹಾದೀನಾಮೇವಂ ಸರ್ವತ್ರ ಚಿಂತಯೇತ್ ॥ ೫೯೩ ॥

೫೮೯-೫೯೧. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಎಂಟು ವಿಧದ ಆಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಧ್ವಜ, ಧೂಮ್ರ, ಸಿಂಹ, ಶ್ವಾ, ಸಾರಮೇಯ, ಖರ, ಗಜ, ಧ್ವಾಂಕ್ಷ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಕೇತಗಳಿಗೆ. ಇವು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ಆಯಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬಸರಿ, ಅತ್ತಿ, ಮಾವು, ಬೇವು, ವಿಭೀತಕ, ಮುಳ್ಳುಮರಗಳು, ಹಾಲು ಬರುವ ಮರಗಳು, ಅರಳಿ, ಬೇಲ ಅಗಸ್ತಿವೃಕ್ಷ, ಸಿಂಧುವಾಲ, ತಿಂತಿರೀಕ ಈ ಮರಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಯಜಮಾನನು ಪಿತ್ತರೋಗಿಯಾಗುವನು.

೫೯೨-೫೯೩. ಮನೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೃಹಪಾದಗಳೂ, ಗೃಹಸ್ತಂಭಗಳೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾದ ಅಕಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಗೋಡೆಯ ಅಳತೆಗೆ ವಿವರದಂತೆಯೂ, ಕವ್ವಿಯಾಗದಂತೆಯೂ ಅವುಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಗೃಹಾದೀನಾಂ ಗೃಹಶ್ರಾವಂ ಕ್ರಮಶೋಽಷ್ಟವಿಧಂ ಸ್ಪೃತಂ ।

ಪಾಂಚಾಲಮಾನಂ ವೈದೇಹಂ ಕೌರವಂ ಚ ಕುಜನ್ಯಕಂ ॥ ೫೯೪ ॥

ಮಾಗಧಂ ಶೂರಸೇನಂ ಚ ಗಾಂಧಾರಾವಂತಿಕಾ ಸ್ಪೃತಂ ।

ಸಚತುರ್ಭಾಗವಿಸ್ತಾರಮುತ್ಸೇಧಂ ಯತ್ತದುಚ್ಯತೇ ॥ ೫೯೫ ॥

ಪಾಂಚಾಲಮಾತುಲಾನಾಂ ಚ ಹೃತ್ತರೋತ್ತರವೃದ್ಧಿತಃ ।

ವೈದೇಹಾದೀನ್ಯಶೇಷಾಣಿ ಮಾನಾನಿ ಸ್ಕುರ್ಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ೫೯೬ ॥

ಪಾಂಚಾಲಮಾನಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಾಧಾರಣಮತಃ ಪರಂ ।

ಅವಂತಿಮಾನಂ ವಿಸ್ತಾಣಾಂ ಗಾಂಧಾರಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ಚ ॥ ೫೯೭ ॥

ಕೌಜನ್ಯಮಾನಂ ವೈಶ್ಯಾನಾಂ ವಿಸ್ತಾ ದೀನಾಂ ಯಥೋತ್ತರಂ ।

ಯಥೋದಿತಂ ಜಲಸ್ನಾನಂ ದ್ವಿತ್ರಿಭೂಮಿಕವೇಶ್ಮನಾಂ ॥ ೫೯೮ ॥

೫೯೪-೫೯೮. ಈ ಮನೆಯ ಆಯು, ಪುನರಾಣಗಳು ಮನಾರು ಎಂಟು ವಿಧಗಳಾಗಿವೆ. ಪಾಂಚಾಲಮಾನ, ವೈದೇಹಮಾನ, ಕೌರವಮಾನ, ಕುಜನ್ಯಮಾನ, ಮಾಗಧಮಾನ, ಶೂರಸೇನಮಾನ, ಗಾಂಧಾರಮಾನ, ಅವಂತಿಮಾನ ಗಳೆಂದು ಆಯಗಳು ಎಂಟು ವಿಧಗಳಾಗಿರುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಮಾನವೇ ಸ್ವಾಯಿಯಾದುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ವಿಸ್ತಾರ ಮತ್ತು ದೀನತ್ವ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು. ಪಾಂಚಾಲಮಾನಕ್ಕಿಂತ ವೈದೇಹಾದಿಯಾದ ಇನ್ನು ಎಳು ಮಾನಗಳೂ ಉತ್ತರೋತ್ತರವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರತಕ್ಕವುಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲಮಾನವೇ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಅವಂತಿಮಾನವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಗಾಂಧಾರಮಾನವು ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೂ, ಕೌಜನ್ಯಮಾನವು ವೈಶ್ಯರಿಗೂ ಉತ್ತಮಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಲಸ್ನಾನವಿಯಾದ ಬಾವಿಯೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಉಷ್ಣಕುಂಜರಶಾಲಾನಾಂ ಧ್ವಜಾಯೇಷ್ವಥವಾ ಗಜೇ |

ಪಶುಶಾಲಾಶ್ಚ ಶಾಲಾನಾಂ ಧ್ವಜಾಯೇಷ್ವಥವಾ ಗಜೇ

|| ೫೯೯ ||

ದ್ವಾರಶಯ್ಯಾಶನಾಮತ್ರಧ್ವಜಾಃ ಸಿಂಹವೃಷಧ್ವಜಾಃ |

ವಾಸ್ತುಪೂಜಾವಿಧಿಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ನವನೇಶ್ವಪ್ರವೇಶನೇ

|| ೬೦೦ ||

ಹಸ್ತಮಾತ್ರಾ ಲಿಖೇದ್ರೇಖಾ ದಶಪೂರಾ ದಶೋತ್ತರಾಃ |

ಗೃಹನುಭ್ಯೇ ತಂಡುಲೋಪರೇಕಾಶೀತಿಪದಂ ಭವೇತ್

|| ೬೦೧ ||

ಪಂಚೋತ್ತರಾನ್ದಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಂಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಪುರಾನ್ಲಿಖೇತ್ |

ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದ್ವಾಹ್ಯತಃ ಪೂಜ್ಯಾಸ್ತತ್ರಾಂತಸ್ಥಾಃ ತ್ರಯೋದಶ

|| ೬೦೨ ||

ತೇಷಾಂ ಸ್ಥಾನಾನಿ ನಾಮಾನಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕ್ರಮಶೋಽಧುನಾ |

ಈಶಾನಕೋಣತೋ ಬಾಹ್ಯೇ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಪ್ರದಶಾ ಅಮೀ

|| ೬೦೩ ||

೫೯೯-೬೦೦. ಒಂಟಿ, ಅನೆ, ಪಶು ಇವುಗಳ ಮನೆಯನ್ನು ಧ್ವಜಾಯೆ ಅಥವಾ ಗಜಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ದ್ವಾರ, ಶಯ್ಯಾಗೃಹ, ಆರನಗೃಹ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಿಂಹ, ವೃಷ, ಧ್ವಜ ಈ ಅಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಬಹುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೊಸಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಾಸ್ತು ಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು.

೬೦೧-೬೦೪. ಹೊಸಮನೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿಯರಾತಿಯಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾಪರವಾಗಿ ಹತ್ತು ರೇಖೆಗಳನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರವಾಗಿ ಹತ್ತುರೇಖೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿ (೮೧) ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಮನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಲಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ (೪೫) ನಲವತ್ತೈದು ಜನ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆನಾಹನಮಾಡಬೇಕು. ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ೩೨ ಮೂವತ್ತೈರಡು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೩ ಹದಿಮೂರು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕು. ಇವುಗಳ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಹೆಸರು ಈರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು. ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ೩೨ ಮೂವತ್ತೈರಡು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಆನಾಹಿಸಬೇಕು. ಆ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರು ಈರೀತಿಯಿರಬೇಕು. ಕೃಷೀಟ

ಕೃಪೀಟಯೋನಿಃ ಪರ್ಜನ್ಯೋ ಜಯಂತಃ ಪಾಕಶಾಸನಃ ।

ಸೂರ್ಯಃ ಶಶೀ ಮೃಗಾಕಾಶೌ ವಾಯುಃ ಪೂಷಾ ಚ ನೈರ್ಯತಿಃ ॥ ೬೦೪ ॥

ಗೃಹಾಕ್ಷತೋ ದಂಡಧರೋ ಗಾಂಧರ್ವೋ ಭೃಗುರಾಜಕಃ ।

ಮೃಗಃ ಪಿತೃಗಣಾಧೀಶಸ್ತತೋ ದೌವಾರಿಕಾಹ್ವಯಃ ॥ ೬೦೫ ॥

ಸೋಮಃ ಸೂರ್ಯೋದಿತಿವಿತಿ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ಪ್ರದಶಾ ಅಮೀ ।

ಅಥೇಶಾನಾದಿಕೋಣಸ್ಥಾಶ್ಚತ್ವಾರಸ್ತತ್ಸಮೀಪಗಾಃ ॥ ೬೦೬ ॥

ಅಪಃ ಸಾವಿತ್ರಸಂಜ್ಞಶ್ಚ ಜಯೋರುದ್ರಃ ಕ್ರಮಾದಮೀ ।

ನಿಕಾಂತರಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪ್ರಾಗಾದ್ಯಾಃ ಪರಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸ್ಪೃಶಾಃ ॥ ೬೦೭ ॥

ಅರ್ಯಮಾ ಸವಿತಾ ಬಿಂಬವಿವಸ್ವಾನ್ವಸುಧಾಧಿಪಃ ।

ಮಿತ್ರೋದ್ರಥ ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮಾ ಚ ತಥಾ ಪೃಥ್ವೀಧರಾಹ್ವಯಃ ॥ ೬೦೮ ॥

ಅಪವತ್ಸೋದ್ರಷ್ಟಮಃ ಸಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ಸುರಾ ಅಮೀ ।

ಅಪಶ್ಚೈವಾಪವತ್ಸಶ್ಚ ಪರ್ಜನ್ಯೋದಗ್ನಿರ್ದಿತಿಃ ಕ್ರಮಾತ್ ॥ ೬೦೯ ॥

ಯೋನಿ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಜಯಂತ, ಪಾಕಶಾಸನ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮೃಗ
ಅಕಾಶ, ವಾಯು, ಪೂಷಾ, ನೈರ್ಯತಿ, ಗೃಹಾಕ್ಷತ, ದಂಡಧರ, ಗಂಧರ್ವ, ಭೃಗು
ರಾಜಕ, ಮೃಗ, ಪಿತೃಗಣಾಧೀಶ, ದೌವಾರಿಕ, ಸೋಮ, ಸೂರ್ಯ, ಅದಿತಿ
ವಿತಿ ಹೀಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು (೨೨) ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅವಾಹಿಸಬೇಕು. (ಇಲ್ಲಿ
೨೨ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಹೆಸರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಬಾಕಿಯವುಗಳು ಬಿಟ್ಟು
ಹೋಗಿವೆ ಇವಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಬೇರೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ). ಇದಲ್ಲದೇ ಈಶಾನಾದಿ ನಾಲ್ಕು
ಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಬ್ಜೇವತಾ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ಜಯ, ರುದ್ರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆ
ಗಳನ್ನೂ, ಅರ್ಯಮ, ಸವಿತ, ಬಿಂಬ, ವಿವಸ್ವಾ, ವಸುಧಾಧಿಪ, ಮಿತ್ರ,
ರಾಜಯಕ್ಷ್ಮ, ಪೃಥ್ವೀಧರ ಎಂಬ ಎಂಟು ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ
ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಸೇರಿ ವಾಸ್ತುಮಂಡಲ
ದಲ್ಲಿ (೪೫) ನಲವತ್ತೈದು ದೇವತೆಗಳಾಗುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊರಭಾಗದ ೨೦

ಯದ್ವಿಕ್ಯಾನಾಂ ಚ ವರ್ಗೋಯಮೇವಂ ಕೋಣೇಷ್ವಶೇಷತಃ |

ತನ್ನಧ್ಯೇ ವಿಂತತಿರ್ಬಾಹ್ಯಾ ದ್ವಿಪದಾಸ್ತೇ ತು ಸರ್ವದಾ || ೬೧೦ ||

ಅರ್ಯಮಾ ಚ ವಿವಸ್ವಾಂಶ್ಚ ಮಿತ್ರಃ ಪೃಥ್ವೀ ಧರಾಹ್ವಯಃ |

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಿಶೋ ದಿಕ್ಷು ಚತ್ವಾರಸ್ತ್ರಿಪದಾಃ ಸ್ತೃತಾಃ || ೬೧೧ ||

ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಚ ತಥೈಕದ್ವಿತ್ರಿಪದಾನರ್ಚಯೇತ್ಸುರಾನ್ |

ವಾಸ್ತುಮಂತ್ರೇಣ ವಾಸ್ತುಜ್ಞೋ ದೂರ್ವಾದಧ್ಯಕ್ಷತಾದಿಭಿಃ || ೬೧೨ ||

ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರೇಣ ವಾ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಯುಗ್ಮಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ |

ಅವಾಹನಾದಿಸರೋಪಚಾರಾಂಶ್ಚ ಕ್ರಮಶಸ್ತಥಾ || ೬೧೩ ||

ನೈನೇದ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಾನ್ನೇನ ವಾದ್ಯೈಃ ಸಹ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ |

ತಾಂಬೂಲಂ ಚ ತತಃ ಕರ್ತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇದ್ವಾಸ್ತುಪುರುಷಂ || ೬೧೪ ||

ವಾಸ್ತುಪುರುಷ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಭೂತಯ್ಯಾನಿರತಪ್ರಭೋ |

ಮದ್ಗೃಹಂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಸಮೃದ್ಧಂ ಕುರು ಸರ್ವದಾ || ೬೧೫ ||

ಇಪ್ಪತ್ತು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ (ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ) ಆರ್ಯಮ, ವಿವಸ್ವಾ, ವಸುಧಾದಿಪ, ಮಿತ್ರ, ರಾಜಯುಕ್ಷತ್ರ, ಪೃಥ್ವೀಧರ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಾಲ್ಕು ದೇವತೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಮೂರು ಮೂರು ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆವಾಹಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರರ ಪದಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಾಸ್ತುಮಂತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿ, ದೂರ್ವಾಕ್ಷತ, ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರದ್ವಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅವಾಹನಾದಿ ಮೋಡತೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಮೂರುವಿಧವಾದ ಅನ್ನಗಳನ್ನು ನಿವೇದನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ವಾಸ್ತುಪುರುಷನನ್ನು ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೬೧೫-೬೧೯. ಎಲೈ ವಾಸ್ತುಪುರುಷನೇ ! ನೀನು ಸರ್ವದಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿರುವವನಲ್ಲವೇ? ಪ್ರಭುವೇ! ಈ ನನ್ನ ಮನೆಯು ಸಪ್ತ

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ದಕ್ಷಿಣಾಮರ್ಚಕಾಯ ಚ |
ದದ್ಯಾತ್ತದಗ್ರೇ ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಭೋಜನಂ ಚ ಸ್ವಶಕ್ತತಃ

|| ೬೧೬ ||

ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಮ್ಯಗ್ವಾಸ್ತುಪೂಜಾಂ ಕರೋತಿ ಯಃ |
ಅರೋಗ್ಯಂ ಪುತ್ರಲಾಭಂ ಚ ಧನಂ ಧಾನ್ಯಂ ಲಭೇನ್ನರಃ

|| ೬೧೭ ||

ಅಕೃತ್ವಾ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾಂ ಯಃ ಪ್ರವಿಶೇನ್ನ ವಮಂದಿರಂ |
ರೋಗಾನ್ನಾನಾವಿಧಾನ್ಯೇತಾನತ್ನು ತೇ ಸರ್ವಸಂಕಟಂ

|| ೬೧೮ ||

ಅಕಪಾಟಮನಾಚ್ಯನ್ನ ಮದತ್ತಬಲಿಭೋಜನಂ |
ಗೃಹಂ ನ ಪ್ರವಿಶೇದೇವಂ ವಿಪದಾಮಾಕರಂ ಹಿ ತತ್

|| ೬೧೯ ||

ಅಥೋ ಯಾತ್ರಾ ನೈಪಾದೀನಾಮಭೀಷ್ಟಫಲಸಿದ್ಧಯೇ |
ಸ್ಯಾತ್ಕಥಾ ತಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಜ್ಞಾತಜನ್ಮನಾಂ

|| ೬೨೦ ||

ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನಾಗುವೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬೇಕು. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಯಾರು ವಾಸ್ತುಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಪುತ್ರ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಅರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪದೇ ಹೊಂದುವರು. ಯಾರು ವಾಸ್ತುಪೂಜೆಮಾಡದೇ ಹೊಸ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವರೋ ಅವರು ರೋಗಗಳಿಗೂ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಕ್ಷೇರಗಳಿಗೂ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರಳುವರು. ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲದೇ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲದೇ ವಾಸ್ತುಹೋಮದಿಗ್ವಿಲ್ಯಾದಿಗಳು ನಡೆಯದೇ ಇರುವ ಮನೆಗೆ ಯಾರೂ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತಹ ಮನೆಯು ಸಕಲ ವಿಸತ್ತುಗಳಿಗೂ ಗಣಿಯಂತಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಸುಖವನ್ನೂ ಧನಧಾನ್ಯಾದಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಮಾನವನು ನೂತನ ಗೃಹಪ್ರವೇಶ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ವಾಸ್ತುಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೬೨೦-೬೨೩. ಈಗ ರಾಜರು ಸುಖಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಹ ಯಾತ್ರಾನುಹೂರ್ತುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವೆನು :—ಜನ್ಮ

ಅಜ್ಞಾತಜನ್ಮನಾಂ ನೈಷಾಂ ಫಲಾಪ್ತಿರ್ಧೃವಮರ್ಣವತ್ |

ಪ್ರಶೋದಯನಿಮಿತ್ತಾದ್ವೈಶ್ವೇಷಾಮಪಿ ಫಲೋದಯಃ

|| ೬೨೧ ||

ಪಶ್ಯತ್ಸಮೀದ್ವಾದಶೀಷು ರಿಕ್ತಾಮಾಪೂರ್ಣಮಾಸು ಚ |

ಯಾತ್ರಾ ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪದಿ ನಿರ್ಧನಾಯ ಜ್ವಯಾಯ ಚ

|| ೬೨೨ ||

ಮೈತ್ರಾದಿತಿಂದ್ರಕಾಂತ್ಯಾಶ್ಚಿಹರತಿಷ್ಯವಸೂಡುಷು |

ಅಸಪ್ತಪಂಚತ್ಯಾದ್ಯೇಷು ಯಾತ್ರಾಭೀಷ್ಟಫಲಪ್ರದಾ

|| ೬೨೩ ||

ನ ಮಂದೇಂದುದಿನೇ ಪ್ರಾಚೀಂ ನ ವ್ರಜೇದ್ವಕ್ಷಿಣಂ ಗುರೌ |

ಸಿತಾರ್ಕಯೋರ್ನಪ್ರತೀಚೀಂ ನೋದೀಚೀಂ ಜ್ಞಾರಯೋರ್ದಿನೇ || ೬೨೪ ||

ಇಂದ್ರಾಜಪಾದಚತುರಾಸ್ಯಾರ್ಯಮರ್ಕ್ಷಾಣಿ ಪೂರ್ವತಃ |

ಶೂಲಾನಿ ಸರ್ವದ್ವಾರಾಣಿ ಮಿತ್ರಾರ್ಕೇಜ್ಯಾಶ್ವಭಾನಿ ಚ

|| ೬೨೫ ||

ಕಾಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಜಾತಕದಿಂದ ಫಲವನ್ನುರಿಯುವುದು ಸುಲಭ
ಮಾರ್ಗವಾಗಿರುವುದು. ಹಾಗೆ ಜಾತಕಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವರು ಪ್ರಶ್ನೆ, ಯಾತ್ರಾ
ಶಕುನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವಾವು
ದರಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯದೇ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸುವುದು ಹುಳುವು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕೊರೆ
ದಂತೆ ಅಕಸ್ಮಿಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪಷ್ಠಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ದ್ವಾದಶಿ, ರಿಕ್ತ
ತಿಥಿಗಳು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಶುಕ್ಲಪ್ರತಿಪತ್ ಈ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ
ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೂ, ಕಾರ್ಯನಾಶವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದು.
ಅನೂರಾಧಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಮೃಗಶಿರ, ಹಸ್ತ, ರೇವತಿ, ಆಶ್ವಿನಿ, ಸ್ವಾತಿ
ಪುಷ್ಯ, ಫಣಿಷ್ಯ, ಉತ್ತರ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳು. ಇಂತಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು
ವುದರಿಂದ ಯಾತ್ರಾಫಲಗಳು ಮಾನವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧವುವುವು.

೬೨೪-೬೨೬. ಶನಿವಾರ ಮತ್ತು ಸೋಮವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೂ
ಗುರುವಾರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ, ಭಾನು, ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ ಮಂಗಳ
ಬುಧವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಕೂಡದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ, ಪೂರ್ವಾ

ಕ್ರಮಾದ್ವಿಗ್ಧಾರಭಾನಿ ಸ್ಯುಃ ಸಪ್ತಸಪ್ತಾಗ್ನಿ ಭಿಷ್ಣುತಃ |

ಪರಿಘಂ ಲಂಘಯೇದ್ಧಂಡಂ ನಾಗ್ನಿ ಶ್ವಸನದಿಗ್ಧಮಂ

|| ೬೨೬ ||

ಅಗ್ನೇಯಂ ಪೂರ್ವದ್ವಿಗ್ಧಿಷ್ಟಾ ವಿಧಿಶಶ್ಚೈವಮೇವ ಹಿ |

ದಿಗ್ರಾಶಯಸ್ತು ಕ್ರಮಶೋ ಮೇಷಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ

|| ೬೨೭ ||

ದಿಗೀಶ್ವರೇ ಲಲಾಟಸ್ಥೇ ಯಾತುರ್ನ ಪುನರಾಗಮಃ |

ಲಗ್ನಸೋ ಭಾಸ್ಕರಃ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ದಿಶಿ ಯಾತುರ್ಲಲಾಟಗಃ

|| ೬೨೮ ||

ದ್ವಾದಶೈಕಾದಶಃ ಶುಕ್ಲೋಽಪ್ಯಾಗ್ನೇಯಾಂ ತು ಲಲಾಟಗಃ |

ದಶಮಸ್ಥಃ ಕುಜೋ ಲಗ್ನಾ ದ್ಯಾಮ್ಯಾಂ ಯಾತುರ್ಲಲಾಟಗಃ

|| ೬೨೯ ||

ನವಮಾಷ್ಟಮಗೋ ರಾಹುರ್ನೈಯತ್ಯಾಂ ತು ಲಲಾಟಗಃ |

ಲಗ್ನಾತ್ಸಪ್ತಮಗಃ ಸೌರಿಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಂ ತು ಲಲಾಟಗಃ

|| ೬೩೦ ||

ಭಾದ್ರಾ, ಮೇಹಿಣೀ, ಉತ್ತರಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಪೂರ್ವಾದಿಯಾದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಪುಗಳ ಶೂಲನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಅನೂರಾಧ, ಹಸ್ತ, ಪುಷ್ಯ, ಅಶ್ವಿನೀ ಈ ನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ದಿಗ್ವಾರ್ತಗಳು. ಕೃತ್ತಿಕಾನಕ್ಷತ್ರಾದಿಯಾಗಿ ಉಳಿದ ಏಳು ಏಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಿಕ್ಪುಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳಾಗಿ ಆಗುಳಿಯಂತೆ ಇರತಕ್ಕವುಗಳು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ಅಗ್ನಿದಿಕ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಕೂಡದು. ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾದ ಮೂರುಮೂರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿದಿಕ್ಪುಗಳಾಗುವವು. ಮೇಷಾದಿರಾಶಿಗಳು ಆಯಾ ದಿಕ್ಪುಗಳಿಗೆ ರಾಶಿಗಳೆನಿಸುವವು. ದಿಗಧಿಪತಿಯು ಲಲಾಟಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವವನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನಸ್ಥನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಲಲಾಟಗತನಾಗುವನು. ಅಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಲಗ್ನಾತ್ ಹನ್ನೊಂದು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಲಲಾಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವವನಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಜನು ಲಲಾಟಗತನಾಗುವನು. ನೈರುತ್ಯದಿಕ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವವನಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಮತ್ತು ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ದಾಹುವು ಲಲಾಟಸ್ಥಾನ

ಷಷ್ಠಃ ಪಂಚಮಗತ್ಯಂದ್ರೋ ವಾಯವ್ಯಾಂ ಚ ಲಲಾಟಗಃ ।

ಚತುರ್ಥಸ್ಥಾನಗಃ ಸೌಮ್ಯಶ್ಲೋತ್ತರಸ್ಥಾಂ ಲಲಾಟಗಃ

॥ ೬೩೧ ॥

ದ್ವಿತ್ರಿಸ್ಥಾನಗತೋ ಜೀವ ಈಶಾನ್ಯಾಂ ವೈ ಲಲಾಟಗಃ ।

ಲಲಾಟಂ ತು ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಜೀವಿತೇಚ್ಛುರ್ವರ್ಜೇನ್ನರಃ

॥ ೬೩೨ ॥

ವಿಲೋಮಗೋ ಗ್ರಹೋ ಯಸ್ಯ ಯಾತ್ರಾಲಗ್ನೋಪಗೋ ಯದಿ ।

ತಸ್ಯ ಭಂಗಪ್ರದೋ ರಾಜ್ಞಸ್ತದ್ವರ್ಗೋಽಪಿ ವಿಲಗ್ನಗಃ

॥ ೬೩೩ ॥

ರನೀಂದ್ರಯನಯೋರ್ಯಾತಮನುಕೂಲಂ ಶುಭಪ್ರದಂ ।

ತದಭಾವೇ ದಿನಾರಾತ್ರೌ ಯಾಯಾದ್ಯಾತುರ್ವರ್ಧೋಽನ್ಯಥಾ

॥ ೬೩೪ ॥

ನಾಗುವನು. ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುವವನಿಗೆ ಸಪ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಶನಿಯೂ ಲಲಾಟಗತನಾಗುವನು. ವಾಯವ್ಯದಿಕ್ಕೂ ಮಿಮಾದವನಿಗೆ ಪಂಚಮ, ಷಷ್ಠ ಈ ಸ್ಥಾನಗತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಲಲಾಟಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವನಿಗೆ ಲಗ್ನಾತ್ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸ್ಥಾನಗತನಾದ ಬುಧನು ಲಲಾಟಗತನಾಗುವನು. ಈಶಾನ್ಯದಿಗ್ಗಮನವುಳ್ಳವನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ತೃತೀಯ ಈ ಸ್ಥಾನಗತನಾದ ಗುರುವು ಲಲಾಟಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರುವವನು ಈ ಲಲಾಟಸ್ಥ ಗ್ರಹಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸಿದಾಗ ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪದೇ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗುವುದು.

೬೩೨-೬೩೫. ವಿಲೋಮವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಗ್ರಹವು ಯಾತ್ರಾಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ದ್ವರೆ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಭಂಗ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ವಿಲೋಮ ಗ್ರಹವಿರುವ ಅಂಶದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿರುವ ರಾಶಿಗಿಂತ ಅರುರಾಶಿಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಲಗ್ನವನ್ನಾಗಿಸಿಟ್ಟು, ಅದು ಸೂರ್ಯಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಗಲೂ ಚಂದ್ರಾನವವಾಗಿದ್ದರೆ ರಾತ್ರಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊರಡು

ಮೂರ್ಧೇ ಶುಕ್ರೇ ಕಾರ್ಯಹಾನಿಃ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರೇ ಪರಾಜಯಃ |

ಪ್ರತಿಶುಕ್ರಕೃತಂ ದೋಷಂ ಹಂತುಂ ಶಕ್ತಾ ಗ್ರಹಾ ನ ಹಿ

|| ೬೩೫ ||

ವಾಸಿಷ್ಠ ಕಾಶ್ಯಪೇಯಾತ್ರಿಭಾರದ್ವಾಜಾಃ ಸಗೌತಮಾಃ |

ಏತೇಷಾಂ ಪಂಚಗೋತ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ

|| ೬೩೬ ||

ಏಕಗ್ರಾಮೇ ವಿವಾಹೇ ಚ ದುರ್ಭಿಕ್ಷೇ ರಾಜವಿಗ್ರಹೇ |

ದ್ವಿಜಕ್ಷೋಭೇ ನೃಪಕ್ಷೋಭೇ ಪ್ರತಿಶುಕ್ರೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ

|| ೬೩೭ ||

ನೀಚಗೋರಗ್ರಹಸ್ಥೋ ವಾ ವಕ್ರಗೋ ವಾ ಪರಾಜಿತಃ |

ಯಾತುರ್ಭಂಗಪ್ರದಃ ಶುಕ್ರಃ ಸ್ವೋಚ್ಛಸ್ಥಶ್ಚೇಜ್ಜಯಪ್ರದಃ

|| ೬೩೮ ||

ಸ್ವಾಪ್ಸಲಗ್ನೇಽಪ್ಯರಾಶೌ ವಾ ಶತ್ರುಭಾಸ್ತ್ವಾಪ್ಯನೇಽಸಿ ವಾ |

ತೇಷಾಮಿಶಸ್ಥರಾಶೌ ವಾ ಯಾತುರ್ಮೃತ್ಯುರ್ನಸಂಶಯಃ

|| ೬೩೯ ||

ವುಡು ಕ್ಷೇಮಕರವಲ್ಲ. ಶುಕ್ರಾಸ್ತದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯಾಣವು ಕಾರ್ಯಹಾನಿ ಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವುದು. ಪ್ರತಿಶುಕ್ರ ಎಂದರೆ ಪಶ್ಚಾದುದಯ ಶುಕ್ರನಿರು ವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಾಜಯ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿಶುಕ್ರ ಕೃತವಾದ ದೋಷವನ್ನು ಯಾವ ಗ್ರಹವೂ ಪರಿಹರಿಸಲಾರದು.

೬೩೬-೬೩೮. ವಸಿಷ್ಠ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಅತ್ರಿ, ಭರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ ಈ ಐದು ಗೋತ್ರವರಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಸ್ತಕೃತವಾದ ದೋಷವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷ, ರಾಜಯುದ್ಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷೋಭೆ, ರಾಜರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಹಿಂಸೆ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರದೋಷವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಶುಕ್ರನು ನೀಚರಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದು ವಕ್ರಿಯಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಾಜಿತನಾಗಿರುವಿಕೆ, ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು ವುದು ಹಾನಿಕರವೆನಿಸುವುದು. ಶುಕ್ರನು ಉಚ್ಚಂಗತನಾದಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾ ಡುವುದು ಶುಭಕರ.

೬೩೯-೬೪೩. ಜನ್ಮಲಗ್ನಾ ಪೇಕ್ಷಯಾ, ಅಪ್ಸಮಲಗ್ನ, ಅಪ್ಸಮರಾಶಿ, ಲಗ್ನಾಧಿಪತಿಯ ಶತ್ರುಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಗೃಹಸ್ಥರಾಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ

ಜನ್ಮೇಶಾಷ್ಟಮಲಗ್ನೇಶಾ ಮಿಥೋ ಮಿತ್ರೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೌ ।

ಜನ್ಮರಾಶ್ಯಷ್ಟಮಷ್ಟೋತ್ಥದೋಷಾ ನಶ್ಯಂತಿ ಭಾವತಃ ॥ ೬೪೦ ॥

ಕ್ರೂರಗ್ರಹೇಕ್ಷಿತೋ ಯುಕ್ತೋ ದ್ವಿಃ ಸ್ವಭಾವೋಽಪಿ ಭಂಗದಃ ।

ಯಾನೇ ಸ್ಥಿರೋದಯೇ ನೇಷ್ಟೋ ಭವ್ಯಯುಕ್ತೇಕ್ಷಿತಃ ಸ್ವಯಂ ॥ ೬೪೧ ॥

ವಸ್ತಂತ್ಯಾದ್ರಾದಿಪಂಚರ್ಷೇ ಸಂಗ್ರಹಂ ತೃಣಕಾಷ್ಠಯೋಃ ।

ಯಾಮ್ಯದಿಗ್ಗಮನಂ ಶಯ್ಯಾ ನ ಕುರ್ಯಾದ್ಗೋಹಗೋಪನಂ ॥ ೬೪೨ ॥

ಜನ್ಮೋದಯೇ ಜನ್ಮಭೇ ವಾ ತಯೋರಿಶಸ್ಯ ಭೇದಪಿ ವಾ ।

ತಾಭ್ಯಾಂ ತಯೋರಿಕೇಂದ್ರೇಷು ಯಾತುಃ ಶತ್ರುಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್ ॥ ೬೪೩ ॥

ಶೀರ್ಷೋದಯೇ ಲಗ್ನಗತೇ ದಿಗ್ಲಗ್ನೇ ಲಗ್ನಗೇಽಪಿ ವಾ ।

ಶುಭವರ್ಗೇಽಥವಾ ಲಗ್ನೇ ಯಾತುಃ ಶತ್ರುಕ್ಷಯಸ್ತದಾ ॥ ೬೪೪ ॥

ಮಾಡುವುದು ಮೃತ್ಯುಕರವೆನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಜನ್ಮಲಗ್ನಾಧಿಪತಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಮಾಧಿಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಲಗ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ದೋಷಕರವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕ್ರೂರಗ್ರಹಾ ವಲೋಕಿತವಾದ ದ್ವಿಸ್ವಭಾವರಾಶಿಯೂ, ಶುಭಗ್ರಹಯುಕ್ತವೂ, ದೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಸ್ಥಿರರಾಶಿಯೂ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಧನಿಷ್ಠ, ರೇವತೀ, ಆದ್ರಾದಿ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಂದರೆ ಆದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷಾ ಮುಖ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತೃಣ, (ಹುಲ್ಲು) ಸಾದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೂ, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದೂ ರಯ್ಯಾಗೃಹಾದಿ ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲ.

೬೪೩-೬೪೬. ಜನ್ಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಜನ್ಮರಾಶಿ, ಅಥವಾ ತದಧಿಪತಿಗಳು ಇರುವ ರಾಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಲಗ್ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗ್ರಹಗಳಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುನಾಶವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಲಗ್ನವು ಶೀರ್ಷೋದಯವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಲಗ್ನವೂ, ಅದೇ ಆಗಿದ್ದು ಶುಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ

ಶತ್ರುಜನ್ಮೋದಯೇ ಜನ್ಮರಾಶೇರ್ವಾ ನಿಧನೋದಯೇ ।

ತಯೋರೀಶಸ್ಥಿತೇ ರಾಶೌ ಯಾತುಃ ಶತ್ರುಕ್ಷಯೋ ಭವೇತ್ ॥ ೬೪೫ ॥

ವಕ್ರಃ ಪಂಥಾ ಮೀನಲಗ್ನೇ ಯಾತುರ್ಮೀನಾಂಶಕೇಽಪಿ ವಾ ।

ನಿಂದ್ಯೋ ನಿಖಿಲಯಾತ್ರಾಸು ಘಟಿಲಗ್ನೋ ಘಟಾಂಶಕಃ ॥ ೬೪೬ ॥

ಜಲಲಗ್ನೋ ಜಲಾಂಶೋ ವಾ ಜಲಯೋನೇಃ ಶುಭಾಪಹಃ ।

ಮೂರ್ತಿಃ ಕೋಶೋ ಧನ್ವಿನಶ್ಚ ವಾಹನಂ ಮಂತ್ರಸಂಜ್ಞಕಂ ॥ ೬೪೭ ॥

ಶತ್ರುಮಾರ್ಗಸ್ತಥಾಯುಶ್ಚ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಸಂಜ್ಞಕಂ ।

ಪ್ರಾಪ್ತಿರಪ್ರಾಪ್ತಿರುದಯಾದ್ಭಾವಾಃ ಸ್ಯುದ್ವಾರ್ಷದಶೈವ ತೇ ॥ ೬೪೮ ॥

ಘ್ನಂತಿ ಕ್ರೌರಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವರ್ಗಂ ಭಾವಾನ್ಸೂರ್ಯಮಹೀಸುತೌ ।

ನ ನಿಘ್ನತೋ ಹಿ ವ್ಯಾಪಾರಂ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಪುಷ್ಕಂತ್ಯರಿಂ ವಿನಾ ॥ ೬೪೯ ॥

ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಶತ್ರುಕ್ಷಯವಾಗುವುದು. ಶತ್ರುವಿನ ಜನ್ಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಜನ್ಮ ರಾಶಿಯ ಅಷ್ಟಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ತದಧಿಪತಿಗಳಿರುವ ಲಗ್ನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುನಾಶವಾಗುವುದು. ಮೀನಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಮೀನಾಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದರಿಂದ ದಾರಿಯು ಬಳಸಾಗುವುದು. ಕುಂಭಲಗ್ನ ಮತ್ತು ಕುಂಭಾಂಶಗಳು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದುವುಗಳು.

೬೪೭-೬೫೦. ಜಲಲಗ್ನ, ಜಲಾಂಶ, ಜಲಯೋನಿ ರಾಶಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದು ಶುಭಕರವೆನಿಸುವುದು. ಯಾತ್ರಾಲಗ್ನ ಕೈರುವ ದ್ವಾದಶಭಾವಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಗ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೂರ್ತಿ, ಕೋಶ, ಧನ್ವೀ ವಾಹನ, ಮಂತ್ರ, ಶತ್ರುಮಾರ್ಗ, ಆಯುಸ್ಸು, ಮನಸ್ಸು, ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂಕೇತಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಭಾವವನ್ನು, ಸೂರ್ಯ ಕುಜರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ನಾಶಮಾಡುವುವು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಶತ್ರುವನ್ನೂ ಉಳಿದ ವ್ಯಾಪಾರಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವುವು. ಅಪ್ತಂಗತ

ಶುಕ್ರೋಽಸ್ತಂ ಚ ನ ಪುಷ್ಪಾತಿ ಮೂರ್ತಿಂ ಮೃತ್ಯುಂ ಚ ಚಂದ್ರಮಾಃ |
ಯಾಮೃದಿಗ್ಗಮನಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸರ್ವಕಾಷ್ಠಾಸು ಯಾಯಿನಾಂ || ೬೫೦ ||

ಅಭಿಜಿತ್ಕೃಣಯೋಗೋಽಯಮಭೀಷ್ಟಫಲಸಿದ್ಧಿದಃ |
ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿರಹಿತೇ ದಿನಸೇಽಪಿ ಫಲಪ್ರದಃ || ೬೫೧ ||

ಯಾತ್ರಾಯೋಗಾ ವಿಚಿತ್ರಾಸ್ತಾನ್ಯೋಗಾನ್ವಕ್ಷ್ಯೇ ಯತಸ್ತತಃ |
ಫಲಸಿದ್ಧಿಯೋಗಲಗ್ನಾದ್ರಾಜ್ಞಾಂ ನಿಪ್ರಸ್ಯ ಧಿಷ್ಣ್ಯತಃ || ೬೫೨ ||

ಮುಹೂರ್ತಶಕ್ತಿ ತೋಽನ್ಯೇಷಾಂ ಶಕುನೈಸ್ತಸ್ಯರಸ್ಯ ಚ |
ಕೇಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣೇ ಹೈಕೇನ ಯೋಗಃ ಶುಕ್ರಜ್ಞಸೂರಿಣಾಂ || ೬೫೩ ||

ಅಧಿಯೋಗೋ ಭವೇದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ತ್ರಿಭಿಯೋಗಾಧಿಯೋಗತಃ |
ಯೋಗೋಽಪಿ ಯಾಯಿನಾಂ ಕ್ಷೇಮಮಧಿಯೋಗೇ ಜಯೋ ಭವೇತ್ ||

ನಾದ ಶುಕ್ರನು ಮೂರ್ತಿಭಾವನನ್ನೂ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಗಾಮಿಯಾದವನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವ ಜನಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನೂ ತೊಂದರೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವನು.

೬೫೧-೬೫೪. ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವ ದಿನವಲ್ಲಿಯೂ, ಅಭಿಜಿಲ್ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣವಾದರೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಯಾತ್ರಾಯೋಗಗಳು ಬಹು ವಿಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಯಾತ್ರಾಫಲವು ಲಗ್ನಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಉಳಿದವರಿಗೆ (ಅಂದರೆ ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ರೂಪವರ್ಣಗಳಿಗೆ) ಮುಹೂರ್ತಬಲದಿಂದಲೂ ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಶಕುನದಿಂದಲೂ ಫಲ ದೊರೆಯುವುದು. ಶುಕ್ರ, ಬುಧ ಮತ್ತು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದುಗ್ರಹವು ಲಗ್ನಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅಧಿಯೋಗವೆನಿಸುವುದು ಎರಡು ಮತ್ತು ಮೂರು ಗ್ರಹಗಳು ಕೇಂದ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಧಿಯೋಗವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಅಧಿಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮವೂ, ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಯೋಗವಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದ್ರ, ಶನಿ, ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರು ಕ್ರಮವಾಗಿ

ಯೋಗಾಧಿಯೋಗೇ ಶ್ವೇತಮಂ ಚ ವಿಜಯಾರ್ಥವಿಭೂತಯಃ ।

ನ್ಯಾಪಾರಶತ್ರುಮೂರ್ತಿಸ್ಥೈಶ್ಚಂದ್ರಮಂದದಿನಾಕರೈಃ

॥ ೬೫೫ ॥

ರಣೇ ಗತಸ್ಯ ಭೂಪಸ್ಯ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಪ್ರಮಾಣಿಕಾ ।

ಕುಕ್ರಾರ್ಕಜ್ವಾರ್ಕಭಾಮೇಷು ಲಗ್ನಾಧ್ವಸ್ತತ್ರಿಶತ್ಯಷು

॥ ೬೫೬ ॥

ಗತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ನೈರಿಚಮೂರ್ವಹ್ನಾ ಲಾಕ್ಷೇವ ಲೀಯತೇ ।

ಲಗ್ನಸ್ಥೇ ತ್ರಿದಿಕಾಚಾರ್ಯೇ ಧನಾಯಸ್ಥೈಃ ಪರಗ್ರಹೈಃ

॥ ೬೫೭ ॥

ಗತಸ್ಯ ರಾಜ್ಞೋಽರಿಸೇನಾ ನೀಯತೇ ಯಮಮಂದಿರಂ ।

ಲಗ್ನೇ ಶುಕ್ರೇ ರವೌ ಲಾಭೇ ಚಂದ್ರೇ ಬಂಧುಸ್ಥಿತೇ ಯದಾ

॥ ೬೫೮ ॥

ಗತೋ ನೃಪೋ ರಿಪೂನ್ದಂತಿ ಕೇಸರೀ ವೇಭಸಂಹತಿಂ ।

ಸ್ಪೋಚ್ಚಸಂಸ್ಥೇ ಸಿತೇ ಲಗ್ನೇ ಸ್ಪೋಚ್ಚೇ ಚಂದ್ರೇ ಚ ಲಾಭಗೇ ॥ ೬೫೯ ॥

ವ್ಯಾಪಾರ ಶತ್ರು ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಭಾವಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಜನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಳು ಅಥವಾ ಲಗ್ನ ಚತುರ್ಥ, ಸಪ್ತಮ, ತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶುಕ್ರ ರವಿ, ಬುಧ, ರಸಿ, ಕುಜ ಇವರು ಇರುವಾಗ ಹೊರಟ ರಾಜನಿಗೆ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅರಗು ಕರಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಧ್ವಂಸವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಗುರುವೂ, ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳೂ ಇದ್ದರೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾಶವಾಗುವುದು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರ ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರವಿ, ಚತುರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಸಿಂಹವು ಆನೆಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವನು.

೬೫೯-೬೬೫. ಶುಕ್ರನು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚನಾಗಿರುವಾಗ ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚರಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ಲಾಭದಲ್ಲಾಗಲೀ ಇರುವಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನು ಪೂತನಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೀರಿದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುವನು. ಸೌವ್ಯಗ್ರಹಗಳು ತ್ರಿಕೋಣ

ಹಂತಿ ಯಾತೋರಿಷ್ಟತನಾಂ ಕೇಶವಃ ಪೂತನಾಮಿವ |

ತ್ರಿಕೋಣೇ ಕೇಂದ್ರಗಾಃ ಸೌಮ್ಯಾಃ ಕ್ರೂರಾಖ್ಯಾಯಾರಿಗಾ ಯದಿ || ೬೬೦ ||

ಯಸ್ಯ ಯಾತೋರಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತಮುಪೈತೀವಾಭಿಸಾರಿಕಾ |

ಜೀವಾರ್ಕಚಂದ್ರಾ ಲಗ್ನಾರಿರಂಧ್ರಗಾ ಯದಿ ಗಚ್ಛತಃ || ೬೬೧ ||

ತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಖಿಲನ್ಯೋತ್ರೀನ ನ ಸ್ಥಿರಾ ರಿಪುವಾಹಿನೀ |

ತ್ರಿಷಡಾಯೇಷು ಮಂದಾರೌ ಬಲವಂತಃ ಶುಭಾ ಯದಿ || ೬೬೨ ||

ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ನೃಪತೇಸ್ತಸ್ಯ ಹಸ್ತಸ್ಥಾ ಶತ್ರುಮೇದಿನೀ |

ಸ್ವೋಚ್ಚಸ್ಥೇ ಲಗ್ನಗೇ ಜೀವೇ ಚಂದ್ರೇ ಲಾಭಗತೇ ಯದಿ || ೬೬೩ ||

ಗತೋ ರಾಜಾ ರಿಪೂನ್ವಂತಿ ಪಿನಾಕೀ ತ್ರಿಪುರಂ ಯಥಾ |

ಮಸ್ತಕೋದಯಗೇ ಶುಕ್ರೇ ಲಗ್ನಸ್ಥೇ ಲಾಭಗೇ ಗುರೌ || ೬೬೪ ||

ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳು ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಸಂಪತ್ತು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸ್ವೈರಿಣಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವಂತೆ ಬರುವುದು. ಮತ್ತು ಗುರು ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಗ್ನ, ಪಷ್ಯಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಮರಾಶಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಆಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ರಾಜನ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಕಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಸ್ನೇಹವಂತೆ ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಶನಿ, ಕುಜರು, ಅಥವಾ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಗ್ರಹಗಳು ಇರುವುದಾದರೆ ಆಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಶತ್ರುಭೂಮಿಯು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಸ್ತಗತವಾಗುವುದು. ಅಥವಾ ಗುರು ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಉಚ್ಚನಾಗಿ ಲಾಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಈಶ್ವರನು ತ್ರಿಪುರಾಸುರಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಶುಕ್ರನು ಶೀರ್ಷೋದಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಲಗ್ನಗತನಾದಾಗ ಗುರು ಲಾಭದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ ರಾಜನು ಪಣ್ಡು ಸ್ವಾಮಿಯು ತಾರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾಶಮಾಡುವನು.

ಗತೋ ರಾಜಾ ರಿಪೂನ್ವಂತಿ ಕುಮಾರಸ್ತಾರಕಂ ಯಥಾ ।
ಜೀವೇ ಲಗ್ನಗತೇ ಶುಕ್ರೇ ಕೇಂದ್ರೇ ವಾಪಿ ತ್ರಿಕೋಣಗೇ || ೬೬೫ ||

ಗತೋ ದಹತ್ಯರೀನ್ರಾಜಾ ಕೃಷ್ಣವರ್ತಾ ಯಥಾ ನನಂ ।
ಲಗ್ನಗೇ ಜ್ವೇ ಶುಭೇ ಕೇಂದ್ರೇ ಧಿಷ್ಟೇ ಚೋಪಕುಲೇ ಗತಃ || ೬೬೬ ||

ನ್ಯಸಾಃ ಶುಷ್ಯಂತ್ಯರೀನ್ಕ್ರೀಷ್ಣೇ ಹ್ರಾದಿನೀಂ ವಾರ್ಕರಶ್ಮಯಃ ।
ಶುಭೇ ತ್ರಿಕೋಣೇ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥೇ ಲಾಭೇ ಚಂದ್ರೇಽಥವಾ ರವಾ || ೬೬೭ ||

ಶತ್ರುನ್ವಂತಿ ಗತೋ ರಾಜಾ ಹ್ಯಂಧಕಾರಂ ಯಥಾ ರವಿಃ ।
ಸ್ವರ್ಜೇತ್ರಗೇ ಶುಭೇ ಕೇಂದ್ರೇ ತ್ರಿಕೋಣಾಯಗತೇ ಗತಃ || ೬೬೮ ||

ವಿನಾಶಯತ್ಯರೀನ್ರಾಜಾ ತೂಲರಾಶಿಮಿವಾನಲಃ ।
ಇಂದ್ರಾ ಸ್ವಸ್ಥೇ ಗುರೌ ಕೇಂದ್ರೇ ಮಂತ್ರಃ ಸಪ್ರಣವೋ ಗತಃ || ೬೬೯ ||

ಅಥವ ಶುಕ್ರನು ಕೇಂದ್ರ ಅಥವ ತ್ರಿಕೋಣರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಗುರು ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ
ವಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಅಗ್ನಿಯು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡನ್ನು
ದಹಿಸುವಂತೆ ಶತ್ರುಮೂಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವನು.

೬೬೬-೬೭೦. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಬುಧನೂ, ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ
ಇದ್ದು ನಕ್ಷತ್ರವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ
ರಾಜನು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಗಗಳನ್ನು ಬತ್ತಿಸುವಂತೆ
ಶತ್ರುಗಳ ಪರಿವಾರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವನು. ತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹ
ಗಳೂ, ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಲಾಭಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲೀ ಚಂದ್ರ ಅಥವ ಬುಧರೂ
ಇದ್ದರೆ ರವಿಯು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸುವನು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳು ಸ್ವರ್ಜೇತ್ರಗತರಾಗಿದ್ದು ಚಂದ್ರನು ಕೇಂದ್ರ
ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವ ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನಗತನಾಗಿದ್ದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ಹತ್ತಿರಾಶಿ
ಯನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸುವನು.
ಚಂದ್ರನು ಸ್ವರ್ಜೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಂತ್ರವು

ಸೃಷ್ಟೋ ಹಂತಿ ರಿಪುಂಸ್ಸರ್ವಾನ್ಪಾಪಾನ್ವಂಚಾಕ್ಷರೋ ಯಥಾ ।

ವರ್ಗೋತ್ತಮಗತೇ ಶುಕ್ರೇ ಪೋಕಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಲಗ್ನಗೇ

|| ೬೭೦ ||

ಹರಿಸ್ತೃತಿಯಥಾಘಾಘಾನ್ವಂತಿ ಶತ್ರುನ್ಮತೋ ನೃಪಃ ।

ಶುಭೇ ಕೇಂದ್ರೇ ತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥೇ ಚಂದ್ರೇ ವರ್ಗೋತ್ತಮೇ ಗತಃ || ೬೭೧ ||

ಸಗೋತ್ರಾರೀನ್ಸ್ವಪಾನ್ವಂತಿ ಯಥಾ ಗೋತ್ರಾಂತ್ಯ ಗೋತ್ರಭಿತ್ ।

ಮಿತ್ರಭೇದಫ ಗುರೌ ಕೇಂದ್ರೇ ತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥೇಽಥವಾ ಸಿತೇ

|| ೬೭೨ ||

ಶತ್ರುನ್ವಂತಿ ಗತೋ ರಾಜಾ ಭುಜಂಗಾನ್ಗರುಡೋ ಯಥಾ ।

ಶುಭಕೇಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣಸ್ಥೇ ವರ್ಗೋತ್ತಮಗತೇ ಗತಃ

|| ೬೭೩ ||

ವಿನಾಶಯತ್ಕರೀನ್ರಾಜಾ ಪಾಪಾನ್ಘಗೀರಥೀ ಯಥಾ ।

ಯೇ ನೃಪಾ ಯಾಂತ್ಯರೀಷ್ಠಜೇತುಂ ತೇಷಾಂ ಯೋಗೈರ್ನ್ಯಸಾಹ್ವಯೈಃ ||

ಪ್ರಣವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದಂತೆ ಯೋಗವು ಬಲಿಸ್ತನಾಗಿ, ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವಂತೆ ಶತ್ರುವೃಂದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವುದು.

೬೭೧-೬೭೪. ಶುಕ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಗತನಾಗಿ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವಾಗ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಹರಿಸ್ತೃತಿಯು ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸುವಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೊಡೆದು ಓಡಿಸುವನು.

ಕೇಂದ್ರ, ತ್ರಿಕೋಣಗಳು, ಶುಭಗ್ರಹಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಚಂದ್ರನು ವರ್ಗೋತ್ತಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದವನು ಇಂದ್ರನು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಂದಟ್ಟುವನು.

ಗುರುವು ಮಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಗತನಾಗಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಕ್ರನು ಹಾಗೆಯೇ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಗರುಡನು ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವನು.

ಉಪೈತಿ ಶಾಂತಿಂ ಕೋಪಾಗ್ನಿಃ ಶತ್ರುಯೋಷಾಶ್ರುಬಿಂದುಭಿಃ |

ಅಶ್ವಯುಜಶುದ್ಧದಶಮಿ ಸಿದ್ಧಿವಾ ವಿಜಯಾಭಿಧಾ

|| ೬೭೫ ||

ವಿಜಯಸ್ತತ್ರ ಯಾತ್ಮಣಾಂ ಸಂಧಿರ್ವಾ ನ ಪರಾಜಯಃ |

ನಿಮಿತ್ತಶಕುನಾದಿಭ್ಯಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಹಿ ಮನೋದಯಃ |

|| ೬೭೬ ||

ತಸ್ಮಾನ್ನನಸ್ತಿನಾಂ ಯತ್ನಾತ್ಪಲಹೇತುರ್ಮನೋದಯಃ |

ಉತ್ಸವೋಪನಯೋದ್ವಾಹಪ್ರತಿಷ್ಠಾಶೌಚಸೂತಕೇ

|| ೬೭೭ ||

ಅಸಮಾಪ್ತೇ ನ ಕುರ್ವೀತ ಯಾತ್ರಾಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜಿಜೀವಿಷುಃ |

ಮಹಿಷೋಂದುರಯೋರ್ಯುದ್ಧೇ ಕಲತ್ರಕಲಹಾರ್ತವೇ

|| ೬೭೮ ||

ಶುಕ್ರನು (ಶುಭಗ್ರಹಗಳು) ಕೇಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣಗತರಾಗಿ ವರ್ಗೋತ್ತಮಾಂಶದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಾದರೆ ಆಗ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದವನು ಗಂಗೆಯು ಮಾನವರ ಪಾಪಸಮೂಹವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಂತೆ ರಾಜನು ಶತ್ರುಜಾಲವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ರಾಜಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದವರ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಶತ್ರುಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೋಡಿಯಿಂದ ಶಾಂತವಾದೀತು.

೬೭೫-೬೭೬. ಅಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯ ತಿಥಿಯನ್ನು ವಿಜಯ ದಶಮಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಆ ದಿವಸ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟ ರಾಜನಿಗೆ ಸ್ನೇಹ ಅಥವಾ ವಿಜಯ ಇವು ದೊರಕುವುದೇ ಹೊರತು ಪರಾಜಯ ಎಂದಿಗೂ ಲಭಿಸಲಾರದು. ನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದಲೂ, ಶಕುನಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋದಾಢ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಶೂರರಾದವರಿಗೆ ಮನೋನಿಶ್ಚಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದಾದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ಬೇಕಿಲ್ಲ.

೬೭೭-೬೭೮. ಉತ್ಸವ, ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ ದೇವತಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಆಶೌಚ, ಸೂತಕ, (ಜಾತಾಶೌಚ) ಇವುಗಳು ಪೂರ್ವಿಯಾದ ಹೊರತೂ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳು, ಬೆಕ್ಕುಗಳು

ವಸ್ತ್ರಾದೇಃ ಸ್ವರಿತೇ ಕ್ರೋಧೇ ದುರುಕ್ತೇ ನ ವ್ರಜೇನ್ನೃಪಃ |

ಘೃತಾನ್ನಂ ತಿಲಪಿಷ್ಪಾನ್ನಂ ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ನಂ ಘೃತಪಾಯಸಂ

|| ೬೭೯ ||

ಪ್ರಾಗಾದಿಕ್ರಮಣೋ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಯಾತಿ ರಾಜಾ ಜಯತ್ಕರೀನಃ |

ಸಜ್ಜಿಕಾ ಪರಮಾನ್ನಂ ಚ ಕಾಂಜಿಕಂ ಚ ಪಯೋ ದಧಿ

|| ೬೮೦ ||

ಕ್ಷೀರಂ ತಿಲೋದನಂ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಭಾನುವಾರಾದಿಷು ಕ್ರಮಾತ್ |

ಕುಲ್ಮಾಷಾಂಶ್ಚ ತಿಲಾನ್ನಂ ಚ ದಧಿಕ್ಷಾದ್ರಂ ಘೃತಂ ಪಯಃ

|| ೬೮೧ ||

ಮೃಗಮಾಂಸಂ ಚ ತಕ್ಷಾರಂ ಪಾಯಸಂ ಚ ಖಗಂ ಮೃಗಂ |

ಶಶಮಾಂಸಂ ಚ ಪಾಷ್ಣಿಕೈಂ ಪ್ರಿಯಂಗುಕಮಪೂಶಕಂ

|| ೬೮೨ ||

ಚಿತ್ರಾಂಡಜಫಲಂ ಕೂರ್ಮಶ್ವಾದ್ಗೋಧಾಂಶ್ಚ ಶಾಸ್ವಕಂ |

ಹವಿಷ್ಯಂ ಕೃತರಾನ್ನಂ ಚ ಮುದ್ಗಾನ್ನಂ ಯವಪಿಷ್ಪಕಂ

|| ೬೮೩ ||

ಜಗಳವಾಡಿದರೆ (ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಎಮ್ಮೆಗಳೂ ಮತ್ತು ಬೆಕ್ಕುಗಳೂ ಜಗಳವಾಡಿದರೆ) ಅಥವ ಹೆಂಡತಿಯು ಕಲಹಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ಅಥವ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಹಿಷ್ಕಾರವಾದರೆ ಅಥವ ಉಟ್ಟಿ ಬಟ್ಟಿಯು ಜಾರಿದರೆ ಅಥವ ಕೆಟ್ಟಿಮಾತುಗಳು ಬಾಯಿಂದ ಬಂದರೆ ಪ್ರಮಾಣಮಾಡಬಾರದು. ಜಯಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ರಾಜನು ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಪುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತುಪ್ಪದ ಅನ್ನ, ಎಳ್ಳುಹುಡೀ ಅನ್ನ, ಮೀನಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಪಕ್ಷವಾದ ಅನ್ನ, ಪಾಯಸ ಈ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಊಟಮಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ವಾರಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭಾನುವಾರಾದಿಯಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಪರಮಾನ್ನ, ಗಂಜಿ, ಹಾಲು ಮೊಸರು, ಹಾಲು, ಎಳ್ಳನ್ನ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಹೊರಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಅಶ್ವಿನಾದಿಯಾಗಿ ೨೭ ಅಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಲ್ಮಾಷ, ಎಳ್ಳನ್ನ, ಮೊಸರು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಮೃಗಮಾಂಸ, ಮಾಂಸಾನ್ನ ಮಾಂಸಸಾರ, ಪಾಯಸ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಮೃಗಗಳು, ಮೊಲದ ಮಾಂಸ, ಪಾಷ್ಣಿಕೈ ಪ್ರಿಯಂಗು, ಒಬ್ಬಟ್ಟು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು, ಹಣ್ಣು, ಆಮೆಯಮಾಂಸ ನಾಯಿಯಮಾಂಸ, ಬೆಕ್ಕಿನಮಾಂಸ, ಹವಿಸ್ಸು, ಎಳ್ಳನ್ನ, ಹೆಸರನ್ನ, ಅಕ್ಕಿಯ

ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ನಂ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾನ್ನಂ ದಧ್ಯನ್ನಂ ದಸ್ರಭಾಕ್ತೃಮಾತ್ |

ಭುಕ್ತ್ವಾ ರಾಜೇಭಾಶ್ಚರಥನರೈರ್ಯಾತಿ ಜಯಕ್ಕರೀನ್ || ೬೮೪ ||

ಹುತಾಶನಂ ತಿಲೈರ್ಹುತ್ವಾ ಪೂಜಯೇತ ದಿಗೀಶ್ವರಂ |

ಸ್ರಣನ್ಯು ದೇವಭೂದೇವಾನಾಶೀರ್ವಾದೈರ್ನೃಪೋ ವ್ರಜೇತ್ || ೬೮೫ ||

ಯದ್ವರ್ಣವಸ್ತ್ರಗಂಧಾದ್ವೈಸ್ತನ್ನಂಶ್ರೇಣ ವಿಧಾನತಃ |

ಇಂದ್ರಮೈರಾವತಾರೂಢಂ ಶಚ್ಯಾ ಸಹ ವಿರಾಜಿತಂ / ೬೮೬ ||

ವಸ್ರಪಾಣಿಂ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣಂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಂ |

ಸಪ್ತಹಸ್ತಂ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಂ ಪಣ್ಮುಖಂ ಮೇಷವಾಹನಂ || ೬೮೭ ||

ಸ್ವಾಹಾಪ್ರಿಯಂ ರಕ್ತವರ್ಣಂ ಸ್ತುಕ್ಸ್ವನಾಯುಧಧಾರಿಣಂ |

ದಂಡಾಯುಧಂ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂ ಯಮಂ ಮಹಿಷವಾಹನಂ || ೬೮೮ ||

ಹಿಟ್ಟು, ಮೀನಿನ ಅನ್ನ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಮೊಸರನ್ನ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಪಟ್ಟದ ಆನೆ, ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆ, ರಥ ಮತ್ತು ಸೇನಾನೀ ಇವರೊಡನೆ ಶತ್ರುಜಯಕ್ಕಾಗಿ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

೯೮೫-೯೯೭. ದಿಗ್ವಿಜಯ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಾಜನು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಗೆ ತಿಲದಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬೇಕು. ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ವರ್ಣವನ್ನನುಸರಿಸಿ ವಸ್ತ್ರಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಅವರವರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಈರೀತಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು.

“ಇಂದ್ರನು ವಸ್ರಪಾಣಿಯಾಗಿ ಸುವರ್ಣವರ್ಣದಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಯೊಡನೆ ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು.

‘ಅಗ್ನಿಗೆ ಏಳು ಕೈಗಳು. ನಾಲಿಗೆಗಳು ಏಳು. (ಆರು ಮುಖಗಳು) ಮೇಷವೇ ಅವನ ವಾಹನ, ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯು ಅಗ್ನಿಯ ಪತ್ನಿಯು. ಇವನು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಸ್ತುಕ್ ಸ್ತುವಗಳನ್ನೇ ಆಯುಧಗಳನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವನು.

ಶ್ಯಾಮಲಂ ಸಹಿತಂ ರಕ್ತವರ್ಣೈರೂರ್ಧ್ವಮುಖಂ ಶುಭಂ |

ಖಡ್ಗ ಚರ್ಮಧರಂ ನೀಲಂ ನಿರ್ಮಲಂ ನರವಾಹನಂ

|| ೬೮೯ ||

ಉರ್ಧ್ವಕೇಶಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ದೀರ್ಘಗ್ರೀವಾಯುತಂ ವಿಭುಂ |

ನಾಗಪಾಶಧರಂ ಪೀತವರ್ಣಂ ಮಕರವಾಹನಂ

|| ೬೯೦ ||

ವರುಣಂ ಕಾಲಿಕಾನಾಥಂ ರತ್ನಾ ಭರಣಭೂಷಿತಂ |

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣರೂಪಂ ತಂ ದ್ವಿಬಾಹುಂ ದಂಡಪಾಣಿಕಂ

|| ೬೯೧ ||

ನಾಯುಂ ಕೃಷ್ಣವೃಗಾರೂಢಂ ಪೂಜಯೇದಂಜನಾಪತಿಂ |

ಅಶ್ವಾರೂಢಂ ಕುಂಭಪಾಣಿಂ ದ್ವಿಬಾಹುಂ ಸ್ವರ್ಣಸನ್ನಿಭಂ

|| ೬೯೨ ||

ಕುಬೇರಂ ಚಿತ್ರಲೇಖೇಶಂ ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವನಾಯಕಂ |

ಪಿನಾಕಿನಂ ವೃಷಾರೂಢಂ ಗೌರೀಪತಿಮನುತೃಮಂ

|| ೬೯೩ ||

ಯಮನು ದಂಡಾಯುಧಧಾರಿಯು. ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು. ಮಹಿಷವಾಹನನು. ಶ್ಯಾಮಲಾದೇವಿಯ ಪತಿಯೆನಿಸಿ ಉರ್ಧ್ವಮುಖಿಯಾಗಿ ರಕ್ತವರ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವನು.

ನಿರ್ಮಲಿಯು ಖಡ್ಗ, ಚರ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನೀಲವರ್ಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ನರವಾಹನನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದು ಉರ್ಧ್ವಕೇಶ, ವಿರೂಪವಾದ (ವಿಕಾರವಾದ) ಕಣ್ಣು, ಉದ್ದವಾದ ಕತ್ತು ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ವರುಣನಿಗೆ ನಾಗಪಾಶಗಳೇ ಆಯುಧಗಳು. ಪೀತವರ್ಣದಿಂದಲೂ ವಾಹನವಾದ ಮೊಸಳೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಕಾಲಿಕಾಪತಿಯಾಗಿ ರತ್ನಾ ಭರಣಭೂಷಿತನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು.

ನಾಯುವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನು. ಎರಡು ಭುಜಗಳೂ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡವೂ ಇರುವುದು. ಕೃಷ್ಣವೃಗವೇ ವಾಯುವಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿರುವುದು. ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ವಾಯುವಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವಳು.

ಶ್ವೇತವರ್ಣಂ ಚಂದ್ರಮಾಲಿಂ ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನಂ ।

ಅಪ್ರಪಾಣೇ ಸ್ವಯಂ ಕಾರ್ಯಾ ಪ್ರೇಕ್ಷಯಾ ಭೂಭುಜಸ್ತಥಾ || ೬೯೪ ||

ಕಾರ್ಯಂ ನಿಗಮನಂ ಭಕ್ತಂ ಧ್ವಜಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಾಹನೈಃ ।

ಸ್ವಸ್ಥಾನಾನ್ನಿ ಗಮಸ್ಥಾನಂ ದಂಡಾನಾಂ ಚ ಶತದ್ವಯಂ || ೬೯೫ ||

ಚತ್ವಾರಿಂಶದ್ವಾದಶೈವ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಸ ಸ್ವಯಂ ಗತಃ ।

ದಿನಾನ್ಯೇಕತ್ರ ನ ವಸೇತ್ಸಪ್ತಪದ್ವಾ ಪರೋ ಜನಃ || ೬೯೬ ||

ಪಂಚರಾತ್ರಂ ಚ ಪುರತಃ ಪುನರ್ಲಗ್ನಾಂತರೇ ವ್ರಜೇತ್ ।

ಅಕಾಲಜೇಷು ನೃಪತಿರ್ವಿದ್ಯುದ್ಗರ್ಜಿತವೃಷ್ಟಿಷು || ೬೯೭ ||

ಕುಬೇರನು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಕುಂಭವನ್ನೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಡುವನು. ಇವನು ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ದ್ವಿಬಾಹುವುಳ್ಳವನು. ಚಿತ್ರಲೇಖಾದೇವಿಯು ಈ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವಳು. ಇವನು ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಗಂಧರ್ವ ಇವರಿಗೆ ರಾಜನಾಗಿರುವನು.

ಈಶಾನನು ಗೌರೀಪತಿಯು. ವೃಷಭಾರೂಢನಾಗಿ ಇವನು ಪಿನಾಕ ಪಾಣೆಯೆನಿಸಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದಿಂದಲೂ, ನಾಗಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದಲೂ ಮೆರೆಯುವ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ ಈಶಾನನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈರೀತಿ ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ರಾಜರು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನ ಶರೀರಾದ್ಯಂತವೂ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆಯೂ ಭಕ್ತರ, ಚಾಮರ, ಧ್ವಜ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಜನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಜನರು ಊಹಿಸುವಂತೆಯೂ ಇರಬೇಕು. ತಾನು ಹೊರಟು ಸೇರುವ ಪ್ರದೇಶವು ತಾನಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೂರುಮೂರು (ದಂಡ) ಪ್ರಮಾಣದೊಳಗಿರಬೇಕು. ತಾನು ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವುದಾದರೆ ೪೦ ನಲವತ್ತಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆಯೂ ೧೨ ಹನ್ನೆರಡು ದಂಡಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿಯಿಲ್ಲದಂತೆಯೂ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬಹುದು. ಶತ್ರುದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರು, ಏಳು ದಿನಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಕೂಡದು. ಐದು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಲು

ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ತು ತ್ರಿವಿಧೇಷೂತ್ಪಾತೇಷು ನ ಚ ವ್ರಜೇತ್ |

ರಕ್ಷಾ ಕುಡ್ಯತಿನಾಕಾಕಕಪೋತಾನಾಂ ಗಿರಸ್ತಥಾ

|| ೬೯೮ ||

ಝೂಝೋಭುಕ್ ಹೇಮವಕ್ಷೀರಸ್ವರಾಣಾಂ ವಾಮುತೋ ಗತಿಃ |

ಪೀತಕಾರಭರಧ್ವಾಜಪಕ್ಷಿಣಾಂ ದಕ್ಷಿಣಾಗತಿಃ

|| ೬೯೯ ||

ಜಾಪಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಚತುಷ್ಟಾಪ್ತು ಶುಭದಾ ವಾಮುತೋ ಮತಾಃ |

ಕೈಷ್ಠಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಯಾಗೇ ತು ಕೈಕಲಾಸೇನ ವೀಕ್ಷಿತಃ

|| ೭೦೦ ||

ವಾರಾಹಶತಗೋಧಾಸ್ತು ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಕೀರ್ತನಂ ಶುಭಂ |

ಹೃತೇಕ್ಷಣಂ ನೇಷ್ಯಮೇವಾನ್ಯತ್ಯಯಂ ಕಸಿಯಕ್ಷಯೋಃ

|| ೭೦೧ ||

ಮಯೂರಜ್ಯಾಗನಕುಲಜಾಪಪಾರಾವತಾಃ ಶುಭಾಃ |

ದೃಷ್ಟಮಾತ್ರೇಣ ಯಾತ್ರಾಯಾಂ ವ್ಯಸ್ತಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರವೇಶನೇ

|| ೭೦೨ ||

ಮತ್ತೊಂದು ಶುಭಲಗ್ನವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು, ಮಳೆ ಉತ್ಪಾತತ್ರಯಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಏಳುದಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಕೂಡದು ಇದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುವುದು.

೬೯೮-೭೦೧. ಹದ್ದು, ಗರುಡ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು (ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಭರದ್ವಾಜಪಕ್ಷೀ ಇವು ಬಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೂ ಶುಭಶಕುನವೆನಿಸುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯಿಂದ ವೀಕ್ಷಿತವಾಗುವದೂ, ಹಂದಿ, ಮೊಲ, ಗೋಧಾ (ಉಡು) ಸರ್ಪ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಕಪಿ, ಕರಡಿ ಇವುಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಹೊರಡುವುದು ಶುಭಕರವಲ್ಲ.

೭೦೨-೭೦೪. ನವಿಲು, ಆಡು, ಮುಂಗಸಿ, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿ, ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಇವು ಶುಭಪ್ರದವಾದವುಗಳು. ಇವುಗಳ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣದ

ಯಾತ್ರಾ ಸಿದ್ಧಿ ಭವೇದ್ವೈ ಸರ್ವರೋದನವರ್ಜಿತೇ ।

ಪ್ರವೇಶೇ ರೋದನಯುತಃ ಕವಃ ಕವಪ್ರದಸ್ತಥಾ

|| ೭೦೩ ||

ಪತಿತಕ್ಲೇಬಜಟಿಲಮತ್ತವಾಂಶೌಷಧಾದಿಭಿಃ ।

ಅಭ್ಯಕ್ತಾಸ್ಥಿವಸಾಚರ್ಮಾಂಗಾರದಾರುಣರೋಗಿಭಿಃ

|| ೭೦೪ ||

ಗುಡಕಾರ್ಪಾಸಲವಣರಿಪುಪ್ರಶ್ನತೃಣೋರಗೈಃ ।

ವಂಧ್ಯಕುಂಜಕಕಾಷಾಯಮುಕ್ತಿಕೇಶಬುಭುಕ್ಷುತೈಃ

|| ೭೦೫ ||

ಪ್ರಯಾಣಸಮಯೇ ನಗ್ನೈರ್ವೈಶ್ವೈಃ ಸಿದ್ಧಿರ್ನಜಾಯತೇ ।

ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಗ್ನೇನ್ಸುತುರಗನ್ಯಪಾಸನಪುರಾಂಗನಾಃ

|| ೭೦೬ ||

ಗಂಧಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಚ್ಚತ್ರಚಾಮರಾಂದೋಲಿಕಂ ನೃಪಃ ।

ಭಕ್ಷ್ಯೇಕ್ಷುರಲಮ್ಬತ್ಸಾನ್ನಮಧ್ವಾಜ್ಯದಧಿಗೋದಯಾಃ

|| ೭೦೭ ||

ಫಲಗಳು ಅನಯಾಸವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವುವು. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕುವಶಬ್ದವಿರ
ಕೂಡದು. ರೋದನಯುತವಾದ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹೊರಟವನು ಹೆಣದಂತಾಗು
ವನು. ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟರು, ನಪುಂಸಕರು, ಜಟಾಧಾರಿಗಳು, ಮದ್ಯ
ಪಾಯಿಗಳು ಔಷಧಪಾನದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತರಾದವರು, ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನಮಾಡಲಿ
ರುವರು, ಮಾಂಸಮೂಳೆ, ಚರ್ಮ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ವುಣವನ್ನು
ಹೊಂದಿರುವವರು, ಬೆಲ್ಲ, ಹತ್ತಿ ಉಪ್ಪು, ಶತ್ರುಗಳ ಮಾತನಾಡುವವನು, ಹುಲ್ಲು,
ಹಾವು, ಬಂಡೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು, ಕುಳ್ಳ, ಕಾಷಾಯವಸ್ತ್ರಧಾರಿ, ತಲೆಯನ್ನು
ಕೆದರಿಕೊಂಡಿರುವವನು, ಹಸಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು, ದಿಗಂಬರನು ಇವರನ್ನು
ನೋಡಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದರೆ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಉರಿಯುವ ಬೆಂಕಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆ ಸಿಂಹಾಸನ, ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರಿ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, (ತಾಂಬೂಲ)
ಅಕ್ಷತ, ಛತ್ರೀ, ಇಮರ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು, ಕಬ್ಬು, ಹಣ್ಣುಗಳು,
ಮೃಷಾನ್ನ, ಜೇನು, ಕುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಹಸು, ಮದ್ಯ, ಮಾಂಸ, ಸುಣ್ಣ
ಬಿಳಿಯಬಟ್ಟೆ, ಶಂಖ, ನಿತ್ರು, ಧ್ವಜ, ಮುಕ್ತೈದೆ, ಪೂರ್ಣಕುಂಭ, ರತ್ನದಗಿಡಿ

ಮದ್ಯಮಾಂಸಸುಧಾಧೌತವಸ್ತ್ರಕಂಖವ್ಯವಧ್ವಜಾಃ |

ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀಪುಣ್ಯಕಲಶರತ್ನಭೃಂಗಾರಗೋದ್ವಿಜಾಃ

|| ೭೦೮ ||

ಭೇರೀಮೃದಂಗಪಟಹಘಂಟಾವೀಣಾದಿನಿಸ್ತನಾಃ |

ವೇದಮಂಗಲಘೋಷಾಃ ಸ್ಕುರ್ಯಾಯಿನಾಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿದಾಃ

|| ೭೦೯ ||

ಅದೌ ವಿರುದ್ಧಶಕುನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಯಾಯಾಸ್ಪದೇವತಾಂ |

ಸ್ತೃತ್ವಾದ್ವಿತೀಯೇ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಪೂಜಾಂ ನಿವರ್ತಯೇತ್ || ೭೧೦ ||

ಸರ್ವದಿಕ್ಷುಕ್ಷುತಂ ನೇಷ್ಯಂ ಗೋಕ್ಷುತಂ ನಿಧನಪ್ರದಂ |

ಅಫಲಂ ಯದ್ವಾಲವ್ಯದ್ಧರೋಗಿಯಾನಸಿಕೈಃ ಕೃತಂ

, ೭೧೧ ||

ಪರಸ್ತ್ರೀದ್ವಿಜದೇವಸ್ತಂ ನ ಸ್ತೃಶೇದ್ವಿಗ್ಗಜಾಶ್ವಕಾನ್ |

ಹನ್ಯಾತ್ಪರಪುರಪ್ರಾಪ್ತೋ ನ ಸ್ತ್ರೀರ್ನಿತ್ಯಂ ನಿರಾಯುಧಾನ್

|| ೭೧೨ ||

ಗೋವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಭೇರಿ, ಮೃದಂಗ, ತಮಟೆ, ಗಂಟೆ, ವೇಣಿ ಇವುಗಳ ಧ್ವನಿ, ವೇದಘೋಷ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಇವುಗಳು ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾದರೆ ಶುಭಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುವು.

೭೧೦-೭೧೧ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಪಶಕುನವೇನಾದರೂ ಒದಗಿದರೆ ಒಡನೆಯೇ ಇಷ್ಟದೇವತೆಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಪ್ರಯಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸೀನುಬರುವುದು ಅಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹಸುವು ಸೀತರೆಪ್ರಯಾಣವು ನಿಧನ ಪ್ರದವಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಲಕರು, ವೃದ್ಧರು, ರೋಗಿಗಳು, ಯಾನಾರೂಢರು ಇವರು ಸೀತರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೭೧೨. ಶತ್ರುರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸ್ತೃತನನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಅಯುಧ ರಹಿತರಾಗಿರವರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು.

ಆದೌ ಸೌಮ್ಯಾಯನೇ ಕಾರ್ಯಂ ನವವಾಸ್ತುಪ್ರವೇಶನಂ ।

ನಿಧಾಯ ಪೂರ್ವದಿವಸೇ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾಬಲಿಕ್ರಿಯಾಂ

॥ ೭೧೩ ॥

ಮಾಘಫಾಲ್ಗುನವೈಶಾಖಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸೇಷು ಶೋಭನಂ ।

ಪ್ರವೇಶೋ ಮಧ್ಯಮೋ ಜ್ಞೇಯಃ ಸೌಮ್ಯಕಾರ್ತಿಕಮಾಸಯೋಃ ॥ ೭೧೪ ॥

ಶಶೀಜ್ಯಾಂತೇಷು ವರ್ಣತ್ವಾಷ್ಟ್ರಮಿತ್ರಸ್ಥಿರೋಡುಷು ।

ಶುಭಃ ಪ್ರವೇಶೋ ದೇವೇಜ್ಯಶುಕ್ರಯೋರ್ಧ್ವತ್ಯಮಾಸಯೋಃ ॥ ೭೧೫ ॥

ವೃರ್ಕಾರವಾರೇ ತಿಥಿಷು ರಿಕ್ತಾಮಾವರ್ಜಿತೇಷು ಚ ।

ದಿನಾ ವಾ ಯದಿ ವಾ ರಾತ್ರೌ ಪ್ರವೇಶೋ ಮಂಗಳಪ್ರದಃ

॥ ೭೧೬ ॥

ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲೋಪೇತೇ ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ಶೋಭನೇ ದಿನೇ ।

ಸ್ಥಿರಲಗ್ನೇ ಸ್ಥಿರಾಂಶೇ ಚ ನೈಫನೇ ಶುದ್ಧಿಸಂಯುತೇ

॥ ೭೧೭ ॥

೭೧೩-೭೧೬. ಹೊಸಮನೆಯ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಉತ್ತರಾಯಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರವೇಶದ ಹಿಂದಿನ ದಿವಸ ವಾಸ್ತುಪೂಜಾ, ದಿಗ್ಬಲಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಘ, ಪಾಲ್ಗುನ, ವೈಶಾಖ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಈ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಬಹಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅಶ್ವಯುಜ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಪ್ರವೇಶಮಾಡುವುದು ಮಧ್ಯಮವಾದುದು. ನವಾಗಾರಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೃಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ರೇವತಿ ಚಿತ್ತ, ಅನೂರಾಧ, ಸ್ಥಿರನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವುಗಳು. ಗುರು ಶುಕ್ರಾಸ್ತಕಾಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಾನು ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ರಿಕ್ತತಿಥಿ ಮತ್ತು ಆಮಾತಿಥಿಗಳನ್ನೂ ದೂರಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯಾಗಲೀ, ಹಗಲಾಗಲೀ ಶುಭಮುಹೂರ್ತವು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.

೭೧೭-೭೧೯. ಚಂದ್ರತಾರಾಬಲಗಳು ಕೂಡಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಗಶುದ್ಧಿಯಿರುವ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಲಗ್ನ, ಸ್ಥಿರಾಂಶ, ಅಷ್ಟಮಶುದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳೂ ಮೂರು, ಆರು ಮತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀಕೋಣಕೇಂದ್ರಸಂಸ್ಥೈತ್ಯ ಸಾಮ್ನಾಸ್ತ್ಯಾಯಾರಿಗೈಃ ಪಠೈಃ |

ಲಗ್ನಾಂತಾಪ್ತಮಪಸ್ತಸ್ಯ ವರ್ಜಿತೇನ ಹಿಮಾಂಶುನಾ

|| ೭೧೮ ||

ಕರ್ತುರ್ವಾ ಜನ್ಮಭೇ ಲಗ್ನೇ ತಾಭ್ಯಾಮುಪಚಯೇಽಪಿ ವಾ |

ಪ್ರವೇಶಲಗ್ನೇ ಸ್ಯಾದ್ವೃದ್ಧಿರನ್ಯಭೇ ಶೋಕನಿಃಸ್ವತಾ

|| ೭೧೯ ||

ದರ್ಶನೀಯಂ ಗೃಹಂ ರಮ್ಯಂ ವಿವಿಧೈರ್ಮಂಗಲಸ್ವನೈಃ |

ಕೃತ್ವಾಕರ್ತಂ ವಾನುತೋ ವಿದ್ವಾನ್ಘೃಂಗಾರಂ ಜಾಗ್ರತೋ ವಿಶೇತ್ || ೭೨೦ ||

ನರ್ವಾಪ್ರವೇಶೇ ಶಶಿನಿ ಜಲರಾಶಿಗತೇಽಪಿ ವಾ |

ಕೇಂದ್ರಗೇ ವಾ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ಚಾತಿವೃಷ್ಟಿಃ ಶುಭೇಕ್ಷಿತೇ

|| ೭೨೧ ||

ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಃ ಪಾಪದೃಷ್ಟೇ ಪ್ರಾನ್ವಟ್ಟಾಲೇಽಚಿರಾಧ್ವನೇತ್ |

ಚಂದ್ರಶ್ಚೇದ್ಭರ್ಗವೇ ಸರ್ವಮೇವಂ ವಿಧಗುಣಾನ್ವಿತೇ

|| ೭೨೨ ||

ಪಾಪಗ್ರಹಗಳೂ ಇರುವಿಕೆ, ಚಂದ್ರನು ಲಗ್ನ, ಹನ್ನೆರಡು, ಎಂಟು, ಆರು ಈ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಯಜಮಾನನ ಜನ್ಮಲಗ್ನ ಅಥವಾ ಅದರ ಉಪಚಯರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಂತೃಂಗಳಗಳೂ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ದುಷ್ಪಲಗಳು ಸಂಭವಿಸುವುವು.

೭೨೦. ಗೃಹಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹೊಸಮನೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಸೂರ್ಯನು ಎಡಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು.

೭೨೧-೭೨೪. ಮಳೆಯ ನಕ್ಷತ್ರ ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಚಂದ್ರನು ಜಲರಾಶಿಗತನಾಗಿದ್ದು ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹದೃಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಮಳೆಯು ಅತಿಯಾಗಿ ವರ್ಷಿಸುವದು. ಪಾಪಗ್ರಹವೇಕ್ಷಿತನಾದ ಚಂದ್ರನು ಶುಕ್ರಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ

ಪ್ರಾವೃಷೀಂದುಃ ಸಿತಾಕ್ಷಪ್ತರಾಶಿಗಃ ಶುಭವೀಕ್ಷಿತಃ |

ಮಂದ್ರತ್ರಿಕೋಣಸಪ್ತಸ್ಥೋ ಯದಿ ವಾ ವೃದ್ಧಿಕ್ಲೆಶವೇತ್

|| ೭೨೩ ||

ಸದೋವೃಷ್ಟಿಕರಃ ಶುಕ್ಲೋ ಯದಾ ಬುಧಸಮಾಪಗಃ |

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತೇ ಭಾನೌ ಭವೇದ್ವೃಷ್ಟಿನಿನಾಶನಂ

|| ೭೨೪ ||

ಮುಖಾದಿಪಂಚಭಿಷ್ಠ್ಯಸ್ಥಃ ಪೂರ್ವೇ ಸ್ವಾತಿತ್ರಯೇ ಪರೇ |

ಪ್ರವರ್ಷಣಂ ಭೃಗುಃ ಕುರ್ಯಾದ್ವಿಪರೀತೇ ನ ವರ್ಷಣಂ

|| ೭೨೫ ||

ಪುರತಃ ಪೃಷ್ಠತೋ ಭಾನೋರ್ಗ್ರಹಾ ಯದಿ ಸಮಾಪಗಾಃ |

ತದಾ ವೃಷ್ಟಿಂ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ನ ತೇ ಚೇತ್ಪ್ರತಿಲೋಮಗಾಃ

|| ೭೨೬ ||

ವಾಮಭಾಗಸ್ಥಿತಃ ಶುಕ್ಲೋ ವೃಷ್ಟಿಕ್ಯಚ್ಛೇತ್ತು ಯಾಮ್ಯಗಃ |

ಉದಯಾಸ್ತೇಷು ವೃಷ್ಟಿಃ ಸ್ಯಾದ್ಭಾನೋರಾದ್ರಾಪ್ರವೇಶನೇ

|| ೭೨೭ ||

ದ್ದರೆ ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವದು. ವರ್ಷರ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಶುಕ್ರನಿರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಏಳುರಾಶಿಗಳೊಳಗೆ ಇದ್ದು ಶುಭಗ್ರಹವೀಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಶನಿಯಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ತ್ರಿಕೋಣ ಅಥವಾ ಸಪ್ತಮ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಳೆಯು ಬಹಳವಾಗಿಯೂ ಬರುವುದು. ಶುಕ್ರನು ಬುಧಸಮಾಪಸ್ಥಾನದಾಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಳೆಯು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ಷಿಸಿ, ಅಮೇಲೆ ಶೂನ್ಯವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಶುಕ್ರ, ಬುಧರ ಮಧ್ಯೆ ರವಿಯು ಇರುವುದಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಯೇ ನಿಂತು ಹೋಗುವುದು.

೭೨೫-೭೨೭. ವರ್ಷರ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ಮುಖಾದಿ ಐದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖಾ, ಅನೂರಾಧಾ ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರೆ ಆಗ ಮಳೆಯು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬರುವುದು. ಇತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವುದಾದರೆ ವೃಷಿಯು ನಿಂತುಹೋಗುವುದು. ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ, ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತರ ಗ್ರಹಗಳಿದ್ದರೆ ವೃಷಿಯು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬೀಳುವುದು. ಆದರೆ ಆ ಗ್ರಹಗಳು ವಕ್ರಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಬರುವ ಮಳೆಯೂ ನಿಂತುಹೋಗುವುದು. ಶುಕ್ರನು ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ವಾಮಭಾಗದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವನಾದರೆ ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದನಾಗುವನು.

ಸಂಧ್ಯಯೋಃ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಃ ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಸಂಪನ್ನಾಣಾಂ ನಿಶಿ
ಸ್ತೋಕವೃಷ್ಟಿರನರ್ಘಃ ಸ್ಯಾದವೃಷ್ಟಿಃ ಸಸ್ಯಸಂಪದಃ || ೭೨೮ ||

ಅದ್ರೋದಯೇಽಗ್ರಭಿನ್ನಾ ಚೇದ್ಭವೇದಿಹಿ ನ ಸಂಶಯಃ |
ಚಂದ್ರೇಚ್ಛೇ ಜ್ಞೇಽಥ ವಾ ಶುಕ್ರೇ ಕೇಂದ್ರೇ ಭೀತಿರ್ವಿನಶ್ಯತಿ || ೭೨೯ ||

ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾಂ ಗತೋ ಭಾನುರ್ಜೀಮೂತ್ಯೈಃ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಃ |
ವರ್ಷತ್ಯಾದ್ರಾದಿಮೂಲಾಂತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ತಥಾ || ೭೩೦ ||

ವೃಷ್ಟಿಶ್ಲೇಷ್ವಾಪ್ನಭೇ ತಸ್ಮಾದ್ಧಶರ್ಷೇಷು ನ ವರ್ಷತಿ |
ಸಿಂಹೇ ಭಿನ್ನೇ ಕುಜೋ ವೃಷ್ಟಿರಭಿನ್ನೇ ಕರ್ಕಟೇ ತಥಾ || ೭೩೧ ||

ಕನ್ಯೋದಯೇ ಪ್ರಭಿನ್ನೇ ಚೇತ್ಸರ್ವದಾ ವೃಷ್ಟಿರುತ್ತಮಾ |
ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯಂ ಪೂರ್ವತಸ್ಯಂ ಪರಶಸ್ಯಾ ಚ ರೇವತೀ || ೭೩೨ ||

೭೨೮-೭೨೯. ಸೂರ್ಯನು ಉದಯ ಅಥವಾ ಅಸ್ತಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು. ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ ಸುಸತ್ತಿನ ಏಳಿಗೆಯೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೂ, ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯೂ ಅಗುವುದು. ದಿನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದರೆ ಸಸ್ಯವೃದ್ಧಿಯೂ ಸನ್ಮಂಗಳವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ವರ್ಷಪ್ರವೇಶಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಗುರು, ಬುಧ, ಶುಕ್ರರು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರ್ಷ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಭೀತಿಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

೭೩೦-೭೩೨. ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮೇಘಪರಿವೇಷ ಉಂಟಾದರೆ ಆದ್ರಾ ಮಳೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೂಲಾಮಳೆಯ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿತ್ಯವೂ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುವುದು. ರೇವತೀಮಳೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಷಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹತ್ತು ಮಳೆಗಳು ವೃಷ್ಟಿಪ್ರದಗಳಾಗಲಾರವು. ಸಿಂಹಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗುಬಂದರೂ ಕರ್ಕಟಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗದೇ ಇದ್ದರೂ ಆ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯು ಬರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನ್ಯಾ ಸಂಕ್ರಮಣದ ದಿನ ಘನಘರ್ಷನೆಯಾದರೆ ಮಳೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಬಿರುಸಾಗಿ

ಭರಣೀ ಸರ್ವಸಸ್ಯಾ ಚ ಸರ್ವನಾಶಾಯ ಚಾಶ್ವಿನೀ ।

ಗುರೋಃ ಸಪ್ತಮರಾಶಿಶ್ಚ : ಪ್ರತ್ಯಗ್ಗೋ ಭೃಗುಜೋ ಯದಾ || ೭೩೩ ||

ತದಾತಿವರ್ಷಣಂ ಭೂರಿ ಪ್ರಾವೃತ್ಯಾಲೇ ಬಲೋಜ್ಞಿಕೇ ।

ಅಸಪ್ತಮರ್ಕ್ಷಶಶನಃ ಪರಿವೇಷಗತೋತ್ತರಾ || ೭೩೪ ||

ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಪೂರ್ಣಮಂಡೂಕಾಸ್ತನಾವೃಷ್ಟಿಭರ್ವೇತ್ತದಾ ।

ಯದಾ ಪ್ರತ್ಯಜ್ಞತಾ ಮೇಘಾ ಖಸಪ್ತೋಪರಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ || ೭೩೫ ||

ಪತಂತಿ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾ ಯೇ ಭರ್ವೇದ್ವೃಷ್ಟಿಸ್ತದಾ ಚಿರಾತ್ ।

ನಖೈರ್ಲಿಖಂತೋ ಮಾರ್ಜಾರಾಶ್ಚಾನಿಂ ಲೋಹಸಂಯುತೇ || ೭೩೬ ||

ರಥ್ಯಾಯಾಂ ಸೇತುಬಂಧಾಃ ಸ್ಫುರ್ಬಾಲಾನಾಂ ವೃಷ್ಟಿಹೇತವಃ ।

ಪಿಪೀಲಿಕಾಶ್ರೇಣಯಶ್ಚಿನ್ನಾಃ ಖದ್ಯೋತಾ ಬಹವಸ್ತದಾ || ೭೩೭ ||

ಬರುವುದು. ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರೇಯು ಮೊದಲು ಬೆಳೆಯನ್ನೂ, ರೇವತಿಯು ಕೊನೆಯ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಭರಣಿಯು ಸಕಲಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿಸುವುದು. ಅಶ್ವಿನಿಯು ಮಾತ್ರ ಸಕಲ ಬೆಳೆಗಳನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸುವುದು. ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಾನಕಿಂತ ಸಪ್ತಮಭಾವದಲ್ಲಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಪ್ರತ್ಯಗ್ಗಮನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಅಂದರೆ ಅನುಲೋಮಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಋತುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು. ದುರ್ಬಲನಾಗಿರುವ ಶುಕ್ರನು ಚಂದ್ರನಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಏಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೊಳಗಿದ್ದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಉತ್ತರಾಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪರಿವೇಷಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಮಿಂಚು ಗುಡುಗು ಮಂಡೂಕಾದಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿ ವೃಷ್ಟಿಶೂನ್ಯವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೇ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ವಾಲಿದ ಮೇಘರಾಜಿಯು ಕೇವಲ ಅರ್ಭಟದಿಂದಲೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುವುದು. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಜೋತುಬಿದ್ದಿರುವ ಮೇಘದಿಂದ ಒಡನೆಯೇ ವೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಭವಿಸುವುದು. ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಲೋಹಯುತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಕೆರೆದರೂ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳು ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಆಟವಾಡಿದರೂ ಮಳೆಯು ಬರುವುದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯುಂಟು.

ದ್ವೈಮಾದಿರೋಹಃ ಸರ್ವಾಣಾಂ ಪ್ರೀತಿರ್ದೃಷ್ಟಿಸೂಚಕಾಃ |
ಉದಯಾಸ್ತಮಯೇ ಕಾಲೇ ವಿವರ್ಣೋಽಕೋಽಥನಾ ಶಶೀ || ೨೩೮ ||

ಮಧುವರ್ಣೋತಿನಾಯುಶ್ಚೇದತಿವೃಷ್ಟಿಭರ್ವೇತ್ತದಾ |
ಪ್ರಾಜ್ಞುಖಸ್ಯ ತು ಕೂರ್ಮಾಸ್ಯ ನನಾಂಗೇಷು ಧರಾಮಿಮಾಂ || ೨೩೯ ||

ನಿಭಜ್ಯ ನವಧಾ ಖಂಡೇ ಮಂಡಲಾನಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ |
ಅಂತರ್ವೇದಾಶ್ಚ ಪಾಂಚಾಲಸ್ತಸ್ಯೇದಂ ನಾಭಿಮಂಡಲಂ || ೨೪೦ ||

ಪ್ರಾಜ್ಞ ಮಾಗಧಲಾಟೋತ್ಥಾ ದೇಶಾಸ್ತನ್ಮುಖಮಂಡಲಂ |
ಪ್ರೀಕಳಿಂಗಕಿರಾತಾಪ್ಯಾ ದೇಶಾಸ್ತದ್ವಾಹುಮಂಡಲಂ || ೨೪೧ ||

ಅನಂತೀ ದ್ರವಿಡಾ ಭಿಲ್ಲಾ ದೇಶಾಸ್ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲಂ |
ಗೌಡಕೌಂಕಣಶಾಲ್ವಾಂಧ್ರಪೌಂಡ್ರಾಸ್ತತ್ಪಾದಮಂಡಲಂ || ೨೪೨ ||

ಇರುವೆಯ ಸಾಲುಗಳು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗುವುದೂ, ಮಿಂಚುಹುಳುಗಳು ಅಧಿಕವಾಗುವುದೂ ಸರ್ಪಗಳು ಮರವನ್ನು ಹತ್ತುವುದೂ, ಮಳೆಯು ಬರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ಸೂರ್ಯನಾಗಲೀ ಚಂದ್ರನಾಗಲೀ ಉದಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಮಯಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರ್ಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದರೂ ಅತಿಯಾದ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಮಳೆ ಇವು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತನೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೨೩೯-೨೪೪. ಕೂರ್ಮಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ಕೂರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಅದರ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಭಾಗಗಳೇ ನವಖಂಡಗಳೆನಿಸುವುವು. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಜ್ಞುಖನಾದ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಅದರ ಅವಯವಾನುಸಾರವಾದ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ಖಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಅದರ ನಾಭಿ ಮಂಡಲವೇ ಪಾಂಚಾಲದೇಶವೆನಿಸುವದು. ಮುಂಭಾಗದ ಮುಖಮಂಡಲವೇ ಮಾಗಧ ಮತ್ತು ಲಾಟದೇಶಗಳು. ಬಾಹುಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬರುವುದೇ ಪ್ರೀಕಳಿಂಗ ಮತ್ತು ಕಿರಾತದೇಶಗಳು. ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅನಂತೀ, ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಭಿಲ್ಲದೇಶಗಳು ಸಂಬಂಧಿಸುವುವು.

ಸಿಂಧುಕಾಶಿಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾಃ ಪುಚ್ಛವಂಡಲಂ |

ಪುಲಿಂದಚೀನಯವನಗುರ್ಜರಾಃ ಪಾದಮಂಡಲಂ

|| ೭೪೩ ||

ಕುರುಕಾಶ್ಮೀರಮಾದ್ರೇಯಮತ್ಸ್ಯಾಸ್ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲಂ |

ಖಸಾಂಗವಂಗಬಾಹ್ಲೀಕಂ ಕಾಂಭೋಜಾಃ ಪಾಣಿಮಂಡಲಂ

|| ೭೪೪ ||

ಕೃತ್ತಿಕಾದೀನಿ ಧಿಷ್ಣ್ಯಾನಿ ತ್ರೀಣಿ ತ್ರೀಣಿ ಕ್ರಮಾನ್ಮಸೇತ್ |

ನಾಭ್ಯಾದಿಷು ನವಾಂಗೇಷು ಪಾಪೈರ್ದೌಷ್ಠ್ಯಂ ಸುಭೈಶ್ಚ ಭಂ

|| ೭೪೫ ||

ದೇವತಾ ಯತ್ರ ನೃತ್ಯಂತಿ ಪತಂತಿ ಪ್ರಜ್ವಲಂತಿ ಚ |

ಮುಹೂರುದಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಯಂತಿ ಹಸಂತಿ ಚ

|| ೭೪೬ ||

ವಮಂತ್ಯಗ್ನಿಂ ತಥಾ ಧೂಮಂ ಸ್ನೇಹಂ ರಕ್ತಂ ಪಯೋ ಜಲಂ |

ಅಧೋಮುಖಾಧಿಷ್ಠಂತಿ ಸ್ಥಾನಾತ್ಸ್ಥಾನಂ ವ್ರಜಂತಿ ಚ

|| ೭೪೭ ||

ಪಾದಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಗೌಡ, ಕೊಂಕಣ, ಸಾಲ್, ಅಂಘ್ರ, ಪೌಂಡ್ರ ಈ ದೇಶಗಳು ಅಡಗಿರುತ್ತವೆ. ಪುಚ್ಛಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧು, ಕಾಶೀ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಈ ದೇಶಗಳಿವೆ. ಪಾದಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪುಲಿಂದ, ಚೀನಯವನ, ಗುರ್ಜರ ಈ ದೇಶಗಳಿವೆ. ಅದರ ಪಾರ್ಶ್ವಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಕಾಶ್ಮೀರ, ಮಾದ್ರೇಯ, ಮತ್ಸ್ಯ ಈ ದೇಶಗಳಿವೆ. ಅಂಗ, ವಂಗ, ಬಾಹ್ಲೀಕ ಕಾಂಭೋಜದೇಶಗಳು ಪಾಣಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿವೆ.

೭೪೫-೭೪೬. ಈ ಒಂಭತ್ತು ಭಾಗಗಳಿಗೂ ಕೃತ್ತಿಕಾದಿಯಾದ ೨೭ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮೂರು ಮೂರರಂತೆ ಹಂಚಿದರೆ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆಯೋ ಆ ದೇಶವು ಸಾಧುದೇಶವೆಂದೂ, ಅಶುಭನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಂತಗಳು ದುಷ್ಟವಾದುವುಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶುಭದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವದಾ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಾ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾ ಜನರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ತಾವೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

೭೪೭-೭೫೦. ದುಷ್ಟದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ, ಧೂಮ, ಎಣ್ಣೆ, ರಕ್ತ, ಹಾಲು ನೀರು ಇವುಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಧೋಮುಖ

ಏನನಾದ್ಯಾ ಹಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಿಕಾರಾಃ ಪ್ರತಿಮಾಸು ಚ |
ಗಂಧರ್ವನಗರಂ ಚೈವ ದಿವಾ ನಕ್ಷತ್ರದರ್ಶನಂ

|| ೭೪೮ ||

ಮಹೋಲ್ಕಾಶತನಂ ಕಾಷ್ಠತೃಣರಕ್ತಪ್ರವರ್ಷಣಂ |
ಗಾಂಧರ್ವಂ ದೇಹದಿಗ್ಭೂಮಂ ಭೂಮಿಕಂಪಂ ದಿವಾನಿಶಿ

|| ೭೪೯ ||

ಅನಗ್ನೌ ಚ ಸ್ಫುಲಿಂಗಾಶ್ಚ ಜ್ವಲನಂ ಚ ವಿನೇಂಧನಂ |
ನಿಶೀಂದ್ರಜಾಪಮಂಡೂಕಂ ಶಿಖರೇ ಶ್ವೇತವಾಯು ಸಃ

|| ೭೫೦ ||

ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಾಶ್ಚ ಗೋಗಜಾಶ್ವೋಷ್ಟ್ರಗಾತ್ರತಃ |
ಜಂತವೋ ದ್ವಿತ್ರಿಶಿರಸೋ ಜಾಯಂತೇ ವಾಹಿ ಯೋನಿಷು

|| ೭೫೧ ||

ಗಾಮಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವರು. ಯಾರೂ ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರರು. ಇದೇರೀತಿಯಾಗಿ ಫಲಗಳು ಆಯಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುವು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೂ, ಕಾಷ್ಠ, ತೃಣ, ರಕ್ತ. ಇವು ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವುದೂ, ಉಲ್ಕಾಪಾತಗಳಾಗುವುದೂ ಉತ್ಪಾತಗಳೆನಿಸುವುವು. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಸ್ತತ್ರಧೂಮವು ಹರಡುವುದೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪ ವಾಗುವುದೂ ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೇ ಕೆಂಡಗಳು ಕಾಣುವುದೂ, ಸೌದೆಯಿಲ್ಲದೇ ಉರಿಯೇಳುವುದೂ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೇಳುವುದೂ, ಬಿಳಿಯಕಾಗೆಯಮೇಲೆ ಕಪ್ಪೆಕೂತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದೂ ಇವೆಲ್ಲ ಉತ್ಪಾತಸೂಚಕಗಳು.

೭೫೧-೭೫೪. ಗೋವು, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ ಇವುಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬೊಬ್ಬೆಗಳೇಳುವುದು, ಎರಡು, ಮತ್ತೆ ಮೂರು ತಲೆಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಜನಿಸುವುದೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ನಾಲ್ಕಾರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದೂ ನರಿಗಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಿಸುವುದೂ, ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಗೋಚರಿಸುವುದೂ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುವು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಗಳ ಗುಂಪೂ, ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳ ಗುಂಪೂ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಗಳು

ಪ್ರಾತಃ ಸೂರ್ಯಾಕ್ಷತಸ್ಯಷು ಹೃದ್ವಿಠಾ ಯುಗಪದ್ರವೇಃ |

ಜಂಬೂಕಗ್ರಾಮಸಂವಾಸಃ ಕೇತೂನಾಂ ಚ ಪ್ರದರ್ಶನಂ || ೭೫೨ ||

ಕಾಕಾನಾಮಾಕುಲಂ ರಾತ್ರ್ ಕಪೋತಾನಾಂ ದಿನಾ ಯದಿ |

ಅಕಾಲೇ ಪುಷ್ಪಿತಾ ವೃಕ್ಷಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಫಲಿತಾ ಯದಿ || ೭೫೩ ||

ಕಾರ್ಯಂ ಶಚ್ಛೇದನಂ ತತ್ರ ತತಃ ಶಾಂತಿರ್ಮನೀಷಿಭಿಃ |

ಏವಮಾದ್ಯಾ ನುಹೋತ್ಪಾತಾ ಬಹವಃ ಸ್ಥಾನನಾಶದಾಃ || ೭೫೪ ||

ಕೇಚಿನ್ಮೃತ್ಯುಪ್ರದಾಃ ಕೇಚಿಚ್ಛುಭ್ಯಶ್ಚ ಭಯಪ್ರದಾಃ |

ಮಧ್ಯಾಹ್ನಯಂ ಯಶೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಕ್ಷಯಃ ಕೀರ್ತಿಃ ಸುಖಾಸುಖಂ || ೭೫೫ ||

ಐಶ್ವರ್ಯಂ ಧನಹಾನಿಂ ಚ ಮಧುಚ್ಯವ್ನ್ಯಂ ಚ ವಾಲ್ಮಿಕಂ |

ಇತ್ಯಾದಿಷು ಚ ಸರ್ವೇಷೂತ್ಪಾತೇಷು ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ || ೭೫೬ ||

ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದೂ ಇನೆಲ್ಲವೂ ಅನಿಷ್ಟಸೂಚಕಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದಮೇಲೆ ತಿಳಿದವರು ಅದರ ನಿವಾರಣೆ ಗಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮವನ್ನೂ ಚರಿಸಬೇಕು. ಇದೇರೀತಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಕೆಲವು ಮಹೋತ್ಪಾತಗಳು ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುವುವು. ದೇಶಗಳೇ ಹಾಳಾಗುವುದೂ ಉಂಟು.

೭೫೫. ಕೆಲವು ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪ್ರದಗಳೆಸಸಿರುವುವು. ಕೆಲವು ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಯಜನಕಗಳಾಗಿರುವುವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದುರ್ನಿ ಮಿತ್ತಗಳು, ಮತ್ತೆ ಉತ್ಪಾತಗಳಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಯ, ಕೀರ್ತಿ, ಮೃತ್ಯು, ನಾಶ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಧನಹಾನಿ, ಮಧುವಿನ ವೃದ್ಧಿ, ಹಾವುಗಳ ಭಯ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಫಲಗಳು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುವುವು. ಇಂತಹ ಉತ್ಪಾತ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಶಾಂತಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕಲ್ಪೋತ್ತಮಾದ ಶಾಂತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳೂ ಉಂಟಾಗು

ಶಾಂತಿಂ ಕುರ್ವ್ಯಾತ್ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಿಧಿನಾ ಶುಭಾಂ ।

ಇತ್ಯೇತತ್ಕಥಿತಂ ನಿಪ್ರ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ತೇ ಸಮಾಸತಃ

॥ ೭೫೭ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಭಂದಃಶಾಸ್ತ್ರಮನುತ್ತಮಂ

॥ ೭೫೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀ ನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಪಟ್ಟಂಜಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ವುವು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸಂದನಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಾರದನಿಗೆ
ಜೊತಿಸಭಾಗವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಉತ್ತಮವಾದ
ಭಂದಃಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಎಂದರು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ
ದ್ವಿತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ವೈದಿಕಂ ಲೌಕಿಕಂ ಚಾಪಿ ಭಂದೋ ದ್ವಿವಿಧಮುಚ್ಯತೇ |

ಮಾತ್ರಾವರ್ಣವಿಭೇದೇನ ತಚ್ಛಾಪಿ ದ್ವಿವಿಧಂ ಪುನಃ

|| ೧ ||

ಮಯಾ ರಸೌ ತಜೌ ಭನೌ ಗುರುರ್ಲಘುರಪಿ ದ್ವಿಜ |

ಕಾರಣಂ ಭಂದಸಿ ಪ್ರೋಕ್ತಾಶ್ಚಂದಃತಾಸ್ತವಿತಾರದೈಃ

|| ೨ ||

ಸರ್ವಗೋ ಮಗಣಃ ಪ್ರೋಕ್ತೋ ಮುಖಲೋ ಯಗಣಃ ಸ್ಪೃತಃ |

ಮಧ್ಯಲೋ ರಗಣಶ್ಚೈವ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಃ ಸಗಣೋ ನುತಃ

|| ೩ ||

ಐವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು—ಭಂದಸ್ಸು ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡುವಿಧವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆ ಎರಡುವಿಧ ಭಂದಸ್ಸು ಮಾತ್ರಾಭಂದಸ್ಸು, ವರ್ಣಭಂದಸ್ಸು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪುನಃ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದವುಳ್ಳದಾಗಿದೆ.

೨. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ನಾರದನೇ! ಮಗಣ, ಯಗಣ, ರಗಣ, ಸಗಣ ತಗಣ, ಜಗಣ, ಭಗಣ, ನಗಣ, ಗುರು, ಲಘು ಇವುಗಳೇ ಭಂದಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೆಂದು ಭಂದಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವವನ್ನರಿತವರು ಹೇಳಿರುವರು.

೩. ನಾರದನೇ! ವರ್ಣಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಗಣವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅಕ್ಷರವು ಗುರು, ಲಘು ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧವು. ಮೂರು ಗುರ್ವಕ್ಷರವುಳ್ಳದ್ದು ಮಗಣವೆಂದೂ, ಮೊದಲನೆಯ ಅಕ್ಷರವು ಲಘುವಾಗಿದ್ದರೆ ಯಗಣವೆಂದೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಘುವರ್ಣವಿದ್ದರೆ ರಗಣವೆಂಬುದಾಗಿಯೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿದ್ದರೆ ಸಗಣವೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ತಗಣೋಂತಲಭು ಖ್ಯಾತೋ ಮಧ್ಯಗೋ ಜೋ ಭ ಆದಿಗಃ |

ಪ್ರಲಭುರ್ನಗಣಃ ಪ್ರೋಕ್ತಸ್ಮಿಕಾವರ್ಣ ಗಣಾ ಮುನೇ

|| ೪ ||

ಚತುರ್ಲಾಸ್ತು ಗಣಾ ಪಂಚ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಆರಾಧಿ ಸಮ್ಮತಾಃ |

ಸಂಯೋಗಶ್ಚ ವಿಸರ್ಗಶ್ಚಾನುಸ್ವಾರೋ ಲಭುತಃ ಪರಃ

|| ೫ ||

ಲಘೋಗುರುತ್ವಮಾಯಾತಿ ದೀರ್ಘೋಽನ್ಯಶ್ಚ ಲಭುರ್ಮತಃ |

ಪಾದಶ್ಚ ತುರ್ಭಾಗಸ್ಸಾದ್ವಿಚೈದೋ ಯತಿರುಚ್ಯತೇ

|| ೬ ||

ಸಮಮರ್ಧಸಮಂ ವೃತ್ತಂ ವಿಷಮಂ ಚಾಪಿ ನಾರದ |

ತುಲ್ಯಲಕ್ಷಣತಃ ಪಾದಚತುಷ್ಠೇ ಸಮಮುಚ್ಯತೇ

|| ೭ ||

೪. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಭುವರ್ಣವಿದ್ದರೆ ಅದು ತಗಣವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿರುವುದು ಜಗಣವು. ಭಗಣವು ಆದಿ ಗುರುವಾಗಿರುವುದು. ಮೂರೂ ಲಭುವಾಗಿರುವುದು ನಗಣವೆನಿಸುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಆಯಾಯಾ ವರ್ಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

೫-೬. ಆರಾಧಿವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಗಣಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ನಾಲ್ಕುನಾಲ್ಕು ಲಭುಗಳಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುರ್ವಕ್ಷರವಿರುವುದು ಮೊದಲನೆಯದು. ಎರಡು ಲಭುವಿದ್ದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುವಿದ್ದರೆ ಎರಡನೆಯದು. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಲಭು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲಭು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರು ಬಂದರೆ ಮೂರನೆಯದಾಗುವುದು. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುವು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಲಭುಗಳು ಬಂದರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗಣವಾಗುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಲಭುಗಳಿರುವುದು ಐದನೆಯಗಣವು. ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ, ವಿಸರ್ಗ, ಅನುಸ್ವಾರ ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಕ್ಷರವೂ ದೀರ್ಘಾಕ್ಷರವೂ ಸಹ ಗುರುವೆನಿಸುವುದು. ಉಳಿದ ವರ್ಣಗಳು ಲಭುವೆನಿಸುವುವು. ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಒಂದುಭಾಗವು ಪಾದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಮಸ್ಥಾನವು ಯತಿ ಎಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೭. ನಾರದಮುನಿಯೇ! ಪದ್ಯವು ಸಮವೃತ್ತ, ಅರ್ಧಸಮವೃತ್ತ, ವಿಷಮವೃತ್ತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂರುವಿಧವು. ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕುಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾಗಿ ವರ್ಣಗಣನಿಯಮವಿದ್ದರೆ ಅದು ಸಮವೃತ್ತವೆನಿಸುವುದು.

ಅದಿತ್ರಿಕೇ ದ್ವಿಚತುರ್ಥೇ ಸಮಮರ್ಥಸಮಂ ಮತಂ ।

ಲಕ್ಷ್ಮ ಬಿನ್ನಂ ಯಸ್ಯ ಸಾದಚತುಷ್ಠೇ ವಿಷಮಂ ಹಿ ತತ್

|| ೮ ||

ಏಕಾಕ್ಷರಾತ್ಸಮಾರಭ್ಯ ವರ್ಣೈಕ್ಯೈಕಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿತಃ ।

ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಂ ಯಾವತ್ಪಾದಸ್ಯಾವತ್ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್

|| ೯ ||

ತತ್ಪರಂ ಚಂಡವೃಷ್ಣಾದಿ ದಂಡಕಾಃ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।

ತ್ರಿಭಿಃ ಷಡ್ಭಿಃ ಪದೈರ್ಗಾಢಾಃ ಶೃಣು ಸಂಜ್ಞಾಂ ಯಥೋತ್ತರಂ

|| ೧೦ ||

ಉಕ್ತಾತ್ಯುಕ್ತಾ ತಥಾ ಮಧ್ಯಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ್ಯಾಸು ಪೂರ್ವಿಕಾ ।

ಗ್ರಾಯತ್ಯುಷ್ಣಿ ಗನುಷ್ಪಪ್ತ ಬೃಹತೀ ಪಂಕ್ತಿರೇವ ಚ

|| ೧೧ ||

ತ್ರಿಷ್ಪುಪ್ತ ಜಗತೀ ಚೈವ ತಥಾತಿಜಗತೀ ಮತಾ ।

ಶಕ್ವರೀ ಸಾತಿಪೂರ್ವಾ ಚ ಅಷ್ಟತ್ಯಷ್ಟೀ ತತಃ ಸ್ತೂತೇ

|| ೧೨ ||

೮. ಒಂದು, ಮೂರನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿಯೂ, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗಿಯೂ ಗಣನಿಯಮವಿದ್ದರೆ ಅದು ಅರ್ಥಸಮ ವೃತ್ತವೆನಿಸುವುದು. ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಮವೃತ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು.

೯. ಒಂದು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಪಾದದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಒಮ್ಮೊಂದೇ ಅಕ್ಷರ ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರದವರೆಗೂ ಆಗುವ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಂದಸ್ಸಾಗುವುದು.

೧೦. ಪಾದದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚಂಡವೃಷ್ಣಿ ಮುಂತಾದ ದಂಡಕಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೂರು ಅಥವಾ ಆರು ಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಗಾಢಾ ಎನಿಸುವುದು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇವುಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

೧೧-೧೫. ಉಕ್ತಾ, ಅತ್ಯುಕ್ತಾ, ಮಧ್ಯಾ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಗಾಯತ್ರೀ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಅನುಷ್ಪವ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಕ್ತಿ, ತ್ರಿಷ್ಪುಪ್, ಜಗತೀ ಅತಿಜಗತೀ, ಶಕ್ವರೀ, ಅತಿಶಕ್ವರೀ, ಅಷ್ಟೀ, ಅತ್ಯಷ್ಟೀ, ಧೃತಿ, ವಿಧೃತಿ, ಕೃತಿ

ಧೃತಿಶ್ಚ ವಿಧೃತಿಶ್ಚೈವ ಕೃತಿಃ ಪ್ರಕೃತಿರಾಕೃತಿಃ ।

ವಿಕೃತಿಃ ಸಂಕೃತಿಶ್ಚೈವ ತಥಾತಿಕೃತಿ ದುಶ್ಕೃತಿಃ

॥ ೧೩ ॥

ಇತ್ಯೇತಾಶ್ಚಂದಸಾಂ ಸಂಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಸ್ತರಾದ್ಯೇದಭಾಗಿಣಾಃ ।

ಸಾದೇ ಸರ್ವಗುರೌ ಪೂರ್ವಾಲ್ಲಭುಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಗುರೋರಧಃ

॥ ೧೪ ॥

ಪ್ರಕೃತಿ, ಆಕೃತಿ, ವಿಕೃತಿ, ಸಂಕೃತಿ, ಅತಿಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದಾಗಿ
ವಿಶಾಕ್ಷರಾದಿ ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ನಾಮಧೇಯಗಳು. ಇವುಗಳ ಭೇದವು ಪ್ರಸಾರ
ವನ್ನುಲ್ಲೇಖಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. 'ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಬಯಸುವ
ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರದ ವೃತ್ತವೋ ಅಷ್ಟನ್ನೂ ಗುರುವಾಗಿ ಎಣಿಸಿ ಮೊದಲು
ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದ
ಲನೆಯ ಗುರ್ವಕ್ಷರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಲಘುವನ್ನೂ, ಆಮೇಲೆ ಗುರವನ್ನೂ ಬರೆಯ
ಬೇಕು. ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಪಾದವೆಂದೆಣಿಸಿದರೆ ಒಂದನೆಯದು ಲಘು ಉಳಿದ
ಎರಡು ಗುರುಗಳಾಗುವವು. ಇದೇರೀತಿ ಮೂರು ಲಘು ಅಕ್ಷರ ಬರುವವರೆಗೂ
ರೇಖಾವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಈರೀತಿ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾರವೆನಿ
ಸುತ್ತದೆ. ಗುರುವನ್ನು ೧ ಯಾ ೨ ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಲಘುವನ್ನು—ಎಂಬ
ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದಲೂ ಭಂದಃಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತೋರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಮೂರು ಅಕ್ಷರದ ಪಾದವುಳ್ಳ ಮಧ್ಯಾಭಂದಸ್ಸಿನ
ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮಃ—

ಪ್ರಥಮಭೇದ	೦ ೦ ೦	ಮಗಣ
ದ್ವಿತೀಯಭೇದ	— ೦ ೦	ಯಗಣ
ಮೂರನೇಭೇದ	೦ — ೦	ರಗಣ
ನಾಲ್ಕನೇಭೇದ	— — ೦	ಸಗಣ
ಐದನೇಭೇದ	೦ ೦ —	ತಗಣ
ಆರನೇಭೇದ	— ೦ —	ಜಗಣ
ಎಳನೇಭೇದ	೦ — —	ಭಗಣ
ಎಂಟನೇಭೇದ	— — —	ನಗಣ

ಯಥೋಪರಿ ತಥಾಶೇಷಮಗ್ರೇ ಪ್ರಾಗ್ಗೃನ್ಯಸೇದಸಿ ।

ಏಷಃಪ್ರಸ್ತಾರ ಉದಿತೋ ಯಾವತ್ಸರ್ವಲಭುರ್ಭವೇತ್

॥ ೧೫ ॥

ನಷ್ಟಾಂಕಾರ್ಥೇ ಸಮೇ ಲಾಸ್ಯಾದ್ವಿಷಮೇ ಸೈವ ಸೋದ್ವೇಗಃ ।

ಉದ್ವಿಷ್ಟೇ ದ್ವಿಗುಣಾನಾದ್ಯಾದಂಕಾನ್ಸಂಮಿಲ್ಯ ಲಸ್ಯತಾನ್

॥ ೧೬ ॥

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ೨೬ ಭಂದಸ್ಸಿನವರೆಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು.—

೧೬-೨೧. ಇಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ನಷ್ಟವೆಂದರೆ ನಷ್ಟವಾದ ವೃತ್ತವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಧನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಯಾವ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಜ್ಞಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದೇ ನಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವುದು. ನಷ್ಟವೃತ್ತದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವುಗಳೇ ಅದನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ಎರಡುಭಾಗಮಾಡಿದರೆ ಭಾಗಿಸಿಬಂದ ಅಂಕಿಯು ಸಮವಾಗಲೀ ವಿಷಮವಾಗಲೀ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಭುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಉಳಿದುದನ್ನೂ ನಿಃಶೇಷವಾಗುವಂತೆ ಅಂದರೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅರ್ಧಅರ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ನಿಃಶೇಷವಾಗಿ ಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಅದು ಲಭುವೆಂದೂ ಉಳಿದ ವಿಷಮಸಂಖ್ಯೆಯು ಅರ್ಧಮಾಡಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಅದನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ವೃತ್ತಸಂಖ್ಯೆ ಆರನೆಯದು ಎಂದೂ ಊಹಿಸುವ. ಆಗ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮ—ಆರನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಲು ಬರುವುದರಿಂದ ಉಳಿದುದು ಮೂರಾಗುವುದರಿಂದ ಮೊದಲನೆಯದು ಲಭುವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೂರನ್ನು ಅರ್ಧಮಾಡಲು ಬಾರದಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಭಾಗಿಸಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ಎರಡನೆಯದು ಗುರುವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಎರಡು ಸಂಖ್ಯೆಯು ನಿಃಶೇಷವಾಗಿ ಅರ್ಧಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂರನೆಯದು ಲಭುವರ್ಣವು. ಅದುದರಿಂದ —೧— ಈ ರೀತಿಯಾದ ವಿನ್ಯಾಸಬರುವುದರಿಂದ ಇದು ಜಗಜಾತ್ಯಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕೃತ್ವಾ ಸೈಕಾನ್ವದೇಗ್ಸಂಖ್ಯಾಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುಃ ಪುರಾವಿದಃ |

ವರ್ಣಾನ್ಸೈಕಾನ್ವತ್ತಭಾವಾನುತ್ತರಾಧರತಃ ಸ್ಥಿತಾನ್

|| ೧೭ ||

ಏಕಾದಿಕ್ರಮತಶ್ಚೈತಾನುಪರ್ಮಪರಿ ವಿಸ್ತರೇತ್ |

ಉಪಾಂತ್ಯತೋ ನಿವರ್ತೇತ ತ್ಯಜನ್ಸೈಕೈಕಮೂರ್ಧತಃ

|| ೧೮ ||

ಅಮೇಲೆ ಉದ್ವಿಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಉದ್ವಿಷ್ಟವೆಂದರೆ ಈ ಭಂದ ಸ್ಥಿತನಲ್ಲಿ ಈ ವೃತ್ತವು ಎಷ್ಟನೆಯದು ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನು ದ್ವೀಶಿಸಿ ಕೇಳಲ್ಪಡುವುದೋ ಅದು ಎಂದು ಭಾವ. ಅದರ ಪ್ರಸ್ತಾರಕ್ರಮ-ಯಾವ ವೃತ್ತವನ್ನು ಹೇಳುವನೋ ಅವುಗಳ ಗುರು ಲಘುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಆದಿಯಿಂದ ಗುರುವಿನ ಮೇಲಾಗಲೀ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಾಗಲೀ ಒಂದನ್ನು ಬರೆದು ಅಮೇಲೆ ಎರಡನೇವರ್ಣದಮೇಲೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಉದ್ವಿಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಉದಾಹರಣೆ:-ಮಧ್ಯಾಭಂದಸ್ಥಿತನಲ್ಲಿ ಜಗಣ್ವು ಎಷ್ಟನೆಯ ವೃತ್ತವೆಂದರೆ ಅಗ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.— $\frac{1}{2} \frac{2}{4}$ || ಇಲ್ಲಿ ಲಘುವಿನ ಮೇಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊತ್ತವು ಐದು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ (೬) ಅರು ಆಗುವುದು. ಅಗ ಅರನೆಯ ವೃತ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈಗ ಲಗಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ:-ಲಗಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ಆಯಾಯಾ ಭಂದಸ್ಥಿತನ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಲಘು ಗುರುಗಳುಳ್ಳ ವೃತ್ತಗಳು ಎಷ್ಟು? ಎರಡು ಲಘುಗಳು, ಗುರುಗಳು ಇರುವ ವೃತ್ತಗಳೆಷ್ಟು? ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕ್ರಮ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ಉದ್ವಿಷ್ಟವಾದ ಭಂದಸ್ಥಿತನ ಎಷ್ಟು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳುದು ಎಂದು ನೋದಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು, ಎರಡು, ಮೂರು ಎಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದಮೇಲೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಖ್ಯೆ

ಉಪಶ್ಯಾದ್ಯಾದ್ಗೋ ರೇವಮೇಕದ್ವಾದಿಲಗಕ್ರಿಯಾ |

ಲಗಕ್ರಿಯಾಂಕಸಂದೋಹೇ ಭವೇತ್ಸಂಖ್ಯಾವಿಮುಕ್ತೀ

॥ ೧೯ ॥

ಯನ್ನೇ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಬರೆಯಬಾರದು. ಹೀಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರೆದಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದ ಮೊದಲನೆಯ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೇಲಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿ ಎರಡನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಮೊತ್ತವಾದ ಬಲಗಡೆ ಬರೆದ ಮೂರನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಂದ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಮೂರರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ವೃತ್ತವೋ ಅಷ್ಟು ಬರುವವರೆಗೂ ಒಂದನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಾ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅಗ ಎರಡು ಬರೆದ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಅಕ್ಷರದ ಪಾದಭಂದಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು, ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಐದು ಆರು ಅಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬರೆದ ಮೂರನೇ ಅಂಕಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಎರಡನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಲಗಡೆ ಬರೆದ ಮೂರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಮೂರರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಕೊನೆಯ ಆರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಕೋಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇ ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಅಗ ಮೂರ ನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಆರು ಹತ್ತು, ಹದಿನೈದು ಅಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮೂರನೇ ಸಾಲಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಆರನ್ನು ಕೂಡಿಸ ಬೇಕು ಬಂದ ಹತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅದರ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತುನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬಲದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಹದಿನೈದು ಉಪಾಂತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ವೃತ್ತ ದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಂತ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಬಲಗಡೆ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಕೃತ ವಿದನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಕೋಣದಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತರೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಹದಿನೈದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಅದರ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ

ಉದ್ದಿಷ್ಟಾಂಕಸಮಾಹಾರಃ ಸೈಕೋ ವಾ ಜನಯೇದಿಮಾಂ ।

ಸಂಖ್ಯೈವ ದ್ವಿಗುಣೈಕೋನಾಸದ್ವಿರಧ್ವಾಪ್ರಕೀರ್ತತಃ

|| ೨೦ ||

ದ್ವರೂ ಉಪಾಂತ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ಆರನೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಉಪಾಂತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ. ಹೀಗೆ ಬಂದ ಕೊನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರು ಲಘುಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸರ್ವ ಲಘುಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳದನ್ನೂ ಮೇಲಿನ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ ಸರ್ವಗುರುವುಳ್ಳ ಒಂದು ವೃತ್ತವೆಂದೂ ಊಹಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಂದು ಗುರುವುಳ್ಳ ೬ ಆರು ವೃತ್ತಗಳೆಂದೂ ಮೂರನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎರಡು ಗುರುವುಳ್ಳವುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಊಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದೊಂದನ್ನು ಪೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಸ್ಸು ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1					
6					
5	15				
4	10	20			
3	6	10	15		
2	3	4	5	6	
1					

ಆರು ಗುರುವಿರುವುದು ಒಂದು

ಐದು ಗುರುವಿರುವುದು ಆರು

ನಾಲ್ಕು ಗುರುವಿರುವುದು ಹದಿನೈದು

ಮೂರು ಗುರುವಿರುವುದು ಇಪ್ಪತ್ತು

ಎರಡು ಗುರುವಿರುವುದು ಹದಿನೈದು

ಒಂದು ಗುರುವಿರುವುದು ಆರು ವೃತ್ತ

ಸರ್ವ ಲಘುವುಳ್ಳದು ಒಂದು ವೃತ್ತ

ಇತ್ಯೇತಕ್ಕಂಚಿದಾಖ್ಯಾತಂ ಲಕ್ಷಣಂ ಛಂದಸಾಂ ಮುನೇ ।

ಪ್ರಸ್ತಾರೋಕ್ತಪ್ರಭೇದಾನಾಂ ನಾಮಾನಂತ್ಯಂ ಪ್ರಗಾಹತೇ ॥ ೨೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಛಂದೋವರ್ಣನಂ ನಾಮು

ಸಪ್ತಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೇ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗಳಾಗಿವೆ. ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ.
ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಸ್ತಾರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪಾರವೇ
ಇಲ್ಲ.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳು ಪೂರ್ವಭಾಗ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಛಂದೋವರ್ಣನವೆಂಬ ಐವತ್ತೇಳನೆಯ

ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

|| ನಾರದ ಉವಾಚ ||

ಅನೂಜಾನಪ್ರಸಂಗೇನ ವೇದಾಂಗಾನ್ಯಖಿಲಾನಿ ಚ |

ಶ್ರುತಾನಿ ತ್ವನ್ಮುಖಾಂಭೋಜಾತ್ಸಮಾಸವ್ಯಾಸಯೋಗತಃ

|| ೧ ||

ಶುಕೋತ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವ ವಿಸ್ತರೇಣ ಮಹಾಮತೇ |

|| ಸನಂದನ ಉವಾಚ ||

ಮೇರುತ್ಪಂಗೇ ಕಿಲ ಪುರಾ ಕರ್ಣಿಕಾರವನಾಯತೇ

|| ೨ ||

ವಿಜಹಾರ ಮಹಾದೇವೋ ಭೌನ್ಮೈರ್ಭೂತಗಣೈರ್ವೃತಃ |

ಶೈಲರಾಜಸುತಾ ಚೈವ ದೇವೀ ತತ್ರಾಭವತ್ಪುರಾ

|| ೩ ||

ಐವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೨. ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು:—ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಸನಂದನನೇ! ಪ್ರಾಚೀನಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವೇದಾಂಗಗಳೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಶ್ರುತವಾದುವು. ಈಗ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು ಎಂದು ನಾರದನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

೨-೩. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು.—ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಿಕಾರ (ಬೆಟ್ಟ ತಾವರೇಗಿಡ) ನನದಂತಿದ್ದ ಮೇರುಪರ್ವತದ ತಿಖರದಲ್ಲಿ ಭೂಲೋಕದ ಭೂತಗಣಗಳೊಡನೆ ಮಹಾದೇವನು ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪರ್ವತರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯೂ ಸಹ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

ತತ್ರ ದಿವ್ಯಂ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಃ ಪ್ರಭುಃ |
ಯೋಗೇನಾತ್ಮಾನಮಾವಿಶ್ಯ ಯೋಗಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ

|| ೪ ||

ಧಾರಯತ್ ಸ ತಪಸ್ತೇಪೇ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ |
ಅಗ್ನೀರ್ಭೂಮೇಸ್ತಥಾ ವಾಯೋರಂತರಿಕ್ಷಸ್ಯ ಚಾಭಿತಃ

|| ೫ ||

ವೀರೈಃ ಸಂಮತಃ ಪುತ್ರೋ ಮಮ ಭೂಯಾದಿತಿ ಸ್ಮಹ |
ಸಂಕಲ್ಪೇನಾಥ ಸೋಽನೇನ ದುಷ್ಟಾಪಮುಕ್ಯತಾತ್ಮಭಿಃ

|| ೬ ||

ವರಯಾಮಾಸ ದೇವೇಶಮಾಸ್ಥಿ ತಸ್ತಪ ಉತ್ತಮಂ |
ಅತಿಷ್ಠನ್ಮಾರುತಾಹಾರಃ ಶತಂ ಕಿಲ ಸಮಾಃ ಪ್ರಭುಃ

|| ೭ ||

ಆರಾಧಯತ್ ಮಹಾದೇವಂ ಬಹುರೂಪಮುಮಾಪತಿಂ |
ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಶ್ಚೈವ ಸರ್ವೇ ದೇವರ್ಷಯಸ್ತಥಾ

|| ೮ ||

೪. ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗಧರ್ಮನಿರತನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಸ್ವಾಮಿಯು
ಯೋಗದಿಂದ ಆತ್ಮಸಂಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿವ್ಯವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೫-೬. ಮುನಿವರ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನು ಅಗ್ನಿ, ಭೂಮಿ,
ವಾಯು ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ್ಷ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತಹ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ
ಯಾದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಸಂಯಮನ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪುತ್ರಾರ್ಥವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

೭-೮. ತರುವಾಯ ಅವನು ಈ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ದೇವೇಶನನ್ನು ಕುರಿತು
ಉತ್ತಮವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಪುಣ್ಯವಂತರಲ್ಲದವರಿಂದ ಹೊಂದ
ಲಶಕ್ಯವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಸ್ವಾಮಿಯು ನೂರು
ವರ್ಷಗಳು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೇ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಬಹುರೂಪಿಯೂ
ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು.

లోకసాలాక్ష సాధ్యార్జ నసుభిత్వాప్సభిస్సహ ।

అదిత్యాశ్చైవ రుద్రార్జ దినాకరనితాకరౌ

॥ ౯ ॥

విత్వావసుత్త గంధర్వః సిద్ధాత్వాప్సరసాం గణాః ।

తత్ర రుద్రో మహాదేవః కర్ణకారమయీం శుభాం

॥ ౧౦ ॥

ధారయానః సృజం భాతి తరదీవ నితాకరః ।

తస్మి దిన్యే వనే రన్యే దేవదేవర్షిసంకులే

॥ ౧౧ ॥

అస్థితః పరమం యోగం వ్యాసః పుత్రార్థముద్గతః ।

న జాస్య హియతే వర్ణో న గ్లానిరుపజాయతే

॥ ౧౨ ॥

త్రయాణామపి లోకానాం తదద్భుతమివాభవత్ ।

జటార్జ తేజసా తస్య వృత్తానర తిమోహమాః

॥ ౧౩ ॥

౮-౧౨. బ్రహ్మర్షిగళు, సకలదేవర్షిగళు, లోకనాలకరు సాధ్యరు, అప్సవసుగళు, అదిత్యరు, రుద్రరు, సూర్యచంద్రరు, విత్వా వసు గంధర్వను, సిద్ధరు మత్తు అప్సర్వీసముండు ఇవరుగళరువేడేయల్లి రుద్రమహాదేవను బిట్టద తావరే పుష్పమయవాద మనోహరవాద మాలికేయన్న ధరిసికొండవనాగి రరత్కాలద చంద్రనంతే ప్రకాశిసు త్తిరువను. దేవతే మత్తు దేవర్షిగళింద పూర్ణవాగి మనోహర వాద ఆ దివ్యవనదల్లి పుత్రార్థియాగి ఊద్యుక్తనాద వ్యాసను శ్రీశ్యవాద ధ్యానయోగవన్న ముడతొడగిదను. ఆగ ధ్యానయోగనిష్ఠనాద వ్యాసన బణ్ణవు కమ్మియాగలిల్ల. కరీరదల్లి బళిళియుంటాగలిల్ల.

౧౩-౧౬. ఆతన ధ్యానయోగవు మూరు లోకగళిగూ ఆర్తయోగ కరవాగువంతిద్దితు. అపరిమిత తేజస్సుళ్య ఆ వ్యాసర జటిగళు బింకియ జ్ఞాతేగళిగే సమానవాద తేజస్సినింద ప్రకాశమానవాగి కాణుత్తిద్దువు. నారదనే! ఈరితియాద ఆతన తపస్సు మత్తు భక్తి గళింద ప్రసన్ననాద ముజ్జేత్తరను ఆతన ఇష్టార్థవన్న నేరవేరిస

ಪ್ರಜ್ವಲಂತ್ಯಃ ಸ್ವ ದೈತ್ಯಂತೇ ಯುಕ್ತಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ ।

ಏವಂ ವಿಧೇನ ತಪಸಾ ತಸ್ಯ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಚ ನಾರದ || ೧೪ ||

ಮಹೇಶ್ವರಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಚಕಾರ ಮನಸಾ ಮತಿಂ ।

ಉವಾಚ ಜೈನಂ ಭಗವಾಂಸ್ತ್ವಂಬಕಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ || ೧೫ ||

ಯಥಾಹ್ಯಗ್ನಿ ಯಥಾವಾಯುರ್ಯಥಾಭೂಮಿರ್ಯಥಾ ಜಲಂ ।

ಯಥಾ ಖಂ ಚ ತಥಾ ಶುದ್ಧೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಸುತಸ್ತವ || ೧೬ ||

ತದ್ಭಾವಭಾಗಿಃ ತದ್ಬುದ್ಧಿಸ್ತದಾತ್ಮಾ ತದುಪಾಶ್ರಯಃ ।

ತೇಜಸಾ ತಸ್ಯ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಯಶಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಕೇವಲಂ || ೧೭ ||

ಏವಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ವರಂ ದೇವೋ ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ ।

ಅರಣಿಂ ತ್ವಥ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಮಮಂಥಾಗ್ನಿ ಚಿಕೀರ್ಷಯಾ || ೧೮ ||

ಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದನು- ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಹೇಶ್ವರನು ನಗುತ್ತಾ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಯೇ ! ನಿನಗೆ ಬೆಂಕಿ, ವಾಯು, ಭೂಮಿ, ಜಲ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ಇವು ಗಳಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

೧೬. ನಿನಗೆ ಜನಿಸುವ ಮಗನು ಅಗ್ನಾ ಶ್ರದಿಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅವು ಗಳಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು, ಅಗ್ನಾ ಶ್ರದ್ರಾತ್ಮಕನು, ಅವನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವವನೂ ಆಗಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಯಶ ಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

೧೮. ಈರೀತಿಯಾದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಅನಂತರ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯ ಕುಮಾರನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಅರಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಗೆತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡೆದನು.

ಅಥ ರೂಪಂ ಪರಂ ವಿಶ್ವಂ ಬಿಭ್ರತೀಂ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ ।
ಘೃತಾಚೀಂ ನಾಮಾಪ್ಸರಸಂ ದದರ್ಶ ಭಗವಾನ್ಮುಷಿಃ ॥ ೧೯ ॥

ಸ ತಾಮಾಪ್ಸರಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸಾ ಕಾಮಮೋಹಿತಃ ।
ಅಭವದ್ಭಗವಾನ್ತ್ಯಾಸೋ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನುನೀಶ್ವರ ॥ ೨೦ ॥

ಸಾ ತು ಕೃತ್ವಾ ತದಾ ವ್ಯಾಸಂ ಕಾಮಸಂವಿಗ್ನಮಾನಸಂ ।
ಶುಕೀಭೂಯ ಮಹಾರಮ್ಯಾ ಘೃತಾಚೀ ಸಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೨೧ ॥

ಸ ತಾಮಾಪ್ಸರಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರೂಪೇಣಾನ್ಯೇನ ಸಂವೃತಾಂ ।
ಸ್ಮರರಾಜೇನಾನುಗತಃ ಸರ್ವಗಾತ್ರಾತಿಗೇನ ಹ ॥ ೨೨ ॥

ಸ ತು ಭೈರೇಣ ಮಹತಾ ನಿಗೃಂಹನ್ ಹೃಚ್ಛಯಂ ಮುನಿಃ ।
ನ ತಶಾಕ ನಿಯಂತುಂ ತಂ ವ್ಯಾಸಃ ಪ್ರವಿಸ್ಸತಂ ಮನಃ ॥ ೨೩ ॥

೧೯. ತರುವಾಯ ಪೂಜ್ಯನಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯು ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಉತ್ತಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಘೃತಾಚೀಂಬ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

೨೦. ಮುನಿವರ್ಯನೇ! ವ್ಯಾಸನು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿದಕೂಡಲೇ ಕಾಮೋದ್ರೇಕವುಂಟಾಗಿ ಮೋಹಗೊಂಡನು.

೨೧. ಆಗ ಘೃತಾಚೀಯು ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಗಿಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಳು.

೨೨. ವ್ಯಾಸನು ಬೇರೆ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶರೀರದ ಸಕಲಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಮದಿಂದ ವ್ಯಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

೨೩. ಆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೂ ಸಹ ತನ್ನ ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನು ಮಹಾಭೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸುವವನಾದಾಗ್ಯೂ ಅದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಚಲಿಸಿತು.

ಭಾವಿತಾಚ್ಚೈವ ಭಾವ್ಯಸ್ಯ ಘೃತಾಚ್ಯಾ ವಪುಷಾ ಹೃತಂ ।

ಯತ್ಕಾನ್ನಿಯಚ್ಛತಶ್ಚಾಪಿ ಮುನೇ ಏತಜ್ಜಿಹೀರ್ಷಯಾ

॥ ೨೪ ॥

ಅರಣ್ಯಾನೇವ ಸಹಸಾ ತಸ್ಯ ಶುಕ್ರಮನಾಪತತ್ ।

ಶುಕ್ರೇ ನಿರ್ಮಘ್ಯಮಾನೇಸ್ಯಾಂ ಶುಕೋ ಜಜ್ಞೇ ಮಹಾತಪಾಃ

॥ ೨೫ ॥

ಪರಮರ್ಷಿರ್ಮಹಾಯೋಗೀ ಅರಣೇಗರ್ಭಸಂಭವಃ ।

ಯಥೈವ ಹಿ ಸಮಿದ್ಧೋಗ್ನಿರ್ಭಾತಿ ಹವ್ಯಮುಪಾತ್ತವಾನ್

॥ ೨೬ ॥

ತಥಾರೂಪಃ ಶುಕೋ ಜಜ್ಞೇ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ನಿವ ತೇಜಸಾ ।

ಬಿಭ್ರಚ್ಛಿತ್ರಂ ಚ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ರೂಪವರ್ಣಮನುತ್ತಮಂ

॥ ೨೭ ॥

೨೪. ನಾರದಮುನಿಯೇ! ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಡೆದುಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯ ಮನಸ್ಸು ಘೃತಾಚೀಯ ಸುಂದರವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಅಸಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೨೫. ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯ ವೀರ್ಯವು ಅರಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ವೀರ್ಯವನ್ನೇ ಮಥನ (ಕಡೆಯುವುದು) ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಅರಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಶುಕನು ಹುಟ್ಟಿದನು.

೨೬-೨೭. ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಿಯು, ದೊಡ್ಡ ಯೋಗೀಶ್ವರನು, ಅರಣೇಗರ್ಭಸಂಭೂತನೂ ಆದ ಶುಕನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಯನ ಆಕಾರವರ್ಣಗಳನ್ನು ತಾಳಿ, ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುವ ರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವು!

తం గంగా సరితా శ్రీషా మేరుప్యజ్ఞే స్వరూపిణీ !

అభ్యేత్య స్నా పయానూస వారిణా స్థేన నారద

॥ ౨౮ ॥

కృష్ణాజినం జాంతరిక్నా ఛక్రుకార్థే భువ్వనాపతతః ।

జేగిరియంతే చ గంధర్వా నన్యతుల్భాప్సరూగణాః

॥ ౨౯ ॥

దేవదుందుభయశ్చైవ ప్రానాద్యంత మహాస్తవః ।

నిత్యావసుర్భ గంధర్వాస్తథా తుంబురునారదౌ

॥ ౩౦ ॥

హాహా హూహూర్భ గంధర్వా తుష్పవైః శుకసంభవం ।

తత్ర శక్రపురూగార్భ లోకపాలాస్సమాగతాః

॥ ౩౧ ॥

దేవాదేవర్షయశ్చైవ తథా బ్రహ్మర్షయోపి చ ।

దిన్యాని సర్వపుష్పాణి ప్రవనర్ష చ మారుతః

॥ ౩౨ ॥

౨౮. నారదనే! కేళు మేరుపర్వతద పృష్ఠభాగదల్లి స్వరూప వన్ను హొందిరువ సర్వోత్తమ నదియాద గంగేయు ఆ శుకనన్ను కురితు బందు తన్న టుదకదింద అవనికి స్నానమాడిసిదళు.

౨౯. అంతరిక్షదింద శుకనిగాగి కృష్ణాజిన (జింకేయజర్మ) వు భూమియల్లి బిద్దితు. ఆగ గంధర్వరు గానమాడిదరు. అప్సరస్త్రి యర సమూహగళు నర్తనమాడిదువు.

౩౦.౩౧. దేవయోగ్యవాద నగారిగళు బారిసల్పట్టువు. తరు వాయ టుత్సవగళు జరుగిదువు. విల్పవసు, హాహా, హూహూ ఎంబ గంధర్వరు మత్తు తుంబురు నారదరూ సక శుకేరిత్పత్తియన్ను స్తోత్రమాడిదరు.

౩౧-౩౨. ఆల్లిగి ఇంద్ర ముంతాద లోకపాలకరు, దేవకే గళు, దేవర్షిగళు మత్తు బ్రహ్మర్షిగళూ సక బందరు. వాయువు దేవయోగ్యవాద సకల పుష్పగళన్ను మళేయంతే సురిసిదను.

ಜಂಗಮಂ ಸ್ಥಾನರಂ ಚೈವ ಪ್ರಹೃಷ್ವಮಭವಜ್ಜಗತ್ |
ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದೇವ್ಯಾ ಸಹ ಮಹಾದ್ಭುತಃ || ೩೩ ||

ಜಾತಮಾತ್ರಂ ಮುನೇಃ ಪುತ್ರಂ ವಿಧಿನೋಪಾನಯತ್ರದಾ |
ತಸ್ಯ ದೇವೇಶ್ವರಃ ಶಕ್ರೋ ದಿವ್ಯಮದ್ಭುತದರ್ಶನಂ || ೩೪ ||

ದದೌ ಕಮಂಡಲುಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದೇವವಾಸಾಂಸಿ ಚಾಭಿತಃ |
ಹಂಸಾಶ್ಚ ಶತಪತ್ರಾಶ್ಚ ಸಾರಸಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ || ೩೫ ||

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮವರ್ತಂತ ಶುಕಾಶ್ಚಾಷಾಶ್ಚ ನಾರದ |
ಅರಣೇಯಸ್ತದಾ ದಿವ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜನ್ಮ ಮಹಾಮುನಿಃ || ೩೬ ||

ತತ್ಪ್ರವೋವಾಸ ಮೇಧಾವೀ ವ್ರತಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ |
ಉತ್ಪನ್ನಮಾತ್ರಂ ತಂ ನೇದಾಃ ಸರಹಸ್ಯಾಃ ಸಸಂಗ್ರಹಾಃ || ೩೭ ||

೩೩-೩೪. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿತು. ಮಹಾಕಾಂತಿಮಂತನೂ, ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆದ ದೇವನು ದೇವಿಯೊಡನೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಮುನಿಪುತ್ರನಿಗೆ ಸ್ವತಃ ವಿಧಾನೋಕ್ತಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪನಯನಮಾಡಿದನು.

೩೪-೩೬. ಅವನಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಅದ್ಭುತವಾದ ದಿವ್ಯವರ್ಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಮಂಡಲುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಸಾವಿರಾರು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕುಕ್ಕುಟಹಕ್ಕಿ, ದೊಡ್ಡ ಕೊಕ್ಕರೆ, ಗಿಳಿ, ಶಕುನದಹಕ್ಕಿ ಇವುಗಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು.

೩೬-೩೭. ಬುದ್ಧಿವಂತನು, ಅರಣಿಪುತ್ರನೂ ಆದ ಶುಕಮಹಾ ಮುನಿಯು ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು.

ಉಪತಸ್ತು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಯಥಾಸ್ಥ ಸಿತರಂ ತಥಾ ।

ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ಸವನೇ ಚ ವೇದವೇದಾಂಗಭಾಷ್ಯವಿತ್

॥ ೩೮ ॥

ಉಪಾಧ್ಯಾಯಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಧರ್ಮಮೇವಾನುಚಿಂತಯನ್ ।

ಸೋಽಧೀತ್ಯ ವೇದಾನಖಿಲಾನ್ ಸರಹಸ್ಕಾನ್ಸಸಂಗ್ರಹಾನ್

॥ ೩೯ ॥

ಇತಿಹಾಸಂ ಚ ಕಾಶ್ಠ್ಯೇನ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಾಭಿತಃ ।

ಗುರವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸಮಾವೃತ್ತೋ ಮಹಾಮುನಿಃ

॥ ೪೦ ॥

ಉಗ್ರಂ ತಪಃ ಸಮಾರೇಭೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಸಮಾಹಿತಃ ।

ದೇವತಾನಾಂ ಯುಷೀಣಾಂ ಚ ಬಾಲ್ಯೇಪಿ ಸುಸುಹಾತಪಾಃ

॥ ೪೧ ॥

ಸಮಂತ್ರಣೀಯೋ ಮಾನ್ಯಶ್ಚ ಜ್ಞಾನೇನ ತಪಸಾ ತಥಾ

ನ ತ್ವಸ್ಯ ರಮತೇ ಬುದ್ಧಿರಾಶ್ರಮೇಷು ಮುನೀಶ್ವರ

॥ ೪೨ ॥

೩೮-೪೦. ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆ ಆ ಶುಕಮುನಿವರ್ಯಸಿಗೂ ಸಹ ಹುಟ್ಟಿದಕೂಡಲೇ ರಹಸ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಸಾಂಗವೇದಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತವಾದುವು. ವೇದವೇದಾಂಗ ಭಾಷ್ಯಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆ ಶುಕನು ಧರ್ಮವಿಚಾರಪರನಾಗಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಮಹಾಮುನಿಯು ರಹಸ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಸಾಂಗವೇದಗಳು ಭಾರತಾದಿ ಇತಿಹಾಸ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಓದಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಮಾವರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

೪೧-೪೨. ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕನು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಕಠಿಣನಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಶುಕನು ಜ್ಞಾನತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ದೇವತೆ ಯುಷಿಗಳು ಇವರುಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮಾನ್ಯನಾದನು. ಮುನಿವರ್ಯನಾದ ನಾರದನೇ! ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಈ ಶುಕನಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಮೂಲಕವಾದ ಮೂರು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬುದ್ಧಿಯು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಶುಕನು ಮೋಕ್ಷವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಹೋದನು.

ತ್ರಿಷು ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಮೂಲೇಷು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾನುದರ್ಶಿನಃ |

ಸ ಮೋಕ್ಷಮನುಜಿಂತ್ಯೈವ ಶುಕಃ ಪಿತರಮಭ್ಯಗಾತ್

|| ೪೩ ||

ಪ್ರಾಹಾಭಿವಾದ್ಯ ಚ ತದಾ ಶ್ರೇಯೋಽರ್ಥೀ ವಿನಯಾನ್ವಿತಃ |

ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮೇಷು ಕುಶಲೋ ಭಗವಾನ್ಸುಬ್ರವೀತು ಮೇ

|| ೪೪ ||

ಯಥೈವ ಮನಸಃ ಶಾಂತಿಃ ಪರಮಾ ಸಂಭವೇನ್ಮನೇ |

ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ಯ ವಚನಂ ಪರಮರ್ಷಿರುವಾಚ ತಂ

|| ೪೫ ||

ಅಧೀಶ್ವರೋ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಂ ನೈ ಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನಹಿ |

ಪಿತುರ್ನಿದೇಶಾಜ್ಜಗ್ರಾಹ ಶುಕೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರಃ

|| ೪೬ ||

ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ನಿಖಿಲಂ ಕಾಪಿಲಂ ಚೈವ ನಾರದ |

ಸ ತಂ ಪ್ರಾಹ್ಮಾ ಶ್ರಿಯಾ ಯುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ

|| ೪೭ ||

೪೪-೪೫. ಆಗ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವ ವಿನೀತನಾದ ಶುಕನು ತಂದೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ “ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾಭಿಜ್ಞನಾದ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯೇ! ನೀವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವ ಬಗೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

೪೫-೪೬. ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಷಿನರನು ನಾನಾವಿಧ ಧರ್ಮ, ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡು ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

೪೬-೪೭. ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶುಕನು ಕಪಿಲನಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದನು. ಆಗ ವ್ಯಾಸನು ಮಗನಾದ ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ವನನು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಪರಾಕ್ರಮ ಉಳ್ಳವನೂ ಆಗಿರುವ ನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಮಿಥಿಲಾದೇಶಕ್ಕೆ ರಾಜನಾದ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದನಾಗಿರುವ

ಮುನೇ ಪುತ್ರಂ ಯಥಾನ್ಯಾಸೋ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಂ ।

ಉವಾಚ ಗಚ್ಛೇತಿ ತದಾ ಜನಕಂ ಮಿಥಿಲೀಶ್ವರಂ

॥ ೪೮ ॥

ಸ ತೇ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂ ನಿಖಿಲೇನ ನರಾಧಿಪಃ ।

ಪಿತುರ್ನಿಯೋಗಾದಗಮಜ್ಜನಕಂ ಮೈಥಿಲಂ ನೃಪಂ

॥ ೪೯ ॥

ಪ್ರಸ್ತುಂ ಧರ್ಮಸ್ಯ ನಿಷ್ಠಾಂ ವೈ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯ ಚ ಪರಾಯಣಂ ।

ಉಕ್ತಶ್ಚ ಮಾನುಷೇಣ ತ್ವಂ ಪಥಾ ಗಚ್ಛೇತ್ಕವಿಸ್ಮಿತಃ

॥ ೫೦ ॥

ನ ಪ್ರಥಾವೇಣ ಗಂತವ್ಯಮಂತರಿಕ್ಷಚರೇಣ ವೈ ।

ಅರ್ಜವೇನೈವ ಗಂತವ್ಯಂ ನ ಸುಖಾಯ ಕ್ಷಣಾತ್ತಯಾ

॥ ೫೧ ॥

ನ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾ ವಿಶೇಷಾ ಹಿ ವೀಶೇಷಾ ಹಿ ಪ್ರಸಂಗಿನಃ ।

ಅಹಂಕಾರೋ ನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಯಾಜ್ಞೇ ತಸ್ಮಿನ್ನರಾಧಿಪೇ

॥ ೫೨ ॥

ಜನಕರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು; ಆ ದೊರೆಯು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವನು' ಎಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

೪೯-೫೦. ತಂದೆಯ ಅಪ್ರಣೆಯಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸಾಧನವಾದ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮಿಥಿಲಾಧಿಪತಿಯಾದ ಜನಕನ ಬಳಿಗೆ ಹೊರಟನು.

೫೦-೫೧. ಹೊರಡುವಾಗ ವ್ಯಾಸನು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು ನೀನು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳದೇ ಮನುಷ್ಯಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದು. ಋಜುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಸುಖಕ್ಕೋಸ್ಕರ ವಕ್ರಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಾರದು.

೫೨. ವಿಷಯಗಳು ಸಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆಯಾದಕಾರಣ ಅಂತಹ ಪವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಾರದು. ಆ ದೊರೆಯು ನಮ್ಮಿಂದ ಯಜನಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದರೂ ಅಹಂಕಾರ ತೋರಿಸಬಾರದು.

ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ವಸಥೇ ತಸ್ಯ ಸ ತೇ ಭೀತ್ಯತಿ ಸಂಶಯಂ ।

ಸ ಧರ್ಮಕುಶಲೋ ರಾಜಾ ಮೋಕ್ಷತಾಸ್ತವಿಶಾರದಃ

|| ೫೩ ||

ಯಥಾ ಯಥಾ ಚ ತೇ ಬ್ರೂಯಾತ್ತತ್ಕಾರ್ಯಮನಿಶಂಕಯಾ ।

ನಿವಮುಕ್ತಸ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಜಗಾಮ ಮಿಥಿಲಾಂ ಮುನಿಃ

|| ೫೪ ||

ಸದ್ಭ್ಯಾಂ ಶಕ್ತೋಂತರಿಕ್ಷೇಣ ಕ್ರಾಂತಂ ಭೂಮಿಂ ಸಸಾಗರಾಂ ।

ಸಗಿರೀಂತ್ವಾಶ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ಭಾರತಂ ವರ್ಷಮಾಸದತ್

|| ೫೫ ||

ಸದೇಶಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ ಪಶ್ಯನ್ನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಮಹಾಮುನಿಃ ।

ನಿದೇಹಾನ್ತ್ವೈ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಜನಕೇನ ಸಮಾಗಮತ್

|| ೫೬ ||

ರಾಜದ್ವಾರಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ದ್ವಾರಪಾಲೈರ್ನಿವಾರಿತಃ ।

ತಸ್ಮಾ ತತ್ರ ಮಹಾಯೋಗೀ ಕ್ಷುಪ್ತಿಪಾಸಾದಿವರ್ಜಿತಃ

|| ೫೭ ||

೫೩-೫೪. ಆ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವನು. ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದನೂ, ಧರ್ಮವಿವೇಚಕನೂ ಆದ ಆ ರಾಜನು ಹೇಳಿದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದೆ ನಂಬಿ ಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಶುಕ ಮುನಿಯು ಮಿಥಿಲಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

೫೫. ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾರಿ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಸಮರ್ಥನಾದಾಗ್ಯೂ ಆ ಶುಕನು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೫೬. ಅವನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ವಿದೇಹದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜನಕರಾಜನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೫೭-೫೮. ಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ಶುಕನು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿ

ಆತಪೇ ಗ್ಲಾನಿರಹಿತೋ ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಶ್ಚ ನಾರದ ।

ತೇಷಾಂ ತು ದ್ವಾರಪಾಲಾನಾಮೇಕಸ್ತತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ

|| ೫೮ ||

ಮಧ್ಯಂ ಗತಮಿವಾದಿತ್ಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶುಕಮವಸ್ಥಿತಂ ।

ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಭಿವಾದ್ಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ

|| ೫೯ ||

ಪ್ರಾವೇಶಯತ್ತತಃ ಕಕ್ಷಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಂ ರಾಜವೇಶ್ಯನಃ ।

ತತ್ರಾಂತಃಪುರಸಂಬಂಧಂ ಮಹಚ್ಛೈತ್ರರಥೋಪಮಂ

|| ೬೦ ||

ಸುನಿಭಕ್ತಜಲಾಕ್ರೀಡಂ ರಮ್ಯಂ ಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪಂ ।

ದರ್ಶಯಿತ್ವಾಸ್ತನೇ ಸ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಚ ವ್ಯಜ್ಞಪುತಃ

|| ೬೧ ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಶುಕಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ವಾರಸ್ತ್ರೀಃ ಸ ನ್ಯಯುಂಕ್ತ ಚ ।

ಸೇನಾಯೈ ತಸ್ಯ ಭಾವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಾಯ ಮುನಿಸತ್ತಮ

|| ೬೨ ||

ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಬಳಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದನು.

೫೮-೬೦. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಶುಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಯೋಗ್ಯತಾನುಗುಣವಾದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅರಮನೆಯ ಎರಡನೆಯ ಕಕ್ಷೆಗೆ (ಒಳಗಿನ ಪ್ರಾಕಾರಕ್ಕೆ) ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿದನು.

೬೦-೬೧. ಅಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಚೈತ್ರರಥವೆಂಬ ದೇವಲೋಕದ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಪುಷ್ಪಯುಕ್ತವಾದ ವೃಕ್ಷ ಇವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಯೋಗ್ಯಾಸನದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೊರೆಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

೬೨. ಮುನಿವರ್ಯನಾದ ನಾರದನೇ? ಶುಕನು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೊರೆಯು ಅವನ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.

ತಂ ಚಾರುಕೇಶ್ಯಃ ಶುಶ್ರೂಣ್ಯ ಸ್ವರುಣ್ಯಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ |

ಸೂಕ್ಷ್ಮರಕ್ತಾಂಬರಧರಾಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾಃ

|| ೬೩ ||

ಸಂಲಾಪಾಲಾಪಕುಶಲಾ ಭಾವಜ್ಞಾಃ ಸರ್ವಕೋವಿದಾಃ |

ಪರಂ ಪಂಚಾಶತಸ್ತಸ್ಯ ಸಾದ್ಯಾದೀನಿ ವ್ಯಕಲ್ಪಯನ್

|| ೬೪ ||

ದೇಶಕಾಲೋಪಪನ್ನೇನ ಸ್ವಾದೃಶ್ವೇನಾಸ್ಯ ತರ್ಪಯನ್ |

ತಸ್ಯ ಭುಕ್ತವತಸ್ತಾತ ತಾಸ್ತತಃ ಪುರಕಾನನಂ

|| ೬೫ ||

ಸುರಮ್ಯಂ ದರ್ಶಯಾಮಾಸುರೇಕೈಕಶ್ವೇನ ನಾರದ |

ಕ್ರೀಡಂತ್ಯಶ್ಚ ಹಸಂತ್ಯಶ್ಚ ಗಾಯಂತ್ಯಶ್ಚೈವ ತಾಃ ಶುಕಂ

|| ೬೬ ||

ಉದಾರಗತ್ತಂ ಸತ್ತ್ವಜ್ಞಾಸ್ಸರ್ವಾಃ ಪರೈಚರಂಸ್ತದಾ |

ಅರಣೇಯಸ್ತು ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಜಿತಕ್ರೋಧೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ

|| ೬೭ ||

೬೩-೬೪. ಮನೋಹರವಾದ ಕೇಶ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕಟಿಭಾಗ ಇವುಗಳಿಲ್ಲ, ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದ ದರ್ಶನವುಳ್ಳ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಿಂಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟಿರುವ, ಕಾಯಿಸಿದ ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಸರಸವಲ್ಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ, ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಐವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಯುವತಿಯರು ಆ ಶುಕಮುನಿಗೆ ಪಾಡ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದರು.

೬೫-೬೭. ಮತ್ತು ದೇಶಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಅನ್ನದಿಂದ ಅವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದರು. ನಾರದನೇ! ಭೋಜನವಾದಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಸತ್ತ್ವಜ್ಞರಾದ ಆ ಸಕಲವಾರ್ತ್ರೀಯರು ಅಟಿವಾಡುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಾ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಉದಾರಭಾವವುಳ್ಳ ಶುಕನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

೬೭-೬೯. ಪರಿಶುದ್ಧ ದೇಹವುಳ್ಳ, ಕೋಪವನ್ನು ಜಯಿಸಿರುವ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ, ಅರಣಕುಮಾರನೂ ಆದ ಶುಕನಾದರೋ ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಧ್ಯಾನಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಗಾನನರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾನಸ್ಯ ಏವ ಸತತಂ ನ ಹೃಷ್ಯತಿ ನ ಕುಪ್ಯತಿ |
 ಪಾದಶೌಚಂ ತು ಕೃತ್ವಾ ನೈ ಶುಕಃ ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಯ ಚ || ೬೮ ||
 ನಿಷಸಾದಾಸನೇ ಪುಣ್ಯೇ ತಮೇವಾರ್ಥಂ ವ್ಯಚಿಂತಯತ್ |
 ಪೂರ್ವರಾತ್ರೇ ತು ತತ್ರಾಸೌ ಭೂತ್ವಾ ಧ್ಯಾನಪರಾಯಣಃ || ೬೯ ||
 ಮಧ್ಯರಾತ್ರೇ ಯಥಾನ್ಯಾಯ್ಯ ನಿದ್ರಾಮಾಹಾರಯತ್ಪ್ರಭುಃ |
 ತತಃ ಪ್ರಾತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಕೃತ್ವಾ ಶೌಚಮನಂತರಂ || ೭೦ ||
 ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಪರಿವೃತೋ ಧೀಮಾನ್ಮಾನಮೇವಾನ್ತಪದ್ಯತ |
 ಅನೇನ ವಿಧಿನಾ ತತ್ರ ತದಹಾರೇಷಮಪ್ಯುತ || ೭೧ ||
 ತಾಂ ಚ ರಾತ್ರಿಂ ನೃಪಕುಲೇ ವರ್ತಯಾಮಾಸ ನಾರದ || ೭೨ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ
 ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಶುಕಪ್ರಲೋಭನಂ ನಾಮಾಷ್ಟ-
 ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು
 ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ
 ಕುಳಿತು ಅದೇ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

೬೯-೭೨. ನಾರದನೇ! ಸಮರ್ಥನಾದ ಈ ಶುಕನು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ
 ವರೆಗೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿದ್ದು ಅಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ
 ದನು. ತರುವಾಯ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೌಚವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆ
 ಸ್ತ್ರೀಪರಿವಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕನು ಧ್ಯಾನಕಾರ್ಯ
 ದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿದನು. ಇದೇ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ
 ಹಗಲು ಮತ್ತು ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಕಳೆದನು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳು ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ
 ದ್ವಿತೀಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಕಪ್ರಲೋಭನಪ್ರಕಾರಕಥನವೆಂಬ
 ಏವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮಗಿದುದು.

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ

ಶುಕೋತ್ಪತ್ತಿಪುಕಾರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ನಾರದರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸನಂದನನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವನು. ವೇದವ್ಯಾಸನು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ ಆದ ಪುತ್ರನಾಗುವನೆಂದು ವರ ಪಡೆದು ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಥನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರಿಯಾದ ಘೃತಾಚೀ ಎಂಬ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕಾಮೋದ್ರೇಕವುಂಟಾದುದರಿಂದ ಅವನ ವೀರ್ಯವು ಆರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಮಥನದಿಂದ ಶುಕನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಉಪನಯನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ದೇವತೆಗಳೇ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅವನು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅವರು ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಜನಕರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಂಚಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಅವನು ತನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಚಲಿಸದೆ ಕೇವಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು.

ಏಕೋನಷಷ್ಠಿ ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ತತಸ್ವ ರಾಜಾ ಸಹಿತೋ ಮಂತ್ರಿಭಿರ್ವಿಜಸತ್ತಮ |

ಪುರಃ ಪುರೋಹಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಸರ್ವಾಣ್ಯಂತಃಪುರಾಣಿ ಚ

|| ೧ ||

ಶಿರಸಾ ಚಾರ್ಘ್ಯವಗಾದಾಯ ಗುರುಪುತ್ರಂ ಸಮುಭ್ಯಗಾತ್ |

ಮಹದಾಸನಮಾದಾಯ ಸರ್ವರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ

|| ೨ ||

ಪ್ರದದೌ ಗುರುಪುತ್ರಾಯ ಶುಕಾಯ ಪರಮೋಚಿತಂ |

ತತ್ರೋಪವಿಷ್ಟಂ ತಂ ಕಾಷ್ಠಿಂ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ಕರ್ಮಣಾ

|| ೩ ||

ಪಾದ್ಯಂ ನಿವೇದ್ಯ ಪ್ರಥಮಂ ಸಾರ್ಘ್ಯಂ ಗಾಂ ಚ ನೃವೇದಯತ್ |

ಸ ಚ ತಾಂ ಮಂತ್ರತಃ ಪೂಜಾಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಃ

|| ೪ ||

ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧-೨. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು:—ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದನೇ ! ತರುವಾಯ ಆ ಜನಕರಾಜನು ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸಕಲ ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಪುರೋಹಿತರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಗಾಗಿ ಜಲಕುಂಭವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಗುರುಪುತ್ರರಾದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೨-೪. ಆಗ ರಾಜನು ಸಕಲರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನೂ, ಯೋಗ್ಯತಮನೂ ಆದ ದೊಡ್ಡ ಆಸನವನ್ನು ತಂದು ಗುರುಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಅದನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನನ ಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಿಧಾನಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೊದಲು ಪಾದ್ಯವನ್ನರ್ಪಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಸಹಿತವಾಗಿ ಗೋವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು.

ಪರೈಪೃಚ್ಛನ್ನಹಾತೇಜಾ ರಾಜ್ಞಃ ಕುಶಲಮವ್ಯಯಂ ।

ಉದಾರಸತ್ವಾಭಿಜನೋ ರಾಜಾಽಪಿ ಗುರುಸೂನವೇ

॥ ೫ ॥

ಅನೇದ್ಯ ಕುಶಲಂ ಭೂಮೌ ನಿಷಸಾದ ತದಾಜ್ಞಯಾ ।

ಸೋಽಪಿ ವೈಯಾಸಕಿಂ ಭೂಯಃ ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಶಲಮವ್ಯಯಂ

॥ ೬ ॥

ಕಿಮಾಗಮನಮಿತ್ಯೇವ ಪರೈಪೃಚ್ಛದ್ವಿಧಾನವಿತ್ ।

ಶುಕ ಉವಾಚ

ಪಿತ್ರಾಹಮುಕ್ತೋ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾರ್ಥಕೋವಿದಃ

॥ ೭ ॥

ವಿದೇಹರಾಜೋ ಹ್ಯಾದ್ಯೋ ಮೇ ಜನಕೋ ನಾಮ ವಿಶ್ರುತಃ ।

ತಂ ಪ್ರಗಚ್ಛಸ್ವ ತೂರ್ಣಂ ವೈ ಸ ತೇ ಹೃದಯಸಂಶಯಂ

॥ ೮ ॥

ಪ್ರವೃತ್ತೌ ಚ ನಿವೃತ್ತೌ ಚ ಸರ್ವಂ ಭೇದೈಶ್ಚ ಸಂಶಯಂ ।

ಸೋಽಹಂ ಪಿತುರ್ನಿಯೋಗಾತ್ತಾಮುಪಪ್ರಪ್ಸುಮಿಹಾಗತಃ

॥ ೯ ॥

೪-೭. ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ದ್ವಿಜವರ್ಯನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ರಾಜನನ್ನು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು ಉದಾರಗುಣವಂತರ ವಂಶಸಂಭೂತನಾದ ರಾಜನೂ ಸಹ ತನ್ನ ಕುಶಲವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಗುರು ಪುತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತನು. ವಿಧಾನಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆ ರಾಜನು ಶುಕನನ್ನು ಪುನಃ ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

೭-೯. ಶುಕನು ಹೇಳಿದನು:—ರಾಜನೇ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯು “ಜನಕನೆಂದು ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ವಿದೇಹಾಧಿಪತಿಯು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನು, ನೀನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಆತನು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಕಲ ಸಂಶಯವನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುವನು.” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಈರೀತಿ ಉಪದಿಷ್ಟನಾದ ನಾನು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು.

ತನ್ನೇ ಧರ್ಮಭೃತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಥಾವದ್ವಕ್ತೃಮಹಸಿ ।
ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನೇಹ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಶ್ಚ ಕಿಮಾತ್ಮಕಃ ॥ ೧೦ ॥

ಕಥಂ ಚ ಮೋಕ್ಷಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಜ್ಞಾನೇನ ತಪಸ್ಯಾಪಿ ವಾ ।

ಜನಕ ಉವಾಚ

ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನೇಹ ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿ ತಚ್ಛೃಣು ॥ ೧೧ ॥

ಕೃತೋಪನಯನಸ್ತಾತ ಭವೇದ್ವೇದಪರಾಯಣಃ ।

ತಪಸಾ ಗುರುವ್ಯತ್ಯಾ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಜಾನ್ವಿತಃ ॥ ೧೨ ॥

ದೇವತಾನಾಂ ಪಿತೃಣಾಂ ಚ ಹೃತ್ಪಷ್ಣಶ್ಚಾನುಸೂಯಕಃ ।

ನೇದಾನಧೀತ್ಯ ನಿಯತೋ ದಕ್ಷಿಣಾಮಪವತ್ಕ್ಯ ಚ ॥ ೧೩ ॥

ಅಭ್ಯಸುಜ್ಞಾನುಸ್ರಾಪ್ಯ ಸಮಾವರ್ತೇತ ವೈ ದ್ವಿಜಃ ।

ಸಮಾವೃತ್ತಸ್ತು ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯೇ ಸದಾರೋ ನಿಯತೋ ವಸೇತ್ ॥ ೧೪ ॥

೧೦-೧೧. ಧಾರ್ಮಿಕಾಗ್ರೇಸರನಾದ ನೀನು ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು? ಮೋಕ್ಷನೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಎಂತಹುದು? ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದನು.

೧೧-೧೩. ಜನಕನು ಹೇಳಿದನು.—ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಶುಕನೇ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಪನಯನವಾದಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸು ಗುರುಶುಶ್ರೂಷೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ಇವುಗಳನ್ನನುಷ್ಠಾನಮಾಡುತ್ತಾ ವಿಷಯಾಶೆ ಮತ್ತು ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವತೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಗಳಿಂದ ಅಜ್ಞಪ್ತನಾಗಿ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವೇದಾಭ್ಯಾಸನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು.

೧೩-೧೪. ವೇದಾಧ್ಯಯನವಾದನಂತರ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಮಾವರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಮಾವರ್ತನವಾದಮೇಲೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ (ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು) ನಿಯತವಾಗಿ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ವಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಅನಸೂಯೆಯರ್ಥಾನ್ಯಾಯಮಾಹಿತಾಗ್ನಿರನಾದ್ಯತೇ ।

ಉತ್ಪಾದ್ಯ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಂಕ್ತ ವನ್ಯಾಶ್ರಮಪದೇ ವಸೇತ್ ॥ ೧೫ ॥

ತಾನೇವಾಗ್ನೀನ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪೂಜಯನ್ನತಿಥಿಪ್ರಿಯಃ ।

ಸರ್ವಾನಗ್ನೀನ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಾತ್ಮನ್ಯಾರೋಹ್ಯ ಧರ್ಮವಿತ್ ॥ ೧೬ ॥

ನಿರ್ಧ್ಯಂದ್ಯೋ ವೀತರಾಗಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಶ್ರಮಪದೇ ವಸೇತ್ ।

ಶುಕ ಉವಾಚ

ಉತ್ಪನ್ನೇ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇ ಹೃದಿ ಶಾಶ್ವತೇ ॥ ೧೭ ॥

ನ ವಿನಾ ಗುರುಸಂವಾಸಾದ್ಜ್ಞಾನಸ್ಯಾಧಿಗಮಃ ಸ್ಫುಟಃ ।

ಕಿಮವಶ್ಯಂ ತು ವಸ್ತವ್ಯಮಾಶ್ರಮೇಷು ನ ವಾ ನೃಪ ॥ ೧೮ ॥

ಏತದ್ಭವಂತಂ ಪೃಚ್ಛಾಮಿ ತದ್ಭವಾನ್ತಕ್ರಮಾರ್ಹತಿ ।

ಜನಕ ಉವಾಚ

ನ ವಿನಾ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನೇ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯಾಧಿಗಮೋ ಭವೇತ್ ॥ ೧೯ ॥

೧೫. ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿಧಾನೋಕ್ತಪ್ರಕಾರ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದು ವಾನಪ್ರಸ್ಥಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು.

೧೬-೧೭. ಅದೇ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಅತಿಥಿ ಪ್ರಿಯನಾಗಿ ಸಕಲ ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪಣೆ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಜ್ಞನೂ, ದ್ವಂದ್ವಸಹಿಷ್ಣುವೂ, ರಾಗದ್ವೇಷರಹಿತನೂ ಆಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸಧರ್ಮವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಬೇಕು.

೧೭-೧೯. ಶುಕನು ಹೇಳಿದನು.—ಗುರುಕುಲವಾಸಮಾಡಿದಯಾರತು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳುಂಟಾಗಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವೇ? ಅಲ್ಲವೇ? ದೊರೆಯೇ! ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯಲಪೇಕ್ಷಿಸುವೆನು ಅದನ್ನು ನೀನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ನ ವಿನಾ ಗುರುಸಂಬಂಧಾದ್ವಾನ್ಮಾನಸ್ಯಾಧಿಗಮಸ್ತಥಾ ।
ಅಚಾರ್ಯಃ ಸ್ಥಾನಿತಾ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ಲವ ಇಹೋಚ್ಯತೇ || ೨೦ ||

ವಿಜ್ಞಾಯ ಕೃತಕೃತ್ಯಸ್ತು ತೀರ್ಣಸ್ತತ್ರೋಭಯಂ ತ್ಯಜೇತ್ ।
ಅನುಚ್ಛೇದಾಯ ಲೋಕಾನಾಮನುಚ್ಛೇದಾಯ ಕರ್ಮಣಾಂ || ೨೧ ||

ಕೃತ್ವಾ ಶುಭಾಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಮೋಕ್ಷೋ ನಾಮೇಹ ಲಭ್ಯತೇ ।
ಥಾವಿತ್ಯೈಃ ಕಾರಣೈಶ್ಚಾಯಂ ಬಹುಸಂಸಾರಯೋನಿಷು || ೨೨ ||

ಅಸಾದಯತಿ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ಮೋಕ್ಷಂ ಹಿ ಪ್ರಥಮಾಶ್ರಮೇ ।
ತಮಾಸಾದ್ಯ ತು ಮುಕ್ತಸ್ಯ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥಸ್ಯ ವಿಸತ್ತಿತಿಃ || ೨೩ ||

ವಿದ್ಯಾಶ್ರಮೇಷು ಕೋಽನ್ತಘೋ ಭವೇತ್ಪರಮಮಿಾಕ್ಷತಃ ।
ರಾಜಸಾಂಸ್ತ್ರಮಸಾಂಕ್ಷೈವ ನಿತ್ಯಂ ದೋಷಾನ್ನಿಸರ್ಜಯೇತ್ || ೨೪ ||

೧೯-೨೦. ಜ ನ ಕ ನು ಹೇಳಿದನು.—ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗುಂಟಾದ
ಹೊರತು ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಗುರುಕುಲವಾಸಮಾಡಿದ ಹೊರತು
ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗುರುವೇ ಸಂಸಾರಾಬ್ಧಿಯನ್ನು ದಾಟಿ
ಸುವವನು. ಜ್ಞಾನವೇ ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ದೋಷಯು ಎಂದು
ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೨೧-೨೨. ಜಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕೃತ್ಯವಾದವನು ಸಂಸಾರಸಾಗರ
ನನ್ನು ದಾಟುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ಬಿಡಬಹುದು. ಲೋಕಕರ್ಮಗಳ
ಪರಂಪರೆಯು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಲು ಸಾಧಕವಾದ ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾನಾಜನ್ಮಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಪುಣ್ಯವಾಪಗಳು ಪಕ್ವವಾದಮೇಲೆ
ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

೨೩-೨೪. ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನು ಮೊದಲನೆಯ ಆಶ್ರಮ (ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ)
ದಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೃಷ್ಟಾ
ರ್ಥನು, ಜ್ಞಾನಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವವನೂ ಆದ ಮುಕ್ತನಿಗೆ
ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನ ವಲಂಛಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಫಲವೇನು? ಯಾವಾಗಲೂ ರಾಜಸತಾಮಸ
ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಸಾತ್ವಿಕಂ ಮಾರ್ಗಮಾಸ್ಥಾಯ ಪಶ್ಯೇದಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ।

ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಚಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಚಾತ್ಮನಿ

॥ ೨೫ ॥

ಸಂಪತ್ಯನ್ನೈವ ಲಿಪ್ಯೇತ ಜಲೇವಾರಿಚರೋ ಯಥಾ ।

ಪಕ್ಷೀವತ್ಪವನಾದೂರ್ಧ್ವಮುಮುಕ್ತಾನಂತ್ಯಮುಕ್ತುತೇ

॥ ೨೬ ॥

ವಿಹಾಯ ದೇಹಂ ನಿರುಕ್ತೋ ನಿರ್ವ್ಹಂಧಃ ಶುಭಸಂಗತಃ ।

ಅತ್ರ ಗಾಢಾಃ ಪುರಾ ಗೀತಾಃ ಶೃಣು ರಾಜ್ಞಾ ಯಯಾತಿನಾ

॥ ೨೭ ॥

ಧಾರ್ಮಿಕೇ ಯಾ ದ್ವಿಜೈಸ್ತಾತ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದೈಃ ।

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಾತ್ಮನಿ ನಾನ್ಯತ್ರ ರತ್ನಂ ತತ್ತ್ವವ ಚೈವ ತತ್

॥ ೨೮ ॥

೨೫-೨೬. ಸಾತ್ವಿಕಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು. ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಂತರ್ಗತನು. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಅವನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವು ವು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವನು ವಿನಾನು ಮುಂತಾದ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಂಸಾರಿಯಾದಾಗ್ಯೂ ಕರ್ಮಲೇಪನವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತಪದವಿ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

೨೭. ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಸಹಿಷ್ಣುನೂ ಶ್ರೇಯೋ ಭಾಗಿಯೂ ಆಗುವನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಗಳು (ಗಾದೆಗಳು) ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಯಾತಿರಾಜನಿಂದ ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು.

೨೮. ಆಪ್ತಾ! ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಾಭಿಜ್ಞರಾದ ದ್ವಿಜರಿಂದ ಯಾವ ಜ್ಯೋತಿಯು (ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು) ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ ಅ ರತ್ನವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಯಂ ಚ ತತ್ಕಂ ತದ್ರಪ್ಪಂ ಸುಸಮಾಹಿತಚೇತಸಾ ।
ನ ಬಿಭೇತಿ ಪರೋ ಯಸ್ಮಾನ್ನ ಬಿಭೇತಿ ಪರಾಚ್ಛ ಯಃ

|| ೨೯ ||

ಯಶ್ಚ ನೇಚ್ಛತಿ ನ ದ್ವೇಷ್ಠಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ಸ ತು ।
ಯದಾ ಭಾವಂ ನ ಕುರುತೇ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಪಾಪಕಂ

|| ೩೦ ||

ಪೂರ್ವೈರಾಚರಿತೋ ಧರ್ಮಶ್ಚ ತುರಾಶ್ರಮಸಂಜ್ಞಕಃ ।
ಅನೇನ ಕ್ರಮಯೋಗೇನ ಬಹುಜಾತಿಸುಕರ್ಮಣಾಂ

|| ೩೧ ||

ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ತದಾ ।
ಸಂಯೋಜ್ಯ ತಪಸಾತ್ಮಾನಮಿಷ್ಟಾನ್ಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಮೋಹಿನೀಂ

|| ೩೨ ||

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಕಾಮಂ ಚ ಲೋಭಂ ಚ ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಮಶ್ನುತೇ ।
ಯದಾ ಶ್ರಾನ್ಯೇ ಚ ದೃಶ್ಯೇ ಚ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಚಾನ್ಯಯಂ

|| ೩೩ ||

೨೯-೩೦. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಮಾಧಾನಮನಸ್ಕನಾದವನಿಗೆ ಸ್ವತಃ ಆದನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಯಾರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇತರರು ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು ಇತರರಿಂದ ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಪಕರವಾದ ಕುತ್ಸಿತಭಾವನೆಯನ್ನಿಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹವನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

೩೧-೩೨. ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಾಚೀನರಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮವಾದ ಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬಹುಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಕರ್ಮ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೩೨-೩೩. ಆತ್ಮನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜನೆಮಾಡಿ ಮೋಹಕವಾದ ಈರ್ಷ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಮಲೋಭಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದವನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಸಮೋ ಭವತಿ ನಿರ್ದ್ವಂದ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ತದಾ ।
ಯದಾ ಸ್ತುತಿಂ ಚ ನಿಂದಾಂ ಚ ಸಮತ್ವೇನ ಚ ಪಶ್ಯತಿ

॥ ೩೪ ॥

ಕಾಂಚನಂ ಚಾಯಸಂ ಚೈವ ಸುಖದುಃಖೇ ತಥೈವ ಚ ।
ಶೀತಮುಷ್ಣಂ ತಥೈವಾರ್ಥಮನರ್ಥಂ ಪ್ರಿಯಮಪ್ರಿಯಂ

॥ ೩೫ ॥

ಜೀವಿತಂ ಮರಣಂ ಚೈವ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ತದಾ ।
ಪ್ರಸಾರ್ಥೇಹ ಯಥಾಂಗಾನಿ ಕೂರ್ಮಃ ಸಂಹರತೇ ಪುನಃ

॥ ೩೬ ॥

ತಥೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಮನಸಾ ಸಂಯಂತವ್ಯಾ ನಿ ಭಿಕ್ಷುಣಾ ।
ತಮಃ ಪರಿವೃತಂ ನೇತ್ಯ ಯಥಾ ದೀಪೇನ ದೃಶ್ಯತೇ

॥ ೩೭ ॥

ತಥಾ ಬುದ್ಧಿಪ್ರದೀಪೇನ ಶಕ್ಯ ಆತ್ಮಾ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ।
ಏತತ್ಸರ್ವಂ ಪ್ರಸಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಯಿ ಬುದ್ಧಿಮತಾಂ ವರ

॥ ೩೮ ॥

೩೩-೩೪. ಶ್ರಾವ್ಯದೃಶ್ಯಗಳು, ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಸಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಸಹಿಷ್ಣುವಾದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೩೪-೩೬. ಸ್ತೋತ್ರ|ನಿಂದೆ, ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣ, ಸುಖ ದುಃಖ ಶೀತ ಉಷ್ಣ, ಅರ್ಥ ಅನರ್ಥಗಳು, ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಗಳು, ಬದುಕು ಸಾವು ಎಂಬೀ ದ್ವಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ತಿಳಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೩೬-೩೮. ಆಮೆಯು ತನ್ನ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹರಡಿ ಪುನಃ ಒಳಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಯಮನಮಾಡಬೇಕು. ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮನೆಯು ದೀಪದಿಂದ ದೃಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಮಹಾದೀಪದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿವರನೇ ! ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಯಜ್ಞಾನ್ಯದಪಿ ನೇತ್ರವ್ಯಂ ತತ್ಪತೋ ನೇತ್ರಿ ತದ್ಭವಾನ್ ।

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ ವಿದಿತತ್ವಾ ಸಿ ವಿಷಯಾಂತಮುಪಾಗತಃ

॥ ೩೯ ॥

ಗುರೋಶ್ಚೈವ ಪ್ರಸಾದೇನ ತವ ಚೈವೋಪಶಿಕ್ಷಯಾ ।

ತಸ್ಯ ಚೈವ ಪ್ರಸಾದೇನ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಂ ಮಹಾಮುನೇಃ

॥ ೪೦ ॥

ಜ್ಞಾನಂ ದಿವ್ಯಂ ಸಮಾದೀಪ್ತಂ ತೇನಾಸಿ ವಿದಿತೋಮಮ ।

ಅಧಿಕಂ ತವ ವಿಜ್ಞಾನಮಧಿಕಾವಗತಿಸ್ತವ

॥ ೪೧ ॥

ಅಧಿಕಂ ಚ ತನ್ಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ತಚ್ಚ ತ್ವಂ ನಾವಬುದ್ಧ್ಯಸೇ ।

ಬಾಲ್ಯಾದ್ವಾ ಸಂಶಯಾದ್ವಾಪಿ ಭೂಯಾದ್ವಾಪಿ ವಿಮೋಹಜಾತೌ

॥ ೪೨ ॥

ಉತ್ಪನ್ನೇ ಚಾಪಿ ವಿಜ್ಞಾನೇ ನಾಧಿಗಚ್ಯಂತಿ ತಾಂ ಗತಿಂ ।

ವ್ಯವಸಾಯೇನ ಶುದ್ಧೇನ ಮದ್ವಿಧೈಶ್ಚಿನ್ನ ಸಂಶಯಾಃ

॥ ೪೩ ॥

೩೯-೪೦. ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ! ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದಲೂ ವಿಷಯದ ಕೊನೆಯ ಹಂತವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನೀನು ಜ್ಞಾತಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ.

೪೧. ಆ ಮಹಾಮುನಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವು ಕಾಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ತಿಳಿಯಿತು. ನಿನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚಾದುದು. ನಿನ್ನ ಅವಗತಿಯೂ ಅಧಿಕವಾದುದು.

೪೨-೪೩. ನಿನ್ನ ವಿಶ್ವರ್ಯವೂ ದೊಡ್ಡದು. ಅದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾದಾಗ್ಯೂ ಬಾಲ್ಯ ಅಥವಾ ಸಂಶಯ ಅಥವಾ ಮೋಹದಿಂದ ಮುಟ್ಟಾದ ಭಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಆ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿಮುಚ್ಯ ಹೃದಯಗ್ರಂಥೀನಾರ್ತಮಾಸಾದಯಂತಿ ತಾಂ ।

ಭವಾಂಶ್ಚೋತ್ಪನ್ನ ವಿಜ್ಞಾನಃ ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿರಲೋಲುಪಃ ॥ ೪೪ ॥

ವ್ಯವಸಾಯಾದ್ಯತೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾ ಸಾದಯಂತಿ ತತ್ಪದಂ ।

ನಾಸ್ತಿ ತೇ ಸುಖದುಃಖೇಷು ವಿಶೇಷೋ ನಾಸ್ತಿ ವಸ್ತುಷು ॥ ೪೫ ॥

ನೋತ್ಸುಕ್ಯಂ ನೃತ್ಯಗೀತೇಷು ನ ರಾಗ ಉಪಜಾಯತೇ ।

ನ ಬಂಧುಷು ನಿಬಂಧಸ್ತೇ ನ ಭಯೇಷ್ವಸ್ತಿ ತೇ ಭಯಂ ॥ ೪೬ ॥

ಪಶ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಮಹಾಭಾಗ ತುಲ್ಯನಿಂದಾತ್ಮಸಂಸ್ತುತಿಂ ।

ಅಹಂ ಚ ತ್ವಾಮನುಪಶ್ಯಾಮಿ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇಽಪಿ ಮನೀಷಿಣಃ ॥ ೪೭ ॥

ಆಸ್ಥಿತಂ ಪರಮಂ ಮಾರ್ಗಂ ಅಕ್ಷಯಂ ಚಾಪ್ಯನಾಮಯಂ ।

ಯತ್ಕಲಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯೇಹ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಶ್ಚ ಯದಾತ್ಮಕಃ ॥ ೪೮ ॥

೪೩-೪೪. ಪರಿಶುದ್ಧಚಿತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ನಮ್ಮಂತಹವರಿಂದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡವರು ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿವಿಮೋಚನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೪೪-೪೫. ನೀನಾದರೋ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರುವವನು, ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಮತ್ತು ವಿಷಯಾಶೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಆದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ವ್ಯವಸಾಯವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ನಿನಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಲೋಷ್ಠಾಶ್ಮಕಾಂಚನಾದಿವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ವಿಶೇಷವೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೪೬. ನಿನಗೆ ನರ್ತನಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ನಂಟರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ. ಭಯಪನಕಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುವುಗಳಿಂದ ಭಯವಿಲ್ಲ.

೪೭-೪೮. ಮಹಾಶಯನೇ! ನೀನು ಪ್ರಶಂಸೆಯಿಂದ ಹಿಗ್ಗುವನಲ್ಲ. ನಂದೆಯಿಂದ ಕುಗ್ಗುವನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ನಾನು ಇತರ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ

ತಸ್ಮಿನ್ ವೈ ವರ್ತಸೇ ವಿಶ್ವ ಕಮನ್ಯತ್ಪರಿಪೃಚ್ಯಸಿ ।

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ವಿತಚ್ಛ್ರಕ್ತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ

॥ ೪೯ ॥

ಅತ್ಮನಾತ್ಮಾನಮಾಸ್ಥಾಯ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ।

ಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಸುಖೀ ಶಾಂತಸ್ತುಷ್ಕೀಂ ಪ್ರಾಯಾದುದಜ್ಜುಖಃ

॥ ೫೦ ॥

ಶೈಶಿರಂ ಗಿರಿಮಾಸಾದ್ಯ ಪಾರಾಶರ್ಯಂ ದದರ್ಶ ಚ ।

ಶಿಷ್ಯಾನಧ್ಯಾಪಯಂ ತಂ ಚ ಪೈಲಾದೀನ್ವೇದಸಂಹಿತಾಃ

॥ ೫೧ ॥

ಅರಣೀಯೋ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ದಿವಾಕರಸಮಪ್ರಭಃ ।

ಪಿತುರ್ಜಗ್ರಾಹ ಪಾದೌ ಚ ಸಾದರಂ ಹೃಷ್ಯಮಾನಸಃ

॥ ೫೨ ॥

ಸಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಶರಹಿತವೂ, ತೊಡಕಿಲ್ಲದುದೂ ಆಗಿರುವ ಉತ್ತಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆವು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ಮೋಕ್ಷಫಲಸಾಧಕವಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸಿರುವೆ. ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕೇಳುವೆ.

೪೯-೫೦. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು.—ಜನಕರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆತ್ಮಾಪರೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖಶಾಂತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದನು.

೫೧. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಶುಕನು ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವೇದಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಪೈಲ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಾಶರಪುತ್ರರಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು ನೋಡಿದನು.

೫೨. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾದ ಶುಕನು ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಂದೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿದನು.

ತತೋ ನಿವೇದಯಾಮಾಸ ಪಿತುಸ್ಸರ್ವಮುದಾರಧೀಃ ।

ಶುಕೋ ಜನಕರಾಜೇನ ಸಂವಾದಂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನಂ

॥ ೫೩ ॥

ತಚ್ಚೈತ್ಯಾ ವೇದಕರ್ತಾಸೌ ಪ್ರಹೃಷ್ಯೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ।

ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಸುತಂ ವ್ಯಾಸಃ ಸ್ವಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಯಂ ಚಕಾರ ಚ

॥ ೫೪ ॥

ತತಃ ಸೈಲಾದಯೋ ವಿಪ್ರಾ ವೇದಾನ್ವ್ಯಾಸಾದಧೀತ್ಯ ಚ ।

ಶೈಲಶೃಂಗಾದ್ಭುವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಯಾದನಾಧ್ಯಾಪನೇ ರತಾಃ

॥ ೫೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಏಕೋನಪಕ್ಷಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೫೩. ತರುವಾಯ ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶುಕನು ಮೋಕ್ಷಸಾಧಕವಾದ
ಜನಕರಾಜನೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.

೫೪. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೇದೋದ್ಧಾರಕರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಮನಃಪೂರ್ವಕ
ವಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಅಲಿಂಗನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

೫೫. ಅನಂತರ ಸೈಲ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವ್ಯಾಸರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ
ವೇದಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು
ಅಧ್ಯಾಪನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದರು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳು ಪೂರ್ವಭಾಗ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ
ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ

ಜನಕರಾಜನು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಒಳಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಸರಿವಾರನಾಗಿ ಇದಿರುಗೊಂಡು ಕರೆತಂದು ಉಚಿತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಪೋಷಣೋಪಚಾರಮಾಡಿ ಬಂಧ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಂದಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಲು ರಾಜನು ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮ ಮತ್ತು ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ನೀನು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದಲೂ ಇನ್ನೇನೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಂಶವಿಲ್ಲ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ತರುವಾಯ ಶುಕನು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟು ಹಿಮಾಚಲದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಷಷ್ಠಿ ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ಅವತೀರ್ಣೇಷು ವಿಪ್ರೇಷು ವ್ಯಾಸಃ ಪುತ್ರಸಹಾಯವಾನ್ ।
 ತೂಷ್ಟೀಂ ಧ್ಯಾನಪರೋ ಧೀಮಾನೇಕಾಂತೇ ಸಮುಪಾವಿಶತ್ ॥ ೧ ॥
 ತಮುವಾಚಾಶರೀರವಾಕ್ ವ್ಯಾಸಂ ಪುತ್ರಸಮನ್ವಿತಂ ।
 ಭೋ ಭೋ ಮಹರ್ಷೇ ವಾಸಿಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೋ ನ ವರ್ತತೇ ॥ ೨ ॥
 ಏಕೋ ಧ್ಯಾನಪರಸ್ತೂಷ್ಟೀಂ ಕಮಾಸ್ತೇ ಚಿಂತಯನ್ನಿವ ।
 ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷೈರ್ವಿರಹಿತಃ ಪರ್ವತೋಽಯಂ ನ ಶೋಭತೇ ॥ ೩ ॥
 ತಸ್ಮಾದಧೀಷ್ಟ ಭಗವತ್ ಸಾರ್ಥಂ ಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ ।
 ವೇದಾನ್ವೇದವಿದಾ ಚೈವ ಸುಪ್ರಸನ್ನಮನಾಃ ಸದಾ ॥ ೪ ॥

ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು.—ಪೈಲ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೇರು ಶಿಖರದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಹೊರಟಹೋದಮೇಲೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಶುಕಕುಮಾರನೊಡನೆ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

೨-೪. ಆಗ ಆಶರೀರವಾಣಿಯು ಪುತ್ರಸಹಿತನಾದ ಆ ವ್ಯಾಸನನ್ನು ಕುರಿತು ವಸಿಷ್ಠ ಕುಲೋತ್ತಮನಾದ ಪೂಜ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯೇ ! ವೇದಘೋಷವಿಲ್ಲ; ಒಬ್ಬನೇ ಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಏನೋ ಚಿಂತಿಸುವವನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ವೇದಘೋಷವಿಲ್ಲದಿರುವ ಈ ಪರ್ವತವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಸಂತುಷ್ಟಚಿತ್ತನಾಗಿ ವೇದಜ್ಞಾನಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಆದ ಮಗನೊಡನೆ ಸರ್ವದಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನಮಾಡು' ಎಂಬುದಾಗಿ ನುಡಿಯಿತು.

ತಚ್ಚುತ್ವಾ ವಚನಂ ವ್ಯಾಸೋ ನಭೋ ವಾಣೀಸಮಾರಿತಂ ।

ಶುಕೇನ ಸಹ ಪುತ್ರೇಣ ವೇದಾಭ್ಯಾಸ ಮಥಾಕರೋತ್

|| ೫ ||

ತಯೋರಭ್ಯಸತೋರೇವಂ ಬಹುಕಾಲಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।

ವಾತೋಽತಿಮಾತ್ರಂ ಪ್ರವತಾ ಸಮುದ್ರಾನಿಲವೀಜಿತಃ

|| ೬ ||

ತತೋಽನಧ್ಯಾಯ ಇತಿ ತಂ ವ್ಯಾಸಃ ಪುತ್ರಮವಾರಯತ್ .

ಶುಕೋವಾರಿತಮಾತ್ರಸ್ತು ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಃ

|| ೭ ||

ಅಪ್ಯಭ್ಯಾಸಿತರಂ ತತ್ರ ಕುತೋ ವಾಯುರಭೂದಯಂ ।

ಅಪ್ಯಾಶುಮರ್ಹತಿ ಭವಾನ್ಸರ್ವಂ ವಾಯೋರ್ವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ

|| ೮ ||

ಶುಕಸ್ತೈತದ್ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ವ್ಯಾಸಃ ಪರಮವಿಸ್ಮಿತಃ ।

ಅನಧ್ಯಾಯನಿಮಿತ್ತೇಽಸ್ತಿಸ್ತಿದಂ ವಚನ ಮಬ್ರವೀತ್

|| ೯ ||

೫. ವ್ಯಾಸನು ಅಶರೀರವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕಕುಮಾರನೊಡನೆ ವೇದಾಭ್ಯಯನ ಮಾಡಿದನು

೬. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಯನಾದ ನಾರದನೇ ! ಈ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ವೇದಾಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಬ್ಬರಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರಗಾಳಿಯಿಂದ ಉದ್ರೇಕಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೀಸಿತು.

೭-೮. ಅನಂತರ ವ್ಯಾಸನು ಈ ಸಮಯವು ಅನಧ್ಯಾಯವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಗನನ್ನು ತಡೆದನು. ತನ್ನ ವೇದಾಭ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಶುಕನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಅಪ್ಪಾ ! ಈ ಗಾಳಿಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಏತಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ಮುಂತಾದ ವಾಯುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀವು ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

೯. ಶುಕನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಅನಧ್ಯಾಯನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಾಯುವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ದಿವ್ಯಂತೇ ಚಕ್ಷುರುತ್ಪನ್ನಂ ಸ್ವಸ್ಥಂ ತೇ ನಿಶ್ಚಲಂ ಮನಃ ।

ತಮಸಾ ರಜಸಾ ಚಾಪಿ ತ್ಯಕ್ತಃ ಸತ್ತೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ

॥ ೧೦ ॥

ತಸ್ಯಾತ್ಮನಿ ಸ್ವಯಂ ವೇದಾನ್ಪುಧ್ವಾ ಸಮನುಚಿಂತಯ ।

ದೇವಯಾನಪಥೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪಿತೃಯಾನಶ್ಚ ತಾಮಸಃ

॥ ೧೧ ॥

ದ್ವಾನೇತೌ ಪ್ರೇತ್ಯ ಪಂಥಾನೌ ದಿವಂ ಚಾಧಶ್ಚ ಗಚ್ಛತಃ ।

ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಂತರಿಕ್ಷೇ ಚ ಯತ್ರ ಸಂವಾಂತಿ ವಾಯುನಃ

॥ ೧೨ ॥

ಸಸ್ಮೈತೇ ವಾಯುಮಾರ್ಗಾ ವೈ ತಾನ್ನಿ ಬೋಧಾನುಷ್ಠೂರ್ವತಃ ।

ತತ್ರ ದೇವಗಣಾಃ ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತಮಭಿವನ್ಮಹಾಬಲಾಃ

॥ ೧೩ ॥

ತೇಷಾಮಸ್ಯ ಭವತ್ಪುತ್ರಃ ಸಮಾನೋ ನಾಮದುರ್ಜಯಃ ।

ಉದಾನಸ್ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋಽಭೂದ್ವಾನ್ಮನಸ್ತಸ್ಯಾ ಭವತ್ಪುತ್ರಃ

॥ ೧೪ ॥

೧೦-೧೧. ಕುಮಾರಾ ! ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತಿತು. ತಮೋಗುಣ ರಜೋಗುಣ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಯಗುಣ ವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ, ವೇದಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಪಠಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವಿಷಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲೋಚಿಸು. ಕೇಳು—ವಿಷ್ಣು ಪಥವನ್ನು ದೇವಯಾನ ವೆನ್ನುವರು. ತಮಃಪಥವನ್ನು ಪಿತೃಯಾನವೆನ್ನುವರು.

೧೨-೧೩. ಇವೆರಡೂ ಮರಣಾನಂತರ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳು. ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಯಾನವು ಸ್ವರ್ಗದ ಹಾದಿಯು. ಪಿತೃಯಾನವು ನರಕಕ್ಕೆಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವು. ಪೃಥಿವಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ವಾಯುಗಳು ವಿಳು ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಬಲಿಸ್ವರೂದ ಸಾಧ್ಯರೆಂಬ ದೇವಗಣಗಳುಂಟಾದುವು.

೧೪. ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನನೆಂಬ ಜಯಿಸಲಶಕ್ತನಾದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಸಮಾನವಾಯುವಿನ ಮಗನು ಉದಾನನು. ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಾಸ ನೆಂಬುವನು ಮಗನಾದನು.

ಅಪಾನಶ್ಚರತೋ ಜಜ್ಞೇ ಪ್ರಾಣಶ್ಚಾಪಿ ತತಃ ಪರಂ ।

ಅನಪತ್ಯೋ ಭವತ್ಪ್ರಾಣೋ ದುರ್ಧರ್ಷಃ ಶತ್ರುಮರ್ದನಃ ॥ ೧೫ ॥

ಪೃಥಕ್ಕರ್ಮಾಣಿ ತೇಷಾಂ ತು ಪವಕ್ಸ್ವಾಮಿ ಯಥಾ ತಥಾ ।

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಸರ್ವತೋ ವಾಯುಚೇಷ್ಟಾಂ ವರ್ತಯತೇ ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೬ ॥

ಪ್ರಾಣನಾಚ್ಛೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣ ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ।

ಪ್ರೇಷಯತ್ಯಭ್ರಸಂಘಾತಾನ್ಮೂಮಜಾಂಶ್ಚೋಷ್ಯಜಾಂಸ್ತಥಾ ॥ ೧೭ ॥

ಪ್ರಥಮಃ ಪ್ರಥಮೇ ಮಾರ್ಗೇ ಅವಹೋ ನಾಮ ಸೋಽನಿಲಃ ।

ಅಂಬರೇ ಸ್ನೇಹಮಾತ್ರೇಭ್ಯಸ್ತದಿಭ್ಯಶ್ಚೋತ್ತಮದ್ಯುತಿಃ ॥ ೧೮ ॥

ಪ್ರವಹೋ ನಾಮ ಸಂವಾತಿ ದ್ವಿತೀಯಶ್ಚ ಸತೋಯದಃ ।

ಉದಯಂ ಜ್ಯೋತಿಷಾಂ ಶಶ್ವತ್ಸೋಮಾದೀನಾಂ ಕರೋತಿ ಯಃ ॥ ೧೯ ॥

೧೫. ಅವನಿಂದ ಅಪಾನನು, ಅವನಿಂದ ಪ್ರಾಣನೂ ಸಹ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಶತ್ರುನಾಶಕನು, ಧರಿಸಲಶಕ್ಯನೂ ಆದ ಪ್ರಾಣನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

೧೬. ಆ ಸಮಾನಾದಿ ವಾಯುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು.—ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಕಲಾವಯವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವನು.

೧೭-೧೮. ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರಾಣದಾತನಾದುದರಿಂದ ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣ ನೆನಿಸುವನು. ಹೊಗೆ, ಅವಿ ಇವುಗಳಿಂದುತ್ತನ್ನವಾದ ಮೇಘ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿಸುವವನೇ ಅವಹನೆಂಬ ಮೊದಲನೆಯ ವಾಯುವು.

೧೮-೧೯. ಕೇವಲ ಜಲಮಯವಾದ ಮಿಂಚುಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಮೇಘಸಹಿತವಾದ ವಾಯುವೇ ಎರಡನೇಯದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರವಹನೆಂದು ಹೆಸರು.

ಅಂತರ್ದೇಹೇಷು ಚೋದಾನಂ ಯಂ ವದಂತಿ ಮನೀಷಿಣಃ |

ಯಶ್ಚ ತುರ್ಭ್ಯಸ್ಸಮುದ್ರೇಭ್ಯೋ ವಾಯುರ್ಧಾರಯತೇ ಜಲಂ || ೨೦ ||

ಉದ್ಭೃತ್ಯ ದದತೇ ಚಾಪೋ ಜೀಮೂತೇಭ್ಯೋಽಂಬರೇಽನಿಲಃ |

ಯೋಽದ್ಭಿಃ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಜೀಮೂತಾನ್ವರ್ಜನ್ಯಾಯ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ || ೨೧ ||

ಉದ್ಭಹೋ ನಾಮ ವರ್ಷಿಷ್ಯಸ್ತ್ವತೀಯಃ ಸ ಸದಾಗತಿಃ |

ಸ ನೀಯಮಾನಾ ಬಹುಧಾ ಯೇನ ನೀಲಾ ಮಹಾಘನಾಃ || ೨೨ ||

ವರ್ಷಮೋಕ್ಷಕೃತಾರಂಭಾಸ್ತೇ ಭವಂತಿ ಘನಾಘನಾಃ |

ಯೋಽಸೌ ವಹತಿ ದೇವಾನಾಂ ವಿಮಾನಾನಿ ವಿಹಾಯಸಾ || ೨೩ ||

ಚತುರ್ಥಃ ಸಂವಹೋ ನಾಮ ವಾಯುಃ ಸ ಗಿರಿಮರ್ದನಃ |

ಯೇನ ವೇಗವತಾರುಗ್ಢಾಃ ಕ್ರಿಯಂತೇ ತರುಜಾ ರಸಾಃ || ೨೪ ||

೧೯-೨೨. ಯಾವ ವಾಯುವು ಚಂದ್ರಾದಿತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದೋ, ಶರೀರದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಯಾವ ವಾಯುವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಉದಾನವೆಂದು ಹೇಳುವರೋ, ಯಾವ ವಾಯುವು ನಾಲ್ಕುಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ ನೀರನ್ನು ಒಯಿದು ಅದನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪರ್ಜೆನ್ನದೇವತೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಳೆಗಿರಿಯುವವಾಯುವೇ ಮೂರನೆಯದು. ಅದಕ್ಕೆ ಉದ್ಭಹವೆಂದು ಹೆಸರು.

೨೨-೨೪. ಕಪ್ಪಾದ ಮತ್ತು ಘನೀಭೂತವಾದ ಮಹಾಮೋಡಗಳು ಯಾವ ವಾಯುವಿನಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು ಮಳೆ ಕರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ಕರಗುವುವೋ, ಯಾವ ವಾಯುವು ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವುದೋ, ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ರುಳಿಸುವ ಆ ವಾಯುವೇ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಸಂವಹವೆಂಬುದು.

ಪಂಚಮಃ ಸಮಹಾವೇಗೋ ವಿವಹೋ ನಾಮ ಮಾರುತಃ
ಯಸ್ಮಿನ್ ಪರಿಪ್ಲವೇ ದಿವ್ಯಾ ವಹಂತ್ಯಾಪೋ ವಿಹಾಯಸಾ || ೨೫ ||

ಪುಣ್ಯಂ ಚಾಕಾಶಗಂಗಾಯಾಸ್ತೋಯಂವಿಷ್ಣುಭೃತಿಷ್ಠತಿ |
ದೂರಾಪ್ತೃತಿಹತೋ ಯಸ್ಮಿನ್ನೇಕರಶ್ಮಿದಿವಾಕರಃ || ೨೬ ||

ಯೋ ನಿರಂಶುಃ ಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಯೇನ ಭಾತಿ ವಸುಂಧರಾ |
ಯಸ್ಮಾದಾಸ್ಮಾಯತೇ ಸೋಮೋ ನಿಧಿರ್ದಿವ್ಯೋಽಮೃತಸ್ಯ ಚ || ೨೭ ||

ಸಪ್ತಃ ಪರಿವಹೋ ನಾಮ ಸವಾಯುರ್ಜಯಂತಾಂ ನರಃ |
ಸರ್ವಪ್ರಾಣಭೃತಾಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ಯೋಂತಕಾಲೇ ನಿರಸ್ಯತಿ || ೨೮ ||

ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮೋಽನುವರ್ತೇತೇ ಮೃತ್ಯುನ್ಯವಸ್ತತಾವೃಭೌ
ಸಮ್ಯಗನ್ವೀಕ್ಷತಾಂ ಬುಧ್ಯಾ ಶಾಂತಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚಿಂತಕಾಃ || ೨೯ ||

೨೪-೨೫. ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಯಾವ ವಾಯುವಿನಿಂದ ವೃಕ್ಷರಸಗಳು
ರೋಗಕಾರಿಗಳಾಗುವುವೋ ಅಂತಹ ಮಹಾವೇಗವುಳ್ಳ ವಿವಹವೆಂಬ ವಾಯುವು
ಐದನೆಯದು.

೨೬-೨೮. ಯಾವ ವಾಯುವು ಬೀಸಿದರೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಸಂಬಂಧಿಯಾದ
ನೀರು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುವುದೋ, ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ನೀರು
ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದೋ, ಸೂರ್ಯನು ಏಕರಶ್ಮಿಯಾಗಿ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಹತ
ನಾಗುವನೋ, ಯಾವ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸು
ವನೋ, ಯಾವ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನು ತೃಪ್ತನಾಗುವನೋ, ಅವೃತಕ್ಕೆ
ದಿವ್ಯನಿಧಿಯಾದ ಅಂತಹ ಪರಿವಹವೆಂಬ ಬಲಿಷ್ಠವಾಯುವು ಅರನೆಯದು.

೨೯-೩೨. ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಯಾವ
ವಾಯುವು ಅಪಹರಿಸುತ್ತದೆಯೋ, ಮೃತ್ಯು ಯಮಧರ್ಮರಿಬ್ಬರೂ ಯಾವ
ವಾಯುವಿನ ನೀತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವರೋ ನಿಯತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು
ಜೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವಂತಹ ಶಾಂತ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸ
ದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದವರನ್ನು ಯಾವ ವಾಯುವು ಮುಕ್ತಿಭಾಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು
ವುದೋ, ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಯಾವ ವಾಯುವನ್ನು

ಧ್ಯಾನಾಭ್ಯಾಸಾಭಿರಾಮಾಣಾಂ ಯೋಗ್ಯಮೃತತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪಿತೇ ।
ಯಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನೇಗೇನ ದಿತಾಮಂತಂ ಪ್ರಪೇದಿರೇ ॥ ೩೦ ॥

ದಕ್ಷಸ್ಯ ದಶಪುತ್ರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ।
ಯೇನ ಸೃಷ್ಟಃ ಪರಾಭೂತೋ ಯಾತ್ಯೇವ ನ ನಿವರ್ತತೇ ॥ ೩೧ ॥

ಪರಾವಹೋ ನಾನು ವರೋ ವಾಯುಃ ಸ ದುರತಿಕ್ರಮಃ ।
ಏವಮೇತೇ ದಿತೇಃ ಪುತ್ರಾಃ ಮರುತಃ ಪರಮಾದ್ಭುತಾಃ ॥ ೩೨ ॥

ಅನಾರಮಂತಃ ಸರ್ವಾಂತಃ ಸರ್ವಗಾಃ ಸರ್ವಚಾರಿಣಃ ।
ಏತತ್ತು ಮಹದಾಕ್ಷರೈರ್ಮಯದಯಂ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ ॥ ೩೩ ॥

ಕಂಪಿತಃ ಸಹಸಾ ಶೇನ ಪವಮಾನೇನ ವಾಯುನಾ ।
ವಿಷ್ಣೋರ್ನಿಃಶ್ವಾಸವಾತೋಽಯಂ ಯದಾ ವೇಗ ಸಮೀರಿತಃ ॥ ೩೪ ॥

ಸಹಸೋದೀರೈತೇ ತಾತ ಜಗತ್ಪ್ರವೃಥತೇ ತದಾ ।
ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಹ್ಮವಿದೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನ ಪಶಂತ್ಯತಿ ವಾಯುತಃ ॥ ೩೫ ॥

ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ದಿಗಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೋ, ಯಾವ ವಾಯು
ವಿನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದುದು ಪರಾಭೂತವಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ
ಉತ್ತಮವಾದ ವಾಯುವೇ ಪರಾವಹನಾನುಕವಾದ ಏಳನೆಯ ವಾಯುವು. ಅದು
ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಶಕ್ಯವು.

೩೨-೩೫. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ವಪದಾರ್ಥಗಳ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಇರುವ
ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ದಿತಿ ಕುಮಾರರಾದ ಈ ವಾಯುಗಳು
ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರರಾಗಿರುವರು. ಅಂತಹ ಪವಮಾನ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ವಾದ ಈ ಪರ್ವತವು ಈ ರೀತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಂಬುದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ
ಯಕರವು. ಇಂತಹ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿಶ್ವಾಸವಾಯುವು ವೇಗವಾಗಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ
ಹಾಗೆಯೇ ಬೀಸಿದಾಗ ಜಗತ್ತು ದುಃಖಪಡುತ್ತದೆ. ಅದಕಾರಣ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ
ಗಳು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಯೋರ್ವಾಯುಭಯಂ ಹ್ಯುಕ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ತಪ್ತೀದಿತಂ ಭವೇತ್ |

ಏತಾವದುಕ್ತಾ ವಚನಂ ಪರಾಶರಸುತಃ ಪ್ರಭುಃ

|| ೩೬ ||

ಉಕ್ತಾ ಪುತ್ರಮಧೀಷ್ಟೇತಿ ವ್ಯೋಮಗಂಗಾಮುಗಾತ್ರದಾ |

ತತೋ ವ್ಯಾಸೇ ಗತೇ ಸ್ನಾತುಂ ಶುಕೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂ ವರಃ

|| ೩೭ ||

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಕರೋದ್ಭ್ರಮ್ಯೈದವೇದಾಂಗ ಪಾರಗಃ |

ತತ್ರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯುಕ್ತಂ ಶುಕಂ ವ್ಯಾಸಸುತಂ ಮುನೇ

|| ೩೮ ||

ಸನತ್ಕುಮಾರೋ ಭಗವಾನೇಕಾಂತೇ ಸಮುಪಾಗತಃ |

ಉತ್ಥಾಯ ಸತ್ಯತಸ್ತೇನ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರೋ ಹಿ ಕಾರ್ಷ್ಣಿನಾ

|| ೩೯ ||

ತತಃ ಪ್ರೋವಾಚ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಶುಕಂ ವೇದವಿದಾಂವರಃ |

ಕಿಂ ಕರೋಷಿ ಮಹಾಭಾಗ ವ್ಯಾಸಪುತ್ರ ಮಹಾದ್ಯುತೇ

|| ೪೦ ||

೩೬-೩೮. ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸುವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದವೇದವು ವಾಯು ವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪರಾಶರ ಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಾಸಸ್ವಾಮಿಯು “ಕುಮಾರ! ಈ ವಾಯುವಿನವೇಗವು ನಿಂತೊಡನೆ ನೀನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶ ಗಂಗೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಅನಂತರ ವ್ಯಾಸನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ವರೇಣ್ಯನೂ ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನೂ ಆದ ಶುಕನು ವೇದಾಧ್ಯಯನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

೩೯. ನಾರದಮುನಿಯೇ! ಏಕಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನನಿರತ ನಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಾಸಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಪೂಜ್ಯನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಬಂದನು. ಆ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಶುಕಮುನಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಮಾರನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು.

೪೦. ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಯನೇ! ತರುವಾಯ ವೇದವೇತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರಮುನಿಯು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು ವ್ಯಾಸಪುತ್ರನೂ ಮಹಾ ಕಾಂತಿಮಂತನೂ ಆದ ಶುಕನೇ! ಏನುಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಶುಕ ಉವಾಚ

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯೇ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೋಽಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಧುನಾ ಸ್ಥಿತಃ |

ತದ್ವರ್ತನಮನುಪ್ಪಾಪ್ತಃ ಕೇನಾಪಿ ಸುಕೃತೇನ ಚ

|| ೪೧ ||

ಕಂಚಿತ್ತಾಂ ಪ್ರಪ್ಸು ಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತತ್ಸಂ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಸಾಧನಂ |

ತದ್ವದಸ್ತ ಮಹಾಭಾಗ ಯಥಾ ತದ್ಜ್ಞಾನಮಾಪ್ನುಯಾಂ

|| ೪೨ ||

ಸನತ್ಕುಮಾರ ಉವಾಚ

ನಾಸ್ತಿವಿದ್ಯಾಸಮಂ ಚಕ್ಷುಃ ನಾಸ್ತಿವಿದ್ಯಾಸಮಂ ತಪಃ |

ನಾಸ್ತಿ ರಾಗಸಮಂ ದುಃಖಂ ನಾಸ್ತಿ ತ್ಯಾಗಸಮಃ ಸುಖಂ

|| ೪೩ ||

ನಿವೃತ್ತಿಃ ಕರ್ಮಣಃ ಸಾಪಾತ್ಸತತಂ ಪುಣ್ಯಶೀಲತಾ |

ಸದ್ವೃತ್ತಿಃ ಸಮುದಾಚಾರಃ ಶ್ರೇಯ ಏತದನುತ್ತಮಂ

|| ೪೪ ||

೪೧. ಶುಕನು ಹೇಳಿದನು.—ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನೇ! ನಾನು ಈಗ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವೆನು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ವರ್ತನವು ಲಭಿಸಿತು.

೪೨. ಮಹಾಶಯನೇ! ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದ ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೇಳಬಯಸುವೆನು. ನನಗೆ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳು.

೪೩. ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದನು.—ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲ. ರಾಗ (ಕಾಮನಾ) ಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾದ ಸುಖವಿಲ್ಲ.

೪೪. ಪಾಪಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಸಮೀಚೀನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವುದು ಇವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೇಯೋಮಾರ್ಗವು.

ಮಾನುಷ್ಯಮಸುಖಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಯಃ ಸಜ್ಜತಿ ಸ ಮುಹುತಿ |
ನಾಲಂ ಸ ದುಃಖಮೋಕ್ಷಾಯ ಸಂಗೋ ವೈ ದುಃಖಲಕ್ಷಣಾ || ೪೫ ||

ಸತ್ತಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿಭವತಿ ಮೋಹಜಾಲವಿವರ್ಧಿನೀ |
ಮೋಹಜಾಲಾವೃತೋ ದುಃಖಮಿಹಾಮುತ್ರ ತಥಾತ್ಮತೇ || ೪೬ ||

ಸರ್ವೋಪಾಯೇನ ಕಾಮ್ಯಸ್ಯ ಕ್ರೋಧಸ್ಯ ಚ ನಿನ್ರಿಗ್ರಹಃ |
ಕಾರ್ಷ್ಠ ಶ್ರೇಯೋರ್ಥಿನಾಂ ತೌ ಹಿ ಶ್ರೇಯೋಘಾತಾರ್ಥಮುದ್ಯತೌ || ೪೭ ||

ನಿತ್ಯಂ ಕ್ರೋಧಾತ್ತಪೋ ರಕ್ಷೇಚ್ಛ್ರಿಯಂ ರಕ್ಷೇಚ್ಛ ಮತ್ಸರಾತ್ |
ವಿದ್ಯಾಂ ಮಾನಾವಮಾನಾಭ್ಯಾಮಾತ್ಮಾನಂ ತು ಪ್ರಮಾದತಃ || ೪೮ ||

೪೫. ಸುಖಪ್ರವಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿವಯಾಸಕ್ತನಾಗುವವನು ಮೋಹಿತನಾಗುವನು. ಸಂಗವೇ ದುಃಖಕಾರಕವು ಅದುದರಿಂದ ಸಂಗಿಯಾದವನು ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು.

೪೬. ವಿವಯಾಸಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಮೋಹವೆಂಬ ಬಲೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಮೋಹವೆಂಬ ಬಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವನು ಅಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

೪೭. ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆಯಾದ ಕಾರಣ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವನು ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

೪೮. ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ಮಾನವ ಮಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು (ಗಣಿಸದೇ) ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಅಲಸ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಅತ್ಮನನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅನ್ಯತಂಸ್ಯಂ ಪರೋಧರ್ಮಃ ಸ್ವಮಾ ಚ ಪರಮಂ ಬಲಿಂ ।

ಅತ್ಯಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸತ್ಯಂ ಹಿ ಪರಮಂ ತಂತಂ ॥ ೪೯ ॥

ಯೇನ ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ಸವಿದ್ವಾನ್ ಚ ಪಂಡಿತಃ ।

ಇಂದ್ರಿಯೈರಿಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನ್ಯತ್ಪರನ್ನಾತ್ಮಾವಶೈರಿಹ ॥ ೫೦ ॥

ಅಸಜ್ಜಮಾನಶಾಂತಾತ್ಮಾ ನಿರ್ವಿಕಾರಸ್ವಮಾಹಿತಃ ।

ಅತ್ಯಭೂತೈರತದ್ಭೂತೈಃ ಸಹ ಚೈವ ವಿನೈವ ಚ ॥ ೫೧ ॥

ಸ ವಿಮುಕ್ತಃ ಪರಂ ಶ್ರೇಯಃ ನ ಚಿರೇಣಾಧಿಗಚ್ಯತಿ ।

ಅದರ್ಶನಮಸಂಸ್ಪರ್ಶಸ್ತಥೈವಾಭಾಷಣಂ ಸದಾ ॥ ೫೨ ॥

ಯಸ್ಯ ಭೂತೈಃ ಸಹ ಮುನೇ ಸ ಶ್ರೇಯೋ ವಿಂದತೇಮಹತ್ ।

ನ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಭೂತೈರ್ಮೃತ್ಪ್ರಾಯೇಣತ್ವರೇತ್ ॥ ೫೩ ॥

೪೯. ಪರರಿಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದಿರುವುದು ಉತ್ತಮಧರ್ಮವು. ಸಹ ನೆಯೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಬಲವು. ಅತ್ಯತಜ್ಞಾನವೇ ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನವು. ಸತ್ಯವಚನವೇ ಉತ್ತಮಹಿತವು.

೫೦-೫೨. ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನೇ ವಿದ್ವಾಂಸನು. ಅವನೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನಿಯು. ಸ್ವಾಧೀನವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವವನಾದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನೀಚೋಚ್ಚತ್ವಾದಿವಿಕಾರರಹಿತನಾಗಿ ಭಗವದ್ಭ್ಯಾನಪರನಾಗಿರುವನು. ಸ್ವರೂಪಭೂತವಲ್ಲದ ಎಂದರೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೈಜವಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ತೀಳುವಾಗಿ ಪಡೆಯುವನು.

೫೨-೫೩. ನೊರದಮುನಿಯೇ! ನಿಷಿದ್ಧವಿಷಯಗಳ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಟ್ಟಿರುವವನು ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು.

ನೇದಂ ಜನ್ಮ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ನೈರಂ ಕುರ್ವೀತ ಕೇನಚಿತ್ |
ಅಕಿಂಚನ್ಯಂ ಸುಸಂತೋಷೋ ನಿರಾಶಿಷ್ಟಮುಚಾಪಲಂ

|| ೫೪ ||

ಏತದಾಹುಃ ಪರಂ ಶ್ರೇಯ ಆತ್ಮಜ್ಞಸ್ಯ ಜಿತಾತ್ಮನಃ |
ಪರಿಗ್ರಹಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭವಾಂಸ್ತು ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ

|| ೫೫ ||

ಅಶೋಕಂ ಸ್ಥಾನಮಾತಿಷ್ಠ ಇಹಚಾಮುತ್ರ ಚಾಭಯಂ |
ನಿರಾಶಿಷೋ ನ ಶೋಚಂತಿ ತ್ಯಜೇದ್ವಾಶಿಷಮಾತ್ಮನಃ

|| ೫೬ ||

ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಾಶಿಷಂ ಸೌಮ್ಯ ದುಃಖಬಂಧಾದ್ವಿನೋತ್ಕ್ರೇಷ್ಠೇ |
ತಪೋನಿಷ್ಠೇನ ದಾಂತೇನ ಮುನಿನಾ ಸಂಯುತಾತ್ಮನಾ

|| ೫೭ ||

ಅಜಿತಂ ಜೇತುಕಾಮೇನ ಭಾವ್ಯಂ ಸಂಗೇಹ್ವಸಂಗಿನಾ |
ಗುಣಸಂಗೇಷ್ವನಾಸಕ್ತ ಏಕಚರ್ಮಾರತಃ ಸದಾ

|| ೫೮ ||

೫೪. ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ದ್ವೇಷಮಾಡಬಾರದು. ನಿಗ್ರಹೀತೇಂದ್ರಿಯನಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞನಿಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಸಂತೋಷ, ಆಶೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಚಾಪಲ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಸಹ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರಗಳು.

೫೫-೫೬. ನೀನಾದರೋ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತವಾದ, ಶೋಕವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ಆಶೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಶೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

೫೭-೫೮. ಶಾಂತನೇ! ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದುಃಖವೆಂಬ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ. ಅಜೇಯವಾದ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದ ಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನು, ದಮಶಾಲಿಯು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು, ವಿಷಯಸಂಗವರ್ಜಿತನೂ ಆದ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಚಿರಾದೇವ ಸುಖಮಾಯಾತ್ಮನುತ್ತಮಂ ।

ದ್ವಂದ್ವಾರಾಮೇಷು ಭೂತೇಷು ಪರಾಕೋ ರಮತೇಮುನಿಃ ॥ ೫೯ ॥

ಕಂಚಿತ್ಪ್ರಾಚ್ಛೋ ನ ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಜ್ಞಾನತೃಪ್ತೋ ನ ಶೋಚತಿ ।

ಶುಭೈರ್ಲಭೇತ ದೇವತಂ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರೈರ್ಜನ್ಮಮಾನುಷಂ ॥ ೬೦ ॥

ಅಶುಭೈಶ್ಚಾಪ್ಯಧೋಜನ್ಮಕರ್ಮಭಿರ್ಭವತೇವಶಃ ।

ತತ್ರ ಮೃತ್ಯುಜರಾದುಃಖೈಃ ಸತತಂ ಸಮಭಿದ್ರುತಂ ॥ ೬೧ ॥

ಸಂಸಾರಂ ಪಶ್ಯತೇ ಜಂತುಸ್ತತ್ಕಥಂ ನಾವಬುದ್ಧಸೇ ।

ಅಹಿತೇ ಹಿತ ಸಂಜ್ಞಸ್ತು ಮಧುವೇ ಧ್ರುವಸಂಜ್ಞಕಃ ॥ ೬೨ ॥

ಅನರ್ಥೇವಾರ್ಥ ಸಂಜ್ಞಸ್ತುಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ನಾವಬುದ್ಧಸೇ ।

ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯ ಮಾನಂ ಬಹುಭಿರ್ಮೋಹತಂತುಭಿರಾತ್ಮಜೈಃ ॥ ೬೩ ॥

ಮುನಿಯಾಗಬೇಕು. ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನಾತಿಸದೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವತ್ತೀತ್ಯು ದ್ವೇಷದಿಂದ ಕರ್ಮವಾತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು (ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯು) ತೀಳುವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

೫೯-೬೦. ಬಹಿರ್ಮುಖನಾದವನು ಸುಖದುಃಖಾದಿದ್ವಂದ್ವಗಳಿಗಾಶ್ರಯ ವಾದ ಭೌತಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದ ಮುನಿಯು ಅಂತಹ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗುವನು. ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೬೦-೬೧. ಶುಭಕರ್ಮದಿಂದ ದೇವತ್ವವನ್ನೂ, ಶುಭಾಶುಭಮಿಶ್ರಕರ್ಮ ಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೂ, ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನೀಚಜನ್ಮವನ್ನೂ ಪರಾ ಧೀನವಾಗಿಯೇ ಹೊಂದುವನು.

೬೧-೬೨. ಮನುಷ್ಯಾದಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮರಣ, ಮುದಿತನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂಸಾರವನ್ನನುಭವಿಸು ವನು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೂ ತಿಳಿಯಲಾರಿ.

೬೨-೬೩. ಅಹಿತವನ್ನು ಹಿತವೆಂದೂ, ಅಸ್ಥಿರವನ್ನು ಸ್ಥಿರವೆಂದೂ, ಅನರ್ಥವನ್ನು ಅರ್ಥವೆಂದೂ ತಿಳಿದಿರುವ ನೀನು ಯಾವ ತತ್ವಾರ್ಥವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರಿ.

ಕೋಶಕಾರವದಾತ್ಮಾನಂ ವೇಷ್ಠಿತೋ ನಾನಬುದ್ಧ್ಯಸೇ ।

ಅಲಂ ಪರಿಗ್ರಹೇಣೇಹ ದೋಷವಾಹಿ ಪರಿಗ್ರಹಃ

॥ ೬೪ ॥

ಕೃಮಿಹಿ ಕೋಶಕಾರಸ್ತು ಬುಧ್ಯತೇ ಸ್ವಪರಿಗ್ರಹಾತ್ ।

ಪುತ್ರದಾರಕುಟುಂಬೇಷು ಸಕ್ತಾಸ್ತೀದಂತಿ ಜಂತವಃ

॥ ೬೫ ॥

ಸರಃ ಪಂಕಾಣವೇ ಮಗ್ನಾ ಜೀರ್ಣಾವನಗಜಾ ಇವ ।

ಮೋಹಜಾಲಸಮಾಕೃಷ್ಣಾನ್ವಶ್ಯ ಜಂತೂನ್ಯದುಃಖಿತಾನ್

॥ ೬೬ ॥

ಕುಟುಂಬಂ ಪುತ್ರದಾರಾಂಶ್ಚ ಶರೀರಂ ದ್ರವ್ಯಸಂಚಯಂ ।

ಸಾರಕೃಮಧ್ರುವಂ ಸರ್ವಂ ಕಿಂ ಸ್ವಂ ಸುಕೃತದುಷ್ಪತಂ

॥ ೬೭ ॥

ಯದಾ ಸರ್ವಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಗಂತವ್ಯಮವಶೇನ ವೈ ।

ಅನರ್ಥೇ ಕಿಂ ಪ್ರಸಕ್ತಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಮರ್ಥಂ ನಾನುತಿಷ್ಠಸಿ

॥ ೬೮ ॥

೬೩-೬೪. ಬುದ್ಧಿಕ್ರತವಾದ ಮೋಹವೆಂಬ ಬಹುತಂತುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತ ಕಟ್ಟಿಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಅತ್ಮನನ್ನು ಬಂಧಿತವಾದ ಕೋಶಕಾರ ಹುಳ (ಜೇಡರಹುಳ) ದಂತೆ ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಪರಿಗ್ರಹವು ದೋಷಸಂಪಾದಕವಾದ ಕಾರಣ ಅದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಕು.

೬೫. ಕೋಶಕಾರ ಕ್ರಿಮಿಯು ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಲೆಯಿಂದಲೇ ತಾನು ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡತಿ ಮುಂತಾದ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಜಂತುಗಳು ಆದರಿಂದಲೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

೬೬. ಸರೋವರದ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಸಂಕಟಪಡುವ ಕಾಡಾನೆಗಳಂತೆ ಮೋಹವೆಂಬ ಬಲೆಯಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡು.

೬೭. ನಂಟರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಡತಿ, ಶರೀರ, ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಾಹ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಶಾಶ್ವತಗಳಲ್ಲವೇ? ಪುಣ್ಯವಾಪಗಳು ಮಾತ್ರ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವವು.

೬೮. ನೀನು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ತೊರೆದು ಅವಶಸ್ಸಾಗಿ ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿರರ್ಥಕಗಳಾದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಕಿಟ್ಟಿರುವೆ? ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವಂತಹ ಸುಕೃತವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡದಿರುವೆ?

ಅವಿಶ್ರಾಂತಮನಾಲಂಬಮಪಾಘೇಯಮದೈರಿಕಂ |

ತಮಃ ಕರ್ತಾರಮಧ್ವಾನಂ ಕಥಮೇಕೋ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ

|| ೬೯ ||

ನ ಹಿ ತ್ವಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿತಂ ಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೋಽನು ಗಮಿಷ್ಯತಿ |

ಸುಕೃತಂ ದುಷ್ಕೃತಂ ಚ ತ್ವಾಂ ಗಚ್ಛಂತಮನುಯಾಸ್ಯತಃ

|| ೭೦ ||

ವಿದ್ಯಾ ಕರ್ಮ ಚ ಶೌರ್ಯಂ ಚ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಬಹುವಿಸ್ತರಂ |

ಅರ್ಥಾರ್ಥಮನುಶೀರ್ಯಂತೇ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸ್ತು ನಿಮುಚ್ಯತೇ

|| ೭೧ ||

ನಿಬಂಧಿನೀ ರಜ್ಜುರೇಷಾ ಯಾ ಗ್ರಾಮಮೇವ ಸತೋ ರತಿಃ |

ಛಿತ್ತ್ವಾನಾಂ ಸುಕೃತಾಯಾಂತಿ ನೈನಾಂ ಛಿಂದಂತಿ ದುಷ್ಕೃತಃ

|| ೭೨ ||

೬೯. ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದುದು, ಆಶ್ರಯರಹಿತವೂ, ಪಾಘೇಯ (ಮಧ್ಯದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥ) ವಿಲ್ಲದುದೂ, ತಮಃ ಪೂರ್ಣವೂ ಆದ (ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಾದ) ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಿಲ್ಲದೆ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನೀನು ಹೇಗೆ ಸಂಚರಿಸುವೆ?

೭೦. ನೀನು ಮೃತನಾಗಿ ಲೋಕಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಯಾವ ಐಹಿಕಸಂಪತ್ತೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬರುವುವು.

೭೧. ವಿದ್ಯೆ, ಕರ್ಮ, ಶೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಬಹು ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇವು ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಡುವುವು. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

೭೨. ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವವನ ಕಾಮವೇ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧಕವಾದ ಪಾಶವು. (ಹಗ್ಗ) ಇಂತಹ ಪಾಶವನ್ನು ಪುಣ್ಯವಂತರು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಿಪದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಿಗಳು ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರರು.

ಶುಲ್ಕಜಾತಿವಯೋ ರೂಪಾನ್ವೃತಾನ್ವಶ್ಯಂತಿ ಮೃತ್ಯುನಾ |
ನ ಚ ನಾಮಾಸ್ತಿ ನಿರ್ವೇದೋ ಲೋಹಂ ಹಿ ಹೃದಯಂ ತವ || ೭೩ ||

ರೂಪಕೂಲಾಂ ಮನಃ ಸ್ತೋತಾಂ ಸ್ವರ್ವದ್ವೀಶಾಂ ರಸಾವಹಾಂ |
ಗಂಧಸಂಕಾಂ ಶಬ್ದಜಾಲಾಂ ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗದುರಾರುಹಾಂ || ೭೪ ||

ಕ್ಷಮಾರಿತ್ರಾಂ ಸತ್ಯಮಯಾಂ ಧರ್ಮಸ್ಪೈರ್ಯಕರಾಕರಾಂ
ತ್ಯಾಗನಾಶಾಧ್ಯಗಾಂ ಶೀಘ್ರಾಂ ಬುದ್ಧಿನಾವಂ ನದೀಂ ತರೇತ್ || ೭೫ ||

ತೃಕ್ತ್ವಾ ಧರ್ಮಮಧರ್ಮಂ ಚ ಹ್ಯುಭೇಸತ್ಯಾನ್ಯತೇ ತೃಜ |
ತೃಜ ಧರ್ಮಮಸಂಕಲ್ಪಾದಧರ್ಮಂ ಚಾಪ್ಯಹಿಂಸಯಾ || ೭೬ ||

೭೩. ಸಮಾನವಾದ ಜಾತಿ, ವಯಸ್ಸು, ರೂಪ ಇವುಗಳುಳ್ಳವರನ್ನು ಮೃತ್ಯುವು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಿನಗೆ ನಿರ್ವೇದ ಅಂದರೆ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬುದೇ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಲೋಹದಂತೆ ಕಠಿಣವಾದುದು.

೭೪-೭೫. ರೂಪವೆಂಬ ದಡ, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಹರಿಯುವಿಕೆ, (ಸ್ವವಣ) ಸ್ವರ್ವವೆಂಬ ದ್ವೀಪ, ರಸವೆಂಬ ಮೀನು, ಗಂಧವೆಂಬ ಕೆಸರು, ಶಬ್ದವೆಂಬ ನೀರು ಸ್ವರ್ಗದ ದಾರಿಯೆಂಬ ದುರ್ಗವು, ಕ್ಷಮೆಯೆಂಬ ಹುಟ್ಟು (ದೋಷವನ್ನು ನಶಿಸುವ ಕೋಲು) ಇವುಗಳುಳ್ಳ ಸತ್ಯಮಯವು, ಸ್ಥಿರಧರ್ಮಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅಶ್ರಯವು, ತ್ಯಾಗವೆಂಬ ವಾಯುಮಾರ್ಗವುಳ್ಳದು, ವೇಗವುಳ್ಳದೂ ಆಗಿರುವ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ನದಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ದೋಷಿಯಿಂದ ದಾಟಬೇಕು.

೭೬. ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯತೆ ಎರಡನ್ನೂ ಬಿಡು ಎಂದರೆ ಫಲವನ್ನೇಕ್ಷಿಸದೆ ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಧರ್ಮತ್ಯಾಗವು. ಯಾರಿಗೂ ಹಿಂಸೆಯುಂಟಾಗುವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ಅಧರ್ಮತ್ಯಾಗವು.

ಉಭೇ ಸತ್ಯಾನ್ಯತೇ ಬುಧ್ವಾ ಬುದ್ಧಿಂ ಪರಮನಿತ್ಯಯಾತ್ |
ಅಸ್ಥಿ ಸ್ಥೂಣಂ ಸ್ನಾಯುಯುತಂ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಲೇಪನಂ || ೭೭ ||

ಧರ್ಮಾವನಡ್ಧಂ ದುರ್ಗಂಧಿಂ ಪೂರ್ಣಂ ಮೂತ್ರಪುರೀಷಯೋಃ |
ಜರಾಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಂ ರೋಗಾಯತನಮಸ್ಥಿರಂ || ೭೮ ||

ರಜಸ್ತಲಮನಿತ್ಯಂ ಚ ಭೂತಾವಾಸಂ ಸಮುತ್ಸೃಜ |
ಇದಂ ವಿಶ್ವಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಮಜಗಜ್ಜಾಪಿ ಯದ್ಭವೇತ್ || ೭೯ ||

ಮಹಾಭೂತಾತ್ಮಕಂ ಸರ್ವಮಸ್ವಾದ್ಯತ್ವರಮಾಣುವತ್ |
ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ ಪಂಚೈವ ತಮಃ ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಥಾ || ೮೦ ||

ಇತ್ಯೇಷ ಸಪ್ತದಶಕೋ ರಾಶಿರವ್ಯಕ್ತಸಂಜ್ಞಕಃ |
ಸರ್ವೈರಿಹೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೈಶ್ಚ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತೈರ್ಹಿ ಸಂಹಿತಂ || ೮೧ ||

೭೭-೭೯. ಸತ್ಯಾನ್ಯತಗಳೆರಡನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಪರತತ್ವನಿರ್ಣಯರೂಪ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮೂಳೆಯೆಂಬ ಕಂಭವುಳ್ಳ, ನರಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ ಇವುಗಳು ತುಂಬಿರುವ, ಧರ್ಮದಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ದುರ್ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ, ಮೂತ್ರಮಲಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮುದಿತನದ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ರೋಗಕ್ಕಾಶ್ರಯವಾದ, ಸ್ಥಿರವಲ್ಲದ, ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗುವ, ವಿನಾಶಿಯಾದ ಭೌತಿಕಶರೀರಕ್ಕೆ ಮುಲಸ್ಥಾನವಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಡು.

೭೯-೮೧. ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು ಮಹಾಭೂತಾತ್ಮಕ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಚಿತ್ತ, ಅಹಂಕಾರ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ- ಇವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು. ತಮಸ್ಸು, ರಜಸ್ಸು, ಸತ್ತ್ವ ಈಂಶಿ ಹದಿನೇಳರ ಗಣವು ಅವ್ಯಕ್ತ ನಾಮಕವು.

೮೧-೮೨. ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಗಳಾದ ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳು (ಪ್ರಕೃತಿ, ಮಹತ್ತತ್ವ, ಅಹಂಕಾರತತ್ವ, ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ ಗಂಧ, ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು-ಇವು, ಪೃಥಿವೀ, ಜಲ, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಎಂಬ ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಛ್ರಾಣ, ರಸನ, ಚಕ್ಷುಸ್ಸು, ತ್ವಕ್ಶು, ಶ್ರೋತ್ರ, ವಾಕ್ಯು

ಪಂಚವಿಂಶಕ ಇತ್ಯೇಷ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಮಯೋಗಣಃ ।

ಏತೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಸಮಾಯುಕ್ತಮನಿತ್ಯಮಭಿಧೀಯತೇ

॥ ೮೨ ॥

ತ್ರಿವರ್ಗೋಽತ್ರ ಸುಖಂ ದುಃಖಂ ಜೀವಿತಂ ಮರಣಂ ತಥಾ ।

ಯ ಇದಂ ವೇದ ತತ್ಕೇನ ಸ ವೇದ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಾ

॥ ೮೩ ॥

ಇಂದ್ರಿಯೈರ್ಗೃಹ್ಯತೇ ಯದ್ಯತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಭಿಧೀಯತೇ ।

ಅವ್ಯಕ್ತಮಥ ತದ್ವೈಯಂ ಲಿಂಗಗ್ರಾಹ್ಯಮತೀಂದ್ರಿಯಂ

॥ ೮೪ ॥

ಇಂದ್ರಿಯೈರ್ನಿರ್ಯತ್ಯೇದೇಹೀ ಧಾರಾಭರಿವ ತಸ್ಯೈತೇ ।

ಲೋಕೇ ನಿಹಿತಮಾತ್ಮಾನಂ ಲೋಕಂ ಚಾತ್ಮನಿ ಪಶ್ಯತಿ

॥ ೮೫ ॥

ಪರಾವರದೃಶಃ ಶಕ್ತಿಜ್ಞಾನಮೂಲಾ ನ ನಶ್ಯತಿ ।

ಪಶ್ಯತಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಸು ಸರ್ವದಾ

॥ ೮೬ ॥

ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು. ಪುರುಷ, ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು) ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ ತತ್ವಗಳೇ ಗಣವು. ಈ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದುದು ಅನಿತ್ಯವೆನಿಸುವುದು.

೮೨. ಸುಖ, ದುಃಖ, ಜೀವನ (ಬಾಳು) ಮರಣ ಇವೇ ಇಲ್ಲಿ ತ್ರಿವರ್ಗವು. ಇದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವನೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಳಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನು.

೮೪. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಹೆಸರು. ಲಿಂಗಾದಿಗಳಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ವಸ್ತುವು ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೮೫. ಜೀವನು ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಯಮನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವನು. ಜ್ಞಾನಿಯು ಲೋಕ, ಆತ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಾತ್ರಿತಗಳನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು.

೮೬. ಯಾವಾಗಲೂ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಕಲಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಪರಾಪರ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ನಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಸ್ಯ ಸಂಯೋಗೋ ನಾಕುಭೇನೋಪಪದ್ಯತೇ ।

ಜ್ಞಾನೇನ ವಿವಿಧಾನ್ ಕ್ಲೇಶಾನ್ ನತಿವೃತ್ತಶ್ಚ ಮೋಹಜಾನ್ ॥ ೮೭ ॥

ಲೋಕಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಕಾಶೇನ ಲೋಕಮಾರ್ಗೋ ನರಿಷ್ಯತಿ ।

ಅನಾದಿನಿಧನಂ ಜಂತುಮಾತ್ಮನಿಸ್ತಿತಮವ್ಯಯಂ ॥ ೮೮ ॥

ಅಕರ್ತಾರಮಮೂಢಂ ಚ ಭಗವಾನಾಹ ತೀರ್ಥವಿತ್ ।

ಯೋ ಜಂತುಃ ಸ್ವಕೃತ್ಪ್ರಪ್ತೈಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ನಿತ್ಯದುಃಖಿತಃ ॥ ೮೯ ॥

ಸ ದುಃಖಪ್ರತಿಘಾತಾರ್ಥಂ ಹಂತಿ ಜಂತುರನೇಕಧಾ ।

ತತಃ ಕರ್ಮ ಸಮಾದತ್ತೇ ಪುನರನ್ಯನ್ತ ವಂ ಬಹು ॥ ೯೦ ॥

ತಸ್ಯತೇಽಥ ಪುನಸ್ತೇನ ಭುಕ್ತ್ವಾಪಠ್ಯಮಿವಾತುರಃ ।

ಅಜಸ್ರಮೇವ ಮೋಹಾಂತೋ ದುಃಖೇಷು ಸುಖಸಂಜ್ಞಿತಃ ॥ ೯೧ ॥

೮೭. ಮುಕ್ತನಿಗೆ ಅಶುಭಕರ್ಮಸಂಪರ್ಕವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಮೋಹಜನಿತವಾದ ನಾನಾವಿಧ ಕ್ಲೇಶಗಳು ಹೋಗುವುವು.

೮೮-೮೯. ಜಗತ್ತಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಮಾರ್ಗವು ಸ್ಪೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ಪತ್ತಿ ನಾಶಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನು ಮೋಹಿತನಾದರೆ ಕರ್ಮಲೇಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ನಾಶರಹಿತನು, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಅದಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವನು.

೮೯-೯೦. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಆಯಾಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಯು ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಹಿಂಸಾರ್ಕತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅದರಿಂದ ಬಹುವಿಧವಾದ ನೂತನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪುನಃಪುನಃ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

೯೧. ದೋಗಿಯು ಅಪಥ್ಯಪದಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಂದು ದುಃಖಿಸುವಂತೆ ಜೀವನೂ ಸಹ ಹೊಸಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾ ಸಂತತವಾಗಿ ಮೋಹ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಪುನಃಪುನಃ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ವಧ್ಯತೇ ತಸ್ಯತೇ ಚೈವ ಭಯವಸ್ಯರ್ಮಭಿಃ ಸದಾ |

ತತೋಽನಿವೃತ್ತೋ ಬಂಧಾತ್ಸಾತ್ಮರ್ಮಣಾಮುದಯಾದಿಹ

|| ೯೨ ||

ಪರಿಭ್ರಮತಿ ಸಂಸಾರೇ ಚಕ್ರವದ್ವಾಹುವರ್ಜಿತಃ |

ಸಂಯಮೇನ ಚ ಸಂಬಂಧಾನ್ನಿವೃತ್ಯಾ ತಪಸೋ ಬಲಾತ್

/ ೯೩ ||

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ಬಹವಃ ಸಿದ್ಧಿಮಸ್ಯಬಾಧಾಂ ಸುಖೋದಯಾಂ

|| ೯೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಿತೀಯಸಾದೇ ಪಷ್ಠಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೯೨-೯೪. ಭಯಂಕರ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಅನಂತವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಕೀಯವಾದ ಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಚಕ್ರದಂತೆ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲದೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು. ಯೋಗ್ಯರಾದ ಬಹು ಜನರು ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಯಮನ ಸಹಿತವಾದ ಬಲಿಷ್ಠತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಾಬಾಧವೂ, ಸುಖೋದರ್ಕವೂ ಆದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳು ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ

ವೈಲ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೇರುಶಿಖರದಿಂದ ಇಳಿದು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟಮೇಲೆ ವ್ಯಾಸರು ಶುಕಕುಮಾರನೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಧ್ಯಾನಪರರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಆಗ ಆಶೇರವಾಣಿಯು ಈ ಪರ್ಮತವು ವೇದಘೋಷವಿಲ್ಲದೇ ಶೋಭಿಸು ವುದಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಮಗನಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ವೇದಘೋಷಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನುಡಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯಾಸನು ಶುಕನೊಡನೆ ಬಹುಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ವಾಗಿ ವೇದಘೋಷಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾದ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ಕೂಡಲೇ ವ್ಯಾಸರು ವೇದಘೋಷವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅನರ್ಥಾಯವಾದುದರಿಂದ ವೇದ ವನ್ನು ಅಭ್ಯಯನಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿ ಶುಕನನ್ನು ತಡೆದರು. ಆಗ ಶುಕನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇಂತಹ ಗಾಳಿಯು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿತು ? ಹೀಗಾದಾಗ ಅನ ಧ್ಯಾಯನವನ್ನು ಏಕೆ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕು ? ಎಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ವ್ಯಾಸನು ವಾಯುಮಾರ್ಗಪ್ರಭೇದ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಉಪ ದೇಶಿಸಿ ಅನರ್ಥಾಯನಿಮಿತ್ತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ ಇನ್ನು ಅಭ್ಯಯನಮಾಡೆಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಗೆ ಹೊರಟನು. ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶುಕನು ವೇದಾಭ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಬಂದು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀ ಎಂದು ಶುಕನನ್ನು ಕೇಳಿ ದನು. ಶುಕನು ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ವೇದಾಭ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರು ವೆನು- ದೈವಿಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಂದಿರುವಿರಿ. ನೀವು ದಯೆ ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಜ್ಞಾನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು.

ಏಕಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸನತ್ಕುಮಾರ ಉವಾಚ

ಅಶೋಕಂ ಶೋಕನಾಶಾರ್ಥಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಶಾಂತಿಕರಂ ಶಿವಂ ।

ನಿಶಮ್ಯ ಲಭತೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಲಬ್ಧಾಯಾಂ ಸುಖಮೇಧತೇ

॥ ೧ ॥

ಹರ್ಷಸ್ಥಾನಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶೋಕಸ್ಥಾನಶತಾನಿ ಚ ।

ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಮೂಢಮಾವಿಶಂತಿ ನ ಪಂಡಿತಂ

॥ ೨ ॥

ಅನಿಷ್ಠಸಂಪ್ರಯೋಗಾಚ್ಚ ವಿಪ್ರಯೋಗಾಪ್ತ್ಯಯಸ್ಯ ಚ ।

ಮನುಷ್ಯಾ ಮಾನಸೈರ್ದುಃಖೈರ್ಯುಜ್ಯಂತೇ ಯೇಽಲ್ಪಬುದ್ಧಯಃ

॥ ೩ ॥

ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಸುನತ್ಕುಮಾರನು ಹೇಳಿದನು—ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ, ಮಂಗಳಪ್ರದವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದುಃಖಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಸುಖಉಂಟಾಗುವುದು.

೨. ಪ್ರತಿದಿವಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾವಿರಾರು ಸಂತೋಷಕಾರಣಗಳು ಮತ್ತು ನೂರಾರು ದುಃಖಕಾರಣಗಳೂ ಸಹ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನಿಗೆ ಸಂತೋಷದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು.

೩. ಅಲ್ಪಜ್ಞರಾದ ಮನುಷ್ಯರು, ಅನಿಷ್ಠಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಇಷ್ಟವಿಯೋಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಮಾನಸದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ದ್ರವ್ಯೇಷು ಸಮತೀತೇಷು ಯೇ ಗುಣಾಂಸ್ತಾನ್ ಚಿಂತಯೇತ್ |

ತಾನನಾದ್ರಿಯಮಾಣಶ್ಚ ಸ್ನೇಹಬಂಧಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ || ೪ ||

ದೋಷದರ್ಶೀ ಭನೇತ್ತತ್ರ ಯತ್ರರಾಗಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ |

ಅನಿಷ್ಟಬುದ್ಧಿತಾಂ ಯಚ್ಛೇತ್ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ನಿರಾಜತೇ || ೫ ||

ನಾರ್ಥೋ ನ ಧರ್ಮೋ ನ ಯಶೋ ಯೋತೀತಮನುಶೋಚತಿ |

ಅಸ್ಯ ಭಾವೇನ ಯುಚ್ಯೇತ ತಚ್ಚಾಸ್ಯ ತು ನಿವರ್ತತೇ || ೬ ||

ಗುಣೈರ್ಭೂತಾನಿ ಯುಜ್ಯಂತೇ ತಥೈವ ಚ ನ ಯುಜ್ಯತೇ |

ಸರ್ವಾಣಿ ನೈತದೇಕಸ್ಯ ಶೋಕಸ್ಥಾನಂ ಹಿ ನಿದ್ಯತೇ || ೭ ||

ಮೃತಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ನಷ್ಟಂ ಯೋತೀತಮನುಶೋಚತಿ |

ದುಃಖೇನ ಲಭತೇ ದುಃಖಂ ಮಹಾನರ್ಥೇ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ || ೮ ||

೪. ಕಳೆದುಹೋದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸದೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡುವವನು ಅಭಿಮಾನವೆಂಬ ಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು.

೫. ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುವುದೋ ಅದರಲ್ಲಿ ದೋಷವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ಬೇಗ ನೈಜಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

೬. ಕಳೆದುಹೋದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸುವವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ, ಕೀರ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯು ಅತೀತವಸ್ತುವಿನ ಕಡೆಗೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಾದರೋ ಇವನನ್ನು ದೂರಮಾಡುತ್ತದೆ.

೭. ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಷಯಾಸಕ್ತವಾಗುವುವು. ಹಾಗೆ ಆಸಕ್ತನಾಗದೆಯೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಿರುವನು. ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗಲವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

೮. ಮರಣದಿಂದ ಅಥವಾ ನಷ್ಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಕಳೆದುಹೋದವಸ್ತುವಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವವನು ಅದರಿಂದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮಹತ್ತಾದ ವಿಪತ್ತಿಗೀಡಾಗುವನು.

ದುಃಖೋಪಶಾಂತೇ ಶಾರೀರೇ ಮಾನಸೇ ಚಾಪ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ |

ಯಸ್ಮಿನ್ನ ಶಕ್ತೇ ಕರ್ತುಂ ಯತ್ನಸ್ತನ್ನಾನುಚಿಂತಯೇತ್ || ೯ ||

ಭೈಷಜ್ಯಮೇತದ್ಧುಃಖಸ್ಯ ಯದೇತನ್ನಾನುಚಿಂತಯೇತ್ |

ಚಿಂತ್ಯಮಾನಂ ಹಿ ನನ್ಯೇತಿ ಭೂಯಶ್ಚಾಭಿಪ್ರವರ್ಧತೇ || ೧೦ ||

ಶ್ರೇಷ್ಠಯಾ ಮಾನಸಂ ದುಃಖಂ ಹನ್ಯಾಚ್ಛಾರೀರಮಾಪದ್ಭೈಃ |

ಏತದ್ವಿಜ್ಞಾಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ನವಾನ್ಯೈಃ ಸಮತಾನಿಯಾತ್ || ೧೧ ||

ಅನಿತ್ಯಂ ಜೀವಿತಂ ರೂಪಂ ಯಾವನಂ ದ್ರವ್ಯಸಂಚಯಃ |

ಅರೋಗ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಸಂವಾಸಂ ನ ಗೃಧೈತ್ಪಂಡಿತಃ ಕ್ವಚಿತ್ || ೧೨ ||

ನಾಜ್ಞಾನಪ್ರಭವಂ ದುಃಖಮೇಕಃ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹತಿ |

ಅಶೋಚನ್ತ್ರಿತಿ ಕುರ್ವೀತ ಯದಿಪಶ್ಯೇದುಪಕ್ರಮಂ || ೧೩ ||

೯. ಕಾಯಕ ಅಥವಾ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖದ ಹೊಡೆತ ಬಂದಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿಯೂ ಯಾವುದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬಾರದು.

೧೦. ಚಿಂತೆ ಪಡೆದಿರುವುದೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಔಷಧ. ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಹೊಸಹೊಸ ದುಃಖವು ಬಹುವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು.

೧೧. ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖವನ್ನು ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಶರೀರ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಔಷಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ವಿಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯು. ಇದರ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅಂತಹವನಿಗೆ ಇತರರು ಸಮರಲ್ಲ.

೧೨. ಜೀವನ, ದ್ರವ್ಯಸಂಗ್ರಹ, ರೂಪ, ಯಾವನ, ಪ್ರಿಯಸಮಾಗಮ, ಅರೋಗ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯಗಳೇ ಸರಿ. ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಆಶಿಸಬಾರದು.

೧೩. ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬಹು ಜನರು ದುಃಖಪಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬನು ದುಃಖಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇವನು ದುಃಖಿಸದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಸುಖಾಪ್ತ್ಯಯಃ ತರಂ ದುಃಖಂ ಜೀವಿತೇ ನಾತ್ರ ಸಂತಯಃ ।

ಜರಾಮರಣದುಃಖೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮಾನಮುದ್ಧರೇತ್ || ೧೪ ||

ಭಜಂತಿ ಹಿ ಶರೀರಾಣಿ ರೋಗಾಃ ಶಾರೀರಮಾನಸಾಃ ।

ಸಾಯುಕಾ ಇವ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಾಃ ಪ್ರಯುಕ್ತಾ ದೃಢಧನ್ವಿಭಿಃ || ೧೫ ||

ವ್ಯಾಧಿತಸ್ಯ ವಿಧಿತ್ವಾಭಿಪ್ರಸ್ಯತೋ ಜೀವಿತ್ಯಪಿಣಃ ।

ಅವಶಸ್ಯ ವಿನಾಶಾಯ ಶರೀರಮಪಕೃಷ್ಯತೇ || ೧೬ ||

ಪ್ರವಂತಿ ನ ನಿವರ್ತಂತೇ ಸ್ತೋತಾಂಸಿ ಸರಿತಾಮಿವ ।

ಆಯುರಾದಾಯ ಮರ್ತ್ಯಾನ್ಯಾಂ ರಾತ್ರಾಹಾಸಿ ಪುನಃ ಪುನಃ || ೧೭ ||

ಅಪಯಾತ್ಮಯಮತ್ಯಂತಂ ಪಕ್ಷಯೋಃ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಯೋಃ ।

ಜಾತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಜರಯತಿ ನಿಮಿಷಂ ನಾವತಿಷ್ಯತೇ || ೧೮ ||

೧೪. ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ದುಃಖವೇ (ದುಃಖಸಾಧನವಾದುದೇ) ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ತೋರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಯನಾದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಜರಾಮರಣದುಃಖಗಳು ಬಾರದಂತೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

೧೫. ದೃಢವಾದ, ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಮೊನೆಯುಳ್ಳ ಬಾಣಗಳಂತೆ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಃಸಂಬಂಧಿಯಾದ ರೋಗಗಳು ಶರೀರಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿವೆ.

೧೬. ಹಸಿವು, ನೋವು ಇವುಗಳ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಯಜನಕವಾದ ಈ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಶೆಯುಳ್ಳವನಿಗಾದರೂ ಶರೀರ ಹೋಗೇ ಹೋಗುವುದು; ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

೧೭. ರಾತ್ರಿಹಗಲುಗಳು ನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯರ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೧೮. ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷಗಳ ಗತಿಯಿಂದ ಈ ಕಾಲವು ವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವುದು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮುದುಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಸುಖದುಃಖಾಭಿಭೂತಾನಾಮಜರೋ ಜರಯತ್ಯಸೂನ್ |

ಅದಿತೋ ಹೃಸ್ತಮಧ್ಯೇತಿ ಪುನಃ ಪುನರುದೇತಿ ಚ

|| ೧೯ ||

ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾನಾದಾಯ ಭಾವನಾಪರಿಶಂಕಿತಾನ್ |

ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಾನುಷ್ಠಾಣಾಮಸ್ತಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ರಾತ್ರಯಃ

|| ೨೦ ||

ಯೋ ಯದಿಚ್ಛೇದ್ಯಥಾ ಕಾಮಂ ಕಾಮಾನಾಂ ತತ್ತದಾಪ್ನುಯಾತ್ |

ಯದಿಸ್ಯಾನ್ನ ಪರಾಧೀನಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ಕ್ರಿಯಾಫಲಂ

|| ೨೧ ||

ಸಂಯತಾಶ್ಚೈವ ದಕ್ಷಾಶ್ಚ ಮತಿಮಂತಶ್ಚ ಮಾನವಾಃ |

ದೃಶ್ಯಂತೇ ನಿಷ್ಕಲಾಃ ಸಂತಃ ಪ್ರಹೀನಾಶ್ಚ ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ

|| ೨೨ ||

ಅಪರೇ ನಿಷ್ಕಲಾಸ್ಸಂತೋ ನಿರ್ಗುಣಾಃ ಪುರುಷಾಧಮಾಃ |

ಆಶಾಭಿರಪ್ಯಸಂಯುಕ್ತಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಕಾಮಿವಃ

|| ೨೩ ||

೧೯. ಜರೆಯಿಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತನ್ನ ಉದಯಾಸ್ತ
ಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಪಚನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಹೋಗುವನು.

೨೦. ಮನುಷ್ಯರು ಹಿಂದೆ ಅನುಭವಿಸದಿರುವ ಊಹೆಗೂ ವಿಷಯವಲ್ಲದ
ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜನೆಮಾಡುತ್ತಾ ರಾತ್ರಿಗಳು ಓಡುತ್ತಲೇ
ಇರುವುವು.

೨೧. ಪುರುಷನು ಪರಾಧೀನವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಗಳು
ಅವನವನ ಇಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಆಯಾಯಾ ಫಲಗಳನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕಾದೀತು.

೨೨. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ:— ಪ್ರಯತ್ನ ಶೀಲರು
ಸಮರ್ಥರು, ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ ಆದ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪ
ಯೋಗಿಸಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಫಲ ಲಭಿಸದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

೨೩. ಸಕಲವನ್ನೂ ಅವೇಕ್ಷಿಸುವ, ಸುಗುಣಗಳಿಲ್ಲದ ಇತರ ನೀಚ
ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳೇಡೇರದೆ ಆಶಾಭಂಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ ದುಃಖಿಸು
ತ್ತಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಭೂತಾನಾಮಪರಃ ಕಶ್ಚಿದ್ಭಿಂಸಾಯಾಂ ಸತತೋತ್ತಿತಃ |
 ವಂಚನಾಯಾಂ ಚ ಲೋಕಸ್ಯ ಸ ಸುಖೇಷ್ಟೇವ ಜೀರ್ಯತೇ || ೨೪ ||

ಅಜೇಷ್ಯಮಾನಮಾಸೀನಂ ಶ್ರೀಃ ಕಂಚಿದುಪತಿಷ್ಠತೇ |
 ಕಶ್ಚಿತ್ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರುತೇ ನ ಪ್ರಾಪ್ಯಮಧಿಗಚ್ಯತಿ || ೨೫ ||

ಅಪರಾಧಾನ್ಮನಾಚಪ್ಪುಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವತಃ |
 ಶುಕ್ರಮನ್ಯತ್ರ ಸಂಭೂತಂ ಪುನರನ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಯತಿ || ೨೬ ||

ತಸ್ಯ ಯೋನೌ ಪ್ರಸಿಕ್ತಸ್ಯ ಗರ್ಭೋ ಭವತಿ ವಾ ನ ವಾ |
 ಅಮೃತಪ್ನೋಪಮಾ ಯಸ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿರುಪಲಭ್ಯತೇ || ೨೭ ||

ಕೇವಾಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಕಾಮಾನಾಮನುಸಂತಾನಮಿಚ್ಛತಾಂ |
 ಸಿದ್ಧೌ ಪ್ರಯತಮಾನನಾಂ ನೈವಾಂಡಮುಪಜಾಯತೇ || ೨೮ ||

೨೪. ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ, ಲೋಕವಂಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇತರ ಮನುಷ್ಯರು ಸುಖವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ದೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

೨೫. ಕೆಲಸಮಾಡದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುವವರಿಗೂ ಸಹ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಒದಗುವುವು. ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದ ವಲವೂ ಸಿಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ.

೨೬. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತಪ್ಪುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುರುಷನೂ ಸಹ ಸುಖಿಯಾಗಿರುವುದೂ ಕಂಡಿದೆ. ಸ್ಥಳಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೀರ್ಯವು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಫಲಿಸುವುದು.

೨೭. ಮಾವಿನ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಫಲಿಸುವುವು. ಅಂತೆಯೇ ಒಂದು ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ವೀರ್ಯವು ಫಲವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೨೮. ಪುತ್ರಕಾಮರು, ಸಂತಾನಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವರೂ ಅದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವವರಾದಾಗ್ಯೂ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಗರ್ಭಾದುದ್ವಿಜಮಾನಾನಾಂ ಕೃದ್ಧಾದಾಶೀವಿಷಾದಿವ ।
ಆಯುಷ್ಯಾನ್ ಜಾಯತೇ ಪುತ್ರಃ ಕಥಂ ಪ್ರೇತಪಿತೇನ ಸಃ ॥ ೨೯ ॥

ದೇವಾನಿಷ್ಪಾ ತಪಸ್ತಪ್ತಾ ಕೃಪಣೈಃ ಪುತ್ರಹೇತುಭಿಃ ।
ದಶಮಾಸಾನ್ವರಿಧೃತಾ ಜಾಯಂತೇ ಕುಲಪಾಂಸನಾಃ ॥ ೩೦ ॥

ಅಪರೇ ಧನಧಾನ್ಯಾನಿ ಭೋಗಾಂಶ್ಚ ಪಿತ್ಯಸಂಚಿತಾನ್ ।
ವಿಮಲಾನಭಿಜಾಯಂತೇ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಕೈರೇವ ಮಂಗಲೈಃ ॥ ೩೧ ॥

ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಮೈಥುನಸ್ಯ ಸಮಾಗಮೇ ।
ಉಪದ್ರವ ಇನಾದ್ಯಷ್ಟೋ ಯೋನೌ ಗರ್ಭಃ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ॥ ೩೨ ॥

ಸ್ನಿಗ್ಧತ್ವಾದಿಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ಮೋಹಾನ್ಮರಣಮಪ್ರಿಯಂ ।
ಪರಿತ್ಯಜತಿ ಯೋ ದುಃಖಂ ಸುಖಮಪ್ಯುಭಯಂ ನರಃ ॥ ೩೩ ॥

೨೯. ಕೋಪಗೊಂಡ ಸರ್ಪದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಭಯಪಡುವಂತೆ ಗರ್ಭ
ವಾದೀತೆಂದು ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವವರೆಗೂ ಸಹಾ ಸತ್ತ ತಂದೆಯೇ ತಿರುಗಿ ಪುತ್ರ
ನಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ಆಯುಷ್ಯಂತನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು.

೩೦. ಪುತ್ರರನ್ನಾಶಿಸುವವರು ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೋದೇಶ್ಯ
ಕವಾದ ಯಾಗ, ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು
ತಿಂಗಳು ಕಾಲ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು ಕುಲಗೇಡಿ
ಗಳಾಗುವರು.

೩೧. ಇತರರು ತಂದೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಪರಿಶುದ್ಧ
ವಾದ ಭೋಗಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅದೇ ಶುಭಗೊಡನೆ ಹುಟ್ಟುವರು.

೩೨. ಮೈಥುನಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಒಮ್ಮನ
ಸ್ಥಿನಿಂದ ಕೂಡಿದಾಗ ಉಪದ್ರವದಂತೆ ಕಾಣದೇ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ
ಸಂಭವಿಸುವುದು.

೩೩-೩೪. ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹದಿಂದ ಅಭಿಮಾನಾತಿಶಯವನ್ನು
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಿಯವಲ್ಲದ ಮರಣ ಉಂಟಾಗುವುದು. ದುಃಖಸುಖಗಳೆರ

ಅತ್ಯೇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಸೋಽತ್ಯಂತಂ ಸುಖಮಪ್ಯಶ್ನತೇ ಪರಂ ।
ದುಃಖಮರ್ಥಾ ಹಿ ಸ್ಯಜ್ಯಂತೇ ಪಾಲನೇ ಚ ನ ತೇ ಸುಖಾಃ ॥ ೩೪ ॥

ದುಃಖೇನ ಜಾಧಿಗಮ್ಯಂತೇ ನಾಶಮೇಷಾಂ ನ ಚಿಂತಯೇತ್ ।
ಅನ್ಯಾಮನ್ಯಾಂ ಧನಾವಸ್ಥಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನೈಶೇಷಿಕೇಂ ನರಾಃ ॥ ೩೫ ॥

ಅತ್ಯಸ್ತಾ ಯಾಂತಿ ವಿಧ್ವಂಸಂ ಸಂತೋಷಂ ಯಾಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ ।
ಸರ್ವೇ ಕ್ಷಯಾಂತಾನಿಚಯಾಃ ಪತನಾಂತಾಃ ಸಮುಚ್ಛ್ರಯಾಃ ॥ ೩೬ ॥

ಸಂಯೋಗಾ ನಿಶ್ಚಯೋಗಾಂತಾ ಮರಣಾಂತಂ ಹಿ ಜೀವಿತಂ ।
ಅಂತೋ ನಾಸ್ತಿ ಪಿಸಾಸಾಯಾಸ್ತುಷ್ಟಿಸ್ತು ಪರಮಂ ಸುಖಂ ॥ ೩೭ ॥

ತಸ್ಮಾತ್ಸಂತೋಷಮೇವೇಹ ಧನಂ ಶಂಸಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ ।
ನಿಮೇಷಮಾತ್ರಮಪಿ ಹಿ ಯೋಧಿಗಚ್ಛನ್ನತಿಷ್ಠತಿ ॥ ೩೮ ॥

ಡನ್ನೂ ಬಿಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ದುಃಖಸಂಸರ್ಗ
ವಿಲ್ಲದ ಉತ್ತಮ ಸುಖವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಅರ್ಥಗಳು ಪಾಲನೆಮಾಡು
ವಾಗ ಸುಖಕರವಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ದುಃಖದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

೩೫-೩೬. ಅರ್ಥಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ದುಃಖಕರವು. ಅದಕಾರಣ
ಅವು ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಬಾರದು. ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹಾಗೂ ತೃಪ್ತರಾಗದಿರುವ ಮನುಷ್ಯರು
ನಾಶವಾಗುವರು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.
ಕೂಡಿಟ್ಟುದಕ್ಕೆ ನಾಶವೇ ಕೊನೆ. ಏರುವಿಕೆಗೆ ಪತನವೇ ಕೊನೆ. ಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ
ಅಗಲುವುದೇ ಕೊನೆ. ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಮರಣವೇ ಕೊನೆ. ತೃಷ್ಣೆಗೆ ಕೊನೆಯೇ
ಇಲ್ಲ. ತೃಪ್ತಿಯೇ ಪರಮಸುಖ.

೩೮-೪೧. ಅದಕಾರಣ ಪಂಡಿತರು ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ಧನವೆಂದು
ಹೇಳುವರು. ನಿಮಿಷಮಾತ್ರವಾದರೂ ಅಂತಹ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದದೇ
ಇರುವವನು ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿತ್ಯಸುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ
ಭಾವಿಸಿಯಾನು ? ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ

ಸ ಶರೀರೇಷ್ವನಿಶ್ಚೇಷು ನಿತ್ಯಂ ಕಿಮನುಚಿಂತಯೇತ್ |
ಭೂತೇಷು ಭಾವಂ ಸಂಚಿತ್ಯ ಯೇ ಬುಧ್ಯಾ ತಮಸಃ ಪರಂ || ೩೯ ||

ನ ಶೋಚಂತಿ ಗತಾಧ್ವಾನಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ |
ಸಂಚಿಂತಯಂತಮೇವೈನಂ ಕುಕಾಮಾನಾವಿತ್ಯಪ್ರಕಂ || ೪೦ ||

ವ್ಯಾಘ್ರಃ ಪಶುಮಿವಾಸಾದ್ಯ ಮೃತ್ಯುರಾದಾಯ ಗಚ್ಛತಿ |
ಅಥಾಪ್ಯುಪಾಯಂ ಸಂಪಶ್ಯೇದ್ಧುಃಖಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿನೋಕ್ಷಣೇ || ೪೧ ||

ಅಶೋಚನ್ನಾರಭೇನ್ನೈವ ಯುಕ್ತಶ್ಚಾವ್ಯಸನೀ ಭವೇತ್ |
ಶಬ್ದೇ ಸ್ಪರ್ಶೇ ರಸೇ ರೂಪೇ ಗಂಧೇ ಚ ಪರಮಂ ತಥಾ || ೪೨ ||

ನೋಪಭೋಗಾತ್ಪರಂ ಕಿಂಚಿದ್ವಿನಿನೋ ವಾ ಧನಸ್ಯವಾ |
ವಾಕ್ಯಪ್ರಯೋಗಾದ್ಬ್ರೂತಾನಾಂ ನಾಸ್ತಿ ದುಃಖಂ ಪರಾಯಣಂ || ೪೩ ||

ನಾದ ಅತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆದವರು ದುಃಖಪಡುವುದಿಲ್ಲ; ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಕುತ್ತಿತವಾದ ಕಾಮಗಳನ್ನೇ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನುಜನನ್ನು ಹುಲಿಯು ಪಶುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಮೃತ್ಯುವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

೪೨. ದುಃಖಪಡದೇ ಸಾಧನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರಸ, ರೂಪ, ಗಂಧವೆಂಬ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಆಸಕ್ತ ನಾದವನು ವ್ಯಸನವನ್ನು ಹೊಂದದಿರಲಾರನು.

೪೩. ಹಣವಂತನಿಗೆ ತನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದುಃಖಸಾಧನವಿಲ್ಲ.

ವಿಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸರ್ವಸ್ಯ ನ ವಾಚಾ ನ ಚ ವಿದ್ಯಯಾ ।

ಪ್ರಣಯಂ ಪರಿಸಂಹೃತ್ಯ ಸಂಸ್ತುತೇಷ್ವಿತರೇಷು ಚ

॥ ೪೪ ॥

ವಿಚರೇದಸಮುನ್ನದ್ಭಃ ಸ ಸುಖೀ ಸ ಚ ಪಂಡಿತಃ ।

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಗತಮಾಸೀನೋ ನಿರಪೇಕ್ಷೋ ನಿರಾಮಿಷಃ

॥ ೪೫ ॥

ಆತ್ಮನೈವ ಸಹಾಯೇನ ಯಶ್ಚರೇತ್ಸಸುಖೀ ಭವೇತ್ ।

ಸುಖದುಃಖವಿಪರ್ಯಾಸೋ ಯದಾ ಸಮುಪಪದ್ಯತೇ

॥ ೪೬ ॥

ನೈನಂ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಸುನಿಯತಂ ತ್ರಾಯತೇ ನಾಪಿ ಪೌರುಷಂ ।

ಸ್ವಭಾವಾದ್ಯಸ್ತಮಾತಿಷ್ಠೇದ್ಯತ್ಸವಾನ್ನಾವಸೀದತಿ

॥ ೪೭ ॥

ಉಪದ್ರವ ಇವಾವಿಷ್ಟೋ ಯೋನಿಂ ಗರ್ಭಃ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ ।

ಶೀರ್ಣಂ ಪರಶರೀರಾಣಿ ಛಿನ್ನಬೀಜಂ ಶರೀರಿಣಂ

॥ ೪೮ ॥

೪೪-೪೫ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲೀ, ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದಾಗಲೀ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ ವಿಷಯಪರಿತ್ಯಾಗಿಯು, ಸುಖಿಯು, ಅವನೇ ಜ್ಞಾನಿಯು.

೪೫-೪೬. ಆತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟಿರುವವನು, ಅಶಿ ಇಲ್ಲದವನು, ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುರಹಿತನೂ ಆಗಿ ಆತ್ಮಪ್ರಸಾದದಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವವನು ಸುಖಿಯಾಗುವನು. ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಅಥವಾ ಅವನ ಪುರುಷಾಕಾರವಾದರೂ ಬಂಡಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಪರಿತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನು ದುಃಖಭಾಗಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೪೮-೪೯. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉಪದ್ರವವಂತೆ ಬಂದು ಸೇರುವುದು. ದೇಹಿಗೆ ಪ್ರಾಣಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದೊಡನೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ಸ್ಥೂಲಶರೀರ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರೂ ತಿರುಗಿ ಮಾಂಸಶ್ಲೇಷ್ಮಮಯವಾದ

ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ಪ್ರಾಣಸಂರೋಧೇ ಮಾಂಸಶ್ಲೇಷ್ಠವಿಚೇಷ್ಟಿತಂ ।

ನಿರ್ದಗ್ಧಂ ಪರದೇಹೇಽಪಿ ಪರದೇಹಂ ಬಲಾಬಲಂ

॥ ೪೯ ॥

ವಿನಶ್ಯಂತಂ ವಿನಾಶಂತೇ ನಾವಿ ನಾವಮಿವಾಹಿತಂ ।

ಸಂಗತ್ಯಾ ಜಠರೇ ನೃಶ್ಚಂ ರೇತೋ ಬಿಂದುಮಚೇತನಂ

॥ ೫೦ ॥

ಕೇನ ಯತ್ನೇನ ಜೀವಂತಂ ಗರ್ಭಂ ತ್ವಮಿಹ ಪಶ್ಯಸಿ ।

ಅನ್ಮಪಾನಾನಿ ಚೀರ್ಮಂತೇ ಯತ್ರ ಭಕ್ತ್ಯಾಶ್ಚ ಭಕ್ತಿತಾಃ

॥ ೫೧ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನೇವೋದರೇ ಗರ್ಭಃ ಕಿಂ ನಾನ್ಮಮಿವ ಚೀರ್ಮತೇ ।

ಗರ್ಭೇ ಮೂತ್ರಪುರೀಷಾಣಾಂ ಸ್ವಭಾವ ನಿಯತಾ ಗತಿಃ

॥ ೫೨ ॥

ಧಾರಣೇ ವಾ ವಿಸರ್ಗೇ ವಾ ನ ಕರ್ತಾ ವಿದ್ಯತೇಽವಶಃ ।

ಸ್ರವಂತಿಹ್ಯುದರಾದ್ಗರ್ಭಾ ಜಾಯಮಾನಾಸ್ತಥಾಪರೇ

॥ ೫೩ ॥

ಬೇರೆ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಆ ದೇಹ ನಶಿಸಿದಮೇಲೆ ಅದರಂತೆಯೇ ನಾಶಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.

೫೦. ಒಂದು ಹಡಗಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಹಡಗಿಗೆ ತಂದಿ ರಿಸುವಂತೆ ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸಹೊಸದೇಹಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಇರು ವುವು. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪುರುಷಶರೀರದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಚೇತನದಂತೆ ತೋರುವ ಒಂದು ವೀರ್ಯಬಿಂದು ಇಡಲ್ಪಡುವುದು.

೫೧-೫೨. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಜೀವ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ? ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅನ್ನಪಾನಗಳು ಜೀರ್ಣಿಸುವಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗರ್ಭವೂ ಸೇರುವುದು. ಅದರೂ ಅನ್ನಾದಿಗಳಂತೆ ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗತಕ್ಕ ದ್ದಲ್ಲ. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಗರ್ಭಪಿಂಡವು ಅಲೆ ದಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅವಕ್ಕೆ ಸಹಜ.

೫೩. ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಾಣಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಲೀ ಸ್ವತಂತ್ರವಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಗರ್ಭಗಳು ಉದರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಜಾರಿ ಬೀಳುವುವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಜೀವದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬೀಳುವುವು.

ಅಮಯೇನ ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ ವಿನಾಶ ಉಪಪದ್ಯತೇ ।

ಏತಸ್ಮಾದ್ಯೋನಿ ಸಂಬಂಧಾದ್ಯೋ ಜೀವನ್ಮರಿಮುಚ್ಯತೇ

॥ ೫೪ ॥

ಶ್ರುಜಾಂ ಚ ಲಭತೇ ಕಾಂಚಿತ್ತುನರ್ಧ್ಯಂದ್ವೇಷು ಮಜ್ಜತಿ ।

ಗರ್ಭಸ್ಯ ಸಹ ಜಾತಸ್ಯ ಸತ್ತಮಾಮಾದ್ಯಶೀಂ ದತಾಂ

॥ ೫೫ ॥

ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ತತಃ ಪಂಚ ನ ಭವಂತಿ ಶತಾಯುಷಃ ।

ನಾಭ್ಯುತ್ಥಾನೇ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಯೋಗಾಃ ಸ್ಯುರ್ನಾತ್ರಸಂತಯಃ

॥ ೫೬ ॥

ವ್ಯಾಧಿಭಿಶ್ಚ ವಿವರ್ಧ್ಯಂತೇ ವ್ಯಾಘ್ರೈಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಾ ಇವ ।

ವ್ಯಾಧಿಭಿರ್ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನಾಂ ತ್ಯಜತಾಂ ನಿಪುಲಂ ಧನಂ

॥ ೫೭ ॥

ವೇದಾನಾಂ ನಾಶಕರ್ಷಂತಿ ಯತಮಾನಾರ್ಹಿಕತ್ವಕಾಃ

॥ ೫೮ ॥

೫೪-೫೫. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ರೋಗದಿಂದ ನಾಶವಾಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಜೀವನು ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ವಯಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಮಿಥುನ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತನಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

೫೫-೫೬. ಆಯುಸ್ಸು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಅದುವರೆಗೆ ಅವನಸಂಗಡಲೇ ಇದ್ದ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಅವನ ದೇಹದೊಡನೆಯೇ ಏಳನೆಯ ದೆಶೆಯಾದ ಮುಪ್ಪನ್ನೂ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ದೆಶೆಯಾದ ಪ್ರಾಣರೋಧವನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಅಗಲಿಹೋಗುವುವು.

೫೬. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಯುಸ್ಸು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವ ಯೋಗಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

೫೭-೫೮. ಹುಲಿಯು ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ರೋಗಗಳು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತವೆ. ರೋಗಗಳಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಪಡುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಖರ್ಚುಮಾಡುವರು. ಇವರಿಂದ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ವೈದ್ಯರು ಆ ರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಾರರು.

ತೇ ಚಾಪಿ ವಿವಿಧಾ ನೈದ್ಯಾಃ ಕುಶಲಾಃ ಸಮೃತೌಷಧಾಃ |
ವ್ಯಾಧಿಭಿಃ ಪರಿಕೃಪ್ಯಂತೇ ಮೃಗಾನ್ಯಾಪ್ತುರಿನಾದಿಃತಾಃ || ೫೯ ||

ತೇ ಪಿಬಂತಿ ಕಷಾಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ಪೀಂಷಿ ವಿವಿಧಾನ್ ಚ |
ದೃಶ್ಯಂತೇ ಜರಯಾ ಭಗ್ನಾ ನಗಾ ನಾಗೈರಿವೋತ್ತಮಾಃ || ೬೦ ||

ಕೈರ್ನಾಭುವಿ ಚಿಕಿತ್ಸ್ಯಂತೇ ರೋಗಾರ್ತಾ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಾಃ |
ಶ್ವಾಪದಾಶ್ಚ ದರಿದ್ರಾಶ್ಚ ಪ್ರಾಯೋನಾರ್ತಾ ಭವಂತಿ ತೇ || ೬೧ ||

ಘೋರಾನಪಿ ದುರಾಧರ್ಷಾನ್ ಸ್ಪರ್ಶತೀನುಗ್ರತೇಜಸಃ |
ಆಕ್ರಮ್ಯ ರೋಗ ಆದಶ್ಚೇ ಪಶೂನ್ಪಶುಪಚೋ ಯಥಾ || ೬೨ ||

ಇತಿ ಲೋಕಮನಾಕ್ರಂದಂ ಮೋಹ ಶೋಕ ಪರಿಪ್ಲುತಂ |
ಸ್ತೋತಸಾ ಮಹತಾ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಹ್ರೀಯಮಾಣಂ ಬಲೀಯಸಾ || ೬೩ ||

೫೯. ಕುಶಲರು, ಸಮೃತವಾದ ಔಷಧವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುವ ಆ ನಾನಾ ವಿಧವೈದ್ಯರೂ ಸಹ ಹುಲಿಗಳಿಂದ ಮೃಗಗಳು ಪೀಡಿಸಲ್ಪಡುವಂತೆ ರೋಗಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿರುವರು.

೬೦. ಆ ರೋಗಿಗಳು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಘೃತಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅನೇಕಳಿಂದ ಭಗ್ನವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಮುದಿ ತನದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿಹೋಗುವರು.

೬೧. ರೋಗದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವರು ? ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಬಡವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ರೋಗ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೬೨. ಘೋರರು, ಸಹಿಸಲಶಕ್ತರು, ಭಯಂಕರ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿರುವ ದೊರೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ರೋಗವು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವವರು ಪಶುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವುದು.

೬೩-೬೪. ಈಪ್ರಕಾರ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ದುಷ್ಕರ್ಮಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಅಪಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಮೋಹಶೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದ ಜನರನ್ನು

ನ ಧನೇನ ನ ರಾಜ್ಯೇನ ನೋಗ್ರೇಣ ತಪಸಾ ತಥಾ ।

ಸ್ವಭಾವಾಹೃತಿ ವರ್ತಂತೇ ಯೇ ನಿರ್ಮೂಕ್ತಾಃ ಶರೀರಿಸು || ೬೪ ||

ಉಪಯುಕ್ತರಿ ಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವೋ ಭವಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ।

ಯತತೇ ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನ ಚ ತದ್ವರ್ತತೇ ತಥಾ || ೬೫ ||

ನ ಮ್ರಿಯೇರನ್ನ ಜೀರ್ಣೇರ ಸರ್ವೇ ಸ್ಯುಃ ಸಾರ್ವಕಾಮಿಕಾಃ ।

ನಾಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯೇರನ್ನು ತ್ಥಾನಸ್ಯ ಫಲಂ ಪ್ರತಿ || ೬೬ ||

ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತಾಂಶ್ಚ ಮತ್ತಾನ್ಮದ್ಯಮದೇನ ಚ ।

ಅಪ್ರಮತ್ತಾಶ್ಚ ಶೂರಾಶ್ಚ ವಿಕ್ರಾಂತಾಃ ಪಯುಷಾಸತೇ || ೬೭ ||

ಶೋಕಾಃ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತಂತೇ ಕೇಷಾಂ ಚಿದಸಮೀಕ್ಷಿತಾಂ ।

ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ಚ ಪುನರನ್ಯೇಷಾಂ ನಕಿಂಚಿದಧಿಗಚ್ಛತಿ || ೬೮ ||

ಧನ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸು ಇವುಗಳು ಕಾಪಾಡಲಾರವು. ಮುಕ್ತರಾದವರು ಇಂತಹ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವರು.

೬೪. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮೇಲುಮೇಲಾಗಲಿಚ್ಛಿಸುವರು. ತಂತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನುಸಾರ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡುವರು. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವರವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೬೫. ಸಾಯಬಾರದು, ಮುದುಕರಾಗಬಾರದು, ಅಸಿಷ್ಟವುಂಟಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೇ ಬಯಸುವನು. ಅದರಂತೆ ಫಲಮಾತ್ರ ಹೊಂದಲಾರನು.

೬೬. ಐಶ್ವರ್ಯಮದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪಾನಮದಗಳಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಅಲ್ಪಜನರನ್ನೂ ಸಹ ಜಾಗರೂಕರು, ಶೂರರೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಆಗಿರುವವರೂ ಸಹ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವರು.

೬೭. ಸಮೀಚೀನಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲದ ಕೆಲವರಿಗೆ ದುಃಖಗಳೇ ಬರುತ್ತಿರುವುವು. ಇತರರಿಗಾದರೋ ಶೋಕಗಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಚ್ಛ ಫಲನೈಷಮ್ಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಷು ।
 ವಹಂತಿ ಶಿವಿಕಾಮನೈ ಯಾಂತ್ಯನೈಶಿವಿಕಾರುಹಾಃ ॥ ೨೯ ॥

ಸರ್ವೇಷಾಮೃದ್ವಿಕಾಮಾನಃ ಮನೋರಥಪುರಸ್ಕರಾಃ ।
 ಮನುಜಾಶ್ಚ ಗತಶ್ರೀಕಾಃ ಶತಶೋ ವಿವಿಧಾಃ ಸ್ತ್ರೀಯಃ ॥ ೩೦ ॥

ದ್ವಂದ್ವಾರಾಮೇಷು ಭೂಶೇಷು ಗಚ್ಛಂತೈಕೈಕಶೋ ನರಾಃ ।
 ವದೆಮನ್ಯತ್ಪರಂ ಪಶ್ಯ ನಾತ್ರನೋಹಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩೧ ॥

ಧರ್ಮಂ ಚಾಪಿ ತ್ಯಜಾಧರ್ಮಂ ತ್ಯಜ ಸತ್ಯಾನ್ಯತೇ ಉಭೇ ।
 ಸರ್ವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವರೂಪಸ್ಯಃ ಸುಖೇಭವ ನಿರಾಮಯಃ ॥ ೩೨ ॥

ಏತತ್ತೇ ಪರಮಂ ಗುಹ್ಯಮಾಖ್ಯಾತಮ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಮ್ ।
 ಯೇನ ದೇವಾಃ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಂ ದಿನಂ ಗತಾಃ ॥ ೩೩ ॥

೨೯. ಕೆಲವರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವರು. ಇತರರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋಗುವರು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

೩೦. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬಯಸುವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯೇ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಪುರುಷರೂ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ನೂರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಸಹ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವರು.

೩೧. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುವು. ಆದಕಾರಣ ಇನ್ನೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸು. ಇಲ್ಲಿ ಮೋಹ ಪಡಬೇಡ.

೩೨. ಧರ್ಮಫಲ, ಅಧರ್ಮ, ಸತ್ಯಾನ್ಯತಮಿಶ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದೋಷರಹಿತನಾಗಿ ಸ್ವರೂಪಾನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖವಾಗಿರು.

೩೩. ಮುಷಿವರ್ಯನೇ ! ಯಾವ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೋ ಅಂತಹ ಈ ತತ್ಪರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೋ ಸ್ಮರಣೆಗಳಿರುವೆನು.

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವ್ಯಾಸತನಯಂ ಸಮಾಪ್ಯ ಚೈವಮಾಹುನಿಃ ।

ಸನತ್ಕುಮಾರಃ ಪ್ರಯಯೌ ಪೂಜಿತಸ್ತೇನ ಸಾದರಂ

॥ ೭೪ ॥

ಶುಕೋಽಪಿ ಯೋಗಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾತ್ವಾಹ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪದಮನ್ವೇಷ್ಪುಮುತ್ಸುಕಃ ಪಿತರಂ ಯಯೌ

॥ ೭೫ ॥

ಪಿತುಃ ಸಮಾಪಮಾಗತ್ಯ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಚ ಮಹಾಮುನಿಃ ।

ಶುಕಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇಕೈಶ್ಚ ಯಯೌ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಂ

॥ ೭೬ ॥

ವ್ಯಾಸಸ್ತದ್ವಿರಹಾದ್ಗೂನಃ ಪುತ್ರಸ್ತೇಹಸಮಾವೃತಃ ।

ಕ್ಷಣೈಕಂ ಸ್ಥೀಯತಾಂ ಪುತ್ರ ಇತಿ ಚುಕ್ರೋತ ದುರ್ಮನಾಃ

॥ ೭೭ ॥

೭೪. ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು.—ಸನತ್ಕುಮಾರಮಹಾಮುನಿಯು ವ್ಯಾಸಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನಿಗೆ ಈರಿತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಅವನಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು.

೭೫. ಯೋಗಿಪ್ರವರನಾದ ಶುಕನೂ ಸಹ ಸಂಸಾರದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣಮಾಡಲು ಉತ್ಸಾಹಯುಕ್ತನಾಗಿ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಹೋದನು.

೭೬. ಶುಕಮಹಾಮುನಿಯು ತಂದೆಯ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

೭೭. ಮಗನಲ್ಲಿ ಅಭಿವಾಸನಯುಕ್ತನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಮಗನ ವಿಯೋಗದಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಮಗನೇ! ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ನಿಲ್ಲು ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೂಗಿದನು.

ನಿರಪೇಕ್ಷಃ ಶುಕೋ ಭೂತ್ವಾ ನೀಶ್ವೇಹೋಮುಕ್ತಬಂಧನಃ |

ನೋಕ್ಷಮೇವಾನುಸಂಚಿತ್ಯ ಗತವಿವ ಪರಂ ಪದಂ

|| ೭೪ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ
ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ ಏಕಸಪ್ತಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

೭೪. ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಶುಕನು ನಿಷ್ಪ್ರಹನು, ಅಭಿಮಾನ
ರಹಿತನೂ ಆಗಿ ಉತ್ತಮಪದವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಹೊರಟನು.

ಇಂತು ಶ್ರೀನಾರದೀಯ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನ
ವೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು
ಮುಗಿದುದು.

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ

ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಸುಖದಂತೆ ತೋರುವ, ದುಃಖಕರವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂ
ಪಣೆಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮ್ಯಕರ್ಮವೇ ಮೂಲವೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಿ ಅಭಿಮಾನ
ತ್ಯಾಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಫಲಾಶೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗ
ಲೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದೇ ನಿವೃತ್ತ ಧರ್ಮವು.
ಅದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಪರ್ಯಂತವಾದ ಶ್ರೇಯೋಲಾಭವಾಗುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ
ನಿವೃತ್ತಧರ್ಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸನತ್ಕುಮಾರರು ಶುಕನಿಗೆ ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಾಂ
ತಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿರುವರು.

—೪೪—

ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತು ವಚನಂ ನಾರದೋ ಭಗವಾನ್ಯಪಿ |

ಪುನಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಂ ವಿಶ್ರಂ ಶುಕಾಭಿಪತನಂ ಪ್ರತಿ

|| ೧ ||

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಭಗವನ್ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂ ತ್ವಯಾತಿಕರುಣಾತ್ಮನಾ |

ಯಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಮಾನಸಂ ಮೇಽದ್ಯ ಶಾಂತಿಮಗ್ರ್ಯಾಮುಪಾಗತಂ

|| ೨ ||

ಪುನಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮೇ ತ್ವಮಾದಿತ ಮಹಾಮುನೇ |

ನ ಹಿ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಮೇತಿ ತೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣ ಗುಣಾರ್ಣವೇ

|| ೩ ||

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

೧. ಸೂತನು ಹೇಳಿದನು :—ಪೂಜ್ಯನಾದ ನಾರದಮುನಿಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕನು ಹೊರಟ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಪುನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಆ ಸನಂದನನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದನು.

೨. ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು :—ಕರುಣಾಮಯನಾದ ನೀನು ಸಕಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿರುವೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

೩. ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಅಪಾರವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ನೀನು ಪುನಃ ನನಗೆ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸು.

ಯೇ ತು ಸಂಸಾರನಿರ್ಮುಕ್ತಾ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರಪರಾಯಣಾಃ |

ಕುತ್ರ ತೇ ನಿವಸಂತೀಹ ಸಂತಯೋ ಮೇ ಮಹಾನಯಂ

|| ೪ ||

ತಂ ಛಿಂಧಿ ಸುಮಹಾಭಾಗ ತ್ವತ್ತೋ ನಾನೋ ವಿದಾಂ ವರಃ |

ಸನಂದನ ಉವಾಚ

ಧಾರಯಾಮಾಸ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾಮುನಿಃ

|| ೫ ||

ಪದಾತ್ಪ್ರಭೃತಿ ಗಾತ್ರೇಷು ಕ್ರಮೇಣ ಕ್ರಮಯೋಗವಿತ್ |

ತತಃ ಸ ಪ್ರಾಜ್ಞುಯೋ ವಿದ್ವಾನಾದಿತ್ಯೇನ ನಿರೋಚಿತೇ

|| ೬ ||

ಪಾಣಿಪಾದಂ ಸಮಾಧಾಯ ನಿ ನೀತವದುಪಾವಿತತ್ |

ನ ತತ್ರ ಪಕ್ಷಿಸಂಘಾತೋ ನ ಶಬ್ದೋ ನ ಚ ದರ್ಶನಂ

|| ೭ ||

ಯತ್ರ ನೈಯ್ಯಾಸಕಿರ್ಧಾಮ್ನಿ ಯೋಕ್ತುಂ ಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ |

ಸ ದದರ್ಶ ತದಾತ್ಮಾನಂ ಸರ್ವಸಂಗವಿನಿಃಸ್ವತಃ

|| ೮ ||

೪. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂ
ಗತರು ಎಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರೆಂಬೀವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮೊದ್ಲ ಸಂಶಯವಿದೆ.

೫-೬. ಸನಂದನನೇ ! ನಿನಗಿಂತ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನಿವರೇಣ್ಯರಿಲ್ಲ. ಅದುದ
ರಿಂದ ನೀನೇ ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.
ಸನಂದನನು ಹೇಳಿದನು :—ಕ್ರಮಯೋಗ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು
ಪಾದಾದಿಯಾದ ಶರೀರದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಕೃತಪ್ರಕಾರ
ಯೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಧಾರಣೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

೬-೮. ತರುವಾಯ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಆ ಶುಕನು ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವು
ಹೆರಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಡುಗಿಸಿ ಕುಳಿತನು.
ವ್ಯಾಸಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನು ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಮಾಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ
ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂಚಾರ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಗಳ ದರ್ಶನ ಇವುಗಳಾವುವೂ
ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಆಗ ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು
ಪಡೆದನು.

ಪ್ರಜಾಹಾಸ ತತೋ ಹಾಸಂ ಶುಕಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ತತ್ಪರಂ ।
ಸ ಪುನರ್ಯೋಗಮಾಸ್ಥಾಯ ನೋಕ್ಷಮಾಗೋಪಲಬ್ಧಯೇ || ೯ ||

ಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರೋ ಭೂತ್ವಾ ಸೋಽತ್ಯಕ್ರಾಮದ್ವಿಹಾಯಸಂ ।
ಅಂತರಿಕ್ಷಚರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ವ್ಯಾಸಪುತ್ರಃ ಸುನಿಶ್ಚಿತಃ || ೧೦ ||

ತಮುದ್ಯಂತಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವೈನತೇಯಸಮುದ್ಯುತಂ ।
ದದ್ಯತುಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಮನೋಮಾರುತರಂಹಸಂ || ೧೧ ||

ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂ ಪೂಜಯಾಂಚಕ್ರೀರೇ ತಥಾ ।
ಪುಷ್ಪವರ್ಷ್ಯೇಶ್ಚ ದಿವ್ಯೈಶ್ಚ ಮಲಂಚಕ್ರುರ್ದಿವಾಕಸಃ || ೧೨ ||

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ಸರ್ವೇ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣಾಃ ।
ಋಷಯಶ್ಚೈವ ಸಂಸಿದ್ಧಾಃ ಕೋಽಯಂ ಸಿದ್ಧಿಮುಪಾಗತಃ || ೧೩ ||

೯-೧೦. ಅನಂತರ ಶುಕನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪರವಸ್ತುವನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕನು. ಪುನಃ ಆ ವ್ಯಾಸಕುಮಾರನು ವೃಷಭೇಶ್ವರನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೋಡಲು ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಹಾಯೋಗೀಶ್ವರನಾಗಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಆಕಾಶವನ್ನು ದಾಟಿದನು.

೧೧. ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ, ಗರುಡನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ, ಮನಸ್ಸು ವಾಯು ಇವುಗಳಂತೆ ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಯಾದ ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮನನ್ನು ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ನೋಡಿದರು.

೧೨. ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರವಾಗಿ ಯುಕ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ದಿವ್ಯವಾದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು.

೧೩. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮಸ್ತರಾದ ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀ ತಂಡಗಳು, ಋಷಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರೂ ಸಹ ಈ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನಾರಿಬಹು ದೆಂದು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡರು.

ತತೋಽಸೌ ಸ್ವಾರ್ಥಯಂ ತೇಭ್ಯಃ ಕಥಯಾಮಾಸ ನಾರದಃ ।

ಉವಾಚ ಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಾನ್ಯಕ್ಷೀನ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಿತಃ

॥ ೧೪ ॥

ಪಿತಾಯದ್ಯನುಗಚ್ಛೇನ್ಮಾಂ ಕ್ರೋಶಮಾನಃ ಶುಕೇತಿ ವೈ ।

ತಸ್ಯೈ ಪ್ರತಿವಚೋ ದೇಯಂ ಭವದ್ವಿಸ್ತು ಸಮಾಹಿತೈಃ

॥ ೧೫ ॥

ಬಾಧಮುಕ್ತಸ್ತತಸ್ಯೈಸ್ತು ದೋಷಾನ್ವಿತಾ ಚತುರ್ವಿಧಾನ್ ।

ತಮೋ ಹ್ಯಪ್ಸವಿಧಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜಹೌ ಪಂಚವಿಧಂ ರಜಃ

॥ ೧೬ ॥

ತತಸ್ಸತ್ತಂ ಜಹೌ ಧೀಮಾಂಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್ ।

ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಪದೇ ನಿತ್ಯೇ ನಿರ್ಗುಣೇ ಲಿಂಗವರ್ಜಿತೇ

॥ ೧೭ ॥

ತತಃ ಸ ಶೃಂಗೇಽಪ್ರತಿಮೇ ಹಿಮವನ್ಮೇರುಸನ್ನಿಭೇ ।

ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಠೇ ಶ್ವೇತಪೀತೇ ಚ ರುಕ್ಮರೂಪ್ಯಮಯೇ ಶುಭೇ

॥ ೧೮ ॥

೧೪. ನಾರದನೇ! ಕೇಳು; ಅನಂತರ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಶುಕನು ಆ ಋಷಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು.

೧೫. ಋಷಿಗಳಿರಾ! ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದ ನೀವು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಶುಕಾ! ಎಂಬುದಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

೧೬-೧೭. ತರುವಾಯ “ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ” ಎಂದು ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕನು ಈ ನಾಲ್ಕು ದೋಷಗಳನ್ನೂ, ಎಂಟುವಿಧವಾದ ತಮಸ್ಸನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಐದುವಿಧವಾದ ರಜಸ್ಸು ಅನಂತರ ಸತ್ಯಗುಣ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದಿತು.

೧೮-೧೯. ತರುವಾಯ ಲಿಂಗವರ್ಜಿತವು, ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಸತ್ತರಜ ಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದುದು, ಶಾಶ್ವತವೂ ಆದ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತ ಮೇರುಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವು, ಒಂದಕ್ಕೊಂದಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಬಿಳಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದು, ಬಂಗಾರ ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವು,

ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತಾರೇ ತಿರ್ಮಗೂರ್ಧ್ವಂ ಚ ನಾರದ |

ಸೋಽವಿಶಂಕೇನ ಮನಸಾ ತಥೈವಾಭ್ಯಪತಚ್ಚುಕಃ

|| ೧೯ ||

ತೇ ಶೃಂಗೇತ್ಯಂತಸಂಸ್ಥಿಪ್ತೇ ಸಹಸೈವ ದ್ವಿಧಾ ಕೃತೇ |

ಅದೃಶ್ಯೇತಾಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್

|| ೨೦ ||

ತತಃ ಪರ್ವತಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ಸಹಸೈವ ನಿವಿಸ್ಪೃತಃ |

ನ ಚ ಪ್ರತಿಜಘಾನಾಸ್ಯ ಸ ಗತಿಂ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ

|| ೨೧ ||

ತತೋ ಮಂದಾಕಿನೀಂ ದಿವ್ಯಾಮುಪರಿಷ್ಠಾದಭಿವ್ರಜನ್ |

ಶುಕೋ ದದರ್ಶ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಕಾನನಂ

|| ೨೨ ||

ತಸ್ಯಾಂ ಕ್ರೇಡಾಸು ನಿರತಾಃ ಸ್ನಾಂತಿ ಚೈವಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ |

ನಿರಾಕಾರಂ ತು ಸಾಕಾರಾ ದದೃಶುಸ್ತಂ ವಿವಾಸಸಃ

|| ೨೩ ||

ಮಂಗಳಕರವು, ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಲೂ ಸಹ ನೂರುಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದೂ ಆಗಿರುವ ಆಸದೃಶವಾದ ಎರಡುಶಿಖರಗಳು ಕಂಡು ಬಂದುವು. ಆ ಶುಕನು ರಮ್ಯವಾದ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

೨೦. ಕೂಡಲೇ ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಶಿಖರಗಳು ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ದ್ವಿಜವರ್ಯನಾದ ನಾರದನೇ! ಅದು ಅಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದ್ದಿತು.

೨೧. ದಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠವು ಇವನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಡೆಮಾಡದೆ ನಡುವೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಎರಡುಶಿಖರಗಳ ನಡುವೆ ಇವನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೋದನು.

೨೨. ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಶುಕನು ಪುಷ್ಪ ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಗಿಡಗಳುಳ್ಳ ಉದ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

೨೩. ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹಗಳು ಆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ವಸ್ತ್ರರಹಿತರೂ, ವಿಕಾರ ಉಳ್ಳವರೂ ಆದ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದ ಆ ಶುಕನನ್ನು ನೋಡಿದರು.

- ತಂ ಪ್ರಕ್ರಮಂತಮಾಜ್ಞಾಯ ಪಿತಾ ಸ್ನೇಹಸಮನ್ವಿತಃ |
ಉತ್ತಮಾಂ ಗತಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಸಸಾರ ಹ || ೨೪ ||
- ಶುಕಸ್ತು ಮಾರುತಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಗತಿಂ ಕೃತ್ವಾಂತರಿಕ್ಷಗಾಂ |
ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಭಾವಂ ಸ್ವಂ ಸರ್ವಭೂತೋಽಭವತ್ತದಾ || ೨೫ ||
- ಅಥ ಯೋಗಗತಿಂ ವ್ಯಾಸಸ್ತಮಾಸ್ಥಾಯ ಮಹಾತಪಾಃ |
ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾಶ್ರೇಣ ಶುಕಾಭಿಪತನಂ ಯಯೌ || ೨೬ ||
- ಸ ದದರ್ಶ ದ್ವಿಧಾ ಕೃತ್ವಾ ಪರ್ವತಾಗ್ರಂ ಗತಂ ಶುಕಂ |
ತತಂಸುರ್ಮುನಯಃ ಸಿದ್ಧಾ ಗತಿಂ ತಸ್ಮೈ ಸುತಸ್ಯ ತಾಂ || ೨೭ ||
- ತತಃ ಶುಕೇತಿ ಶಬ್ದೇನ ದೀರ್ಘೇಣಾಕ್ರಂದಿತಂ ತದಾ |
ಸ್ವಯಂ ಪಿತ್ರಾ ಸ್ವರೇಣೋಚ್ಚೈಸ್ತ್ರೀ ಲೋಕಾನನುನಾದ್ಯ ವೈ || ೨೮ ||

೨೪. ಶುಕನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಮಗನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

೨೫. ಶುಕನಾದರೋ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾಯುಗಮನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಸರ್ವಭೂತಮಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸೇರಿದನು.

೨೬. ಅನಂತರ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿಯಾದ ವ್ಯಾಸನು ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ರೆಪ್ಪೆಯಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಶುಕನ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು.

೨೭. ಅವನು ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳು ಎರಡುಭಾಗವಾಗಿದ್ದುದನ್ನೂ ಅದರ ನಡುವೆ ಶುಕನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೋದುದನ್ನೂ ಕಂಡನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರೂ ಸಹ ವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಮಗನ ಗಮನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

೨೮. ತರುವಾಯ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸನು ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ “ ಶುಕಾ ! ” ಎಂಬುದಾಗಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕೂಗಿದನು.

ಶುಕಃ ಸರ್ವಗತಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವತೋ ಮುಖಃ |

ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೋಃ ತಬ್ಧೀನಾನುನಾದಯನ್ || ೨೯ ||

ತತ ಏಕಾಕ್ಷರಂ ನಾದಂ ಭೋರಿತ್ಯೇವಮುದೀರಯನ್ |

ಪ್ರತ್ಯಾಹರಜ್ಜಗತ್ಸರ್ವಮುಚ್ಚಿಃ ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಂ || ೩೦ ||

ತತಃ ಪ್ರಭೃತಿ ವ್ಯಾದ್ಯಾಪಿ ಶಬ್ದಾನುಚ್ಚಾರಿತಾನ್ಪ್ರಥಮ್ |

ಗಿರಿಗರ್ವರ ಪೃಷ್ಠೇಷು ವ್ಯಾಹರಂತಿ ಶುಕಂ ಪ್ರತಿ || ೩೧ ||

ಅಂತರ್ಹಿತಪ್ರಭಾವಂ ತಂ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಶುಕಸ್ತದಾ |

ಗುಣಾನ್ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಸತ್ವಾದೀನ್ವದಮರ್ಥಗಮತ್ಪರಂ || ೩೨ ||

ಮಹಿಮಾನಂ ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುತ್ರಸ್ಯಾಮಿತತೇಜಸಃ |

ನಿಷಸಾದ ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇ ಪುತ್ರಮೇವಾನುಚಿಂತಯನ್ || ೩೩ ||

೨೯. ಸರ್ವಾತ್ಮನು, ಸರ್ವತೋಮುಖನು, ಧಾರ್ಮಿಕನೂ ಆದ ಶುಕನು ಸರ್ವತ್ರಗಮನವುಳ್ಳವನಾಗಿ “ ಭೋಃ ! ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

೩೦. “ ಭೋಃ ! ” ಎಂಬ ಆ ಶಬ್ದವು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಆ ಏಕಾಕ್ಷರ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವಂತೆ ತೋರಿತು.

೩೧. ಆಗಿನಿಂದ ಈವರೆವಿಗೂ ಪರ್ವತಗುಹಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಏನಾದರೂ ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದರೆ ಅವು ಹಿಂದೆ ಶುಕನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಈಗಲೂ ಅದೇ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೊಡುವುವು.

೩೨. ಆಗ ಶುಕನು ಒಳಗೆ ಅಡಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಸತ್ಯಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

೩೩. ವ್ಯಾಸನು ಅಪರಿಮಿತ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಗನ ಆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತಾ ಆ ಮಂದಾಕಿನೀತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.

ಕಿಮು ತ್ವಂ ತಾಮ್ಯಸಿ ಮುನೇ ಪುತ್ರಂ ಪ್ರತಿ ಸಮಾಕುಲಃ |

ಪತ್ಯಸಿ ವಿಪ್ರ ನಾಯಾಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಂ ನಿಜಾಂತಿಕೇ || ೩೪ ||

ಇತ್ಯೇವಮನುನೀತೋಽಸೌ ವ್ಯಾಸಃ ಪುನರುಪಾಪ್ರಚತ್ |

ಸ್ವಾತ್ರಮಂ ಸ ಶುಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ಲೋಕಾಂಕ್ಷಚಾರಹ || ೩೫ ||

ತತಃ ಕಾಲಾಂತರೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ |

ನರನಾರಾಯಣೌ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಯಯೌ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಂ || ೩೬ ||

ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತೌ ದೇವೌ ತಪ್ಯಮಾನೌ ಮಹತ್ತಪಃ |

ಸ್ವಯಂ ಚ ತತ್ರ ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಃ ಶುಕಮನುಸ್ಮರನ್ || ೩೭ ||

ಯಾವತ್ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೋ ವ್ಯಾಸಃ ಶುಕಃ ಪರಮಯೋಗವಿತ್ |

ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಂ ಗತಸ್ತಾತ ಯತ್ರ ತ್ವಮಗಮಃ ಪುರಾ || ೩೮ ||

೩೪. ಆಗ ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯೇ! ನೀನು ಮಗನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲಚಿತ್ತನಾಗಿ ಏತಕ್ಕೆ ದುಃಖಪಡುತ್ತಿರುವೆ? ಶುಕನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಅವನು ಪುನಃ ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾರಿ ” ಎಂಬುದಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯನ್ನು ಸಂಕೈಸಿದನು.

೩೫. ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಾನಹೊಂದಿದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯು ಪುನಃ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಆ ಶುಕನೂ ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

೩೬. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಾರದನೇ! ತರುವಾಯ ಇನ್ನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವತೀ ಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಾಸನು ನರನಾರಾಯಣರನ್ನು ನೋಡಲು ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೩೭. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತಾನೂ ಸಹ ಶುಕನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸಿಗಾರಂಭಿಸಿದನು.

೩೮. ವ್ಯಾಸನು ಅಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಪರಮಯೋಗಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶುಕನು ಹಿಂದೆ ನೀನು (ನಾರದನು) ಹೋಗಿದ್ದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ತತ್ರ ದೃಷ್ಟಪ್ರಭಾವಸ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಭುಃ |

ದೃಷ್ಟಃ ಶ್ರುತಿವಿಮೃಗ್ಯೋ ಹಿ ದೇವದೇವೋ ಜನಾರ್ದನಃ

|| ೩೯ ||

ಸ್ತುತತ್ವ ಶುಕದೇವೇನ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಪ್ರಾಹ ನಾರದ |

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ತಯಾ ದೃಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ಯೋಗೀಂದ್ರ ಸರ್ವದೇವರಹಃ ಸ್ಥಿತಃ

|| ೪೦ ||

ಸನತ್ಕುಮಾರಾದಿಷ್ಟೇನ ಸಿದ್ಧೋ ಯೋಗೇನ ವಾಽಥ ವಾ |

ತ್ವಂ ಸದಾಗತಿಮಾರ್ಗಸ್ಥೋ ಲೋಕಾನ್ವತ್ಯ ಯಥೇಚ್ಛಯಾ

|| ೪೧ ||

ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ವಾಸುದೇವೇನ ತಂ ನತ್ವಾರಣಿಸಂಭವಃ |

ವೈಕುಂಠಂ ಪ್ರಯಯಾ ವಿಪ್ರ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ತುತಂ

|| ೪೨ ||

೩೯-೪೦. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇತನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯು ದೃಗ್ಗೋಚರನಾದನು. ದೇವೋತ್ತಮನಾದ, ಜನಾರ್ದನನಾಮಕನಾದ ನಾರಾಯಣನು ವೇದವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾದ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲರ್ಹನು. ಅಂತಹ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಆನಂದದಿಂದ ಶುಕದೇವನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲಾಗಿ ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

೪೦-೪೧. ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು :—ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ, ಯೋಗೀಶ್ವರನೂ ಆಗಿರುವ ಶುಕನೇ! ನೀನು ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆಯಾದಕಾರಣ ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗೋಪ್ಯನಾಗಿರುವ ನಾನು ನಿನಗೆ ಗೋಚರನಾದೆನು. ನೀನು ವಾಯುಮಾರ್ಗಗಾಮಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೋಡು.

೪೨. ವಾಸುದೇವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶುಕನು ಅವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ವೈಮಾನಿಕೈಃ ಸುರೈರ್ಜುಷ್ಪಂ ವಿರಜಾಪರಿವೇಷ್ಟಿತಂ ।
ಯಂ ಭಾಂತಮನುಭಾಂತ್ಯೇತೇ ಲೋಕಾಸ್ಸರ್ವೇಪಿ ನಾರದ || ೪೩ ||

ಯತ್ರ ವಿದ್ರುಮಸೋಪಾನಾಃ ಸ್ವರ್ಣರತ್ನ ವಿಚಿತ್ರಿತಾಃ ।
ವಾಪ್ಸ್ಯ ಉಪಲಸಂಘನ್ನಾಃ ಸುರಸ್ತ್ರೀಕ್ರೀಡನಾಕುಲಾಃ || ೪೪ ||

ದಿವ್ಯೈರ್ಹಂಸಕುಲೈರ್ಘೃಷ್ಣಾಃ ಸ್ವಚ್ಛಾಂಬುನಿಭೃತಾಃ ಸದಾ ।
ತತ್ರ ದ್ವಾಃಸ್ಯೈಶ್ಚತುರ್ಹಸ್ತೈಃ ನಾನಾಭರಣಭೂಷಿತೈಃ || ೪೫ ||

ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾನುಗೈಸ್ಸಿದ್ಧೈಃ ಕುಮುದಾದ್ಯೈರವಾರಿತಃ ।
ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಭ್ಯಂತರಂ ತತ್ರ ದೇವದೇವಂ ಚತುರ್ಭುಜಂ || ೪೬ ||

ಶಾಂತಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಪೀತಕಾಶೇಯವಾಸಸಂ ।
ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮೈರ್ಮೂರ್ತಿನುಗ್ಧಿರುಪಾಸಿತಂ || ೪೭ ||

೪೩. ನಾರದನೇ! ಆ ವೈಕುಂಠವು ವಿಮಾನಾರೂಢರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾ ವಿರಜಾನದಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಲೋಕದ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೇ ಸಕಲಲೋಕಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುವು.

೪೪-೪೫. ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ, ರತ್ನ ಇವುಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹವಳದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳುಳ್ಳ, ಕನ್ನೈದಿಲೇ ಹೂವಿನಿಂದ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವಾದ, ಪೂರ್ಣವಾದ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರ ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಕಲಕಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಹಂಸ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಘರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾದ, ನೀರಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸರೋವರಗಳಿವೆ.

೪೫-೪೬. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿರುವ, ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಗಳುಳ್ಳ, ನಾನಾವಿಧಾ ಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾನುಯಾಯಿಗಳಾದ, ಸಿದ್ಧಕುಮುದಾದಿಗಳಿಂದ ತಡೆಯಲ್ಪಡದೇ ಶುಕನು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

೪೬-೪೭. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಚತುರ್ಭುಜಯುಕ್ತನು, ಶಾಂತನು, ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖನು, ಹಳದೀಬಣ್ಣದ ಕಾಶೇಯವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟಿರುವವನು, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ, ಪದ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಮೂರ್ತಿನುತ್ಪಾದದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸ

ವಕ್ಷಸ್ಥಲಸ್ಥಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಕೌಸ್ತುಭೇನ ವಿರಾಜಿತಂ ।

ಕಟಿಸೂತ್ರಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಕಟಿಕಾಂಗದಭೂಷಿತಂ

॥ ೪೮ ॥

ಭ್ರಾಜಕ್ಕಿರೀಟವಲಯಂ ಮಣಿನೂಪುರಶೋಭಿತಂ ।

ದದರ್ಶಸಿದ್ಧನಿಕರೈಃ ಸೇವ್ಯಮಾನಮಹರ್ನಿಶಂ

॥ ೪೯ ॥

ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಕ್ತಿಭಾವೇನ ತುಷ್ಟ್ವಾ ವ ಮಧುಸೂದನಂ ।

ಶುಕ ಉವಾಚ

ನಮಸ್ತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸರ್ವಲೋಕೈಕಸಾಕ್ಷಿನೇ

॥ ೫೦ ॥

ಜಗದ್ವೀಜಸ್ವರೂಪಾಯ ಪೂರ್ಣಾಯ ನಿಭೃತಾತ್ಮನೇ ।

ಹರಯೇ ವಾಸುಕಿಸ್ಥಾಯ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪನಿವಾಸಿನೇ

॥ ೫೧ ॥

ಹಂಸಾಯ ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಾಯ ನಾರಾಹತನುಧಾರಿಣೇ ।

ನೃಸಿಂಹಾಯ ಧ್ರುವೇಜ್ಯಾಯ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗೇಶ್ವರಾಯ ಚ

॥ ೫೨ ॥

ಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ವಕ್ಷಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದಲೂ, ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ, ಉಡಿದಾರ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಕಡಗ, ಪಾಹ್ಯಾಭರಣ ಇವುಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾದ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಿರೀಟ, ಹಸ್ತಾಭರಣ ಇವುಗಳುಳ್ಳ, ಮಣಿಯ ಪಾದಾಭರಣದಿಂದಲಂಕೃತನಾದ ಅಹೋರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ, ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ವೈಕುಂಠಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು.

೫೦. ಶುಕನು ಆ ವೈಕುಂಠಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಮಧುಸೂದನನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.

೫೦-೫೬. ಶುಕನು ಹೇಳಿದನು :- ವಸುದೇವಪುತ್ರನು, ಸಕಲ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಸಾಕ್ಷಿಯು, ಜಗತ್ಪಾರಣಸ್ವರೂಪನು, ಪರಿಪೂರ್ಣನು, ನಿಭೃತಾತ್ಮನು, ಹರಿಪದವಾಚ್ಯನು, ಸರ್ಪಶಯನನು, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪನಿವಾಸಿಯು, ಹಂಸರೂಪನು, ಮತ್ಸ್ಯರೂಪನು, ಹಂದಿಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ನರಸಿಂಹನು, ಧ್ರುವನಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವನು, ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ

ಚತುರ್ಭುಜಾಯ ಕೂರ್ಮಾಯ ಪೃಥನೇ ಸ್ವಸುಖಾತ್ಮನೇ |

ನಾಭೀಯಾಯ ಜಗದ್ಧಾತ್ರೇ ವಿಧಾತ್ರೇಂತಕರಾಯ ಚ

|| ೫೩ ||

ಭಾರ್ಗವೇಂದ್ರಾಯ ರಾಮಾಯ ರಾಘವಾಯ ಪರಾಯ ಚ |

ಕೃಷ್ಣಾಯ ವೇದಕರ್ತ್ರೇ ಚ ಬುದ್ಧಕಲ್ಪಿಸ್ವರೂಪಿಣೇ

|| ೫೪ ||

ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಾಯ ವೇದ್ಯಾಯ ಧೈಯಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ |

ನರನಾರಾಯಣಾಖ್ಯಾಯ ಶಿವಿವಿಷ್ಣುಯ ವಿಷ್ಣುನೇ

|| ೫೫ ||

ಋತಧಾನ್ಯೇ ವಿಧಾನ್ಯೇ ಚ ಸುಪರ್ಣಾಯ ಸ್ವರೋಚಿಷೇ |

ಋಭವೇ ಸುವ್ರತಾಖ್ಯಾಯ ಸುಧಾನ್ಯೇ ಚಾಜಿತಾಯ ಚ

|| ೫೬ ||

ವಿಕ್ತರೂಪಾಯ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ್ಯಂತ ಕಾರಿಣೇ |

ಪರಾಯ ಯಜ್ಞಭೋಕ್ತೇ ಚ ಸ್ಮವಿಷ್ಣಾಯಾಣವೇರ್ಥಿನೇ

|| ೫೭ ||

ಸ್ವಾಮಿಯು, ಚತುರ್ಭುಜನು, ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯು, ಮಹತ್ತಾಗಿರುವನು. ನಿರಪೇಕ್ಷಸುಖಸ್ವರೂಪನು, ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದವನು, ಜಗತ್ತಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು, ಸಂಹಾರಕರ್ತೃವು, ಭೃಗುಕುಲ ಮಣಿಯಾದ ಪರಶುರಾಮರೂಪನು, ರಘುಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದ ರಾಮನು, ಉತ್ತಮನು, ಕೃಷ್ಣನು, ವೇದವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದವನು, ಬುದ್ಧ ಕಲ್ಪಿ ಎಂಬ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು, ಚತುರ್ವ್ಯೂಹನು, ಮುಖ್ಯವೇದ್ಯನು, ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯನು, ಪರಮಾತ್ಮನು, ನರನಾರಾಯಣಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು, ರಶ್ಮಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು, ವಿಷ್ಣುವು, ಸತ್ಯಧಾಮನು, ವಿಶೇಷ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪನು, ಋಭುವು, ಸುವ್ರತನಾಮಕನು, ಸಮೀಚೇನತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು ಮತ್ತು ಯಾರಿಂದಲೂ ಜಯಿಸಲ್ಪಡದವನೂ ಆಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

೫೭-೬೫. ವಿಕ್ತರೂಪಧಾರಿಯು, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯು, ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಕರ್ತೃವು, ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಯಜ್ಞಫಲಸಾರಭೋಕ್ತೃವು, ಸ್ಥೂಲನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮನು, ಅರ್ಥನು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ಪೂಜ್ಯನು,

ಅದಿತ್ಯ ಸೋಮನೇತ್ರಾಯ ಸಹಸ್ರಜೋಬಲಾಯ ಚ ।

ಇಚ್ಛಾಯ ಸಾಕ್ಷೀಣೇಜಾಯ ಬಹುಶೀರ್ಷಾಂಘ್ರಿಬಾಹವೇ

॥ ೫೮ ॥

ಶ್ರೀಶಾಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಯ ಭಕ್ತವತ್ಸಾಯ ಶಾಂಙ್ಗೀಣೇ ।

ಅಪ್ಸಪ್ರಕೃತ್ಯಧೀಶಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಣೇನಂತಶಕ್ತಯೇ

॥ ೫೯ ॥

ಬೃಹದಾರಣ್ಯನೇದ್ಯಾಯ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ವೇಧಸೇ ।

ಪುಂಡರೀಕನಿಭಾಕ್ಷಾಯ ಪ್ಲೇತ್ರಜ್ಞಾಯ ವಿಭಾಸಿನೇ

॥ ೬೦ ॥

ಗೋವಿಂದಾಯ ಜಗತ್ಕರ್ತೃ ಜಗನ್ನಾಥಾಯ ಯೋಗಿನೇ ।

ಸತ್ಯಾಯ ಸತ್ಯಸಂಧಾಯ ವೈಕುಂಠಾಯಾಚ್ಯುತಾಯ ಚ

॥ ೬೧ ॥

ಅಭೋಕ್ಷಜಾಯ ಧರ್ಮಾಯ ವಾಮನಾಯ ತ್ರಿಧಾತವೇ ।

ಘೃತಾರ್ಚಿವೇ ವಿಷ್ಣವೇ ಶೇನಂತಾಯ ಕಪಿಲಾಯ ಚ

॥ ೬೨ ॥

ಸಾಕ್ಷಿಯು, ಉತ್ಪತ್ತಿಇಲ್ಲದವನು, ಬಹಳವಾದ ಶಿರಸ್ಸು, ಪಾದ, ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ
ವನು, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು, ಶ್ರೀನಿವಾಸನು, ಭಕ್ತಾಧೀನನು, ಶಾಂಙ್ಗಿಪಾಣಿಯು,
ಎಂಟುಪ್ರಕೃತಿಗಳೊಡೆಯನು, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನು, ಅಪರಿಮಿತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ
ವನು, ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕವೆಂಬ ವೇದಭಾಗಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು, ಇಂದ್ರಿಯನಿಯಾ
ಮಕನು, ಸರ್ವಕರ್ತನು, ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು, ಪ್ಲೇತ್ರಜ್ಞನು, ಅತ್ಯಂತ
ಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನು, ವೇದವೇದ್ಯನು, ಜಗತ್ಕರ್ತನು, ಜಗದೊಡೆಯನು,
ಯೋಗಿಯು, ಸತ್ಯನು, ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನು, ವೈಕುಂಠ, ಅಚ್ಯುತ, ಅಭೋಕ್ಷಜ,
ಧರ್ಮ, ವಾಮನ, ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು, ಧಾತು
ತ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವವನು, ಘೃತದಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುವವನು,
ವಿಷ್ಣು, ಅನಂತ, ಕಪಿಲ, ವಿರಿಂಚಿ, ತ್ರಿಕುಕುತ್ ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ
ವಾಚ್ಯನು, ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನು,
ವಿಕೃಂಗಳನು, ಶುಚಿಶ್ರವಸ್ಸು, ಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಜ್ಞೇಯನು, ವೃಷಾಕಪಿ, ಋದ್ಧ,
ಪ್ರಭು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯನಾಮಧೇಯಗಳುಳ್ಳವನು, “ ಭೂರ್ಭು

ವಿರಂಚಯೇ ತ್ರಿಕುಂದೇ ಮುಗ್ಧಜುಸ್ಸಾಮರೂಪಿಣೇ ।
ಏಕತ್ವಂಗಾಯ ಚ ಶುಚಿಶ್ರವಸೇ ಶಾಸ್ತ್ರಯೋನಯೇ ॥ ೬೩ ॥

ವೃಷಾಕಪಯ ಯದ್ವಾಯ ಪ್ರಭವೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ ।
ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃಸ್ವರೂಪಾಯ ದೈತ್ಯಘ್ನೇ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ಚ ॥ ೬೪ ॥

ನಿರಂಜನಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಹೃನ್ಮಯಾಯಾಕ್ಷರಾಯ ಚ ।
ನಮಸ್ತೇ ಪಾಹಿ ಮಾಮೀಶ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲ ॥ ೬೫ ॥

ಇತಿ ಸ್ತುತಸ್ತು ಭಗವಾಂಚ್ಛಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ।
ಆರಣೀಯಮುವಾಚೇದಂ ಭೃಶಂ ಪ್ರಣತವತ್ಸಲಃ ॥ ೬೬ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ನ್ಯಾಸಪುತ್ರ ಮಹಾಭಾಗ ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತವ ಸುವ್ರತ ।
ವಿದ್ಯಾಮಾಪ್ನುಹಿ ಭಕ್ತಿಂ ಚ ಜ್ಞಾನೀ ತ್ವಂ ಮಮ ರೂಪಧೃಕ್ ॥ ೬೭ ॥

ವಃಸ್ವಃ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಹೃತಿಮಂತ್ರವಾಚ್ಯನು, ದೈತ್ಯಸಂಹಾರಕನು, ಪ್ರಾಕೃತ
ಗುಣರಹಿತನು, ನಿರ್ದೋಷನು, ನಿತ್ಯನು, ಅವ್ಯಯನು, ಅಕ್ಷರನು ಮತ್ತು
ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲನೂ ಆಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ನನ್ನನ್ನು
ಸಂರಕ್ಷಿಸು.

೬೬. ಈ ರೀತಿ ಸ್ತುತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿ
ಯಾದ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಶರಣುಹೊಂದಿದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ಆ
ಭಗವಂತನು ಶುಕನಿಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

೬೭. ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿದನು;—ಸಮೀಚೇನವ್ರತವನ್ನು
ಮಾಡಿದ, ವ್ಯಾಸಕುಮಾರನಾದ ಶುಕಮಹಾಶಯನೇ! ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿರುವೆನು. ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನೀನು ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಧರಿಸುವವನಾಗು. ನೀನು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವೆ.

ಯದ್ರೂಪಂ ಮಮ ದೃಷ್ಟಂ ಪ್ರಾಕ್ ಶ್ರೇತದ್ವೀಪೇ ತ್ವಯಾ ದ್ವಿಜ |
ಸೋಽಹಮೇವಾನತಾರಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಿತೋ ವಿಶ್ವಂಭರಾತ್ಮಕಃ || ೬೮ ||

ಸಿದ್ಧೋಽಸಿ ತ್ವಂ ಮಹಾಭಾಗ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾನುಚಿಂತಯಾ |
ವ್ರಜ ಲೋಕಾನ್ಯಥಾ ವಾಯುರ್ಯಥಾ ಖಂ ಸವಿತಾ ತಥಾ || ೬೯ ||

ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪಸ್ತ್ವಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ಸುರೈರ್ನರೈಃ |
ಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ದುರ್ಲಭಾ ಲೋಕೇ ಮಯಿ ಸರ್ವಪರಾಯಣೇ || ೭೦ ||

ತಾಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ನಾಪರಂ ಕಿಂಚಿಲ್ಲಬ್ಧವ್ಯಮವಶಿಷ್ಯತೇ |
ಅಕಲ್ಪಾಂತಃ ತಪಸ್ಸಂಸ್ಥಾ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ || ೭೧ ||

ತಯೋರ್ನಿದೇಶತೋ ವ್ಯಾಸೋ ಜನಕಸ್ತವ ಸುವ್ರತಃ |
ಕರ್ತಾ ಭಾಗವತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ತದಧೀಷ್ಠ ಭುವಂ ವ್ರಜ || ೭೨ ||

೬೮. ದ್ವಿಜನೇ! ಹಿಂದೆ ಶ್ರೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯೋ, ಅಂತಹ ನಾನೇ ಅವತಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವಂಭರರೂಪಿಯಾಗಿರುವೆನು.

೬೯. ಮಹಾಶಯನೇ! ನೀನು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ವಾಯುವಿನಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸು. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪ್ರದನಾಗಿ ಸಂಚರಿಸು.

೭೦-೭೧. ನೀನು ದೇವತೆಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು, ಇವರುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನುಭವಿಸುವೆ. ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯನಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭವು. ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿದಮೇಲೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದುದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

೭೧-೭೨. ನರನಾರಾಯಣಮುನಿಗಳು ಕಲ್ಪಾವಸಾನದವರೆಗೂ ತಪೋನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವರು. ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಪ್ರಕಾರ, ಸಮೀಚೇನವ್ರತಧಾರಿಯಾದ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸನು, ಭಾಗವತವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವನು; ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡು.

ಸ ತಪ್ಯತಿ ತಪಸ್ತ್ವದ್ಯ ಪರ್ವತೇ ಗಂಧಮಾಡನೇ |
 ತದ್ವಿಯೋಗೇನ ಖಿನ್ನಾತ್ಮಾ ತಂ ಪ್ರಸಾದಯ ಮುಕ್ತಿಯಂ || ೨೩ ||

ಏವಮುಕ್ತಃ ಶುಕೋ ವಿಪ್ರಃ ನಮಸ್ಕೃತ್ ಚತುರ್ಭುಜಂ |
 ಯಥಾಗತಂ ನಿವೃತ್ತೋಽಸೌ ಪಿತುರಂಕಿತಮಾಗಮತ್ || ೨೪ ||

ಅಥ ತಂ ಸ್ವಾಂತಿಕೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಾರಾಶರಃ ಪ್ರತಾಪನಾನ್ |
 ಪುತ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾ ತಪಸೋ ನಿವರ್ತ ಹ || ೨೫ ||

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂಚೈವ ನರೋತ್ತಮಂ |
 ಅರಣೇಯಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಸ್ವಾಶ್ರಮಂ ಸಮುಪಾಗಮತ್ || ೨೬ ||

ನಾರಾಯಣನಿಯೋಗಾತ್ ತನ್ನುಖೇನ ಮುನೀಶ್ವರಃ |
 ಚಕಾರ ಸಂಹಿತಾಂ ದಿವ್ಯಾಂ ನಾನಾಖ್ಯಾನಸಮನ್ವಿತಾಂ || ೨೭ ||

೨೩. ಆ ವ್ಯಾಸಮುನಿಯು ನಿನ್ನ ಆಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಈ ಗಂಧಮಾಡನಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಪುನಃನೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗು.

೨೪. ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಶುಕನು ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಂದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಟು ತಂದೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೨೫. ಅನಂತರ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯು, ಪರಾಶರ ಪುತ್ರನೂ, ಆದ ವ್ಯಾಸನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿರುವ ಶುಕನನ್ನು ನೋಡಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೊಂದಿದುದರಿಂದ ಸಂತೋಷಚಿತ್ತನಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

೨೬. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ನರೋತ್ತಮನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನೂ ಮತ್ತು ನರನನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅರಣಿ ಪುತ್ರನಾದ ಶುಕನೊಡನೆ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು.

೨೭-೨೮. ತಂದೆಯೇ! ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ಭಾಗವತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾರಾಯಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಭಾಗವತವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಶುಕನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ ಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ವ್ಯಾಸನು ಬಹು ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ವೇದ

ವೇದಕುಲ್ಯಾಂ ಭಾಗವತೀಂ ಹರಿಭಕ್ತಿವಿವರ್ಧಿನೀಂ ।

ನಿವೃತ್ತಿನಿರತಂ ಪುತ್ರಂ ಶುಕಮಧ್ಯಾಸಯಚ್ಛುತಾಂ

॥ ೭೮ ॥

ಆತ್ಮಾರಾಂಭೋಽಪಿ ಭಗವಾನ್ಪರಾಶರಾತ್ಮಜಃ ಶುಕಃ ।

ಅಧೀಶವಾನ್ಸಂಹಿತಾಂ ವೈ ನಿತ್ಯಂ ನಿಷ್ಕುಜನಪ್ರಿಯಾಂ

॥ ೭೯ ॥

ಏನಮೇತೇ ಸಮಾಖ್ಯಾತಾ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಸ್ತವಾನಘಃ ।

ಪತತಾಂ ಶೃಣ್ವತಾಂ ಚಾಪಿ ಹರಿಭಕ್ತಿವಿವರ್ಧನಾಃ

॥ ೮೦ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀನಾರದೀಯಪುರಾಣೇ ಪೂರ್ವಭಾಗೇ ದ್ವಿತೀಯಪಾದೇ

ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನೇ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮನಿರೂಪಣಂ ನಾಮ

ದ್ವಿಪಕ್ಷಿತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಇತಿ ದ್ವಿತೀಯಃ ಪಾದಃ

ಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ, ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ, ದಿವ್ಯವಾದ ಭಾಗವತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಿವೃತ್ತಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಶುಕಕುಮಾರನಿಗೆ ಪಾಠವನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.

೭೯. ಪೂಜ್ಯನು, ವ್ಯಾಸಕುಮಾರನೂ ಅದ ಶುಕನು ಆತ್ಮಾರಾಮನಾದಾಗ್ಯೂ ಯಾನಾಗಲೂ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಆ ಭಾಗವತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದನು.

೮೦. ನಿರ್ದೋಷಿಯಾದ ನಾರದನೇ! ಪಠನ ಶ್ರವಣಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ, ಈ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು.

ಇಂತು ಶ್ರೀ ನಾರದೀಯಪುರಾಣದೊಳು ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ

ದ್ವಿತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯೆಂಬ

ಅರವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿದುದು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಪಾದವು ಮುಗಿಯಿತು

ಮಂಗಳಂ

ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ

ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರನಿರತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಪುನಃ ನಾರದನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಸನಂದನನು ಶುಕಮಹಾಮುನಿಯ ವೈಕುಂಠಗಮನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುವನು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಿಯಾದ ಶುಕನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋದನು. ವ್ಯಾಸನು ಪುತ್ರವಿಯೋಗವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಶುಕನು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಹೊರಟುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶುಕಾ! ಎಂದು ಕೂಗಿದನು. ಶುಕನು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವಡೆದು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಅಷ್ಟಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದನು. ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಭಾಗವತಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ತಂದೆಯಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿದನು.

-೨೨-

